Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

ODD-FELLOW ORDENENS HISTORIE

ODD-FELLOW ORDENENS HISTORIE

I. O. O. F.

HOVEDREDAKTION
FORFATTEREN DISTRIKTS-DEPUTERET STOR-SIRE
ERICH ERICHSEN

BIND
II

FLENSTEDS FORLAG

Udgivet med Tilladelse af
Den uafhængige Stor-Loge for Kongeriget Danmark
I. O. O. F.

Fyens Stiftsbogtrykkeri
Fyens Stifts Reproduktionsanstalt

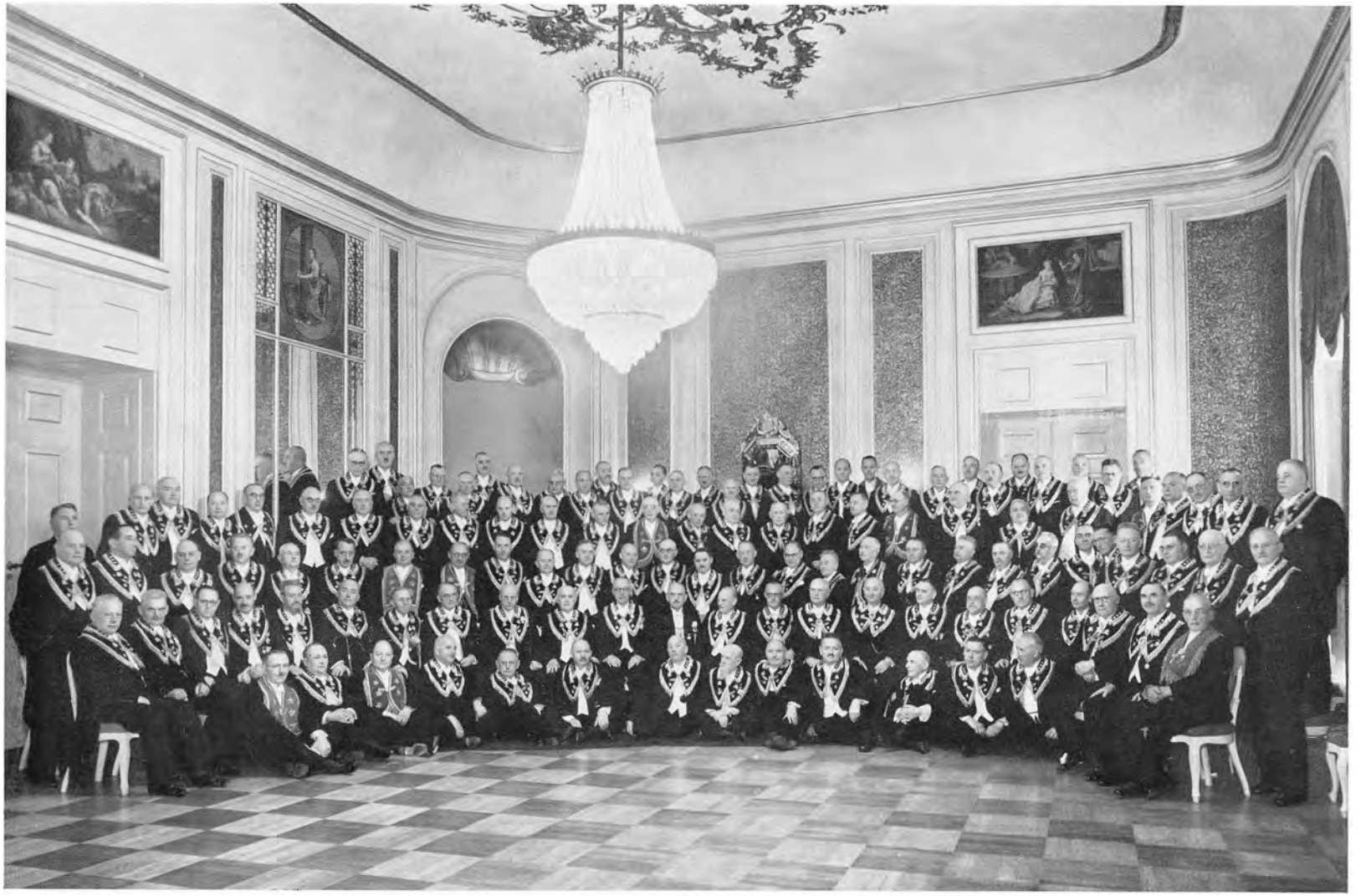

Den samlede Storloge ved Mødet den 2. og 3. September 1940
Billedet taget i Riddersalen i Odd-Fellow Palæet

Carl Ollenberg. Eneret

Storlogens Embedsmænd og de Distrikts-Deputerede Stor-Sirer ved Mødet den 2. og 3. September 1940
Billedet taget i Riddersalen i Odd-Fellow Palæet
Øverst fra venstre til højre: Rs. Grønholt, Næstved — Erich Erichsen, Haderslev — H. C. Hansen, Vejle —
Chr. Bock Jensen, Aarhus — H. C. Andersen, Roskilde — Jacob Møller, Odense — Axel Hansen, Nykøbing F. — M. Holm, Skive.
Nederst fra venstre til højre: Stor-Vagt O. Staffeldt — Stor-Kapellan Vilh. Lundstrøm — Dep. Stor-Sire Knud
Nielsen — Stor-Sire Valdemar Madsen — Stor-Skatmester Edw. Berner — Stor-Marskal Alfred Christensen, nu Stor-Sekretær — Stor-Herold Carl Zinglersen.

Carl Offenberg. Eneret

SANGEN TIL REBEKKA

Rebekka. *Din* Storhed var Tjenersinds Kaar
og ved det fik din Livsgerning Løn,
og nu kommer vi Søstre og rækker dig Haand,
for at følge den selvsamme Bøn,
som har lydt i *dit* Øre, den Gang du med Smil
gav den trætte din kvægende Drik,
mens du mødte hans Tak med et lykkeligt Sind
og med Glæde hans spørgende Blik.

Rebekka. *Din* Gerning var Tjenersinds Lyst
og for det blev du æret og prist.
Og med Sandhedens Ret kan det siges endnu,
at af dig blev vor Gerning os vist.
Vi skal skænke en Drik til hver tørstende Sjæl,
vi skal lindre den vaklendes Trang
til en hvilefyldt Stund, der kan kvæge et Sind
og kan lette en smertende Gang.

Rebekka. Du Kvinde med Kvindesinds Tro.
Og den Tro, som saa evigt fik Ret:
At hvor Godhed skal øves og Godhed skal gro,
blev du aldrig fortvivlet og træt.
Og saa bar du din Byrde med Tavshedens Smil
og med Ømhedens Trang i dit Sind,
der kan rejse et Mod, som er vaklende sygt
og kan køle en brændende Kind.

Rebekka. Dit Liv er den skønneste Sang,
der er sunget en Kvinde til Pris.
Og *den* Lære du gav os fra Bøgernes Bog,
skal vi redde fra Død og Forlis.
Thi i Fortidens Lin eller Nutidens Dragt —
blot der blev paa vor Kærlighed kaldt,
var vi Kvinde som fordum ved Ørkenens Brønd.
Var vi Kvinde. Og Kvinde, trods alt.

Rebekka. Vort Navn har vi viet til dig,
og din Vej vil med Glæde vi gaa.
Og vi spørger ej først, hvad der bliver vor Tak,
eller om, hvor vi Lønnen skal faa.
Af vor Kærligheds Trang og af Ømhedens Brønd
vil vi læske hver tørstende hed.
Og saa give da Gud, vi maa ligne dig helt,
Rebekka. Den største vi véd.

ERICH ERICHSEN

En ældre amerikansk Kunstner har paa denne Maade, lidt naivt maaske, givet Udtryk for Budet om at besøge de Syge og hjælpe de Trængende

REBEKKA-GRADENS HISTORIE

OPRINDELSE OG UDVIKLING GENNEM AARENE

Rebekka-Graden er ikke en oprindelig Bestanddel af Odd-Fellow Ordenen, ligesaalidt som Lejrene er det, eller Patriarchs Militant. Den er skabt af Tidens Krav og Tidens Kaar, som en naturlig Udvikling i Ordenens Aand. Og selv om den til at begynde med mødte en ikke ringe Modstand, vandt den dog til sidst Fodfæste, som det den er: Et selvfølgeligt Led i Arbejdet for den Lære, som Ordenen prædiker, og for Troen paa den Menneskekærlighed som Livets bærende Kraft, der vel en Gang maa komme til at besjæle Menneskeheden . . .

Vi Brødre, der er opdraget med Odd-Fellow Ordenens Lære for Øje, siger altid om den Mand – udenfor vort Broderskab – der uselvisk og i Kærlighedens Aand, tilskyndet dertil af sit Hjertes inderste Trang, udfører de Kærlighedsgerninger, som Ordenen paalægger os, at han ganske vist ikke er Odd-Fellow af Navn, men at han er Odd-Fellow af Gavn. Og vi kan, uden at gaa hverken os selv eller vor

Orden for nær, med rolig Samvittighed føje til, at der heldigvis er flere Odd-Fellows udenfor Ordenens Ramme end indenfor. Det vilde ellers se galt ud med Kærlighedens Gerninger mellem Menneskene.

Og een af vor Litteraturs store Navne skriver i sine Minder følgende dybe og sande Ord:

Ak – fortjent eller ufortjent – hvor vilde vi Mennesker være ilde farne, dersom vi altid skulde nøjes med, hvad der strengt retfærdigt tilkommer os. Selv de af Skæbnen mest begunstigede – selv Verdens rigeste og mægtigste Mænd – gaar ud af denne Tilværelse som insolvente Skyldnere.

Fru Vuggen til Graven opretholdes vi af Kærlighedsgerninger. Den, der ikke kan erkende det, har aldrig virkelig levet.

Saaledes mødes altsaa Synspunkterne – indenfor og udenfor Ordenen – i en samstemt Tveklang.

Ikke saa underligt derfor, at der ogsaa er mange Kvinder, som, bevidst eller ubevidst, følger vore Lærdomme. De er jo ikke mindst nedlagt i *hendes* Sjæl, som hendes Livs bærende Indhold: Det uselviske Venskab, hvormed hun omfatter alle, der er hende kær. Menneskekærligheden, som hun giver Udtryk for i Trangen til opofrende og uegennyttigt Arbejde for alle lidende og af Skæbnen ramte. Sandheden, der altid vil præge den redelige Kvinde.

I Virkeligheden har Kvinden de rigeste Forudsætninger for at kunne virke for Ordenens Grundsætninger. Der er saa mange Omraader, hvor Mænd saare let kommer til kort, og hvor netop Kvindesindet faar sin rigeste og lykkeligste Udfoldelse. Ikke mindst i Omsorgen for de Syge, for Enkerne og for de forældreløse Børn er hendes Arbejde utvivlsomt ofte mere værd end Mandens. Og hertil kommer den udpræget kvindelige Evne til at finde de skjulte Kilder til menneskelige Svagheder, til de Nærmestes tavse Bekymringer og til Næstens Sorger og Savn. Hendes Indfølingsevne er ubestrideligt langt stærkere end Mandens.

Erindres maa det ogsaa, at Udviklingen har ført med sig, at Kvinden mere og mere er henvist til at stole paa sine egne Kræfter. Gennem sin Kamp for Tilværelsen har hun ofte faaet udviklet sine Evner til Selvstændighed og Handlekraft, uden derved at tabe noget af sit inderste kvindelige Væsen. Hun er trods alt dog stadig Kvinde. Det er derfor ogsaa grumme naturligt, at man indenfor Odd-Fellow

Ordenen har givet hende den Plads, der tilkommer hende, og at Ordenen søger at kalde paa hendes naturlige Trang til at virke i Kærlighedens og Barmhjertighedens Tjeneste som et klogt og værdifuldt Tillæg til Mandens Evner paa dette og andre Omraader . . .

Ordenens Historie viser os da ogsaa, at den ikke var bleven saa særlig gammel, før der indenfor Brødrenes Kreds hævede sig Røster om at søge Kvinderne knyttet til Ordenen og Ordenens Arbejde ved at optage dem som Medlemmer. Men til at begynde med kunde de ellers som oftest frisindede Amerikanere alligevel ikke slutte sig til Tanken. I hvert Fald blev Tanken om at oprette særlige Kvindeloger skarpt afvist, da den første Gang blev bragt paa Bane i Storlogen for de forenede Stater.

DET FØRSTE SKRIDT

Den, der først rejste Spørgsmaalet, var Stor-Kapellan og Stor-Repræsentant for Maryland og Alabama, Isac D. Williamson, der den 18. September 1845 forelagde Storlogen følgende Beslutning til Vedtagelse:

Storlogen anser det for hensigtsmæssigt at finde en Fremgangsmaade, hvorved Odd-Fellow Hustruer sættes i Stand til at give sig til Kende overfor Ordenens Medlemmer og bevise deres Identitet overfor fremmede.

Et nedsat Udvalg, der fik den Opgave at behandle Beslutningen, gav den sin Anbefaling. Men da et Mindretal i Stedet for foreslog at forsyne enhver Hustru, hvis Mand var Odd-Fellow, med et Anbefalingskort fra Mandens Loge gældende for et Aar ad Gangen, blev dette Forslag vedtaget med 28 Stemmer, medens Udvalgets Forslag kun fik 17 Stemmer.

Det var ikke meget, det vedtagne Forslag gav Plads for. Men det var i hvert Fald altid en Begyndelse.

Forud for Br. Williamsons Forslag til Beslutning var der for øvrigt hos Ordenens ledende Mænd gaaet adskillige Overvejelser angaaende Kvindernes Stilling til Ordenen, og der mødtes her to stærke og stridende Strømme. Der var nemlig mange Hustruer og Døtre af Odd-Fellows, der nærede Ønske om at faa i det mindste en Slags Æresstilling indenfor Ordenen, for paa denne Maade at blive knyttet til den. Desuden var der mange af Brødrenes kvindelige Paarørende, der

kom i Forbindelse med Ordenens Hjælpevirksomhed, navnlig af social Art. Og da de amerikanske Kvinder omkring Fyrrerne i Attenhundredaaret netop var begyndt at føle sig klassebevidst, er det ikke uforstaaeligt, at de efterhaanden blev stærkt grebne, eller i hvert Fald stærkt tiltalte, af Ordenens omfattende Arbejde for de Gamle, de Syge og Børnene.

Dette indsaa mange af Ordenens ledende Mænd og ønskede at handle derefter.

I stærk Modsætning hertil stod imidlertid store Kredse af Ordensbrødres Ulyst til at give Kvinderne Adgang til Ordenens Virksomhed. Afvisningens Form var naturligvis høflig: Hensynet til Hjemmets Hellighed og Kvindernes dyreste og samfundsnyttige Kald. Og Hensynet til hendes ophøjede Stilling, der burde værnes og skærmes bag Privatlivets Mure overfor Offentlighed og Yderverden ...

Ordene er ikke ukendte. Heller ikke herhjemme.

Der gik imidlertid fem Aar, hvor man slog sig til Taals med den vedtagne Anbefalingsskrivelse, der dog hverken var Fugl eller Fisk. Men saa begyndte de, der interesserede sig for Kvindernes Stilling, paany at røre paa sig, og den 16. September 1850 fremkom Stor-Repræsentant John Smith for Nordre New York med følgende Forslag:

Det paalægges Udvalget for Ordenens Stilling at overveje Hensigtsmæssigheden af at oprette følgende Æresgrader: Een for Hustruer og voksne Døtre af Ordensmedlemmer og een for Hustruer og Døtre af forhenværende Ordensembedsmænd.

Det var et efter Forholdene ret radikalt Forslag, og der blev nedsat et Udvalg til nærmere at overveje Forslaget og fremkomme med en Indstilling. Udvalget kom til at bestaa af Stor-Repræsentant for Louisiana, John C. Larue, Stor-Repræsentant for New York, John A. Kennedy, der havde været Stor-Sire fra 1841 til 1843, og endelig Stor-Repræsentant for Indiana, Schuyler Colfax. Medens de to første Medlemmer af Udvalget afgav en Indstilling, der lød paa, at Indførelsen af saadanne Grader hverken var tilraadeligt eller hensigtsmæssigt, indtog Schuyler Colfax et ganske andet Standpunkt. Han fremsatte nemlig følgende Forslag, der vakte et ikke ringe Røre blandt Stor-Repræsentanterne:

De skal nedsætte et Udvalg paa 3 Mand til *at udforme en passende Æresgrad med tilhørende Pasord og Tegn, som vil være at tildele Hustruer af godstaaende*

Medlemmer af 3. Grad, og Udvalget skal forelægge Resultatet af sit Arbejde for det næste Storlogemøde.

Det var et baade langt og skarpt Ordskifte, der blev Følgen af dette Forslag. Men Schuyler Colfax sejrede tilsidst i Kraft af sin Veltalenhed og fordi hans Forsvar for Forslaget baade var indgaaende og klogt.

Den 20. September 1850 vedtog Storlogen Colfax Forslag, og det blev ham, i Forbindelse med Stor-Repræsentanten for Mississippi, Martin, og for Tennessee, Steele, der fik det Hverv at udforme den foreslaaede Grad. Naturligvis blev det Colfax, der maatte trække Læsset. Han gav Graden Navnet Rebekka-Graden, han formede Pasord og Tegn, og han skrev et helt Ritual for Graden som Æresgrad.

Udkastet, som han derefter afgav til Storlogen, blev vedtaget af denne den 20. September 1851 med 47 Stemmer mod 37, og Navnet Rebekka-Graden blev fastslaaet, efter at man havde drøftet om Navnet Kvindernes Grad ikke var mere betegnende.

HVEM VAR SCHUYLER COLFAX –

Lad os først fortælle, at han blev indviet i Ordenen den 18. Februar 1846 kun 23 Aar gammel, som Broder af South-Bend Loge Nr. 29, og kort efter traadte han ind i South-Bend Lejr Nr. 9. Tre Aar efter var han Stor-Repræsentant i Stor-Lejren af Indiana, og samme Aar blev han valgt ind i Storlogen for Indiana og i Storlogen for de forenede Stater, den, vi nu kalder den suveræne Storloge. Han var den Gang kun 26 Aar gammel, og den ungdommelige Stor-Repræsentant vakte ikke saa lidt Opsigt. Saa unge havde man ikke før set dem i Storlogens ærværdige Raad.

Han skildres for øvrigt af en samtidig Historieskriver som en kammeratlig og begavet Mand med et udpræget Talent for interessant og underholdende Samtale og en stærk Vilje til at gennemføre, hvad han først gennem grundige Overvejelser havde tilegnet sig som Overbevisning og som Maal.

Af Ydre var han lille og spinkel. Hans Ansigt var smukt, og omkring den faste Mund laa ofte et varmt og saare levende Smil, som yderligere forstærkedes af de livfulde Øjnes dybe og fortrolige Blik.

Schuyler Colfax var født den 23. Marts 1823 i New York og nedstammede fra en gammel hollandsk Familie, der i 1652 udvandrede til New Amsterdam. Han havde aldrig kendt sin Fader, der døde tre Maaneder efter Sønnens Fødsel. Indtil han var 13 Aar, havde han sit Hjem i New York, men rejste saa med sin Moder og en Stedfader til New Charlisle nær ved South-Bend. Stedfaderen, en G. Mettheff, var blevet udnævnt til Auditør for Grevskabet Sct. Joseph dér, og det var Grunden til, at Familien maatte skifte Bopæl.

Allerede i en ret ung Alder begyndte Colfax paa det juridiske Studium. Men Sagfører blev han aldrig. Hans Interesse havde ganske andre Steder Ærinde. En Gang imellem optraadte han dog som Sagfører i nogle ret betydelige Sager. Men det var kun for Morskabs Skyld, sagde han altid.

Han var mest optaget af Dagens politiske og socialøkonomiske Spørgsmaal. Han var en dygtig og slagfærdig Debattør og indlod sig gerne i Debatter, hvor det bød sig til.

Da han var 20 Aar gammel, blev han ansat som Senat-Rapporter ved Indiana State Journal med en maanedlig Løn af 100 Dollars og fri Station, saalænge Senatet holdt Møde. Han vandt ved sit virksomme Liv mange Venner og Beundrere, og han blev tilsidst fra indflydelsesrig Side stærkt opfordret til at søge Valg som Statsrepræsentant.

Han var dog klog nok til at sige Nej til denne Opfordring med den sikkert rigtige Begrundelse, at han selv ansaa sig for ung til en saadan Gerning. Han havde ikke Erfaring og Viden nok.

Da han var 21 Aar gammel, giftede han sig og indrettede sit eget Hjem i South-Bend. Og Aaret efter købte han Bladet South-Bend Free Press, som hurtigt vandt en stor Læsekreds og som efterhaanden skabte ham en ikke ringe Indflydelse.

I 1854, altsaa i en Alder af 31 Aar, blev han valgt ind i Repræsentanternes Hus, hvor han straks vandt sig en anset og fremtrædende Plads, ikke mindst fordi han var en ivrig Talsmand for Negerslaveriets Afskaffelse – et Spørgsmaal, som han ogsaa havde den Glæde at se løst. Han var Formand for Repræsentanternes Hus fra 1863 til 1869, altsaa i Borgerkrigens kritiske Aar, og fra 1869 til 1873 var han Vicepræsident for de Forenede Stater, samtidig med at Ulysses Sidney Grant beklædte Præsidentværdigheden.

Stifteren af Rebekka-Graden, den amerikanske Broder, en Tid Vice-Præsident for de forenede Stater, Schuyler Colfax

Rebekka ved Brønden

Sindbilledet paa Rebekka-Gradens Lære om det redebonne og uselviske Tjenersind

Han var en betydelig og vidtskuende Statsmand, og som Vicepræsident udfoldede han stor Dygtighed og var sikkert Præsident Grant en baade god og klog Raadgiver i vanskelige Spørgsmaal.

I 1873 traadte han tilbage fra det politiske Liv og levede derefter som Foredragsholder – en Virksomhed, hvortil hans store Kundskabsfylde og hans blændende Veltalenhed gjorde ham særlig skikket.

Hans Død kom brat og uventet. Just som han var ankommen til Banegaarden i Mankato i Minnesota en silde, raakold Vinteraften den 13. Januar 1885, ramtes han af et Hjerteslag og døde med det samme.

I den fremmede By, han var kommet til for at holde Foredrag, var han ukendt, men ved at undersøge hans Lig, blev man paa det rene med, at han var Odd-Fellow. Man underrettede derfor straks Brødrene i Mankato om Dødsfaldet. De ilede til og genkendte ham, og ledsaget af en Æresvagt af Brødre førtes han til sit Hjem i Indiana.

Br. Schuyler Colfax pludselige Død vakte megen Bevægelse indenfor Ordenen, og Erkendelsen af det Tab, Ordenen havde lidt ved hans Bortgang, gav sig Udslag i en lang Række Dødsbudskaber, der udsendtes fra den suveræne Storloge, Stor-Lejren og Rebekka-Logerne i Indiana, og som alle bar Vidnesbyrd om den afdødes store Betydning som Ordensmedlem.

Det er derfor ogsaa grumme naturligt, at Rebekka-Søstrene med Glæde greb Tanken om at sætte sig i Spidsen for en Indsamling med det Formaal at rejse Colfax et værdigt Mindesmærke. Tanken vandt levende Tilslutning og Afsløringen fandt Sted den 18. Maj 1887 i Universitetsparken i Indianapolis. Byen vrimlede i den Anledning af fremmede, mest for øvrigt Odd-Fellows. Festlighederne var anlagt efter en stor Maalestok, og med Statens Milits og Repræsentanter for alle Statens Odd-Fellow Loger i Spidsen drog en kæmpemæssig Procession til Parken, hvor Afsløringen foretoges af Rebekka-Søstrenes Leder, Frøken Bella Treatov.

Det prægtige Monument kostede over 10,000 Dollars.

UNDER UDVIKLINGENS LOV

Med Vedtagelsen af Schuyler Colfax Forslag om Oprettelsen af en Æresgrad med tilhørende Pasord og Tegn for Hustruer af godstaaende Medlemmer af

3. Grad, var der i Virkeligheden sket noget, der satte Sindene i stærk Bevægelse indenfor Ordenen, men som ikke allevegne blev modtaget med den rette Forstaaelse.

Man kan kalde det, der var sket, for meget. Man kan ogsaa kalde det for lidt.

Meget var det i hvert Fald, fordi det slog ned paa gammel Fordom og gammelt Kvindesyn og aabnede Døren ind til en Verden, der hidtil ikke havde været Kvinderne beskaaret at kende til Bunds. Lidt, fordi det hele *kun var en Æresgrad,* der ikke for Kvinderne havde en Loge eller en Loges Arbejde til Baggrund og som heller ikke havde nogen virkelig medlemsmæssig Tilknytning til Mandslogerne.

Og det kneb at holde Linjen fast.

Allerede i 1852, Aaret efter at Gradens Oprettelse var vedtaget, maatte Stor-Siren henlede Opmærksomheden paa, at ganske vist var Graden kun en Æresgrad, men at alle Logernes Embedsmænd dog skulde være i Besiddelse af denne Grad, for at de kunde tildele den, ud fra den samme Grundsætning, hvorefter de maatte paatage sig alle andre Forpligtelser, der hørte med til deres Embedsstilling.

To Aar efter, i 1854, maatte Storlogen atter indskærpe Logerne, at deres Over- og Undermestre skulde være fuldt fortrolige med Rebekka-Graden, saaledes at de altid var i Stand til at meddele den.

Aaret efter var det atter galt. Stor-Siren maatte henlede Opmærksomheden paa, at da Rebekka-Døtrene – som de kvindelige Medlemmer af Graden den Gang kaldtes – kun som en Æresbevisning stod i Forbindelse med Ordenen, kunde de ikke være til Stede ved Indsættelse af Embedsmænd.

Der var nu Fred indtil 1860, men saa fik Problemerne atter Liv, og Stor-Siren fandt Anledning til at udtale, at hvis der rejstes Indvending mod uden videre at tildele Rebekka-Graden til en eller anden Broder-Hustru, maatte det være lovligt for en Loge at stemme om, hvorvidt Tildelingen skulde bevilges.

Dette Synspunkt skyndte Storlogen sig imidlertid hurtigt at undlive, ud fra den ganske rimelige Forudsætning, at da Rebekka-Graden af sig selv tilkom alle Broder-Hustruer, var der ikke noget at stemme om. Graden skulde tildeles som en Selvfølge. Derimod nægtede Storlogen Tilladelse til at oprette Loger med det særlige Formaal at tildele Rebekka-Graden. Alt dette var dog kun Smaating, der højst kunde tyde paa, at man strittede imod hist og her.

Men i 1860 kom der yderligere noget nyt frem, som satte Sindene i Bevægelse. Der blev i Storlogen fremsat et Forslag til Beslutning, som udtalte, at da Rebekka-Graden i sin nuværende Form kun var et dødt Bogstav, hvad Sygehjælp, Begravelseshjælp, Arbejdsløshedshjælp og lignende angik, skulde Lovudvalget i den Anledning have Paalæg om at undersøge, om det ikke var hensigtsmæssigt at anvise Udveje til, at Damerne, som var i Besiddelse af Rebekka-Graden, maatte *slutte sig sammen i Foreninger* med det Formaal i Handling at gennemføre denne Grads Lærdomme i fyldigere Grad og samarbejde med Brødrene af Ordenen i at besøge de Syge og hjælpe den lidende Menneskehed.

Dette var jo unægtelig noget ganske andet end Æresgrad. Det smagte de gode Stor-Repræsentanter af Revolution. Det var i Virkeligheden et daarligt skjult Forsøg paa at danne formelige Rebekka-Loger. Og det skulde man meget have sig frabedt. Saa vidt kunde man alligevel ikke strække sig i sin Tillid til Kvinderne. Saa hellere ophæve Graden.

I sin omfangsrige Betænkning over Forslaget udtalte Lovudvalget derfor ogsaa, at det var i høj Grad uhensigtsmæssigt at tillade saadanne Foreningers Dannelse, selv om Storlogen havde Myndighed til det, hvad man for øvrigt meget skarpt bestred.

Helt enige var man dog ikke om Spørgsmaalet. Det var tydeligt at spore, at Forslaget havde adskillige Tilhængere. Men Modstanderne havde Overtaget og Lovudvalgets Indstilling vedtoges.

Dermed døde Spørgsmaalet dog langtfra hen. Tværtimod. Da man var naaet til Aaret 1865, maatte Stor-Siren til at henlede Opmærksomheden paa, at flere Loger i Forening absolut ikke kunde danne en fælles Rebekka Grade-Loge og holde virkelige Møder i denne for at meddele Rebekka-Graden, og at Foreninger af Damer med Rebekka-Graden – i Besiddelse af og under Benyttelse af Gradens Regalier – var ganske utilladelige og i den skarpeste Strid med Lovgivningen for de forenede Staters Loger.

Men det hjalp ikke stort. Udviklingen var saa smaat paa Vej. Grunden begyndte at skride under det gamle, selv om det endnu varede en rum Tid inden Rebekka Grade-Logen blev til en Loge i egentlig Forstand.

I Aaret 1866 maatte Stor-Siren med Beklagelse henlede Opmærksomheden paa, at der trods mange alvorlige Formaninger stadig bestod kvindelige Sammenslutninger indenfor Rebekka-Graden. Han anbefalede derfor en Tillægslovgivning paa dette Punkt, da Kravet om, at Rebekka Grade-Logen skulde være en *fælles* Loge for Mænd og Kvinder – som man vilde se – blev fuldstændigt tilsidesat adskillige Steder. Andre Steder fra havde man for øvrigt udtalt Ønsket om helt at ophæve Graden. Den var ingen Ting værd og bare til Splid og Ulejlighed.

Lovudvalget, der havde Spørgsmaalet til Behandling, rystede paa Hovedet og sagde, at hvis de Forholdsregler, der hidtil var truffet til Forhindring af Uregelmæssigheder fra Rebekka-Gradens Side, ikke havde vist sig at være tilstrækkelige, maatte Udvalget opgive Ævred. Og det gjorde det med følgende sørgmodige Linjer:

Udvalget beder sig fritaget for at have mere at gøre med de mange Klager og Forestillinger, der foreligger fra adskillige Jurisdiktioners Side og som gaar ud paa at ophæve hele Rebekka-Graden. Spørgsmaalet om en saadan Ophævelse venter nemlig kun paa et afgørende Skridt fra Storlogens Side, støttet paa en tidligere afgivet Betænkning fra et særligt Udvalg, der desværre kun havde opnaaet følgende Resultat: Afgørelsen vil være at træffe i næste Møde.

STOR-SIREN VAAGNER – GRADEN TAGER FORM

Saa kom Aaret 1867 og Stor-Siren vaagnede. I hvert Fald fremhævede han i sin Beretning, at Rebekka-Graden nu havde bestaaet i 16 Aar og saaledes havde faaet sin Egenskab som Grad fuldt gennemprøvet. Resultatet var, at enkelte Jurisdiktioner havde uddelt den til Tusinder af Odd-Fellows, medens andre Jurisdiktioner slet ikke havde villet anerkende den eller villet benytte den. Han anbefalede derfor enten helt at afskaffe Graden, eller anerkende den fuldt ud som en selvstændig Grad med egen Lovgivning, Myndighed til selv at vælge sine Embedsmænd og Medlemmer samt een for hele U. S. A. ensartet Arbejdsmaade.

Denne Stor-Sirens klare Udtalelse ruskede aabenbart op i en umiskendelig Sløvhed og Træthed, der paa dette Tidspunkt i nogen Grad havde grebet Storlogens Medlemmer overfor Rebekka-Graden. I hvert Fald kom der nyt Liv i Gradens trofaste Venner og Forsvarere. Man vilde for alt i Verden ikke af med den Grad,

og man saa i Stor-Sirens Udtalelse et Tilsagn om, at man kunde vente hans ubetingede Støtte, dersom der kom et klogt og vel gennemtænkt Forslag om Gradens Omformning, saaledes sam han havde antydet denne.

Men ogsaa de, der hidtil havde været Gradens skarpe Modstandere, fik efterhaanden Øjnene op for, at der maaske nok var god Mening i at søge den Form funden, der kunde tilfredsstille de store Kredse, som ønskede Graden en mere fast Forbindelse med Ordenen end hidtil. Og skønt man vel næppe kunde vente, at Tidens Fylde helt var inde, var Sindene dog for saa vidt vakte, som Spørgsmaalet var Genstand for ivrige Drøftelser mellem Stor-Repræsentanterne udenfor Møderne, saaledes at man var rustede til at møde, hvad mange ventede og ønskede, der skulde komme.

Og Resultatet blev, at et særligt Udvalg i 1868 efter grundige Overvejelser opfordrede Storlogen til at beslutte følgende:

De under den suveræne Storloge hørende Storloger er og skal fremtidig være berettiget til paa dertil passende Steder indenfor deres Omraader at oprette Grade-Loger af Rebekka-Døtre udrustede med følgende Myndighed og Rettigheder:

1. til at meddele Rebekka-Graden til saadanne 3. Grads Medlemmer og deres Hustruer, som fra en Loge, tilhørende Distriktet, foreviser et dertil sigtende Certifikat og til ligeledes at meddele nævnte Grad til Enker efter Odd-Fellows som har tilsvarende Certifikat fra den Loge, som deres Mænd ved deres Død var Medlemmer af,
2. til at vælge og ansætte deres Embedsmænd efter de i deres særlige Loge foreskrevne Regler, altsaa Over-Mester, Under-Mester o. s. v. Hvert Medlem af Logen skal være valgbar til ethvert Embede i Logen, dog skal Over-Mesterens Embede altid beklædes af een, der er godstaaende Ex-Mester i sin Loge, ligesom Inspektør, Indre- og Ydre Vagt skal have 3. Grad i en underordnet Loge. Alle Embedsmændene i Rebekka Grade-Logen skal beklæde deres Embede i et halvt eller helt Aar, saadan som det maatte blive foreskrevet af vedkommende underordnede Storloge,
3. til at holde regelmæssige og særlige Møder efter de Regler, der maatte blive vedtaget i Særlovene,

4. til at fastsætte Afgifter, betalbare til bestemte Terminer, saaledes som disse bestemmes i Særlovene, og i disse Love at bestemme, at Medlemmerne, som staar i Restance med deres Afgifter, skal slettes af Medlemslisten,

   Enhver Broder og Søster indenfor Distriktet *kan blive Medlem* ved at betale den i Særlovene bestemte Afgift, og enhver Broder kan vedblive at staa som Medlem, saalænge han vedbliver at være godstaaende Medlem af sin underordnede Loge og betaler sine Afgifter til Grade-Logen. Desuden kan enhver Søster vedblive at være Medlem saalænge hendes Mand er Medlem, eller saalænge hun vedbliver at være Enke og betaler sine Afgifter til Logen.

   Enhver Grade-Loge skal bestaa af mindst 10 Medlemmer, lige mange af hvert Køn, og alle godstaaende Medlemmer kan deltage i Logens Forhandlinger,
5. til af Logens Midler fra Tid til anden at yde Hjælp til Syge, Nødlidende eller Sørgende med de Bidrag, som et Flertal af de tilstedeværende Medlemmer bestemmer eller som paa anden Maade maatte blive bestemt i Særlovene,
6. til at vedtage Særlove og Ordensregler, som ikke strider mod det foranstaaende eller mod Ordenens Regler, Skikke eller almindelige Forskrifter og som de finder hensigtsmæssige, dog saaledes at Godkendelse altid skal søges fra den Storloge, under hvilken de hører.
7. Stor-Siren, den Dep. Stor-Sire og Stor-Sekretærerne har Myndighed til at oprette Grade-Loger af Rebekka-Døtre i enhver Landsdel, som staar under den suveræne Storloges umiddelbare Jurisdiktion, og saadanne Loger har samme Myndighed og Rettigheder som de øvrige Rebekka-Loger.
8. Enker efter Odd-Fellows, som ikke havde opnaaet 3. Grad ved Døden, men var godstaaende, kan modtage Rebekka-Graden efter Afstemning i den Loge, som hendes Mand var Medlem af.
9. Det paalægges Stor-Sekretærerne at udarbejde og lade trykke Medlemsbreve for Rebekka-Døtre, hvilke Breve vil være at udlevere til Logerne til ikke mindre end dobbelt Anskaffelsespris, og 100 Dollars bevilges til dette Øjemed af den Skatkammerbeholdning, hvorover der ikke paa anden Maade er raadet.

Det kan ikke nægtes, at dette var en meget omfattende og revolutionær Beslutning set i Belysning af, hvad der hidtil havde været gældende for Rebekka-Logerne,

og der fandt en meget langvarig Drøftelse Sted. Men Modstanden var dog ikke særlig heftig, og Beslutningen vedtoges med 69 Ja mod 28 Nej.

Men der manglede endnu Plads for alle andre Kvinder end dem, der var gift med en Odd-Fellow, – Odd-Fellow-Døtrene ikke at forglemme. Imidlertid havde man sikkert ikke endnu turdet røre ved denne Side af Sagen, ligesaalidt som ved Spørgsmaalet om en almindelig Adgang for enhver Kvinde til at blive Medlem af en Rebekka Grade-Loge. Det havde utvivlsomt været altfor nervepirrende for den gode Storloge. Men det kom tilsidst. Men desuden var der ogsaa den Mangel ved det hele Forslag, at man kunde have Rebekka-Graden, *uden at være Medlem* af Rebekka Grade-Logen – et Forhold, der skabte Usikkerhed og Forvirring og som først ophævedes i 1891. I Punkt 4 bestemtes det nemlig, som man vil se, at enhver Broder eller Søster i Distriktet med Rebekka-Graden *kan blive* Medlem, men altsaa ikke *skal være* Medlem af Rebekka Grade-Logen.

HVAD STOR-SIREN SAGDE AARET EFTER

I sin Beretning til Storlogen 1869 udtaler Stor-Siren:

Rebekka-Graden, der blev godkendt i 1851, har hele Tiden indtaget en meget uregelmæssig Stilling indenfor Ordenen. Den har aldrig været fuldt anerkendt som et virkeligt Led i Ordenssystemet og bestaar i Virkeligheden kun af Storlogernes Naade, idet det ganske afhænger af deres Vilje, om Graden skal kunne tildeles eller ikke tildeles indenfor deres særlige Omraader.

Efter at den suveræne Storloge nu har godkendt Dannelsen af Rebekka-Døtrenes Loge, gaar jeg ud fra, at den Tid er kommen, da Rebekka-Graden skal komme til at staa paa lige Fod med vor øvrige Virksomhed og nyde den samme Anerkendelse, saaledes at disse Loger oprettes i hver eneste Jurisdiktion. Og samtidig udtaler Stor-Siren, at han meget kunde anbefale, at ogsaa ugifte Døtre af Odd-Fellows kunde optages i Graden.

Spørgsmaalet, som derefter var Genstand for Overvejelser i et Udvalg, fik imidlertid en ublid Medfart.

Udvalget modsatte sig meget skarpt, at ugifte Odd-Fellow-Døtre skulde have Adgang til Optagelse og holdt sig til den gamle Grundsætning om, at Graden kun burde staa aaben for godstaaende Brødre af 3. Grad og disses Hustruer.

Til dette Standpunkt sluttede Storlogen sig, og Rebekka Grade-Logerne var altsaa fremdeles henvist til at søge deres Tilgang gennem Mandslogerne.

I 1870 prøvede man sig derefter frem med et Forslag om, at Rebekka Grade-Logerne skulde kunne vælge deres Medlemmer ved Afstemning og ikke være henvist til, at der skulde foreligge et Certifikat fra en Mandsloge. Og man mødte desuden med et Forslag om, at ogsaa Odd-Fellow-Brødres ugifte Døtre skulde kunne optages, og at en Hustru kunde beholde sit Medlemsskab, selv om Manden var slettet eller udstødt af sin Loge.

Men der var endnu ingen Stemning, hverken for Odd-Fellow-Døtrene, selv om de var ugifte, eller for Logernes Ret til selv at vælge deres Medlemmer. Døren var lukket i Laas. I 1871 naaede man dog at faa det sidste vedtaget, saaledes at Medlemmerne ikke skulde være afhængige af et Mandsloge-Certifikat.

DET BEGYNDER AT LYSNE

I 1877 blev det vedtaget, at alle Rebekka Grade-Logernes Sager skulde henvises til et særligt Udvalg, kaldet Udvalget for Rebekka-Graden, og Udvalget skulde bestaa af syv Medlemmer. Ved Hjælp af dette Udvalg blev der ret hurtigt bødet paa den Meningsløshed, at Brødres Hustruer mistede deres Medlemsret, dersom Manden mistede sit Medlemsskab i Mandslogen, ligesom der blev oprettet faste Besøgskort for Søstre og en særlig Forretningsorden for Rebekka Grade-Logerne.

Et nyt Forslag om, at 18-aarige, ugifte Døtre af godstaaende Brødre af 3. Grad og af afdøde Brødre af 3. Grad skulde kunne optages, fik ikke bedre Medfart denne Gang end tidligere. Tiden var endnu ikke moden. Modstanden var for stærk. Forslaget fik den letkøbte Betegnelse: uhensigtsmæssigt.

I 1878 udtalte Stor-Siren i sin Beretning meget mistrøstigt, at Rebekka Grade-Logerne maaske nok i nogle Tilfælde i mange Jurisdiktioner havde vist sig heldige, men dog afgjort ikke i en Udstrækning, der garanterede Fortsættelsen af et System, som sikkert svækkede baade Ordenens Karakter og Holdning ...

Men ikke desto mindre vedtog man paa Storlogemødet samme Aar følgende Forslag, som var stillet af det tidligere omtalte særlige Udvalg for Rebekka-Graden:

1. at Graden fik et særligt Pasord til Brug indenfor dens egen Jurisdiktion,
2. at ugifte Døtre og ugifte Søstre af 3. Grads Brødre kunde optages som Medlemmer, og
3. at et beslutningsdygtigt Medlemstal af Rebekka Grade-Loger skulde forandres fra 5 Brødre og 5 Søstre til 7 Medlemmer uanset Køn.

Udvalget ledsagede sit Forslag med følgende Udtalelse:

Vi tror ikke, at Rebekka-Graden til Dato er fuldt ud gennemprøvet og har vist sig at være en Skuffelse. Det er derimod vor Mening, at den halvhjertede Støtte, Graden stadig har modtaget fra Mændenes Side, i Stedet for at styrke den, har faaet dem, der havde Tillid til dens Værdi og dens Fortjenester, til at blive vaklende og lunkne ...

Denne lille udsøgte Næse til dem, der stadig rystede paa Hovedet ad Rebekka-Døtrene, havde tilsyneladende sin gode og formodentlig ogsaa beregnede Virkning. I hvert Fald gav Afstemningen det sikkert overraskende Resultat, at Udvalgets Forslag vedtoges med 90 Ja og 20 Nej.

I det samme Møde blev der nedsat et Udvalg til at revidere Rebekka-Ritualet, og man fastsatte en Ex.-Mester Juvel for kvindelige Ex.-Mestre.

TILLØB TIL ET REBEKKA-RAAD

I Aaret 1884 gav Storlogen sig selv Bemyndigelse til at tillade, at Rebekka Grade-Loger kunde lade valgte Repræsentanter samles til aarlige Møder – de saakaldte Stats Assembles – til Fremme af denne Ordensgrens særlige Interesser og til sociale Forhandlinger. Det viste sig, at disse Møder var af meget stor Værdi for Rebekka Grade-Logerne, styrkede deres Arbejde og gav mere Fasthed og Ensartethed i Ledelsen.

Et Resultat af et saadant aarligt Møde var et Lovforslag, der blev fremsat paa Storlogens Møde i 1888 og som havde følgende Ordlyd:

Herefter skal Rebekka-Graden kun tildeles af Rebekka-Døtre, hvorved samtidig alle Lovbestemmelser, som foreligger om Mandslogernes Valgembedsmænds Pligt til at være i Besiddelse af Rebekka-Graden, ophæves.

Forslaget, der blev vedtaget uden synderlig Drøftelse, var i Virkeligheden af revolutionerende Natur, idet det fastslog den Regel, at Rebekka-Logerne frem-

tidig, frit og uhindret, stod direkte under den suveræne Storloge, uden Mandslogernes delvise Formynderskab.

I 1891 vedtog man desuden den betydningsfulde Bestemmelse, at Rebekka-Graden fremtidig *kun* kunde meddeles af Rebekka-Logerne til saadanne Brødre med Hustruer, ugifte Døtre og Søstre, *der optoges som Medlemmer,* og at Betegnelsen Grade-Loge skulde udgaa.

At Vedtagelsen af disse to Forslag havde vist sig at være heldige, fremgik for øvrigt med al mulig Tydelighed af Stor-Sirens Beretning til Storlogen i 1892, hvori det hedder:

Storlogen bemærker med den største Glæde, hvorledes Rebekka-Gradens Ordensgren vokser. Vi fryder os oprigtigt og hjerteligt over den eksempelløse Vækst af denne Grad, saaledes som det fremgaar af Stor-Sirens og Stor-Sekretærens Beretninger, og vi haaber, at denne Fremgang maa fortsætte, indtil alle værdige Borgere har tilegnet sig Venskabets, Kærlighedens og Sandhedens udødelige Følelse og Grundsætninger.

At sige, at Fremgangen har været eksempelløs, udtrykker næppe fuldt den mærkelige og vidunderlige Vækst siden vort forrige Møde. Naar man ser, at siden da er mere end 22,000 nye Medlemmer blevet knyttet til Rebekka-Graden, vil man tydeligt forstaa, hvilket Greb den har faaet i vort Folks Sind.

Lad os ikke gribe fejl, ikke famle og heller ikke trættes i at gøre det gode ...

DET SIDSTE SKRIDT – OG OPGAVERNE

Som Slutstenen paa Værket vedtog Storlogen endelig paa Mødet i 1894 en helt ny Forfatning for Rebekka-Logerne, hvori det blandt andet bestemtes, at Logernes Formaal er:

at hjælpe til ved Oprettelsen og Vedligeholdelsen af Hjem for gamle og trængende Odd-Fellows, samt af Hjem hvori afdøde Odd-Fellows efterladte Børn kan nyde Pleje, Opdragelse og Støtte,

at besøge de Syge, hjælpe de Trængende og i enhver Henseende at støtte underordnede Loger og andre Rebekka-Loger ved venligt at tage sig af Odd-Fellows Familier, som er i Nød og Trang.

at gavne og fremme de sociale og broderlige Forbindelser i Livet mellem Loger og Odd-Fellow Familierne indbyrdes.

Til Medlemmer kan vælges alle, som har modtaget Rebekka-Graden, alle godstaaende Odd-Fellows og deres Hustruer og alle ugifte og hvide Kvinder, der har naaet en Alder af 18 Aar, der tror paa et højere Væsen og som er i Besiddelse af en god og moralsk Karakter.

Kun Rebekka-Loger maa tildele Graden, og kun til dem, der andrager om at blive Medlemmer af den paagældende Rebekka-Loge. Ved Indvielsen maa ingen uden Medlemmer af en Rebekka-Loge overvære Handlingen.

Embedstjeneste i en Underloge medfører ikke Embedsberettigelse til en Rebekka-Loge.

Hermed var altsaa Rebekka-Logernes selvstændige Stilling endelig gennemført. Men det havde ogsaa varet 43 Aar at komme saavidt fra den Dag i 1851, da Schuyler Colfax fremsatte sit beskedne, men – den Gang – revolutionerende Forslag om en saakaldt Æresgrad for Brødres Hustruer.

Hvad der særlig gav Reformen af 1894 sin Betydning, var naturligvis det, at Dørene blev lukket helt op for Kvinderne – ogsaa for den ugifte Kvinde. Hende, der maaske, naar alt kommer til alt, er den, som Ordenen kalder stærkest paa og som sikkert burde være den, der særligt søger ind i Rebekka-Søstrenes Kreds ...

Men endnu *een Kvinde var dog lukket ude:* Hende, der var gift med en Mand, som ikke var Odd-Fellow. Først i 1910 blev ogsaa hun lukket ind – en Bestemmelse som Stor Sire Petrus Beyer fik vedtaget paa den suveræne Storloges Møde i Seattle det nævnte Aar. Men Bestemmelsen kom dog kun til at gælde for de europæiske Kvinder. For andre Landes var Døren stadig lukket.

Tilbage er der endnu at nævne, at de amerikanske Rebekka-Søstre navnlig tager sig af Børnene ved Oprettelsen og Opretholdelsen af Børnehjem, og det er et meget betydeligt Arbejde, der her udfoldes – et Arbejde, der har vundet den allerstørste Anerkendelse hos de amerikanske Statsmyndigheder og hos den store Offentlighed, der altid med levende Interesse følger Rebekka-Søstrenes Gerning.

Som et Eksempel paa disse Rebekka-Søstres Børnehjems Betydning kan vi fortælle følgende lille Historie:

Paa Stor-Sekretær Foreningens Møde i Philadelfia for nogle Aar siden gjorde

Stor-Sekretær Usher Hall Rede for Rebekka-Logernes Arbejde i Pennsylvanien, navnlig ved Oprettelsen af Børnehjem. Og som Bevis for disse Hjems Betydning fortalte han, at en Odd-Fellow for 40 Aar siden afgik ved Døden og efterlod sig et Spædbarn, en lille Dreng, som Rebekka-Søstrene tog sig af. Drengen blev anbragt i et af deres Hjem, nød her baade Pleje, Opdragelse og Undervisning og voksede op uden at kende noget andet Hjem end Rebekka-Søstrenes. Han kom senere ud i Verden, gjorde Karrière og er nu en højt anset Mand ...

Paa dette Punkt af sin Fortælling vendte Br. Hall sig mod en Herre, der sad ved hans Side, og fortsatte:

Det er mig en Glæde, at jeg er i Stand til at forestille for Dem, mine Brødre, den Dreng, der voksede op til Mand, og som jeg har fortalt Dem om. Det er vor kære Broder, som sidder dér, Stor-Mesteren i Pennsylvaniens Storloge, John N. Mark.

Dybt bevæget rejste Stor-Mester Mark sig og sagde:

Alt, hvad jeg er, alt hvad jeg har og alt hvad jeg muligvis kan blive, skylder jeg, næst Gud, vort store Broderskab.

Dette er naturligvis kun een tilfældigt valgt Historie. Der kunde sikkert fortælles mangfoldige af samme Slags, hvor Rebekka-Søstrenes Omsorg har givet et Barn *den* Start for Livet, som det ellers aldrig vilde have faaet.

Det er dog udelukkende i Amerika, at Rebekka-Logerne for Alvor har udfoldet sig. Europa har endnu ikke helt kunnet anerkende deres Betydning. Eller maaske har den europæiske Kvinde ikke paa dette Omraade den samme Indstilling som hendes amerikanske Søster. Vi skal ikke fordybe os i det.

Men lad os lige nævne, at der efter de seneste Opgørelser findes ialt 8701 Rebekka-Loger med 644,465 Medlemmer, hvoraf et beskæmmende lille-bitte Tal hører de europæiske Loger til.

Danmark staar højest med 25 Loger og et Medlemstal af 1326 Søstre og 257 Brødre.

Om de andre europæiske Lande er det desværre næppe værd at tale.

Rebekka-Søstrenes Børnehjem i Nørre Sundby, der oprettedes i 1924

DEN FØRSTE REBEKKA-LOGE HERHJEMME

INDSTIFTELSEN OG KAARENE GENNEM FEM OG TYVE AAR

Det var et forhastet Foretagende – Stiftelsen af den første Rebekka-Loge herhjemme den 3. Juli 1881. Tiden var slet ikke moden til det. Ordenen var først blevet indført tre Aar forinden, og det var altsammen nyt og uprøvet og fuldt af uløste Spørgsmaal. Hvor det kunde bære hen, var der ingen, der kunde vide, og det varede da ogsaa fulde 21 Aar, inden Rebekka-Loge Nr. 2 saa Lyset.

Men det skulde saadan være. Alt, hvad man kendte som de forskellige Led i Ordenens Opbygning i Amerika, skulde straks og med eet Slag ogsaa bygges op herhjemme. At det var galt, er indlysende. At det gik nogenlunde godt, var bedre Lykke end Forstand.

Ophavsmanden til den første Rebekka-Loge, eller rettere Rebekka Grade-Loge, for mere var det ikke, Caroline Amalie Nr. 1 af København, var den samme Julius Meyer, som stiftede den første Mandsloge, Danmark Loge Nr. 1. Vi har tidligere søgt at skildre ham og hans Virke og skal ikke uddybe dette her. Kun skal det dog siges, at han, trods ubestridelige Evner til at ildne sine Medmennesker for en Idé

Første ordentlige Forsamling

Aar 1881. Søndagen d: 3 Juli Kl 4. Eft.

Den höjværdige Stor-Sire for det tyske Rige Br: Albert Roth indtog Over-Mester Stolen, og indledede Höjtideligheden med en kort Tale, i hvilken han forklarede Anledningen til denne Forsamling.
Herefter opläste d. höjv. Stor-Sire Fribrevet og forkla-rede nu Rebekka-Grade-Logen

„Caroline-Amalie N:o 1"

som en retmæssig og legitim Rebekka-Gr: Loge, under Jurisdiktion af den Höjværdige Stor-Loge f. d. Tyske Rige

Der foretoges nu Valg af Embedsmænd for d. 1ste Termin. og valgtes, til Over-Mester. = Br. Ex-Ob: Stk: Meyer
Under Mester. Søster Rosa Bolacke
Sekretær. Br: Marcus Bolacke
Skatmester Søster Andreasine Rasbech
Kapellan Br. F. Senftjen.

Den höjv: Stor-Sire aftog nu d: v: Over-Mester, Under-Mester, Sekretær og Skatmester de resp. Forpligtelser og indskallerede vanligvis disse Embedsmænd i höjtideligt Forsv.

Herefter optoges frk Gustavia Lejmann som Medlem.

Den værdige Over Mester foretog nu Udnævnelsen af sine Embedsmænd. Udnævnte blev: som
Tilsynsførende Br. J. H: Winckelmann
Fører. Søster Laura Sophie Mortensen
Yndre Vagt Br: M. A. Lejmann.
Ydre Vagt . L: C: Kielberg
Højre Medhjælper Søster Gust: Lejmann.
Venstre dº . Joh: Marie Winckelmann

Den værdige Under-Mester udnævnte til sine Medhjælpere.
Br: M. venstre Medhjælper Søster Ida Angel. Friels
" Højres " " Emilie Wilh: Jensen.
hvorefter den höjv: Stor-Sire foretog Indstallationen ogsaa af disse Embedsmænd, som erklæredes for indstillede i höjeste. delig Form.

Der foretoges nu Nomination og Valg af en
Anskaffelses-Comité
valgte blev. Br: Aug. Jensen. Br: Gust Haber og Søster Thorvaldine Meyer.

Efter en kort Tale af den höjv Stor-Sire hvori han ønskede den nu höitidelig indvirede Loge Held og Fremgang, rettede den værdige Over-Mester i paa Bord en Tak til den höjv Stor Sire Br. Roth for de udtalte Lykønskninger, og henvendte sig derpaa i paa new hjertelige Ord til Embedsmændene og Medlemmerne, hvem han bad at virke hen til, at et hjertelig og venskabelig Forhold stedig maatte herske blandt Logens Medlemmer.

Logen aflukkedes paa lovlig Maade Kl 5¼.

Marcus Polack
Sekretær.

Første og anden Side af den første Forhandlingsprotokol for Rebekka Grade-Logen Caroline Amalie Nr. 1.
Som man vil se, er det ikke meget, man faar at vide om Mødet,
der dog var ganske betydningsfuldt. Og det hele havde kun staaet paa i syv kvarter.
Derimod har Sekretæren utvivlsomt interesseret sig meget for den skriftmæssige Udstyrelse,
saa meget, at han helt har glemt, hvor mange der var
til Stede eller hvem der var til Stede ved denne saare ordenshistoriske Begivenhed.

og en vis hed Energi i Starten, savnede den Sindets kølige Ligevægt, den kloge Smidighed og den aandelige Overlegenhed, der var nødvendig for at være Leder og Fører. Han var altfor let fornærmelig, altfor stridbar og altfor selvraadig til at kunne udfylde den fremskudte Stilling, som han altid gjorde Krav paa, men som hans Evner og hans Sinds Betoning ikke altid gav ham Ret til.

Men trods alt – noget fik han udrettet alligevel. Og Æren for Ordenens Indførelse i Danmark er ubestrideligt hans. Den skal ikke tages fra ham.

Efterat han paa Grund af Stridigheder indenfor Danmark Loge Nr. 1 havde forladt denne Loge og var blevet Medstifter af Nordstjernen Loge Nr. 3, der stiftedes den 10. Februar 1881, optog han straks Tanken om at søge en Rebekka Grade-Loge oprettet. Der blev udsendt Indbydelser til Nordstjerne-Logens Medlemmer til et Møde i Café Vildanden, Østergade 32, Tirsdag den 19. April 1881, og som Indbydere til Mødet stod, foruden Julius Meyer, den senere Stor-Sekretær og Redaktør af Odd-Fellow Bladet, Joh. Hansen, der var Medstifter af Nordstjerne-Logen, Danmark-Logens første Kasserer og Medstifter af denne Loge, Joh. Rath, samt Markus Polack, der ligeledes var Medstifter af Nordstjerne-Logen, og som blev den nye Rebekka Grade-Loges første Sekretær.

Paa dette Møde vedtog man at sende en Ansøgning til den tyske Storloge om Fribrev for en Rebekka Grade-Loge i København. Og det hele gik saa temmelig glat. Fribrevet blev uden Besvær bevilget, og der blev udsendt en Meddelelse til Nordstjerne-Logens Brødre om, at der Søndag den 21. Maj 1881 vilde blive afholdt en Rebekka Grade-Loge i Nordstjerne-Logen, og at Rebekka-Graden da kunde tildeles de Brødre og deres Hustruer, som maatte give Møde i den Anledning. Hvor mange der var mødt, kan man ingen Steder se noget om, men formodentlig har det været de 15 Brødre og 11 Søstre, der senere dannede Logen.

Den 1. Juli ankom saa Stor-Siren for det tyske Rige, Br. Albert Roth til København for at forhandle om den nærmere Tilrettelæggelse af Grade-Logen, og den 3. Juli Kl. 4 om Eftermiddagen overleverede han Fribrevet, udstedt af ham paa den tyske Storloges Vegne, og foretog derefter Installationen af: *Rebekka Grade-Loge Caroline Amalie Nr. 1 af Danmark.*

Forøvrigt havde den tyske Storloge, som tidligere fortalt, netop paa dette Tidspunkt et løbende Stridsspørgsmaal med den suveræne Storloge i Amerika om Ret-

INDEPENDENT ORDER OF ODD FELLOWS.

TO ALL WHOM IT MAY CONCERN:

Know Ye, That we Eric J. Leech, Grand Sire; Henry F. Garey, Deputy Grand Sire; Thos. A. Ross, Grand Secretary of the SOVEREIGN GRAND LODGE of the Independent Order of Odd Fellows, as authorized by the law of 1868, (Journal, 4383, 4384,) do hereby authorize and empower our trusty and well-beloved brethren and sisters of the Degree of Rebekah, viz:

Brothers M. Poback, J. Mayer, Alf. Poulsen, Chr. Mortensen, M. H. Bartruusen, A. Jensen, P. Lahmann, C. Chr. Jensen, C. Friess, J. H. Winckelmann, E. Heinze, W. Franck, F. Senken, A. Levin, C. Dernfeldt,

(We charter a lodge to take the name of the Charter and, when by the said Lodge the Queen Sophie, Lodge No. 1 shall be instituted and held both here in Paris and in Copenhagen)

and their successors duly and legally elected, to constitute a DEGREE LODGE OF THE DAUGHTERS OF REBEKAH in the City of Copenhagen county of Amagerland Denmark to be known and hailed by the title of Caroline Amalie Degree Lodge, No. 1 Daughters of Rebekah.

And we do further Authorize and Empower our said trusty and well-beloved brethren and sisters to confer the Degree of Rebekah on properly qualified applicants, and to exercise all the powers granted by the Grand Lodge of the United States and the Sovereign Grand Lodge, as defined in the law of 1868 and subsequent enactments of the said Bodies. *Provided, always*, that the said aforenamed brethren and sisters, and their successors, pay due respect to the Sovereign Grand Lodge of the I. O. O. F., and the ordinances thereof; otherwise this dispensation to be of no force or effect; and *provided, also*, that this dispensation shall be approved by the said Grand Lodge at the next meeting thereof.

Given under our hands and the seal of the Sovereign Grand Lodge of the Independent Order of Odd Fellows, at the City of Baltimore, State of Maryland, this Sixth day of December one thousand eight hundred and Eighty-two, and of our Order the Sixty-fourth.

Eric J Leech *Grand Sire.*

Henry F Garey *Deputy Grand Sire.*

Thos. A. Ross *Grand Secretary.*

Fribrevet for Rebekka Grade-Loge Caroline Amalie Nr. 1 af Danmark, udstedt den 16. December 1882. Det officielle Navn er efter Fribrevet: Caroline Amalie, Grade-Loge Nr. 1, Dottre af Rebekka.

Julius Meyer
Indbyder til Dannelsen
af den første
Rebekka Grade-Loge
Dennes første
Over-Mester

Joh. Rath
Indbyder til Dannelsen
af den første
Rebekka Grade-Loge

Rosa Polack
Rebekka
Grade-Logens
første
Under-Mester

Joh. Hansen
Indbyder til Dannelsen
af den første
Rebekka Grade-Loge

Markus Polack
Indbyder til Dannelsen
af den første
Rebekka Grade-Loge
Dennes første
Sekretær

Navne, knyttet til Oprettelsen af den første Rebekka Grade-Loge her i Landet

ten til at oprette Loger i Danmark. En Ret, som den suveræne Storloge absolut ikke anerkendte for den tyske Storloges Vedkommende. Men desuagtet blev den nye Loge underlagt Storlogen for det tyske Rige, indtil Ordenen herhjemme sagde sig fri fra Tyskland. Rebekka Grade-Logen fik da som de andre Loger sit amerikanske Fribrev, der er udstedt den 16. December 1882.

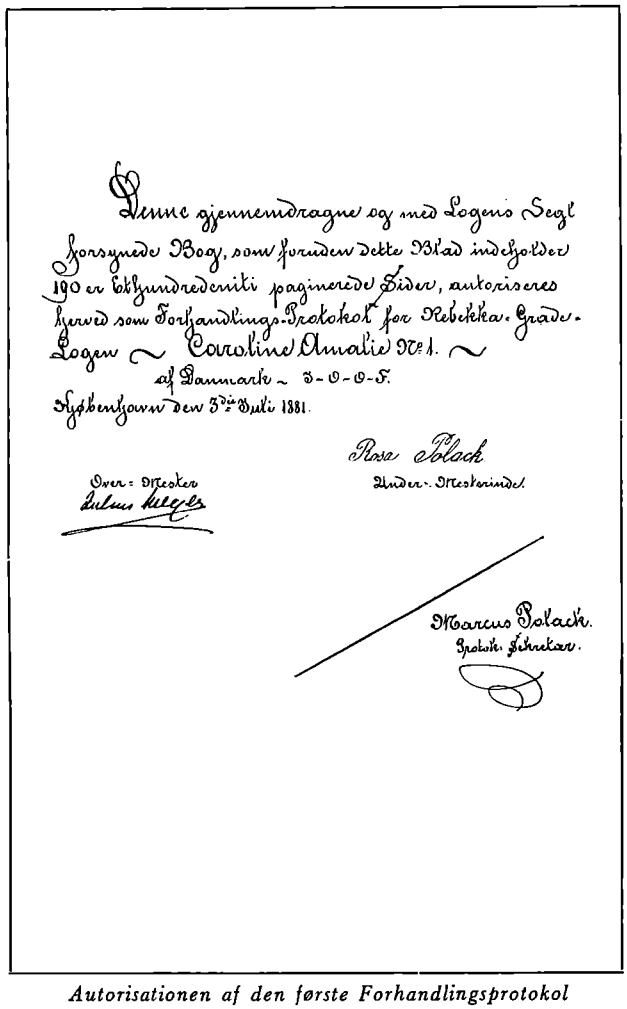
Denne gjennemdragne og med Logens Segl forsynede Bog, som foruden dette Blad indbefatter 190 en Hundrede niti paginerede Sider, autoriseres herved som Forhandlings-Protokol for Rebekka-Grade-Logen Caroline Amalie No 1 af Danmark 3-0-0-S.
Kjøbenhavn den 3die Juli 1881.
Rosa Polack
Under-Mesterinde
Over-Mester
Julius Meyer
Marcus Polack.
Protok. Sekretær.

Autorisationen af den første Forhandlingsprotokol

Efterat Logens Installation havde fundet Sted, foretoges der Valg til Embedsmænd for den første eenaarige Termin, og valgt til Over-Mester blev Br. Julius Meyer, til Under-Mester Str. Rosa Polack, til Sekretær Br. Markus Polack, til Skatmester Str. Andreasine Rasbech og til Kapellan Br. F. Senhen. — Og saa skulde man altsaa til at arbejde. Der skulde blandt andet udarbejdes særlige Love, og det tyske Ritual, som blev brugt i de første Møder, men som naturligvis var ligesaa utilfredsstillende her, som det havde været i Mandslogerne for deres tyske Rituals Vedkommende — maatte oversættes til Dansk, efterat den tyske Storloge havde givet sit Samtykke til det.

DEN FØRSTE SKÆRMYDSEL

Men foruden Arbejde var der ogsaa Stridigheder at komme igennem, og Julius Meyer var Ophavsmanden. Sagen var den, at en af Ordenens største Skikkelser og den suveræne Storloges Stor-Sekretær gennem mange Aar, James L. Ridgely, den 16. November 1881 var afgaaet ved Døden, og i den Anledning paabød den

tyske Stor-Sire, at der skulde holdes en særlig Sørge-Loge. De 4 den Gang eksisterende Mandsloger nedsatte i den Anledning et Udvalg til at foretage det videre fornødne, og der blev udsendt Indbydelser – ogsaa til Rebekka Grade-Logen – til at deltage i Sørge-Logen den 18. December.

Men saa blev Julius Meyer for Alvor vred. Han protesterede paa det voldsomste imod, at der ikke var blevet taget Hensyn til Søster-Logen ved Nedsættelsen af Udvalget. Og da man ikke i de øvrige Loger tog Hensyn til hans Vrede, klagede han til den tyske Storloge over Tilsidesættelsen, som han fandt ganske uhørt.

Hvad den tyske Storloge har svaret, forlyder der intet om. Men da den var vænnet til adskillige Klager fra de københavnske Brødres og Logers Side, gik vel denne som saa mange andre i Papirkurven.

I det hele taget var der jævnligt Gnidninger mellem Mandslogerne og den nye Søster-Loge. Mandslogerne vilde retlede den unge Fælle. Men den mente, at den nok kunde selv. Og det hele blev naturligvis ikke bedre, fordi der ubestrideligt raadede en ikke ringe Uvilje blandt Brødrene overfor denne nye Ordensforeteelse. Man havde ingen rigtig Tillid til den og heller ingen Forstaaelse af, at den dog muligt nok kunde have ordensmæssig Værdi. Det varede mange Aar, inden denne Forstaaelse begyndte at gry ...

Dette som en lille Indledning til Rebekka-Gradens Begyndelseskaar herhjemme. Hvorledes dens Kaar ellers var og udviklede sig gennem Aarene, er ikke vanskeligt at følge for de første 25 trange Aars Vedkommende. Der var jo de 21 af de 25 Aar kun Logen Caroline Amalie. Dennes Historie bliver derfor med det samme Gradens Historie.

Store Begivenheder spænder Historien ikke over. Men den giver et ikke uinteressant Billede af, hvorledes den unge Rebekka-Loge holdt sig levende gennem 25 Aar, trods utvivlsom Mangel paa Interesse og Forstaaelse fra Brødrenes Side – udover den Smule Høflighed, man mente at skylde den, – og trods den ringe Tilgang, Aarene bragte. Dens Medlemstal var, den Gang Rebekka-Loge Nr. 2 stiftedes i 1902, kun 56 Søstre og 29 Brødre. Og i 1903 ved Ordenens 25 Aars Jubilæum var begge Rebekka-Logers Medlemstal 72 Søstre og 35 Brødre. At det hele ikke var gaaet i Stumper længe forinden, er næsten uforstaaeligt. Men der maa jo have

været baade Alvor og Vilje bag det altsammen. Og en usvigelig Tro paa Værdien af denne Alvor og denne Vilje. Ellers var det sikkert heller aldrig gaaet, som det gik.

MENS AARENE KOM OG AARENE GIK

Det første Møde efter Indstiftelsen afholdt Logen Mandag den 25. Juli 1881, og man havde faaet Lokaler overladt hos Mandslogerne i St. Kongensgade Nr. 55. Imidlertid blev Logens Mødedag i den første Tid forandret hvert Øjeblik. Snart var det Mandag, snart Søndag, snart Lørdag og snart Onsdag, ganske som det bedst passede de ofte nyoprettede Mandsloger. Først efter nogen Tids Forløb fik man Lørdagen overladt. Den Dag var der nemlig ingen af Mandslogerne, der ønskede at holde Møde af Hensyn til Medlemmernes Bekvemmelighed. Møder afholdtes i den første Tid kun een Gang maanedlig. Der var jo ikke særlig meget at tage Vare paa.

Indskudet blev sat til 5 Kr. for en Broder med Hustru og Medlemsbidraget til 1 Kr. 50 Øre maanedlig forud. Dog betalte enkelte Medlemmer kun 1 Kr. i Medlemsbidrag. Regaliet skulde betales med 2 Kr. 50 Øre, dersom man vilde have det til Ejendom. I modsat Fald tilhørte det Logen. Man vedtog endelig at ansøge den suveræne Storloge om Fritagelse for at betale Fribrevet, da man ingen Penge havde at betale med.

Mere skete der, saavidt Protokollen fortæller, ikke paa dette første Møde, udover at der blev betalt 60 Kr. i Indskud og 15 Kr. i Medlemsbidrag for Juli Maaned, ialt altsaa 75 Kr. Herfra gik Udgifter til Stor-Sirens Ophold ved Indstiftelsen 37 Kr. 16 Øre og 32 Kr. 50 Øre for Regalier, ialt altsaa 69 Kr. 66 Øre. Herefter sluttede det første Møde med en Kassebeholdning paa 5 Kr. 34 Øre. Og det var jo ikke meget . . .

Den første Gradtildeling, efter at Logen var indstiftet, fandt først Sted i et Ekstramøde den 24. Februar 1882, altsaa efter syv Maaneders Forløb. Graden blev da tildelt 9 Brødre med deres Hustruer. Derefter gik det livligt med Gradtildelingen Resten af Terminen, idet 27 Brødre, hvoraf 23 havde deres Hustruer med, fik Graden tildelt. Af disse 50 blev dog kun 3 Brødre med deres Hustruer op-

Emilie Jensen
Den første kvindelige Over-Mester

taget som Medlemmer. Resten tilhørte den ubestemte Kreds, der kun havde Graden som Æresgrad alene. Man vil heraf kunne se, hvor fuldkommen urimelig denne Tvedeling var, og at dens Ophævelse var det eneste rette og naturlige, hvis der skulde være Mening og Fornuft i Tingene.

Som et Eksempel paa, hvilken Uklarhed der herskede med Hensyn til Medlemsskabet i Logen, kan det i denne Forbindelse nævnes, at der gentagne Gange af udslettede Medlemmer blev protesteret mod Udslettelsen med den Bemærkning, at man ganske vist havde ønsket at faa Graden meddelt, men at man ikke var vidende om, at man var Medlem af Logen.

Den første Termin var helaarlig. Men efterat Logen sammen med Mandslogerne var kommen ind under den suveræne Storloge, blev Terminen efter amerikansk Mønster halvaarlig. Dette varede indtil den 31. Marts 1885, da Terminen, efter at Distrikts-Storlogen for Danmark var blevet oprettet den 21. April 1884, atter blev helaarlig.

Sidst i Terminen 1883 flyttede Logen, sammen med Mandslogerne, til det nyopførte Odd-Fellow Hjem paa Nørrevold, og i den Anledning blev Mødeaftenen forandret til Tirsdag. I denne Termin havde Logen for øvrigt sin første kvindelige Over-Mester, Str. Emilie Jensen. Men hun virkede kun denne ene Termin. Saa blev hun ked af Arbejdet. Det har sikkert heller ikke været let for hende at komme igennem. Der var jo Brushoveder i Rebekka Grade-Logen, som der var det i Mandslogerne.

Den 9. December 1884 havde Logen sit første Dødsfald. En af dens Stiftere og en af dens mest virksomme og mest forstaaende og kloge Medlemmer, dens første Sekretær, Markus Polack, afgik ved Døden.

Den 28. November 1885 blev en særlig historisk Dag for Logen, idet den senere Stor-Sire Petrus Beyer denne Dag fik tildelt Rebekka-Graden og ved samme Lejlighed holdt et Foredrag om Sygepleje. Medlem blev han først den 29. Oktober 1892. Tre Dage i Forvejen var Julius Meyer afgaaet ved Døden og blev mindet i

Logen for sine Fortjenester ved Ordenens Indførelse i Danmark og som Stifter af Rebekka Grade-Logen Caroline Amalie.

OPGAVER TAGES OP

I samme Termin blev et Forslag om at udvide Logens Virksomhed til at omfatte Sygepleje, – eller rettere Tilsyn med Syge indenfor Ordenen, naar der blev stillet Anmodning derom, – forelagt for Medlemmerne. Forslaget blev enstemmigt vedtaget, og der meldte sig straks 18 Søstre til at hjælpe Understøttelsesudvalget, under hvilket Udvalg Sagen foreløbig skulde høre.

Derefter blev der udsendt en Skrivelse til samtlige københavnske Loger, hvori Rebekka-Logen tilbød sin Hjælp i saadanne Tilfælde, hvor vedkommende Loges herhen hørende Udvalg maatte anse dette for formaalstjenligt. Og Skrivelsen blev, hvad rimeligt var, i alle Loger modtaget med Velvilje og Tak. Der kunde dog ikke straks opstilles bestemte Regler for Hjælpens Omfang. Man maatte først have praktisk Erfaring i saa Henseende.

Det varede heller ikke ret længe, før der fra en Loge indløb Anmodning om at tilse en Broders Hustru, som var meget syg. Udvalget traadte straks i Virksomhed og havde den Glæde at kunne meddele Logen, at den havde naaet et godt Resultat ved dette første Forsøg. Det maa her navnlig tages i Betragtning, at Sygdommen varede næsten et helt Aar.

Derefter kom der jævnligt Anmodninger fra forskellige Loger om Hjælp ved Sygepleje, og disse Anmodninger blev straks fulgt og altid modtaget med stor Taknemmelighed.

I den Anledning – hvad vi har omtalt i Værkets første Bind, men som ikke bør forbigaas her – sendte Logens Ex.-Mester Br. Chr. Sølling i 1886 en Skrivelse til Storlogen, der i al Beskedenhed lød saaledes:

Rebekka Grade-Logen Caroline Amalie Nr. 1 har nu bestaaet i 5 Aar og har egentlig ikke tidligere vundet Anerkendelse indenfor vor Orden. Først i det sidste Aar har Logen søgt at løse sin store Opgave, som jo særlig bestaar i at yde Sygehjælp under særlig uheldige og ulykkelige Forhold hos Brødre indenfor alle Loger, og nu arbejder Rebekka-Logens Søstre Haand i Haand med os og søger at hjælpe og trøste, hvor Sygdom og Nød trykker.

Jeg tillader mig at henstille til den højværdige Storloge, om den ikke vilde finde Anledning til at udtale i en Skrivelse til den værdige Rebekka-Loge sin Anerkendelse af dens Virksomhed og en Opmuntring til den om ikke at trættes i denne for Søstrene ofte besværlige Gerning ...

Storlogen behandlede imidlertid denne Henstilling paa en saare ublid Maade. Den vedtog nemlig, at den ikke fandt nogen Grund til at efterkomme Henstillingen – et særdeles talende Bevis paa, hvorledes man i Almindelighed indenfor Broderskabet, den højværdige Storloge ikke at forglemme – saa paa Rebekka-Logen og dens Virksomhed. Det var i hvert Fald ikke med Smil og ømme Blikke.

Men ogsaa paa andre Maader søgte den unge Rebekka-Loge at løse Opgaver i det godes Tjeneste. Den havde saaledes siden 1883 afholdt Julefest for Odd-Fellows med Familie og anvendt Overskudet ved disse Fester til Fester for fattige Børn udenfor Ordenen. Og de var slet ikke saa ubetydelige, disse Rebekka-Søstrenes Julefester. I 1886 kunde de for Eksempel uddele Klædningsstykker, Linned, Skotøj og lignende til 530 fattige Børn.

Lad en af vore Dages Rebekka-Loger gøre den lille, unge Loge det efter.

Senere, da ogsaa andre Loger tog denne Opgave op, gik Rebekka-Logen over til at virke til Fordel for Enker og disses Børn indenfor Ordenen, og den kunde ved sin første Julefest af den Slags indbyde 23 Enker med 72 Børn og uddele 185 forskellige Klædningsstykker, foruden Fødevarer og Brændsel i rigt Maal.

I Terminen 1887–88 havde Logen sin anden kvindelige Over-Mester, Str. Dagmar Jacobsen. Hun virkede dog kun fra 29. Oktober 1887 til 31. Marts 1888. Saa var hun træt.

Først i 1914 fik Logen derefter sin næste kvindelige Over-Mester, Str. Emilie Jørgensen.

EN TIAARS FEST

Logens 10-aarige Bestaaen fejredes den 5. Juli 1891 ved en stilfuld Fest i Logens Lokaler, der var smykket med Odd-Fellow Banneret og et Væld af Blomster og Planter. En talrig Forsamling af Logens Medlemmer og Brødre fra andre Loger med Damer havde givet Møde, og efterat Odd-Fellow Sangforeningen havde afsunget første Del af en Kantate, holdt Logens Over-Mester, Br. Anton Petersen,

Festtalen, hvori han gjorde Rede for Logens Historie i de forløbne Aar. Derefter blev der overbragt Hilsener og Lykønskninger fra de mange mødte Repræsentanter, og Festlogen afsluttedes med Afsyngelsen af Kantatens anden Del.

Naturligvis endte Dagen med et Festmaaltid, hvor Taler i hvert Fald ikke manglede, og hvor bagefter et muntert Bal satte Prikken over I-et.

I Anledning af Festen havde Logen udgivet et lille Festskrift, som Brødrene H. Damm og W. Stæhr var Ophavsmændene til og som indeholdt ogsaa Uddrag af Rebekka Grade-Logens Historie. Det lille Skrift blev modtaget med stor Interesse, og da Dronning Louise netop den Gang havde udtalt Ønske om at blive gjort nærmere bekendt med Odd-Fellow Ordenen, og i den Anledning gennem Stor-Mesteren havde modtaget forskellige Ordensskrifter, blev der ogsaa fra Rebekka-Logens Side overrakt Dronningen et elegant indbundet Eksemplar af Logens lille Festskrift.

Det var i denne Termin, at den suveræne Storloge vedtog, at Rebekka-Graden fremtidig kun kunde tildeles af Rebekka-Loger, og kun til saadanne Brødre med Hustruer og ugifte Døtre og Søstre, der optoges som Medlemmer, og at Betegnelsen *Grade-Loge* udgik. Man var herefter fri for det beklagelige Misforhold, at et stort Antal Brødre med Hustruer fik tildelt Graden, men ikke optoges som Medlemmer af Logen.

Den 25. November i Terminen 1893—94 optog Logen 2 svenske Medlemmer, idet Br. N. H. A. Ewald fra Concordia Loge Nr. 5 i Esløf tilligemed sin Hustru, Johanne Ewald, indviedes i Rebekka-Graden.

AMERIKANSKE BESØG

Den 7. Februar 1895 havde Logen Besøg af en Str. Schoubye, der var Medlem af Gleaners Rebekka-Loge Nr. 74 i Michigan. Hun blev indført paa festlig Maade af to Ex.-Overmestre og deltog efter Mødet i en selskabelig Sammenkomst. Det skal forøvrigt være første Gang i Ordenens Historie, at en Søster fra Amerika har besøgt en europæisk Loge.

Men det blev ikke sidste Gang. Allerede den 12. September s. A. modtog Logen Besøg af en amerikansk Rebekka-Søster, Mrs. Minnie Andersen, der var Over-Mester i Violet Rebekka-Loge Nr. 34 i Michigan, og da det just den samme Dag

var den besøgende Søsters Fødselsdag, sluttedes Aftenen med en hurtig ordnet Selskabelighed, der forløb grumme fornøjeligt. Men ikke nok med det. Den 5. Marts 1896 var der atter amerikansk Besøg. Det var denne Gang en Søster fra Wisconsin, Str. Gusta Ekstrøm fra Samaritas Rebekka-Loge Nr. 127. Netop samme Aften holdt Br. Stor-Sire Petrus Beyer i Logen et Foredrag om Sygepleje, og en talrig Forsamling af Brødre fra andre Loger med Damer var i den Anledning med til at hylde den amerikanske Søster.

FEMTEN AARS DAGEN MINDES

Den 3. Juli 1896 havde Logen bestaaet i 15 Aar, og man havde belavet sig paa at fejre ogsaa denne Mærkedag paa en festlig og værdig Maade. Logesalen var smykket med Banneret og Planter, og Festen indlededes med en Kantate og et Recitativ. Br. Over-Mester Carl Petersen mindedes derefter i en smuk og velformet Tale Rebekka-Gradens Tilblivelse og Formaal, Logens Stifter Julius Meyer og de i Aarenes Løb afdøde Søstre og Over-Mestre, hvis Grave man i Dagens Anledning havde smykket med Kranse. Han takkede Storlogen og de andre Loger for al venlig Sympati og Medlemmerne for deres trofaste Virke og udmærkede Sammenhold.

En lang Række Hilsener og Lykønskninger blev derefter overbragt, og Stor-Sire Petrus Beyer bragte til sidst Logen sin Tak og sin Hyldest.

Festen sluttedes naturligvis med et Festmaaltid med de altid nødvendige Taler og Sange.

I Begyndelsen af Terminen 1897–98 havde Logens daværende Over-Mester, Br. Carl Petersen, der nu havde virket i 5 Aar, meddelt, at han ønskede at trække sig tilbage. Men forinden sin Tilbagetræden foretog han – hvad man i Logens Forhandlingsprotokol kalder – et interessant Forsøg, idet han i Decembermødet anmodede en Søster om at overtage Overstolen og en Søster om at virke som Sekretær. Det var Meningen med dette Forsøg at faa Erfaring for, hvorvidt Logen var i Stand til i den kommende Termin at arbejde udelukkende under kvindelig Ledelse.

Forsøget blev dog ikke gentaget, og det har sikkert ikke været helt tilfredsstillende. I hvert Fald blev det ikke til noget med en Søster til Over-Mester. Det blev

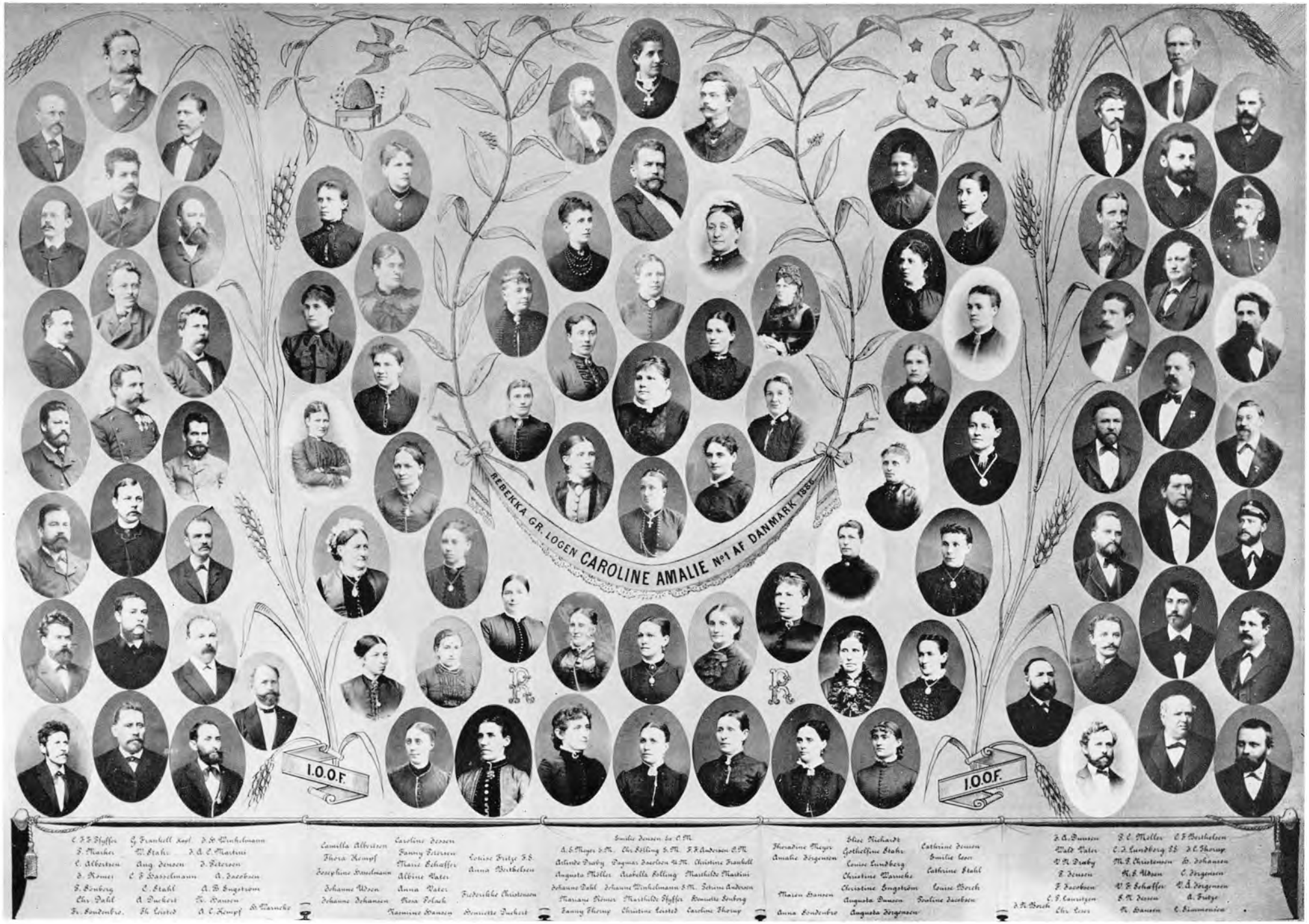

Medlemmerne af Rebekka Grade-Loge Caroline Amalie Nr. 1 ved 10 Aars Jubilæet i 1892

den senere Stor-Sekretær Valdemar Petersen, der blev valgt, og med ham var Logen veltjent.

Det var just i det Aar, da Ordenen fejrede sin tyve Aars Fest med Overrækkelsen af Gavebrevet paa Spedalskhedshospitalet i Island, og da den allerede i al Almindelighed kunde glæde sig ved en anerkendt Stilling og en almindelig Anseelse udadtil og en ikke ringe Styrke indadtil med 24 Loger, 1 Rebekka-Loge og 2398 Medlemmer.

I Arbejdet for Spedalskhedshospitalet tog Rebekka-Logen selvfølgelig ogsaa Del. Ved at anvende det ikke ukendte Snebold-System fik man i den lille Loge indsamlet 650 Kr., og desuden skænkede man Hospitalets Kirke en broderet Alterdug, der vakte stor Beundring ved sin kunstneriske Finhed.

I 1899 kunde Stor-Sire Petrus Beyer fejre 10 Aars Dagen for sin ledende Stilling indenfor Ordenen og samtidig sin 50 Aars Fødselsdag, og Rebekka-Logen havde i den Anledning til de øvrige Gaver i Dagens Anledning føjet 1 Dug og 24 Servietter, paa hvilke Bogstaverne P. B. var broderet i Slyng og nedenunder de tre Kædeled.

Gaven blev overrakt Stor-Siren af Logens Under-Mester Str. Josephine Hasselmann med følgende Hilsen:

Da jeg har den Ære at repræsentere Rebekka-Logen Caroline Amalie Nr. 1 af Danmark paa denne Festdag og Br. Dep. Stor-Sire Jacobsen i Forvejen har talt til Br. Stor-Sires Ros og Ære for det ihærdige og utrættelige Arbejde for vor kære Orden i de mange Aar, saa vil jeg slutte mig dertil og kun bede, at vor højeste Stormester vil forunde Br. Stor-Sire Kræfter til i de næste 10 Aar at kunne virke med usvækket Interesse for vor gode Sag.

Jeg beder Dem, Br. Stor-Sire, i Rebekka-Logens Navn, som kun er et lille Led af den store Kæde herhjemme, at modtage vor lille Gave som et Tillæg til Brødrenes i Venskab, Kærlighed og Sandhed.

I samme Termin havde Logens Over-Mester Valdemar Petersen faaet den Tanke, at smaa, tvangsfri Sammenkomster, hvortil Venner og Bekendte indbødes, vilde have Betydning for et godt Sammenhold og et større Kendskab til Rebekka-Sagen. Det lykkedes da ogsaa i Terminens Løb at faa sat 3 saadanne Sammenkomster i Værk. Der var Musik og Oplæsning, og Sammenkomsterne var udmærket

besøgt og vandt stærkt Bifald. Og enten det nu var en Følge af disse Sammenkomster eller ikke, saa kunde Logen i hvert Fald glæde sig ved et saare lykkeligt Forløb af Terminen og en livlig Tilgang af Medlemmer, idet der blev optaget 10 Søstre og 3 Brødre.

EN BEGIVENHEDSRIG TERMIN

Terminen 1900—1901 betegnes i Logens Historie som særlig rig paa Begivenheder. Den indledes med en Fest for den skattede Overmester Valdemar Petersen, der som Tak for sit udmærkede Arbejde fik overrakt et smukt Skrivebordsgarniture. En Fest og en Gave, som han ganske sikkert i rigt Maal havde fortjent. Han havde været Logen en god Mand og stadig søgt at skaffe Liv og Interesse til Stede. Og det har der ganske sikkert været Trang til, hvis Logemøderne ikke skulde faa det graa og ensformige Indhold, der gør selv den ivrigste træt.

Den næste Begivenhed fandt Sted den 6. Juli, da Logen havde Besøg af to Søstre og to Brødre fra Amerika, nemlig Br. O. Ovesen og F. Rosche samt Str. Isabella Frederiksen, alle Medlemmer af Samaritan Rebekka-Logen af New York, og Str. Lizzie Ebbesen af Viola Rebekka-Logen af New York. Naturligvis blev der festet for disse kærkomne Gæster, der jo kunde fortælle vore hjemlige Søstre adskilligt om Ordensliv og Logeliv blandt Rebekka-Søstrene i Amerika, og som for Resten ogsaa gjorde det, saavidt Forhandlingsprotokollen beretter.

I et ekstraordinært Møde den 21. Juli blev Plejemoderen ved Spedalskhedshospitalet i Island, Frøken Christophine Jørgensen, optaget som Æresmedlem i Logen. Frøken Jørgensen, der var paa et kort Besøg hos sin Familie i København, havde nemlig nu afgørende bestemt sig for at vie sin Fremtid til den baade opofrende og farlige Gerning at være en Moder og en Trøster for Hospitalets Syge. Søstrene mente derfor, med Stor-Sirens fulde Billigelse, at det vilde være naturligt, om de hyldede hende og knyttede hende fast til Ordenen, selv om der ikke var synderlig Udsigt til at se hende i Logen som arbejdende Medlem.

Efter Logens Slutning samledes man til et beskedent Festmaaltid, hvor Stor-Siren talte for Æresgæsten, og hvor hun hyldedes af de mange Søstre, der var til Stede.

Men det var ikke Fest altsammen. Der var ogsaa alvorlige Toner imellem.

NOGET DER SAVNEDES

I Januar-Mødet i 1901 indleder Over-Mesteren en Forhandling om Forholdet overfor enligtstillede Søstre. Han savnede i Rebekka-Loge noget i Lighed med Logernes Enkeudvalg. Han kunde ønske, at der fandtes et tilsvarende Udvalg for enligt stillede Søstre, som jo ogsaa undertiden kunde føle sig trykket af Modgang men som dog nødigt vilde betro sig til Over-Mesteren, især naar denne var en Broder. Om pengelig Hjælp maatte der dog som hidtil rettes Henvendelse til Logen. Men der kunde ogsaa ved Raad og venlig Deltagelse udrettes meget godt, og navnlig burde det aldrig kunne siges, at en bekymret Rebekka-Søster ikke kunde finde Deltagelse og Fortrolighed i Logen. Fra alle Sider sluttede man sig til disse Over-Mesterens kloge og sande Ord, og man nedsatte samme Aften et Udvalg, der ogsaa virkede med Udbytte ved forskellige Lejligheder.

LOGENS ENKER

Et andet Spørgsmaal, som Over-Mesteren ogsaa fandt Lejlighed til at komme ind paa, var Begrebet: Logens Enker. De ældre Søstre, der havde mistet deres Ægtefælle, medens disse havde været Medlemmer af Ordenen, kunde jo ogsaa være vanskeligt stillet, idet de nu ofte gennem eget Erhverv maatte skaffe sig Livsophold. Det var derfor ogsaa naturligt, at de heldigt stillede Søstre saa hen til disse Enker med kærlige Følelser og gerne vilde betragte dem som en særlig Klasse i Logen, der gik forud for andre.

For ikke at forrykke Rebekka-Logens Grundvold maatte Over-Mesteren dog ved denne Lejlighed hævde, at kun Mandslogerne havde Enker, naar derved skulde forstaas, at disses Ve og vel paahvilede Ordenen, medens en Rebekka-Loge kun kendte Begrebet Medlemmer, – enten disse var Enker, gifte eller ugifte. Denne Loges Pligter og Følelser maatte derfor være ens for alle, som den havde optaget. Og dette maatte selvfølgelig ogsaa gælde overfor den Mening, der undertiden kom til Orde, at yngre Medlemmer skulde have mindre Ret end ældre.

FRED ER EJ DET BEDSTE –

I Mødet i Februar holdt Str. Hanne Friis, der var en af Logens stærkest interesserede og dybest tænkende Søstre, et Foredrag ud fra Ordene: Fred er ej det bedste, men at man noget vil ...

Hun pegede stærkt paa, at de mange Opgaver, der kunde være at arbejde med for en Rebekka-Loge, syntes at ligge i Stilstand, og Stilstand var Tilbagegang.

Hun kritiserede de indre Forhold og ønskede mere Hjertelighed og Sammenhold og meget mere Foretagsomhed, der kunde beskæftige og interessere Søstrene og fyldestgøre Ordenens Tale om store og smukke Formaal. Den maatte virke til Bedste for dem indenfor Logen, som trængte til Støtte og Hjælp, og ligeledes maatte den virke med Hensyn til aandelig Udvikling, blandt andet ved Afholdelsen af gode og lærerige Foredrag og ved Oplæsning. Ogsaa Besøgene hos de syge Søstre kunde gøres mere ideelle og mere opmuntrende for disse.

En Søster takkede for Foredraget og mente, at det var Over-Mesterens Pligt og Opgave at anvise Veje, ad hvilke der kunde vindes fremad. Selv følte hun Trang til mere Virksomhed. Men hvorledes ...

Over-Mesteren bemærkede dertil, at han ofte havde forelagt de faldne Udtalelser for sig selv, men det maatte jo ikke glemmes, at vi for Tiden kun var Pionerer, som med et ringe Medlemstal kun kunde bane Vejen for Efterfølgerne. Naar Rebekka-Logen engang talte sine Medlemmer i Hundredvis, kunde den magte de nævnte Opgaver, der sikkert vilde koste baade Penge, Tid og dygtige Kræfter, og Arbejdet nu maatte derfor først og fremmest være rettet paa stor og værdifuld Tilgang. Over-Mesteren alene kunde ikke anvise Veje. Han maatte have Bistand fra de dygtige Søstre, der havde ført Klagerne frem ...

Med disse Over-Mesterens Bemærkninger sluttede Ordskiftet, der for øvrigt vistnok var den første Anledning til den beklagelige Skilsmisse, der fandt Sted fra nogle af de ivrige, yngre Søstres Side og som førte til, at Rebekka-Loge Thyre Danebod Nr. 2 blev stiftet den 4. Maj 1902.

20 AARS JUBILÆET FEJRES

Saa gik Tiden til den 3. Juli 1901, da Logen kunde fejre sit 20 Aars Jubilæum. Selve Festen i den Anledning fandt dog først Sted den 4. August. Dels angives Sommervarmen som Grund til Udsættelsen, dels Stor-Sirens Bortrejse.

Haand og Hjerte fortæller om Festen:

Deltagerne samledes i Odd-Fellow Palæets Selskabslokaler, hvorfra de i Procession begav sig op i Logesalen. Først kom Logens Medlemmer og de besøgende

Damer og Brødre, der indførtes af Logens Skatmester, Str. Constance Petersen. Derefter kom Logens Ceremonimester, Str. Dorothea Jensen, med sin Embedsstav og fulgt af Br. Stor-Sire Petrus Beyer og Br. Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson samt Over-Mestrene og Hoved-Patriarkerne for de københavnske Loger og Lejre, der alle paa en enkelt Undtagelse nær havde givet Møde.

Da alle havde taget Sæde, aabnedes Festlogen og Festritualet blev udført. Baade en smuk Aabningssang af Br. Kr. Petersen: Saa vide om Verden gik Ordenen ud, og den ikke mindre smukke Slutningssang af Br. H. C. Damm: Høje Mester, mægtig og stor, lød baade kraftfuldt og smukt. Og et indlagt Recitativ, hvis Forfatter var Br. F. J. Bentsen, vakte stor Interesse.

Derefter holdt Over-Mesteren sin Festtale, som han indledede med i korte Træk at skildre Rebekka-Gradens Tilblivelse, hvorefter han fortsatte:

Hvad angaar vor egen Loge Caroline Amalie, da indstiftedes den som bekendt den 3. Juli 1881 af Brødre fra Nordstjernen Loge Nr. 3 og deres Damer. Ordenen herhjemme havde da lige bestaaet i to Aar, og man havde den Gang en næppe altid fornuftig Trang til at udbrede Ordenen i enhver Retning, altsaa skulde man ogsaa have en Rebekka-Loge. Blandt Stifterne finder vi Navnene paa to Søstre, der ogsaa er til Stede her i Aften, nemlig Johanne Winckelmann, den første kvindelige Skatmester, og Emilie Jensen, den første kvindelige Over-Mester. Sidstnævnte har dog en Tid været udtraadt af Logen, og Søster Winckelmann er i Virkeligheden saaledes den eneste tilbageværende Jubilar, der i de 20 lange Aar uafbrudt har fulgt Logens Liv.

Naar der er sagt, at Ordenen var fremadskridende, saa er dette dog kun Tilfældet med Midlerne. Ikke med Maalet, thi dette, saaledes som det staar skrevet i Storlogens Segl og for vort Øje her paa Væggen, indfatter i og for sig de Opgaver, der kun kan føre til det højeste, til det, der ingen Sinde kan ændres, det, der er Maalet for det hele: Menneskekærligheden.

Denne Kærlighed er ogsaa det Maal, hvorefter en Rebekka-Loge stræber. Og maa da jeg, i hvis Lod det er faldet at skulle føre Logen frem under nye udvidede Former, hvis Betydning maaske endnu ikke er blevet forstaaet til alle Sider, – maa da jeg udtale det Ønske i Dag, at Kærligheden i de kommende Aar maa stige med Logens Fremgang og bort fra det smaatskaarne, saaledes at Søstrene frem-

deles vil elske hverandre, forsvare hinandens Karakter, glæde sig over alt det gode hos os og undskylde de Fejl, vi alle mere eller mindre lider under, og saaledes, at vi i vor Optræden kan vække udenforstaaendes Agtelse og helst ogsaa Beundring – ja, da har Rebekka-Logen Caroline Amalies tyveaarige Arbejde foruden sine mange smukke Minder ogsaa skabt Frugter, som ikke har været plejet forgæves.

Efter Talen overrakte Logens Under-Mester som Ordfører for en Komité en Jubilæumsgave – et Logetæppe, som skildres saaledes:

Det er udført efter Tegning af en af Logens Medlemmer, Br. Arkitekt C. L. Thuren og væsentlig holdt i Rebekka-Gradens Farver. Midterfeltet er blegrødt med Logens Navn og derunder de tre Kædeled i Guldbroderi. Borten er graa med Ornamenter, og i de fire Hjørner er Rebekka-Gradens Symboler: Bikuben, Duen, Halvmaanen samt Syvstjernen og Liljerne fremstillet paa blaa Bund.

Derefter overbragtes en lang Række Lykønskninger, og efterat Festlogen var sluttet paa ritualmæssig Maade, begav man sig til Selskabslokalerne, hvor en Festmiddag ventede. Efter Referatet at dømme forløb denne Middag paa den muntreste og smukkeste Maade, og hverken Taler eller Sange var der Mangel paa.

EN PINLIG SKILSMISSE

Som foran fortalt fandt der i Terminen 1900–1901 en ret indgaaende Drøftelse Sted af Logens indre Anliggender, hvorunder det, navnlig fra de yngre Medlemmers Side, hævdedes, at Logen ikke havde virkelige, dybtgaaende Opgaver at beskæftige sig med. Over-Mesteren afviste baade blidt og sagtmodigt denne Paastand under Henvisning til, at Logens Arbejde i Hovedsagen maatte være Pionér-Arbejde og at særligt de Midler, den for Tiden raadede over, gjorde det umuligt at løse store og omfattende Opgaver. Det vilde koste baade Tid, Penge og dygtige Kræfter ...

Al Sagtmodighed til Trods var det dog kendeligt, at de yngres Misfornøjelse var af ret dybtgaaende Karakter, og Resultatet blev da ogsaa, at 9 af Logens Søstre og 1 Broder i Terminen 1901–1902 besluttede at danne en ny Loge, der skulde søge at løse de idérige Opgaver, som man – sikkert med mere Sans for Idealisme end for Kendsgerninger – følte Trang til at søge løst. I Decembermødet anmodede disse 10 Medlemmer derfor om Udtrædelsesbeviser, og Over-Mesteren

saa ingen anden Udvej end at komme denne Anmodning i Møde, selv om han maatte beklage det Skridt, de 10 Medlemmer havde besluttet sig til. Efter hans Skøn var det dog – praktisk set – det rigtigste, om der i Stedet for Udtrædelsesbeviser blev forlangt Afgangskort.

Da der imidlertid ikke fra nogen Side blev taget Hensyn til denne Bemærkning, vedtog Logen at bevilge Udtrædelsesbeviser. Og da Andragerne, efter at Beviserne var bevilget, forlod Logen, udtalte Over-Mesteren, at han i rigeste Maal ønskede, at de udtrædende Medlemmers Foretagende maatte blive kronet med Held og Lykke, baade for dem selv og for Ordenen, ganske bortset fra, at han følte sig overbevist om, at Logen i allerhøjeste Grad maatte beklage Tabet af saa mange unge og friske Kræfter.

Imidlertid gik det senere op for de udtraadte, at det havde været heldigere, hvis de havde forlangt Afgangskort og ikke Udtrædelsesbevis, da de ikke derved straks traadte ud af enhver Forbindelse med Ordenen. De ansøgte derfor om at faa Udtrædelsesbeviserne ombyttet med Afgangskort, og Over-Mesteren tilraadede dette, fordi han fandt, at det først og fremmest var det eneste rigtige, at Skilsmissen foregik under saa venskabelige Former som muligt. Men Logen nægtede, til Trods derfor, dog Andragendet, som derefter blev indanket for Storlogen til Afgørelse. Storlogens Kendelse lød fornuftigvis paa, at der skulde ske en Ombytning af Udtrædelsesbeviserne med Afgangskort.

Hele dette Forhold skabte ganske naturligt – men desværre – nogen Misstemning mellem Parterne, og ikke mindst Over-Mesteren blev, ganske uden Grund, klemt mellem Skjolde. Den nye Loge stiftedes derefter den 4. Maj 1902 og fik Navnet Thyre Danebod, Rebekka-Loge Nr. 2.

Heldigvis og naturligvis varede det dog ikke længe, inden de stridende Sind kølnedes, og da Caroline Amalie-Logen den 9. Januar 1903 holdt Festloge i Anledning af Aarsskiftet, kunde dens Over-Mester udtale: Vor Loge er, skønt den i Fjor maatte ofre en Del Medlemmer, som den havde knyttet et Foryngelsens Haab til, dog gaaet fremad i alle Henseender. Vi har forøget vort Medlemstal, vi har forøget vor Formue, og vi har ikke sagt Nej, naar nogen har henvendt sig til os om Hjælp, men vi har efter vor bedste Evne hjulpet.

Og Freden og Forsoningen besegledes derefter den følgende 6. Februar, da

Thyre Danebod-Logen aflagde Moderlogen et Besøg. Den blev paa meget festlig Maade indført, og den blev budt Velkommen af Over-Mesteren i baade kloge og hjertelige Ord. Og efter at den nye Loge havde overværet Moderlogens Forhandlinger, samledes man i Selskabslokalerne til en hyggelig og munter Sammenkomst. Man fik her talt ud med hinanden, som det hedder, og al gammel og graa Misstemning var visket bort med det samme.

Ved den nye Termins Begyndelse i 1903 traadte Over-Mesteren, Valdemar Petersen, tilbage fra sit Embede og fik i den Anledning overrakt en værdifuld Urkæde som et synligt Tegn paa Søstrenes Paaskønnelse af hans dygtige og heldige Arbejde for Logen.

Til Over-Mester blev valgt Br. F. J. Bentsen, der paa mange Maader gjorde sig fortjent af Logen. Han var en idérig, aandeligt levende Mand, dygtig Taler og et stort Stykke af en smagfuld Lyriker. Og til hans Fortjenester hører ikke mindst det, at han opnaaede, at Rebekka-Logerne fik Repræsentation i Storlogen – noget, der ikke hidtil havde været Tilfældet, og stadig var mødt med Uvilje fra Storlogens Side, naar det havde været paa Tale.

ET NYT RITUAL I SIGTE

I Terminen 1903–1904 var der to Spørgsmaal, som særligt interesserede de nu bestaaende to Rebekka-Loger: Spørgsmaalet om et nyt Ritual og Spørgsmaalet om nye Sange. De sidste var mildest talt ikke gode, hverken af Indhold eller af Udseende. Det sidste kunde endda gaa. Men det første var beklageligt. Daarlige Logesange er værre end slet ingen. Begge Spørgsmaalene havde imidlertid hidtil været skudt ud, fordi man mente at vide, at Stor-Siren arbejdede paa at faa tilvejebragt et nyt, tidsbetonet og lødigt Ritual. Man ejede kun et eneste Eksemplar af et Ritual, et haandskrevet Bind, flosset og langtfra tiltalende af Ydre, som anvendtes baade af Caroline Amalie- og af Thyre Danebod-Logerne.

Dette var efterhaanden blevet de to Logers Over-Mestre for meget af det gode, og de forenede sig derfor i en fælles Henvendelse til Stor-Siren, hvori man udtalte Ønsket om, at det nye Ritual snarest muligt maatte se Lyset. Stor-Siren svarede, at han stadig havde sin fulde Opmærksomhed henvendt paa Sagen, og at det nu var lykkedes ham at finde Kræfter, der kunde paatage sig den Opgave at ud-

arbejde et nyt og sikkert meget smukt Ritual. Han haabede, at det kunde komme til at foreligge ved Caroline Amalie-Logens forestaaende 25 Aars Jubilæum den 3. Juli 1906.

At man ogsaa i Amerika havde haft Øjnene aabne for, at det gamle Rebekka-Ritual var mangelfuldt og trængte til Fornyelse og Forskønnelse, viser den Kendsgerning, at den suveræne Storloge i 1904 havde ladet udarbejde og faaet vedtaget et nyt Ritual.

Haabet beskæmmer ingen – men først i Storlogemødet i 1908 kunde Stor-Siren meddele, at det var lykkedes ham at skaffe et Ritual af en saadan Form, at det var brugeligt herhjemme. Men han ansaa dog endnu ikke det Resultat, der var naaet, for fuldkommen tilfredsstillende.

Og saa gik der da atter baade Vinter og Vaar. Men vi skal forøvrigt senere komme tilbage til Ritual-Spørgsmaalet, der havde sine Besværligheder, som saa meget andet i denne Verden.

I den samme Termin drøftede man Spørgsmaalet, om det ikke var en Opgave for Logen at overtage Ledelsen af en Ungdomsforening, Esperanza kaldet, som Brødre fra forskellige Mands-Loger for nogle Aar siden havde stiftet og ledet, men som de nu følte sig trætte af at arbejde med. Det var Foreningens fornemste Opgave at samle Medlemmernes Børn til smaa Sammenkomster, Foredrag og lignende.

Man mente imidlertid ikke, at det var muligt for Logen for Tiden at paatage sig denne sikkert vanskelige Opgave. Dermed ophørte Foreningen sin Virksomhed, men den opstod senere, – ikke mindst ved Thyre Danebod-Logens Tilskyndelse og Arbejde, – som Ungdomsforeningen Fremtiden. Den lever som bekendt endnu og var gennem Aarene, som vi ved, Stor-Sire Chr. Skeels Hjertebarn ...

Vi vender herefter tilbage til Over-Mesteren, Br. F. J. Bentsens Arbejde for at skaffe Rebekka-Logerne

REPRÆSENTATION I STORLOGEN

Han begyndte med at fremsætte følgende Forslag i Storlogens Møde i 1903:

Undertegnede Stor-Repræsentant tillader mig at foreslaa den højværdige Storloge, at Rebekka-Logerne i Fremtiden repræsenteres i Storlogen, saafremt de

er i Stand til at lade sig repræsentere af et Medlem, som ifølge Storlogens Love er kvalificeret til at være Medlem af denne.

Af de mange Grunde, der kan fremføres til Gunst for dette Forslag, skal jeg kun fremhæve: at Rebekka-Logernes Skæbne afgøres i Storlogen af Brødre, som ikke er Medlemmer af en saadan Loge og derfor ikke kender dens Væsen og Virksomhed, skønt de dog som Loger burde være berettiget til ved Repræsentanter at kunne forebringe og forsvare deres Pligter, Rettigheder og Krav, og at de som yderste Led i Ordenens store Kæde af Loger ogsaa bør være berettiget til Nydelsen af de Æresbevisninger og Rettigheder, som Ordenen lader tilflyde sine Broderloger.

Storlogen tyggede paa Forslaget. Men nogen særlig stor Interesse syntes det dog ikke at møde i den højværdige Forsamling. Og da Lovudvalget oven i Købet nærede den Anskuelse, at en saadan Repræsentationsret vilde være i Strid med Kontrakten med den suveræne Storloge, henlagde man Sagen til næste Møde for at tygge videre paa den.

Men, mærkeligt nok, i dette Møde – det var i 1905 – var Lovudvalget blevet mere velvilligt stemt og havde ganske glemt Kontrakten med den suveræne Storloge. Udvalget tilraadede nu at tiltræde Forslaget, da Billighed talte for, at Rebekka-Logerne, som jo var underlagt Storlogens Myndighedsomraade, blev repræsenteret i denne med 1 Repræsentant, uanset Medlemstallet.

Derefter blev Forslaget vedtaget og Br. F. J. Bentsen havde vundet en Sejr, der gav ham en høj Stjerne i de to Rebekka-Loger.

Iøvrigt forløb Terminen 1905–1906 grumme stilfærdigt, naar bortses fra, at man var stærkt optaget af Forberedelserne til Logens 25 Aars Jubilæumsfest, der skulde finde Sted den 3. Juni 1906 og som man gjorde sig store Anstrengelser for at give en saa smuk og værdig Ramme og et saa værdifuldt Indhold som muligt. Sjælen i det hele var naturligvis Over-Mesteren, F. J. Bentsen, og den smukke Fest blev i alle Henseender til Ære og til Glæde baade for Logen og for ham.

Vi skildrer her denne

REBEKKA-GRADENS 25 AARS JUBILÆUMSFEST

Festen holdtes paa selve Aarsdagen for Stiftelsen af Caroline Amalie-Logen Tirsdag den 3. Juni 1906, og den forløb paa den smukkeste Maade, takket være ikke mindst Logens dygtige og kloge Over-Mester, hvis livfulde og varme Festtale paahørtes med levende Interesse, og som desuden havde skrevet baade Aabningssang, Recitativ og Solosang. Desværre synes intet af dette at være bevaret. Ordensbladet Haand og Hjerte har i hvert Fald ikke fundet Anledning til en Gengivelse.

Men lad os fortælle, hvad der skete.

Odd-Fellow Palæets store Logesal var smykket paa festligste Maade med Ordensbanneret, Flag, grønne Planter og et Væld af Blomster, hvis friske Foraarsfarver gav det store Rum et Skær af Liv og Skønhed. Kl. 7½ indførte Ceremonimesteren og Inspektøren den store Skare af Søstre og Brødre, der havde samlet sig i Lokalerne paa første Sal, og efterat alle havde taget Plads, blev Br. Stor-Sire Petrus Beyer indført af Logens Under-Mester.

Saa faldt Orgelet brusende ind, Aabningssangen blev sunget, Recitativet fremsagt, og Over-Mester F. J. Bentsen holdt Dagens Festtale.

VOR EGEN KÆRE LILLE LOGE

Han gav først en Oversigt over Odd-Fellow Ordenens Historie, dens Oprindelse og dens Vækst, dens Gerning og dens Maal, hvorefter han gik over til at omtale Rebekka-Institutionen og – som han sagde – vor egen kære lille Loge. Han udtalte blandt andet:

Der findes i Verdenshistorien, saa langt Sagnet gaar tilbage, Beviser nok for Kvindens Mod og Udholdenhed, hvor det gjaldt om at stride og lide for en god og ædel Sag, som hun ansaa for værdig nok til at ofre sine Kræfter, sit Hjerte og sit Liv. Derfor var det jo heller ikke underligt, at Kvinden, da hun fik Øjet op for Odd-Fellow Ordenens ædle og gode Lærdomme, ogsaa vilde være med til at yde sin rige Hjælp til det Arbejde, som hun saa Brødrene lægge hele deres Energi ind paa at udføre. Men hvilke herlige Resultater har hun ikke ogsaa opnaaet.

I Amerika, hvor de sociale Forhold er noget anderledes end her, udretter Rebekka-Logerne i Sandhed en Rebekka-Gerning. Overalt hvor kvindelig Hjælp er

F. J. Bentsen
Logens Over-Mester

paa sin Plads, træder Rebekka-Søstrene hjælpende til. Pengeofre og Arbejde, Pleje og Nattevaagen ved Sygesengen skyer de ikke. Ja, mange Gange tilsidesætter de deres private Pligter for at gøre deres Pligt i den Gerning, som de er gaaet ind paa at støtte. Aldrig bankes der paa en Rebekka-Søsters Dør eller kaldes paa hendes gode Hjerte, uden at hun er rede til at hjælpe og støtte efter bedste Evne. Ja, de allerfleste Broderloger i Amerika vilde sikkert være ilde farne, hvis de ikke havde en Rebekka-Loge ved deres Side. Og de gør Brug af disse Loger, thi de ved, at al den Hjælp, der bliver ydet dem af en Rebekka-Loge, bliver ydet dem uden Bagtanke, uden Tanke om Løn i nogen som helst Retning – kun af Hjertets dybe Trang til at medvirke til det store Heles Vel, uden Tanke om anden Løn end Bevidstheden om at have udført sin Pligt som Søster af den Orden, som har sat paa sit Banner: Hjælpe de Trængende, pleje og trøste de Syge, begrave de Døde og opdrage de forældreløse Børn til brave Mennesker, til vordende Odd-Fellows.

BRODERLOGERNES KØLIGHED

Broderlogerne herhjemme har desværre ikke haft Øjet saa aabent for deres Søster-Logers Arbejdskraft som hinsides Havet, men maaske ligger det i, at Ordenen er forholdsvis ung herhjemme og har for ringe Erfaring i, hvad der kunde opnaas ved et godt og inderligt Samarbejde med Rebekka-Institutionen. Maaske er Forholdene for smaa, og Idéerne er ikke saa fuldt udviklede som i det store Amerika. Maaske føler Broder-Logerne sig ogsaa for store og stærke til at ty til Kvindens Hjælp. Og dog er den Hjælp den stærkeste, der findes i Verden.

Jeg vil derfor benytte Lejligheden til varmt at anbefale Rebekka-Logerne til Broder-Logerne, thi først naar de smaa selviske Følelser inden for Broder-Logerne har veget Pladsen for Forstaaelse af Rebekka-Logernes vidtrækkende Tanke, først da vil disse Logers Arbejde komme til deres Ret. Men maaske skal Forholdet være det, at de i Stedet for at tælle 100 Søstre skal tælle lige saa mange Tusinde, før

deres Betydning er gaaet op for Brødrene, og de vil indse, at de for længe siden kunde have nydt godt af den Opofrelse, Troskab og Hengivenhed for Ordenens Lære, som Søstrene i lige saa fuldt Maal som Brødrene er i Besiddelse af.

Vi kan i den Retning henvise til vor egen lille Loge, som i Dag fejrer sin 25-aarige Bestaaen. Inden for den viser sig den samme Udøvelse af Ordenens Principper som inden for Broder-Logerne, ingen Søster banker forgæves paa vort Hjertes Dør, og Søster og Søster imellem udøves *her* større Godgørenhed og skænkes *her* mere Trøst i Hjertet end i nogen Broder-Loge. Og det tør vel nok betragtes som en uimodsigelig Sandhed, at den Hjælp, enten pekuniær eller moralsk, der ydes mellem Logens Medlemmer indbyrdes, uden at det kommer til Logens Kundskab, er fuldt saa værdifuld som den Skærv, der ydes af Logens Kasse ...

Han skildrede derefter

DEN JUBILERENDE LOGES LIV OG GERNING

gennem de 25 Aar og sagde her blandt andet:

Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie blev stiftet den 3. Juli 1881. Den var da den eneste Rebekka-Loge i Europa, og den vedblev at være dette i 21 Aar til den 4. Maj 1902, paa hvilken Dag en Del Medlemmer, som var udtraadt af vor Loge, dannede en ny Rebekka-Loge, som fik Navnet Thyre Danebod, Nr. 2. Ogsaa denne Loge trives og arbejder godt, og uden i nogen Henseende at gaa hinanden for nær, er disse Loger kommen ind paa en god og harmonisk Udvikling og en søsterlig Forstaaelse af hinandens Opgaver. Disse to Loger er til Dato de eneste Rebekka-Loger i Europa – et Faktum jeg betragter som et Bevis paa, at den danske Gren af Odd-Fellow Ordenen er naaet videst i Udvikling.

Vor Loge talte i Begyndelsen mange flere Medlemmer end nu, men den var da ogsaa kun en Grade-Loge, hvilket vil sige, at man den Gang tog Graden som en Æresgrad. Senere paatog den sig Pligter i Lighed med Broder-Logerne og har siden virket til megen Velsignelse blandt sine Medlemmer, lige som den altid har været rede til at udføre det Arbejde, som blev paalagt den fra oven, og det er blevet udført med megen Flid og med gode Resultater. Jeg skal ikke her nævne alle de Beviser paa Imødekommenhed, som Logen har vist, naar den er blevet opfordret dertil, men kun bemærke, at det prægtige Banner med 2 Silkeflag, som

Ordenen ved enhver passende Lejlighed benytter, er en Gave fra Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie. Alle Indsamlinger i Odd-Fellow Øjemed har ligeledes bragt gode Resultater, og den har nu efter 25 Aars Forløb opnaaet Ret til at blive repræsenteret i Storlogen ved sin egen Repræsentant, hvad vi haaber skal tjene til dens Vel i Fremtiden.

Jeg skal her som altid afholde mig fra Tal og Navne – kun skal jeg bemærke, at af den talrige Kreds, som i Dag for 25 Aar siden fylkede sig paa Logens første Stiftelsesdag, er kun een tilbage, som trofast har holdt ud i disse 25 Aar, nemlig Søster Johanne Winckelmann, som i Aften vil blive hædret med Veteranjuvelen. Der vilde ellers blive mange Navne at nævne, hvis alle de, der har arbejdet for Logens Vel og Trivsel, skulde fremhæves, thi de har alle efter Evne arbejdet for Ordenen og deres Loges Vel. Alles Evner er jo ikke lige store og alle har ikke kunnet udføre et lige stort aktivt Arbejde, men har end enkeltes Evner været mere fremragende end andres, da skal dette dog ikke forringe den mindre fremragende Søsters Ros. Enhver har altid villet det bedste, Samarbejdet i det hele og store har været udmærket, baaret af en hengiven og loyal Søsterkærlighed, saa at Forholdene, om end de er smaa, er gode inden for vor Kreds. Søsterfølelsen er levende, og det er en Fornøjelse at se – naar Lejligheden tilbyder sig, og dette sker ikke saa sjældent – hvorledes den kolde Forstand maa tie, medens Hjertets Stemme højt taler den paagældende Søsters Sag. Og saaledes bør det altid være, thi det er Odd-Fellow-Ship at lade Forstanden tie og Hjertet tale. Hjertets Stemme er den guddommelige Stemme, og den skal nok vide til hver en Tid at finde det rette ...

TAK TIL ALLE SIDER

For dette trofaste Samarbejde bringer jeg Dem alle en hjertelig Tak. Jeg takker de Udvalg, der har arbejdet sammen med mig i de 3 Aar, jeg har haft den Ære at være Logens Over-Mester. Jeg takker de Embedsmænd, som sammen med mig har ledet Logen i disse tre Aar. Og jeg takker dem alle for den Trofasthed og Talrighed, hvormed de har fulgt og følger Logens Arbejde, og for den Søsterkærlighedens Aand, der har ledet alle Logens Beslutninger. Jeg takker til Slutning alle de tilstedeværende for den Taalmodighed, hvormed de har hørt paa mine Ord, og

jeg vil slutte med at ønske Logen til Lykke med de henrundne 25 Aar og ligesom Søster Under-Mester ønske den Lykke og Velsignelse i Fremtiden. Embedsmænd, Søstre og Brødre, saaledes været det ...

Johanne Winckelmann

Efterat en Række Hilsener var bragt, bragte ogsaa Stor-Sire Petrus Beyer sin Hilsen, idet han udtalte, at det ikke var rigtigt, naar Broder Over-Mester i sin Tale havde sagt, at Broder-Logerne ikke havde tilstrækkelig Interesse for Søster-Logerne. Tværtimod havde Storlogen, som bekendt, paa sit sidste Møde i højeste Grad vist, at den værdsatte Søster-Logernes Arbejde, idet den først af alle Storloger havde indrømmet Rebekka-Logerne en særlig Repræsentation i Storlogen. Naar Rebekka-Logerne endnu ikke havde faaet den rette Betydning her i Landet, saa var Grunden hertil sikkert den, at de var kommen lidt for tidligt til Verden herhjemme. Men han var overbevist om, at Rebekka-Logerne havde en stor Fremtid for sig, og han vilde af Hjertet ønske Caroline Amalie-Logen Held og Lykke i Fremtiden.

Derefter blev Dagens Jubilar, Søster Johanne Winckelmann, af Broder Stor-Sekretær ført hen til Br. Stor-Sire, som i smukke Ord tolkede Logens Tak til hende for hendes trofaste Arbejde gennem de 25 Aar og overrakte hende Veteranjuvelen. Han bad derpaa Søster Ceremonimester føre Logens Over-Mester frem, hvorpaa han overrakte denne, som en Gave fra Logen, en meget smuk Guldmedaillon med Broderens, hans Hustrus og Børns Billeder, idet han takkede ham for hans Arbejde i Ordenens Tjeneste.

Efterat Festlogen var endt, samledes man i Riddersalen, hvor der var dækket et festligt Bord, pyntet med et Væld af duftende Roser, og hvor der herskede den smukkeste og hjerteligste Stemning, mens en lang Række Taler og Sange gjorde sit til at forskønne Festen og give den Liv og Indhold udover Øjeblikket.

Med denne Fest satte Rebekka-Loge Caroline Amalie Nr. 1 Punktum for sine første fem og tyve Leveaar og samtidig for de første fem og tyve Aar siden Rebekka-Gradens Indførelse her i Landet ...

Vi har foran i spredte Træk søgt at fortælle Logens og dermed ogsaa Gradens Historie herhjemme i disse fem og tyve Aar. Men andet end spredte Træk har det naturligvis heller ikke kunnet blive. Det Materiale, der er for Haanden, er væsentlig kun, hvad der fremgaar af Logens Forhandlingsprotokol, og den er som oftest baade knapt og kortfattet ført. Imidlertid rummer den dog ogsaa af og til et videre Syn, et fast og stærkt Pulsslag. Hvor dette er Tilfældet, har vi peget paa det.

Og vil man nu spørge: Hvad betød saa det hele. Hvad naaede man gennem disse fem og tyve Aar. Var det Kræfterne og Arbejdet værd ...

Ja – man kan naturligvis sagtens spørge, og man vil maaske, uden at vente paa Svaret, selv give det Svar, at meget naaede man tilsyneladende ikke. Store Spor blev der ikke sat. Meget blev der ikke udrettet, saavidt man af Protokollen kan læse sig til det. Og det er rigtigt: Saavidt man af Protokollen kan læse sig til det.

Men lad os her huske paa, at det Arbejde, denne Loge skulde udføre, først og fremmest var Pionerens, Banebryderens, i et Samfund, der endnu næppe nok kendte Odd-Fellow Ordenen af Navn, og ingen som helst Viden havde, der kunde betyde noget for at sikre sig en Rebekka-Loges Fremtid.

Gaar man imidlertid nærmere ind paa Livet af det, der har kunnet fortælles, vil man i hvert Fald se een Bevægelse, der ikke lader sig fornægte – Bevægelsen hen imod at være andre til Nytte og Gavn. Og ikke mindst at være til Nytte og til Gavn der, hvor Kravene altid er stærkest: Ved Sygesengen og ved Godgørenhedens ikke altid lige veldækkede Bord.

Her har den gamle Rebekka-Loge uden al Tvivl været af Værdi for mange, fordi den har taget sig Arbejdet alvorligt, og fordi den af et uselviskt og redebont Sind har søgt at løse sin Opgave efter bedste Evne og uden Tanke om anden Løn end maaske en stille Tak.

Men dette er naturligvis ikke alt. Der er andet bag Livet i en Rebekka-Loge end det, der med tørre Ord kan fortælles i en Forhandlingsprotokol. Der er Søsterskabsfølelsen – Følelsen af, at man har en Kreds af Venner, der vil en det allerbedste, og Følelsen af, at der her er som et fredlyst Fristed, hvor ens Tanker, ens Haab og ens Sorger ikke skal have Søndagsdragt paa, men hvor de kan vise sig i al deres graa Nøgenhed.

Dette er sikkert meget værd for mange Kvinder, og det har sikkert ogsaa været

det for Rebekka-Søstrenes skiftende Kreds gennem de femogtyve Aar, der var gaaet. Man behøver ikke at tvivle. Et lille beskedent Samfund som denne Rebekka-Loge havde aldrig kunnet friste Livet og aldrig kunnet gøre Kredsen større og større, omend kun langsomt til at begynde med, uden at der har været Værdier at hente og et friskt og læskende Kildespring at øse af ...

Med Udløbet af de første femogtyve Aar begynder det derfor ogsaa at gry for Rebekka-Søstrenes Sag. Ganske vist var der et Aaremaal af 11 mellem Skabelsen af Loge Nr. 2 Thyre Danebod og Loge Nr. 3 Freja i Odense, der stiftedes den 5. Januar 1913. Men derefter tog Udviklingen ogsaa Fart. Allerede et Aarstid efter, den 14. April 1914, blev Rebekka-Loge Nr. 4 Erica stiftet i Holstebro. Og i de 26 Aar, der er rundet siden da, har 21 Rebekka-Loger set Lyset. Det er god og gavmild Tale om Vækst og Grøde og stadigt stigende Interesse for den Del af Ordenen, der har knyttet Navnet Rebekka til sit Fællesnavn og til sin fælles Gerning.

Rebekka-Søstrenes Børnehjem, Skrænten, Roskilde, oprettet 11. Maj 1914

DET GROR OG GRØNNES

FRA 25 AARS FESTENS DAG OG FREMEFTER

Nu var der altsaa to Rebekka-Loger og dermed hører Loge Nr. 1 Caroline Amalies Betydning som den historiske Udviklings Baggrund i Hovedsagen op, saa meget mere, som Aaremaalet ikke er saa særlig langt, inden Udviklingen tager Fart og Dagen og Døgnet rejste andre Spørgsmaal end de snævre indendørs. Først var der Spørgsmaalet om det nye Ritual. Dernæst Spørgsmaalet om Stor-Repræsentanternes Pligt til at være Indehaver af Rebekka-Graden – et Spørgsmaal som det slet ikke var saa let at faa Ende paa, og som i væsentlig Grad hang sammen med det vigtigste: Rebekka-Raadets Skabelse og endelige Udformning. Heller ikke det viste sig at være saa helt ligetil ...

Men lad os alligevel, inden vi gaar over til at beskæftige os med disse Spørgsmaal, i spredte Træk nævne et og andet af det, den gamle Loge beskæftigede sig

med i Aarene indtil et nyt Jubilæum stod for Døren – 50 Aarets. Et og andet kan sikkert endnu være af Interesse og vække til Eftertanke.

Et af de første Spørgsmaal, der var paa Tale efterat Jubilæumsfestens Kerter var brændt ned, var et Forslag, stillet af den tidligere Over-Mester, nu Stor-Sekretær Valdemar Petersen, og som gik ud paa, at Rebekka-Logerne saavidt muligt skulde søge at optage Enkerne fra Broderlogerne. Hvorledes Forslaget er blevet modtaget, kan ikke ses af Forhandlingsprotokollen, men baade Forslaget og det Synspunkt, som har ligget til Grund derfor, var utvivlsomt værdifuldt og klogt og kunde for den Sags Skyld være det den Dag i Dag.

Søndag den 29. Juni 1906 afholdtes et Ekstramøde, hvori Frøken Henriette Christine Kjær, der var Plejemoder paa Spedalskhedshospitalet i Island, fik tildelt Rebekka-Graden som en Æresbevisning for hendes opofrende og uegennyttige Arbejde paa Hospitalet. Og i samme Aars Septembermøde vedtog man at danne et *Grundfond,* som man kaldte det. Det blev Grundlaget for det betydelige Alderdomsfond, som Logen nu ejer, og som i Aarenes Løb har ydet værdifuld Hjælp og Støtte paa mange Maader indenfor Søstrenes Kreds. Endvidere dannedes i samme Aars Novembermøde et Fond, der fik Navnet Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalies Børnehjælpsfond og som i en lang Aarrække har virket efter det Formaal, som ligger i selve Navnet.

Og for at blive ved det økonomiske, inden vi gaar videre ... I Oktobermødet 1909 stiftedes et Fødselsdagsfond, hvis Opgave det blev at holde ældre og vanskeligt stillede Søstre godstaaende og hvis Midler skaffes til Veje ved at Logen sender sine Medlemmer en Fødselsdagshilsen, som man venter belønnet med 1 Krone.

Man har, som det vil ses, altsaa ogsaa haft Øjet aabent for at skabe Grundlag for forskellige betydningsfulde økonomiske Hjælpekilder til Søsterskabets Tarv.

TO STORE DAGE

En stor Dag oprandt for Logen med dens første Møde i Terminen 1909, idet Over-Mesteren i den første Odd-Fellow Loge i Oslo, Loge Nr. 1 Norvegia, Br. Højesteretssagfører Samuel Johnson blev optaget i Logen. Grunden var den, at der var Udsigt til, at den første Rebekka-Loge i Norge kunde blive stiftet med et Medlemstal til at begynde med paa 30. Det varede heller ikke længe, inden

Emilie Jørgensen
Logens Over-Mester

Logen blev til Virkelighed. Den indstiftedes den 28. Juni 1909 under Navnet Scta. Sunniva Nr. 1 og fik Hjemsted i Oslo.

En anden stor Dag var den 24. September 1911, da Logen paa et Ekstramøde indviede 7 Odense-Brødre og deres Hustruer. Det blev den Stamme, hvorom Rebekka-Loge Nr. 3 Freja i Odense samlede sig og som blev indstiftet den 5. Januar 1913.

I 1914 faar Logen paany en kvindelig Over-Mester, Str. Emilie Jørgensen, efter at det udelukkende havde været Brødre, der som Over-Mestre siden 1888 havde ledet Logen. Altsaa i samfulde 26 Aar. Samtidig blev ogsaa de øvrige Embedsstole besat med Søstre, og den afgaaede Over-Mester, Br. F. J. Bentsen, blev hyldet med Blomster og Taler og en smuk Erindringsgave.

I 1915 begyndte Logen for første Gang forsøgsvis at holde to Møder om Maaneden i Stedet for som hidtil kun et. Det ene Møde var dog foreløbig ikke et Logemøde i egentlig Forstand, men en Sammenkomst af mere selskabelig Art. Ved den første Sammenkomst holdt Søster Camilla Nielsen, hvis Navn ikke alene har en lødig Klang indenfor Ordenen, men ogsaa i det offentlige humane Arbejdes Tjeneste, et udmærket Foredrag om sine Oplevelser paa Fredskongressen i Haag, hvor hun var til Stede som Udsending. Der holdtes dog kun ganske faa Møder af den Slags. Saa døde Interessen for dem bort.

HITTEBØRNSHJEMMET

I Mødet i December 1916 var det første Gang, at Tanken om Hittebørnshjemmet kom paa Tale – det Hjem, der i en Aarrække satte saa mange Kræfter i Bevægelse og hvis endelige Løsning lagde Beslag paa megen Tid, mange Tanker og mange Penge.

Det var Str. Over-Mester Christine Tange, der rejste Spørgsmaalet, og hun kunde paa Forhaand sige – som der staar i Forhandlingsprotokollen – at hvis Planen kunde realiseres, havde hun Tilsagn om et Bidrag paa 600 Kr., men,

føjede hun klogeligt til, der kræves jo langt større Beløb. Der kræves tusinde Gange 600 Kr. for at realisere Tanken. Men jeg er ikke i Tvivl om, at vi ved fælles Hjælp og gensidig Støtte er i Stand til at løse denne Opgave.

Hvorledes Arbejdet formede sig, og hvorledes Opgaven løstes, har vi fortalt om i Værkets første Bind, og vi skal derfor ikke her komme nærmere ind paa dette Emne. Men det skal dog siges til Rebekka-Søstrenes Ære og Ros, at i denne Sag øvede de et betydeligt og heldbringende Arbejde.

I Novembermødet i 1917 bragte Br. Over-Mester Herman Feldby en i mange Henseender fortræffelig Tanke paa Tale. Han syntes, at Søstrene burde paatage sig den Opgave at besøge Brødrenes Enker, naar der var Trang til det. Han mente nemlig — og det er sikkert ogsaa rigtigt — at det er langt lettere for en Søster end for en Broder at faa en Broders Enke til at aabne sit Hjerte om det, der trykker eller piner hende. Her var et Omraade, hvor Brødrene og Søstrene maatte kunne arbejde sammen i fælles Forstaaelse og til Lykke og Glæde for begge Parter. Flere Søstre og Brødre anbefalede Tanken, og Logens Over-Mester lovede at bringe Br. Feldby et godt Resultat.

Om der *kom* noget Resultat ud af den gode Tanke, hører man desværre intet om. Saadan gaar det jo undertiden med de gode Tanker. Men skulde der være Rebekka-Loger i vore Dage, der synes, at Søstrene trænger til Arbejde, er der sikkert her et Omraade, der kunde tages op til fælles Gavn. Og burde tages op i videst mulige Omfang.

I Decembermødet samme Aar fejrede man

STOR-SIRE PETRUS BEYERS 25 AARS JUBILÆUM

som Medlem af Rebekka-Logen Caroline Amalie, og i den Anledning havde Logen naturligvis kaldet til Fest. Br. Stor-Sire var indbudt og var selvfølgelig ogsaa kommen til Stede, og han førtes af Str. Ceremonimester op foran Overstolen, hvor Str. Over-Mester Christine Tange holdt følgende Tale til ham:

Højværdige Br. Stor-Sire. At det skulde times mig at hædre Br. Stor-Sire i Anledning af de 25 Aars Medlemsskab i denne Loge, betragter jeg som en stor Ære. Jeg beder Br. Stor-Sire være forvisset om, at Medlemmerne i Caroline Amalie-Logen altid har følt det som en Hæder at have Dem iblandt os. Vi véd, at Deres

meget optagne Tid kun levner Dem ringe Lejlighed til at være aktiv Deltager i vor Loges Arbejde, men vi véd, at vi ikke desto mindre tør regne med Deres Interesse og Kærlighed til denne Loge, og at De har været en uvurderlig Støtte for hele Rebekka-Sagen herhjemme. Og det siger vi Dem Tak for.

Den Vækst, som Rebekka-Graden har faaet herhjemme, og den endnu frodigere Vækst, som vi øjner gennem det store Arbejde, som Rebekka-Logerne nu skal tage op med Hensyn til Hittebørnshjemmet, har De en stor Del af Æren for. Deres myndige Vilje, Deres skæren-gennem alle Vanskeligheder har vor store Beundring.

Br. Stor-Sire, idet jeg har den Ære at hefte dette Erindringstegn paa Deres Bryst, et Tegn vi ellers ikke giver til Brødre, er det med det inderlige Ønske om, at vi i mange Aar maa have Dem frisk og arbejdsstærk iblandt os. Og vi siger Dem endnu en Gang Tak for de svundne 25 Aar og for, hvad De har været for Rebekka-Institutionen.

Br. Stor-Sire takkede for den store Ære, der var vederfaret ham ved at faa Tegnet heftet paa sit Bryst af en Søsters Haand. Men han havde Følelsen af, at han ikke fortjente det. Han syntes ikke, han havde været flittig nok til at besøge sin Loge. Naar Str. Over-Mester alligevel mente, han fortjente det, saa vilde han tage imod det og samtidig give det Løfte, at det Arbejde, Rebekka-Søstrene nu havde taget op med Hensyn til Hittebørnshjemmet, skulde faa hans kraftige Støtte.

Derefter foreslog Br. Ex.-Mester Carl Petersen at udnævne Br. Stor-Sire til Æresmedlem – et Forslag, der modtoges med Begejstring af Søsterskaren ...

Og dermed sluttede dette begivenhedsrige Møde.

Fra Januar 1919 begyndte Logen at holde to Møder om Maaneden, og hermed er vi naaet frem til 1920, hvor Meddelelsen om en ny Rebekka-Loge som et nyt Skud paa Caroline Amalie-Stammen var paa Tale. Resultatet blev Loge Nr. 11 Leonora Christine, der stiftedes den 27. November 1921, og den bebudes med følgende velvalgte Ord af Str. Ex.-Mester M. Peuchert:

– Jeg har ofte hørt Søstrene sige, at vi var for mange Medlemmer i Caroline Amalie. Der var Vanskeligheder ved at lære hverandre at kende og blive det, vi gerne vil og bør være: som Medlemmer af een stor Familie. Med det for Øje

har en Del Brødre og Søstre af denne Loge sluttet sig sammen. Vi havde et Møde den 23. April og stiftede da Rebekka-Foreningen Leonora Christine med det Formaal at arbejde hen til Dannelsen af en Loge, saa snart Forholdene tillader det, for derigennem at tilføre Ordenen nye Medlemmer. Samme Aften meldte sig 20 Medlemmer. Til Bestyrelse valgtes til Formand Str. Peuchert, til Sekretær Str. Johanne Larsen og til Kasserer Str. Helene Larsen. I det jeg overgiver den værdige Loge dette nye Skud paa Stammen, beder jeg Logen om dens Bevaagenhed og en god Modtagelse. Jeg beder Søstrene og Brødrene se paa denne Sag paa samme Maade, som jeg ser paa den.

Det sker i enhver Familie, naar Børnene bliver voksne, at de føler Trang til at stifte eget Hjem og Familie, nogle gennem en Virksomhed, andre idet de forlover og gifter sig. Saaledes skete det i mit Barndomshjem. Og naar jeg nu staar her som Repræsentant for Leonora Christine, da staar jeg som Datteren, der kommer til sin Moder for at bede om hendes Velsignelse til det nye Hjem, der skal stiftes. Uden den er hendes Lykke ikke fuldkommen.

Naturligvis var den gamle Loge ikke helt glad ved, at den paany skulde aarelades. Men de behændige Ord virkede formildende. De fik Velsignelsen, – de tyve der vilde gaa.

I Mødet den 5. Maj 1922 havde Logen for første Gang et kærkomment Besøg af den nye Datterloge og nogle Dage senere et andet sikkert endnu mere kærkomment. Det var Logens Æresmedlem, Plejemoder paa Spedalskheds-Hospitalet, Str. Christophine Jørgensen fra Island, der var blevet optaget for 22 Aar siden og som nu besøgte Logen for første Gang. Hun var i Mellemtiden blevet Fru Christophine Bjarnhjedinsson som gift med Spedalskheds-Hospitalets Overlæge. Hun underholdt Søstrene paa bedste Maade med Oplevelser og Erindringer fra de mange Aars Arbejde paa Hospitalet og var naturligvis Genstand for deres udelte og interesserede Opmærksomhed.

I Efteraaret 1923 oprettedes der indenfor Søstrenes Kreds en Syforening, hvis Opgave det var at forfærdige Beklædningsgenstande til Spædbørnshjemmet i Hørsholm. Man samledes to Gange om Maaneden i Odd-Fellow Palæet, medens der i den mellemliggende Tid arbejdedes i Hjemmene. Til Forstaaelsen af, at det ikke har været et ganske ligegyldigt Arbejde, der her er udført, kan det oplyses,

at der i de første 8 Aar af Foreningens Levtid afholdtes 120 Møder, der havde været besøgt af 1278 Søstre, og at der blev forarbejdet 2170 Stk. Beklædningsgenstande bestaaende af Huer, Frakker, Kjoler, Livstykker, Benklæder, Sweaters, uldne Overtrøjer, Skjorter og Undertrøjer.

I 1924 maatte den gamle Loge atter lade sig aarelade til Fordel for en ny Loge, Loge Nr. 16 Syvstjernen, der blev stiftet den 2. November 1924. Det synes imidlertid at være gaaet meget stille af. Det er lige med Nød og Næppe, at det har fundet Omtale i Forhandlingsprotokollen.

I Mødet den 6. Marts 1925 meddelte Over-Mesteren, at Br. Stor-Sire havde givet Tilladelse til Dannelse af en Forening af Over-Mestre i Rebekka-Logerne, foreløbig gældende for København og Sjælland, men iøvrigt tænkt med Tiden at skulle omfatte hele Landet. Det var denne Forening, der senere blev til det nuværende Rebekka-Raad.

I Mødet i 1927 drøftede man indgaaende Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Rekreationshjem for ældre Odd-Fellow Søstre og Brødre, der ingen Paarørende havde til at yde dem Pleje under Sygdom. Det blev dog kun ved Drøftelsen. Opgaven krævede større Ofre og stærkere Kræfter, end Logen kunde vente at raade over.

Den 14. Januar 1929 oplyses det, at Str. Under-Mester Hansine Knudsens Tanke om, at der skulde foretages en Indsamling, ogsaa rundt i Logerne, af Bidrag til Kræftfonden, havde faaet et lykkeligt Resultat. Der indkom 10,000 Kr.

Endelig indeholder Protokollen for den 19. April 1931, – smaa tre Maaneder før 50 Aars Festen skulde fejres, – en kort Meddelelse om, at *Br. Stor-Sire Chr. Skeel paa et Møde i Odense havde proklameret Rebekka-Raadets Oprettelse* med Br. Stor-Marskal Valdemar Madsen, den nuværende Stor-Sire, som Formand for Raadet ...

Og lad os slutte disse smaa spredte Optegnelser med denne Protokoltilførsel, der lyder som en Sejrsfanfare over 50 Aars Arbejdet i Rebekka-Søsterskabets Aand og over en Udvikling, der slet ikke havde været saa ringe. Den lille Rebekka Grade-Loge Caroline Amalie med dens 11 Søstre og 15 Brødre var blevet til 19 Rebekka-Loger, spredte over Landet med 1334 Medlemmer og en nylig oprettet Rebekka-Loge i Island med 20 Medlemmer ...

Vi gaar herefter over til at skildre 50 Aars Festen for derefter at vende tilbage til den Udvikling, der kendetegnes ved det nye Ritual, Stor-Repræsentanternes Pligt til at være Medlemmer af en Rebekka-Loge og Rebekka-Raadet, hvis forhaabentlig endelige Udformning fandt Sted paa Storlogemødet i September 1940, kort før disse Linjer skrives.

REBEKKA-LOGERNES 50 AARS FEST

fandt Sted paa selve Dagen den 3. Juli 1931, og Odd-Fellow Palæets store Logesal var den skønne Ramme om denne Fest, der var noget af en ordenshistorisk Begivenhed, ikke alene i den danske Jurisdiktion, men i de nordiske Rigers Ordenshistorie. Dette fik blandt andet ogsaa sit Udtryk ved, at Sveriges Storloge var repræsenteret ved sin Stor-Sire, Br. B. J:son Bergqvist, den norske Storloge ved Br. Stor-Sekretær Middelthon og de norske Rebekka-Loger ved Over-Mestrene i Scta. Sunniva og Urania i Oslo. Desuden var samtlige Medlemmer af den danske Storloge mødt med Br. Stor-Sire Chr. Skeel i Spidsen, tilligemed Repræsentanter for de danske Lejre, for de københavnske Over-Mestre, for de fleste af de danske Rebekka-Loger og de danske Mands-Loger i Provinsen og endelig samtlige Medlemmer af Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie.

Denne store Forsamling, der i et Antal af over 400 fyldte den smukt prydede Logesal, var i sig selv et Bevis paa Logens ordensmæssige Betydning. Men Dagen fik ogsaa og især sin Betydning ved de mange gode Ord, der udtaltes om og for Rebekka-Institutionen og den jubilerende Loge.

Fest-Logen fejredes efter Ritualet hvori der i Dagens Anledning var indlagt baade Musik, Solosang og et af Br. Stor-Repræsentant Erich Erichsen skrevet Recitativ, der fremsagdes af Str. Anna Dannefeldt-Bøthner.

DAGENS FESTTALE

Efter at den ritualmæssige Del var endt, holdt Over-Mesteren for Caroline Amalie-Logen, Str. Helga Dannefeldt-Bøthner, følgende Festtale:

Der er i Dag rig Anledning til at kaste et Blik tilbage over de svundne Aar.

Helga Dannefeldt-Bøthner
Logens Over-Mester

I Dag for 50 Aar siden blev den første danske Rebekka-Loge indstiftet og fik sit Navn efter vor gamle Enkedronning, der kort i Forvejen var afgaaet ved Døden. Loge Nr. 1 Caroline Amalie, som nu er Stammoder til 19 danske Rebekka-Loger, begyndte med et Medlemstal paa 26, hvoraf 15 Brødre og 11 Søstre. I Dag har den 157 Medlemmer.

Vi vil dvæle et Øjeblik og i Taknemmelighed mindes de Brødre og Søstre, som modigt, fulde af Begejstring, ikke gav op, trods Modgang og Modstand, men i Tro paa Fremtiden førte Logen videre, saa den nu staar i sin fulde Blomstring og Udvikling. Vi har i Dag sendt en stille Tak til disse Brødre og Søstre, som nu ikke er mere. Deres Hvilesteder har vi smykket med Blomster. I det Festskrift, Storlogen i Dagens Anledning har ladet udarbejde og har skænket vor Loge, vil man kunne læse om disse Logens Pionérer.

I det forløbne Spand af Aar har Arbejdet gaaet sin stille Gang, stille, men stadig fremad, baade etisk og materielt. Af det, vi i sidstnævnte Henseende har naaet, skal nævnes Alderdomsfondet, Fødselsdagsfondet, Børnehjælpsfondet og sidst, men ikke mindst, Syforeningen, der har fremstillet Beklædningsgenstande til Spædbørnshjemmet. Endelig har en Række Søstre og Brødre stiftet Legater til Fremme af Logeformaal.

I Logens første Aar var Rebekka-Søstrenes Betydning endnu ikke gaaet op for Brødrene. Man vilde helst ikke anerkende Søstrenes Eksistensberettigelse, og der manglede derfor det vigtigste af alt: Samarbejde. Man forstod ikke, at Søstrene kunde staa paa Højde med Brødrene og arbejde sammen med dem, Haand i Haand. Kvinden er jo dog i Kraft af sit rigere Følelsesliv netop kaldet til Medarbejde i Menneskekærlighedens Tjeneste og til paa mange Omraader at udfylde Brødrenes Arbejde.

Nu er det lykkeligvis gaaet mere og mere op for Brødrene, at Samarbejdet er nødvendigt, og at vi Søstre i fuldt Maal er i Stand til at udføre vor Del af Ordenens Arbejde. I al Stilhed er det lykkedes Rebekka-Søstrene at tilkæmpe sig Aner-

kendelse ved et enigt og samdrægtigt Arbejde i Barmhjertighedens Tjeneste. Gennem dette Arbejde er der, som et godt og sundt Tegn paa Institutionens Livskraft, vokset en stærk Trang frem til mere ordensmæssig Selvstændighed, en Trang, som Storlogen har forstaaet og imødekommet ved Oprettelsen af Rebekka-Raadet, der gennem sin Formand, Br. Stor-Marskal Valdemar Madsen, staar i direkte Kontakt med Storlogen, hvilket med Rette maa betegnes som et stort Skridt fremad i Udviklingen.

Mine Søstre, lad os paa denne Dag beslutte at sætte alle vore Kræfter ind paa et fortsat godt Samarbejde og lad os stræbe efter at faa vore Brødre med deri. Lad os værne og vogte om Enigheden, saa kan vi i Kraft af den naa frem til det, der er Ordenens højeste Maal. Med denne Beslutning kan vi med Haab og Tro til Fremtiden gaa det nye Aar i Møde.

Med en Tak til Embedsmænd, Udvalgsmedlemmer og alle trofaste Medarbejdere sluttede Str. Over-Mester sin Tale, idet hun ønskede Lykke og Velsignelse over Logens Arbejde.

IKKE VED MAGT – MEN VED KÆRLIGHED

Efter en Solosang tog Br. Stor-Sire Chr. Skeel Ordet og udtalte:

Ikke ved Magt, ikke ved at stille Fordringer, men ved den Kraft, der ligger i de stilfærdige Kærlighedsgerninger, der passer saa vidunderligt til Kvindens Naturel, og ved den glade Offervilje, der ikke kender bedre Løn end det at faa Lov til at være med i Arbejdet, har Rebekka-Institutionen arbejdet sig frem gennem den Modstand, som enhver ny Sag eller Tanke altid møder. I Erkendelse af den store Indsats, Rebekka-Søstrene har gjort, har den danske Stor-Loge indstiftet Rebekka-Raadet, i Haab om derigennem at have styrket Rebekka-Institutionen til fortsat og forøget Arbejde i Barmhjertighedens Tjeneste.

Af Hensyn til de tilstedeværende Repræsentanter for Broderlandenes Jurisdiktioner, vil jeg i al Korthed dvæle ved enkelte af de Arbejder, Rebekka-Søstrene med saa stor Iver og Dygtighed har taget Del i. Først og fremmest Børnesagen. Det er en Opgave, der appellerer direkte til Kvindens Hjerte og medfødte Anlæg. Nu er Hjemmet i Hørsholm, ikke mindst ved Rebekka-Søstrenes energiske og mangesidede Arbejde, en i sig selv hvilende Institution, der har Kapital til fort-

sat Drift. Paa lignende Maade vil det ogsaa gaa med Ordenens øvrige Hjem. Den anden Opgave, jeg vil omtale, er Julekoncerterne til Fordel for de tavse fattige, hvis Indtægter ubeskaaret kommer Formaalet tilgode, og som i Kontanter eller som Julepakker af Søstrene uddeles til de tavse fattige, som derved faar en glad Jul, men som ogsaa ved deres Glæde skaber Lykkefølelse i Søstrenes egne Sind, og denne Lykkefølelse opvejer vel hundrede Gange de mange møjsommelige Skridt.

Den danske Storloge har glædet sig over Rebekka-Søstrenes gode Ordensarbejde og har som Anerkendelse heraf indstiftet Rebekka-Raadet, der har fuld Indstillingsret til Storlogen. Jeg haaber og ønsker, at denne Institution maa blive til Lykke og Fremgang for Rebekka-Graden i Danmark.

Søstrenes Arbejde har nok været i det stille, men ikke i det skjulte. Offentligheden er fuldt vidende om Rebekka-Søstrenes Andel i de før nævnte og alle andre af Søstrenes Barmhjertighedsgerninger.

Det er mig en stor Glæde at kunne meddele, at Deres Majestæter Kongen og Dronningen har sendt Mødet her et Lykønskningstelegram og tildelt Str. Over-Mester Helga Dannefeldt-Bøthner den kongelige Belønningsmedaille af første Klasse med Krone og udnævnt Rebekka-Raadets Formand, Br. Valdemar Madsen, til Ridder af Dannebrog. Disse to Udmærkelser gælder imidlertid ikke blot de to Modtagere, de er en Anerkendelse til alle for godt og trofast Søsterarbejde.

Dermed ønsker jeg da Rebekka-Graden og Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie til Lykke med, hvad der i de svundne Aar er opnaaet, og Lykke og Velsignelse for alle i de kommende Dage.

HILSNER OG GODE ØNSKER

Sveriges Stor-Sire Br. Bergqvist udtalte derefter:

Paa Sveriges Storloge og de svenske Odd-Fellows Vegne vilde jeg gerne her bringe en hjertelig Hilsen. Med stor Beundring har vi i Sverige fulgt de danske Rebekka-Søstres Arbejde. De svenske Damer indtager vel en noget anden Stilling over for Ordenen end Tilfældet er i Danmark, men de har den fuldeste Forstaaelse for de danske Rebekka-Søstres Arbejde, saa at jeg ogsaa paa deres Vegne kan frembære de hjerteligste Lykønskninger for Dagen. Vi haaber og tror, at

Fra Rebekka-Logernes 50 Aars Fest den 3. Juli 1931

Paa det nederste Billede ses i Baggrunden den svenske og den danske Stor-Sire

Eders Arbejde ogsaa skal sætte sin Frugt deri, at Nordens Odd-Fellows mere og mere slutter sig sammen. Som et Udtryk for dette Haab beder jeg om, at den svenske Jurisdiktions Veteran-Juvel af denne Loges Over-Mester og senere frem fra Slægt til Slægt maa blive baaret af Logens Over-Mester som et Tegn paa Sammenholdet i Norden.

Br. Stor-Sekretær i den norske Jurisdiktion, Middelthon, og Over-Mester i de norske Rebekka-Loger Scta. Sunniva og Urania hilste og hyldede derefter Moderlogen Caroline Amalie i smukke og dybtfølte Ord.

Den svenske Stor-Sire B. J:son Bergqvist

Derefter overrakte Datterlogen Thyre Danebod Jubilaren en nydelig Hammer og Br. og Str. Løvgreen en ny Ceremonimesterstav. Paa de jydske Rebekka-Logers Vegne hilste Str. Over-Mester Pagh fra Esbjerg, og paa de øvrige Logers Vegne hilste Str. Over-Mester fra Svendborg. Fra Lejrene hilste Br. H.-Patr. Chr. Bock Jensen fra Aarhus, og Formanden for de københavnske Logers Over-Mester Forening bragte Hilsen fra de københavnske Loger.

Efter at Str. Over-Mester havde takket alle, sluttede den stemningsfulde Fest paa ritualmæssig Maade og efterfulgtes af en straalende Aftenfest . . .

Efter at vi nu har fulgt Rebekka-Graden og den gamle Loge Nr. 1 Caroline Amalie til Vejs Ende, forsaavidt de første 50 Aars Historie angaar, – skildret i spredte Træk til Belysning af Aanden og Udviklingen, – vender vi tilbage til Gradens endelige Optømring gennem de tre Spørgsmaal, som vi tidligere har nævnt, og som vi gentager her: Ritualet, Stor-Repræsentanternes Pligt til at være Indehaver af Rebekka-Graden og Rebekka-Raadet.

REBEKKA-GRADENS RITUAL

Som vi tidligere har berørt, fremsatte Stor-Repræsentant for Indiana, den senere Vicepræsident for de forenede Stater, Br. Schuyler Colfax, i den suveræne Storloges Møde den 16. September 1850 et Forslag om, at der skulde nedsættes

et 3 Mands Udvalg til Udformning af en passende Æresgrad med tilhørende Pasord og Tegn, som vilde være at meddele Hustruer af godstaaende Medlemmer af tredie Grad, og at Udvalget skulde forelægge Resultatet af Arbejdet for den næste Storloge. Hans Forslag blev vedtaget, og han blev selvtredie Medlem af Udvalget, hvad naturligvis ikke var mere end rimeligt.

I Storlogens Møde den 20. September 1851 blev Udkastet til en saadan Æresgrad, Rebekka-Graden kaldet, vedtaget, og de kvindelige Indehavere af Graden fik Navnet Rebekka-Døtre. Det var naturligvis Schuyler Colfax, der havde maattet trække Læsset baade med Hensyn til Ritual, Pasord og Tegn. Men han havde til Gengæld Glæde af sit Arbejde. Man fandt Ritualet ganske overordentlig smukt og stemningsrigt og regnede det som et prægtigt Tillæg til, hvad Ordenen forud ejede i lignende Retning. Der gaar endogsaa Sagn om, at en Kvinde, der havde faaet Graden tildelt, til Schuyler Colfax skal have udtalt, at enhver Kvinde, som faar denne Grad tildelt og overvejer og opfatter den rigtigt, dermed er inde i Forstaaelsen af hele Odd-Fellow Institutionen. Hun ved i Sandhed, hvad Odd-Fellow-Ship er.

Lad det nu være, hvad det være vil. Men smukt efter sin Tids Behov har Ritualet sikkert været, efter alt at dømme.

Dog ikke nok med det. Schuyler Colfax skabte ogsaa Gradens Sindbilleder. De samme, som vi kender den Dag i Dag. De kan godt uden Skade nævnes her i Schuyler Colfax Rækkefølge: Bikuben, Maanen og Syvstjernen, Duen og de hvide Liljer. Og han gav dem selv følgende Forklaring: Bikuben betegner selve Logen, medens Bierne, som altid er i travl Virksomhed og ikke taaler Lediggængere i deres Midte, betegner Medlemmerne. Maanen og de syv Stjerner minder om Nødvendigheden af en god, regelmæssig og planmæssig Livs- og Arbejdsførelse. De syv Stjerner betyder Ugens syv Dage, og ligesom intet System tør siges at være mere regelmæssigt end Stjernesystemet, saaledes skal Rebekka-Gradens Medlemmer gaa planmæssigt frem i deres Livsvirksomhed og Livsførelse hver eneste Dag i Ugen og af Maanen og de syv Stjerner stadig mindes om deres Pligter mod Gud, deres Medmennesker og dem selv. Duen har til Minde om den af Noah udsendte Due et Olieblad i Næbbet. Den betyder Uskyldigheden, der aldrig søger at gøre Fortræd, men den kan ogsaa betegnes som Fredens og Tilfredshedens

Sendebud. Endelig bærer de hvide Liljer Renhedens Farve og minder os om, at ren og uplettet skal vor Vandel være, og ligesom dens Duft fryder og forfrisker os, skal vi glæde os ved vore Handlinger og hente Foryngelse derved.

Sindbilledet med Haanden og Hjertet er kommet til senere.

Iøvrigt skal vi kun tilføje, at Ritualets Tekst samlede sig om to af Bibelens Kvinder: Rebekka og Miriam, og at det i 1854 blev oversat til Tysk og nogle Aar senere til Spansk til Brug for de Loger i Amerika, der gjorde Brug af disse Sprog ved deres Møder. Det Ritual, der blev brugt herhjemme, var en Oversættelse af det til Tysk oversatte Ritual, og at det havde tabt adskilligt af Oprindelsens Friskhed og Liv ved at oversættes to Gange, siger sig selv. Og iøvrigt er det jo en Kendsgerning, at de Ritual-Oversættelser, der har foreligget indenfor Ordenen herhjemme, har været – lad os sige mindre gode.

I Aarenes Løb gik det imidlertid med Schuyler Colfax Værk, som det gaar med saa meget andet – selv det dygtigste – aandeligt Arbejde: Formen og Tankernes Udtryk bliver Tiden for fjern. Der kræves ny Vin paa de gamle Læderflasker. Herhjemme begyndte Kravet, som vi tidligere har omtalt, at rejse sig i 1903, da Over-Mestrene for Loge Nr. 1 Caroline Amalie og Loge Nr. 2 Thyre Danebod rettede Henvendelse til Stor-Sire Petrus Beyer om at tage sig af Sagen. Han svarede herpaa, som vi ved, at han havde sin Opmærksomhed henvendt paa Spørgsmaalet, og at han mente, at det var lykkedes ham at finde de hertil anvendelige Kræfter, saa at et nyt og sikkert smukt Ritual kunde komme til at foreligge ved Caroline Amalie-Logens 25 Aars Jubilæum i 1906.

Imidlertid glippede dette Haab for Stor-Siren. I Storlogens Møde i 1908 efterlyste Rebekka-Logerne derfor paany Ritualet, og Stor-Siren svarede, at det nu ganske vist var lykkedes ham at skaffe et Ritual i en saadan Form, at det kunde anses for brugeligt herhjemme, men han fandt dog ikke det Resultat, der hermed var naaet, for fuldstændig afsluttet. Og saa kørte man altsaa videre med det gamle, der ikke alene følte som utilfredsstillende, hvad Indholdet angik, men hvis ene og eneste Eksemplar var saa flosset, at det ikke længere kunde hænge sammen.

I 1910 lysnede det. Det nye Ritual var skrevet, men Udvalget for Loger og Lejre, der havde det til Gennemsyn, maatte erklære, at det endnu ikke var færdig med Gennemsynet. Tiden havde ikke været tilstrækkelig til den grundige Gennem-

gang, som man ønskede at foretage, og som man ansaa for nødvendig. Og desuden var Forholdet for øvrigt det, at det skulde godkendes af den suveræne Storloge.

Men et naaede man dog – man fik Tilladelse til at bruge Ritualet indtil videre. Og saa gik Tiden.

I Storlogens Møde i 1912 meddelte Udvalget, at man endnu ikke havde faaet Ritualet tilstrækkeligt overvejet, og at man desuden syntes, at Rebekka-Logerne burde have rigelig Tid til at gennemprøve det og til at skønne over dets Værdi. For øvrigt mente Udvalget tillige, at Rebekka-Logerne med Rette kunde gøre Indsigelse imod, at deres Ritual blev forelagt Storlogen til Drøftelse, naar ikke alle dens Stor-Repræsentanter var Medlem af en Rebekka-Loge.

Dette Misforhold blev for øvrigt rettet ved en Beslutning i det samme Storlogemøde, da det vedtoges, at alle Storlogens nuværende Medlemmer skulde optages i en Rebekka-Loge uden Afgift og at Storlogens Medlemmer fremtidig skulde være godstaaende Medlemmer af Rebekka-Institutionen.

I 1914 blev der spurgt om Ritualet paany, og man fik da at vide, at det var sendt til den suveræne Storloge til Godkendelse. Paa en Forespørgsel til denne, om man snart var færdig med Overvejelserne, blev der svaret, at man havde henlagt Sagen til Afgørelse i det næste Storlogemøde.

Saa var man lige vidt. Men i Mødet i 1916 lysnede det. Ritualet var nu dukket frem fra den suveræne Storloge, og Udvalget havde behandlet det, efter at det var undergaaet forskellige Ændringer. Man drøftede derefter paa dette Møde, vidt og bredt, adskillige af Ritualets Enkeltheder, men enedes tilsidst om at nedsætte et Udvalg med den Opgave at bringe det i Overensstemmelse med nogle Forslag, stillet af Stor-Repræsentanten for den norske Loge Nr. 1 Norvegia, Samuel Johnson, der var Ritualets Fader. Og naar Stor-Siren derefter godkendte Ritualet, var det endeligt og afgørende vedtaget. Dette skete, og efter 12 Aars Forløb havde Stor-Siren kunnet indfri sit Løfte til Rebekka-Logerne om et nyt Ritual. I øvrigt skal det tilføjes, at der i 1926 blev foreslaaet og tiltraadt nogle Ændringer i Ritualet. Men i Hovedsagen er det stadig det, som blev godkendt i 1916.

Dette er i korte Træk Rebekka-Ritualets Historie. Det tog lang Tid herhjemme at faa et nyt til Afløsning af det gamle, men det maa samtidig erkendes, at det, der kom ud af Arbejdet, var smukt og godt.

Først og fremmest afløstes den da eksisterende ene Grad, Rebekka-Graden, som den stadig kaldtes, af et Indvielsestrin – Graderne i Rebekka-Logerne kaldes Trin – og tre Trin, ganske i Samklang med Mands-Logernes Indvielsesgrad og tre Grader. Der var derved skabt en ikke uvæsentlig Ensartethed i Opbygningen og Muligheden for en mere fremadskridende og dybere gaaende Udvikling for Kandidaterne. Men dette var ikke alt, hvad der var vundet ved det nye Ritual. Tværtimod. Det væsentlige var, at der var blevet skabt et Ritual af betydelig digterisk Skønhed, levende og malende og ved sin Aand og Form ganske særligt talende til Kvindesind. Det er i alle Maader et overmaade helstøbt og bevægende Ritual, formfuldt og udmærket opbygget.

Den norske Stor-Sire
Samuel Johnson

Dets Forfatter er, som vi før har nævnt, den daværende Stor-Repræsentant for den norske Loge Nr. 1 Norvegia, Højesteretsadvokat Samuel Johnson, der var Medstifter af denne Loge den 18. Februar 1908, efterat den første norske Loge Nr. 1 Noreg i Stavanger, stiftet den 26. April 1898, var sygnet hen paa Grund af manglende Tilgang, indre Strid og anden Bedrøvelighed. Han var en højtbegavet Mand, en anset Advokat og et stort Stykke af en aandfuld Digter. Og han var den første Stor-Sire i Norge, efterat Storlogen der var blevet stiftet i 1920.

I sine Erindringer skriver afdøde Br. Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager følgende fornøjelige Linjer om ham.

Han var en gudbenaadet Taler, en brav og trofast Ven – et hjertensgodt Menneske. Som Bevis for hans Talefærdighed skal jeg anføre et lille Eksempel. Det var i 1910, vi var til Middag hos Petrus Beyer, og der blev ligesom en lille Pavse i Underholdningen. Sig noget, hviskede jeg til Samuel Johnson. Hvad skal jeg tale for, spurgte han. Tal for Danmark, sagde jeg. Saa rejste Samuel Johnson sig, slog paa sit Glas og talte for Danmark – paa Vers. Og det varede oven i Købet et helt Kvarter, føjer Br. Guldager øjensynligt imponeret til.

Han var heller ikke uden Lune. Br. Guldager mindes en lille Historie, som han selv havde fortalt, og som drejede sig om et Besøg, hans Ven Bjørnstjerne Bjørnson aflagde i hans daværende Hjem i en lille norsk Kystby, hvor han og hans Hustru var højt skattet og anset. Hele Byen var den Dag flagsmykket, og Bjørnson udbrød lidt selvglad og pralende: Se, alle flager de for mig. – Ja, svarede Samuel Johnson tørt – og saa er det jo min Kones Fødselsdag ...

Den Dag Kong Christian red over Grænsen, telegraferede han følgende smukke Ord til Br. Guldager:

Hjerteglæde, Jubelflag,
hilser Kongens Ridt i Dag.
Gud velsigne Danmark.

Norges Odd-Fellows ved Samuel Johnson.

Der skal her føjes til, at Samuel Johnson har indlagt sig store Fortjenester af Ordenens Udvikling i Norge. Han skabte, som før sagt, den første levedygtige norske Loge og den første Rebekka-Loge, Nr. 1. Scta. Sunniva. Og hans Organisationstalent, Idérigdom og store Veltalenhed kom Ordenen paa mange Maader til gode.

OMKRING REBEKKA-RAADET OG DETS HISTORIE TIL DAGEN I DAG

Der er den iøjnespringende Forskel mellem Mandslogerne – eller Underlogerne, som det officielle Navn er – og Rebekka-Logerne, at medens Underlogernes Udvikling og Udformning fandt Sted i de første fem og tyve Aar af Ordenens Liv herhjemme – de sprang i Virkeligheden den Gang ud som Bøg i Maj – ligger Rebekka-Logernes Udvikling og Udformning i de sidste fem og tyve Aar. Der var, som vi ved, fulde 21 Aar mellem den første og den anden Rebekka-Loges Oprettelse, og det var først omkring ved 1914, at Udviklingen tog virkelig Fart.

At Rebekka-Sagens Udvikling forløb, som den gjorde, er i og for sig grumme forklarlig. For det første havde den ikke kunnet afvinde Broderskabet nogen syn-

derlig Interesse. Støtte havde den kun fra ganske enkelte Brødres Side, medens Modstanden fra Broderskabets Side sikkert i al Almindelighed var stærk. Den var, fra den første Dag kan man godt sige, ude for Modvind. Hvad naturligvis var adskilligt værre end Ligegyldighed.

Men dertil kom, at den kom til Verden i en uheldig Tid. Man kunde, som bekendt, den Gang i det store og hele ikke anerkende Kvindernes Ret til at blande sig i andet end Køkkenets Gryder og Pander. Hvad der laa udenfor dette Omraade, ansaa man i det væsentlige for noget, der ikke kom Kvinderne ved, og som kun kunde berøve dem den moderlige og husmoderlige Glorie, som man ønskede – og var saa villig til – at slynge om deres Pande.

Der var den Gang en vis Slags Kvinder, som man kaldte *Blaastrømper*. Det var dem, der gerne vilde forstaa noget mere af Livet og Verden, end man hidtil havde givet dem Lov til, og som mente, at de ude i Livet paa visse Omraader kunde gøre Fyldest – ligesaavel som Manden. Det var dem, der undertiden i deres overdrevne Trang til Selvhævdelse gik med Knækflip, stivet Skjortebryst og kortklippet Haar. Og som man fortalte om, at de i Smug røg lange Cigarer.

Man saa i Virkeligheden i Begyndelsen paa Rebekka-Søstrene, som man saa paa disse Blaastrømper. Man fandt, at de sprang over Hegnet og ikke, som de burde, holdt sig i de nu en Gang afstukne, sirlige Havegange.

Kort sagt – man saa med Mistro paa dem. Dette havde ganske naturligt til Følge, at Tilvæksten blev ringe, og da den blev *det,* blev Tilliden til dem endnu mindre. Det hele blev kun til en Grille i Broderskabets Øjne. Noget, der alligevel aldrig blev til noget. Og hvorfor skulde man saa beskæftige sig med dem.

At Storlogen i 1905 vedtog at give Rebekka-Logerne – der var altsaa to den Gang – Repræsentationsret i denne ærværdige Forsamling, efterat man havde nægtet det i 1903, var formodentlig ogsaa kun, fordi der nu var kommet een Loge til, og man derfor syntes, at en Smule Høflighed kunde man jo altid vise. Men forøvrigt var det ikke med noget straalende Flertal, at Retten blev givet, og nogen synderlig Betydning fik denne 2-Mands Repræsentation naturligvis ikke. Den forsvandt i Mængden, og man agtede efter den Tid, ligesaa lidt som før, paa Rebekka-Logernes Anliggender. De sov deres Tornerosesøvn som hidtil – og efter Broderskabets Mening med Rette.

Først i Mødet i 1912 begynder Storlogen med nogen Interesse at beskæftige sig med Rebekka-Logerne. Man behandlede og vedtog paa dette Møde en ny Grundlov, hvad egentlig ikke paa nogen Maade kunde kaldes utidigt. Den, der hidtil havde været gældende, var i Hovedsagen kalkeret over den Grundlov, der gjaldt for de amerikanske Rebekka-Loger og derfor langt fra i de væsentlige Linjer sideløbende med Mandslogernes, noget der ellers vilde have været en saare naturlig Sag.

Der var ingen Sprængstof i den Grundlov. Den var, som den skulde være. Men den indeholdt dog een Bestemmelse, der gav Anledning til Stridigheder, og som man senere maatte ophæve. I dens § 46, Stykke 2, stod nemlig, at valgbare til Storlogen var enhver Broder eller Søster, som havde tjent som Over-Mester i een Termin i en Rebekka-Loge. Det vilde altsaa sige, at *ogsaa Søstre* var valgbare til Storlogen. En Gestus, der for øvrigt ikke betød ret meget, da de ifølge Stologens Grundlov ikke kunde vælges. Det kunde kun Brødre. Men Strid affødte Bestemmelsen alligevel. Og Striden øgedes ved, at Storlogen i det samme Møde vedtog det tidligere nævnte Forslag om, at Storlogens nuværende Medlemmer skulde optages i Rebekka-Logen uden Afgift til Logen, og *at Storlogens Medlemmer fremtidig skulde være godstaaende Medlemmer af en Rebekka-Loge.*

Synspunktet var ganske selvfølgeligt. Der var ikke nogen sund Mening i, at Stor-Repræsentanterne beskæftigede sig med Rebekka-Logernes Forhold, naar de ingen som helst Begreb havde om disse Forhold. Og nu var der netop et betydningsfuldt Forhold, der skulde drøftes: Det nye Ritual.

Forslagets Vedtagelse fandt imidlertid Sted paa Mødets sidste Dag, og da har Stor-Repræsentanterne næsten altid mest Lyst til at blive færdige og komme hjemad. Desuden var det ikke behandlet paa foreskreven Maade, idet dets Behandling skulde have været tilladt af Storlogen, inden man i det hele taget begyndte paa Behandlingen. Det var nemlig først kommet frem paa selve Mødet og saaledes ikke afgivet paa rette Maade og i rette Tid.

Og i 1914 kom saa Striden til aabenlys Udbrud. Vi har i Værkets første Bind gjort nærmere Rede for denne Strid, og skal kun her gentage, at den havde to Arnesteder. Først var der Bestemmelsen om, at Stor-Repræsentanterne skulde være Medlemmer af en Rebekka-Loge. Det modsatte adskillige Brødre sig. Dernæst var

der Kvindernes Valgbarhed til Storlogen. Striden var temmelig heftig, og Bølgerne gik undertiden højt. Men de misfornøjede blev stadig stemt ned, og da deres Førstemand paa et givet Tidspunkt i vistnok lidt misforstaaet Ivrighed forlod Salen, døde Striden hen denne Gang. Men den levede alligevel stadig i det stille. Og den vaagnede senere paany.

Den omstridte Bestemmelse i Rebekka-Logernes Grundlov blev i 1923 ændret derhen, at valgbare til Storlogen var enhver godstaaende Ex.-Mester, som var i Besiddelse af Rebekka-Logens 3 Trin og den K. P. G., det vil sige Lejrens 3. Grad. Den kan Søstrene ikke faa. Og hermed var Kløerne klippet af Rebekka-Søstrenes Grundlov § 46, Stykke 2.

Forøvrigt maa det siges, at 1912 var rig paa Venligheder overfor Rebekka-Søstrene. Man vedtog ogsaa, at der fremtidig til Embeder i en Rebekka-Loge kun kunde vælges og udnævnes Søstre, og at der kun i særlige Tilfælde og med Stor-Sirens Billigelse kunde afviges fra denne Bestemmelse.

MAN BEGYNDER AT TRO PAA REBEKKA-LOGERNE

Og saa gik Aarene, indtil vi naar til 1926. De gik fredeligt og roligt for Rebekka-Søstrene. Der var ikke noget at strides om, og den store Vækst, der begynder i 1914 og som fortsattes op gennem Aarene, gjorde, at man begyndte at tro paa Rebekka-Logernes Værdi, som et Led i Ordenens Liv. Køligheden afløstes i nogen Grad af en – maaske nok lidt betinget – Velvilje hos dem, der hidtil havde stridt imod. Men Tilhængernes Skare tog til, fordi man saa, at der i Virkeligheden laa en sund og naturlig Udvikling bag. Og i vore Dage er man formodentlig naaet til det Synspunkt, som for mere end 50 Aar siden var Amerikas: at Kvinden har et naturligt Tilholdssted indenfor Odd-Fellow Ordenen, med samme Ret som Mændene.

Men altsaa: Vi er naaet til 1926. Og med dette Aar begynder Udviklingen hen mod en vis naturlig Selvstændighed for Rebekka-Logerne. Meget var det ikke. Men det var dog en Smule Susen i Hegnet. Det meddeltes nemlig i dette Aars Storlogemøde, at der var oprettet en Forening af Over-Mestre i de danske Rebekka-Loger. Meddelelsen var dateret den 9. September 1925, og den havde følgende Ordlyd:

Til Stor-Sekretærens Bureau.

At der med Br. Stor-Sires Tilladelse er dannet en Forening af Over-Mestre i de danske Rebekka-Loger, og at denne konstituerede sig Søndag den 30. f. M. med Br. Over-Mester Valdemar Madsen som Formand og Str. Over-Mester Thora Lytthans som Sekretær, tillader man sig herved at meddele.

Valdemar Madsen,
Formand.

Alex. Jensen,
fung. Sekretær.

Storlogemødets Beretning fortæller kun, at man tog denne Meddelelse til Efterretning.

REBEKKA-RAADET FORESLAAS OG DRØFTES

Og saa glider Historien videre. Foreningen lever sit stille, indadvendte Liv, og man hører intet til den paa Storlogemødet i 1928. Derimod viser det sig paa Storlogemødet i 1930, at den den 5. September 1929 har sendt en saalydende Skrivelse til Storlogen – en Skrivelse, der gav Anledning til et ret omstændeligt og ikke hele Tiden lige elskværdigt Ordskifte paa Storlogemødet:

– Foreningen af Over-Mestre i de danske Rebekka-Loger har nu bestaaet i over 4 Aar og mener, at den i høj Grad har bidraget til at fremme Samarbejdet og gøre Samhørighedsfølelsen levende mellem Rebekka-Logerne, men da Formanden for nævnte Forening, *der er Medlem af Storlogen,* fratræder i den nærmeste Fremtid og en Søster bliver Formand, vil Foreningen miste den Indstillingsret til den højærværdige Storloge, som den nu gennem Formanden er i Besiddelse af.

Der har derfor indenfor Foreningen længe været Ønske om at faa tilvejebragt en Institution, der skulde afløse den nuværende Forening, og blive et af den højværdige Storloge anerkendt Led imellem denne og Rebekka-Logerne, hvorigennem den højværdige Storloge altid vilde kunne være i den nøjeste Kontakt med Søstrenes Syn paa de Sager, der vedrører Rebekka-Logerne.

Som Følge af foranstaaende har 16 af de 18 Rebekka-Loger vedtaget at andrage den højværdige Storloge om, at der maa blive oprettet en saadan Institution, som

man har tænkt sig at kalde: *Rebekka-Raadet,* ligesom man havde tænkt sig dette etableret paa følgende Basis: Rebekka-Raadet skulde bestaa af Rebekka-Logernes Over-Mestre og den fungerende Ex.-Mester – eller i dennes Forfald af en anden Ex.-Mester, der har tjent som Over-Mester i en Rebekka-Loge – og disse skulde være berettiget til at afgive saa mange Stemmer, som der tilkommer den Rebekka-Loge, de repræsenterer, saaledes at en Rebekka-Loge, der den 1. Januar tæller indtil 50 Søstre eller derunder, tilkommer 2 Stemmer, over 50 indtil 100 Søstre 3 Stemmer, over 100 Søstre 4 Stemmer og ikke flere.

Hvis en Rebekka-Loge kun har 2 Stemmer, skal dens Repræsentant i saa Tilfælde have hver een Stemme. Har den flere end 2 Stemmer, bestemmer den ved Afstemning, hvor mange af dens Stemmer, der skal overdrages til hver af dens Repræsentanter.

Stor-Siren skal have Ret til at overvære Møderne uden Stemmeret, men kan deltage i Diskussionen. Under-Mestrene og Formændene i Rebekka-Foreningerne skal kunne overvære Raadets Møder, men hverken have Tale- eller Stemmeret.

Raadet ønsker gerne Indstillingsret til Storlogen, ligesom det ogsaa gerne ønsker ved eventuelle Forandringer af Grundlov for Rebekka-Loger og Rebekka-Logernes Ritual, at saadanne maa blive Raadet forelagt til Udtalelse, forinden Forslaget forelægges Storlogen.

Raadet skal ledes af en af Stor-Siren udnævnt Formand, der skal være Medlem af Storlogen, for at Raadet i Storlogemøderne kan have en direkte Talsmand for sine Anskuelser, og af en af Raadet for hver Termin valgt Bestyrelse, bestaaende af tre Viceformænd, een for Sjælland og Lolland-Falster, een for Fyen og een for Jylland, en Sekretær og eventuelt en Kasserer.

Raadet skal afholde et Forhandlingsmøde aarligt, skiftevis i København, Fyen og Jylland. Indkaldelse til Mødet skal ske gennem Rebekka-Logerne og indeholde Dagsorden for Mødet, som ligeledes tilstilles Stor-Siren 14 Dage før Mødet.

Foruden disse Møder kan Stor-Siren ved Meddelelse 2 Gange i Odd-Fellow Bladet sammenkalde Raadet paa et af ham angivet Sted.

Den enkelte Rebekka-Loge skal kunne tage Bestemmelse om, at kun det ene eller ingen af dens Raadsmedlemmer skal give Møde til Raadets Forhandlingsmøder eller til et af Stor-Siren eventuelt sammenkaldt Møde. I saadant Tilfælde

skal Formanden ved Mødets Aabning give de ikke mødendes Stemmer til det Raadsmedlem, som giver Møde for den paagældende Loge, eller hvis ingen af en Rebekka-Loges Raadsmedlemmer giver Møde, til andre af de mødende, saa vidt mulig hørende til samme Landsdel som den ikke repræsenterede Rebekka-Loge.

Raadets Administrationsudgifter – Tryksager, Papir, Porto o. l. – afholdes af Rebekka-Logerne i Forhold til Søstrenes Antal, ligesom Rebekka-Logerne afholder Raadsmedlemmernes Rejseudgifter ved Forhandlingsmøderne med 20 Kr. i Diæter pr. Dag samt 1. Kl. Damper eller 2. Kl. Jernbane. De Raadsmedlemmer, der har Bopæl i den By, hvori Forhandlingsmødet afholdes, skal ikke have Diæter.

Man tillader sig at tilføje, at en eventuel Oprettelse af Rebekka-Raadet *selvfølgelig ikke paa noget Punkt skal have Indflydelse paa de af Rebekka-Logerne valgte Stor-Repræsentanters Stilling.*

HVAD STORLOGEN MENTE OM RAADET

Udvalget for Loger og Lejre, der havde faaet dette Aktstykke til Overvejelse, afgav den Indstilling til Storlogen, at man kunde godkende, at der tilvejebragtes en Institution, der skulde afløse den nuværende Forening og blive et af Storlogen anerkendt Bindeled mellem denne og Rebekka-Logerne, og man ledsagede denne Indstilling med et Forslag til Statutter for et saadant Rebekka-Raad.

Helt blidt tog man dog ikke paa Forslaget, hvortil der for øvrigt af to Stor-Repræsentanter, Br. Chr. Bock Jensen og Br. Fr. Dehlholm var stillet forskellige Ændringsforslag.

Men lad os gengive Storlogeberetningens Meddelelse om Forhandlingen. Man kan læse følgende:

Fra Stor-Repræsentanterne Fr. Dehlholm og Chr. Bock Jensen fremsattes detaljerede Ændringsforslag, der oplæstes og motiveredes af Forslagsstillerne.

Stor-Skatmester Chr. Hede: Det er umuligt nu at faa fat i Detaljerne i disse Ændringsforslag. De burde have været indsendt i saa god Tid, at de kunde have foreligget trykt til Udsendelse til Storlogens Medlemmer inden Storlogemødet.

Stor-Repræsentant Ludv. Metz: Det foreslaaede Rebekka-Raad er ikke heldigt, allermindst for Rebekka-Søstrene selv, *Rebekka-Logerne burde have Lov til at arbejde i Fred og ikke udæske Kritiken fra Brødrenes Side.* Med hvilken Ret

Helga Dannefeldt-Bøthner
Rebekka-Loge Nr. 1,
Caroline Amalie

Ludvig Metz
Rebekka-Loge Nr 13,
Fidelitas

Andrea Stærmose
Rebekka Loge Nr. 3,
Freja

Anna Faber
Rebekka-Loge Nr 4,
Erica

Karen Olsen
Rebekka-Loge Nr. 5,
Dronning Margrethe

Ingeborg Richard-Pedersen
Rebekka-Loge Nr. 6,
Gefion

VALDEMAR MADSEN
Rebekka-Loge Nr. 2,
Thyre Danebod

Formand
for Foreningen af Over-Mestre
i de danske Rebekka-Loger

Emilie Petersen
Rebekka-Loge Nr. 7,
Terra Nova

Augusta Høwinghoff-Petersen
Rebekka-Loge Nr. 8,
Dronning Dorothea

Christine Christjansen
Rebekka-Loge Nr. 9,
Kæden

Anna Rohlff
Rebekka-Loge Nr. 10,
Birgitte Gjøe

Holga Egede
Rebekka-Loge Nr. 15,
Semper ardens

Helene Larsen
Rebekka-Loge Nr. 11,
Leonora Christine

Martine Meltz
Rebekka-Loge Nr. 12,
Prinsesse Marie

Ellen Stoltz
Rebekka-Loge Nr. 16,
Syvstjernen

Rasmus Jensen
Rebekka-Loge Nr. 14,
Ruth

Johanne Christophersen
Rebekka-Loge Nr. 17,
Sinceritas

Foreningen af Over-Mestre i de danske Rebekka-Loger
stiftet den 30. August 1925

Siden gengivet efter et tidligere Tryk

skal Broderlogerne ikke have den samme raadgivende Storloge, som man nu vil give Søstrene. Søstrene er stillet i vor Storloge paa samme Maade som Broder-Logerne. Man bør gøre alt for at sidestille Søstre med Brødre, men heller ikke give Søstrene mere. Søstrene burde i hvert Fald have en Kvinde i Spidsen for Raadet, og hende bør de have Ret til selv at vælge. Men Raadet er iøvrigt overflødigt. Søstrene kan godt faa deres Ønsker frem uden et saadant Raad. Foreslaar at nægte Forslaget Fremme for Tiden.

Valdemar Madsen, Rebekka-Raadets Fader og første Formand

Stor-Repræsentant Gudm. Bjørnson sluttede sig til Udvalgets Forslag, skønt de islandske Rebekka-Søstre ikke vil kunne deltage i Arbejdet. Vi bør i det hele taget tænke nærmere over Kvindens Deltagelse i Ordenens Arbejde og over Ordenens Grundprincipper i det hele.

Stor-Marskal Valdemar Madsen: Dette Forslag er kun et simpelt Retfærdighedskrav fra Søstrene, som jo ikke kan blive Medlemmer af Storlogen. De Tanker, der gaar gennem Udvalgets Indstilling, er de samme, som er udtalt af Søstre gennem mange Møder. Søstrene vil ikke alene raade, de vil ogsaa gerne raades. Rebekka-Institutionen har snart bestaaet i 50 Aar her i Landet. Det er første Gang, den kommer til den høje Storloge med en Anmodning om Retfærdighed. Anbefaler Udvalgets Indstilling.

Fr. Dehlholm og Chr. Bock Jensen trak derefter deres Ændringsforslag tilbage, idet Bock Jensen nu vilde anbefale Udvalgets Forslag, men forbeholdt sig ad Aare at komme med nye Forslag.

Et af Stor-Repræsentant Mandrup-Poulsen stillet Ændringsforslag om at henlægge Hovedforslaget til næste Storlogemøde forkastedes.

Et af Stor-Repræsentant Rs. Grønholdt stillet Ændringsforslag om, at Rebekka-Raadet selv skulde vælge sin Formand, forkastedes ligeledes.

Derefter blev Udvalgets Indstilling vedtaget, og Br. Stor-Marskal Valdemar Madsen blev udnævnt til Raadets Formand.

Hermed var Rebekka-Raadet altsaa en Kendsgerning, idet ogsaa de foreslaaede

Statutter var vedtaget som et Led af Indstillingen. Vi skal ikke komme nærmere ind paa disse Statutter, der i Hovedsagen falder sammen med de Ønsker, der meddeles i Skrivelsen af 5. September 1929. Dog er der Afvigelser paa to væsentlige Punkter: Raadet ønskede dels *Indstillingsret til Storlogen,* dels at oventuelle *Forandringer af Grundloven for Rebekka-Loger og Rebekka-Logernes Ritual* maatte blive forelagt Raadet til Udtalelse.

Men saa langt kunde Storlogen ikke strække sig. Rebekka-Raadet fik kun Ret til at rette *Henstillinger* til Storlogen. Og det var egentlig ikke Alverdens Herlighed.

DET FØRSTE RAADSMØDE OG STOR-SIRENS MAAL

Det første Raadsmøde afholdtes den 19. April 1931 i Odense, og Mødet overværedes af Br. Stor-Sire Chr. Skeel. Rebekka-Raadets Formand, Br. Stor-Marskal Valdemar Madsen bød Velkommen og rettede en særlig Tak til Br. Stor-Sire for den store Interesse, han altid viste Rebekka-Logerne, og for det store Arbejde fra hans Side, der sikkert var den væsentligste Grund til, at det var lykkedes at faa Rebekka-Raadet oprettet.

Det fastsloges, at alle Rebekka-Loger var repræsenteret, alene med Undtagelse af Nr. 6 Gefion af København.

Som første Punkt paa Dagsordenen forelaa Valg af Embedsmænd. Valget fik det Resultat, at Str. Over-Mester Helga Dannefeldt-Bøthner, Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie, blev valgt til Næstformand for Sjælland og Lolland-Falster, Str. Over-Mester Lucie Krebs, Rebekka-Loge Nr. 15 Semper Ardens i Odense, til Næstformand for Fyen og Str. Over-Mester Anna Pagh, Rebekka-Loge Nr. 12 Prinsesse Marie i Esbjerg til Næstformand for Jylland. Til Sekretær valgtes Str. Over-Mester Dagmar Jørgensen af Rebekka-Loge Nr. 11 Leonora Christine, og til Kasserer valgtes Str. Over-Mester Alexandra Jensen af Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod.

STOR-SIREN TALER

Derefter holdt Br. Stor-Sire et indgaaende og uddybet Foredrag om Ritualet, idet han pegede paa, hvor nødvendigt det var, at den rette Stemning straks skab-

tes, ikke alene for Kandidaten, men ogsaa for Logens Medlemmer, og at det, der ligger til Grund for Menneskekærlighedens Grundsætninger, er det: Hvad kan jeg gøre for dig. Disse Ord skal, ganske naturligt, klinge i enhver Odd-Fellows Hjerte, ikke som noget tillært, men som noget, vi ikke kan lade være med overfor dem, som mere eller mindre lever paa Livets Skyggeside ...

Br. Stor-Sire sluttede med at sige, at han var glad over at være til Stede ved dette første Møde i Rebekka-Raadet og udtalte de bedste Ønsker for Rebekka-Institutionens Fremtid og for Samarbejdet mellem Søstrene og Brødrene indenfor Ordenens mange Opgaver. Vi staar nu overfor at skulle fejre Rebekka-Institutionens 50 Aars Jubilæum herhjemme, og det skal da vise sig, at Rebekka-Søstrene har tilført Ordenen store Værdier.

Med Hensyn til Rebekka-Raadet fremhævede Stor-Siren dets store Betydning ikke alene for Søstrene selv, men ogsaa for Storlogen. Denne ved nu, at naar der fra Rebekka-Raadet kommer en Henstilling, saa er det en Henstilling, som er Flertallet af Søstrenes Ønske og ikke blot en enkelt Loges, og Udsigten for Vedtagelse er derfor større. *Det var Br. Stor-Sires Maal at arbejde henimod en kvindelig Storloge,* hvori Storlogens valgte Embedsmænd skal deltage. Oprettelsen af Rebekka-Raadet er det første Skridt hen imod dette Maal.

Man vedtog derefter at nedsætte et staaende Udvalg til at overveje og forberede de Sager, der forelægges det af Formanden. Udvalget kom til at bestaa af Formanden og Viceformændene, Sekretær og Kasserer samt Søstrene Ingeborg Lang, Rebekka-Loge Nr. 15 Semper Ardens, Anna Rasmussen, Rebekka-Loge Nr. 14 Ruth, og Dorthea Jørgensen, Rebekka-Loge Nr. 10 Birgitte Gjøe.

Derefter var der, hvad man i vore Dage med et moderne Udtryk kalder *Spørgetime,* og det var ikke saa ganske faa Spørgsmaal, der blev forelagt den utrættelige Raads-Formand til Overvejelse og Besvarelse. Ikke saa underligt, at Søstrene takkede ham paa det hjerteligste for den smukke og værdige Maade, hvorpaa han havde ledet Mødet ...

I 1932 afholdtes to Møder, hvoraf det andet – et overordentligt Møde – blev det mest betydningsfulde. Vi omtaler dem begge.

Det almindelige Møde afholdtes den 13. Marts i Haderslev, hvor Br. Stor-Sire indledede med en Række belærende Oplysninger og indgaaende udviklede Trinnenes Betydning og det, der er deres Lære og bærende Idé.

Bortset fra et enkelt Punkt rummede Mødet iøvrigt intet, der giver Anledning til særlige Betragtninger. Men i dette enkelte Punkt var der til Gengæld tilstrækkeligt Sprængstof. Det drejede sig om et Forslag stillet af Br. Stor-Repræsentant Chr. Bock Jensen. Han ønskede en Ændring i Rebekka-Logernes Grundlov angaaende Brødres Optagelse i en Rebekka-Loge. Meningen var den, at der for Fremtiden kun kunde optages godstaaende mandlige Odd-Fellows, som var Over-Mestre eller Ex.-Mestre i en Loge under den danske Storloges Jurisdiktion og som tillige var i Besiddelse af Lejrenes K. P. G. Optagelsen skulde ske enten ved Ansøgning eller ved Kaldelse.

Raads-Formanden indledede Ordskiftet med at udtale sin Forbavselse over, at Forslaget i det hele taget var kommet frem. Han havde skrevet til Br. Bock Jensen, om det virkelig var hans Mening, at kun Brødre, der var Over-Mestre eller Ex.-Mestre, kunde optages i en Rebekka-Loge. Broderen havde svaret, at det var det rigtignok. Han mente, at Tiden nu var inde til at gøre Rebekka-Logerne *til virkelige Kvindeloger,* og derfor skulde Brødrene efterhaanden drages bort fra den Indflydelse, de hidtil i større eller mindre Grad havde haft paa Rebekka-Logerne.

En Række Søstre havde derefter Ordet og udtalte sig meget stærkt mod Forslaget. De erklærede, at man indenfor Rebekka-Logerne satte for megen Pris paa 3. Grads Brødrene til, at man kunde gaa med til et Forslag af et saadant Indhold. Man var alle enige om, at Brødrenes Betydning for Logerne var meget stor, og man vilde absolut ikke undvære dem. Ex.-Mestre gaar ofte ind i Rebekka-Loger, fordi de er tvungne til det af Hensyn til Medlemsskab i Storlogen. De 3. Grads Brødre sluttede sig derimod til dem af Interesse for Sagen.

En Søster udtalte, at Forslaget vilde gøre Dannelsen af nye Loger vanskeligere, fordi disse har stærkt Brug for Brødrenes ordensmæssige Erfaring. En anden Søster udtalte, at Forslaget muligvis vilde modarbejde Tilgangen af Odd-Fellows Hustruer, der i mange Tilfælde ønskede at være sammen med deres Mænd.

For Forslaget talte Str. Over-Mester Ellen Schierup. I hendes Loge fandtes af

Br. Valdemar Madsen
Rebekka-Raadets Formand

Str. Helga Dannefeldt-Bøthner,
Næstformand for Sjælland
og Lolland-Falster

Str. Lucie Krebs
Næstformand for Fyen

Str. Anna Pagh
Næstformand for Jylland

Str. Dagmar Jørgensen
Raadets Sekretær

Str. Alexandra Jensen
Raadets Kasserer

Rebekka-Raadets første Styrelse valgt den 19. April 1931

Brødre kun Ex.-Mestre, og Søstrene havde aldrig følt Savnet af 3. Grads Brødre. Hun fandt det grumme rimeligt, at der ikke fandtes andre Brødre i Rebekka-Logerne end Over-Mestre og Ex.-Mestre.

Forslaget blev derefter forkastet.

EN SLAGS STORLOGE

Derefter tog Br. Stor-Sire Ordet og udtalte, at det var hans Overbevisning, at Rebekka-Institutionen vilde vokse stærkt, og han havde derfor følt det som sit Ansvar som Stor-Sire at faa Udviklingen saa langt frem, at Søstrene kunde faa en Slags Storloge – ikke med lovgivende Myndighed, men dog saaledes, at der derfra kan gøres Indstillinger til Storlogen. Men man maatte gaa frem med smaa Skridt.

Det havde derfor ogsaa glædet ham, at Br. Bock Jensens Forslag var blevet forkastet. Han fandt, at det var kommet for tidligt til Verden. Maaske vilde det kunne gennemføres om 20–30 Aar, naar Rebekka-Institutionen havde udviklet sig i adskilligt højere Grad. Det var hans afgjorte Mening, at Brødrene bør have Lov til at blive Medlemmer af Rebekka-Logerne, ikke mindst for Samhørighedens Skyld, saaledes at der ikke bliver to Institutioner. Søstre har deres særegne Egenskaber, Brødre deres. Men naar begge Parter arbejder sammen, kommer netop de gode Resultater frem.

Derefter var der Spørgetime, og mange Ting blev drøftet. Raads-Formanden maatte stadig vejlede og retlede, og man fik Indtrykket af, at der hos Søstrene var en levende Interesse baade for Ordenens Arbejde og for Logernes indre Liv.

Man sluttede Mødet med at genvælge Embedsmændene og det staaende Udvalgs Medlemmer. Ved Mødet var alle Loger repræsenteret.

Rebekka-Søstrenes Platte, der fremstilledes i 1919 og solgtes til Fordel for Spædbørnshjemmet i Hørsholm

DET STORE MØDE OM REBEKKA-RAADETS SELVSTÆNDIGHED

Herefter gik der kun tre Maaneder. Saa blev Raadet indkaldt til et overordentlig Møde, der fandt Sted den 11. Juni i København. Alle Raadets Medlemmer var mødt og Br. Stor-Sire Chr. Skeel var tilstede.

Det var det stadigt ulmende Spørgsmaal om Stor-Repræsentanternes Pligt til at være Medlemmer af en Rebekka-Loge, der havde foranlediget Mødet, og den egentlige Anledning var en Skrivelse, som Loge Nr. 49 Saxo havde sendt til Storlogen og som lød saaledes:

ET INDFILTRET FORHOLD SKAL LØSES

Rebekka-Institutionen, der som et Led af I. O. O. F. af Danmark gennem sin halvhundredeaarige Virksomhed har naaet en Udvikling, som paa de fleste Omraader stiller den fuldtud paa Højde med Broderlogerne af samme Orden, føler sig jævnlig generet af nogle nu forældede Lovregler, der stiller Broder- og Søsterlogerne i et meget uheldigt Afhængighedsforhold til hinanden, blandt hvilke her skal nævnes, at en Broders Mandat til Storlogen gøres afhængig af, at Broderen

optages som aktivt Medlem af en Rebekka-Loge. En Løsning af dette indfiltrede Forhold synes derfor paatrængende nødvendigt, og da en lille Reorganisering af det nu bestaaende Rebekka-Raad er tilstrækkeligt til en saadan Løsning, saa tager Loge Nr. 49 Saxo sig herved den Frihed at foreslaa, at den i 1912 foretagne Tilføjelse til Paragraf 51 i Grundloven for Underloger, ifølge hvilken en af sin Loge valgt Stor-Repræsentant blandt andet ogsaa skal være aktivt Medlem af en Rebekka-Loge, bortfalder, og at man til Gengæld udarbejder et Arbejdsregulativ til Brug for Rebekka-Raadet, som i Hovedtrækkene bestemmer følgende:

For Fremtiden skal ethvert Spørgsmaal, som udelukkende vedrører Søsterlogernes Interesser, henvises til Rebekka-Raadet, som efter endt Behandling af disse udarbejder og tilstiller Storlogens valgte Embedsmænd et Resumé af Forhandlingerne, hvorefter Storlogens valgte Embedsmænd i Forening med et af Rebekka-Raadet valgt Overraad bestaaende af et nærmere fastsat Antal Søstre med en valgt Stor-Repræsentant som Formand tager den endelige Beslutning.

Lovændringer eller andre Spørgsmaal, som angaar den samlede Orden, varetages for Rebekka-Logernes Vedkommende af Raadets Formand, som i den Anledning tildeles et nærmere fastsat Antal Stemmer, der selvfølgelig kun kan komme til Anvendelse i ovennævnte Tilfælde.

Fra Loge Nr. 2 Scandinavia og Loge Nr. 11 Columbus forelaa der desuden Skrivelser i lignende Retning.

Som man vil se, var det et stort Spørgsmaal, der her forelaa for Rebekka-Raadet til Afgørelse — *Spørgsmaalet om, hvorvidt Rebekka-Logerne skulde afgive deres Ret til at vælge Stor-Repræsentanter,* og hvad de kunde faa i Bytte for at afgive denne Ret.

STOR-SIREN STILLER FORSLAG

Br. Stor-Sire forelagde Sagen i et meget indgaaende og oplysende Foredrag, hvori han navnlig gav Udtryk for, at det, der kunde tænkes som en Løsning var, at alle Spørgsmaal angaaende Rebekka-Logernes *Graderitualer* herefter skulde unddrages Behandling og Afgørelse i Storlogen og i Stedet derfor forelægges Rebekka-Raadet, saaledes at dette Raads Vedtagelser indenfor dette Omraade fik Lovkraft, naar de stadfæstes ved en Flertalsbeslutning af Storlogens valgte Em-

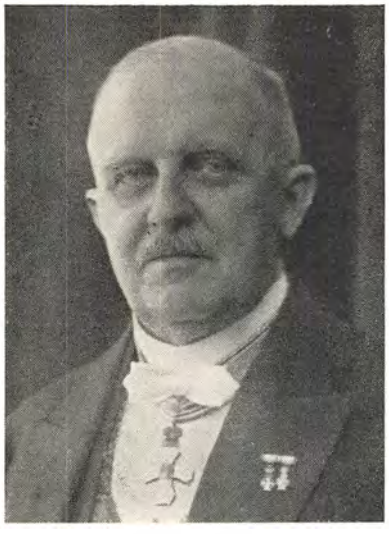

Chr. Skeel

bedsmænd. Desuden skulde den gældende Henstillingsret ændres til en *Indstillingsret.*

Som Vederlag derfor maatte saa Rebekka-Logerne opgive at have Repræsentanter i Storlogen fra 1936 at regne.

Br. Stor-Sire endte med at stille følgende Forslag, som Rebekka-Raadet kunde indgive til Storlogen:

Rebekka-Raadet kan for sit Vedkommende tiltræde Forslaget om, at den hidtil gældende Bestemmelse, at de af de underordnede Institutioner valgte Stor-Repræsentanter skal være Medlemmer af en Rebekka-Loge, herefter bortfalder, naar det samtidig vedtages, at alle Spørgsmaal vedrørende Rebekka-Logernes Graderitualer herefter unddrages Behandling og Afgørelse i Storlogen og i Stedet derfor forelægges Rebekka-Raadet, saaledes at dette Raads Vedtagelser indenfor dette Omraade faar Lovkraft, naar de stadfæstes ved en Flertalsbeslutning af Storlogens valgte Embedsmænd, der saaledes vedblivende skal være godstaaende Medlemmer af en Rebekka-Loge og Indehavere af dennes højeste Trin.

Da Betingelserne for Valgbarhed til Storlogen naturligvis – bortset fra den nysnævnte særlige Regel for de valgte Stor-Embedsmænd – maa være ens for alle Storlogens Medlemmer, og da Rebekka-Logerne ikke kan lade sig repræsentere i Storlogen ved nogen, der ikke er Medlem af en Rebekka-Loge, vil Konsekvensen af denne Ny-Ordning af Stor-Repræsentanternes Valgbarhed nødvendigvis medføre, at Rebekka-Logerne ikke længere bliver direkte repræsenteret i Storlogen. Rebekka-Raadet nærer dog ingen Betænkelighed herved, idet Raadet henviser til den Beføjelse, det har ifølge dets Statutter § 6, hvori Ordet Henstillinger bør ændres til Indstillinger. Naar den højværdige Storloge endvidere vil efterkomme den fra Rebekka-Raadet fremkomne Indstilling om at give Grundloven for Rebekka-Loger en med Grundloven for Under-Loger saavidt muligt ensartet Affattelse, nærer Raadet fuld Tillid til den høje Storloges Evne og Vilje til i hvert enkelt Tilfælde at træffe den rette Afgørelse i alle Sager udenfor de

rituelle Spørgsmaal, der henlægges under Rebekka-Raadets og de valgte Stor-Embedsmænds Afgørelse ... Stor-Siren fortsatte derefter:

Det er denne Sag, som skal afgøres den 29.—30. Oktober i Aar, og jeg mener, at hvis Rebekka-Raadet kan tiltræde det foreliggende Forslag, da faar Rebekka-Logerne saa god en Stilling, som der i Øjeblikket kan skaffes. Med Hensyn til de nuværende Stor-Repræsentanter i Storlogen, da kan der ikke være to Slags Repræsentanter, derfor maa Rebekka-Logerne opgive at være direkte repræsenteret fra 1936. Men indtil da forbliver alt uforandret. En Grund til, hvorfor jeg vil tilraade, at vi frafalder Stor-Repræsentanter i Rebekka-Logerne, er, at Stor-Repræsentanterne ikke er Medlemmer af Rebekka-Raadet. Hvis Rebekka-Raadet f. Eks. indsender et Forslag, saa kan en af Rebekka-Logernes Repræsentanter have en afvigende Mening derom, og Forslaget kan falde i Storlogen, selv om det er en enstemmig Indstilling fra Rebekka-Raadet. Jeg haaber derfor, at man kan vedtage et saadant Forslag. Det vil blive til Tilfredshed for Søstrene.

RAADS-FORMANDEN VEJLEDER

Br. Raads-Formand tog herefter Ordet og udtalte, at han i korte Træk vilde udtale sin Opfattelse af Br. Stor-Sires Forslag. Den første Betingelse er altsaa, at Stor-Repræsentanter for Rebekka-Loger ophører at eksistere fra 1936. Derefter vil Rebekka-Logerne ikke længere være direkte repræsenteret i Storlogen, men Rebekka-Raadet afholder som hidtil sine Møder hvert Aar. Paa disse Møder har Raadet kun haft Henstillingsret, nu vil Raadet faa Indstillingsret til Storlogen med Hensyn til alle rituelle Spørgsmaal. Naar Raadet gør en Indstilling til Storlogen, vil Storlogens valgte Embedsmænd afgøre, om Rebekka-Raadets Indstilling kan vedtages, hvorimod alle Lov-Spørgsmaal skal forelægges Storlogen. Lov-Udvalget er ens for Mands- og Kvinde-Loger, men Raadet er berettiget til at komme med en Indstilling om et Lovforslag til Storlogen. Det bliver da den samlede Storloge, der skal afgøre, om Raadets Indstilling kan følges. Og endelig bliver Rebekka-Logerne fritaget for at tvinges til Optagelse af Brødre. Nu bliver der kun Tale om at optage de Brødre, der frivillig og af virkelig Interesse vil indtræde i Rebekka-Logerne. Fra 1936 vil Rebekka-Logerne altsaa ikke være direkte repræsenteret i Storlogen af Stor-Repræsentanter.

Efterat Raadsformanden havde givet disse Oplysninger, tog Ordskiftet sin Begyndelse, og den blev baade lang og interessant.

Vi gengiver her i Hovedsagen de faldne Udtalelser, der sikkert vil læses med Interesse – ikke mindst af Søstrene selv.

SKAL VI – ELLER SKAL VI IKKE

Str. Over-Mester Alex. Jensen mente, at med vor nuværende Stor-Sire, hvis store Interesse for Rebekka-Institutionen er en Kendsgerning, var det ingen Sag, men hvis der nu kom en Stor-Sire, som ikke havde Interesse for Rebekka-Institutionen, saa vilde det kunne medføre Vanskeligheder for os. Søsteren mente ogsaa, at man mulig burde høre Udtalelser fra selve Rebekka-Logerne.

Str. Over-Mester Secher udtalte, at i hendes Loge havde særlig een Broder været meget imod Rebekka-Raadet, og var det nye Forslag ikke Broder Bock Jensens Forslag om igen?

Str. Over-Mester Lucie Krebs fandt, at det var meget vanskeligt for de tilstedeværende Repræsentanter at skulle tage en Bestemmelse uden at have haft Lejlighed til at tale med deres Loger. Har Repræsentanterne Lov til at binde Logerne uden at have spurgt derom?

Br. Raads-Formand svarede herpaa, at Rebekka-Raadets Repræsentanter har absolut Bemyndigelse til at binde Logerne.

Str. Ex.-Mester Stoltz: Vil det nye Forslag være at forstaa saaledes, at efter 1936 har Rebekka-Logerne ikke nogen Talsmand i Storlogen. Før har det været saaledes, at naar der fra Rebekka-Logerne blev indsendt Sager til Behandling i Storlogen, saa var det Brødrene, der skulde tage Stilling dertil. Men de var jo Medlemmer af vore Rebekka-Loger. For Fremtiden vil vi staa uden noget som helst.

Str. Over-Mester Dannefeldt-Bøthner troede ikke, at Rebekka-Logerne endnu er modne til den foreslaaede Ordning. De kan endnu ikke undvære deres Stor-Repræsentanter, hos hvem de henter gode Raad.

Str. Over-Mester Krebs forespurgte, om der skal tages Stilling til Forslaget paa dette Møde, naar det først skal træde i Kraft i 1936.

Str. Over-Mester Schierup fandt, at Forslaget vilde være godt til at fremme

Søstrenes Selvstændighed, men da Rebekka-Logernes Repræsentation i Storlogen dermed bortfalder, maa enhver Stor-Sire medvirke til Rebekka-Institutionens Fremme.

Str. Ex.-Mester Stoltz: Selv om vi var saa heldige at have en Stor-Sire, der er os bevaagen, saa er det vel saaledes, at der bliver stemt om de forskellige Ting. Naar der kommer Ting frem, der skal behandles, saa er det hele Mødet, der stemmer derom.

RAADS-FORMANDEN BEROLIGER

Herefter udtalte Raads-Formanden: Alle rituelle Spørgsmaal vedtager Rebekka-Raadet, og derefter forelægges de for de valgte Stor-Embedsmænd. Alle Lovbestemmelser skal derimod gaa til Storlogen som alle andre Sager og enten vedtages eller forkastes, men det maa erindres, at nu har Rebekka-Raadet Henstillingsret. Vedtages derimod det foreliggende Forslag, vil Raadet fremtidig faa Indstillingsret, saaledes at vi bliver ganske sidestillet med enhver Institution indenfor Ordenen med Hensyn til at gøre Indstilling til Storlogen. Hvad der kommer til at indgaa til Storlogen, er først behandlet i Rebekka-Raadet, der er Repræsentant for samtlige Rebekka-Loger, medens Sager, der kommer fra Mands-Logerne, kommer fra en enkelt Mandsloge. Fra Rebekka-Raadet kommer derimod en Indstilling, som er et Udtryk for samtlige Rebekka-Loger.

Str. Ex.-Mester Stoltz: Naar denne Indstilling skal behandles i Storlogen, savner vi saa ikke nogen til at tale vor Sag? Det kan blive Brødrene, som ikke har tilstrækkelig Kendskab til Rebekka-Institutionen.

Hertil oplyste Raads-Formanden, at Br. Stor-Sire fordeler de indkomne Sager i Udvalg. Disse behandler dem og tilbagesender dem med deres Bemærkninger, om de kan anbefale eller ikke anbefale. Paa Mødet forelægger Formændene for disse Udvalg Sagerne for Storlogen, og hvis det er Sager af Interesse, vil de medføre Diskussion. Andre Sager vedtages i Almindelighed, hvis de paagældende Udvalg indstiller til Vedtagelse. Men hvis Rebekka-Raadet indstiller, saa vil Udvalgene utvivlsomt indstille til Vedtagelse, og Storlogen vil derefter sikkert følge Udvalgets Indstilling, idet en Indstilling fra Rebekka-Raadet jo er et Udtryk for samtlige Rebekka-Logers Mening.

EN STORLOGE SØGES SKABT

Br. Over-Mester Melander udtalte: Det er maaske ikke kommen tilstrækkeligt klart frem for Søstrene, at der nu søges tilvejebragt en Storloge for Rebekka-Loger, idet alle Spørgsmaal, der har Interesse for Rebekka-Logerne, bliver afgjort af Rebekka-Logerne selv i Rebekka-Raadet. Alt andet er fælles for Broder- og Søster-Logerne, og alle fælles Spørgsmaal indgaar til Storlogen. Rebekka-Raadet indgiver nu en Indstilling til Storlogen, som for de rituelle Spørgsmaals Vedkommende afgøres af Storlogens valgte Embedsmænd, medens alle andre Spørgsmaal afgøres af den samlede Storloge. Hidtil har der været 19 Stor-Repræsentanter for Rebekka-Logerne, der har kunnet fremføre Rebekka-Logernes Ønsker, men ved Afstemninger til Afgørelse var de i Mindretal og ude af Stand til at gennemføre noget. Igennem Rebekka-Raadet faar Rebekka-Logerne en lovgivende Myndighed i alle rituelle Spørgsmaal.

STOR-SIREN KÆMPER FOR SIT FORSLAG

Br. Stor-Sire tog derefter Ordet og udtalte: Det har glædet mig meget at høre, at Br. Melander ser saa rigtigt herpaa. Naar nemlig Rebekka-Logerne igennem Rebekka-Raadet kommer med en Indstilling, saa vil jeg se den Storloge, der vil gaa imod en saadan Indstilling, hvis den da ikke er i Modstrid med Grundloven. Rebekka-Logerne opnaar den store Fordel, at de i alt det rituelle har en vidtrækkende Myndighed, og Storlogens valgte Embedsmænd vil næppe gaa imod Rebekka-Raadets Indstillinger, hvis de da ikke strider imod den suveræne Storloges Bestemmelser, men det vil ikke let kunne tænkes, da Stor-Siren jo deltager i Rebekka-Raadets Møder. Rebekka-Logerne faar, som Br. Melander sagde, meget nær en Storloge i alt, som drejer sig om rituelle Spørgsmaal. Naar Rebekka-Logernes Grundlov nu bliver ændret som foreslaaet, saa bliver de ligestillet med Broder-Logerne. Nu har de 19 Stor-Repræsentanter, men det skulde være meget mærkeligt, om de alle havde samme Mening. Saa er det dog bedre at have en Indstilling fra Rebekka-Raadet, der repræsenterer samtlige Rebekka-Loger.

Naar Str. Alex. Jensen omtalte, at den nuværende Stor-Sire ser venskabeligt paa Rebekka-Institutionen, saa er det, fordi denne Institution nu har gjort saa stort et Arbejde indenfor Ordenen, at det anerkendes i alle Broder-Loger. Ingen Stor-

Sire kan efter mit Skøn tænkes valgt uden at interessere sig derfor. Naar Str. Over-Mester Krebs talte om, at Logerne ikke har drøftet Forslaget, maa jeg saa gøre opmærksom paa, at alt, hvad der kommer af Forslag til Storlogen, *ikke* maa drøftes i Logerne. Repræsentanterne skal staa uafhængige i Rebekka-Raadet og skal tage deres Ansvar uden at spørge Logerne. Ellers kan der blive lige saa mange Meninger, som der er Loger. Repræsentanterne maa selv tage deres Standpunkt og deres Ansvar. Logerne har jo vedtaget Rebekka-Raadet. Det vil være en Fejl at udsætte denne Sag for at drøfte den i Logerne. Søstrene maa ikke lade den gunstige Stilling, der ligger for i Øjeblikket, glide dem af Hænde. Storlogen vil gøre sit bedste for at skaffe dem saa god en Stilling indenfor Ordenen som muligt. Hvis Forslaget ikke vedtages nu, saa vil Lov-Udvalget indstille, at det ikke kan føres igennem. Man kan ikke have Brødre til at dømme om Spørgsmaal, som de ikke har det nødvendige Kendskab til. Med Hensyn til, at de 19 Stor-Repræsentanter skulde føle sig brøstholdne, da tror jeg ikke, Søstrene behøver at nære Bekymringer i saa Henseende. De nuvalgte har deres Mandat til 1936, og derefter er jeg overbevist om, at de fleste af dem vil vedblive at støtte deres Rebekka-Loge. Rebekka-Logerne faar en ganske udmærket Stilling indenfor Ordenen og faar kun Brødre ind i Logerne, der føler Interesse for Logen og ikke blot for Mandatet.

Til Str. Dannefeldt-Bøthner vil jeg sige, at Søsteren har Ret i, at Rebekka-Logernes Stor-Repræsentanter har haft stor Værdi for Logerne, men jeg er dog ikke sikker paa, at Stor-Repræsentanterne i Storlogen altid vil støtte Rebekka-Raadets Indstillinger, som de ikke har været med til at vedtage. Og derved kan de ødelægge meget for Søstrene. Hvis Søstrene vil have en Institution saa nær en Storloge, som det i Øjeblikket kan naas, maa det nuværende Øjeblik ikke forspildes. Det er ikke sikkert, at det kommer igen.

DET HELE KOMMER SAA PLUDSELIGT

Str. Ex.-Mester Lang udtalte, at det ikke var saa underligt, at man havde vanskeligt ved at tage Stilling. Det hele kommer saa pludseligt. Br. Melander omtalte Indstillingen fra Rebekka-Raadet vedrørende alle rituelle Spørgsmaal, men hvis nu vi kommer med et Lovforslag, saa har vi ingen, der kan tale vor Sag. Maa vi saa selv komme ind i Storlogen, saalænge vore Sager behandles?

Br. Raads-Formand svarede herpaa, at enhver Sag vil blive henvist til det Storloge-Udvalg, hvortil det hører. Udvalget afgiver sin Betænkning skriftlig til Storlogen, og paa Storloge-Mødet forelægger de forskellige Udvalgs Formænd Indstillinger til Vedtagelse eller Forkastelse. De valgte Smbedsmænd i Storlogen skal alle være Medlemmer af en Rebekka-Loge, og dette er en Ting af stor Vigtighed for Rebekka-Logerne. En Embedsmand vil altid kunne tage Ordet og støtte Udvalgets Anbefaling af en Indstilling fra Rebekka-Raadet, og Sagen vil da sikkert blive gennemført i Storlogen.

VI MAA NÆRE TILLID

Str. Over-Mester Spager vil gerne støtte Str. Lang i, at det er meget vanskeligt at tage Stilling til Sagen, men efter at have overvejet den nærmere, mente Søsteren nu at kunne danne sig en Mening derom. De Brødre, der skal igennem Rebekka-Logerne kun for at komme i Storlogen, viser sig i mange Tilfælde kun ved Tildeling af Graderne. Det, vi alle gerne vil have lidt Forklaring paa, forinden vi med Tillid lægger vor Sag over i nye Hænder, er dette, hvorledes den enkelte Loges Interesser vil blive varetaget i Fremtiden? Alle Indstillinger til Storlogen skal gaa igennem Rebekka-Raadet. Men hvis Rebekka-Raadet nu ikke er enigt, hvorledes gaar det saa den enkelte Loges Interesser? Betydningen af Stor-Repræsentanterne er den, at hver Loge stoler paa, at *dens* Stor-Repræsentant varetager *dens* Interesser. Men vi maa vokse til Selvstændighed. Tilbudet her gives os i en god Mening. Vi har ikke Grund til at tro andet, og vi maa have Tillid til de Mænd, der staar i Spidsen for Ordenen, og som har lovet at varetage vore Interesser. Det maa være et Fremskridt for os selv at kunne tage Stilling til vore egne Sager.

SØSTRENE MAA SELV BESTEMME, MEN –

Br. Stor-Sire tog derefter Ordet i Anledning af de forskellige Udtalelser og udtalte:

Naar Rebekka-Logerne fremkommer med Lovændringer og ikke mere har Stor-Repræsentanter, spørges der, hvem der saa skal forsvare det fremkomne, naar det forelægges i Storlogen. Her skal man huske paa, at det er *Rebekka-Raadets Indstillinger*. De kommer fra alle Loger, og ikke som nu, hvor hver Loge kommer med

sit Forslag. Og dernæst har Rebekka-Logerne Stor-Siren til at lægge sin Vægt i Afgørelsen, og man kan være forvisset om, at den Mand, Storlogen sætter i Spidsen for Ordenen, har en Del Autoritet i sin Afgørelse. Str. Spager spurgte om de enkelte Logers Interesser, hvis Forslaget vedtages. Naar de enkelte Loger har noget at forebringe, indsendes det til Rebekka-Raadet, ikke til Storlogen, og der søges at opnaa Flertal for det, hvorefter der fra Rebekka-Raadet indgaar en Indstilling til Storlogen. Indstillingen er da vedtaget af saa og saa mange Rebekka-Loger. Med Hensyn til det foreliggende Forslag, da ligger der intet som helst bagved. Søstrene *maa selv bestemme, om Forslaget er et Plus eller et Minus, men faar de det ikke denne Gang, kan de vanskeligt senere fremkomme med det.* Og er det først forkastet, saa er det svært at ændre en Forkastelse. Søstrene maa have Tillid til Storlogens Embedsmænd. Hvad det senere kan udvikle sig til, kan endnu ikke overses, men nu er der en Lejlighed til at faa det gennemført.

Str. Over-Mester Ella Svendsen udtalte, at det foreliggende Forslag jo sikkert var Vejen mod Ligeberettigelse, men var det saa ikke paa Tiden at faa kvindelige Storloge-Medlemmer?

Br. Stor-Sire svarede hertil, at det i Øjeblikket var umuligt. Saa skulde Søstrene have Mandslogernes Grader og have Lejrgraderne, men man ved selvfølgelig ikke, hvorledes det hele kan udvikle sig, hvor langt Søstrene kan arbejde sig frem. I hvert Tilfælde har de naaet, at Brødrene ikke staar med den gamle Tvivlen.

ET STORT TILBUD, DER GØRES OS

Str. Over-Mester Alex. Jensen udtalte derefter, at Søstrene efter at have overvejet de forskellige Udtalelser, – ogsaa af dem, som sidder inde med Forudsætningerne for at bedømme hele Sagen, – synes, at det er et stort Tilbud, der gøres os. Igennem Rebekka-Raadet har vi arbejdet for at faa en Slags Storloge, og naar vi nu ved at sige Ja kan opnaa en Fordel, og kun forspilder den ved at sige Nej, saa synes jeg ikke, vi maa sige Nej. Da vi for 7 Aar siden begyndte den tidligere Over-Mester-Forening, syntes det at være en Umulighed at faa Rebekka-Raadet oprettet. Saa rakte Br. Stor-Sire os Haanden, saaledes at vi nu er naaet saa langt frem, som vi er, og selv om vi nu ikke er helt enige, saa tror jeg, at Br. Stor-Sire og Br. Raads-Formand kun vil os det bedste.

Str. Over-Mester Skovgaard udtalte, at hun ikke havde saa vanskeligt ved at tage Stilling til Forslaget. Søsterens Loge stod i nøje Føling med den derværende Broder-Loge og havde ofte drøftet Spørgsmaalet. Jeg tror, min Loge vil hilse Forslaget med Glæde, og selv om vi ikke nu kan overse Følgerne, saa mener jeg, at vi maa nære fuld Tillid til de Mænd, der fremkommer med Forslaget.

SØSTRENE SKAL IKKE TRÆKKES MED I NOGET –

Br. Stor Sire tog paany Ordet og udtalte: Søstrene maa vise mig den Tiltro, at jeg efter min bedste Overbevisning vil søge at bringe Rebekka-Institutionen frem. Jeg vil ikke forsøge at trække Søstrene ind i noget, de ikke kan være tjent med. Det er nu deres Besøgelsestid. Vi har nu arbejdet sammen i saa mange Aar, og naar Søstrene har faaet Rebekka-Institutionen saa langt frem, er det netop, fordi Søstrene herhjemme ikke har været for ivrige. Derigennem har de vundet den Tiltro og Tillid, som de nu nyder godt af. Følgen er den, at deres Indstillinger i rituelle Sager vil vise sig at gaa glat igennem hos Storlogens Embedsmænd, da Stor-Siren i Forvejen kan sige dem, om de strider imod Kontrakten med den suveræne Storloge. Med Hensyn til Lovændringer, da vil det blive som i Mandslogerne. Men Mandslogerne har en Repræsentant, hvad Søstrene altsaa ikke har fra 1936. I den Slags Spørgsmaal handler Storlogen som det er rigtigst og vil kun ændre noget, hvis det strider imod Lovbestemmelserne. Det eneste, der sker, er, at 19 Stor-Repræsentanter vil bortfalde, og det vil sikkert ikke genere dem, naar de erfarer Rebekka-Raadets Udtalelser, forsaavidt den gaar ud paa Tilslutning. De vil komme til at se, at Rebekka-Institutionen faar en bedre Stilling indenfor Ordenen. Søstrene maa nu selv tage Bestemmelsen, men at udsætte det gaar ikke. Lov-Udvalget skal have det til Behandling.

EN SIDSTE FORMANING

Br. Over-Mester Melander udtalte derefter: Jeg har tidligere i Mødet tilraadet, og Søstrene har forstaaet, at jeg vil stemme for denne Ordning, men Søstrene maa ikke gaa fra dette Møde og kunne sige, at dette eller hint burde være sagt dem. En Ting bør siges i Aften, og det er, at Rebekka-Logerne ved den nye Ordning vil være afskaaret fra at deltage i Valget af Stor-Siren.

Br. Stor-Sire mente ikke, at dette var af Betydning for Søstrene, men bad iøvrigt Raadsmedlemmerne nøje bemærke, at han ikke paa nogen som helst Maade vilde overtale dem til at vedtage eller forkaste Forslaget, det maatte de gøre, ganske som de selv vilde. Br. Formand oplæste derefter paany det foreliggende Udkast til Forslaget, hvorefter man skred til Afstemning.

Ved Navneopraab blev der *for Forslaget afgivet 43 Stemmer. Imod Forslaget 4 Stemmer.*

Br. Stor-Sire udtalte derefter, at han havde arbejdet for Søstrenes Bedste, og at han nu vilde arbejde videre i Storlogen for at føre Forslaget igennem. Han vilde haabe, at det maatte blive til Lykke for Rebekka-Institutionen.

EN LILLE SPØRGETIME

Br. Raads-Formand oplyste derefter, at hvis noget Raadsmedlem vilde rette Spørgsmaal, saa kunde det gøres nu. Men der kunde dog intet vedtages.

Str. Over-Mester Schwenger spurgte, hvis en Over-Mester er forhindret i at deltage i Raadets Møder, om Under-Mestrene da kan give Møde, eller det skulde være en Ex.-Mester.

Br. Raads-Formand oplyste, at hvis Over-Mesteren og den fungerende Ex.-Mester er forhindret, og Logen ikke har andre kvindelige Ex.-Mestre, møder Under-Mesteren med det Antal Stemmer, som Logen er berettiget til at afgive.

Str. Ex.-Mester Stoltz forespurgte: Kan en Loge for Logens Midler sende sin Under-Mester i Stedet for sin Ex.-Mester til Rebekka-Raadets Møder?

Br. Raads-Formand svarede: Nej, absolut ikke.

Str. Ex.-Mester Stoltz spurgte: Naar vore Stor-Repræsentanter nu efter det nye Forslag fra 1936 falder bort, og vi er saa heldige at have en Raads-Formand, der er meget interesseret i Rebekka-Institutionen, kan Formanden da ikke varetage vore Interesser i Storlogen?

Br. Raads-Formand svarede Nej, fordi Rebekka-Raadets Formands Saga er ude i 1936, og Formanden indtager ikke nogen Særstilling i Storlogen i Egenskab af Formand for Rebekka-Raadet. Han er kun Stor-Repræsentant.

Br. Over-Mester Melander forespurgte vedrørende Formanden for Rebekka-Raadet, hvorledes bliver Formandens Stilling i 1936?

Br. Raads-Formand svarede, at der maa komme en Lovændring i Statutterne med Hensyn til Formanden for Rebekka-Raadet.

EN SIDSTE HENSTILLING

Br. Stor-Sire henstillede til de Søstre, der havde stemt imod Forslaget at overveje endnu en Gang, om de muligvis ikke kunde gaa med til en eenstemmig Vedtagelse.

Str. Over-Mester Rasch svarede: Vore Loger er saa nye, og vi har en Stor-Repræsentant, som vi er glade for, og som vi altid saa udmærket har varetaget vore Sager.

Str. Over-Mester Dannefeldt-Bøthner havde i sin Loge oplæst Ekstrakten af Forhandlingerne paa Aarsmødet. Der var derefter rettet en Forespørgsel til hende af nogle af Logens Søstre, om de maatte laane Ekstrakten for selv at læse den og derigennem bedre forstaa den. Var dette tilladt?

Br. Raads-Formand svarede, at Forhandlingerne ikke maa laanes ud, de er at betragte som en Loges Protokol.

ENDELIG ENSTEMMIGT

Str. Over-Mester Rasch udtalte derefter, at det maaske var forkert, at Søstrene havde stemt Nej vedrørende det foreliggende Forslag. De vilde gerne ændre det til Ja. Str. Over-Mester Secher ønskede derefter at slutte sig til Str. Rasch, og Forslaget var derefter eenstemmigt vedtaget.

Str. Ex.-Mester Stoltz udtalte til sidst: Vi er glade over, at Br. Over-Mester Melander gjorde os opmærksom paa den Side af Sagen med Hensyn til fremtidige Valg af Storlogens valgte Embedsmænd, og selv om det ikke har saa stor Betydning, at vi ikke er med til at vælge, saa var det dog en Ret, vi havde, og den er nu tabt. Men vi maa jo haabe og tro, at naar vi nu har sagt Ja, da er det godt. Maaske kan det med Tiden paa en eller anden Maade ordnes saaledes, at Rebekka-Logerne kan faa nogen Repræsentation i Storlogen. Det, vi i Aften har tabt, kan vi maaske med Tiden indvinde igen.

Hermed sluttede dette interessante Møde, og Sagen gik derefter med det Forslag, som Br. Stor-Sire havde faaet vedtaget, til Storlogen, der behandlede Sagen i sit Møde i Oktober 1932. Sagen havde i Mellemtiden været til Overvejelse hos Lov-Udvalget, der i en Flertals-Beslutning i det væsentligste foreslog:

at Storlogens Medlemmer – alene med Undtagelse af de valgte Embedsmænd – herefter ikke behøver at være Medlemmer af en Rebekka-Loge,

at alle Spørgsmaal vedrørende Rebekka-Logernes Graderitualer herefter unddrages Behandling og Afgørelse i Storlogen og i Stedet forelægges Rebekka-Raadet, saaledes at dette Raads Vedtagelser indenfor dette Omraade faar Lovkraft, naar de vedtages ved Flertalsbeslutning af Storlogens valgte Embedsmænd, der saaledes vedblivende skal være Medlemmer af en Rebekka-Loge og Indehaver af dens højeste Trin,

at Rebekka-Logernes Repræsentanter i Storlogen bortfalder,

at Ordet Henstillinger i Statutten rettes til Indstillinger.

Et Mindretal, Br. Stor-Repræsentant Mandrup-Poulsen, kunde ikke tiltræde, at Rebekka-Logernes Repræsentanter i Storlogen skulde bortfalde.

I Storlogens Forhandlinger for 1932 kan man derefter læse følgende om, hvad der blev sagt paa Storlogemødet om Sagen.

Stor-Skatmester Hede motiverede og anbefalede den af Udvalgets Flertal afgivne Indstilling.

Stor-Repræsentant Mandrup-Poulsen forelagde sin Mindretalsindstilling, idet han bl. a. udtalte sin Tvivl om, at Rebekka-Raadet i den foreliggende Sag var i Overensstemmelse med Søstrenes Ønsker.

Stor-Repræsentant Secher: Der har været for megen Hastværk med denne Sag, der er ført igennem i Rebekka-Raadet under et Tryk paa dettes Medlemmer.

Stor-Repræsentant Melander: Som eneste her tilstedeværende Medlem af Rebekka-Raadet maa jeg bestemt protestere mod Paastanden om, at der er øvet nogetsomhelst Tryk mod dette Raads Medlemmer. Disse er ikke Nikkedukker. Rebekka-Raadets Medlemmer har hilst denne Sag med Tilfredshed.

Stor-Sekretær Engberg imødegik Br. Mandrup-Poulsens Indstilling.

Stor-Repræsentant Dehlholm anbefalede Nedsættelse af et Udvalg til at tage

hele Rebekka-Raadets Konstitution under ny Behandling og i Løbet af et Aar fremkomme med et Forslag, der da skulde udsendes til Logerne.

Efter at ogsaa det var drøftet, vedtog man at henlægge Sagen til Behandling paa næste Storlogemøde.

Videre kom man altsaa ikke denne Gang.

ET STILLE MØDE I 1933

Saa kom Mødet i 1933. Det afholdtes i København den 21. Maj og alle Rebekka-Loger var repræsenteret med Undtagelse af Nr. 8 Dronning Dorthea og Nr. 21 Schuyler Colfax.

Mødet indlededes af Br. Stor-Sire Chr. Skeel med en indgaaende Fremstilling af Gradsarbejdet og Ritualets Forstaaelse, men det frembød for øvrigt intet af særlig Interesse. Nævnes skal det dog, at Br. Stor-Sire meget stærkt pegede paa, at Rebekka-Raadet var en selvstændig Institution og dets Forhandlingsstof skulde ikke i Forvejen forelægges Logerne til Forhandling der. Det var Repræsentanternes Sag at danne sig et personligt Skøn over de foreliggende Sager og stemme efter deres Overbevisning. Ellers behøvede Logerne jo ikke at lade sig repræsentere af Over-Mestre og Ex.-Mestre, men kunde sende en hvilken som helst Søster, der havde en Seddel med fra Logen paa, hvordan hun skulde stemme.

Nævnes bør det ogsaa, at Str. Over-Mester Ingeborg Spager gjorde Rede for et Arbejde, som Rebekka-Loge Nr. 6 Gefion havde taget op, og som man havde megen Glæde af. Det var Vandrevuggen. En Gang om Ugen samledes Søstrene og forarbejdede Børnetøj, og Materialet skaffede man til Veje paa den Maade, at en Bøsse gik rundt mellem Søstrene. Saa kunde enhver give sin Skærv, som hun lystede og havde Raad til. Logen havde paa den Maade i Løbet af 3—4 Maaneder skaffet 4 Vugger frem, som kom ud til fattige Mødre gennem Jordemødre. Logen havde for Tiden 7 Vugger i Gang, og hun vilde gerne slaa til Lyd for denne gode Sag.

Repræsentanterne fra Aarhus, Odense, Esbjerg og Aalborg oplyste, at de i flere Aar havde haft det samme eller lignende Arbejde i Gang.

Mødet sluttede med et Logemøde i den store Sal, hvor Rebekka-Loge Nr. 16 Syvstjernen tildelte en Kandidat Indvielsestrinnet paa en overordentlig smuk Maade.

Den første kvindelige Raads-Formand i Rebekka-Raadet Str. Ingeborg Spager, valgt i 1935, da Rebekka-Raadet satte Foden under eget Bord

Str. Helga Dannefeldt-Bøthner
Vice-Formand for Sjælland
og Lolland-Falster

Str. Lucie Krebs
Vice-Formand for Fyen

Str. Anna Faber
Vice-Formand for Jylland

Str. Dagmar Jørgensen
Raads-Sekretær

Str. Alexandra Jensen
Raads-Skatmester

Str. Bertha Nielsen
Raads-Marskal

Str. Elisabeth Saxø
Raads-Kapellan

Str. Carla Melander
Raads-Vagt

MEGET AT VÆLGE IMELLEM I 1934 – OG VRAGET

Havde Mødet i 1933 været stilfærdigt, blev Mødet i 1934, der afholdtes i København den 11. Marts, det afgjort ikke. Men det var ikke Søstrenes Skyld. Det var Brødrenes. De havde stillet forskellige Forslag til Storlogen angaaende Rebekka-Raadet og dets Statutter, og disse Forslag var sendt Rebekka-Raadet til Erklæring. Først var der Forslag fra Br. Ludvig Metz, der dog saa nogenlunde faldt i Traad med det Forslag, som Br. Raads-Formand Valdemar Madsen havde udarbejdet og forelagt. Men det krævede dog, i Modstrid med Formandens, at Stor-Repræsentanterne skulde bevares. Saa var der et Forslag fra Brødrene Fr. Dehlholm og Chr. Bock Jensen og endelig et Forslag fra Br. Mandrup-Poulsen. Der var altsaa nok at vælge imellem, og det kneb svært for Br. Raads-Formand, Br. Stor-Sire og Br. Over-Mester Edm. Melander, der med megen Iver deltog i Forhandlingerne, at holde Linjen fast. Noget skyldtes dette dog den Omstændighed, at Søstrene først i sidste Øjeblik havde faaet en stor Del af Stoffet sværteduftende friskt fra Bogtrykkeren og derfor ikke havde haft tilstrækkelig Lejlighed til at gøre sig bekendt med det.

Vi skal iøvrigt ikke komme nærmere ind paa Forhandlingerne om de stillede Forslag eller disses nærmere Indhold. Kun skal vi nævne, at det naturligvis var Stor-Repræsentanterne, det først og fremmest gjaldt. De skulde saa ganske absolut bevares. Man ønskede endog, at de skulde være Medlemmer af Raadet. Endelig var der ogsaa Strid om Rebekka-Raadets Sammensætning, og hvorledes dets Ledelse skulde formes. Men det blev altsammen ingen Ting til. Br. Ludvig Metz' Forslag forkastedes med 38 Nej mod 15 Ja, Br. Mandrup-Poulsens Forslag forkastedes enstemmigt med 53 Nej og Brødrene Dehlholm og Chr. Bock Jensens Forslag forkastedes med 50 Nej mod 3 Ja.

Til sidst vedtog man Raads-Formandens Forslag, der byggede paa Storlogens Vedtagelse i 1932 og de tidligere i 1930 vedtagne Statutter, med 41 Ja mod 5 Nej. 4 svarede stemmer ikke.

Efter at dette var overstaaet, genvalgte man samtlige Embedsmænd.

Men saa kom den anden puniske Krig: Forhandlingerne paa Storlogens Møde samme Aar. Til dette Møde havde Rebekka-Raadet sendt en Skrivelse, hvori man indstillede til Storlogen, at det i Mødet i 1932 af Raadet anbefalede og af Lovudvalget indstillede maatte blive vedtaget af Storlogen. Man ønskede dog at henstille to Ting. For det første, at Storlogens udnævnte Embedsmænd samt de Distr. Dep. Stor-Sirer – ligesom Storlogens valgte Embedsmænd – skulde være Indehavere af Rebekka-Gradens 3 Trin. Og for det andet, at Stor-Siren paa Rebekka-Raadets Indstilling skulde udnævne en Spec. Dep. Stor-Sire som Rebekka-Logernes direkte Repræsentant i Storlogen og med 1 Stemme.

Skrivelsen var ledsaget af et nærmere udformet Udkast til de Statutter, der i 1930 var vedtaget for Raadet, og som nu med Hensyn til Raadsbestyrelsens Sammensætning indeholdt den nye og betydningsfulde Bestemmelse, at *Raadet selv kunde vælge sin Formand,* og at denne saaledes ikke, som hidtil, skulde udnævnes af Stor-Siren. Desuden skulde der af Formanden udnævnes en Raads-Kapellan, en Raads-Marskal og en Raads-Vagt.

Det var desuden i Udkastet bestemt, at Stor-Siren og den Spec. Dep. Stor-Sire havde Ret til at overvære Møderne uden Stemmeret, men med Ret til at deltage i Forhandlingerne. Og endelig var det bestemt, at Rebekka-Raadet kunde gøre *Indstillinger* til Storlogen. Altsaa ikke alene Henstillinger.

Men foruden dette Forslag, der var Raadets – eller Formandens, om man vil – var Brødrene Fr. Dehlholm og Bock Jensens og Br. Mandrup-Poulsens Forslag altsaa ogsaa til Behandling. Og det gik ikke stort bedre her, end det var gaaet paa Rebekka-Raadets Møde forud. Det var ikke til at holde Styr paa de mange Meninger og de mange Forslag. Det løb fuldkommen Sur til sidst. Men det hele interesserede Stor-Repræsentanterne levende, skønt Lovudvalget havde indstillet Brødrenes Forslag til Forkastelse og Rebekka-Raadets til Vedtagelse. Et ganske naturligt Standpunkt, forsaavidt man overhovedet mente, at Søstrene burde have Ret til selv at bestemme om deres egne Forhold. Og det var jo det, man tilsigtede med Rebekka-Raadet. Det var imidlertid ikke første Gang, at en Ting er blevet vendt paa Hovedet.

Til sidst blev man dog træt af den langsommelige Forhandling og faldt til Ro paa et Forslag af Br. Ex.-Dep. Stor-Sire Wenzzel, det gik ud paa at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer *til at bringe Sagen i de rette Former,* som Forslaget udtrykte sig. Udvalget skulde vælges den følgende Mødedag og skulde fremkomme med nyt Forslag til Storlogemødet i 1936.

BR. BOCK JENSEN SOM REDNINGSMAND

Men det gik helt anderledes, da man havde haft Lejlighed til at sove paa det. Der blev Dagen efter stillet Forslag om, at Sagen skulde optages til ny Forhandling og Afstemning, og efter at Genoptagelsen var vedtaget, udtalte Br. Chr. Bock Jensen, at man burde undgaa en ny langvarig Udvalgsbehandling og prøve paa at faa Sagen fremmet i dette Møde. Han stillede derfor Forslag om, at Rebekka-Raadets Forslag, der var anbefalet af Udvalget for Lovgivning, vedtoges, dog med følgende Ændringer:

Bestemmelsen om, at Stor-Repræsentanterne – med de i Forslaget nævnte Undtagelser – ikke længere behøver at være Medlem af en Rebekka-Loge, træder i Kraft den 1. Januar 1936, men i en Overgangsperiode fra 1936–40 skal Rebekka-Logerne beholde deres nuværende Repræsentationsform i Storlogen. Fra Januar 1940 skal denne Repræsentation af sig selv bortfalde og samtidig udnævnes den Special-Deputerede for Rebekka-Raadet.

Endvidere skulde der i første Linje i Statutternes § 1, efter Ordet Over-Mester, tilføjes i Parentes *kvindelig, idet Raadet kun burde bestaa af Kvinder,* og endelig skulde den overskydende Stemme, hvor en Rebekka-Loge har 3 Stemmer i Raadet, tildeles Ex.-Mesteren og ikke Over-Mesteren ...

Og saa gled det. Man aandede over al Maade lettet op, vedtog uden Modstand dette Ændringsforslag og derefter hele Forslaget med Indstilling og Statutter, saaledes som Rebekka-Raadets Udkast lød. Det fik altsaa alligevel sin Vilje samtidig med, at Rebekka-Logernes Stor-Repræsentanter foreløbig bevarede Livet endnu i fire Aar.

DET FØRSTE RAADSMØDE MED FOD UNDER EGET BORD

Mødet afholdtes i Odense den 26. Maj 1935. Det lededes af den fungerende Raads-Formand, Br. Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, og alle Raadsmedlemmer havde givet Møde. Ogsaa Stor-Marskal Knud Nielsen var til Stede. Str. Ex.-Mester Elisabeth Saxø fungerede som Kapellan, og Str. Over-Mester Bertha Nielsen af Rebekka-Loge Nr. 11 Leonora Christine og Str. Over-Mester Carla Melander af Loge Nr. 59 Hiort Lorenzen, henholdsvis som Raads-Marskal og som Raads-Vagt.

Efter at de mødte Repræsentanter havde aflagt Rebekka-Raads-Løftet, gik man over til Forhandlingerne, der indledes med at Br. Stor-Sire Chr. Skeel holdt et længere vejledende Foredrag til Oplysning for Over-Mestrene under deres rituelle Arbejde – et Foredrag, der paahørtes med største Interesse.

Br. fungerende Raads-Formand gjorde derefter Medlemmerne bekendt med en Række Meddelelser og Afgørelser, som kunde have Betydning for Logernes Ledelse og forelagde endelig et Udkast til en Forretningsorden for Rebekka-Raadet. Det blev gennemgaaet Punkt for Punkt og derefter vedtaget med en enkelt Ændring.

Derefter fandt der et kortere Ordskifte Sted om et rituelt Emne, og Dagsordenens Punkt 8: Eventuelt, kom til Forhandling. Og dette Punkt var næsten altid det mest betydningsfulde. Det blev en hel Spørgetime om mange forskellige Ting, og Br. fungerende Raads-Formand maatte gøre Rede for det altsammen. Han gjorde det som sædvanligt med Liv og Klarhed.

Endelig foretoges der Valg af Raadets Embedsmænd. Til Raads-Formand valgtes Str. Ingeborg Spager af Rebekka-Loge Nr. 6, til Vice-Formand for Sjælland og Lolland-Falster, Str. Helga Dannefeldt-Bøthner af Rebekka-Loge Nr. 1, til Vice-Formand for Fyen, Str. Lucie Krebs af Rebekka-Loge Nr. 15 og til Vice-Formand for Jylland, Str. Anna Faber af Rebekka-Loge Nr. 4. Til Raads-Sekretær valgtes Str. Ev.-Mester Dagmar Jørgensen af Rebekka-Loge Nr. 11, og til Raads-Skatmester Str. Over-Mester Alexandra Jensen af Rebekka-Loge Nr. 2. Str. Raads-Formand udnævnte derefter til Raads-Kapellan Str. Elisabeth Saxø, til Raads-Marskal Str. Bertha Nielsen og til Raads-Vagt Str. Carla Melander.

Br. Stor-Sire indsatte derefter Embedsmændene, idet han udtalte:

Knud Nielsen

Søstrene vil kunne forstaa, at denne Dag er en stor Oplevelse for mig. Det var en Oplevelse og Glæde for mig, da Storlogen i Mødet ifjor vedtog Raadets Statutter og derigennem satte Kronen paa vort Værk. Det er min Overbevisning, at vi igennem Rebekka-Logerne vil faa et udmærket Samarbejde indenfor Ordenen. Søstrene har altid været rede til Arbejdet. Nu skal de staa paa egne Ben, og har nu en Søster til Formand, ligesom de øvrige Embedsmænd er Søstre.

Derefter overtog Str. Raads-Formand Ingeborg Spager Raadets Ledelse og saa kom

DAGENS STORE BEGIVENHED:

En Hyldest til den afgaaende Raads-Formand.

Br. Stor-Marskal Knud Nielsen traadte frem og udtalte følgende, henvendt til Br. Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen:

Jeg saa forleden Dag en Artikel i Odd-Fellow Bladet, hvori en Broder blev betegnet som Brobyggeren mellem Provinsen og København. Dette kan i fuldeste Maal ogsaa bruges om vor Dep. Stor-Sire, blot med den Ændring, at han har været Brobyggeren mellem Mandslogerne og Rebekka-Logerne, og har derigennem været med til at skabe det gode Omdømme, der i Dag findes indenfor den danske Jurisdiktion om Rebekkasagen.

Kære Broder Valdemar Madsen. Der findes vist ikke een eneste Broder her indenfor Ordenen, som har gjort et større og mere uegennyttigt Arbejde for Rebekkasagen, end De har gjort. Altid har De været rede, naar der var noget, hvormed De kunde tjene Rebekkasagen, og aldrig har De skaanet Dem selv. De Ord har altid klinget i Deres Bryst: Hvormed kan jeg paa bedste Maade tjene Rebekkasagen og derigennem Ordenen. Kærlighed til Ordenen og Kærlighed og Troen paa Rebekkasagen har været den Grundvold, hvorpaa De har bygget Deres

Liv. I mange Aar saa vi Dem som en omsorgsfuld, myndig og forstaaende Leder af en Rebekka-Loge, og at De var og er elsket i Deres Loge – ja, det behøver jeg jo slet ikke her at sige Dem, thi derpaa har De faaet saa mange Beviser. Altid var De rede til at gøre en Indsats og altid havde De Tid til at tage Dem af de smaa eller store Besværligheder, som altid følger med den Gerning at være Over-Mester, men som tillige er den, der giver ens Liv Indhold, – nemlig dette at være noget for andre.

Deres Liv som Odd-Fellow har været rigt: Næppe var De kommen ind i Ordenen, før man fik Øje paa Dem. De tjente Dem op gennem Graderne indenfor Loge Nr. 2 Scandinavia, og var dér gennem mange Aar dennes Loges dygtige Over-Mester. Videre kaldte Lejren paa Dem, og De virkede i Lejr Nr. 2 Knud Lavard som Hovedpatriark samtidig med, at De var Rebekka-Logens Over-Mester. I Sandhed to store Gerninger.

Br. Dep. Stor-Sire. Deres Arbejdskraft og Deres Initiativ beundrer vi, thi vi véd, hvad der kræves af en Over-Mester indenfor en enkelt Loge. Men De veg ikke tilbage for den store Opgave at være Leder af to Ordensgrene.

Fra de senere Aar husker vi Dem som Ordenens fuldendte Stor-Marskal, og altid var vi sikre paa, at hvor De var med, der var Stilen ogsaa til Stede, thi det, der altid har præget Deres Liv, har været Stil, Retsind, Akkuratesse og en dyb Loyalitet.

Nu kommer jeg til et Felt, hvor jeg har haft saa uendeligt meget at bestille med Dem, nemlig indenfor Canton Excelsior Nr. 1, og her har jeg næppe Ord nok til at tolke den Tak, vi er Dem skyldig. Som en Nybygger, der staar i Urskoven, har De ryddet Skoven og skabt en om jeg saa maa sige næsten ny Canton. Ja, saaledes har De ændret og pløjet Cantons Mark, at hvis det skulde ske, at der i Dag kom en Chevalier, der ikke i flere Aar havde været i Canton, vilde han ikke kunne kende den igen. Intet Arbejde var Dem for svært, og De virkede paa alle mulige Maader for at skabe en Helhed – vel at mærke en Helhed, som kunde tjene til Odd-Fellow-Ordenens Bedste.

Som et Minde og som en Tak for alt, hvad De har været og stadig er for vor Orden, Rebekka-Institutionen, Canton Excelsior og ikke mindst Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod, har disse Ordensgrene anmodet om og faaet Deres Til-

ladelse til, at Kunstneren Heinrich Dohm maa male Deres Portræt, for at kommende Slægter og vi altid i vor Erindring kan mindes vor kære Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, hvis Gerning og Virke indenfor vor Orden er et glimrende Eksempel til Efterfølgelse.

Mine Søstre og Brødre, saaledes være det. – Og lad saa Dækket falde.

Str. Raads-Marskal foretog derefter Afsløringen af det Maleri af den afgaaede Formand, der var opstillet i Logesalen. Billedet, som viste stor Portrætlighed, blev senere ophængt i Odd-Fellow Palæet i København.

BR. VALDEMAR MADSEN TAKKER

Han udtalte: Det er vanskeligt for mig at give Udtryk for de Følelser, jeg i dette Øjeblik nærer ved al den Virak, De lader mig blive til Del for den Tid, jeg har haft den Glæde at være Formand for denne Institution indenfor Rebekka-Logerne. Det er mig, der skal takke, fordi jeg har faaet Lov til at arbejde med Deres Sag. Jeg har kun gjort min Pligt. Naar De nu har vist mig den store Ære at forevige mig til Ophængning i Odd-Fellow Palæet i København, saa takker jeg Dem af mit ganske Hjerte for den store Ære, og jeg beder Dem være forvisset om, at jeg altid skal være Dem til Tjeneste med alt, hvad jeg kan hjælpe Dem med eller gøre for Dem. Jeg vil aldrig glemme alle disse Aar, hvor jeg har haft den Lykke og Glæde at arbejde sammen med Søstrene.

Derefter vedtog man under levende Bifald at udnævne Br. Dep. Stor-Sire til Æresmedlem af Rebekka-Raadet – en Hædersbevisning, som han i fuldeste Maal havde fortjent. Han havde trukket et stort og ofte vanskeligt og tungt Læs, for at skabe Søstrene dette Rebekka-Raad, der var deres naturlige Krav ...

Hermed endte dette betydningsfulde Møde, og Tiden var nu kommen, da Søstrene skulde sætte Foden under eget Bord. Vi skal dog ikke fordybe os i alt det, de følgende Møder rummede. De ligger endnu saa nært op ad Dagen og Vejen. Men helt forbigaa dem kan vi naturligvis ikke. De hører med i det Billede, der hedder Rebekka-Raadet og Rebekka-Logerne, og som er en baade interessant og betydningsfuld Foreteelse indenfor dansk Odd-Fellow-Liv.

Og der skete da ogsaa baade et og andet, som ikke er uden Interesse, inden vi naaede Dagen i Dag. Ikke mindst hvad Stor-Repræsentanterne angaar.

Sommerdag i Haven til Spædbørns- og Mødrehjemmet Nislevgaard, der støttes af de fynske Loger og de fynske Brødre og Rebekka-Søstre. Det ledes af en Rebekka-Søster

UNDER SØSTERLIGT STYRE

Det første Møde med Str. Raads-Formand Ingeborg Spager som Leder afholdtes den 15. Marts 1936 i Odd-Fellow Palæet. Samtlige 23 Rebekka-Loger var repræsenteret paa Mødet, der overværedes af den fungerende Stor-Sire Valdemar Madsen.

Efterat Mødet var erklæret for aabnet, holdt Str. Raads-Formand følgende smukke

MINDETALE OVER BR. STOR-SIRE CHR. SKEEL

der var afgaaet ved Døden den 25. Januar:

De første Ord paa dette Møde skal udtrykke et dybtfølt Savn, som det Tab betyder, vi alle har lidt.

Vor kære Broder Stor-Sire er ikke mere. En trofast Ven er gaaet bort, og vi staar tilbage med Sorgen over hans Død.

Det falder mig svært at finde de Ord, der skal riste en af de mange Minderuner for ham, da jeg personlig føler mig dybt grebet ved at tænke paa ham, som han staar for mig, mærket af Alderen og en vis Svaghed, men med en forunderlig Evne

til at arbejde sig ind i et Problem, som havde hans Interesse. Med en aldrig svigtende Flid og med sin store Trofasthed slap han ikke den Sag af Syne, han een Gang havde begyndt. Saadan gik det med hans Arbejde for og hans Trofasthed mod Rebekka-Logerne. Saaledes fremhævede han Gang paa Gang Søstrenes Arbejde, naar han syntes, det fortjente at fremhæves, og saaledes var han os alle en ridderlig og faderlig Ven og Støtte. – Jeg traf første Gang Br. Stor-Sire umiddelbart efter min Mands Død. Han kom som Logens Over-Mester stilfærdig og tilbød mig at ordne de mange Ting, en saadan Begivenhed skaber, og da vi kørte hen til et af de mange Kontorer, sagde han lige saa stilfærdigt: Kunde De ikke tænke Dem at blive Rebekka-Søster? – Det blev jeg kort efter og har altid været ham taknemmelig derfor.

Vi Søstre kan bedst hædre hans Minde ved at prøve paa at indløse de Forventninger, han nærede til os og ved med et ubrydeligt Sammenhold at arbejde for vor fælles Sag.

Vi vil lade ham selv tale til os i et Brev, som jeg modtog den 2. November 1935 som Svar paa en Lykønskning, som Rebekka-Raadet sendte til hans Fødselsdag:

– Tak for Deres venlige Hilsen til min Fødselsdag paa Rebekka-Raadets Vegne, som glædede mig meget. Ja, jeg omfatter Rebekka-Institutionen med den største Interesse, og det er min Overbevisning, at den mere og mere vil blive af den største Betydning for vor kære Orden ...

Mange af os har Ordenen hjulpet til at give vort Liv Mening og Indhold, og ligesom Ordenen sætter mange af de Egenskaber, der i Verdens Øjne er lidet agtede, i Højsædet, saaledes vil vi stræbe efter at ære vor dyrebare Ven og Fører gennem den Egenskab, der burde sættes højest blandt Menneskene: Godheden.

Medens vore Tanker i denne Stund er hos ham, siger vi ham vor sidste varmeste Tak. For os vil han altid staa som den fine, ridderlige Ven, den velmenende, gode og forstaaende Mand, hvis Minde vi altid bevarer i dyrebar Erindring.

Derefter blev Rebekka-Raads-Løftet aflagt, og efter at dette var sket, og Str. Raads-Formand havde budt de mødte velkommen, blev Str. Raads-Sekretær Dagmar Jørgensen ført frem for Overstolen, og Str. Raads-Formand udtalte:

Kære Str. Raads-Sekretær.

De har i en Aarrække haft et stort Arbejde med at føre vore Forhandlingers

Protokol og de mange Skrivelser. De har varetaget Deres Arbejde paa en saa dygtig og paalidelig Maade, at vi alle har Grund til at sige Dem Tak. De har for nylig rundet et Hjørne af Aar, som man mindes, fordi det er rundt, og jeg vil benytte denne Lejlighed til at ønske Dem mange lykkelige kommende Aar, og bede Dem modtage disse to Stager, hvis Lys skal skinne over Deres Arbejdsbord eller Festbord, og i hvert Tilfælde minde Dem om den Varme, der fra os straaler Dem i Møde.

Str. Raads-Formand overrakte derefter som Gave Raads-Sekretæren et Par meget smukke Sølvstager, og Str. Raads-Sekretær takkede, ogsaa for de venlige Ord, Str. Raads-Formand havde udtalt, og for den Tilslutning Raadet gav dertil.

Der foretoges derefter Forslag til Valg, og efterat dette var overstaaet, holdt Br. fungerende Stor-Sire et oplysende Foredrag, der navnlig pegede paa den store Værdi, som selve Logemødets Tilrettelæggelse havde, og han gav her en Række gode Raad og Vink, som han meget bad Logelederne lægge sig paa Sinde.

Efter Foredraget overrakte Str. Raads-Formand den fungerende Stor-Sire et Diplom som Æresmedlem af Rebekka-Raadet, udarbejdet af Br. Kunstmaler Carl Forup. Br. Stor-Sire takkede for Æren ved Udnævnelsen og sagde blandt andet, at Rebekka-Institutionen alle Dage havde haft hans største Interesse i Betragtning af Søstrenes betydelige Arbejde indenfor Ordenen, og at det vilde være ham af den største Værdi, at Søstrene i Fremtiden arbejdede under de frie Former, som de nu havde opnaaet.

SAMARBEJDE MED BRØDRENE

Str. Raads-Formand forelagde derefter forskellige Spørgsmaal blandt andet om Fællesmøder mellem Rebekka-Logerne og Samarbejdet med Mandslogerne, hvorunder hun blandt andet meddelte, at der fra en Broderloge var rettet Opfordring til Søstrene gaaende ud paa, at man ønskede Søstrenes Hjælp til at besøge Brødrenes Enker og Forældreløse, eller de Gamle og Syge, hvorimod Brødrene saa til Gengæld bedre kunde tage sig af de praktiske Ting, f. Eks. Ordningen af et Bo, en Forretning eller lignende. Det bedste vilde jo være, om saa mange som muligt af Brødrenes Hustruer var Medlemmer af Ordenen, da det saa var meget lettere og naturligere for Søstrene at tage sig af dem.

Saa gik Str. Raads-Formand over til at besvare de indløbne Forespørgsler, og det kan ikke bestrides: Der var mange. Men Raads-Formanden viste sig som en klar og dygtig Leder. Hendes Svar faldt sikre og vel afvejede, og der er næppe nogen Tvivl om, at Søstrene forlod dette første Møde under søsterligt Styre med en sikker Følelse af, at de havde faaet en Raads-Formand, der forbandt en vis afdæmpet, men sikker Myndighed med baade Klogskab og Takt.

Vi skal iøvrigt ikke her komme dybere ind paa de Spørgsmaal, der forelaa til Besvarelse. Adskillige af dem var af indre ordensmæssig Natur. Men lad os nævne enkelte: Man ønskede, at Raads-Embedsmændene skulde have Tilladelse til selv at indsætte Embedsmændene i Logerne, hvad der dog vilde kræve en Ændring i Statutterne. Man drøftede, om Tilgangen til Rebekka-Logerne er saa stor, som Sagen kan gøre Fordring paa. Hvad der bør gøres for at faa flere med i Arbejdet. Og hvad der kan gøres for ikke at faa de forkerte ind. Ex.-Mester Johanne Henriksen uddybede Spørgsmaalet, idet hun pegede paa Oplysningsmøder og Paavirkning indenfor Søstrenes egen Omgangskreds. Hun henstillede, at der afholdtes saadanne Oplysningsmøder.

VI SKAL UDRETTE DET RIGTIGE

Str. Raads-Formand svarede med følgende klare og kloge Ord:

Rebekka-Raadet vil gerne være medvirkende, men kan ikke gøre noget uden at have Hjælpere ude omkring i Landet. Vi skal søge at udvikle Skaberevnen, og hvad er den andet end at udrette noget, man ikke er bedt om, og udrette det rigtigt. Jeg vilde ønske, at dette Initiativ maatte udvikles hos os og give Frugt for hver enkelt Loge. Vor Institution vil gaa fremad, hvis det varme Hjerte bliver Nr. 1. Vi har ikke Brug for kold Forstandighed, hvis ikke vi har et varmt Hjerte. Naar De nu skal meddele i Deres Loger, hvad der er foregaaet paa dette Møde, saa gør det saa varmt som muligt. De har Lov til at fortælle, hvad der er sket, uden at nævne Navne, men af Deres Fremstilling afhænger, hvorledes Søstrene Landet over ser paa vort Arbejde. Tag Vare paa de nye Søstre og lad os love hinanden af al vor Magt at oplyse andre om, hvad Rebekka-Institutionen er. Disses Midler kan blive til Gavn for os ...

Men naturligvis vilde det ikke have været et Møde af Søstre, hvis ikke ogsaa

Ella Svendsen

Paaklædningen havde været paa Tale. En Søster stillede det Spørgsmaal: Hvorledes er Paaklædningen for Raads-Medlemmer til Rebekka-Raads Møder? Str. Raads-Formand svarede, at Paaklædningen var underordnet, men hun vilde dog henstille, at det blev sort Formiddagskjole med lange Ærmer til Formiddagsmødet og Festdragt til Aftenmødet.

Tilsidst foretog man Valg af Embedsmænd. De, der var valgt i 1935, blev genvalgt. Dog blev Viceformanden for Fyen, Str. Lucie Krebs, afløst af Str. Ella Svendsen af Rebekka-Loge Nr. 3 Freja i Odense, og Viceformanden for Jylland, Str. Anna Faber, af Str. Johanne Henriksen af Rebekka-Loge Nr. 18 Vesta i Vejle.

De udnævnte Embedsmænd blev udnævnte paany.

HJEMLIGT OG FREMMED REBEKKA-LIV

Mødet i 1937 afholdtes den 6. Juni i Vejle og overværedes af Br. Stor-Sire Valdemar Madsen og Br. Distr. Dep. Stor-Sire H. C. Hansen. Samtlige 23 Rebekka-Loger var repræsenteret.

Efterat det rent indledende Arbejde var afsluttet, og Str. Raads-Formand havde budt Stor-Siren og Distr. Dep. Stor-Sire H. C. Hansen Velkommen, fik Stor-Siren Ordet og gav fyldige Vink og indgaaende Vejledning med Hensyn til alt det, der hører Logerne indre Arbejde til. Han paapegede derunder, at naar der tales om Opgaver indenfor og udenfor Ordenen, saa havde den – og enhver af os – een Opgave, som overskygger alle andre, og som paahviler enhver Broder og Søster indenfor Ordenen, nemlig den, i smaat som i stort, borgerligt og socialt at leve Livet paa en saadan Maade, at vi bliver et følgeværdigt, et lysende Eksempel for vore Medborgere, saaledes at disse kan sige, naar en af vore omtales, som den gode Mand eller den gode Kvinde, den korrekte og pligtopfyldende Borger: Ja, men hun eller han er ogsaa Odd-Fellow.

Efterat Stor-Siren havde sluttet sit Foredrag, aflagde Str. Raads-Formand Be-

retning om det svundne Aars Arbejde. Hun oplyste blandt andet, at der havde været afholdt en lang Række Fællesmøder paa Sjælland og Fyen og i Jylland. Ogsaa i København havde der været afholdt Fællesmøde. Alle Møderne havde været meget stærkt besøgt. Ved en stor Del af Møderne havde Str. Vice-Formand Johanne Henriksen været Foredragsholder. Men ogsaa Brødrene havde vist deres Interesse for Møderne, blandt andet havde Lejren De tre Søjlers Hoved-Patriark, Br. Alfred Christensen og Br. Distr. Dep. Stor-Sire Erich Erichsen været Talere i flere Loger. Hun havde det Indtryk, at disse Fællesmøder havde en ikke ringe Værdi for Livet i Logerne.

Johanne Henriksen

Endvidere nævnede Str. Raads-Formand den Indsamling til Fordel for et Sanatorium for tuberkuløse Børn, som Ordenen havde sluttet sig til med et indsamlet Bidrag paa ialt 40,000 Kr., heraf havde Rebekka-Logerne bidraget med 4,000 Kr.

Derefter drøftede man forskellige indre Ordensspørgsmaal, der dog unddrager sig en nærmere Behandling i denne Fremstilling af Rebekka-Raadets Liv.

REBEKKA-LIV I AMERIKA

Derimod er der al god Grund til at gengive, hvad Str. Raads-Formand kunde fortælle om Rebekka-Raadets Forbillede, de saakaldte Rebekah-Assemblies i Amerika og Rebekka-Logernes Arbejde dér.

Hun fortalte herom:

I Amerika er der et Raad, et Assembly, for hver Stat, og jeg har faaet tilsendt en Række Love for disse Rebekka-Raad for de forskellige Stater. Der er saaledes Rebekah-Assemblies i New York, Washington, Illinois, Ontario, Massachusetts, Indiana, Kentucky o. fl., ialt ca. 10 Stater. Hvert Raad har et Distrikt, som omfatter ca. 60 Loger.

I November fik jeg fra Br. Stor-Sekretær sendt en Skrivelse, som var indgaaet fra Rebekah-Assembly of Washington. Man udbad sig vore Data, Oplysning om

vort Arbejde, Antal af Loger og Foreninger, altsammen til Brug for deres Beretning. Jeg besvarede Brevet og gav de ønskede Oplysninger, samt meddelte, at vort Logeantal var i stadig Stigen, at Raads-Formanden var i Kontakt med samtlige Loger, og at vi haabede, at Rebekka-Institutionen i Danmark skulde vokse sig stærk. Jeg bad om at faa Svar og haaber at faa en Aarsberetning derovre fra.

Jeg vil nu fortælle lidt om, hvilke Opgaver de amerikanske Rebekka-Raad paatager sig:

Rebekka-Raadet administrerer et stort Fond, som de mange Loger, der bor i Distriktet, samler sammen til i Aarenes Løb ved frivillige Bidrag. De har i hver Loge – hvilket er forbudt hos os – en Bøsse, hvori der lægges Penge ved hvert Møde.

Jeg har fra en dansk Rebekka-Søster, som har boet i Amerika, faaet overladt et Brev fra en amerikansk Søster, som var Medlem af den samme Rebekka-Loge i Amerika som den danske Søster, da hun var bosiddende derovre. Der skrives til hende, at den Loge, som de begge havde været Medlem af, var overgaaet til en anden Loge i en Naboby, fordi der kun var 25 Medlemmer i den gamle Loge. De er glade for den Loge, de nu er komen ind i, fordi der arbejdes saa glimrende i den. I Løbet af et Aar indsamlede de saaledes ca. 3000 Dollars til deres Odd-Fellow Hjem.

Disse Hjem er indrettede for Børn og Gamle. Der findes et saadant Hjem i hver Stat. De opretholdes ved Logernes Bidrag, indsamlede i de førnævnte Bøsser og administreret af Rebekka-Raadet indenfor den paagældende Stat. Dernæst har Rebekka-Raadene en for os ukendt Rettighed til at sælge Storlogens Tryksager. Af hver Loge faar Raadet 5 pCt. af Logens Indtægter og andre 5 pCt. af Storlogens Procentage, og disse Penge administreres af Rebekah-Assemblies.

Endvidere lønnes Raads-Embedsmændene. Præsidenten faar 550 Dollars, Sekretæren 500 Dollars, beregnet til Rejser, Repræsentation og Kontorhold, eventuelt ogsaa Privat-Sekretær for Præsidenten.

Naar et Rebekah-Assembly skal installeres, foregaar det efter et stort Ritual. Der findes Pasord, Hilsetegn, Regalier og Insignier. Ritualet minder i det store og hele om vort Ritual ved Installation af nye Loger. De vigtigste Embedsmænd er Præsidenten, Vice-Præsidenten, Warden – en Forening af vor Under-Mester og Inspektør, som ogsaa har Opsyn med Døren – Sekretæren og Skatmesteren.

Logesalen er indrettet saaledes, at Alteret staar midt paa Gulvet. Kapellanens Plads er paa Langsiden af Salen. Præsidenten svarer til vor Raads-Formand og har paa sin højre Side Vice-Præsidenten og paa venstre Side Ex.-Præsidenten. Foran Præsidenten sidder Marskallen og Føreren.

Opgaverne for de amerikanske Rebekah-Assemblies er de samme som vore. De skal danne et Led imellem Storlogen og Rebekka-Logerne, og Hensigten med dem er at skabe dybere Interesse for denne Gren af Odd-Fellow-Ship og at fremme Storlogens Love, saaledes at Rebekka-Institutionen, sammen med Underlogerne og Lejrgraderne, kan blive et virksomt Led i Ordenen, en vigtig Faktor i Udøvelsen af Venskab, Kærlighed og Sandhed, og i Udbredelsen af Principperne om Velvillighed og Godgørenhed.

Der afholdes et Møde aarlig af højst 3 Dages Varighed. Forsamlingen bestaar af alle de Embedsmænd indenfor Distriktet, som er valgt af Rebekka-Logerne til at repræsentere disse.

I en af de modtagne Beretninger staar der en hel Del Oplysninger om Distrikts-Associations. Hermed maa formodentlig forstaas Fællesmøder, og vi har her Forbilledet for vore Fællesmøder. Men i Amerika er disse Møder en Pligt. Logerne skal afholde mindst to saadanne Møder aarlig.

Ogsaa om de norske Rebekka-Loger gav Raads-Formanden forskellige Oplysninger. Men disse var af mere indre Art.

GODE ORD MED BUD TIL ALLE

Mødet sluttede med nogle Udtalelser af Str. Raads-Formand. Hun udtalte bl. a. følgende, der har den videste Vej til alle Odd-Fellows:

Vi lever i en Tid, hvor hver Dag føjer et nyt Blad til Verdenshistorien. Det er en urolig Tid. Kampen staar imellem gammelt og nyt. Der fødes noget nyt mange Steder. Tradition og Autoritet ændres. Historien er Baggrund for Nutiden, og vi er det for Fremtiden. Lad os være os det bevidst, at som *vi* er, som *vort* Eksempel er, vil det kunne indvirke paa Eftertiden.

Allerede hos de gamle Grækere sagde en Vismand, Euripides: Paa Jorden hersker kun den stærkeres Ret. Men der er Omraader, hvor den stærkeste maa bøje sig, og jeg tror nu, at man kun kommer uden om den stærkeres Ret ved Godhed.

Vi, der har faaet det ansvarsfulde Hverv at være Ledere for en Kreds af Mennesker, der søger efter Godhed, Grundpillen i vore Loger, vi burde jo være Personligheder, som kunde udfolde sig i forskellige Virksomheder, og om De end synes, at jeg bevæger mig i en ideel Sfære, vil jeg dog sige: det er en Lykke, hvis vi med Ynde og Finhed kan føje os efter alle Forhold. Lad os forsøge paa, ikke alene at være Ordenens Forkyndere, men ogsaa være Daadens Skabere. Lad os søge at undgaa det, som det ærgerrige Menneske stræber efter: at se Anerkendelsen spejle sig i Omgivelsernes Øjne, og hvis den udebliver, blive skuffet.

Jeg véd, at *Forbilledet* betyder saa meget, men der er noget, jeg vil minde om: Glem ikke den stille Magt i Logen. Den findes i enhver Loge. Det er de mange, der sidder og gemmer deres Tanker – som ikke finder Ord for det, de har paa Hjerte. Lad os være agtpaagivende og faa dem til at føle sig frie og trygge. Det er ofte de værdifuldeste i Logen. I givne Øjeblikke kan det være dem, der gør det rette i det rette Øjeblik. Det er dem, der ofte er Daadens Skabere. Vi har saa mange smukke Ord: Vi tænker ikke paa at skade vor Næste, vi hader lave Tanker, men glem ikke: Den stille Magt er ofte Daadens Skaber. I vor oversportsinteresserede Tid læg Mærke til, at det ikke er de smukkeste og mest fremtrædende, der kranses i de olympiske Lege, men det er Deltagerne.

Gid vi maa faa en stadig inderligere Forstaaelse af Samfund og Menneskeliv, saa er vi inde ved Kernen i Ordenens Lære: Den altomfattende Menneskelighed. Jeg vil ønske, at vi maa kunne forene vor Stræben til Skønhed og Godhed, Fred og Harmoni, at man maa kunne sige, at Odd-Fellow Ordenen staar højt i Kultur, uden at degenereres, uden at komme ind paa Selvovervurdering og Blødhed. Hvis det lykkes os at undgaa at gaa frem i *det,* saa er vor skønne Orden maaske det eneste Sted i Samfundet, hvor virkelig Etik sættes i Højsædet. Hvis det vil lykkes os, saa vil vi faa en Rigdom, som ikke giver sig Udslag i Ord, men i Daad.

EN MARSKALSTAV

Ved Mødets Begyndelse havde der fundet en lille Højtidelighed Sted, idet Stor-Siren med følgende Ord overrakte Rebekka-Raadet en prægtig Marskalstav:

Som De sikkert erindrer, udbad jeg mig paa Mødet i Fjor Raadets Tilladelse til at lade forfærdige en Marskalstav til Raadet og fik Tilladelse dertil. Denne

Marskalstav er nu færdig. Den er tegnet og forfærdiget af Br. Ferd. Antvorskov, og rummer Rebekka-Institutionens Symboler. Kuglen symboliserer Verden, omslynget af en Søster- og Broderkæde. En Kædes Styrke beror paa dens svageste Led, jeg vil haabe, at der ikke maa findes svage Led, men at de, som fører, maa blive stærke i Kærlighed. Stavens Krone er de hvide Liljer, og alt vort Arbejde skal udføres i Kærlighed og Sandhed til Opgaverne. Jeg udtaler Ønsket om, at naar denne Stav bæres i Spidsen for Rebekka-Raadet, at det da maa være en villende og maalbevidst Søsterskare, den fører.

Marskalstaven, der skænkedes Rebekka-Raadet af Stor-Sire Valdemar Madsen

Str. Raads-Formand takkede for Gaven og udtalte Ønsket om, at denne Marskalstav i Fremtiden maatte symbolisere den Stil og Stemning, den Form og Værdighed, som Søstrene altid vilde søge at præge deres Møder med. Og idet hun overrakte Staven til Raads-Marskallen, Str. Bertha Nielsen, gav hun samtidig Udtryk for det Haab, at Raads-Marskallen altid vilde lede Ceremonien med Staven som Symbol, og at den altid vilde mindre Søstrene om Br. Stor-Sires Omhu og Velvilje overfor Rebekka-Raadet.

SØSTRENE VIL BEHOLDE DERES STOR-REPRÆSENTANTER

Mødet i 1938, der afholdtes i Odd-Fellow Palæet den 13. Marts, og som overværedes af Br. Stor-Sire Valdemar Madsen, blev ikke mindre bevæget end Mødet

i 1932, da Rebekka-Raadet vedtog – og hvad Storlogen bifaldt i 1934 – at frafalde Stor-Repræsentanterne mod at faa Hals og Haandsret over Ritualet, Indstillingsret til Storlogen og en Special Dep. Stor-Sire, der skulde være Bindeledet mellem Rebekka-Raadet og Storlogen ...

Men lad os begynde med Begyndelsen.

Str. Raads-Formand bød Stor-Siren Velkommen og takkede ham for Aarenes Støtte og Forstaaelse. Ogsaa Raadsmedlemmerne bød hun Velkommen med Haabet om, at Mødet maatte blive til Gavn og Udbytte for alle og saaledes, at Søstrene kunde komme til at vise, hvor sagligt og fyndigt de kunde tage paa Forhandlingerne i den omfangsrige Dagsorden.

Efter at Rebekka-Raads-Løftet var aflagt, og det var oplyst, at samtlige 24 Loger var repræsenteret, holdt Br. Stor-Sire et indgaaende og oplysende Foredrag om det rituelle Arbejde, dets Indhold og dets Udførelse, idet han samtidig gennemgik alle Trinene og sluttede med at sige:

Og, mine Søstre, stræb aldrig efter at komme til at ligne Mænd, og tilsidesæt aldrig Deres Kvindelighed, selv om det under en Debat skulde komme til at gaa lidt haardt til, og vogt paa, at Deres Loge stedse i bedste Forstand bliver kvindelig og ikke hverken Fugl eller Fisk. Saa vil Arbejdet i Logen være i det rette Spor og vil blive til Lykke og Velsignelse, ikke alene for den enkelte Loge og dens Medlemmer, men ogsaa for Rebekka-Institutionen i sin Helhed.

Derefter gik man over til Dagsordenen og dermed begyndte Spørgsmaalet om Stor-Repræsentationen.

ET FORSLAG FRA SEKS LOGER

Det blev oplyst, at der fra 6 Rebekka-Loger, Nr. 1 Caroline Amalie, Nr. 2 Thyre Danebod, Nr. 8 Dronning Dorothea, Nr. 11 Leonora Christine, Nr. 16 Syvstjernen og Nr. 25 Elisabeth, var fremkommet Forslag om, at *Stor-Repræsentationen skulde bibeholdes ogsaa efter Udgangen af 1939*. Forslaget blev paa selve Mødet tiltraadt af Rebekka-Loge Nr. 3 Freja. Der var altsaa 7 Loger, der stod inde for Forslaget.

Forhandlingerne blev langvarige, men Hovedindtrykket er sikkert det, at Søstrene i nogen Grad følte sig overrumplet ved Forhandlingerne i 1932. De havde

ikke haft rigtig Lejlighed til at gennemtænke Sagen og de syntes, at de nu, ved at skulle miste Stor-Repræsentanterne, ligesom gled noget bort fra den Føling med Storlogen, som de alligevel ønskede at have, netop gennem disse Repræsentanter. Vi gengiver her den saare interessante Forhandling i sine Hovedtræk.

BR. STOR-SIRE VALDEMAR MADSEN INDLEDER:

Jeg maa bemærke, at det gør mig meget ondt, at de paagældende Rebekka-Loger kan indgaa til Storlogen med disse Forslag. Det synes mig at være et moralsk Nederlag. Jeg staar her med et Eksemplar af Forhandlingerne paa Raadets Møde den 11. Juni 1932, hvor Rebekka-Raadet den Gang vedtog at indgaa til Storlogen med Forslag om *at blive fritaget* for en Stor-Repræsentant for hver Rebekka-Loge. Det var en klog og fremskuende Handling, der her blev vedtaget, og den blev kun gennemført ved afdøde Br. Stor-Sire Chr. Skeels energiske Optræden i Storlogen.

Jeg har Følelsen af, at Søstrene ikke har Forstaaelsen af det store Fremskridt, der igennem denne Bestemmelse blev givet Rebekka-Institutionen. Hvis De ser paa Sagen, er Forholdet nu det, at hver Loge er repræsenteret i Storlogen af en Broder, det vil sige, at 24 Brødre repræsenterer alle Søstre i Danmark. Det drejer sig nu om at faa 24 Brødre til at se ens paa en Sag, som Søstrene ønsker fremmet i Storlogen, hvilket jeg vil anse for umuligt, da Brødrene kun delvis er orienteret om Motiverne dertil. I Modsætning hertil er en Sag, der er vedtaget i Rebekka-Raadet, hvor hver Søster har haft Lejlighed til at fremsætte sit Synspunkt, forinden Sagen indgaar til Storlogen, et Udtryk for alle Søstres Syn paa denne Sag. Vil Søstrene derimod fortsætte med det gamle System, er Rebekka-Raadet ikke af stor Værdi, hvorimod, hvis De beholder det, De fik i 1934, er det Dem selv, der fremkommer med Deres Ønsker om Sanktion. Nu har De Indstillingsret, nu skal alt gaa igennem Rebekka-Raadet og skal kun godkendes af Storlogen.

Mine Søstre. Tænk derfor nøje over Tingene. Det er Rebekka-Raadets Skæbnetime, der er inde. Saafremt De bibeholder § 3 i Raadets Statutter, saa har Rebekka-Logerne fra 1940 ingen Stor-Repræsentanter, men i Stedet for faar De en Special Dep. Stor-Sire, som deltager i Rebekka-Raadets Møder. Han er tilfulde orienteret om, hvad der er Raadets Ønsker, naar Raadet indstiller til Storlogen, og alle Mandater er samlet hos den Spec. Dep. Stor-Sire. Nu derimod er der ingen,

der har Kendskab til de foreliggende Sager. Bevar derfor den gode Stilling, De har opnaaet, De faar aldrig noget bedre.

Derefter kom Søstrene med deres Udtalelser, efter at Str. Over-Mester Anna Hansen havde spurgt om, og Stor-Siren havde oplyst, hvorledes Forholdet vilde blive, dersom Lovene skulde forandres og Rebekka-Logerne da ikke havde deres Stor-Repræsentanter.

DET VIL VÆRE AT FALDE VOR AFDØDE STOR-SIRE I RYGGEN

Str. Raads-Skatmester Alexandra Jensen udtalte:

Jeg vil gerne genkalde i Erindringen hos en Del af Søstrene Mødet i 1932, da Forslagene fra Broderlogerne om, at Stor-Repræsentanterne ikke behøvede at være Medlem af en Rebekka-Loge fremkom. Br. Stor-Sire Chr. Skeel gennemgik alle Forslagene, og paa Grundlag heraf tog Søstrene deres Beslutning at indgaa til Storlogen med et Forslag om, *at vi ikke ønskede at beholde vore Stor-Repræsentanter*. Det var et saa omfattende Forslag, at jeg tror, at vi roligt kan føre Sagen igennem. Gaar Søstrene nu imod, hvad vi den Gang vedtog, og hvor Br. Stor-Sire Skeel rakte os en hjælpende Haand, saa synes jeg, at det vilde være *at falde vor afdøde Stor-Sire i Ryggen*.

Str. Over-Mester Bertha Nielsen vilde imødegaa Str. Raads-Skatmesters Ud talelser. Der er ikke Tale om at falde Br. Stor-Sire Skeel i Ryggen, dertil holdt vi alle for meget af ham. Naar der nu tales om en eenstemmig Vedtagelse om, at vi ikke ønskede at beholde vore Stor-Repræsentanter, *saa var denne Vedtagelse ikke helt frivillig*, og naar vi nu kommer frem med Sagen igen, saa er det, fordi vi har tænkt over Sagen og er klar over, at det er ensbetydende med, at vi vilde glide ud af Ordenen. Vi ønsker ikke at blive isoleret. Vi vil ikke blot tilhøre Ordenen af Navn, men ogsaa af Gavn.

Str. Over-Mester Elisabeth Bay vilde gerne støtte Str. Over-Mester Bertha Nielsens Udtalelse. For mig synes det, som om Samhørigheden hører op, naar vi ikke længere er repræsenteret i Storlogen.

Str. Ex.-Mester Erna Berg spurgte, om Forslag til Behandling af rituelle Forhold i Storlogen skal skilles ud, naar der sidder Repræsentanter, der ikke har Rebekka-Graden. Hertil svarede Stor-Siren, at de jo allerede var udskilt. Alle

Spørgsmaal vedrørende Rebekka-Logernes Ritual *skal kun* behandles i Raadet, hvorefter de indsendes til Storlogen til Godkendelse eller Forkastelse af Storlogens valgte Embedsmænd, som skal tilhøre en Rebekka-Loge.

Str. Over-Mester Schreiner-Hansen var bange for, at Søstrene vilde miste mange ved at skulle undvære Stor-Repræsentanterne. Hun var sikker paa, at i hendes Loge vilde de beholde Repræsentanterne.

Str. Vice-Formand Ella Rasmussen mente, at det vilde være hensigtsmæssigt at oplæse de Forslag, der i sin Tid blev indsendt af de tre Broderloger, og som satte Søstrene Kniven paa Struben.

Forslagene blev derefter oplæst, og Ordskiftet fortsattes efter en haardt tiltrængt Frokostpavse.

VI VIL BEHOLDE VORE STOR-REPRÆSENTANTER

Str. Over-Mester Kali Agerholm Schade vilde gerne slutte sig til Str. Over-Mester Bertha Nielsens Udtalelser og meget beklage, at der blev sagt, at vi vilde falde Br. Stor-Sire Skeel i Ryggen. Vi elskede ham, og det vilde være uværdigt at gøre det.

Str. Over-Mester Anna Friborg udtalte, at i hendes Loge var alle indstillede paa at ville beholde Stor-Repræsentanterne og motiverede det med, at Logerne derigennem kommer mere i Kontakt med Storlogen.

Str. Over-Mester Anna Langhoff bemærkede mistrøstigt, at en skønne Dag staar Rebekka-Logerne uden Stor-Repræsentanter, og en skønne Dag staar vi uden Brødre i Rebekka-Logerne, fordi Brødrene ikke gaar ind i Rebekka-Logerne, naar de ikke behøver det.

Str. Ex.-Mester Minna Guldager Olesen mente, at naar Br. Stor-Sire taler saa varmt for denne Sag, saa er det, fordi han véd, hvad der vil være til Gavn for Logerne.

Str. Over-Mester Else Clauson-Kaas saa saadan paa det, at naar man skal tale om Samarbejde, og det pointeres, at det er Samhørigheden, det gælder om at bevare, saa troede hun, at man netop modarbejder dette ved at miste Stor-Repræsentanterne. Det er det, der binder os sammen, men vi vil snart ingen Brødre have i vore Loger, hvis vi giver Afkald paa vore Stor-Repræsentanter.

Str. Ex.-Mester Anna Rohlff understøttede Str. Over-Mester Bertha Nielsens Forslag om at beholde Stor-Repræsentanterne. Det vil være en stor Sorg at skulle give Afkald paa dem.

Str. Over-Mester Schreiner-Hansen syntes slet ikke, at man kunde undvære Stor-Repræsentanterne. Vi skal knytte os mere til Broderlogerne for at faa Samarbejdet større.

Str. Vice-Formand Ella Rasmussen: Der er fra flere Sider talt om, at Brødrene, naar de glider ud som Stor-Repræsentanter, maaske ikke vil gaa ind i Rebekka-Logerne. Der er Forskel paa dem, der kun gaar ind med det Formaal at komme i Storlogen, og dem, der kun gaar ind af Interesse. Det er 3. Grads Brødre, vi skal i Forbindelse med, og ikke saaledes, som der her tales om, at det kun er den ene, enkelte Broder, vi vil have.

Str. Ex.-Mester Ellen Schierup: Det, der for mig synes at være det afgørende i denne Sag, er, at f. Eks. ved Valg af Stor-Sire har alle Rebekka-Logerne fremtidig kun 1 Stemme. Nu har vi to Gange haft det Held at have en Stor-Sire, der er os venligsindet, men det kan vi ikke altid vente i Fremtiden. Det kan blive et Spørgsmaal, om Storlogens Medlemmer altid vil være os venligsindet, og skulde der komme vigtige Sager for, saa staar vi med kun 1 Stemme. Selv om det maaske først kommer til at ligge for langt ude i Fremtiden, saa har vi kun den ene Stemme ved den Special Dep. Stor-Sire, hvorimod vi nu har 24 Stemmer.

HVAD MED FREMTIDEN

Str. Vice-Formand Ella Rasmussen: Hvorledes vil Rebekka-Raadet komme til at staa i Fremtiden, hvis vi indsender Forslag om, at alt skal være som hidtil, og at vi ønsker at bevare vore Stor-Repræsentanter?

Br. Stor-Sire: Rebekka-Logerne kommer til at staa langt stærkere, dersom de bliver ved det, der er vedtaget i 1934. Broder-Logerne har hver een Repræsentant, og kan kun sende Forslag ind fra hver Loge, hvorimod Rebekka-Logerne igennem Rebekka-Raadet kan fremkomme med en samlet Udtalelse. Gaar de her foreliggende Forslag igennem, saa skal Raadet have nye Statutter. Men jeg synes ikke, det ser saa godt ud, *naar man har vedtaget noget, og saa forkaster det, inden man endnu har prøvet det.*

Str. Raads-Formand: Jeg vil gerne have saa mange Udtalelser som muligt, især som Vejledning for alle dem, der er her for første Gang.

Str. Over-Mester Antoinette Kell: Jeg deltog i Mødet i 1934 for første Gang som Over-Mester og var ikke glad for at skulle træffe Bestemmelse. Jeg ser saaledes paa det – som min personlige Mening – at vi helst burde have beholdt vore Stor-Repræsentanter.

Str. Over-Mester Anna Friborg: Vi skulle saa i Fremtiden kun kunne faa 3. Grads Brødre i Rebekka-Logerne. Det vil være meget vanskeligt. Men ved at have en Stor-Repræsentant, vil vi altid have et Bindeled til Broder-Logerne. Vi har en Stor-Repræsentant, som møder i Logen og derfor er et Bindeled. Jeg mener derfor ikke, vi kan undvære vore Stor-Repræsentanter.

Str. Vice-Formand Johanne Henriksen sagde bl. a.: Jeg kan ikke lade være med at tænke paa, at vi i to paa hinanden følgende Møder er gaaet ind for noget – jeg tør ikke sige, at det ikke var en Overrumpling. Men vi skulde jo tage et Standpunkt den samme Dag. Vi maa lære at handle og tage et Standpunkt, lære at være vort Ansvar bevidst. Overvej derfor nu, hvad De finder rigtigt og ret. Vi har dog, i hvert Fald den overvejende Del af os, stemt for noget, der endnu ikke har været prøvet og altsaa heller ikke vist sig uholdbart.

Str. Over-Mester Bertha Nielsen: Hvis vi nu forkaster de fremkomne Forslag, og det viser sig ikke at være holdbart, har vi saa Chance for at kunne gaa tilbage?

Br. Stor-Sire: Selvfølgelig.

Str. Ex.-Mester Ellen Schierup: Er der slet ingen Mulighed for, at vi under en eller anden Form kan opnaa en lidt fyldigere Repræsentation i Storlogen?

Str. Ex.-Mester Erna Berg: Der er vel ikke Tale om, at man kan udskyde Spørgsmaalet et Par Terminer?

Br. Stor-Sire besvarede begge Spørgsmaal benægtende.

STR. RAADS-FORMAND SIGER SIN MENING

Str. Raads-Formand: Jeg vil give et Resumé af, hvad vi har hørt. Derefter kan Raadsmedlemmerne igen faa Lejlighed til at udtale sig.

Naar jeg har tænkt alvorligt over de Ting, som jeg vidste, her skulde forhandles, syntes det mig som min Pligt at se objektivt paa Sagerne og overveje, hvilke Frem-

tidsperspektiver de to forskellige Forslag vil medføre. Jeg ser Fordelene og Faren paa begge Sider af denne Sag. Det er altid en Svaghed at forkaste noget, man tidligere har forsøgt opnaaet. Ganske vist kan man skifte Overbevisning, naar man ser, hvorledes Forholdene har udviklet sig, men vi har endnu ikke prøvet den Ordning, der blev vedtaget i 1934. Det forekommer mig, at Brødrenes Interesse siden 1934 ikke er svækket – tværtimod. Der siges, at vi ingen Brødre vil faa ind til os, fordi de ikke kan blive Stor-Repræsentanter. Det tror jeg ikke, men er sikker paa, at de bedste og mest forstaaende Brødre ikke vil forlade os. Hvis det at sidde i Storlogen paa vore Vegne virkelig er deres eneste Motiv, er de saa saa meget værd. Er det saa ikke Spøgsmaal om Magt og Ærgerrighed indenfor vore Rækker, og er det ikke et for vidt drevet Hensyn vi derved tager?

Men vi skal bevare Storlogens Interesse for os, og jeg synes, at Storlogen skylder os retfærdigt Hensyn. Vi har Forpligtelser i Lighed med Brødrene, men vore Rettigheder staar ikke i Forhold til vore Forpligtelser, og derfor er det min Tro, at Storlogen vil vide sig forpligtet til at tage et retfærdigt Hensyn til vore Ønsker. Det er Ordenens ypperste Brødre, der sidder i Storlogen, og derfor mener jeg, at Storlogen maatte kunne finde en mere præciseret Stilling for Søstrene indenfor Ordenen. Vi maa have den Tillid til Storlogen, at den vil gøre, hvad der er Ret. Brødrene betragter det som en stor Ære at komme i Storlogen, men vi Søstre maatte forlange – da det ikke er de samme Brødre, der repræsenterer Broder- og Søster-Logerne – at de Brødre, *vi* valgte, virkelig var arbejdende og ivrige Led indenfor vore Loger, og som havde Forudsætning for at kunne føre vore Sager frem. Hver Loge ved bedst, hvor ofte deres Stor-Repræsentant har deltaget i Logens Møder, og hvor mange Forslag til Bedste for Søster-Logerne, der er fremkommet fra deres Stor-Repræsentanter. De her foreliggende Forslag om at beholde dem, er i hvert Fald kommet fra Brødre. Det staar saaledes for mig, at Brødrene ikke vil svigte os, selv om vi vil forsøge at gaa frem uden Stor-Repræsentanter. Jeg vilde ønske, at hele dette Spørgsmaal ikke blev af saa vital Interesse for Brødrene. I Stedet for vilde jeg ønske, at Brødrene vilde interessere sig for at faa deres Hustruer ind til os.

Str. Ella Rasmussen,
Vice-Formand for Fyen

Str. Margrethe Christensen,
Vice-Formand for Jylland

Str. Elisabeth Bay,
Raads-Sekretær

Str. Elna Jørgensen,
Raads-Skatmester

Str. Ellen Schierup,
Raads-Kapellan

Nye Embedsmænd, valgte paa Rebekka-Raadets Møde den 3. Marts 1938.
Desuden finder man Vice-Formanden for Fyen, der i 1936 blev valgt som Str. Ella Svendsen.
Hun var nu bleven Str. Ella Rasmussen

DET ER EN SVAGHED –

at søge forkastet, hvad man har vedtaget. Det er maaske ogsaa farligt, hvad der vil ske. Hvem kan svare paa det. Vi maa kun haabe, at Storlogens Medlemmer er besjælet af saa megen Forstaaelse over for Søstrene, at de vil vise os den i Gerning. Vi har ingen Erfaring, men vi føler i Øjeblikket et Hensyn til vore Brødre, uden dog at vide, hvorledes det hele vil udvikle sig. Jeg har talt med mange Brødre om denne Sag, og jeg vil sige, at Brødrene ser med stor Forstaaelse paa os, selv Brødre, som jeg ved er Modstandere af, at vi vil opgive vore Stor-Repræsentanter. De har sagt: Der maa kunne vise sig en Mulighed for, at Søstrenes Stilling bliver præciseret. Derfor er det ikke hensigtsmæssigt, at vi i Dag gaar til Valg om en Ændring af Statutterne. Vi har ingen Erfaring at vise hen til, og vi forspilder muligt Brødrenes Sympati. Jeg mener, at Brødrene vil vedblive at være vore gode Hjælpere. Hvorfor skulde de ikke blive ved dermed?

Hvad enten det vil gaa til den ene eller den anden Side, maa jeg minde Dem om, at vi ikke maa have saa forfærdeligt travlt, men lade Forholdene udvikle sig i Ro. Der kræves lang Tid til at forandre en stor Institution. Aarene er gaaet, og Rebekka-Raadet har haft en ikke ringe Opgave. Det har styrket os i den Samhørighedsfølelse, som Br. Stor-Sire efterlyste. Hvad nu end Resultatet bliver, maa det være muligt, at vi ad Aare finder en Form, hvormed vi alle kan blive tilfredse. Udtalelserne i Dag viser, at vi ikke er enige, men vi maa kunne faa den sikre Stilling, som vi mener at have Ret til. Jeg tror, vi er inde paa den Retningslinie, som vil føre til den.

Br. Stor-Sire udtalte derefter blandt andet:

Jeg kunde tænke mig, hvis Søstrene forkastede de 7 Forslag om Ændringer og samtidig udtalte, at man ønskede at lade Statutterne forblive, som de nu er fra 1940, og saa prøvede, hvorledes Systemet virker. Er man saa ikke tilfreds, kommer man frem med et Forslag i 1942 om, at man vil have Stor-Repræsentanterne tilbage. Det vil sikkert kunne gennemføres, hvis Rebekka-Raadet ønsker det.

DER STILLES FORSLAG

Str. Vice-Formand Ella Rasmussen stillede nu følgende Ændringsforslag:

Rebekka-Raadet forkaster de 7 Forslag om Ændringer af Statutterne og ud-

taler, at man ønsker at lade Statutterne forblive, som de er, ogsaa fra og efter 1940 og saa prøve, hvorledes de f. Eks. virker til 1942. Ønsker man da at ændre Statutterne, kan man jo gøre det.

Ved den derefter foretagne skriftlige Afstemning *forkastedes* Ændringsforslaget med 39 Stemmer Nej, 16 Stemmer Ja og 3 blanke Stemmesedler. Hermed endte forhandlingerne om dette brændende Spørgsmaal, og det blev altsaa nu Storlogens Sag at tage Bestemmelsen. Hvorledes denne faldt ud, skal vi senere komme tilbage til. Vi fortsætter med nogle korte Bemærkninger om Resten af Mødet.

ET OG ANDET

Rebekka-Loge Nr. 11 Leonora Christine havde foreslaaet, at Rebekka-Logernes egne Stor-Repræsentanter, dog uden Tale- og Stemmeret, skulde have Lov til at overvære Raadets Forhandlinger. Forslaget henvistes til et følgende Møde. Br. Distr. Dep. Stor-Sire Chr. Bock Jensen havde fremsendt Forslag om Ændring af Raadets Statutter. Det blev henlagt til senere Behandling. Et Forslag fra Br. Stor-Repræsentant Axel Schultz blandt andet om, at Rebekka-Raadet fremtidig skulde holde Møde hvert andet Aar i første Halvdel af Marts Maaned i det Aar Storlogen holder sædvanligt Møde, fik samme Skæbne. Endvidere behandledes Spørgsmaalet om, hvem der kan deltage i Rebekka-Logernes Festloge, og nogle nødvendige sproglige Ændringer i Ritualet.

Efter at nogle økonomiske Spørgsmaal derefter var drøftet, foretoges Valg, og følgende Forandringer fandt Sted: Vice-Raads-Formand for Jylland, Str. Johanne Henriksen afløstes af Str. Margrethe Christensen af Loge Nr. 14 Ruth. Raads-Sekretær Str. Dagmar Jørgensen afløstes af Str. Elisabeth Bay af Loge Nr. 1 Caroline Amalie. Raads-Skatmesteren Str. Alexandra Jensen afløstes af Str. Elna Jørgensen af Loge Nr. 16 Syvstjernen, og som Kapellan udnævntes i Stedet for Str. Elisabeth Saxø, Str. Ellen Schierup af Loge Nr. 7 Terra Nova. Endelig genvalgtes Str. Ella Svendsen af Loge Nr. 3 Freja til Vice-Raads-Formand for Fyen. Men nu var hun blevet Str. Ella Rasmussen.

SØSTRENE BEHOLDER DERES STOR-REPRÆSENTANT

Spørgsmaalet om, hvorvidt Søstrene skulde beholde deres Stor-Repræsentanter eller ej, blev behandlet i Storlogens Møde den 5. og 6. September 1938.

Der var fra Rebekka-Raadet sendt en Skrivelse til Storlogen med et kort Referat af de stedfundne Forhandlinger og af den forkastede Dagsorden, der gik ud paa at lade Statutterne blive, som de var, og saa prøve, hvorledes det virkede ikke at have nogen Stor-Repræsentant, for Eksempel til 1942. Forslagene fra de 7 Loger og hvad der ellers var forelagt af Forslag paa Mødet, var naturligvis sendt med, og man udtalte i Skrivelsen, at man hermed *ønskede at lægge Sagen i Storlogens Haand.* Man betragtede Afstemningens Resultat som Udtryk for et saadant Ønske.

STORLOGEN BEKLAGER –

Storlogens Udvalg for Loger og Lejre udtalte i den Anledning blandt andet følgende:

Udvalget tilbagesender hoslagt Skrivelse af 29. Marts 1938 fra Rebekka-Raadet med tilhørende 12 Bilag, og skal – idet man beklager, at der ikke ved foretagen Afstemning er tilvejebragt et bestemt Udtryk for Raadsmedlemmernes Standpunkt til de til Behandling i Raadets Møder indsendte Forslag – hermed afgive følgende Indstilling:

Udvalget finder, at der i den i Rebekka-Raadets Møde den 13. Marts 1938 foretagne Afstemning – Forkastelse af Ændringsforslaget – ligger en Tilkendegivelse af, at et Flertal af Raadets stemmeberettigede Medlemmer ønsker at bevare Rebekka-Logernes Repræsentation i Storlogen, *hvorfor det indstilles, at Rebekka-Logerne fremtidig bevarer deres Ret til ved valgte Stor-Repræsentanter at være repræsenteret i Storlogen,* og at de indtil 1934 gældende Lovbestemmelser i Grundlov for Storlogen og Grundlov for Rebekka-Loger angaaende Valg af Stor-Repræsentanter for Rebekka-Loger bibeholdes.

I Tilslutning hertil indstilles, at Udnævnelse af en Spec. Dep. Stor-Sire for Rebekka-Raadet bortfalder, samt at de to sidste Afsnit af § 7 i Rebekka-Raadets Statutter udgaar.

Endvidere indstilles det, at et af Br. Chr. Bock Jensen indsendt Ændringsforslag til Statutter for Raadet forkastedes.

Noget længere Ordskifte gav denne Indstilling ikke Anledning til. Den vedtoges tilligemed et Forslag om, at Rebekka-Logernes valgte Stor-Repræsentanter faar Adgang til at overvære Rebekka-Raadets Møder med Taleret, men uden Stemmeret.

Spørgsmaalet gav dog Br. Chr. Bock Jensen Anledning til nogle Betragtninger, som han har Krav paa at faa gengivet. I Storlogens Forhandlinger lyder de saaledes:

Det er mig en Skuffelse, at der nu fremsættes Forslag om at forkaste den Bestemmelse, som Storlogen vedtog paa Mødet i 1934, at Rebekka-Logernes Stor-Repræsentanters Mandater skulde bortfalde fra 1. Januar 1940, og *det er vel første Gang i vor Ordens Historie, at en Lovbestemmelse foreslaas forkastet, inden den endnu er traadt i Kraft.* Jeg taler sikkert for døve Øren, men føler mig dog, med det ret indgaaende Kendskab jeg har til Rebekka-Institutionens Væsen, berettiget til at sende et Varsko til den høje Storloge.

Man har givet Rebekka-Logerne en Art Storloge i Form af Rebekka-Raadet, for at give Søstrene en større Ordens-Position og mere Selvstændighedsfølelse samt for at formindske den for Rebekka-Logernes Udvikling hæmmende og overmægtige Indflydelse, som Brødrene hidtil har haft. Naar nu tilmed Brødre skal kunne deltage i Rebekka-Raadsmøderne, ja endog med Taleret, saa er det efter min Mening ikke nogen god Udvikling, Rebekka-Logerne gaar i Møde. Nu vedtages vel den foreliggende Sag, men Fremtiden vil nok vise, at den ikke bliver til den tilsigtede Gavn for den kvindelige Del af vor Orden ...

Resultatet af Forhandlingerne om Rebekka-Raadet blev desuden det, at det blev overdraget til Storlogens Udvalg for Lovgivning i Samarbejde med Rebekka-Raadets Bestyrelse paa det næste Storlogemøde dels at fremkomme med Forslag til Statutter for Raadet, dels til at udarbejde en Grundlov for Rebekka-Loger under Hensyn til den Grundlov, der var vedtaget for Underloger. Det sidstnævnte Forslag skulde indsendes til Stor-Siren, og naar et Flertal af Storlogens Embedsmænd godkendte Forslaget, var det derefter gældende Lov.

De Smaaforslag, der var stillet paa Rebekka-Raadets Møde og henvist til senere Behandling, fik Udvalget for de nye Statutter til Overvejelse sammen med Statutterne.

Og hermed havde Rebekka-Søstrene altsaa bevaret deres Stor-Repræsentanter. Om til Brist eller Gavn maa Tiden vise. Herom vil det sikkert være ørkesløst at spaa.

Str. Elna Jørgensen

Den nye Raads-Formand, valgt paa Rebekka-Raadets Møde den 7. Maj 1939

REBEKKA-RAADET SKIFTER FORMAND

Mødet i 1939, der afholdtes i Nakskov den 7. Maj, blev bemærkelsesværdigt derved, at Raadet maatte skifte Formand midt i Terminen, fordi Str. Raads-Formand Ingeborg Spager ikke længere var fungerende Ex.-Mester i sin Loge, Loge Nr. 6 Gefion, saaledes som Statutterne krævede det. Den hidtil fungerende Over-Mester i Logen havde nemlig trukket sig tilbage og var derved gledet over paa den fungerende Ex.-Mester-Stol.

Men lad os komme tilbage til dette senere.

Mødet overværedes af Br. Stor-Sire Valdemar Madsen og Distr. Dep. Stor-Sire Axel Hansen, og samtlige Loger var repræsenteret med Undtagelse af Nr. 12 Prinsesse Marie af Esbjerg, hvorfra der var sendt Afbud paa Grund af Sygdom.

Str. Raads-Formand bød Stor-Siren Velkommen, idet hun udtalte:

Maa jeg begynde Mødet med at byde alle Velkommen. Jeg henvender mig til Dem, Br. Stor-Sire, Rebekka-Raadets Æresmedlem, der har ledet og overværet alle Rebekka-Raadets Møder og er inde i dets Struktur og Liv og som véd, at Rebekka-Raadet ikke er en Teori, men en levende Organisme, og hvis Forstaaelse og Interesse vi haaber ogsaa maa følge os i Fremtiden. Ogsaa den Distr. Dep. Stor-Sire fik en særlig Velkomsthilsen, og efter at den mere indledende Del af Mødet derefter var endt, udtalte Str. Raads-Formand:

Da jeg ikke mere er fungerende Ex.-Mester efter vore nugældende Love, maa vi i Dag foretage Nomination af Raads-Formand. Det bliver nu Raadet, der afgør, hvem der skal være Raads-Formand for Resten af den indeværende Termin.

EN SKÆBNETIME –

Det kan ikke nægtes, at denne Meddelelse blev modtaget med den allerstørste Beklagelse, og fra adskillige Søstres Side blev der rettet Henvendelser til hende om at blive og til Br. Stor-Sire, om der i hvert Fald ingen Mulighed var for Dispensation i et Tilfælde som det, der forelaa. Hertil maatte Stor-Siren svare Nej.

Str. Over-Mester Anna Hansen gav sikkert det rette Udtryk for Søstrenes Følelser, naar hun, som det officielle Referat siger, udtalte: Jeg er ganske perpleks. Lovene trænger i høj Grad til at blive forandrede. Jeg synes, det for Rebekka-Raadet er en Skæbnetime ...

Man begyndte saa at foretage Nomination til Raads-Formand, men uden Resultat, fordi de, der blev nominerede, dels ikke kunde modtage Nomination, dels ansaa det for rettest, at Raads-Formanden boede i København.

Man var herefter foreløbig endt i en Blindgyde, og Stor-Siren foreslog derfor, at man udsatte Nominationen til efter Frokostpavsen. Hvad man derefter vedtog.

Man gik saa over til at drøfte andre Emner. Raads-Formanden gjorde blandt andet Søstrene bekendt med Storlogens Beslutninger angaaende Spørgsmaalet om Stor-Repræsentanterne og med, at Rebekka-Raadets Ledelse havde haft Forbindelse med Formanden for Statut-Udvalget, Br. J. Wenzzel. Hun udtalte, at det var en Glæde at arbejde sammen med Br. Wenzzel. Alt var præget af god Vilje og Forstaaelse. Nogle indkomne Forslag til Ændringer i Rebekka-Raadets Statutter og andre mere indendørs Emner blev forelagt, men ikke drøftet, og man sluttede sig til et Ritual for Tildeling af Erindringstegnet i Rebekka-Loger, fremkommet fra Loge Nr. 18 Vesta i Vejle.

Spørgsmaalet om Stor-Repræsentanternes Tale- og Stemmeret var ogsaa paa Tale. Man havde ønsket, at de hverken skulde have Tale- eller Stemmeret. Men man havde dog givet dem Taleret. Str. Ex.-Mester Bothilde Nielsen syntes, at man derved havde tilsidesat Raadets Indstillingsret.

Stor-Siren oplyste, at man ganske havde glemt Hovedforslagene, da Stor-Repræsentanterne var under Debat. Man havde forkastet Ændringsforslaget, men ikke foretaget en nødvendig Afstemning over Hovedforslagene. Og hverken Storlogen eller Udvalget for Loger og Lejre havde saaledes faaet nogen Rettesnor for, hvad Raadet virkelig ønskede.

Str. Raads-Formand benytter denne Lejlighed til at sige følgende

BESKE ORD TIL STOR-REPRÆSENTANTERNE

Mon ikke Resultatet var blevet det samme, hvis man, efter at have forkastet Forslaget om Ændringerne, der ikke var noget Ændrings-Forslag, havde taget Afstemning i Raadet om at beholde Stor-Repræsentanterne. Jeg fremhæver, det var en *Tillidssag* fra Søstrenes Side at henvende sig til de Mænd, der er Ordenens ypperste, og de havde Pligt til at meddele os, hvis Indstillingen var uklar. Og med samme Tillid henvendte vi os til Storlogens Udvalg med Forslaget, for at de kunde

faa at vide alt, hvad der havde været fremme i Mødet, og saaledes at de kunde være orienterede. Der ligger et stort Ansvar paa dem, der har ønsket at faa Stor-Repræsentanterne tilbage.

Ingeborg Eldon

Vi bør samle os om, at Rebekka-Raadet er vort Forum. Vi maa tro, at Storlogen har indset, at vi har Krav paa en Plads i Ordenen. Det er Br. Stor-Sire en Skuffelse, at det gik, som det gik. Det har hele Tiden været min Erfaring, at Søstrene mere og mere vokser i Forstaaelse af, hvad der kræves af dem, og at det gælder om at faa en respekteret og agtet Stilling gennem vort Arbejde. Det var utvivlsomt en Svaghed at søge forkastet, hvad man har vedtaget, inden det endnu er prøvet. Jeg forstaar, at de Loger, der har en Støtte i deres Stor-Repræsentanter, har været ivrige efter at beholde dem, og vi kan heller ikke undvære Brødrene eller deres Erfaring, *men vi kan forlange, naar vi har Stor-Repræsentanter, at de da kommer til vore Møder. Naar der ingen er kommen i Dag,* beviser det, at det ikke har spillet nogen overvældende Rolle for dem, og i hvert Fald maa de Søstre, der har stemt for at beholde dem, ogsaa sørge for, at Stor-Repræsentanterne udfylder den Plads, vi har sat dem paa ...

Saa gik man videre med Nominationen til Raads-Formand. Det kneb med at finde den, der havde Mod og Lyst. Tilsidst gik Str. Over-Mester Elna Jørgensen, den fungerende Raads-Skatmester, ind paa at lade sig vælge, for dog at faa Ende paa Tingene. Hun blev saa valgt med 30 Ja og 6 Nej og 1 blank Stemme. Men saa maatte der vælges en ny Raads-Skatmester. Det blev Str. Over-Mester Ingeborg Eldon af Loge Nr. 6 Gefion.

ET BEVÆGET ØJEBLIK

Og derefter kom Mødets mest bevægede Øjeblik: Str. Ingeborg Spagers Afsked med sit Hverv som Raads-Formand, det Hverv, som hun havde røgtet med saa megen Klogskab og Takt og givet Liv og Farve gennem sin rige og varme Personlighed. Hun sagde:

Inden jeg forlader denne Plads, vil jeg gerne rette en varm Tak til alle herinde, der har hjulpet mig og staaet mig bi. Embedsmænd og Søstre! De har gjort mit Liv rigere, og det har været nogle dejlige Aar. Vi lever i en haard, simpel og uhyggelig tid, og man kan gribe sig i en Trang til at kalde Fortiden tilbage. Mange roser sig af deres skarpe Stringens og paastaar, at Følsomhed er naragtig og latterlig. De har svært ved at blive imponeret over noget, siger de, vi ser Tingene, som de er, og der er ikke noget at blive rørt og betaget over. Lad os rulle Gardinerne op for Omverdenen og se Tingene, som de er.

Naar vi maaler den Tid, der er gaaet, med den, der er i Vente, saa staar vi uvisse og usikre. Skal vi, der kæmper for det gode i Menneskenaturen, komme til at snige os langs Husmurene, skal en Paragraf, en disciplinær Regel, der hører hjemme i en Kaserne, udelukke dem, der vil virke til Gavn for Humanitet og Barmhjertighed. Men en Ting er sikkert – alt det ydre er ligegyldigt. Man maa ikke blive færdig med en Ting, fordi man ser den i ny Belysning.

Man maa forstaa at bøje Viljerne mod hinanden i frugtbart Samarbejde og forhandle sig til Rette som Følge af gensidig Højagtelse.

Knud Rasmussen, den store Charmør og det dejlige Menneske, sagde engang: Hvis alle anstrenger sig for at have smukke Tanker – da bliver de til i Menneskenes Sind og stiger op som Bobler fra Havets Dyb, der søger Luften for at briste.

De allerfleste af os maa have praktisk Virksomhed for at leve. Vi maa arbejde sammen med andre. Men det er nødvendigt, at man gensidig indretter sig og handler ud fra den Grundsætning, at skal Mennesker arbejde sammen fornuftigt, maa de behandle hinanden paa ordentlig Maade.

Tiden egner sig ikke for Forudsigelser om, hvad der vil ske i Fremtiden – kun at vi alle vil gøre vort bedste for at naa vore Maal.

Jeg ønsker for Ordenen, at den maa give Arbejde til alle arbejdsvillige Hænder, og at dybtgaaende Erfaringer og rig Menneskelighed maa gaa Haand i Haand.

Jeg ønsker for Kvindelogerne, at de med Dygtighed og Alvor maa tage fat paa de Opgaver, der stilles dem, eller som de selv paatager sig, saa de kan overbevise alle om det Retfærdighedskrav, at blive ligestillet indenfor Ordenen. Menneskeheden gennemtrængt af Kærlighed, Fordragelighed og Respekt for andres Værdi og Lykke – det skal være vort Maal.

Br. Mandrup-Poulsen

Br. Edmund Melander

Br. Martin Jensen

De raadgivende Storloge-Repræsentanter for Rebekka-Raadet, valgt den 31. Marts 1940

Og saa arbejder vi med godt Humør – lær at smile i Regn og Solskin – i *Medgang* og *Modgang* ...

Derefter foretoges Indsættelse af de to nye Embedsmænd, og Mødet sluttede paa sædvanlig Maade, efter at Br. Stor-Sire havde udtalt til Str. Raads-Formand Elna Jørgensen:

Det er en meget ansvarsfuld Stilling, De nu er gaaet ind til, men De er jo i Besiddelse af Dygtighed og en klar og skarp Hjerne, og det er af stor Betydning. Der vil maaske komme en Brydningstid for Rebekka-Raadet, det maa den høje Storloge jo afgøre. Jeg beder Raadets Medlemmer slutte tæt sammen om deres nye Formand. Jeg ønsker Dem Lykke og Held i Deres Gerning.

Og til Dem, Str. Ex.-Raads-Formand, siger jeg en hjertelig Tak, ogsaa paa Ordenens Vegne. De har ledet Rebekka-Raadet med Dygtighed og Ro, og har ved Deres Intelligens og Deres Kærlighed til Logen stræbt efter at gøre det, som Br. Stor-Sire Skeel og jeg ønskede for Rebekka-Raadet. Rebekka-Raadet var Udtryk for en Myndighed, som der blev set op til, nu maa vi i Ydmyghed bøje vort Hoved, da Raadet har udviklet sig anderledes, end vi havde tænkt, og se, hvad Tiden bringer.

REBEKKA-RAADET FOR ANDEN GANG I STØBESKEEN

Mødet i 1940, der afholdtes i København den 31te Marts, var ikke meget righoldigt. Det beskæftigede sig i Hovedsagen kun med de nye Statutter og den Forretningsorden, der knyttede sig til disse.

Mødet lededes af den nyvalgte Raads-Formand, Str. Elna Jørgensen, og den fungerende Br. Dep. Stor-Sire Knud Nielsen var mødt i Br. Stor-Sire Valdemar Madsens Forfald. Desuden var flere Logers Stor-Repræsentanter mødt.

Str. Raads-Formand bød Velkommen og beklagede, at tre af Raadets trofaste, Str. Vice-Formand Ella Rasmussen, Str. Vice-Formand Margrethe Christensen og Str. Over-Mester Christine Jacobsen fra Sønderborg-Logen, var forhindrede i at komme til Stede.

Samtlige Loger med Undtagelse af Nr. 20 Veritas var repræsenteret.

Efter at Nomination til Embedsmænd havde fundet Sted, og Regnskabet var aflagt, tog man fat paa Behandlingen af det foreliggende Forslag til Statutter og Forretningsorden, efter at Lovudvalgets Formand, Br. Ex.-Dep. Stor-Sire Wenzzel, havde fremsat forskellige Bemærkninger til Forslaget, og Raadsmedlemmerne havde haft Lejlighed til at udtale sig. Behandlingen var ganske kort og frembød ikke Overraskelser. Med ganske enkelte Rettelser blev Statutterne vedtaget ved skriftlig Afstemning med 32 Stemmer Ja, 2 blanke, 1 Nej.

HVAD STATUTTERNE BESTEMMER

Vi skal her, saa kort som muligt, trække Statutternes Hovedlinje op – denne Rebekka-Raadets Grundlov, der forhaabentlig skal bære Fremtiden og bære den godt.

Det siges til at begynde med, at Rebekka-Raadet staar under Jurisdiktion af den uafhængige Storloge for Kongeriget Danmark og er dens Magt og Myndighed undergivet. Dets Omraade og Virksomhed bestemmes i de Statutter, som Storlogen til enhver Tid fastsætter for Raadet. Forslag til Ændring i Statutterne skal forelægges Raadet til Erklæring før Behandling i Storlogen finder Sted, og Rebekka-Raadet kan selv gøre Indstilling til Storlogen om Ændringer i Statutterne.

Derefter fastslaas det, hvad der er Raadets Formaal og Opgave, og der siges herom, at dets Formaal og Opgave med Hensyn til *rituelle Spørgsmaal* er at behandle, at afgive Erklæring og at gøre Indstilling til Stor-Siren angaaende Ændringer i og Tilføjelser til Rebekka-Logens Grade-Ritual. Hvis et af Raadet indstillet Forslag herom godkendes af et Flertal af Storlogens valgte Embedsmænd, er det gyldigt vedtaget, uden at Forelæggelse for Storlogen er fornøden.

Med Hensyn til *Ordensspørgsmaal i Almindelighed* er det Raadets Formaal og Opgave at behandle og afgive Indstilling til Storlogen angaaende saadanne Spørgsmaal – baade Spørgsmaal i Almindelighed og Spørgsmaal, der særligt angaar Rebekka-Sagen – naar Raadets Erklæring kræves af Storlogen, Stor-Siren eller en Rebekka-Loge. Raadet kan i øvrigt selv optage saadanne Spørgsmaal til Behandling og Indstilling, og enhver Rebekka-Søster kan gennem sin Loge forelægge Raadet Ordens-Spørgsmaal.

Endelig siges det, at Raadets Formaal og Opgave med Hensyn til *Ordenslivet i Rebekka-Logerne* er at virke som et Bindeled mellem alle Rebekka-Loger, bistaa dem med Raad og Daad angaaende deres Ordensliv, drøfte fælles Ordensopgaver og virke for deres praktiske Løsning til Bedste for Ordenen.

Med Hensyn til *Medlemsskabet* i Raadet bestemmes det, at Raadet bestaar af alle kvindelige Ex.-Mestre, naar de er godstaaende Medlemmer af en Rebekka-Loge. Desuden har følgende Adgang til at overvære Raadets Møder: Rebekka-Logernes kvindelige Over-Mestre, Storlogens valgte Embedsmænd, de Distr. Dep. Stor-Sirer og Rebekka-Logernes valgte Stor-Repræsentant eller i dennes Forfald anden Stor-Repræsentant. De har endvidere – med Undtagelse af Logernes kvindelige Over-Mestre – Ret til at deltage i Forhandlingerne, men de har ingen Stemmeret. Stemmeret har kun de Ex.-Mestre, der i hver enkelt Loge er valgt som stemmeberettiget Raads-Repræsentant. Haves der ingen kvalificeret Ex.-Mester, kan en Over-Mester vælges, og der vælges altid en første og en anden Repræsentant. En Loge med indtil 70 Søstre har een Stemme. En Loge med over 70 Søstre har to Stemmer.

Videre bestemmes det, at *Raadet holder Møde* hvert andet Aar, nemlig i første Halvdel af Marts Maaned i de Aar, da Storlogen holder almindeligt Møde.

Med Hensyn til *Raadets Ledelse* bestemmes det, at der skal vælges en Raads-Formand, en Vice-Formand for Logerne Øst for Storebælt, en Vice-Formand for Fyen og en for Jylland, en Raads-Sekretær og en Raads-Skatmester. De vælges blandt de kvindelige Ex.-Mestre. Valget finder Sted i de Aar, da Storlogens Embedsmænd vælges, og Valget gælder for fire Aar. Desuden udnævner Raads-Formanden for det samme Aaremaal en Raads-Kapellan, en Raads-Marskal og en Raads-Vagt. Der gives derefter nærmere Regler for Raads-Udvalg, Protokol, Beretning, Økonomi og forskellige særlige Forhold, som vi ikke skal opholde os ved. Derimod er der særlig Grund til at dvæle ved en Bestemmelse om Oprettelsen af et Udvalg af Stor-Repræsentanter.

EN FORKLÆDT SPECIAL-DEPUTERET

Der bestemmes herom ordret følgende: Rebekka-Logernes Stor-Repræsentanter vælger af deres Midte et Udvalg paa tre Medlemmer, der selv konstituerer sig med

et af Medlemmerne som Formand. Udvalgets Opgave er at yde Raadets Styrelse Raad og Vejledning og afgive Betænkning i de Sager, som Raadets Styrelse forelægger den. I de Sager, der med Raadets Erklæring eller Indstilling forelægges Storlogen, *kan Raadet overdrage Udvalgets Formand* – i hans Forfald et andet Medlem af Udvalget – *som Raadets Ordfører at forelægge Sagerne for Storlogen.*

Denne Bestemmelse er i Virkeligheden et Fund, hvem der saa siden har Æren af det. Hvis man ser nærmere paa det sidste Punktum, vil man nemlig se, at denne Ordfører i Virkeligheden er den mistede Spec. Dep. Stor-Sire i andre Klæder. Han har nemlig i Hovedsagen den Opgave, der skulde være den Special-Deputeredes: Han er Rebekka-Raadets Ordfører og Talsmand overfor Storlogen. Den, der taler paa Rebekka-Logernes Vegne.

Rebekka-Søstrene har i Virkeligheden ved denne Bestemmelse faaet baade i Pose og i Sæk. De har baade Stor-Repræsentanter og en Spec. Dep. Stor-Sire, hvis de da vil vide at benytte ham. Og det vil de forhaabentlig.

For Oversigtens Skyld skal vi tilføje, at baade Statutter og Forretningsorden blev vedtaget af Storlogen med en enkelt, nærmest redaktionel, Ændring, og at Stor-Repræsentanterne til det fornævnte Udvalg valgte Br. Martin Jensen, Stor-Repræsentant for Rebekka-Loge Nr. 17 Sinceritas i Svendborg, Br. Mandrup-Poulsen, Stor-Repræsentant for Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebod i København, og Br. Edmund Melander, Stor-Repræsentant for Rebekka-Loge Nr. 19 Alexandra i Haderslev. Br. Edmund Melander blev Formand for Udvalget.

Efter at Rebekka-Raadet havde endt Arbejdet med Behandlingen af Statutter og Forretningsorden, skred man til Valg af Embedsmænd.

Til Raads-Formand genvalgtes Str. Over-Mester Elna Jørgensen af Rebekka-Loge Nr. 16 Syvstjernen. Til Vice-Formand for Logerne Øst for Storebælt nyvalgtes Str. Over-Mester Kali Agerholm Schade af Rebekka-Loge Nr. 23 Elisabeth. Til Vice-Formand for Fyen genvalgtes Str. Ex.-Mester Ella Rasmussen af Rebekka-Loge Nr. 3 Freja. Til Vice-Formand for Jylland nyvalgtes Str. Ex.-Mester Antoinette Kell af Rebekka-Loge Nr. 7 Terra Nova. Til Raads-Sekretær genvalgtes Str. Ex.-Mester Elisabeth Bay af Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie. Til Raads-Skatmester genvalgtes Str. Over-Mester Ingeborg Eldon af Rebekka-Loge Nr. 6 Gefion.

Str. Kali Agerholm Schade, Vice-Formand for Logerne Øst for Storebælt

St. Antoinette Kell, Vice-Formand for Jylland

Str. Erna Hansen, Raads-Marskal

Str. Augusta Lehmann, Raads-Kapellan

Nye Embedsmænd, valgte paa Rebekka-Raadets Møde den 31. Marts 1940

Til Raads-Marskal nyudnævntes Str. Over-Mester Erna Hansen af Rebekka-Loge Nr. 3 Freja. Til Raads-Kapellan nyudnævntes Str. Ex.-Mester Augusta Lehmann af Rebekka-Loge Nr. 5 Dronning Margrethe, og til Raads-Vagt genudnævntes Str. Over-Mester Carla Melander af Rebekka-Loge Nr. 19 Alexandra.

Str. Raadsformand sluttede derefter Mødet med i hjertelige Ord at takke Br. fungerende Stor-Sire, Stor-Repræsentanterne og alle Raadsmedlemmerne med Ønsket om, at de Beslutninger, som man havde taget, maatte blive til Gavn. Jeg mindes – sagde hun – Br. Stor-Sires Ord paa vort sidste Raadsmøde, at Rebekka-Raadet for anden Gang var i Støbeskeen, og om vi end skal igennem mange Børnesygdomme, er det mit Haab og mit Ønske, at Raadet maa komme helstøbt ud af Støbeskeen ...

Hermed er der gjort Rede for Raadets Historie til i Dag. Hvad dette Raad vil kunne udvikle sig til, og hvilken Betydning det vil kunne faa for Rebekka-Logerne og derigennem for Ordenen herhjemme, hviler i Fremtidens haarde Hænder. Den Form, som det nu har faaet, synes at kunne bære gennem meget og har paa mange Maader givet Søstrene den naturlige Stilling, de har, og med Rette ogsaa kan gøre Krav paa, indenfor Ordenen og Ordenens Liv. Men det er jo endelig ikke Bogstaverne og den kolde Skrift, det kommer an paa. Det er Viljen til Livet. Viljen til Udvikling. Viljen til at løse de Opgaver, der ligger foran Dørtærskelen.

Har Rebekka-Logerne den – og hvem tør tvivle –, skulde man synes, at der nu maa kunne times Rebekka-Raadet en god og frugtbar Arbejdstid, ikke alene med Hensyn til Logernes indre Anliggender, hvor det er Lov og Ritual det gælder, men ogsaa hvor det gælder Aanden og Tjenersindet. Det, der alligevel baade er det første og det sidste ...

REBEKKA-LIV OG REBEKKA-KAAR I ANDRE LANDE

Inden vi afslutter denne Fremstilling af Rebekka-Gradens Historie, der hidtil kun har omfattet Gradens Oprindelse og Udvikling og dens Historie her hjemme, skal der gives en lille Fremstilling af Rebekka-Liv og Rebekka-Kaar i andre Lande. Noget stort er der ikke at fortælle om det. I Europa har Graden haft ret trange Kaar, og det er egentlig kun i Amerika, at den er kommen til fuld Udvik-

ling og Udfoldelse. Det er kun et mere end beskedent lille Mindretal af de 8701 Rebekka-Loger med 644,465 Medlemmer, som Ordenen ifølge sidste Opgørelse tæller, der ikke hører hjemme i Amerika. Danmark staar, saavidt vides, højest med sine 25 Loger og 1563 Medlemmer, hvoraf 237 er Brødre.

Imidlertid er det ret forstaaeligt, at

AMERIKA BÆRER PRISEN

Det er Rebekka-Gradens Hjemsted, hvor den, som vi ved, blev skabt under ikke ringe Pres ogsaa fra Kvindernes Side, og hvor den har langt større naturlige Betingelser for Arbejde og Udvikling end i andre Egne af Verden. Og hertil kommer saa Amerikanernes Lyst til Logevæsenet. Det er noget, der ligger dem i Blodet, sammen med alt andet, som har med deres Trang til Masseudfoldelse at gøre. En Amerikaner skal helst være i en Loge. Er han ikke i en Odd-Fellow Loge, skal han i hvert Fald gerne være i en anden Forening med mere eller mindre logemæssige Former, hvis han da har en Smule Respekt for sig selv.

Men tilbage til Rebekka-Logerne paa den anden Side den store Dam.

I sit lille fortjenstfulde Arbejde om Rebekka-Gradens Historie, som Br. Redaktør Oluf L. Arndal i sin Tid udsendte, lader han en amerikansk Rebekka-Broder fortælle om Rebekka-Søstrenes Liv og Arbejde, og vi skal med denne Skildring som væsentligt Grundlag gøre Rede for, hvorledes Rebekka-Institutionen har taget Form derovre og hvorledes dens ordensmæssige Kaar er.

Hvad velgørende Formaal i al Almindelighed angaar, er Logerne paa Grund af de Love, der gælder for den suveræne Storloge, ikke i Stand til at yde noget synderligt. I Følge disse Love maa Aarsbidraget og Optagelsesbidraget nemlig kun anvendes til Understøttelse af Logens Medlemmer. Ganske vist maa Logen bruge 10 pCt. af samtlige Indtægter til andre Formaal end Medlemmers Understøttelse. Men disse 10 pCt. – saaledes fortæller i hvert Fald den amerikanske Rebekka-Broder – gaar som oftest til Udgifter ved Indsættelse af Embedsmænd. De amerikanske Loger vælger endnu, som fra Tidernes Morgen, Embedsmænd hvert halve Aar. Og det er enhver Søsters skønne Drøm at blive Over-Mester. Bare i et halvt Aar, hvis det ikke kan blive til mere. Derfor har de amerikanske Loger ogsaa et Utal af Ex.-Mestre.

Der blev dog for nogle Aar tilbage i Tiden givet Rebekka-Logerne Tilladelse til at yde ogsaa Ikke-Medlemmer Understøttelse. Men Pengene maa bare ikke tages af Logens Midler. De skal skaffes til Veje paa anden Maade. Og denne anden Maade bliver som oftest en eller anden Festlighed, et Bal eller en Basar, hvis Overskud saa bruges til det Formaal, som man ønsker at støtte. Og det kan naturligvis altsammen være godt nok. Men den rette Vej synes det dog ikke at være, navnlig da det er en Kendsgerning, at Festligheder i saadanne Anledninger ofte blomstrer meget stærkt indenfor de amerikanske Rebekka-Loger. Men naturligvis: Hvert Land sine Skikke.

Af Arbejde, der ligger noget udenfor de rent logemæssige Opgaver, yder Søstrene derimod langt mere end Brødrene, og de tager sig navnlig meget af Børnene. De har i det hele taget mange Slags saakaldte *Aftener.* I Maj Maaned har de en Børneaften, hvor Medlemmerne har deres Børn med. Børnene yder først selv, hvad de kan. For Eksempel Deklamation, Sang, Dans og Musik. Derefter underholdes de med Lysbilleder og Film eller hvad andet, der kan interessere dem, og til sidst bliver de beværtet paa forskellig Vis. Ved Juletid holder de en lignende Børneaften, hvor Børnene tillige faar Gaver. Saadan noget kender man slet ikke indenfor Mandslogerne. Søstrene har ogsaa noget, de kalder Over-Mester Aftener. Paa den Aften bliver de Søstre, der har været Over-Mestre, og det kan ofte være mange, indbudt til en Festlighed og ført til Højbordet, efter at de er blevet fremstillet for Logen. Ogsaa Broder-Aftener kender man. Saadan en Aften bliver Brødrene budt til Gæst og er Genstand for særlig Hyldest. Og endelig har man Stor-Embedsmænds Aftener, hvor Stor-Embedsmændene hædres.

Alt dette lyder underligt i vore Øren. Men der er en vis sund Plan i det hele. Disse Aftener har alle det Formaal at faa Medlemmerne til at give Møde i Logen. Naar der ingen Optagelse er, er det nemlig meget almindeligt, at der i en amerikansk Loge, der tæller 3—400 Medlemmer, kun møder et halvt Hundrede, eller endnu færre. En afgørende Aarsag til de beskedne Mødetal er de store Afstande, der gælder for mange Loger. Mange Medlemmer har undertiden baade en og to Timers Kørsel til deres Loge. Imidlertid er det dog ikke alle Loger, der afholder den Slags Aftener. Det staar dem ganske frit for, om de vil eller ej.

Indenfor det sociale Arbejde er Oprettelsen og Opretholdelsen af Børnehjem

dog det, der beskæftiger Rebekka-Logerne mest. Og det skal siges til deres Ære, at her gør de amerikanske Søstre en Indsats, der maa aftvinge Beundring og som da ogsaa har vundet Statsmyndighedernes udelte Anerkendelse. Til Børnehjemmene er der desuden ofte knyttet Alderdomshjem baade for Søstre og Brødre.

Og her kommer saa igen et Glimt af det særlige amerikanske: Mange af disse Børnehjem har Musikkorps, der tit giver offentlige Koncerter. De er naturligvis fint uniformeret, de unge Musikere, og de gør altid voldsom Lykke.

I Amerika er der et Raad, et Assembly, for hver Stat. Der er saaledes Rebekah-Assemblies i New York, Washington, Illinois, Massachusetts, Ontario, Indiana, Kentucky og flere andre Steder, ialt i ca. 10 Stater, og hvert Raad har et Distrikt, som omfatter ca. 60 Loger. Men iøvrigt har Rebekka-Logerne ikke nogen som helst Repræsentation, hverken i den suveræne Storloge eller i Stats-Storlogerne, og ikke nogen som helst direkte Indflydelse nogen af Stederne.

Den velkendte amerikanske Lyst til Masseudfoldelse giver sig naturligvis ogsaa Udslag indenfor Odd-Fellow Ordenen. Det er saaledes meget almindeligt, at baade Søstre og Brødre viser sig offentlig i Optog med Regalier, noget, der sikkert vilde være helt utænkeligt andetsteds. Men naturligvis — paa den Maade kommer de amerikanske Søstre og Brødre ofte til at staa i en ganske anderledes Rapport til Offentligheden, end vore hjemlige Søstre og Brødre gør.

Som et andet særligt Træk af den amerikanske Loge-Aand kan ogsaa nævnes, at det er meget almindeligt at afholde større Møder i en stedlig Kirke. Som Regel afholdes der i hvert Fald een Gang om Aaret en Mindefest i en eller anden Kirke, og i disse Mindefester kan ogsaa Ikke-Medlemmer deltage. Og man kan om disse Mindefester læse f. Eks. følgende Kundgørelse i et Ordensblad:

Søndag Eftermiddag den 16. September blev valgt til Mindefestens Afholdelse og Ansøgning herom sendt til den danske Kirkes Bestyrelse. Musik-, Ceremoni- og Dekorationskomité blev nedsat, og det vedtoges at ansøge om Tilladelse til at bruge Regalier. En særlig Presse-Komité vil tage Vare paa Kundgørelserne, saa at Deltagelsen vil blive stor ogsaa fra udenforstaaende. Der vil blive et udsøgt Musikprogram med Hjælp af stedlige Kræfter, ligesom ogsaa de forskellige Logers højere Embedsmænd vil deltage i Ceremonien ...

Det lyder underligt for vore Øren, og meget af de amerikanske Rebekka-Søstres

Form for Ordensliv er da ogsaa fremmed og uforstaaeligt for os. Men det betyder vel ikke synderligt for nogen af Parterne. For dem er det altsammen saa naturligt. Og Hovedsagen er jo baade først og sidst kun den, at der gøres et Arbejde, der betyder noget og som har Værdi, ikke alene for den enkelte, men ogsaa for en videre Kreds. Og her lyder Skudsmaalet fra alle Sider, at de amerikanske Søstres Indsats er betydelig, ikke mindst paa det sociale Omraade, og navnlig hvor det gælder Børn og gamle.

Og hvad gør det saa egentlig, at der en Gang imellem helst skal lidt Musik til.

HOLLANDSKE FORHOLD

Som vi har omtalt i Værkets første Bind, var Stor-Sire Petrus Beyer den drivende Kraft med Hensyn til Oprettelsen af en Rebekka-Loge i Holland. I Januar 1920 rejste han sammen med sin Hustru Str. Ella Beyer, Br. Stor-Skatmester Chr. Hede, Br. Stor-Marskal Valdemar Madsen, Str. Augusta Kjær, Str. Richard-Pedersen og den hollandske Generalkonsul i København, Br. Ritbergen, til Holland, hvor den første hollandske Rebekka-Loge indstiftedes i Amsterdam den 23. Januar under Navnet Hollandia Nr. 1. Den begyndte med et Medlemstal paa 14 Søstre og 4 Brødre, og Str. Ella Beyer foretog paa den mest formfulde Maade Tildeling af alle Trinene til de nye Søstre og Brødre.

Siden da er der oprettet to Rebekka-Loger i Haag, en i Rotterdam og en i Zaandam, og desuden er der en Rebekka-Klub i Utrecht. Men Udviklingen er foregaaet meget langsomt, og Interessen for Rebekka-Sagen synes ikke at have været meget stor hos de hollandske Kvinder, hvad nu end Grunden kan være. Man paastaar, at det dels er de økonomiske Krav, som stilles, der er for store, dels en meget stærk og uforsonlig Modstand fra det katolske Præsteskabs Side.

KVINDEKREDSENE I SCHWEIZ

I Schweiz, hvor Ordenen blev indført den 19. Juni 1871 ved Indstiftelsen af Loge Nr. 1 Helvetia i Zürich, kender man intet til egentlige Rebekka-Loger og ikke heller noget til Rebekka-Graden, end ikke i dens ældste Form. Men man har noget, der hedder Frauenkränzchen. Enhver Broders Hustru kan blive Medlem af en

saadan Kvindekreds – eller Søsterkreds, som Kredsen ogsaa kaldes – fra den samme Dag, som hendes Mand træder ind i Ordenen, og den stiller ingen Krav til hende, hverken med Hensyn til at deltage i Kredsens Arbejdsmøder eller i noget andet af Kredsens Arbejde. Hendes Medlemsskab ophører, naar hun selv ønsker det, naar Manden udtræder af Ordenen, eller naar hun selv viser en uværdig Opførsel. Men den ophører ikke ved Mandens Død. Tværtimod, kan man nærmere sige. Ved Mandens Død er det nemlig Søsterkredsens Opgave at støtte Enken og Børnene paa bedste Maade og at staa dem bi med Raad og Daad. Hvis en Søster dør, giver Søsterkredsen Møde ved hendes Jordefærd og hjælper de efterladte efter bedste Evne.

Nogen bestemt Form – og navnlig en ritualbestemt Form – er der ikke foreskreven for Søsterkredsens Møder og heller ikke for Optagelsen i Søsterkredsen. Det gaar altsammen ganske formløst til. Det er noget, som enhver Søsterkreds kan ordne sig med, ganske som det passer Kredsen bedst. Ved Møderne – eller Sammenkomsterne er vel det mere rigtige Udtryk – er det som oftest Haandarbejde til Fordel for Fattige og Trængende, der lægger Beslag paa Søstrenes Tid og Opmærksomhed. Midlerne hertil skaffes som Regel til Veje ved at paaligne Søstrene et lille maanedligt Bidrag. Men ogsaa – og vistnok mest – ved Bazarer, Tombolaer eller den Slags Festligheder.

Bestyrelsen for en saadan Søsterkreds bestaar af en saakaldt Præsident og to Vice-Præsidenter. Den egentlige og afgørende Ledelse af Kredsen hviler i Præsidentens Haand, medens de to Vice-Præsidenter passer enten Kredsens indre eller dens ydre Virksomhed. Hvis man anser det for nødvendigt, kan man ogsaa vælge en Kasserer og en Sekretær. Men det kræves ikke. Der vælges altid et Udvalg, som skal tage sig af Sygebesøgene, og undertiden vælger man ogsaa Udvalg med andre særlige Opgaver. Præsidenten er altid Sammenkomsternes Leder, skaffer de nødvendige Materialer til Veje og træffer iøvrigt alle de Bestemmelser, der er nødvendige for Sammenkomsternes rette Forløb.

Hvorledes og hvor ofte man vil vælge Bestyrelse og de forskellige Udvalg, bestemmer Søsterkredsen selv. Kun har man fra Ordenens Side ønsket, at det ikke sker altfor tit, for at det hele ikke af den Grund skal blive usikkert og vaklevornt. Stemmeret har kun de Søstre, der deltager i Arbejdsmøderne. Naar der sker en

Ændring i Søsterkredsens Bestyrelse, skal dette meddeles den stedlige Loges Over-Mester, men ellers blander Logen sig ikke i Søsterkredsens Arbejde eller Forhold. Den ordner sig ganske, som den selv har Lyst.

I Søsterkredsens Love staar der altid – eller i hvert Fald som oftest – at det er Maalet og Pligten for Søstrene at staa Søstrene og Brødrene bi med Raad og Daad under alle Livets Omskiftelser, at være trofaste og oprigtige Veninder, og ikke mindst at være rede til at hjælpe i de Tilfælde indenfor Familielivets Rammer, hvor en Kvindes Raad og Bistand har mere Værdi end en Mands, eller i hvert Fald bedre og naturligere kan ydes.

Udadtil har Søsterkredsens Medlemmer den Opgave at støtte Ikke-Medlemmer paa bedste Maade, og ikke mindst at støtte fattige og ensomme Mennesker, der har ondt ved selv at klare sig i Livets Malstrøm. Kredsens Sygeudvalg har desuden, foruden den Pligt at besøge og hjælpe Syge indenfor Kredsen, ogsaa den Opgave at besøge Fattige og Nødlidende udenfor Ordenens Kreds, saa langt deres Evner rækker.

Som man vil se, falder disse Søsterkredses Opgaver ganske sammen med de Opgaver, der ogsaa bør ligge Rebekka-Søstrene paa Sinde. Og saa betyder det jo egentlig ikke saa meget, om Søstrene er samlet indenfor en Loge og et Rituals Rammer eller kun i en Forenings mere løse Sammenslutning. Blot at det Arbejde, der gøres, er præget af det rette Rebekka-Sind – Tjenersindet.

DE TYSKE SØSTERKREDSE

Allerede kort efter, at Ordenen den 1. December 1870 var blevet indført i Tyskland, gjorde man Skridt til ogsaa at indføre Rebekka-Graden dér. Man havde det ganske som herhjemme: Det skulde altsammen ske paa een Gang. Det første Resultat var, at 13 Odd-Fellow Brødres Hustruer blev indført i Rebekka-Graden i Würtemberg-Logen i Stuttgart den 25. Februar 1871.

Man saa, hvorledes Brødrene formelig brændte efter hurtigst muligt at faa alle Ordensgrene indført, siger den kendte tyske Forsker af Odd-Fellow Ordenens Historie, Dr. Konrad Andraeas. Ogsaa det den Gang udkommende tyske Ordensblad Herz und Hand, tog meget kraftigt til Orde for Rebekka-Gradens Indførelse.

Og da der iøvrigt intet var til Hinder for denne Grads Tildeling, ingen Tilladelser at søge noget Sted eller andre Formaliteter at ordne, kunde Borussia Loge Nr. 2 i Brandenburg allerede den 9. Marts 1872 meddele 12 Odd-Fellow Brødres Hustruer Rebekka-Graden. Den 28. April 1872 blev Rebekka-Loge Nr. 1 Einigkeit af Preussen festligt indstiftet i Berlin med 14 Brødre og 7 Søstre, og den 2. November 1873 blev Rebekka-Loge Nr. 2 Königin Louise af Preussen indstiftet i Hannover.

Men denne Udvikling havde dog ogsaa mange Modstandere. Man mente, at det var farligt at blive voksen før Tiden, og man pegede paa, at i Amerika havde Ordenen bestaaet i mange Aar, inden man tænkte paa Oprettelse af Rebekka-Graden. Sikkert havde det ogsaa været klogere, om man havde lært Ordenens A. B. C. lidt bedre at kende. Nu blev Resultatet det, at Modstanderne fik Ret, og at Rebekka-Gradens Indførelse i Tyskland ganske mislykkedes. De Loger, der efterhaanden var blevet oprettet, døde hen, og i Stedet derfor opstod de tyske Søsterkredse, der fik den Opgave at støtte de tyske Odd-Fellows i deres Logearbejde, at virke for at Søstrene og deres Familie kom hinanden nærmere, saaledes at Forholdet mellem dem blev saa hjerteligt som muligt samt at øve et Velgørenhedsarbejde saa langt, som deres Evner og Kræfter rakte ...

Lad os beskæftige os lidt med disse Søsterkredse. De hører ganske vist Fortiden til, ligesaavel som Ordenen i Tyskland gør det. Men deres Historie er ikke uinteressant, og det er en Kendsgerning, at deres Virksomhed, medens de fik Lov til at leve og arbejde, var af ikke ringe Værdi ikke alene indenfor Ordensskabets snævrere Kreds men ogsaa udenfor denne, dér hvor det sociale Liv og Arbejde kaldte paa dem ...

Søsterkredsenes Ledelse bestod af en Formand, en Næstformand, en Skriftfører og en Kasserer. Undertiden havde de ogsaa en Kapellan. Deres Sammenkomster formede sig i Begyndelsen paa samme Maade som Søstrenes i de schweiziske Kvindekredse. Tiden gik med Haandarbejde og Samtaletimer.

Til at begynde med affattede de tyske Søsterkredse ogsaa selv deres Love, der dog krævede Godkendelse af den Distr.-Dep. Stor-Sire. Men nogen synderlig Forskel var der naturligvis ikke paa dem. Den ene Lov var skrevet af efter den anden. Med Hensyn til Kravene og Opgaverne havde de i hvert Fald i det væsentligste det samme Indhold. Det bestemtes i Lovene, at alle Søsterkredse havde Pligt til at

optage enhver Broders Hustru uden at skønne over hendes Personlighedsværdi eller hendes Egnethed for Søsterkredsen. Hendes Ønske om Optagelse var det eneste afgørende, og hun kunde ikke udelukkes paa Grund af skyldige Bidrag. Først i en senere Tid blev det bestemt i en af Stor-Siren udarbejdet Vedtægt, der skulde gælde som Rettesnor for alle Søsterkredse, at en Søster kun i eet ganske enkelt Tilfælde – moralsk Uegnethed – kunde udelukkes ved en Foreningsbeslutning. Men Kravene for Vedtagelsen af denne Beslutning var forøvrigt saa strenge, at den saavidt muligt aldrig kunde komme til Anvendelse.

I den første Tid omfattede Søsterkredsene kun Brødres Hustruer, men senere blev det vedtaget, at ogsaa Brødres Søstre og Brødres Døtre kunde optages i Kredsen.

Søsterkredsene stod, efterat Stor-Siren havde udarbejdet den omtalte Vedtægt, der som sagt skulde gælde som Rettesnor for alle Kredsene, under Stor-Sirens Beskyttelse og var paa en vis Maade knyttet til den Loge, hvor Søstrenes Mænd hørte hjemme. Over-Mesteren i denne Loge, saavel som Stor-Siren, havde Ret til at overvære Kredsenes Møder. Møder afholdtes som Regel paa hveranden af Logens Mødeaftener, og det aarlige Bidrag til Søsterkredsens Kasse var som oftest sat til 20 Mark om Aaret. Logernes Logesale stod til Raadighed for Søstrene ved Optagelse af Søstre og ved Festligheder indenfor Kredsen, og der var af Stor-Siren udarbejdet bestemte Ceremonier til Brug ved Stiftelsesfester og en Aabningstale for dem, der ikke selv evnede at lægge en saadan til Rette. Endelig havde Søstrene Tilladelse til at bære en Naal med de tre Ringe, for at det kunde være muligt for dem udenfor Kredsen og navnlig paa Rejser at gøre sig kendelig for hinanden.

Som man vil se, var der i disse Søsterkredse et ikke ringe Tilløb til noget andet end en almindelig Forening. Men til andet blev det aldrig. Det er iøvrigt værd at lægge Mærke til, at Besøget i Mandslogerne var langt større den Aften, da Søstrene holdt deres Møde og fulgtes med Manden til Logen, end de andre Aftener – en Kendsgerning, som man fra Ordensledelsens Side lagde en ikke ringe Vægt paa. Man støttede derfor ogsaa Søsterkredsene paa bedste Maade og var ivrige for deres Oprettelse.

Søsterkredsenes Opgaver var ifølge deres seneste Vedtægter den, at understøtte og udfylde Broderskabets Arbejde ved at besøge de Syge, begrave de Døde, op-

drage de Forældreløse og komme de, der trængte, til Hjælp. Ikke mindst med Hensyn til Omsorgen for Broderenker og forældreløse Broderbørn har de tyske Søsterkredse ydet et frugtbart og velsignelsesrigt Arbejde. De fleste Søsterkredse i de større Byer havde for hver Broderenke en Forsorgssøster, som stod i et ganske særligt nært og inderligt Forhold til Enken og søgte at staa hende bi med Raad og Daad paa bedste Maade. Ikke mindst søgte hun at holde hende fast knyttet til Søsterkredsen, saaledes at hun saavidt muligt undgik Ensomhedens Tryk.

Viste det sig, at Understøttelse var nødvendig, traadte Søsterkredsens Understøttelsesudvalg i Virksomhed. Det bestod som Regel af 5 ældre, erfarne og besindige Søstre, og hvis Kredsens Midler ikke strakte til til den Hjælp, der var tvingende nødvendig, holdt de Raad sammen med Logernes Understøttelsesudvalg.

Hver Søsterkreds havde et Festudvalg og et Udvalg for aandelige Interesser, hvis Opgave det var at sørge for oplysende Foredrag og anden aandelig Berigelse. Iøvrigt arbejdede Søsterkredsene i de senere Aar af deres Tilværelse paa mange Maader sammen med Brødrene ved at støtte disse i deres humanitære Arbejde, baade med Hensyn til Feriekolonier, Alderdomshjem og Rekreationsforsorg.

I det hele taget var de tyske Søsterkredses Gerning gennem mange Aar et smukt Eksempel paa Samarbejde mellem Kvinderne og Brødrene til Ordenens Tarv. Kun Skade, at det blev saa brat og saa haardt afbrudt. Men en Æreskrans har de Krav paa for det uselviske Arbejde, de øvede, medens de kunde ...

DE NORSKE SØSTRE

Den første Rebekka-Loge Nr. 1 Scta. Sunniva blev stiftet i Oslo i Maj 1909 og begyndte med et Medlemstal af 29 Søstre og 3 Brødre. Men Udviklingen er gaaet langsomt i Norge. Der er i Løbet af 21 Aar kun oprettet ialt 9 Loger, og Medlemstallet er omkring 700. Man har et Rebekka-Raad med en lang Række af faste Udvalg og med et stort administrativt og ordensmæssigt Arbejde. Raadet indsætter selv sine Embedsmænd og arbejder i det hele taget meget selvstændigt.

Den, der herhjemme kender Rebekka-Sagens Udvikling i Norge bedst, Str. Ex.-Raads-Formand Ingeborg Spager, fortæller os følgende herom:

Rebekkainstitutionen indførtes i Norge i 1909. De norske Loger stod alle under

den danske Jurisdiktion med Br. Stor-Sire Petrus Beyer som Leder indtil den 7. August 1920, da Landet fik sin egen Jurisdiktion.

Det store Navn indenfor de norske Rebekkalogers Historie er afdøde Br. Stor-Sire Samuel Johnson. Forøvrigt arbejdede han med Fremsyn og Forstaaelse for hele Ordenens Sag fra første Begyndelse, men han blev en fremragende Kraft for Rebekka-Logerne. Allerede i 1909, samme Aar som Ordenen indførtes, holdt Br. Samuel Johnson, der var blevet Over-Mester, i den første Mandsloge Norvegia et Foredrag for indbudte Damer, og dette gav som Resultat, at der straks oprettedes en Rebekka-Forening, der kort Tid efter blev Rebekka-Loge Nr. 1 Scta. Sunniva. Der indviedes 29 Søstre og 3 Brødre med Br. Samuel Johnson som Over-Mester. 1913 stiftedes den næste Rebekka-Loge, Nr. 2 Urania, ogsaa i Oslo, men Br. Johnson, der imidlertid var blevet Stor-Sire, foretog i Aarene 1918—22 utrættelig en Række Foredragsrejser, der blev efterfulgt af Rebekka-Foreninger, som snart efter blev Rebekka-Loger.

Efter de seneste Oplysninger er disse Loger: Vaar i Stavanger, indstiftet 1921, Pax i Trondheim, indstiftet samme Aar, De syv Stjerner i Bergen, ligeledes indstiftet samme Aar, St. Veronika i Ålesund, indstiftet 1922, De hvite Liljer i Kristianssand, indstiftet 1924, Midnattsol i Narvik, indstiftet 1925, og Caritas i Oslo, indstiftet 1933 — ialt 9 Loger med omkring 700 Søstre.

Det maa med Ære nævnes, at Ritualet, som ogsaa vi danske Søstre benytter, i sin Helhed som bekendt er skrevet af Br. Stor-Sire Samuel Johnson, og at dets Skønhed og Styrke har glædet os alle, naar vi Gang paa Gang har hørt dets manende og kærlige Ord til os om at tjene vor Loge og hævde dens Grundsætninger.

Det norske Rebekka-Raad stiftedes den 23. April 1933. Det var de norske Søstres Forstaaelse af Ansvar og Forpligtelser, deres voksende Interesse og Trang til Selvstændighed i Afgørelser, der gjaldt Rebekka-Logerne, en Organisering, som de fandt Grundlag til i de amerikanske Assemblies, der gav Sagen Fremgang, støttet af den daværende Br. Stor-Sire, Gustav Eriksen.

Raadet samles hvert 4. Aar og bestaar af en Raads-Præsident, en Vice-Raads-Præsident, Raads-Sekretær, Raads-Skatmester og Repræsentanter blandt Logernes Ex.-Mestre. Som Repræsentant for Storlogen er udnævnt en Spec. Dep. Stor-Sire for Rebekka-Institutionen.

Rebekka-Raadet behandler alle Sager vedrørende Rebekka-Logernes Anliggender, dog skal Raads-Præsidenten i vigtigere Sager i Forvejen indhente Stor-Sirens Godkendelse af sine Afgørelser.

Det var en smuk Tanke, at Rebekka-Raadets første Skridt efter dets Indstiftelse var at bekranse Stor-Sire Samuel Johnsons Grav. Hans Minde lever blandt alle Rebekka-Søstre i Landet, og han levede sit Liv efter sit eget Motto: What can I do for you?

Rebekka-Raadets Arbejde har været præget af Energi og Dygtighed. I Sommeren 1939 afholdtes i Oslo et 3 Dages Rebekka-Stævne, hvor Søstre ogsaa fra vore Loger deltog. Det blev meget vellykket med ordensmæssigt Arbejde, Udflugter til Ordenens vedrørende Institutioner og selskabeligt Samvær. Og de norske Søstres Gerning er lykkeligt præget af deres Opfattelse af Ordenens Krav: Venskab i Sindelag og Tankegang, Menneskekærlighed og Sandhed i Ord og Handlemaade.

Lad os for Fuldstændighedens Skyld tilføje, at der ikke findes Rebekka-Loger i Sverige. Rebekka-Bevægelsen synes ikke at kunne afvinde de svenske Damer nogen Interesse. Desuden findes, eller fandtes, der ikke Rebekka-Loger i Finland, Belgien, Czekoslovakiet, Polen og Østrig.

En ældre amerikansk Kunstner har paa denne Maade skildret Racernes Møde som Sindbillede paa Lejrens Lære om Fordragelighed mellem Menneskene

LEJRENS HISTORIE

OPRINDELSEN I AMERIKA OG UDVIKLINGEN HERHJEMME

Det var i alle Henseender et Storværk, Thomas Wildey tog sig for at udføre, da han besluttede at omplante Odd-Fellow Ordenen i amerikansk Jordbund. Hans beskedne Stilling som en jævn, nærmest fattig Smed og hans ringe Ballast af almen Lærdom og Viden skulde ikke synes i særlig Grad at give ham den Udrustning, der maatte kræves for at udføre og fuldføre et saadant Værk. Men gunstige Forhold, baade indre og ydre, stod ham bi og hjalp ham over det værste. En rig naturlig Begavelse, en stærk Trang til Fremdrift, en utæmmelig Energi og en flammende Veltalenhed – alt dette i Forbindelse med en lykkelig Evne til at vælge de rette Medarbejdere og et Talent for at organisere, der ikke var helt almindeligt, gjorde det muligt for ham at gennemføre det djærve Foretagende.

Dertil kom ogsaa heldige Tids-Forhold. Fra Midten af Syttenhundredaaret havde Trangen til Foreningsvæsen grebet stærkt om sig. En Masse Foreninger

skabtes, som oftest af hemmelig Art, med religiøs-mystisk eller politisk, litterær eller social Baggrund. Og ikke mindst i det nyskabte amerikanske Samfund maatte Jordbunden for den Slags Sammenslutninger siges at være ganske særlig gunstig. Oppositionen mod de hidtil raadende Forhold raabte om republikansk Jævnhed, om Løsningen af allehaande snærende Baand og om personlig Frihed. Men hermed fulgte ganske naturligt samtidig Lysten til Sammenslutning. For mange alene af ideelle Hensyn. For mange sikkert ogsaa for Ærens og Værdighedens Skyld. Saadan var Tiden.

Maaske ogsaa noget paavirket af denne Tidens Aand dreves Thomas Wildey til det nye Land for dér at overføre det Ordenssamfund, som han havde tilhørt i sit Fædreland, og som han havde lært at sætte Pris paa. Det unge amerikanske Samfund, frit for alle snærende Baand og med Iver og Lyst til at skabe nye Forhold, havde ogsaa grebet ham, og han gjorde sig derfor hurtigt uafhængig af Fædrelandet for at betræde den Reformationens og Nydannelsens Vej, der er Særkendet for vort Ordenssamfund og som altid giver Løfte om Udvikling og Fremskridt.

Her skal imidlertid ikke skildres det organisatoriske Arbejde ved Opførelsen af Ordenens Hovedbygning – Logerne. Vi skal her beskæftige os med een af Sidebygningerne – Lejr-Institutionen. Og her bør det straks siges, at det ikke vil være helt urimeligt, hvis man gaar ud fra, at Konkurrence-Hensyn har været en væsentlig drivende Kraft til Lejrens Udvikling.

En Ret til at bære Uniform, der senere hen gav Anledning til Dannelsen af Lejrenes Overbygning, Patriarchs Militant – ogsaa kaldet den uniformerede Lejr – peger meget stærkt i den Retning. Man vilde ikke lade sig lumpe af andre Ordenssamfund, som ved offentlige Parader optraadte med stor Pomp og Pragt. Derfor lød Kravet: Saaledes ogsaa hos os. Og for at nævne et andet Eksempel: De amerikanske Frimurere omfattede den Gang ikke mindre end nogle og tredive Grader. Og her stod Odd-Fellow Ordenen med sine fattige tre, som oven i Købet *skulde* gives alle Medlemmer. Mon ikke det i Virkeligheden har forekommet vor Ordens Grundlæggere altfor smaat og uanseeligt.

Et Udslag heraf har det sikkert ogsaa været, at Indvielsen i Ordenen, der til at begynde med var en ganske enkel og kort Modtagelses-Ceremoni, senere blev udformet til en særlig Grad – en Grad, der i sin nuværende Skikkelse med fuld Ret

stilles først og højest i vort rituelle Ordensarbejde. Og her kan man ogsaa roligt regne med de i Amerika i sin Tid kendte saakaldte Mellemgrader: Forbunds- og Erindringsgraden, Ex.-Sekretærernes, Ex.-Undermestrenes og Ex.-Overmestrenes Grader. Og endelig Storloge-Graden, der vel kan siges stadig til en vis Grad at bestaa.

Men ved Siden af disse mere udvortes Motiver har vi naturligvis ogsaa fuld Ret til at forudsætte, at Hensigten yderligere har været at udvikle og uddybe det sædeligt-ideelle Moment i vort Ordensarbejde. Store Omraader, hvor Arbejdet for Menneskekarakterens Forædling kunde dyrkes, laa stadig upløjet hen, og Thomas Wildey og med ham de Mænd, der lagde Haanden paa Ploven, saa aldrig tilbage, men støt og ufortrødent fremad. Det var deres store Styrke, og det var det, der gav dem Lykken og Resultaterne. Intet, der for dem syntes egnet til at fremme det store Værks Grøde og Fremtid, fik Lov til at være ugjort. Der blev aldrig noget forsømt ...

Selvom Lejr-Institutionen er noget fremmed for den Ordensgren, hvorfra den amerikanske Gren stammer – Manchester Unity – maa man *maaske* dog i nogen Grad søge dens Oprindelse dér. Den gyldne Leveregels Grad, som den 22. Februar 1821 i Baltimore blev tildelt fem Ex.-Over-Mestre, blandt hvilke naturligvis først og fremmest Thomas Wildey, menes saaledes, men dog sikkert med Urette, at stamme fra England. Protokollen for Storlogen for Maryland og de forenede Stater, der holdt Møde en Gang hvert Fjerdingaar, viser for øvrigt, at denne Grad saa godt som ved hvert eneste Møde i de følgende Aar blev tildelt nye Storloge-Medlemmer, og alt tyder saaledes paa, at Graden, selv om dens Ritual endnu var baade uklart og uudviklet, dog har været ganske særlig skattet paa Grund af dens kloge Lærdomme og dens værdifulde Indhold. I den nævnte Storloge-Protokol kan man for øvrigt om Gradens Indførelse kun læse følgende: Efterat Br. Ex.-Mester Larkham var bleven forestillet som Medlem af Ordenen, blev den gyldne Leveregels Grad tildelt fem Ex.-Mestre. Det er det hele.

Graden gaves kun til Ex.-Mestre, der indtraadte som Medlemmer af Storlogen, og den bar ogsaa Navnet den fjerde Grad.

I Begyndelsen af Aaret 1825 indførte Thomas Wildey en ny Grad, som han kaldte den femte, og som efter mange Navneskifter til sidst fik Navnet den konge-

lige Purpurgrad. Det ligger nært at antage – eller rettere sagt – det er sikkert givet, at Thomas Wildey ved Udformningen af denne Grad har haft en Medarbejder. Man mener den højtbegavede John Pawson Entwisle, der i hvert Fald vides at være Ophavsmanden til de foran omtalte Mellemgrader. Sikkert er det under alle Omstændigheder, at Graden i sin Oprindelse fuldt ud er amerikansk. Dette er derimod ikke Tilfældet med Patriark-Graden, der tidligere var den sidste af de nuværende Lejrgrader. Denne Grad var nemlig nylig blevet indstiftet i England, og en Ex.-Mester M. Mc. Kormick fra Baltimore fik den tildelt ved et Besøg i England i Sommeren 1825. Efter sin Hjemkomst til Baltimore samme Aar gjorde han Storlogen bekendt med den nye Grad, som derefter straks blev betragtet som en yderligere Del af Ordensværket – en sjette Grad. Ogsaa de her nævnte to Grader blev kun tildelt Storlogens Medlemmer.

Man vil heraf kunne forstaa, at Lejrens tre Grader ingenlunde er Resultatet af et planmæssigt Arbejde, men er opstaaet – man maa vel nærmest sige – ganske tilfældigt, hentet fra forskellige Sider og Tider og derefter indføjet som et Led i Ordensarbejdet. Heller ikke var Lejren til at begynde med at betragte som en Institution for sig selv. Dens Grader betegnedes og betragtedes som Over-Grader, der alene tilkom Ordenens ledende Mænd. Den Mangel paa en vis Enhed og en vis indre Sammenhæng, som et kritisk Øje maaske vil kunne finde, eller spore, i Lejrens Opbygning, er derfor ikke alene forklarlig, men ogsaa fuldt ud forsvarlig.

Efter at de nuværende tre Lejrgrader en Tid havde været i Brug – den gyldne Leveregels Grad i fulde seks Aar – indgav nogle indflydelsesrige Brødre til Storlogen for de forenede Stater en Ansøgning om Tildeling af et Fribrev til Dannelsen af en Loge med den udelukkende Opgave at meddele disse tre Grader til dem, der maatte ansøge om det. Storlogen skulde altsaa herefter frafalde sin hidtil bestaaende Eneret til at meddele Graderne til Fordel for den foreslaaede nye Institution, og Brødre af Skarlagengraden – nu vor tredie Grad – skulde være berettiget til at faa Graderne meddelt, saaledes at de ikke i Fremtiden alene var forbeholdt Ex.-Mestre, der tillige var Medlemmer af Storlogen.

Denne Ansøgning blev bevilget den 15. Maj 1827 og den nye Institution arbejdede i nogen Tid under Navnet Lejr-Loge Nr. 1. Imidlertid forsvandt dette Fribrev paa en eller anden stadig ukendt Maade, og blev derfor erstattet med et nyt

Fribrev, dateret den 16. Januar 1829, gældende for *en Lejr af Patriarker*. Den oprindelige Betegnelse som Loge blev hermed afskaffet, og den nye Ordensdannelse, som straks fra Begyndelsen blev ledet af Thomas Wildey som Hoved-Patriark, antog Navnet Jerusalem Lejr Nr. 1. Samtidig med Lejrens Indførelse blev Forholdet mellem Graderne det, at Patriark-Graden blev den første og ikke, som det hidtil havde været, den sidste. Den nye Ordensgrad vandt straks stor Tilslutning, og det blev derfor nødvendigt, at der skabtes overordnede Institutioner, som havde den Opgave at overvaage Livet i Lejrene og sørge for en ensartet Ledelse og Form. Disse Institutioner blev kaldet Storlejre, og den første Storlejr dannedes i Baltimore den 31. December 1831 med Thomas Wildey som Stor-Hoved-Patriark.

Iøvrigt gav Iveren for Udbredelsen af den nye Ordensgren Anledning til meget forhastet Arbejde. Saaledes oprettede en Stats Storloge en Storlejr, inden der endnu var een eneste Lejr i Distriktet. Og en anden Stats Storloge oprettede en Lejr med Ret for denne til at bevilge Fribrev til Indstiftelse af nye Lejre indenfor Distriktet. Altsammen noget, der gav Anledning til adskillige Forviklinger. Imidlertid lykkedes det de forenede Staters Storloge efterhaanden at sikre sig Overledelsen af hele Lejrinstitutionen, og den har stadig bevaret denne Overledelse. Til Gengæld herfor fik Storlejrene i 1841 Repræsentationsret i Storlogen, noget der indtil da kun tilkom Stats-Storlogerne. Allerede to Aar i Forvejen var det for øvrigt blevet bestemt, at det fremtidigt skulde kræves af samtlige Stor-Repræsentanter, at de skulde være Indehavere af den kongelige Purpurgrad, en Bestemmelse, der stadig fastholdes.

Lejrens Ritual har adskillige Gange været Genstand for Revision og Forbedringer, og man har formodentlig Ret til at gaa ud fra, at de forskellige Grader i rituel Henseende i Begyndelsen har været noget beskedent udrustede. James G. Ridgely, Ordenens fornemste Historieskriver, paastaar i hvert Fald, at den gyldne Leveregels Grad oprindelig ikke rummede stort andet end et Pasord og et Tegn og i nogen Grad savnede rituel Tekst. Det vil ikke være helt urimeligt at gaa ud fra, at det samme har gjort sig gældende med Hensyn til de andre Grader. De tre nye Grader betegnes af en anden Ordenshistoriker som brudstykke-agtige og uden Plads i et fastlagt Ritual. En fuldstændig Udarbejdelse af et Ritual var derfor i højeste Grad paakrævet. Det forelaa i 1835 og blev antaget og vedtaget af de for-

enede Staters Storloge. Allerede tre Aar efter blev dette Ritual imidlertid revideret og omarbejdet og et nyt vedtoges i 1845. Skønt det nye blev betegnet som sin Forgænger i høj Grad overlegent, blev det dog anset for nødvendigt ogsaa at revidere dette, og et nyt Ritual blev vedtaget i 1881. Det er det Ritual, der endnu er det gældende.

Det skal dog i den historiske Sandheds Interesse siges, at Lejren ikke har været ganske uden Modstand. I Midten af forrige Aarhundrede opstod der en stærk og vidt udbredt Bevægelse, sigtende til dens Ophævelse, og til at forandre dens Grader til Grader for de underordnede Loger, som altsaa herefter skulde have 7 Grader. Forslag herom fremkom første Gang i den suveræne Storloge i dens Samling i 1851 og gentoges derefter den ene Gang efter den anden. Det havde ganske øjensynlig et meget stærkt Mindretal for sig. Det blev imidlertid stadig – men altid efter lange og ret voldsomme Ordskifter – henlagt enten til næste Møde eller paa ubestemt Tid, indtil Storlogen i 1874 gav følgende Svar paa de mange Ønsker om Nedlæggelsen:

Da den afgørende Ret og Privilegiet til at lade oprette særlige Lejrgrader, af den suveræne Storloge er tildelt Storlejrene i de forskellige Jurisdiktioner som en formelig Overenskomst, kan denne Ret ikke tilbagekaldes eller ophæves, saa længe Storlejrene ukrænket efterkommer deres Forpligtelser overfor Storlogen ...

Da Spørgsmaalet altsaa herefter kun kunde løses ved at Storlejrene frivilligt opgav deres Fribrev, hvad de ikke fandt den ringeste Anledning til, døde det hele hen af sig selv og Spørgsmaalet har ikke senere været paa Bane.

Man vil af det, der foran er fortalt, kunne se, at Lejr-Institutionen ingenlunde er en Institution, stivnet i een Gang støbte Former, men at den har været Genstand for en Udvikling, der giver den Ret til at søge videre fremad paa Udviklingens og Reformernes Vej. Men eet skulde den altid helst være. En Samlingsplads og en Arbejdsplads for de stærkest interesserede og de rigest udrustede Kræfter indenfor vort Ordenssamfund.

LEJRENES FØRSTE KENDTE FRIBREV

Lad os, inden vi slutter, her gengive Ordlyden af Lejrens først kendte Fribrev. Ordlyden var denne:

Til alle som dette angaar.

Det kundgøres hermed, at der fra følgende Ex.-Mestre: Thomas Wildey, John Roasch sen., John Boyd, Thomas Carters, Thomas Slotschburn og Richard Marley, alle Medlemmer af den uafhængige Odd-Fellow Orden og boende i Staten Maryland, er fremkommet en Ansøgning til Storlogen for Maryland om Tilladelse til at oprette en Patriark-Lejr – at vi, Storlogen for Maryland i Medhold af et Fribrev, som Storlogen for de forenede Stater i Amerika i dets Møde i Baltimore har meddelt os, herved meddeler den ansøgte Tilladelse og giver den fornævnte Patriark-Lejr Fuldmagt til over den hele Jord at oprette Lejre for alle tro Odd-Fellows, og at vi, Storlogen for Maryland, meddeler den nævnte Patriark-Lejr udelukkende Ret til at meddele de for Lejre særlige Grader, nemlig Patriark-Graden, den gyldne Regels Grad og den kongelige Purpurgrad.

Vi, Storlogen, giver endvidere Patriarkerne det Privilegium at vedtage særlige Love, der kan tjene til Bedste for deres Broderskab, dog at disse Love ikke maa staa i Modstrid med de Love, der gælder for Storlogen for de forenede Stater eller Storlogen for Maryland. Skulde imidlertid den nævnte Lejr skade Storlogen for de forenede Stater eller Storlogen for Maryland eller paa nogen Maade handle i Strid med de Grundsætninger, der gælder for Odd-Fellows, forbeholder Storlogen sig Ret til at tilbagekalde dette Fribrev.

I Tilfælde af en tro Overholdelse af ovenstaaende Overenskomst, vil vi altid føle os forpligtet til at træde i Skranken mod ethvert forekommende Angreb paa eller enhver Forstyrrelse af dette Fribrev. Til bekræftelse heraf har vi underskrevet vore Navne og forsynet det med Storlogen for Staten Marylands Segl og med de for Lejren for Patriarker særlige Farver, Sort, Guld og Purpur.

ENTWISLE OG LEJREN

Spørgsmaalet om, hvem der egentlig kan siges at være Lejrens Skaber, har været Genstand for adskillige Drøftelser og Betragtninger indenfor Ordensskribenternes Kreds. Men man har alle været enige om een Ting: Hvis nogen bestemt Broder har Krav paa Æren, kan der ikke være Tale om andre end John Pawson Entwisle. Og Æren maa uden al Tvivl blive hans. I hvert Fald er der meget, som taler for det, og der er ikke andre, der kan gøre ham Rangen stridig.

Ganske vist har man ment, at den Br. Larkham, som den 22. Februar 1821 tildelte den gyldne Leveregels Grad – af Wildey kaldet den fjerde Grad – til 5 Ex.-Mestre med Wildey i Spidsen, har bragt denne Grad med sig fra England. Men dette er sikkert ikke rigtigt. I hvert Fald er det ganske overordentlig usandsynligt. Man ved nemlig med fuldkommen Sikkerhed, at Entwisle er Fader til de nu forlængst forsvundne Grader, Forbundsgraden og Erindringsgraden. Men naar man er enig om det og samtidig kan fastslaa, at den gyldne Leveregels-Grads hele Tankegang er fuldkommen i nøje Samklang med Erindringsgradens, synes det ikke vanskeligt at kunne antage, at Graderne ogsaa har den samme Skaber. Aanden og Udtrykkene er ganske Entwisles. Hertil kommer desuden den betydningsfulde Omstændighed, at Larkham, saavidt det lader sig oplyse, aldrig har krydset Atlanten med England som Maal. Og hvis han ikke har det, kan han jo ikke heller have bragt Graden med sig fra England.

Naar man kan fastslaa dette og samtidig fastholder den Kendsgerning, at Thomas Wildey i 1825 indførte en ny Grad, som han kaldte den femte Grad – nu kendt som den kongelige Purpurgrad – og at man er enig om, at han her har haft Entwisles Medarbejderskab ved Udarbejdelsen, synes det med fuldkommen Ret tilladt at kalde Entwisle for Lejrens Skaber.

Den sjette Grad – Patriark-Graden og nu Lejrens første Grad – blev derimod, som vi forhen har fortalt, bragt til Amerika fra England af en Br. Ex.-Mester M. Mc. Kormick fra Baltimore og er altsaa af engelsk Oprindelse.

Endelig maa vi ikke glemme, at Entwisle var Ordenens Skribent. Alt, hvad der skulde have det skrevnes Form, var, i den Tid han virkede sammen med Wildey, hans Værk. Han var en fantasifuld og formfuld Skribent, og han var altid Wildeys haandgangne Mand som Dep. Stor-Mester i den Storloge, der blev oprettet i 1821 med Wildey som Stor-Mester. Thomas Wildey selv var derimod aldrig nogen Pennens Mand. Han havde vanskeligt ved at give sine Tanker Udtryk i skriftlig Form. Men han var til Gengæld det levende Ords benaadede Mester – fantasifuld og blændende.

Entwisle var ansat ved et af Baltimores Dagblade, og han var fra den Dag, han blev Medlem af Wildeys første Loge i Amerika, Washington Loge Nr. 1 i Baltimore, dennes aandelige Midtpunkt. Hans levende og sprudlende Aand var aldrig

Lejrens Skaber, John Pawson Entwisle

Han var den første Deputerede Stor-Mester i Storlogen for Maryland og de forenede Fristater, der oprettedes i 1821 med Thomas Wildey som Stor-Mester. Senere var han en Tid Stor-Sekretær

i Ro. Han var, som sagt, Dep. Stor-Mester i den første Storloge og blev i 1823 dens Sekretær. Ikke mindst her fik hans blændende Egenskaber deres fulde og levende Udtryk. Han bragte ved sine Evner mange Idéer til Sejr.

Lad os endelig nævne, at James L. Ridgely, den fremragende Ordensskribent, kalder ham en helstøbt Gentleman med en sjælden Aand og Fantasi, og at Stor-Sire John A. Kennedy – kendt fra Oprettelsen af Rebekka-Graden – siger, at han var et alt beherskende Geni ...

Vi kommer for øvrigt senere i Ordenens Historie i Amerika tilbage til Entwisles Gerning i Ordenens Tjeneste.

TRÆK AF LEJRENS HISTORIE OG UDVIKLING HERHJEMME

Havde det været Hastværk med at faa Rebekka-Graden indført herhjemme, var Hastværket ikke mindre med Lejren. Paa det samme Møde den 19. April 1881 i Restaurationen Vildanden paa Østergade i København, hvor man vedtog at søge Fribrev til Oprettelsen af en Rebekka Grade-Loge, vedtog man samtidig at søge om Fribrev til Oprettelsen af en Lejr.

Og Ansøgerne var de samme, som med Hensyn til Rebekka Grade-Logen, Julius Meyer, Joh. Rath, Joh. Hansen og Marcus Polack, som da ogsaa blev Lejrens første Embedsmænd sammen med Brødrene A. J. Meyer og Victor Petersen.

Allerede sidst i Maj samme Aar blev det ansøgte Fribrev udstedt, og den 1. Juli mødte Stor-Siren for det tyske Rige, Albert Roth, og indstiftede Lejr Nr. 1 Valdemar med 31 Brødre, alle Medlemmer af Loge Nr. 3 Nordstjernen. Men der var hverken Arbejdsbøger, Regalier eller Rekvisitter til Raadighed. Det hele var saa formløst som vel muligt. Det var Hastværk, saa det forslog noget. Og det blev da ogsaa derefter. Hvorledes kunde det blive anderledes.

ET PAR AF TIDENS RØSTER

Lad os høre, hvad et Par af de Brødre, der var med i den første Tid, har at fortælle om Lejrens Liv. Det er slet ikke uinteressant, og det er i hvert Fald betegnende til Oplysning om, hvor letsindigt man tog paa det hele.

I Festskriftet i Anledning af Lejr Nr. 4 Skjalm Hvides 25 Aars Jubilæum i 1910 skriver dens ledende Kraft gennem alle de 25 Aar, Ex. Distr. Dep. Stor-Sire Vilhelm Damgaard, følgende sikkert ligesaa træffende som frimodige og beske Ord.

At Lejren ikke tog sig Opgaven meget højtidelig, naar den bare kunde faa Medlemmer, ses bedst deraf, at jeg, som den 26. April 1882 blev indviet i Ordenen, allerede i September samme Aar var i Besiddelse af K. P.-Graden i Lejr Nr. 1 Valdemar. Og det gik de øvrige Medlemmer af Lejren, som det gik mig. Vi granskede ikke over, hvilken Mening der i det hele taget kunde være med Lejren. Vi var glade ved at være Indehavere af Ordenens højeste Grad og ved at kunne smykke os med et K. P.-Grads Regalie – ikke mindst til det øvrige Broderskabs Beundring for os, som de troede var højt oplyste Brødre med det dybeste Kendskab til Odd-Fellow-Ship.

Og heller ikke den, der i korte Træk skrev Lejrens Historie ved dens 25 Aars Jubilæum den 1. Juli 1906, Datidens flittige og dygtige Ordens-Skribent, Br. Stor-Repræsentant Carl Petersen, er særlig venlig mod det forhastede Foretagende.

Han begynder sin Festartikel med disse oplysende Linjer, der vil læses med Interesse: Den unge Broder, der nylig har faaet Sandhedsgradens prunkløse Krave lagt om sine Skuldre, og som dermed er blevet berettiget til at deltage i alle Logens Arbejder, kan ikke undgaa at lægge Mærke til, at der af en Del af Brødrene bæres Regalier, hvis Farvepragt kappes med Embedsmændenes. De er purpurfarvede med gule, ofte gyldne, Frynser og bæres af Lejrmedlemmerne – Patriarkerne, som de kaldes. Det vil sige Brødre, der forsaavidt er i Besiddelse af Lejrens Grader, som disse kun kan tildeles Brødre, der har Logens 3. Grad.

Med forstaaelig Iver søger den purunge Broder Kundskab om Lejren og vil hurtigt faa at vide, at Lejren er en Del af Odd-Fellow Ordenen og har det samme Formaal som Logerne, men dog med en særlig Virkemaade. Medens Ordenens bredeste Grundlag, Logerne, indprenter som Hovedkrav Venskab, Kærlighed og Sandhed, er Tro, Haab og Kærlighed Lejrens Grundpiller. I Logernes Belæring kendetegnes Kærlighed som Broderkærlighed. I Lejren udvides Begrebet til Menneskekærlighed i al Almindelighed. Lejrens Tro, Haab og Kærlighed tager i det hele Sigte udover Logens snævrere Kreds. Den søger ikke Enkelthederne, men Helheden.

Det er, nærmere bestemt, Lejrens Opgave at samle Brødre fra forskellige Loger indenfor sine Rammer og derved bringe dem nærmere sammen, saaledes at de lærer hverandre bedre at kende – et udvidet Broderskab, der med et friere Syn kan udveksle Meninger om Ordensforhold og under Indflydelse af de skønne Lærdomme, som Patriark-Graderne indprenter, og i hvilke Tolerance – Fordragelighed – er Kærnen ... Og derefter fortsætter han:

Det er nu 25 Aar siden, at Lejren vandt Indpas i Danmark. Men ser man tilbage paa dens Virksomhed i disse 25 Aar, *vil det ikke kunne paastaas, at den har været i Stand til at gøre sig gældende, forud for Logerne.* Hvor er de store Idéer. Hvor er det store Udsyn, der burde have været Lejrens Særkende. Og selv om saadanne har været til Stede, er de aldrig naaet at blive virkeliggjort. Tværtimod. Man har fra første Færd kun beskæftiget sig med Smaating. Virksomheden gik saa godt som udelukkende i Retning af Sygehjælp og yderligere Begravelseshjælp til Medlemmerne i Tilfælde af Trang, ligesom man hædrede en afdød Patriarks Minde ved at plante et Rosentræ paa den Tue, hvor hans jordiske Rester var lagt til Hvile. Men da Lejrens Sygehjælp er et saa ringe – man kan godt sige fuldkommen ligegyldigt – Beløb som 1,50 Kr. om Ugen og Begravelseshjælpen kun 50 Kr., tør det vel næppe siges, at Lejren paa disse Omraader har virket udover, hvad der er ganske almindelig Broderpligt.

De første 25 Aar var saaledes efter Br. Carl Petersens Mening en fuldkommen ligegyldig Tid og Lejren et ganske overflødigt Foretagende.

STORE PLANER OG BITTER MODGANG

Det viste sig da ogsaa, at Lejr Nr. 1 Valdemar stod i Stampe, da den første hede Iver havde lagt sig og Interessen var kølnet. Den havde ingen synderlig Tilgang. Men sidst i 1882 syntes det dog, som om man paany begyndte at faa Medvind. I et enkelt Møde blev der bevilget ikke mindre end 58 Optagelser, blandt dem den senere Stor-Mester Andreas Holck. Ogsaa med Kassebeholdningen var det i den første Tid sløjt. Den 3. Marts 1882 angives Kassebeholdningen til 7 Kr. 50 Øre, og engang imellem maatte man oven i Købet laane sig frem. Det var derfor ogsaa saare rimeligt, naar man glædede sig over, at der tilsyneladende nu var Medvind at regne med.

Iøvrigt gik Bølgerne i den første Tid meget højt i Lejren, ganske som det var Tilfældet i Logerne. Hvad man drøftede var som oftest ikke andet end Pindehuggeri, og Mødeinteressen var derfor ogsaa meget ofte stærkt svigtende. Undertiden drøftede man ogsaa det meget paatrængende, men unægteligt højst naturlige Spørgsmaal, om hvad der kunde gøres til Bedste for Lejren. Men det fandt man aldrig ud af. Man kunde ikke enes om et bestemt Maal. Man savnede nemlig det, der var den allerførste Forudsætning herfor: Ordensforstaaelse og Ordenskultur. Saavidt kom man først langt senere.

Men at strides kunde man altsaa enes om. Og en Strid om en Ballot blev Grundlaget for en ny Lejr – i hellig Harme og dydig Indignation, siger Br. Vilhelm Damgaard med et lunt Smil, skønt han selv var med til at stifte Lejren. Det blev Lejr Nr. 2 Knud Lavard, der indstiftedes i København den 28. Maj 1884, altsaa kun smaa tre Aar efter at den første Lejr var indstiftet. Den fik straks en ret betydelig Tilgang, navnlig paa Grund af den stærke Interesse som Ordenen just paa den Tid havde evnet at skabe omkring sig. Lad os her i Forbigaaende nævne, at Ordenen i April 1882 talte 4 Loger, alle i København, med 500 Medlemmer, mens den i 1885 talte 17 Loger med 1625 Medlemmer. Den Dag, Knud Lavard-Lejren indstiftedes, talte den et Hundrede og tresindstyve Medlemmer. Og i Aarets Løb optog den saa mange Medlemmer, at den ved Aarets Slutning talte over 200.

Et Forsøg med at danne en tredie Lejr i København, Lejr Nr. 3, Niels Ebbesen, blev derimod kun et dødsdømt Foretagende. Lejren blev ganske vist indstiftet den 30. September 1885, men den ophævedes allerede Aaret efter, og Medlemmerne sluttede sig til Valdemar-Lejren. Den egentlige Sammenslutning fandt dog, paa Grund af formelle Vanskeligheder med Hensyn til Fribrevets Aflevering, først Sted den 2. Februar 1889.

Man forbandt med dette Forsøg paa en tredie Lejr den Idé, der var ligesaa højtflyvende, som den var bundurimelig: Man vilde have skabt en Stor-Lejr. Man havde den Gang lige akkurat naaet at faa en Storloge herhjemme. Og hvorfor skulde man saa ikke ogsaa have en Stor-Lejr ... Der skulde ganske vist 5 Lejre til en Stor-Lejr. Men naar man i København fik skabt 3 Lejre, kunde der i Provinsen vel nok skabes et Par Stykker.

Og der blev ogsaa hurtigt skabt een Lejr mere: Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide i Aar-

Lejr Nr. 1 Valdemars Fribrev udstedt af den suveræne Storloge

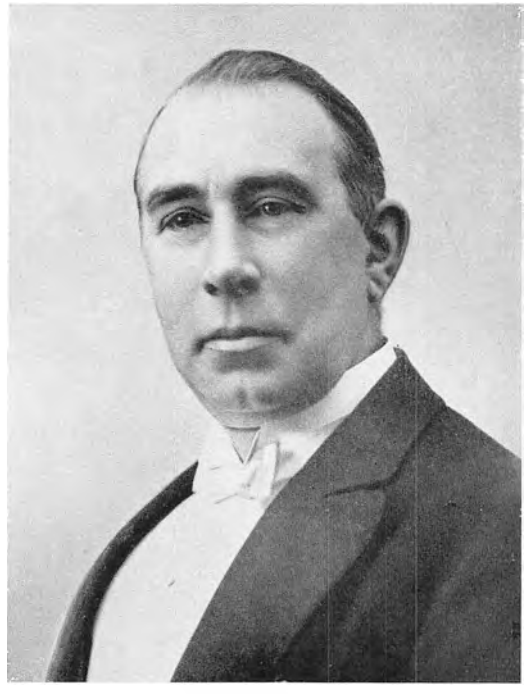

I. C. Helm-Petersen
Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide

L. Larsen
Loge Nr. 5 Sct. Knud

Robert Jahnke
Lejr Nr. 6 De tre Søjler

De tre Lejres nuværende Hoved-Patriarker

hus, der blev indstiftet den 19. Oktober 1885 med 35 Medlemmer. Og ogsaa her var Br. Vilhelm Damgaard een af de drivende Kræfter. Men saa afgik som sagt Lejr Nr. 3 Niels Ebbesen ved Døden, og dermed var ogsaa den højtflyvende Idé skrinlagt. Og den har aldrig, saavidt vides, vist sig siden.

Iøvrigt var Kaarene for Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide ingenlunde blide. I den første Tid kunde den ganske vist glæde sig ved rundelig Tilgang. Men Tilgangen hørte ret hurtigt op, og i Løbet af fem-seks Aar var den gaaet saa langt tilbage i Medlemstal, at man bestemte sig til at opgive dens Fribrev. Og samtidig var Mødeinteressen svækket. I Maanederne Februar, April, Maj, Juli, August og November 1889 afholdtes der ikke Møde, da der ikke var mødt et tilstrækkelig stort Antal Brødre, og det samme var Tilfældet i 1890 i Maanederne Januar, Februar, Marts og April og i 1891 i Maanederne Januar, Februar, Marts, Maj, Juni, Juli, August, September og November.

PAA DØDENS TÆRSKEL

Lad os se lidt nærmere paa denne Tildragelse, som den værdige Lejr i Dag sikkert ser tilbage paa med et Smil. Den har vist næppe før været saa frodig som nu med sine over 400 Patriarker.

I 25 Aars Festskriftet kan man læse herom:

Da Lejren stadig var i Tilbagegang og dens Medlemstal i Aarhus meget ringe, stilledes der i Mødet den 2. April 1891 følgende Forslag:

Hoved-Patriarken bemyndiges til skriftligt at henvende sig til hvert enkelt Medlem om deres Samtykke til at ophæve Lejren og til at sætte sig i Forbindelse med den Distr. Dep. Stor-Sire, Ex.-Hoved-Patriark Joh. Rath for af ham at indhente fornøden Instruktion angaaende Fribrevets Opgivelse og endvidere at henvende sig til Lejr Nr. 2 Knud Lavard for at formaa denne til at optage Lejrens Medlemmer.

I Mødet den 1. Oktober 1891 meddelte saa Hoved-Patriarken, Vilh. Damgaard, at der forelaa Tiltrædelse fra alle Brødre, skønt mange beklagede det, der skulde ske. Knud Lavard-Lejr havde ogsaa erklæret sig villig til at optage Brødrene. Men Forholdene havde alligevel nu forandret sig, idet Br. Damgaard havde modtaget en saalydende Skrivelse fra den Distr. Dep. Stor-Sire Joh. Rath:

– I Anledning af, at De i sin Tid meddelte mig, at den værdige Skjalm Hvide-Lejr Nr. 4 maaske vilde opgive sit Fribrev, skrev jeg herom til den højværdige suveræne Storloge og har herpaa erholdt Svar fra Stor-Sekretæren, hvori denne meget beklager, om dette skulde blive Tilfældet.

Stor-Sekretæren anmodede mig meget indtrængende om at formaa Dem til at opgive den Tanke, men prøve at formaa Patriarkerne til at interessere sig for Sagen og derved ikke alene holde Liv i den værdige Skjalm Hvide-Lejr, men gøre deres yderste for at faa den størst mulige Tilgang ...

Saa besluttede man at forsøge, om Livet kunde reddes. Og hvad man vist egentlig ikke havde ventet: Man fik i 1892 ved en vedholdende og meget energisk Agitation en lang Række Medlemmer fra Provinslogerne. Medlemsfortegnelsen viser Tallet 45. Og hermed var man paany naaet ind i smult Vande. Iøvrigt lettedes Tilgangen derved, at den Distr. Dep. Stor-Sire gav Br. Vilh. Damgaard Tilladelse til i Provinslogerne at tildele Brødrene Graderne paa fuldkommen formløs Maade. Ganske vist nedlagde baade Lejr Nr. 1 Valdemar og Lejr Nr. 2 Knud Lavard Indsigelse mod denne Massefremstilling af Patriarker, men det lykkedes dog at faa Sagen foreløbig bilagt, uden at der kom Stridigheder ud af det. Vilh. Damgaard kunde nemlig være en behændig Forhandler. Ganske vist sendte Lejr Nr. 1 Valdemar desuden en Klage til den suveræne Storloge, men denne gav ikke Klagen Medhold. Hvad der var sket, var sket i Ordenens Interesse og med den Distr. Dep. Stor-Sires Billigelse, blev der svaret. Og dermed maatte den Sag være afgjort.

Saa gik Aarene indtil 1909, da en femte Lejr saa Lyset, Lejr Nr. 5 Sct. Knud i Odense, der indstiftedes den 27. Marts med 49 Medlemmer, og Ordenen herhjemme havde altsaa nu fire levende Lejre. De to maatte dog senere slutte sig sammen til een, inden Institutionen fandt sit Leje, idet Lejr Nr. 1 Valdemar og Lejr Nr. 2 Knud Lavard den 16. September 1927 blev til Lejr Nr. 6 De tre Søjler.

Der har dog i 1919 været Planer fremme om Oprettelsen af en ny jydsk Lejr i Kolding, og Spørgsmaalet drøftedes meget stærkt. Man mente imidlertid, at en saadan Lejr vilde blive en Fare for det gode Sammenhold blandt Ordensmedlemmerne i Jylland, og Planen blev derfor skrinlagt. Men forøvrigt vist ogsaa af økonomiske Grunde.

DA DER VAR GAAET FEMOGTYVE AAR

Las os imidlertid, inden vi gaar videre, dvæle et Øjeblik ved den Fest i Anledning af Lejr Nr. 1 Valdemars 25 Aars Jubilæum, som afholdtes Fredag den 29. Juni 1906 paa Lejrens sædvanlige Mødeaften. Dens daværende Hovedpatriark Br. Lytthans-Petersen, den senere Stor-Marskal, gav ved denne Lejlighed Udtryk for sin Mening om Lejren.

Han sagde i Hovedtrækkene følgende:

Naar vi i Aften fejrer en Fest, saa er det ikke blot til Minde om Valdemar-Lejrens 25-aarige Bestaaen, men ogsaa til Minde om, at Ordenen nu har bestaaet her i Landet i 28 Aar. Der er Forskel paa en Loge og en Lejr. Logernes Opgave er den, at samle saa mange gode Mænd som muligt ind under vor Ordens Banner og skaffe vor Ordens smukke Lære Indgang saa mange Steder som muligt. Logerne har altsaa en Pionér-Gerning at udføre, og derfor har en Loge ogsaa, naar den har bestaaet i 25 Aar, forskellige Resultater i den Retning at pege paa.

Men Resultater i den Retning kan ikke opnaas af Lejren, der blev stiftet som en logisk Følge af Ordenens Indførelse og – fra det Øjeblik, Danmark fik sin Storloge – som en tvingende Nødvendighed.

De Brødre, som for 25 Aar siden stiftede Lejr Nr. 1 Valdemar, var – det tror jeg nok, jeg tør sige uden at støde nogen – naar lige undtages Brødrene fra Amerika, ret uerfarne, og kunde næppe have alt paa det rene med Hensyn til Lejrens Betydning. Og det er vel ogsaa Grunden til, at der intet nævneværdigt er at tale om fra Lejrens første Aar. Lejrens egentlige Maal – det, at samle de Brødre, der søger og ønsker en højere Forklaring og Udtydning af Ordenens Lære – vil den nu, efter at Storlogen i 1905 har vedtaget den nye Grundlov, udelukkende kunne virke for.

Den gyldne Leveregels Grad hedder Lejrens 2. Grad, og ligesom Kærlighedens Grad i Logen binder Venskabets og Sandhedens Grad sammen, saaledes staar ogsaa her den gyldne Leveregels Grad som Bindeledet mellem Patriarkgraden og den kongelige Purpurgrad. Tolerance, Fordragelighed og Brødrenes yderligere Forædling er jo nok værd at arbejde for.

Hvis vi nu i Aften spørger, om Lejren har naaet sit Maal, maa vi sikkert svare

Lytthans-Petersen
Lejrens Hoved-Patriark

Nej. Men vi kan sige, at den nu bedre end før har Betingelserne for at kunne naa frem ad Vejen ...

Jeg takker Storlogen, fordi den gik med til en Reform af Lejren, en Reform som jeg for mit Vedkommende – og jeg tror mange med mig – tillægger meget stor Betydning. De maa ikke tro, mine Brødre, at jeg mener, at Resultaterne vil foreligge straks. Nej, der skal gaa længere Tid, før dette sker. Men lad os tales ved om ti Aar, saa tror jeg, det skal vise sig, at hvad der nu er sket, har været til Lykke og Velsignelse for Lejren.

Som man vil se, er Br. Lytthans-Petersens Betragtninger ganske ligeløbende med, hvad der synes at have været den almindelige Mening indenfor Broderskabet om Valdemar-Lejrens første 25 Aar: at dens Betydning havde været saare ringe. Og det er sikkert ogsaa det bedste, der kan siges om den.

UTILBØRLIG KONKURRENCE – STOR-SIRENS MENING

Heller ikke Lejr Nr. 2 Knud Lavards 25 Aars Fest den 23. Maj 1909 var præget af de store Syner. At det derimod havde skortet paa virkeligt Arbejde, paa Fremsyn og paa hvad andet, der kunde tjene til Fremme af Ordenslivet, fik tydeligt nok sit Udtryk i den graa Tale, hvori Lejrens 1. Høvidsmand, Br. Th. Olsen, ved denne Lejlighed skildrede Lejrens Betydning gennem de 25 Aar. Hans Skildring gengives saaledes i Haand og Hjerte:

Lejr Nr. 2 Knud Lavard indviedes den 28. Maj 1884, altsaa i disse Dage for 25 Aar siden. Den talte ved Indvielsen 165 Medlemmer og optog i samme Aar endnu 48, tilsammen 213, et ret anseligt Antal, naar der ses hen til, at det var den anden Lejr og kun 6 Aar efter Ordenens Indførelse i Danmark. Lejrens Formaal skulde være at drage de flittigste, dygtigste og mest interesserede Ordensbrødre fra forskellige Loger sammen om et forøget fælles Arbejde i Ordenens Tjeneste.

Dette Formaal har Lejren siden haft for Øje, og om end dens Arbejde som alt

menneskeligt, mangler en Del i Fuldkommenhed, tør det dog nok siges her ved Jubilæet, at den i Tidens Løb har naaet at gavne Ordenen derved, at den har oparbejdet Samfølelsen mellem de underordnede Institutioner, forøget Medlemmernes Interesser for de fælles Opgaver og lagt Spirer til en ædel Kappestrid mellem Loger og mellem Brødre om at naa det største og bedste Resultat. Ordenen her var ung, og Lejrene endnu yngre. Den Erfaring, som ikke kunde gives Lejrene som Vuggegave, mener vi at have høstet senere. Nogle Aar forløb, i hvilke man maatte være tilfreds med at have erhvervet Ordenens højere Grad og med at være noget ud over det ganske almindelige. Resultatet af disse Aar forelaa i Medlemsantallet, som viste, hvor mange Logebrødre der med god Vilje og friske Kræfter stillede sig selv og deres Arbejdsevne til Raadighed.

Ordenslivet i Logerne har i de 31 Aar, siden Ordenen kom til Danmark, bevæget sig over kuperet Terræn, og Lejrene har stadig stræbt at følge Bevægelserne og Tempoet. Paa et Tidspunkt i 1893—94, da Bølgerne gik meget højt i Logerne i Anledning af Sygehjælpens Bortfalden de første Uger, greb Lejren Knud Lavard mæglende ind ved delvis at give den omstridte Hjælp i nogle Uger. Der kan have været og er maaske endnu forskellige Meninger om Betimeligheden af dette Lejrens Skridt. Men der kan kun være een Mening om, at Hensigten var god. I rette Tid, da Sindene var falden til Ro, trak Lejren sig tilbage til sit paa dette Omraade tilbageholdne Standpunkt.

Der bestod indtil de seneste Aar mellem Lejrene Nr. 1 og Nr. 2 og mellem disse og Skjalm Hvide i Aarhus en ret energisk Konkurrence. Indskud og Kontingent var ikke ens og ikke heller Lejrenes Ydelse ved Sygdom og Død. Men efterhaanden som vi alle bedre og bedre forstod, at Formaalet var ens for alle 3 Lejre, og Udbyttet af Lejrens Arbejde formentlig skulde nydes i Logerne, indsaa man, at materiel Konkurrence var en Utilbørlighed. Dette var man ved at blive enige om. Saa kom den nye Grundlov, som traadte i Kraft i forrige Termin. Med den afskaffedes Syge- og Begravelseshjælp og udelukkedes Konkurrence om alt andet end om at gøre Arbejdet for Ordenen bedst muligt.

De Opgaver, som til Bedste for Ordenen stilles en Lejr, vil derved være stillet dem alle, og den endelige Løsning vil sandsynligt blive een, derved at Lejrene indbyrdes konfererer om Sagerne, forinden de afgives, eller maaske endog behand-

ler dem i Fællesudvalg. Det store Skridt fra det gamle til det nye er dog foretaget uden Voldsomhed. Knud Lavard-Lejr har baandlagt saa megen Kapital, som efter Beregning behøves for at give enhver, som ved sin Indtræden fik Løfte om Begravelseshjælp, hvad der tilkommer ham. Paa nærværende Tidspunkt bestaar der i Danmark 4 Lejre, nemlig to i København, Skjalm Hvide i Aarhus og siden Marts i Aar Sct. Knud i Odense. Til Dannelse af denne sidste afgav Knud Lavard 36 Medlemmer og tæller nu 153. Lejren Knud Lavard staar nu rustet med alle Betingelser for at være, hvad den kaldes: Ordenens højeste Grad, og med alle Betingelser for, ved godt Samarbejde med de andre 3 Lejre, at naa noget af det, den har sat sig som Maal ...

Selve Festtalen holdtes af Lejrens Hoved-Patriark, Th. Dannemand-Nielsen, lyrisk bevæget, men uden Bidrag til Belysning af Lejrens Betydning i de 25 Aar, der var gaaet. Mest bemærkelsesværdig fra denne Fest er Br. Stor-Sire Petrus Beyers Udtalelse ved Festmiddagen om, hvad Lejren efter hans Mening skulde være. Han sagde herom:

Lejrens Særkende skal være det, at den skal være Samlingspunktet for ordensinteresserede Brødre. Lejren skal være Ordenens Generalstab, hvor de forskellige Sager skal planlægges og de nye Idéer derfra føres ud i Logerne. Lejren skal fremme Broderskabsfølelsen og være det fælles Midtpunkt for Ordenen.

EN IKKE RINGE SELSKABELIGHED

Heller ikke Jubilæumsartiklen i Haand og Hjerte giver Udtryk for, at Lejren har noget at pege paa som Resultatet af de 25 Aar, der var gaaet. Det hedder i denne Artikel:

At Lejr Nr. 2 kunde indstiftes allerede 3 Aar efter Nr. 1 og kun 6 Aar efter Ordenens Indførelse i Danmark og endda med et saa stort Medlemsantal, var en naturlig Følge af den stærke Fart, som Odd-Fellow Bevægelsen straks tog her i Danmark. Flittige og interesserede Odd-Fellows mente, at de burde have det hele med. De følte, at de burde indstille sig til Erhvervelse af den højere Grad med dens ophøjede Lærdomme og derved dokumentere, at hos dem kunde Ordenen finde Tilslutning til dens almennyttige Foretagender, ogsaa ud over det, som Logerne krævede af Brødrene.

I vore Øjne ser det nu ud, som om de kære Brødre den Gang greb fejl, da de gjorde Lejren til en Fortsættelse af Logen med et Tillæg til Kontingentet og en ringe Forøgelse af Ydelsen af Syge- og Begravelseshjælp. Det egentlige Ordensarbejde beholdt, som det burde, sin Plads i Logerne, og da det nævnte materielle Udbytte kun fik og kun kunde faa ringe Betydning, bevaredes Interessen kun hos en mindre Kreds af trofaste.

Der har i de forløbne Aar været Tider med ringe Tilslutning til Lejren. Det smukke og indholdsrige Ritual bevarede vel altid Interessen for Indførelser og Forfremmelser. Men selv det kunde, med for faa Udøvere, kun til Dels gøre sig gældende. Knud Lavard har maattet føle dette periodevis, indtil den nu med de nye Love har fundet sin rette Form. Materiel Ydelse er udelukket. De ideelle Maal holdes fremmest for Øje, og der arbejdes for det Fællesskab og den Lighed indenfor Broderskabet, som er betinget af en ensartet Virksomhed mod fælles Maal.

Sideordnet med Alvoren har der i Knud Lavard – der tør vel nok siges til Bedste for Ordenen – udviklet sig en ikke ringe Selskabelighed. I onde og gode Tider har Lejren haft et eget Greb paa at samle Medlemmerne en Gang eller to om Aaret, som oftest med Damer.

Saa er vi naaet til Aaret 1910, og den 19. Oktober fejrer den jydske Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide *sin* 25 Aars Fest. Det skete under saare festlige Former med Festloge med Recitativ og med Festmaaltid og Talers brogede Mylder.

Men noget virkeligt til Belysning af Lejrens Betydning eller Arbejde i de svundne Aar faar vi intet at vide om. Ganske forstaaeligt, naar vi i det følgende vil lægge Mærke til, at Lejrens Hoved-Patriark, Vilhelm Damgaard, nogle faa Aar i Forvejen i en Henvendelse til Storlogen havde kaldt Lejren et unødigt Vedhæng.

EFTER BEDSTE EVNE –

Men lad os gengive det væsentlige af Haand og Hjertes Skildring af denne Jubilæumsfest. Det hedder i denne:

Onsdag den 19. Oktober fejrede Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide sit 25 Aars Jubilæum med en særdeles smuk og stilfuld Fest, der ganske naturligt tillige formede sig som en velfortjent Hyldest til Br. Distr. Dep. Stor-Sire Vilh. Damgaard, der i alle de 25 Aar har beklædt Embedet som Lejrens Hoved-Patriark. Festen begyndte med

en Festlejr i Logebygningen i Christiansgade, og her samledes ved den fastsatte Tid Kl. 5¾ en festklædt Skare af Patriarker med deres Damer i Selskabslokalerne i Stuen, hvorfra 2. Høvidsmand, Br. Dehlholm førte først Lejrens Patriarker med Damer, derpaa Veteranerne med Damer og tilsidst de indbudte Gæster op i Logesalen, som var særdeles smukt og stilfuldt pyntet med grønne Planter og straalede i festlig Belysning. Efter at alle var kommet til Sæde, aabnedes Festlejren af Br. Hoved-Patriark Vilhelm Damgaard, hvorpaa man afsang den sædvanlige Indledningssang, og da dennes sidste Tone var døet hen, holdt Lejrens Hoved-Patriark følgende Festtale:

HVAD ER LEJREN FOR NOGET –

Ærede Damer, ærede Gæster, Embedsmænd og Patriarker.

Det er første Gang, vi har den Ære at se Damer i Lejren, og da Damerne jo temmelig hyppigt kommer i Logerne, er de vel nok en Del fortrolig med disses Arbejde. Anderledes med Lejren, og jeg er derfor sikker paa, at Damerne gerne vil rette det Spørgsmaal til os: Hvad er Lejren for noget? Jeg vil da forudskikke den Bemærkning, at Logen er et, og Lejren noget andet. Lejren samler Medlemmer fra alle Loger i Distriktet eller Landsdelen for at pleje Raad om og drøfte, hvad der kan tjene til Ordenens Bedste. Med andre Ord: Lejren skal være Kilden, og Logerne, som Ordenens egentlige Værksted, skal være Floden.

Ser vi nu tilbage paa Stiftelsen af denne Lejr, saa maa man indrømme, at Stifterne mere lod sig lede af Kærlighed og Begejstring end af Klogskab. Der skulde naturligvis Mod til dengang at stifte en Lejr i Aarhus, da der paa det Tidspunkt i Jylland kun fandtes 4 svage og nystiftede Loger, som hver for sig først skulde overstaa Børnesygdommene. Og Følgerne udeblev heller ikke. En fem-seks Aar efter befandt vi os paa Afgrundens Rand. Men som saa ofte i Livet kom Tilfældet os til Hjælp, saaledes at Lejren blev levedygtig, og siden den Tid er den stadig gaaet frem. Vi har altid efter bedste Evne søgt at fremme alt, hvad vi mente kunde tjene til Fremme af Ordenens Interesser og Samfølelsen mellem Logerne, men her lægger Afstandene Hindringer i Vejen. Det maa derfor blive Fremtidens Sag her, som med saa meget andet, at gøre Arbejdet mere virksomt, saaledes at Lejren i Sandhed kan blive et Enhedsbaand mellem Logerne i Jylland.

Tilfældet kom os i 1892 til Hjælp, da det kneb, men det vilde jo ikke have nyttet, hvis vi ikke havde bevaret nogle faa trofaste Medlemmer, og det var disse Patriarkers Kærlighed og Udholdenhed, som bevarede Lejren for Opløsning. Ogsaa i deres Loger har de, hver især, ydet et udmærket Pionérarbejde, saaledes at de i Sandhed har været de Grundpiller, paa hvilke Logerne byggedes op. De blev ogsaa det Fundament, paa hvilket Lejren blev genopført, og ikke mindst har det trofaste Venskab, vi stiftede med hverandre i Ungdommens Dage, og som har bestaaet sin Prøve gennem Tiderne – ligesaa varmt og friskt i Dag, som dengang det blev indgaaet – været medvirkende til, at intet gik i Stykker.

Vilh. Damgaard
Lejrens Hoved-Patriark

Jeg vilde ønske, at jeg i Dag kunde have overrakt alle Jer et synligt Udmærkelsestegn, men det kan jeg ikke. I har jo alt det, vor Orden kan yde Jer. Vi vil da bede Jere Hustruer om, at de i Aften vil pryde sig med de Blomster, som Marskallen nu vil overrække dem som en Tak fra os for deres Medarbejderskab og for de mange, mange Timer, de har maattet afse deres Mænd, naar de arbejdede i Ordenens Tjeneste og ikke altid kom helt tidligt hjem.

Vore Blomster smykker i Dag vore afdødes Grave, hvor de end hviler i den danske og svenske Jord. Og jeg er lykkelig over at kunne sige, at hver af disse Grave ikke alene gemmer et stort Stykke Odd-Fellow Historie, men ogsaa et Stykke Kulturhistorie, saa sandt som Odd-Fellow Ordenen er en Kulturbringer, fordi den lærer Fred og Fordragelighed blandt Menneskene.

VILHELM DAMGAARD HYLDES

Br. Ex.-Mester Lauritz Bech overrakte derpaa Hoved-Patriark Damgaard, som Gave fra Patriarkerne i Lejren, en meget smuk Sølvhammer med Plateau af Sølv, der bærer forskellige Symboler og følgende Indskrift: Til Vilhelm Damgaard, i 25 Aar Hoved-Patriark for Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide. 1885 – Oktober – 1910.

Derefter mødte Hilsnernes og Lykønskningernes Skare frem, og det var ikke faa,

der bragte den festende Lejr de bedste Ønsker. Samtidig var Br. Vilhelm Damgaard, som naturligt er, Genstand for den varmeste Hyldest, blandt andet fra Storlogens Side. Der blev fra denne overrakt ham et meget smukt Sølvbæger med Indskrift.

Br. Damgaard takkede dybt rørt for den Opmærksomhed, der var vist ham og for de mange gode Ønsker, der var udtalt for Lejren. Han beklagede meget, at Br. Stor-Sire paa Grund af Sygdom ikke kunde komme til Stede og bad om Forsamlingens Tilladelse til at sende ham et Telegram med Hilsen fra de forsamlede Damer og Brødre – en Tilladelse der fandt enstemmig Tilslutning.

Efter Afsyngelsen af Slutningssangen sluttedes Festlejren, hvorpaa Deltagerne begav sig hen til Hotel Royal. Festmiddagen holdtes i den store Sal, hvor der var dækket et særdeles smukt Bord med nogle og firsindstyve Kuverter.

Ved Middagen, under hvilken der spilledes af et udmærket godt Orkester, som blandt andet udførte en Festlejr-March i Dagens Anledning komponeret af Br. F. Arndt – en March, der gjorde megen Lykke og straks maatte gentages – bød Br. Vilhelm Damgaard velkommen til Bords. Festmiddagen forløb derefter paa den fornøjeligste Maade, med mange Sange og Talers Mylder, og alt hvad der ellers hører med til saadan en Sammenkomst.

Som man vil se, tales der ikke ret mange Ord om Lejrens Arbejde, og læser man det Festskrift igennem, som Lejren udsendte i Anledning af 25 Aars Festen, vil man forgæves søge noget herom. Der tales i Hovedsagen kun om Optagelser, Valg og om andre indendørs Ting, Fester og et Bidrag af 200 Kr. til Udsmykning af Loge Nr. 14 Sct. Olafs Lokaler.

Men, som Br. Carl Petersen spurgte i 1906, da Lejr Nr. 1 Valdemar festede: Hvor er de store Idéer. Hvor er det store Udsyn, der burde have været Lejrens Særkende ...

DA LEJREN VAR I STØBESKEEN

I sin Festtale ved Lejr Nr. 1 Valdemars 25 Aars Jubilæum i 1906 nævner Br. Lytthans-Petersen, at Lejren i 1905 havde faaet en ny Grundlov, og at han haabede, at denne Grundlov skulde kunne føre Lejren frem over det døde Punkt og

give den Muligheder for at pleje sit ideelle Formaal: *almennyttig Odd-Fellow Gerning.* Og i sin Jubilæumsartikel udtrykker Br. Carl Petersen dette Haab saaledes: *Det er altsaa nu ikke mindst i Lejrene, man venter de store Tanker fremsat, der skal skabe Ordenen Ry og Anerkendelse udadtil.* Naar Impulserne fremkommer, vil Patriarkerne sikkert fylke sig til Daad ... Og ogsaa ved de andre Lejres Jubilæumsfester var Haabet om den nye Grundlovs undergørende Kraft, som vi ved, kommet til Udtryk paa forskellig Vis.

Den første Anledning til, at Lejrens Grundlov toges op til grundig Gennemgang, var en Skrivelse til Storlogen af 5. Maj 1903, hvis Ophavsmand Vilh. Damgaard var, og hvori man henleder Opmærksomheden paa, at Vejen til at højne Lejrens Anseelse og Værdighed navnlig maatte søges i skærpede Betingelser for Adgang til Lejren, saaledes at en Broder ikke – som det hidtil var Tilfældet – den ene Dag kunde faa Logens 3. Grad meddelt og den næste søge Optagelse i en Lejr.

Denne Skrivelse var ledsaget af Forslag til en Lovændring, og behandledes i Storlogens Møde i 1903. Forslagets væsentligste Bestemmelse var, at Betalingen for Indførelsen – der efter en Storlogebeslutning i 1898 var nedsat til 15 Kr. paa Grund af svigtende Tilgang – nu skulde fastsættes til 45 Kr., at ingen kunde blive Medlem af en Lejr, uden at have haft Logens 3. Grad i mindst 2 Aar, og at Lejrens Medlemmer ikke optoges efter Ansøgning, men skulde *kaldes,* hvorved man forstod, som det udtrykkes i Forslagets § 4: Lejren kalder til Medlemmer Brødre, som ved virksomt Arbejde for Ordensarbejdet i Logerne har gjort sig fortjent til Optagelsen i en Lejr. Forslag om Kaldelsen skal stilles af et godstaaende Medlem af Lejren og være understøttet af 2 godstaaende Medlemmer.

Det hed i den Skrivelse, der fulgte med Lovforslaget, at man ønskede disse Bestemmelser vedtaget, for at Lejren ikke, som hidtil, skulde betragtes som et unødigt Vedhæng, men som Samlingsstedet for de Brødre, der har vist virksom Interesse for Ordenen.

Forslaget gik i Udvalg og vedtoges i 1905, dog saaledes, at Indførelsen skulde koste 75 Kr., der berettigede til alle Grader, et Regalie og den Ring, der hører K. P.-Graden til.

Dette var dog, som foran antydet, ikke første Gang, man havde søgt Storlogens Bistand til en Ændring af Forholdene indenfor Lejren. Allerede i 1898 havde

Valdemar-Lejren henvendt sig til Storlogen og gjort opmærksom paa, at Lejren led under en følelig Mangel paa Tilgang og paapeget, at en Sammenslutning af samtlige Lejre vilde være ønskelig, men at de Anstrengelser, man havde gjort sig i den Anledning, ikke havde frugtet. Knud Lavard-Lejren havde nemlig stillet sig ganske afvisende. Endvidere udtalte man i den samme Henvendelse til Storlogen, at man ved at nedsætte Betalingen for Indførelsen for nye Medlemmer og sløjfe den pligtige Hjælp til disse mente at kunne se Vejen til Tilgang. Man stillede Forslag om, at Indførelsen kun skulde koste 15 Kr., og at der for de gamle Medlemmer skulde baandlægges 50 Kr. som Begravelseshjælp. Hermed skulde saa den pligtige Hjælp være sløjfet. Storlogen gik ind paa dette Forslag, der tilsyneladende ogsaa hjalp. Valdemar-Lejren havde, da Henvendelsen fremkom, kun 71 Medlemmer, medens den i Jubilæumsaaret 1906 havde naaet Tallet 199.

Imidlertid var det ikke endt med Lovændringerne i 1905. Den indre – lad os kalde det – Usikkerhed indenfor Lejrene hørte ikke op med dem. Man lagde gennem Aarene jævnligt Beslag paa Storlogen, og lad os her ganske kort samle det altsammen under een Hat.

I Mødet i 1908 var der Forslag om, at Lejrens Grader skulde kaldes 4., 5. og 6. Grad. Forslaget henlagdes og forkastedes derefter i Mødet i 1910.

I Mødet i 1912 nedsatte man et Udvalg til at revidere den Grundlov, man fik i 1905, og i 1916 blev blandt andet foreslaaet, at der nu skulde 3 Aars Medlemsskab af en Loge til for at blive Medlem af en Lejr, med mindre man havde tjent i et Valgembede i to Aar. Forslaget henlagdes dog til næste Møde.

I Mødet i 1920 vedtager man, at Indførelsen i en Lejr skulde koste 150 Kr., og at der nu krævedes det i 1916 foreslaaede 3 Aars Medlemsskab af en Loge for at blive Medlem.

I Mødet i 1926 drøftede man et Forslag om en Ændring i Lejrens Grundlov, der kunde gøre det muligt at slaa Lejr Nr. 1 Valdemar og Lejr Nr. 2 Knud Lavard sammen. Begrundelsen var den, at det formentlig maatte erkendes, at Lejr-Institutionen i Danmark ikke havde naaet en saadan Udvikling og Modenhed, og navnlig ikke en saadan Forstaaelse i Broderskabet, at det var naturligt og muligt at have to Lejre i København. Og desuden havde det i en lang Aarrække vist sig, at de mødende Patriarkers Antal i begge Lejre tilsammen langtfra naaede, hvad et rime-

ligt Mødetal vilde være, naar Lejrens Betydning var fuldt bekendt. Tanken mødte en Del Modstand, der gav Br. Ex.-Dep. Stor-Sire J. Wenzzel Anledning til at fremhæve, at hvis Sammenslutningen ikke vedtoges, vilde Lejr-Institutionen i København ebbe ud og miste sin Betydning. Br. Stor-Sire Chr. Skeel fik derefter det Hverv at sammenkalde de to Lejre til et fælles Møde for at søge en Sammenslutning vedtaget.

I Mødet i 1928 blev det meddelt, at Br. Stor-Sire havde haft Held med sig. De to Lejre var nu slaaet sammen til een: Lejr Nr. 6 De tre Søjler, indstiftet den 16. September 1927.

I Mødet i 1936 blev Bestemmelsen om 3 Aars Medlemsskab i en Loge for at blive Medlem af en Lejr forhøjet til 4 Aar og Bestemmelsen om *Kaldelsen ophævet.* Nu skulde man *søge* om Optagelse.

I Mødet i 1938 vedtog man at *gaa tilbage til Kaldelsen,* og det hedder derefter i Grundlovens § 4, at Lejren kalder til Medlemmer saadanne Brødre, som er naaet til Modenhed med Hensyn til Forstaaelsen af Ordenens indre Væsen og Værdi, og som derhos ved virkelig Interesse for Ordensarbejdet i Logerne har gjort sig fortjent til Optagelse.

I Mødet i 1940 ændrede man endelig Tiden for Medlemsskabet af en Loge for at kunne optages i en Lejr fra 4 til 3 Aar.

Maaske betyder denne Usikkerhed med Hensyn til ganske bestemte Forhold ikke stort. Men den er dog Udtryk for en vis Famlen, som synes at have mere Hensyn til Medlemstallets Stigen og Dalen end til Lejrens indre Opgaver og ordensmæssige Værdi.

DA DER VAR GAAET HALV-TREDSINDSTYVE AAR

Saa gik Aarene – hvordan de gik og hvormed de gik, skal vi senere komme tilbage til – og man var naaet til den 1. Juli 1931, 50 Aars Dagen for Lejrens Indførelse her i Landet. Men da var den første Lejr, Lejr Nr. 1 Valdemar opløst for 3 Aar siden, sammen med Lejr Nr. 2 Knud Lavard. Nu var det disses Sammenslutning, Lejr Nr. 6 De tre Søjler, der skulde fejre 50 Aarets Fest. Og man gjorde

det under saare festlige Former, med Festlejr, Tildelinger af Patriark-Graden, Festmiddag og Udflugt til Sydsjælland Dagen efter.

Desværre indeholder Ordensbladet ikke synderligt om denne Fest, der dog var af ikke ringe ordensmæssig Betydning. Og det er Skade. Der siges nemlig ofte ved disse Fester, midt i Glædens varme Svulmen, et og andet, der som i skarpe Strejf belyser en Udvikling og en Udviklings Resultater. Nu maa vi holde os til en ret beskeden Jubilæumsartikel i Odd-Fellow Bladet for den 5. Juli 1931, altsaa 5 Dage efter Jubilæet, og et magert Referat af selve Jubilæumsfesten, der først fik sin Plads i Bladet – den 13. September, halvtredje Maaned efter Festen.

DE SVUNDNE AARS OPGAVER GØRES OP

Det hedder i denne Jubilæumsartikel:

Et Kig i Ordenshaandbogen vil vise, at Lejr-Institutionen i Danmark, organisatorisk set, endnu ikke har naaet sin fulde Udvikling. Baade Ordensfaderen, Julius Meyer, og den for Lejrens Udvikling saa ivrig arbejdende Distr. Dep. Stor-Sire Vilhelm Damgaard satte Lejrens organisationsmæssige Maal i Oprettelse af en Stor-Lejr efter amerikansk Forbillede. Denne Tanke er sikkert nu opgivet som ikke passende for danske Forhold. Sammenslutningen af de københavnske Lejre, der fandt Sted den 16. September 1927, viser, at man nu ser Maalet i een Lejr for Hovedstaden og een i hver af de tre Hovedlandsdele med deres tilsluttende Øgrupper. Og derfor kan man sige, at Maalet endnu ikke er naaet, da den sjællandske Provins-Lejr endnu ikke er dannet. Først naar den kommer, kan man sige, at Lejr-Institutionen i Danmark i formel Henseende er fuldt udviklet.

Følgen heraf har, som det kunde ventes, været den, at det først er i Halvhundredaarets sidste Halvdel, at Lejr-Institutionen har fundet sit ordensmæssige Arbejdsfelt. Før den Tid havde Lejrringen, som den saare eftertragtede Prydelse den var, utvivlsomt større Betydning end Lejren selv, idet man nærmest betragtede Lejren som en Slags eksklusiv Loge, der egentlig ikke havde anden Opgave end den at være – eksklusiv.

Men med Oprettelsen af Lejrenes Foredragsudvalg, der bekostede Udsendelsen af Foredragsholdere til Logerne, og af Det litterære Udvalg, der bekostede Udsendelsen af oplysende Ordensskrifter, fandt Lejren sit første Arbejdsomraade og blev

dermed en Faktor af største Betydning for Ordenens aandelige Udvikling. Afdøde Br. Ex.-Hoved-Patriark Th. Dannemand-Nielsen var Sjælen i dette Arbejde og bør derfor paa Lejrens Festdag mindes som den, der viste Lejren, hvor den skulde sætte Arbejdet ind. De mange Foredrag, der nu hvert Aar holdes rundt i Landets Loger, er i Virkeligheden Frugterne af Br. Dannemand-Nielsens grundlæggende Arbejde. Og naar der i Dag i nogen Maade kan tales om en dansk Ordenslitteratur, saa har Br. Dannemand-Nielsen ogsaa Æren derfor.

Som det paa andre Omraader gaar, saaledes gik det nu ogsaa her. Da Isen først var brudt, da den første Begyndelse var gjort, viste der sig Opgaver nok for Lejren. Af dem skal vi her nævne den, der er kendt under Navnet: Det skandinaviske Samarbejde, hvis Ophavsmand og Fader er Br. Ex.-Hoved-Patriark Marius Frandsen, og hvis første Resultater har været Udveksling af Foredrag og Foredragsholdere mellem de skandinaviske Broderlande indbyrdes. Dette Arbejde er imidlertid et Arbejde paa langt Sigt. Men naar den Tid kommer — og den kommer — da der ikke alene kan tales om et intensivt og praktisk skandinavisk Samarbejde, men om et tilsvarende internationalt, da vil Br. Frandsen blive nævnt som Foregangsmanden.

Idet Lejren kalder Brødre fra alle en Landsdels Loger til sig, bliver den et fælles Mødested, der markerer Enheden i Mangfoldigheden. Lejren har med andre Ord udviklet sig til at blive et betydningsfuldt Bindeled mellem alle Brødre og Loger inden for en Landsdel, og dermed tillige et naturligt Bindeled mellem Logerne og Storlogen, idet Logerne kommer til Lejren med, hvad de har paa Hjerte, og Lejren kan saa gennem en alsidig Drøftelse og Vurdering blive Logernes forstaaende og formaaende Talsmænd og en værdifuld Støtte for deres Stor-Repræsentanter.

I Arbejdet for denne Side af Lejrens Virksomhed træffer vi et Navn, der har god Klang i hele den danske Odd-Fellow Verden, nemlig Navnet Chr. Bock Jensen. Som Skjalm Hvide-Lejrens mangeaarige og nuværende Hoved-Patriark har Br. Bock Jensen udført et stort Arbejde for at give Lejr-Navnet Realitet, netop som Lejr. Frugten af dette Arbejde er bl. a. Oprettelsen af de mange Lejr-Foreninger, der er at betragte som Lejrens yderste Forposter, hvis Opgave er at holde Lejren underrettet om alle Rørelser inden for Logerne, og at være iagttagende over for Mulighederne for god Tilgang til Lejren.

Herman Feldby
Lejrens Hoved-Patriark

Hvor betydningsfulde disse og mange flere Arbejder end er, er vi alligevel tilbøjelig til at tro, at det er den yngste Lejr, Lejr Nr. 6 De tre Søjler, der har fundet det Arbejde, det indre Arbejde, der rammer lige i Centrum af den Grundforestilling, selve Ordet Lejr fremkalder hos ethvert Ordensmedlem, der hører det.

Det daglige Liv har saa mange Stridsmænd, der efter Aars og Dages Slid og Kamp trænger til det, en Lejr bør kunne byde og yde, nemlig Hvile, Ro og Fred for den af Dagskampen trætte. De tre Søjler har, hvad sikkert ikke er almindelig kendt indenfor Broderskabet, erhvervet sig Forret til et Antal Pladser paa et af vort Lands bedste og smukkest beliggende Hvilehjem for Medlemmer af Ordenen, der trænger til Hvile. Et Ordensmedlem, der ønsker et saadant Kurophold, maa henvende sig til sin Loge derom. Logen henvender sig derefter til Lejren, idet det er en Forudsætning, at Logen betaler for saadanne Medlemmer, der ikke har økonomisk Evne til at udrede de med Opholdet forbundne Udgifter, der andrager 2 Kr. pr. Dag. Lejren har i det hele kun med Logen, ikke med den enkelte, at gøre med Hensyn til det økonomiske. Kunde denne Opgave udvikles videre til at blive de danske Lejres Hvilehjem for Ordensmedlemmer, vilde der dermed være skabt en Ordensinstitution af stor Betydning, og Ordet Lejr vilde dermed være forvandlet fra en poetisk Vending til en herlig Realitet . . .

Her er dog Lyssynet løbet af med Artiklens Forfatter. Forholdet med Hensyn til dette Hvilehjem – Slamat hedder det – er det, at Lejr Nr. 6 De tre Søjler i en Aarrække, ved at yde Københavns Understøttelsesforening en Gave paa 600 Kr. har opnaaet, at der til Stadighed har været 2 Senge paa Hjemmet til Raadighed for værdige trængende Kvinder – Enker, Søstre og Brødrehustruer – indenfor de københavnske Logers Kreds. Disse 600 Kr. er skaffet til Veje, dels ved Lejrens eget Bidrag, dels ved at formaa de fleste københavnske Loger og Rebekka-Loger til hver at give et aarligt Bidrag af 35 Kr. Denne Virksomhed er iøvrigt nu overtaget af Foreningen af københavnske Over-Mestre.

Fra det skandinaviske Lejrmøde i Trondhjem den 5. og 6. Juli 1930

Personerne i første Række fra venstre er: Hoved-Patriark Halland fra Oslo, Hoved-Patriark Hallin fra Malmø, Hoved-Patriark Herman Feldby fra København, Stor-Sekretær A. Engberg, Danmark, Stor-Sire Chr. Skeel, Danmark, Stor-Sire Gustav Eriksen, Norge, Stor-Sire Bergqvist, Sverige, og Stor-Sekretær Middelthon, Norge

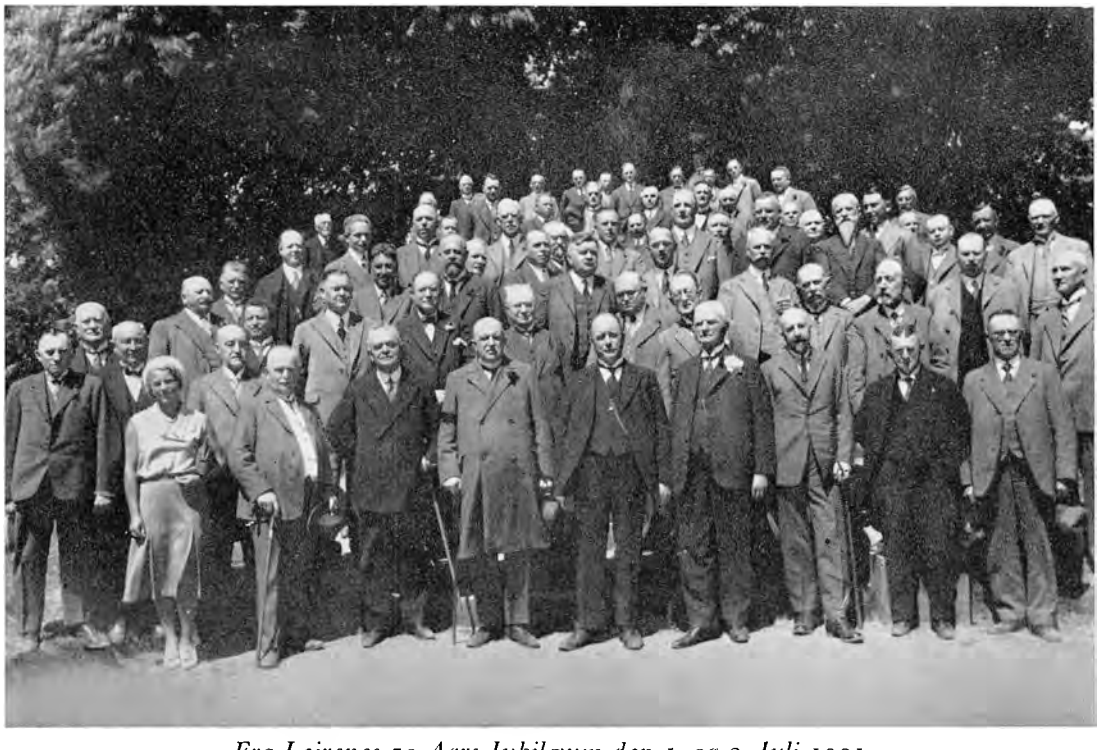

Fra Lejrenes 50 Aars Jubilæum den 1. og 2. Juli 1931

Deltagerne i Udflugten til Vallø den 2. Juli

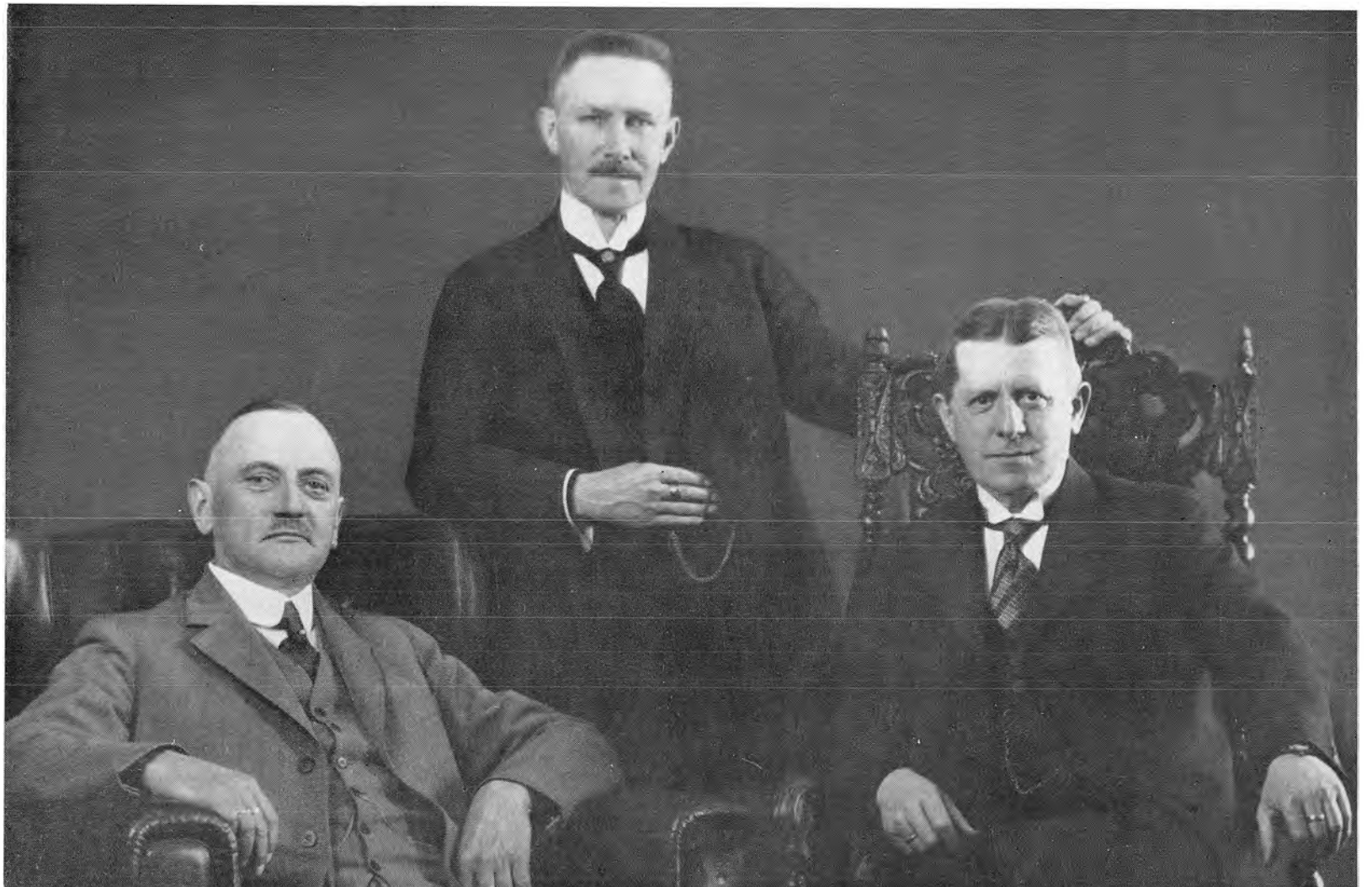

Det skandinaviske Tremandsraad i 1925

Fra venstre: G. Forsberg, Gøteborg — Gustav Eriksen, Oslo — Marius Frandsen, København

Lad os derefter gaa over til Odd-Fellow Bladets Referat af Festlejren og Festens Forløb. Det lyder i al sin Beskedenhed saaledes, naar undtages Aabnings- og Slutningssangen og Recitativet, der er hentet andet Steds fra:

Lejr Nr. 6 De tre Søjler fejrede den 1. Juli 1931 Indførelsen af Lejr-Institutionen her i Danmark for 50 Aar siden. De indbudte Gæster samledes Kl. 15 i Palæets Selskabslokaler, hvor Forfriskninger indtoges. Kl. 16 traadte de danske Patriarker ind i den festligt smykkede Lejr-Sal. Herefter kom Gæsterne og til sidst den svenske Stor-Sire, den danske Stor-Sire og Stor-Sekretæren fra Norge.

Efter at Aabningssangen, i Dagens Anledning skrevet af Patriark Erich Erichsen, var afsunget, fremsagde Hoved-Patriarken Herm. Feldby et smukt Recitativ af samme Forfatter, der ogsaa har skrevet Fest-Lejrens Slutningssang.

Vi gengiver her disse Sange og Recitativet:

AABNINGSSANG

Du Mand fra Heth, du Vandringsmand,
paa Vej mod fjerne Maal,
tvæt her din Fod i Kildens Vand
og tænd dit Offerbaal.

Rast her en Stund bag Teltets Sejl
i Ly for Dagens Brand,
thi Vejen den er streng og stejl
mod dine Længslers Land.

Og gransk dig selv en stakket Frist,
før du igen skal gaa,
om der er Brud og Evners Brist
i det, du lever paa.

Har du din Tro saa sikkert bygt,
trods Døgnets vilde Hast,
at den kan bære, klippetrygt,
hvad end der for dig brast.

Og gror dit Haab hver Dag paany,
trods Tvivlens Tornekrat,
saa du kan skimte gylden Gry
igennem Mulm og Nat.

Og synger Kærlighedens Røst
sig i dit Hjerte ind,
saa det kan brænde i dit Bryst
og flamme i dit Sind.

Thi hører du et Angstens Raab
fra det, hvorfor du stred,
da styrk din Tro og øg dit Haab
og voks i Kærlighed.

RECITATIV

Saa svandt paany et Aar i Tidens Strøm,
nys gled det bort mod Fortids dybe Vande,
imens vi stirrer mod det som en Drøm
med gyldent Skær fra Haabets Fremtidslande.
En Drøm. Javel. Hvad er der ikke drømt
fra Slægt til Slægt igennem Ve og Vaade,
og blev der meget end til Glemsel dømt,
fordi det kun var idel Skin og Skrømt,
saa fik dog noget Lod i Livets Naade ...
Men her forundtes det ej os at raade.

Saa lad os granske da vort eget Sind,
om ret vi nytted Aaret, der er rundet,
og om vi helt fik lagt den rette Vind
paa det, der blev os i vort Livssyn tvundet.
Den Lære, som vi vandt ved Vandrings Møje
fra Dalen op mod Visdoms fjerne Høje.

Fik vi vor Hyrdegerning røgtet ret,
og tog vi Byrder, der hvor Byrder bøjed
en Ryg, som Vejen gjorde smerte-træt,
mens Ørkensandets Sviden blænded Øjet.
Har ret i Nøjsomhed vi fundet Hvile,
og har vi vandret mange, strenge Mile
for glad at ofre for de mange andre.
Og har vi følt: Den Vej var skøn at vandre.

Har og vi fattet Sammenholdets Lære
og øvet os i Kunsten: Tro at være,
at holde Løfter og at bære Møje
med Smil som fra vor Barndoms blanke Øje.
Nuvel. Saa fik vi nemmet lidt af Læren.
Men vor var hverken Magten eller Æren.

End mere, har vi vi evnet fuldt vor Pligt
og lært for den vor stolte Ryg at bøje.
Og blev det andet kun end Drøm og Digt,
at Sind mod Sind skal sig tilsammen føje.
Men allermest. Forstod vi at forsage
for helt at følge Budet: at fordrage.

Fordrag, Fordrag. Bekend du kun den Tro,
at Ret og Uret ej skal sammen høre.
Men hav for andres Tanker Sind og Øre,

du fik jo ikke Livets Ret for to.
Fra Polers Is til Linjens Middagsglød
vi fødtes af det samme Moderskød,
og vi skal bære sammen Vandrings Byrde.
Tag da din Stav og vær den gode Hyrde
for dem, der higer famlende mod Maalet.
Thi Hyrdens Stav har større Værd end Staalet.

Saa svandt paany et Aar i Tidens Strøm.
Et stakket Nu. Et Fnug, der bort er vejret.
Og har vi segnet mer, end vi har sejret,
saa blev vel ikke alt kun Digt og Drøm.
Et lille Haab maaske fandt Livets Naade,
hvor større Kraft end vor fik Lov at raade.

Lad os da takke for, hvad Aaret gav
af Sorgers Skygger og af Glæders Gløden.
Og lad os knæle ved hver tuet Grav,
der gemmer een, som segnede i Døden,
hvis Mund blev tavs, hvis Stol i Dag staar tom,
men som var med paa Vejen, tro og from
mod det, der paa vor lange Vej skal vindes.
Thi den er hos os, som endnu kan mindes.

Og hilset være da det Aar, der steg
af Tidens Taager, svøbt i Morgengryet,
og lad os møde det, i Tro fornyet,
i Haabet glødet, stærk i Kærlighed,
for glad at vandre mod de lyse Tinder,
hvor Visdoms klare Kilder evigt rinder.

SLUTNINGSSANG

Saa fat da igen din Vandringsstav,
du ejer saa kort en Hvile,
thi fremad du skal mod Tind og Grav
og vandre saa mange Mile.
Men stakket en Frist kun Livet gav
og Dagenes Timer ile.

Saa vandrer du frem mod Drømmens Land,
at lytte til Visdoms Tale,
men Sol er som Brand i Ørkensand,
og Torne der gror i Dale.
Held, om du kan øjne Bjergets Rand
en Gang under Aftensvale.

Og segner du, før du naar dit Maal,
og skal gennem Nat forbløde,
saa bøj kun dit Hoved, tak og taal,
mens Tinder i Fjernhed gløde,
thi du bar dog Ved til Drømmens Baal,
der lover en Morgenrøde.

Da Aabningssangen havde lydt, sang Patriark Per Knudsen Kunsts: Hymne til Musiken og Hartmanns: Lær mig, Nattens Stjerne, og efter at 1. Høvidsmand, Clemen Jensen, havde oplyst Lejrens Data og Lejrens Maal, holdt Hoved-Patriarken Festtalen.

Stor-Sire, Kammerjunker Skeel, lykønskede derefter Lejren og udtalte Storlogens Tak for de mange Aar, Lejren saa smukt havde arbejdet sig frem, saa at Logerne nu forstaar Lejrens Betydning og Maal.

Derpaa overbragte den svenske Stor-Sire Br. B. J:son Bergqvist sin Hilsen, samtidig med at han overrakte Lejren en i Skind med Guldtryk udført Adresse, underskrevet af samtlige Lejre i Sverige, og Hoved-Patriark Herman Feldby den svenske Veteranjuvel. Stor-Sekretær, Patriark Joh. Middelthon, der repræsenterede den norske Storloge, overbragte Norges hjerteligste Hilsen, hvorefter Hoved-Patriark Br. Halland fra Lejr Norge i Oslo overbragte Hilsen fra denne Lejr. Og med Tak for al den Hjælp og Støtte, Lejren i Danmark havde ydet den norske Lejr, som nærmest var en Vandre-Lejr, overrakte han Lejren De tre Søjler en Hammer i Ibenholt og Sølv.

Lykønskninger overbragtes derpaa af Hoved-Patriarken for Suecia-Lejren i Malmø, af Hoved-Patriark Chr. Bock Jensen for Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide, af Hoved-Patriark Carl Zinglersen for Lejr Nr. 5 Sct. Knud, og af Patriark Valdemar Madsen, Kaptajn i Patriarchs Militant. Ex.-Hoved-Patriark L. Hancke fra den festende Lejr bragte Lejren en versificeret Lykønskning.

Efter at Hoved-Patriark Herman Feldby havde takket for Lykønskningerne og for de mange Blomsterhilsener, tildeltes Patriark-Graden til Br. Pastor Vald. E. Brenk.

Ved Festmiddagen, som afholdtes umiddelbart efter Mødet, herskede den bedste Stemning. Efter at Patriark Thor Dam havde budt velkommen, talte 1. Høvidsmand Clemen Jensen for de tre nordiske Landes Konger og Folk, og Musiken spillede de nationale Melodier. Taler og Sange fulgte derefter Slag i Slag. Blandt andet talte Hoved-Patriark Herman Feldby, den danske Stor-Sire, den svenske Stor-Sire, Stor-Sekretæren for Norge og Pastor Brenk.

Kl. 9 næste Morgen samledes henved 150 Deltagere atter, for i Biler, velvilligt

stillet til Raadighed af Brødre, i et herligt Sommervejr at køre til Vallø, hvor man besaa Slottet og den smukke Park. Der indtoges her en lille Forfriskning, inden man atter steg i Bilerne for at køre til Rødvig, hvor en solid Frokost ventede. Her blev der kun holdt faa Taler, og efter at have beset Herresæderne Gisselfeld og Bregentved, skiltes de fleste Deltagere i Turen, trætte, men glade for de svundne Festdage ...

Mere er der ikke.

Men lad os for egen Regning oplyse, at det desværre er ugørligt at fortælle, hvad Br. Herman Feldby sagde i sin Tale. Den findes intet Sted gengivet, og der findes intet Manuskript. Vi maa derfor indskrænke os til at sige, at den formede sig, dels som en smuk Lovsang om Lejrens ordensmæssige Værdi, dels som en indgaaende Redegørelse for Lejrens Arbejde gennem Aarene – en Redegørelse, der ikke vilde have været uden Værdi i Dag.

Og lad os om Festmiddagen oplyse, at dens to Hovedbegivenheder var den svenske Stor-Sires aandfulde og livfulde Tale, der ofte afbrødes af varmt Bifald og hilstes med stormende Haandklap, da den var endt. Og en Tale som den nye Patriark, den desværre faa Aar efter afdøde, friske og begavede Pastor Vald. E. Brenk holdt, og som formede sig som en klog og interessant Ordenstale, der fik alle til at lytte betaget og til at hylde ham til sidst.

DEN FYNSKE LEJR

Saa gik Aarene indtil 1934, da Lejr Nr. 5 Sct. Knud i Odense fejrede sit 25 Aars Jubilæum. Festen gav ikke synderlig Genlyd i Ordensbladet. Man kan kun læse følgende beskedne Ord om Jubilæet.

Fredag den 16. April fejredes 25 Aars Stiftelsesdagen ved efter Tildelingen af Patriark-Graden til en Broder, at afholde en Festloge efter Lejrens nye Festritual. Lejren var besøgt af Br. Stor-Sire og Br. Hoved-Patriark Hallin, Lejr Nr. 1 Suecia af Malmø samt Repræsentanter for de danske Lejre.

Efter Festlejren samledes Patriarkerne i Selskabslokalerne til en Festmiddag, der forløb paa smukkeste Maade. Til Festen var sendt mange Lykønskninger, Gaver og Blomsterhilsener. Dagen efter var der Udflugt for de tilrejsende Gæster til Lillebælts-Broen med Frokost paa Kongebrogaarden.

Det er ikke meget. Imidlertid er Manuskriptet til den Festtale, som Lejrens Hoved-Patriark, Carl Zinglersen, holdt ved denne Lejlighed, stillet til vor Raadighed, og vi gengiver den her i sine Hovedtræk. Han sagde:

Lejren er Hjertet, hvis kraftige Slag Blodstrømmen varmt gennem
Aarerne driver.
Lejren er dens, der som Motto paa Flag, Tro, Haab og Kærlighed skriver.

Disse Ord lød til de første Patriarker, der blev optaget i Lejrforeningen Sct. Knud i Odense, stiftet den 24. August 1905. Der var to Brødre, der var Sjælen i dette Arbejde, og hvis Gerning har betydet saa meget for Ordenen og for Lejren i de svundne 25 Aar. Det var afdøde Br. C. F. V. Lund og den nuværende Distr. Dep. Stor-Sire L. P. Hansen, og de blev da ogsaa Foreningens første Formand og Sekretær. Foreningen arbejdede i omtrent halvtredje Aar og blev derefter Lejr den 27. Marts 1909. Moderlejren var Knud Lavard-Lejren i København. Fra denne overførtes 34 Patriarker, fra Valdemar-Lejren 2, fra Skjalm Hvide-Lejren 5, og selve Indstiftelsesdagen blev 8 Brødre optaget. Lejr Nr. 5 Sct. Knud begyndte saaledes med ialt 49 Patriarker.

Hvad evnede Lejren saa at udrette i de forløbne 25 Aar – ja, først samlede vi efterhaanden en god og trofast Skare af Brødre fra de fynske Loger og fra Logerne i Slagelse, Fredericia og Sønderborg. Vi fik Lov til at bygge Bro til Sjælland og til Jylland, og vi er glade og taknemmelige for den Tilknytning til hele Landet, som vi dermed har naaet. Vort Gradearbejde har, paa Grund af vore faa aarlige Møder, altid været gjort i Skrøbelighed, men med en ærlig Vilje. Vi har faaet mange gode Foredrag tilrettelagt i Logerne, og vi har haft gode Diskussionsmøder her i Lejren. Maaske for faa. Vi har været med i det skandinaviske Samarbejde i næsten 13 Aar, et Arbejde, som efter min Formening ikke har været af ringe Værdi for Ordenens nordiske og internationale Karakter. Vore danske Hoved-Patriark Møder har ligeledes været til Støtte for Samarbejde og Ensartethed i de danske Loger. Vi har været repræsenteret ved alle de store Lejrmøder og Hoved-Patriark-Møder. Vi har været med i Lejrenes Foredragsudvalg og været med i Arbejdet for Udsendelsen af Lejrenes Morgengave og Bogen om Sandhedens Grad.

Vi har endvidere været sammen med Lejr Skjalm Hvide om Udgivelsen af

Ordenens Historie og af forskellige Foredrag og Taler. Vi har været med i det litterære Arbejde, vi har tilrettelagt fynsk Odd-Fellow Stævne, vi har gennem mange Aar støttet Ungdomsforeningen og Børnehjemmene, og vi har gennem mange Aar forvaltet Br. C. F. V. Lunds Guldbryllupslegat, der havde den Glæde til 1. Januar 1938 at kunne aflevere ialt 27,500 Kr. til vor nye Bygning. Men det vigtigste af alt har været, at Broderskabsfølelsen Logebrødrene imellem blev udvidet til ikke alene at gælde den enkelte Loges Brødre, men alle Brødrene i de forskellige Loger indenfor Lejrens Omraade. – Vær dig selv nok, gælder ikke for en Odd-Fellow. Kun Ordene: Hvad kan vi gøre for dig og dine, er gældende. Og naar jeg nu slutter med en inderlig Tak for de svundne 25 Aar og med Ønsket om Fremgang og Trivsel for vor kære Lejr Sct. Knud, skal det være med afdøde Br. Oluf L. Arndals smukke Lejrvers:

Carl Zinglersen
Lejrens Hoved-Patriark

Alfader, vor Gud, som sendte os ud
til Kamp i et Jordelivs Dage,
Du svigter os ej, men viser os Vej,
engang skal vi komme tilbage,
hvor Teltene skinner – en snehvid By
i Dalen, hvor Livskilden rinder.
Vi skimter alt her vor Livsmorgens Gry
bag Mørkets og Modgangens Tinder.

Bestyrk os i Tro, at frejdig og fro
vi spænder vor Vandrings Sandaler.
Med Staven i Haand med Haab om din Aand
vi vandre, som Du os befaler.
Din Kærlighed tænder for os et Baal,
at skal vi end snuble og falde,
vi gaar dog ej fejl af Vandringens Maal
– Gud Fader, Du signe os alle! –

DE STÆRKE JYDER FESTER

Saa gik der igen et Aar, og Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide i Aarhus kunde den 19. Oktober 1935 fejre sin 50 Aars Dag. Det skete blandt andet ved Udsendelsen af et Festskrift, der ikke alene paa en saare levende Maade fortæller om en Lejr, hvor Handlelyst og Idéer aldrig har manglet, men ogsaa er et ikke uvæsentligt Bidrag til Lejrens almindelige Historie i de forløbne 25 Aar – det eneste der findes. Mærkeligt nok. Og beklageligt nok. Men naturligvis festedes der ogsaa. Og lad os

tage den Fest med. Saa har vi fulgt dem allesammen til Dørs. Den skildres saaledes i Odd-Fellow Bladet:

Ikke over, men for og om Logerne –

I Konsekvensen af denne Devise fejrede Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide i Aarhus den 20. Oktober sin 50 Aars Stiftelsesdag under en overvældende Tilslutning fra jydske Patriarker og mange Gæster.

Afdøde Patriark Vilhelm Damgaard havde Fremtiden for Øje, naar han utrættelig gennem 30 Aar arbejdede for den jydske Lejr. Dens Indsats for Ordenslivet i Jylland kan ikke skattes højt nok. Uden smaalige Hensyn arbejdede dens Grundlægger for Fundamentet: d. v. s. den størst mulige Tilslutning af alle ordensinteresserede Brødre. Med et Smil læser man i det udgivne Festskrift om Gradtildeling paa *informel Maade*. Og da Rammerne var lagt, var Lejren saa lykkelig i Brødrene Emanuel Jensen og Chr. Bock Jensen – Hoved-Patriarker i henholdsvis 4 og 12 Aar – at finde de Ledere, der førte den fremad og opad til det Plan, hvor Lejren har sine store Opgaver at pleje indenfor vor Orden.

Hoved-Patriark Olaf Jensen kunde paa Festdagen byde Velkommen til en Forsamling paa ca. 200 Patriarker. Br. Stor-Sire var paa Grund af Sygdom forhindret i at være til Stede, men Storlogen var iøvrigt repræsenteret ved Brødrene Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, Stor-Sekretær Engberg, Stor-Skatmester Edwin Berner, de Distr. Dep. Stor-Sirer Guldager, Einar Pedersen og kst. Distr. Dep. Stor-Sire M. Holm. Lejrene Sct. Knud og De tre Søjler ved deres Hoved-Patriarker Carl Zinglersen og Alfred Christensen. Endvidere beærede Hoved-Patriark Hallin, Suecia-Lejren i Malmø, Festlejren ved sin Nærværelse. Blandt de talrige skriftlige og telegrafiske Lykønskninger skal særlig nævnes fra Br. Stor-Sire, den norske Storloge, Lejr Norge, Wasa-Lägret Nr. 2, Stockholm, den tjekkiske Distrikts-Storloge og Bohemia-Lager Nr. 1 i Prag. – Alle Efteraarets skønneste Blomster smykkede Lejrsalen, og som Gave fra de aarhusianske Loger og Rebekka Loge Nr. 7 Terra Nova overbragtes ved Over-Mester P. Bech en pragtfuld Sølvvase med Inskription og fyldt med mørkerøde Roser.

Hoved-Patriark Olaf Jensen indledte sin Festtale med at mindes Lejrens Stiftere, der nu alle er døde, og dvælede særlig ved Mindet om Br. Vilh. Damgaard, der gennem sit lange Ordensliv har gjort sig saare fortjent af Ordenen i Jylland.

Der var paa Dagen lagt en signeret Krans paa Br. Damgaards Grav paa Solbjerg Kirkegaard i København. Br. Hoved-Patriark bragte Lejrens Hyldest og Tak for trofast Arbejde til Brødrene Ex.-Hoved-Patriark Emanuel Jensen, Lejrens Æresmedlem Ex.-Hoved-Patriark Bock Jensen og Ex.-Hoved-Patriark Jens Wistoft og omtalte den stærke Tilknytning til Landsdelens Loger gennem Lejrforeningerne samt Arbejdet udadtil ved Oprettelsen af I. O. O. F.-Værelset paa Aarhus Universitet. Han sluttede med følgende Ord:

Oluf Jensen
Lejrens Hoved-Patriark

Maatte det da lykkes for Lejr Skjalm Hvide i det nye halve Seculum, den nu træder ind i, at kaste Lys over Patriarkernes Liv, og at vinde Logernes Tillid, saa at Brødrene med ærlig Stræben i det godes Tjeneste søger ind i Lejren, og der modtager Ordenens højeste Uddybning af dens Lære, — og da lever deres Liv derefter. Kan *det* lykkes for Lejr Skjalm Hvide, da kan den ogsaa faa Lov til at tage Sæde i den store Verdenslejr, der strækker sig fra Nordens Pol til Sydens Pol, fra Solens Opgang i Øst til dens Nedgang i Vest. Den Verdenslejr, hvis Gulv er Jorden og hvis Tag er Himlen, hvis Dør er Evighedens Port, og hvis Maal er Menneskehedens evige og saliggørende Interesser. Patriarker: Saaledes være det.

Lykønskninger overbragtes paa Storlogens Vegne af Dep. Stor-Sire Valdemar Madsen, de Distr. Dep. Stor-Sirer, Hoved-Patriarkerne Hallin, Zinglersen og Alfred Christensen og Repræsentanter for Lejrforeningerne og Logerne.

Lejrens Ypperstepræst Dehlholm fremsagde til Orgelledsagelse afdøde Patriark Oluf L. Arndals smukke Recitativ og Hyldest til Thomas Wildeys Minde: The seven stars, hvori det hedder:

Der sad han i et lille Rum,
en Stue uden Hygge,
og samlede den første Sum,
hvorfor han vilde bygge
et Tempel for den hele Jord
med Port mod alle Kyster,
der skulde samle Bror ved Bror
og Søster ind til Søster.
The seven stars i Baltimore
er segnet. Evigt skinner
Syvstjernen, hvor den høje bor,
hvorfra al Godhed rinder.

I Festlejrens Program indgik skøn Musik, Dienels: Gebet, Solo for Orgel og Händels: Largo, ved Cellist, Br. Fabricius.

Efter en Pause samledes Patriarkerne til en Festbanket paa Hotel Royal, hvor Marmorhaven og de tilstødende Selskabslokaler var reserveret. Patriark Dehlholm bød velkommen til Bords, og Talernes Række aabnedes af Patriark Bock Jensen, der talte for Danmarks og Sveriges Konger og Folk, og efterfulgtes af Nationalhymnerne. Hoved-Patriark Olaf Jensen holdt Talen for Ordenen, der besvaredes af Br. Dep. Stor-Sire. Efter Afsyngelsen af Patriark J. Wistofts prægtige Lejrsang talte 1. Høvidsmand Højlund Carlsen for Gæsterne, paa hvis Vegne Br. Stor-Sekretær Engberg takkede. Vi gengiver her Lejrsangen:

Ikke med Vaaben og staalklædte Skarer
rasler det i Lejren, som vi hører til;
ikke Trompeternes skingre Fanfarer
varsler om den Gerning, vi kan, og vi vil.
Ikke til Kampe med Sværd staar vor Lyst;
Kamp imod Kampen og Fred over Jorden,
Broderbaand spændte fra Kyst og til Kyst
— det vil vor Lejr og vor Orden.

Samle de Skilte og styrke de Svage,
læge alle Vunder, som Kampene slog,
sprede lidt Sol i de mørkeste Dage,
hjælpe dem, hvis Kære i Striden man vog;
bære den Slagne til Graven med Fred,
værne i Tiden den Henfarnes Minde,
vise Alverden den Broderlighed,
som boer i Hjerterne inde.

Lejren er Stedet, hvor Tvedragt skal endes,
Stedet, hvor vi enes om broderlig Daad;
Lejren er Baalet, hvor Faklerne tændes,
som skal lyse op over Logernes Raad.
Lejren er Hjertet, hvis kraftige Slag
Blodstrømmen varm gennem Aarerne driver,
Lejren er dens, der som Motto paa Flag
Tro, Haab og Kærlighed skriver.

Lejren har samlet os under sit Banner,
hvor den rejser Teltene, møde vi vil,
og hvor Skjalm Hvide paa Togter end lander,

nye Brødre flokkes og slutter sig til.
Troen vi har paa en lysere Dag,
Haabet at sprede vor Odd-Fellow Lære,
Kærlighed knytter sig fast til vor Sag,
der skal Velsignelser bære.

Aarene gik, men endnu staar Skjalm Hvide
rank igennem Tiden og tro mod sit Maal;
Styrken skal vokse, mens Aarene glide,
unge Skarer lejre sig rundt om vort Baal.
Tak da, vor Lejr, for de Tider, som svandt,
Tak, for det Gode, du gav os i Eje,
og for det Skønne og Sande, vi fandt,
naar vi har fulgt dine Veje.

Den smukke Jubilæumsfest var i enhver Henseende vellykket og tilrettelagt af et lille Tremandsudvalg med Patriark Graugaard i Spidsen.

Samtidig med Jubilæet har Lejren udsendt et smukt Mindeskrift, forfattet af Patriark C. Elligsøe med Assistance af Patriarkerne Bock Jensen og Fr. Dehlholm. Det giver en udmærket og interessant Oversigt over Lejrens Virke i det svundne halve Sekel og vil sikkert – som Forfatteren skriver – blive Baandet, der holder Mindernes Blomster sammen.

Hermed har vi i store Træk ridset Lejrens – skal vi kalde det – ydre Historie op, saaledes som den tegner sig paa Grundlag af et fattigt og grumme lidet oplysende og meget flimrende Materiale. Men lad det nu være, hvad det være vil. Det er jo nu engang ikke det ydre, det kommer an paa. Det er Pulsslaget, Viljen til Livet og Evnen til at finde de Veje, der fører fremad. Lad os derfor herefter tale om *det,* og lad os søge at forstaa, hvilken Værdi Lejr-Institutionen har haft for Ordenslivet i Logerne, og hvorledes den iøvrigt har formet sin Tilværelse i ordensmæssig Henseende. Vi taler ikke her om de første femogtyve Aar. Det var i allerhøjeste Grad Læreaar, hvor man famlede og fejlede, fordi man i Virkeligheden havde indladt sig paa noget, man ikke havde Ordens-Forstaaelse og Ordens-Opdragelse nok til at magte. Man bliver jo ikke Mester, fordi man kan slaa en Pløk i.

Lad os altsaa tale om

ARBEJDET OG RESULTATERNE AF ARBEJDET

Det første Spørgsmaal, der her melder sig, er dette: Hvori søgte Lejrene deres Opgaver, eller maaske rettere: Hvilke Opgaver havde og har Lejrene? Det findes ingen Steder lovmæssigt udtrykt, og vi maa derfor holde os til, hvad der Tid efter anden er sagt herom af Mænd indenfor Ordenen, der vel nok kan siges at tale med Førerskabets eller med Forstaaelsens Ret.

Br. Stor-Sire Petrus Beyer har udtrykt Lejrenes Særkende saaledes:

Lejrens Særkende skal være det, at den skal være Samlingspunktet for ordensinteresserede Brødre. Lejren skal være Ordenens Generalstab, hvor de forskellige Sager skal planlægges og de nye Idéer derfra føres ud i Logerne. Lejren skal fremme Broderskabsfølelsen og være det fælles Midtpunkt for Ordenen.

Br. Stor-Sire Chr. Skeel besvarer Spørgsmaalet saaledes:

Der er i Lejrens Ritual saa meget godt og skønt at lære, at vi aldrig kan blive færdig med det og det aldrig med os. Et maalbevidst Arbejde for at skabe en stedse inderligere Forbindelse mellem Lejr og Storloge er af den allerstørste ordensmæssige Betydning. Naar Lejrene samler *alle de Brødre, der betyder noget i Logerne, og hertil hører navnlig de trofaste Brødre,* saa bliver Lejrene det Sted, Hovedledelsen kan henvende sig til, naar et Arbejde skal gøres. Gid Lejren maa udvikle sig i den Henseende.

Br. Ex.-Dep. Stor-Sire J. Wenzzel besvarer Spørgsmaalet saaledes:

Hvis Lejren ikke har positive Opgaver, maa den hellere nedlægges. Det er min Overbevisning, at Ordenens Fremtidshaab knytter sig til Lejrene. Lejrene maa være en *Lejrinstitution,* hvis de skal faa nogen Betydning, derfor er Samarbejde nødvendigt.

Br. Stor-Repræsentant Chr. Bock Jensen, ubestridt en af den jydske Lejrs Førstemænd, udtrykker sit Syn paa Lejrens Opgaver i følgende 8 Punkter:

At sende Embedsmænd som Over-Mester og Ceremonimester ud til nystiftede Loger, at arbejde for at skaffe Foredragsholdere til Logerne, at arbejde for Oprettelsen af et Ordens-Bibliotek til Støtte for de mindre Logebiblioteker, at arbejde for at almen Velgørenhed underlægges Lejrene, at drøfte de mindre Tvivlsspørgsmaal, der opstaar i Logerne, men som disse ikke vil forebringe Storlogen, saaledes

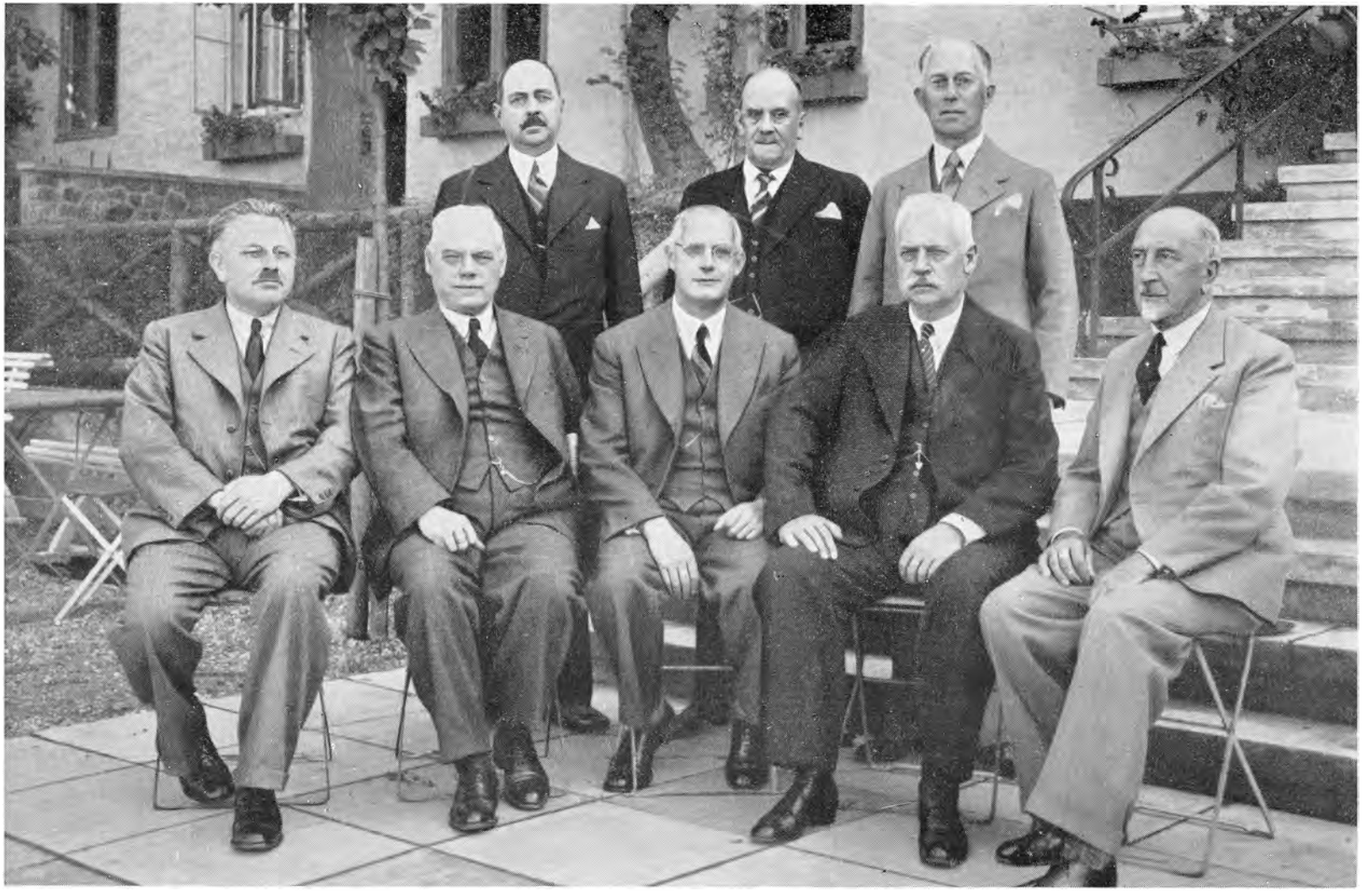

Fra de skandinaviske Hoved-Patriarkers Møde i København i September 1937

Bageste Række: Karl Ruud, Lejr Norge. C. A. H. Björklund, Lejr Nr. 3 Thule, Sundsvall. A. Lindkvist, Lejr Nr. 6 Utklippan, Karlskrona.
Forreste Række: Søren Madsen, Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide, Aarhus. L. Hallberg, Lejr Nr. 5 Österled, Linköping.
Alfred Christensen, Lejr Nr. 6 De tre Søjler, København. N. Thorell, Lejr Nr. 1 Suecia, Malmø. V. Åström, Lejr Nr. 2 Wasa, Stockholm.

at disse afklares i Lejren, at virke som en raadgivende Forsamling for Logerne, som et naturligt Mellemled mellem disse og Storlogen, at arbejde for Samvirke mellem de forskellige Logers rituelle Embedsmænd til Fremme af et formfuldendt rituelt Arbejde og at være lydhør og agtpaagivende overfor alle Ønsker og Rørelser indenfor Broderskabet og paapege nye Veje og nye Opgaver, som Tider og Forhold maatte frembyde.

LEJRENS STILLING OG HENSIGT

Br. Stor-Repræsentant Th. Dannemand-Nielsen, den københavnske Lejrs livfulde Kraft, udtrykker sig saaledes om Lejrenes Opgaver i et lille Skrift fra 1914 med Titel: Lejrens Stilling og Hensigt, der udsendtes af det da bestaaende: Lejrenes Foredragsudvalg:

Jeg bemærkede før, at Logernes Opgave blandt andet var af økonomisk Natur. Nu er det ganske selvfølgeligt, at netop dette er i særlig Grad egnet til at holde den mere aandelige Udvikling delvis nede, saaledes at denne Udvikling som oftest først kommer i andet Plan. Det er derfor saa nemt at forstaa, at Ordenens Grundlæggere, eller i alt Fald de ordensmæssigt set stærkest interesserede af dem, efter at Logernes økonomiske Grundlag syntes dem grundfæstet – at de da har ønsket at kunne samles med Brødre fra andre Loger i et Fællesskab, hvor det økonomiske Spørgsmaal ikke havde fast Hjemsted, men hvor man derimod efter Evne stilede mod Ordenens mere ideelle Maal. Allerede dette, at samles med Brødre fra forskellige Loger, altsaa ogsaa fra forskellige Byer og Landsdele, har sin store Betydning. I store Byer, med mange Odd-Fellow Loger, har Lejrene knyttet mange Venskabsbaand mellem Brødre, som tidligere ikke kendte hinanden, i alt Fald højst kun af Navn. Hvad dette atter betyder i Livets mangeartede Forhold, kan selvfølgelig ikke nærmere paavises, men der behøves jo ikke nogen stor Fantasi for at kunne indse, at Betydningen heraf kan være mangeartet og mangesidig for adskillige af Ordensbrødrene.

Som lovbunden Regel beskæftiger Lejrene sig ikke med økonomiske Bevillinger overfor sine Medlemmer. Jeg siger: som lovbunden Regel, fordi der nødvendigvis maa findes en Ventil for Undtagelser, ellers maatte Loge-Brødrene jo faa den Opfattelse, at Lejrenes Patriarker under deres Purpurkraver skjulte kolde Hjerter.

Og dette vilde være misvisende. Undtagelsesvis kan det Tilfælde indtræffe, at en Loge ikke længere evner at yde et af sine Medlemmer – der samtidig er Patriark af en Lejr – en nødvendig og berettiget Hjælp. I saa Fald kan der ske Henvendelse til Lejren. Men dette er den Undtagelse, der som bekendt bekræfter Reglen.

Men netop den Omstændighed, at Lejrene til daglig Brug er fritaget for Forhandlinger om de evigt forekommende og opslidende Spørgsmaal om økonomiske Udgifter til dette eller hint og med alle de hertil hørende forskellige Meninger – netop derved bliver deres Arbejde langt friere og lettere, og giver ganske af sig selv Anledning til et større, mere udviklet Syn paa og Erkendelse af Ordenens dybere Sandheder. Omgangsformerne blandt Patriarker former sig mere utvungent og hjerteligt. Sammenkomsterne har ikke saa lidt mere Festglans over sig. Om Aarsagen hertil nu ligger i Fritagelsen for Forhandlinger, der kun altfor let efterlader lidt Bitterhed, eller om den maa søges i andre Aarsager, ved jeg ikke. Jeg paapeger kun en Kendsgerning.

Som en Del af Lejrens Arbejde maa derimod alt det behandles, der angaar selve Lejren som saadan. Men foruden dette er det disse Korporationers absolutte Opgave at beskæftige sig med Planer og Spørgsmaal af ordensmæssig Betydning. Alene denne Opgave er ret beset saa stor, at den alene er mere end nok til at give Lejrene Eksistens-Berettigelse.

INDADTIL OG UDADTIL

Denne Del af Lejrenes Arbejdsfelt maa imidlertid deles i to Dele. Een Del, der tager Sigte paa ordensmæssigt Arbejde *indadtil.* En anden, der angaar ordensmæssigt Arbejde *udadtil.*

En fra adskillige Loge-Brødres Side ofte gentaget Opfattelse er den, at den høje Storloge i sine Møder *direkte* optager og forhandler Ordens-Emner af almen Betydning. Dette beror imidlertid paa en Misforstaaelse. Den høje Storloge er Ordenens Højesteret og Lovgiver. Ethvert Spørgsmaal, der i kortfattet Form forud skriftligt er indbragt af en Storloge-Repræsentant eller fra en Korporation af I. O. O. F., finder der sin hurtige og retsgyldige Besvarelse. Men *forberedende Drøftelser* om Ordens-Spørgsmaal ligger udenfor dens Arbejdsplan, og maa nødvendigvis gøre det, alene af Hensyn til dens i Ordets bogstavelige Forstand kost-

bare Tid. Alle disse Planer, Spørgsmaal og Muligheder paahviler de underordnede Korporationer, hvortil Lejrene hører, og her er det altsaa, at Arbejdsmarken er vid og stor, og i særlig Grad kræver Lejrenes Delagtighed.

Arbejdet indadtil – altsaa indenfor selve Ordenens Rammer – ligger selvfølgelig nærmest for, vil altid let finde fornøden Sangbund og vil sikkert ogsaa altid blive det væsentlige. Men her er ogsaa Stof nok: Forhandlinger om fælles Interesser for Logerne, i Særdeleshed hvor et større Forarbejde er en nødvendig Betingelse. Større Kendskab til og Forstaaelse af vor Lære og vor Historie kan herfra sættes i System, og hvor Betimeligheden heraf gør det ønskeligt, tilføres vore Foreninger og Loger. Ligeledes Udsendelse af Ordens-Foredragsholdere og Udbredelse af Ordens-Litteratur i Original og Oversættelser. Ja, de anførte Virkefelter skal naturligvis ikke hermed anses for udtømt. De er kun at betragte som Antydninger.

Hvad Arbejdet udadtil angaar, betragtes dette her i Danmark – foreløbig i alt Fald – som ret negativt. Vi lever fredeligt, angribes ikke af Pressen, trædes ikke for nær af Myndigheder, hverken gejstlig eller verdslig, og tror at turde paaregne dettes Vedvaren. Men kommer der trods al Logik alligevel hadske Angreb, da bør Lejrenes ledende Brødre straks have den eller de Stridsmænd rede, der har Evne og Villie til at tage til Genmæle. Men noget andet kan ogsaa tænkes udadtil. Medgang sløver, siger man, og kun altfor hurtigt fødes Stilstand og Ligegyldighed. I saa Fald kan det blive formaalstjenligt at kalde Herolder sammen blandt den store Mængde, for atter at fylde vore Haller med Mænd. Og hvem skal stille saadanne Herolder, hvis det ikke er Lejrene, der i deres Skare tæller saavel dygtige, som stærkt ordensinteresserede Brødre ...

Br. Dannemand-Nielsen slutter saaledes:

Ja, nu vil jeg standse et Øjeblik. Jeg føler, at Brødrene vil spørge mig, om Lejrene da allerede har udført alt dette Arbejde. Jeg skynder mig at svare Nej. Heldigvis ikke, thi saa var hele Opgaven jo løst, det nærmeste Maal naaet, Spændingen udløst. Men Begyndelsen er gjort. Fortsættelsen gøres af alle dem, der har Evne, Interesse og Forstaaelse herfor.

For Lejr Nr. 5 Sct. Knuds Vedkommende har vi ikke i Manuskriptet til dens Historie kunnet finde noget, der udtrykker denne Lejrs Opfattelse af Lejrenes

Opgaver, men dermed er naturligvis ikke sagt, at en saadan Opfattelse savnes. Det har bare ikke faaet noget Udtryk i Manuskriptet. Maaske heller ikke i Forhandlingsprotokollen.

ER OPGAVERNE TAGET OP

Som man vil se, savnes der ingenlunde Udtryk for, hvilke Opgaver Lejren har, selv om Opfattelserne ikke falder sammen til et ganske bestemt Hele. Men Spørgsmaalet bliver saa herefter det, om man har taget disse eller nogle af disse Opgaver op, og hvad man der igennem har naaet til Bedste for Lejren eller til Bedste for Logerne.

Naar man skal søge dette Spørgsmaal belyst – og at belyse det hører ogsaa med til Lejrens Historie – bør man sikkert dele Spørgsmaalet i to: Arbejdet indenfor Lejrene selv og Arbejdet udenfor Lejrene, det vil sige til Bedste for Logerne eller for Ordenen i det Hele.

Indenfor Lejrene falder Opgaven af sig selv. Det er det rituelles Værdi, der skal gøres levende og frugtbringende for den enkelte Patriark. Hans Ordensinteresser skal uddybes, hans Personlighed udvikles, hans Livsopfattelse formes efter Ritualets Leveregler og Livsvisdom. Om dette sker eller ikke sker, lader sig naturligvis ikke faktisk paavise. Men man har sikkert Ret til at forudsætte, at der i Lejren, ligesom i Logerne, ikke altid prædikes for døve Øren.

Imidlertid er dette dog ikke alt. Der er et andet Krav, der maa stilles, fordi Lejren til syvende og sidst ikke er Navnet alene og Ritualet alene, men ogsaa de Patriarker, der samler sig om Lejren. Kravet er dette, at Lejren stadig erindrer sine Patriarker om, at det ikke alene er det purpurfarvede Regalie med de gule eller gyldne Frynser og den tunge Lejrring, der skaber Patriarken, men først og fremmest hans Arbejde indenfor den Loge, hvor han hører hjemme. Her vil derfor altid *det* være en Følge, at Lejren blandt andet skal indprente sine Patriarker, *som een af deres første Pligter,* at være blandt de allerflittigst mødende i deres Loge, altid parat til at gaa i Spidsen for et Arbejde, hvor dette kræves, og altid lydhør overfor de Bevægelser, der gør sig gældende indenfor Logerne, for at disse kan fæstnes, dersom de har en virkelig ordensmæssig Værdi.

Men mon det egentlig er gaaet op for alle Patriarker – Lejrene altsaa, forsaa-

vidt som Patriarkerne jo er Lejren – at der her ligger Pligter, som ikke maa forsømmes, hvis en Patriark er andet end Patriark af Navn. Vi spørger. Og saa maa enhver Patriark vide at svare for sig selv.

Vender vi os derefter til Arbejdet udadtil, melder sig her til Belysning de forskellige Opgaver, der i Tidens Løb har været taget op til Ordenslivets Fremme og Befrugtning. Vi nævner det skandinaviske Samarbejde og Foredragsvirksomheden og den litterære Virksomhed, der samlede sig hos Lejrenes litterære Udvalg.

Lad os behandle disse Opgaver hver for sig.

DET SKANDINAVISKE SAMARBEJDE

er af gammel Oprindelse. Det indlededes i Virkeligheden den 12. Oktober 1891, da den Ex.-Distr. Dep. Stor-Sire for Danmark, Andreas Holck, som Befuldmægtiget for den suveræne Storloge mødtes i Malmø for at indstifte Lejr Nr. 1 Suecia af Sverige. Ved denne historiske Lejlighed var Lejr Nr. 1 Valdemar, Lejr Nr. 2 Knud Lavard og Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide repræsenteret ved deres Hoved-Patriarker, Anton Petersen, Chr. Christensen og Vilhelm Damgaard, og som Repræsentanter for Canton Excelsior var mødt Løjtnant V. A. C. Larsen og Adjudant C. L. Christensen Skjødstrup i Uniform. Ejendommeligt nok var det første Gang, at denne Grad var repræsenteret her i Norden, siger Lejr Nr. 1 Suecias Festskrift, ikke uden en vis Stolthed. Desuden var mange københavnske Lejrbrødre til Stede for at overvære Indstiftelsen af den Lejr, der havde Lejr Nr. 2 Knud Lavard til Moderlejr. Samarbejdet fortsattes ved Indstiftelsen af Lejr Norge i Oslo nogle Aar senere og uddybedes ved skiftende Sammenkomster mellem de skandinaviske Loger og Lejre, sikkert til ikke ringe Udbytte for Deltagerne.

Det hele var dog ret tilfældigt og uden fast Form. Men saa fremsatte Br. A. C. Due af Loge Nr. 2 Scandinavia i Lejren i 1920 et Forslag om, at de københavnske Loger skulde træde i nærmere Samarbejde med de skaanske. Br. Marius Frandsen – hvem vore Oplysninger om det skandinaviske Samarbejde skyldes – var den Gang Hoved-Patriark i Lejr Nr. 2 Knud Lavard, og han greb med Glæde Forslaget. Vor Kæde spænder jo over den ganske Jord. Han indsaa imidlertid, at et

Marius Frandsen
De skandinaviske Lejrmøders Mand

Samarbejde mellem Logerne næppe var gennemførligt i Praksis. Der maatte nogle faa Institutioner til at lede, og disse Institutioner fandt han i Lejrene, hvoraf der paa dette Tidspunkt var 6 i Sverige, 4 i Danmark og 1 i Norge. Han drøftede derefter Planen med Br. Stor-Sire Petrus Beyer, der straks var Fyr og Flamme. Lejren gik derefter i Gang med Arbejdet og indvarslede til det første skandinaviske Lejrmøde, der fandt Sted i København den 1. og 2. Oktober 1921 med en ganske overvældende Tilslutning fra de tre Lande.

Br. Th. Dannemand-Nielsen giver i Odd-Fellow Bladet følgende Skildring – han kalder det et Omrids – af dette

DET FØRSTE SKANDINAVISKE LEJRMØDE

Æren for at udvide de alt fra tidligere Aar i Danmark kendte Lejrdage, til fortrinsvis at omfatte de nordiske Lande, tør vel nok tillægges danske Lejr-Brødre, men det maa dog samtidig tilføjes, at vore Brødre nordfra med største Elskværdighed og Glæde sluttede sig til Tanken, saaledes at det første skandinaviske Lejrmøde udviste en repræsentativ Forsamling fra de skandinaviske Lande.

Mødet aabnedes den 1. Oktober Kl. 10 i den store Logesal. Efter at samtlige tilstedeværende danske Lejr-Brødre havde indtaget deres Pladser, indførtes vore Besøgende fra Sverige, Norge og Island. Hoved-Patriark M. Frandsen anmodede Br. Stor-Sire om at indtage Forsædet, hvilket skete, hvorefter Br. Frandsen indledede med et indgaaende og fortrinligt underbygget Foredrag over Emnet: Kan et skandinavisk Samarbejde mellem Lejrene skabes, og under hvilke Former? Foredraget, der paahørtes med stor Opmærksomhed, gav derefter, som naturligt var, Anledning til Meningsudvekslinger blandt de forskellige Landes Lejr-Medlemmer. Som Punkt 2 talte Distr. Dep. Stor-Sire Håkonsson af Lejr Nr. 1 Suecia over Emnet: Lejrens særlige Opgaver. Enhver Lejr-Broder, som har fulgt Lejrenes

Udvikling i de senere Aar, vil forstaa, at ogsaa denne Sag fangede de tilstedeværende Lejr-Brødres største Interesse.

Derefter holdtes Frokostpause, hvorefter Mødet fortsattes ca. Kl. 1½, hvor 1. Høvidsmand Sande af Lejr Nr. 1 Norge talte om det tredie officielle Emne, nemlig: Om fælles Ritual for de tre nordiske Lande. Ved den paafølgende Diskussion viste det sig, at Emnet var yderst formaalstjenligt og saare vejledende for de tilstedeværende Landes Repræsentanter. Paa dette Tidspunkt var Dagens Timer snart til Ende, hvorefter Br. Stor-Sire sluttede Mødet.

Samme Aften Kl. 8 samledes Lejr-Brødrene atter for at overvære Lejrens 2. Grad og for derefter at deltage i selskabeligt Samvær Resten af Aftenen. Dagen derpaa var det Søndag, ikke alene af Navn, men ogsaa af Gavn, thi sjældent har vel en dansk Oktober-Søndag vist et saa smilende Sommer-Ansigt. Høj, glitrende Sol og stille Vejr, saa det var med virkelig Glæde, at de danske Værter Kl. 10 stillede med Automobiler for at føre Gæsterne til den planlagte Frokost i Klampenborg. Ret naturligt var der en Del, som tog et længere Trip ud i Nordsjællands dejlige Natur. Om Aftenen Kl. 6½ samledes Lejr-Brødrene atter, for at deltage i Festmiddagen. Ved denne bød Hoved-Patriark Carl Kønig Gæsterne velkommen. Br. Stor-Sire holdt derefter en ypperlig Tale for de tre nordiske Konger, hvorefter telegrafiske Hilsener afsendtes. At der iøvrigt herskede en endog enestaaende glimrende og hjertelig Stemning, ligesom Sange og Taler afløste hinanden, skal jeg kun tilføje for Fuldstændighedens Skyld ...

MØDETS RESULTAT

blev det, at der nedsattes et Udvalg, det saakaldte Tremandsraad, der kom til at bestaa af Hoved-Patriarkerne Håkonsson, Sverige, som Formand, Gustav Eriksen, Norge, og Marius Frandsen, Danmark. Af disse traadte Br. Håkonsson tilbage i 1925, og i hans Sted blev valgt Br. Forsberg, Gøteborg. I 1928 trak Br. Gustav Eriksen, der da var blevet Norges Stor-Sire, sig tilbage, og i hans Sted blev den nuværende Stor-Sire Br. Joh. Middelthon valgt. Derimod var Br. Marius Frandsen Medlem af Raadet fra 1921 til 1934 og fra 1932 som Formand.

Det blev bestemt, at Udvalget skulde holde Møde hvert Aar, Lejrenes Hoved-Patriarker hvert andet Aar, og at Lejrene skulde afholde Fællesmøde hvert fjerde

Aar. Det sidste viste sig imidlertid uigennemførligt, idet der af Fællesmøder, foruden det i 1921, kun blev afholdt et i Stockholm i 1927, et i Trondhjem 1930 og et i Oslo i 1934, hvor det for øvrigt blev vedtaget, at Samarbejdet skulde føres videre af Hoved-Patriarkerne alene, saaledes at altsaa Tremandsraadet hævedes. Der blev afholdt Hovedpatriarkmøde i Oslo i 1923, i Stockholm i 1926, i Aarhus i 1928, i Karlskrona i 1931, i Oslo i 1934 og i København i 1937. Tremandsraadets Møder fandt Sted en eller to Gange aarlig, henholdsvis i Malmø, Gøteborg, Oslo og København.

I 1932 oprettede Raadet Korrespondenter i de forskellige Lejre, hvorfra der fremkom Meddelelser om Begivenhederne, som da i Rundskrivelse hver Maaned udsendtes til samtlige Lejre. Samtidig tilskrev man Island og Finland om at tiltræde, hvad da ogsaa skete, og senere kom Czekoslovakiet til. Foruden disse Rundskrivelser udsendtes der Foredrag til Brug for Lejrene, og man drøftede adskilligt for Logerne og for Ordenen betydningsfulde Emner. I det hele taget er der ingen Tvivl om, at disse Møder var af ikke ringe Betydning for Ordenslivet. Naturligvis var deres Beslutninger ikke bindende Lov for Ordenen, men de angav dog værdifulde Retningslinier. Og desuden skal man sikkert ikke kaste Vrag paa, at der paa disse Møder skabtes mange Venskabsforbindelser mellem Odd-Fellows i Skandinavien, der kunde faa videre Sigte.

Men Systemet arbejdede maaske for tungt, og vanskelige Tider kom til og forstyrrede det hele, siger Br. Frandsen, og han fortsætter: Det var naturligvis ogsaa en vanskelig, men samtidig en naturlig Opgave, Udvalget fik. Man stod uden videre Erfaring, mødte megen Modstand, greb maaske ofte galt. Men alle, der var med, blev, trods alt, grebet af Idéen, og hver Gang vi vilde give op, blev vi opfordret til at gaa videre. Det gjorde vi. Lad nu andre tage Sagen op paany. Thi, som man siger, den Idé eller Tanke, der er født, kan ikke dø ...

Vender vi os derefter til

FOREDRAGENE OG DEN LITTERÆRE VIRKSOMHED

maa det indrømmes, at Lejren ogsaa her har sat et Arbejde ind og sikkert paa mange Maader til Logernes Gavn. Og her var Br. Th. Dannemand-Nielsen saa afgørende den drivende Kraft.

Foredragsvirksomheden var forøvrigt en Tanke, som Lejren Skjalm Hvide havde fostret, idet den i 1917 dannede et Foredragsudvalg for Jylland. Opgaven var den at sende Foredragsholdere ud til de Loger, der maatte ønske det, og da Lejren betalte Udgifterne, er det forstaaeligt, at mange Loger benyttede sig af Tilbudet. Det er altid godt og lærerigt at høre nye Toner klinge, selv om de hjemlige har nok saa god en Klang. Og det er naturligvis ogsaa befrugtende for Arbejdet i Logerne. Denne Foredragsvirksomhed gik senere over til at blive et Fællesforetagende for Lejrene i Forbindelse med det Arbejde, som det litterære Udvalg havde taget op, og der dannedes i 1928 en Fond indenfor Lejrene til Afholdelse af Foredragene. Men som en fælles Virksomhed hørte Arbejdet dog allerede op i 1931, idet Foredragsudvalget opløstes, Kassen deltes og det overlodes til de enkelte Lejre at arbejde paa dette Omraade, som Forholdene indenfor hver enkelts Ramme gjorde naturlig og paakrævet.

Th. Dannemand-Nielsen
Det litterære Udvalgs Mand

Indenfor den københavnske Lejr har Kravet om Foredragsholdere stadig holdt sig meget levende og bliver efterkommet efter bedste Evne. I de to Provinslejre synes Spørgsmaalet i hvert Fald i de senere Aar mindre levende. Her ordner hver enkelt Loge sig efter eget Tykke og Behov. Til Gengæld har navnlig den jydske Lejr i de senere Aar dyrket den Opgave at rejse sit Telt snart her, snart der i Logerne. Og dette har vist sig at være et udmærket og virksomt Bindeled mellem Loger og Lejre. Der er altid stor Deltagelse ved disse Lejrmøder, og den almindelige Mening synes at være den, at det er en fortræffelig Maade at faa Logerne og Patriarkerne i Tale paa. For manges Vedkommende er jo Afstanden til Lejrens Hovedsæde i Aarhus saa lang, at baade Tid og Omkostninger ofte lægger for stærkt Beslag paa Patriarkerne.

Men heller ikke det litterære Udvalg har ligget paa den lade Side. Det udsendte i 1921 et udmærket Skrift: Lejrens Morgengave, der som en Ordenens A. B. C. skulde sendes enhver ny Broder som en Morgengave fra Ordenen. Det var delt i

Chr. Bock Jensen
Lejrforeningernes Mand

fire Afsnit. Br. Ex.-Mester Hannibal Hansen behandlede Ordenens ældre Historie, Br. Redaktør Oluf L. Arndal Ordenens nyere Historie, Br. Ex.-Dep. Stor-Sire J. Wenzzel Ordenens materielle Opgaver og Br. Ex.-Mester H. Castenschiold det etiske Grundlag i Ordenen. Det har vist sig, at Bogen var et nyttigt Foretagende. I 1931 udsendtes en ny Udgave og i 1940 atter en Udgave i særdeles smukt Udstyr og med de Ændringer, som Tidens Udvikling har gjort nødvendig. Desuden udsendte Udvalget i 1925: De danske Lejres Gave til Sandhedens Grad.

Det vilde være en gavnlig Gerning at indskærpe Logerne, at Morgengaven bør sendes til enhver ny Broder. Den indeholder i Virkeligheden Ordenens A. B. C. paa en fængslende Maade og med alle Hensyn til den nye Broder, der naturligvis paa mange Maader staar paa bar Bund, hvad Ordensforstaaelse og Ordenshistorie angaar.

Her maa imidlertid heller ikke glemmes, at Lejrene Skjalm Hvide og Sct. Knud i 1916 udsendte et særdeles fortjenstfuldt Værk: Uddrag af Odd-Fellow Ordenens Historie, hvis Forfattere var de to Kalundborg-Brødre H. G. Lander og C. F. Arndt. Opgaven var løst paa en overordentlig tiltalende Maade, og Værket var en fortræffelig Haandbog for enhver Broder, der ønskede Besked om Ordenens Oprindelse og Udvikling og om dens ledende og betydende Mænd.

Endelig er der endnu Grund til at nævne Arbejdet for Oprettelsen af Lejrforeninger, et Arbejde, der i ganske særlig Grad har interesseret den livfulde og idérige Broder. Distr. Dep. Stor-Sire Chr. Bock Jensen. Det skal dog siges, at Tanken om disse Lejrforeninger ikke altid har været uden Modstand, fordi man mente, at de skadede Tilslutningen til Lejrmøderne fra de udenbys Brødres Side, et Synspunkt, der sikkert nu er ganske forladt. Man er nu ikke længere blind for, at der i disse Foreninger, hvor en snævrere Kreds af særligt interesserede Brødre samles for at drøfte Ordensinteresser og andet Ordensstof, meget ofte kan fremkomme Ting, der, uddybet og overvejet i Logerne eller i Lejren, kan tjene disses Gavn,

og danne det første Grundlag for en frugtbar Idé. Der er sikkert adskillige Eksempler paa det.

Naturligvis har disse Lejrforeninger deres største Værdi i Jylland, hvor Afstanden og Tiden ofte gør, at et blot nogenlunde hyppigt Besøg i Lejren ikke er muligt for alle. Her kan de i hvert Fald blive lidt af en Erstatning for et Møde i Lejren.

Det viser sig da ogsaa, at Jylland har 11 Lejrforeninger med 3 paa Sjælland og Lolland-Falster og 1 paa Fyen.

Hermed skulde vi saa være færdig med Lejrens Historie, bygget, som før sagt, paa et meget sparsomt, ofte uklart og modstridende Materiale. Og vilde man nu til sidst spørge, hvad Lejrens Arbejde først og fremmest bør være, da kan dette maaske udtrykkes i disse to Krav: Uddybning af Ordenens etiske Lære og ordensmæssig Oplysning og Virksomhed. Men hvorledes dette bedst naas, kan naturligvis ikke tegnes efter en Lineal. Uden Værdi vilde det dog næppe være, hvis Lejrenes Hoved-Patriarker ved jævnlige Sammenkomster søgte at finde den Generalnævner, hvori det hele System vil kunne gaa op.

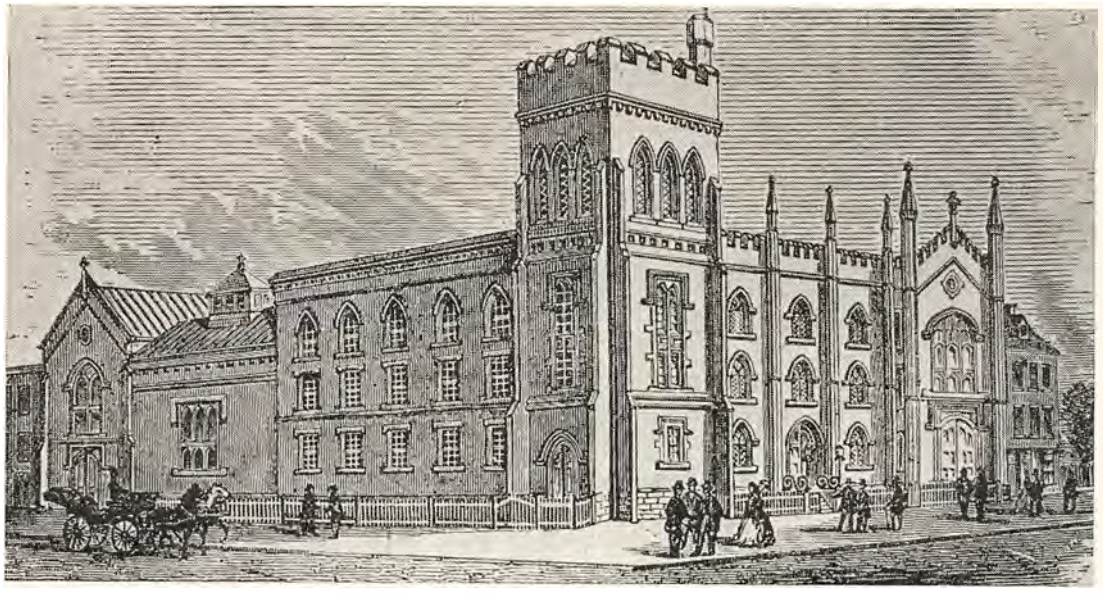

Det første Odd-Fellow Hjem i Amerika
beliggende i Baltimore og indviet den 26. April 1831

PATRIARCHS MILITANT

VED BR. STOR-SIRE VALDEMAR MADSEN

Indenfor saa stor en Orden som Odd-Fellow Ordenen vil der altid være Mennesker af forskellig Indstilling. Nogle ønsker, og det er vel nok mest i Overensstemmelse med hele Ordenens Tankegang, at holde denne Side af deres Liv i det skjulte, medens andre gerne udstiller deres Medlemsskab for Offentligheden. Men der er et enkelt Omraade, hvor Ordenen fra først af er optraadt samlet udadtil, nemlig ved Begravelser, og derfra udspringer den Udvikling, som er endt i Patriarchs Militant.

Indtil 1841 maatte hverken Ordenens Regalier eller dens Emblemer vises offentlig, ikke engang ved Begravelser. Men i det nævnte Aar tillod den suveræne Storloge Brugen ved denne ene Lejlighed. I 1846 foreskrives der et særligt Begravelses-Regalie, og i 1848 tillades det at bære selve Loge-Regaliet enten alene eller i Forbindelse med det særlige Begravelses-Regalie.

Omtrent saaledes var Sagernes Stilling indtil 1864.

I 1865 efter Afslutningen af Borgerkrigen mellem de amerikanske Nord- og Sydstater, da Mandskaberne var vendt tilbage fra Krigen til deres forskellige

General John C. Underwood

Deputeret Stor-Sire og den første Departements-Kommandør for Patriarchs Militant i Amerika

Mouritz Madsen
Kaptajn, Departements-Kommandør

Knud Nielsen
Departements-Adjudant

Alfred Christensen
Løjtnant

Harry Edby
Fændrik

Johs. P. Petersen
Sekretær

Jens H. Hansen
Intendant

Patriarchs Militant I. O. O. F.

Embedsmændene i Canton Excelsior Nr. 1 i Departementet Danmark

Afdelinger, dannede Nordstaternes tidligere Soldater Organisationen Grand Army of the Republic, og de fra Sydstaterne en tilsvarende Confederate Veterans. Hvert af de to Forbund anlagde Uniform og oprettede rundt om i Landet mange Afdelinger med store Musikkorps, og ved de offentlige Optog, der foranstaltedes, marcherede Medlemmerne med flyvende Faner og klingende Spil. Dette synes blandt Ordenens yngre Medlemmer og i deres Organisationer at have vakt Ønsket om at efterligne disse Veteranforeninger og anlægge Uniform. Allerede omkring 1870 havde de yngre Medlemmer i de tusinde Lejre Landet over, inden for disse Lejre dannet særlige Grupper, og ofte sluttede hele Lejre sig til disse Organisationer. Man bar Uniformer, dannede Musik- eller Tambourkorps og foranstaltede Optog ved offentlige Lejligheder eller paa Festdage.

Disse Ønsker om offentlige Optog voksede hurtigt efter at de først var begyndt. Paa Festdage og ved offentlige Lejligheder kunde man i næsten hver større By i Nordamerika se Ordens-Optog iført Uniformer og Regalier af enhver Art, thi der var ikke to Lejre, der bar samme Uniform. Men, saa vidt vides, blev der i et Tidsrum af 15 Aar ikke gjort noget Forsøg paa at antage en Militæruniform eller at grunde en hel- eller halvmilitær Gren af Ordenen.

De ikke godkendte, uniformerede Organisationer, der udelukkende bestod af Lejrmedlemmer, havde imidlertid omkring 1883 antaget et saadant Omfang, at den suveræne Storloge fattede den Beslutning at stille dem under Kontrol. I Overensstemmelse hermed blev der paa Storlogemødet i 1884 nedsat en Komité, hvis Formand, General John C. Underwood fra Kentucky, fik den Opgave at samle alle disse Organisationer af uniformbærende, hvad de nu end maatte kalde sig, i een stor Korporation og at stille den under den suveræne Storloges Kontrol paa samme Maade, som de underordnede Loger, Lejre og Rebekka-Loger.

Komitéen arbejdede i Tiden mellem Storlogemøderne fra 1884 til 1885, og efter mange Vanskeligheder lykkedes det at udarbejde en militær Grad med tilhørende Ritual, bygget over en bibelsk Begivenhed som Grundlag, i Lighed med Ordenens øvrige Grader. Denne Grad forelagdes paa Storlogemødet i 1885 sammen med et Andragende om, at alle disse Organisationer, der nu beløb sig til flere Hundrede, skulde samles i en halvmilitær Organisation med Træning, Parader og offentlige Optog for Øje. Som Navn for denne Organisation foresloges: *Patriarchs*

Militant, og der blev givet Regler om en ensartet Uniform, der skulde være pligtig for alle, samt om hvor og naar den skulde bæres, ligesom det blev foreslaaet, at militær Sagkundskab skulde tilkaldes for at give Ritualet det rette militære Sving.

Efter grundig Drøftelse vedtog den suveræne Storloge Komitéens Forslag med ubetydelige Ændringer, og dermed forvandledes alle disse vilde Forbund til een organiseret Korporation under den suveræne Storloges Kontrol. General John C. Underwood blev udnævnt til Øverstbefalende for hele denne nationale Organisation, og i hver Stat, Territorie eller Provins blev der stiftet en Departementskommando under ham. Den nye Uniform blev fremstillet med den amerikanske Flaades Paradeuniform som Forbillede, og Eksercer-Reglementet efter de forenede Staters Hær, dog med betydelige Afvigelser.

Straks fra Begyndelsen blev Patriarchs Militant-Graden meget populær blandt Lejrenes yngre Medlemmer. Da den indskrænkede sig til Lejrmedlemmer, blev den, skønt den ikke var kaldet til Live som saadan eller organiseret som saadan, dog anset for en højere Lejrgrad.

Mange af Patriarchs Militants Officerer blev glimrende indekserede og ydede fremragende Marchøvelser og Sabel-Eksercits, og dette har foranlediget — i de over 50 Aar, Graden officielt har bestaaet — at mange baade unge og ældre Mænd er blevet opmuntret til at blive Medlemmer af Ordenen, for gennem Lejren at stige op i Patriarchs Militants Rækker.

Organisationens Motto er *Justitia universalis,* og dens Lære er det Eksempel, der ligger i den historiske Overleverings ridderlige Bedrifter til Beskyttelse og Understøttelse af Svage, af Kvinder og Børn. I sin videre Udvikling har Patriarchs Militant optaget den smukke Skik at tildele Personligheder, der har gjort sig fortjente af Ordenen, de to Ordensudmærkelser Decoration og Grand Decoration of Chevalry. Den første tildeles af de forskellige Staters, Territoriers eller Provinsers Departementsraad for fremragende Fortjeneste inden for de lokale Omraader, medens den anden alene er forbeholdt den suveræne Storloge til Anerkendelse af hæderfulde *ordensmæssige* Fortjenester. Tildelingen af disse Udmærkelsestegn foregaar paa en smuk og højtidsfuld Maade, hvor der ikke sjældent deltager Hundreder af uniformerede Deltagere i militære Formationer. Ceremonierne afholdes i de største til Raadighed staaende Lokaler eller lejlighedsvis i det fri.

Naar den suveræne Storloge holder Møde, forbeholder den gerne en Eftermiddag til et stort Optog i den By, hvor Mødet holdes, og som oftest deltager 20—25,000 Medlemmer deri, hver Gang med Patriarchs Militant i deres smukke Uniformer i Spidsen.

DEN TAKTISKE INDDELING

Cantonen er Organisationens Enhed, den bestaar af mindst 15 Medlemmer, der benævnes Chevaliers. Af et vist Antal Cantons dannes saa de større Troppelegemer som Bataillonер, Regimenter, Brigader og Divisioner. En Canton kommanderes af en Kaptajn. En Bataillon skal bestaa af mindst 2 og ikke mere end 5 Cantons og kommanderes af en Major eller Oberstløjtnant. Et Regiment af mindst 3 og ikke mere end 5 Bataillonер og kommanderes af en Oberst. En Brigade af mindst 2 Regimenter og kommanderes af en Brigade-General. En Division af mindst 2 Brigader og kommanderes af en General-Major.

Organisations-Omraadet for de Styrker, der danner Patriarchs Militant, omfatter Stater, Territorier eller Provinser og benævnes Departementer. Der findes af saadanne 34 i Amerika og 1 i Danmark. Departementer, der bestaar af 6 eller flere Cantons, har Ret til at oprette et Departementsraad. Har et Departement under 6 Cantons, staar disse direkte under den suveræne Storloges Jurisdiktion og under den kommanderende Generals direkte Tilsyn og Kommando.

Ledelsen af Departementet er overdraget Departementskommandøren, der i Departementer, der har Departementsraad, er Formand for dette. Departementskommandørens Myndighed i Departementet, der har Departementsraad, maa anses som svarende til en Stor-Mesters i en Distrikts-Storloge.

Departementsraadet bestaar, foruden af Departementskommandøren, af samtlige Stabsofficerer og samtlige aktive Officerer i Departementet. Desuden kan de forskellige Afdelinger i Departementet efter visse Regler vælge et vist Antal Medlemmer, og hvis der i et Departement er flere større Troppelegemer, vælges Departementskommandøren af disse. I Departementer, der kun bestaar af een enkelt Afdeling, f. Eks. en Canton eller en Bataillon, er denne Afdelings Chef tillige Departementskommandør i Departementet.

Den øverste parlamentariske Myndighed indenfor Patriarchs Militant er det

øverste Krigsraad, der holder Møde paa samme Tid og Sted som den suveræne Storloge. Den kommanderende General er Krigsraadets fødte Formand, og Raadet bestaar af samtlige Departementskommandører, de afgaaede Generaler og Departementskommandører, og udgør Raadets besluttende Myndighed.

Desuden deltager i Raadets Møder den kommanderende Generals Stabschef, Bannerfører og Adjudant, General-Adjudanten hos Stor-Siren for den suveræne Storloge, Patriarchs Militants Sekretær og Cheferne for de forskellige Grene indenfor Overledelsen: General-Inspektøren, General-Auditøren, General-Intendanten, General-Lægen, General-Kapellanen, General-Kvartermesteren, General-Kommissæren og Ekviperings-Chefen.

Det øverste Krigsraads Opgave og Formaal er at give Departementskommandørerne Lejlighed til at drøfte saadanne Sager, som er af vital Interesse for de forskellige Departementer og at tilstille den suveræne Storloge Raadets Bestemmelser til Godkendelse. Den endelige, den afgørende Myndighed ligger altsaa i alle Tilfælde hos den suveræne Storloge.

Under den suveræne Storloges og det øverste Krigsraads Møder afholdes der Parader over Afdelinger af Patriarchs Militant, hvori deltager et meget betydeligt Antal Afdelinger med de til disse hørende Sanitets- og Intendanturkorps.

KOMMANDOFORHOLDENE

Stor-Siren for den suveræne Storloge er Patriarch Militants Chef, men udnævner, med den suveræne Storloges Sanktion, en Officer som kommanderende General. Hans Rang er General-Major. Stor-Sekretæren i den suveræne Storloge er tillige General-Adjudant hos Stor-Siren for den suveræne Storloge. Sekretæren i Patriarch Militant er tillige assisterende General-Adjudant.

Indenfor Patriarch Militant findes følgende Officers-Grader: Generalofficerer: General-Major og Brigade-General, Stabsofficerer: Oberst, Oberstløjtnant og Major, Linieofficerer: Kaptajn, Løjtnant, Fændrik, Musikkorpsleder, Sekretær og Intendant. Samtlige Officerer – med Undtagelse af den kommanderende General og Cheferne for de forskellige Grene indenfor Overledelsen, der udnævnes – vælges af de vedkommende Cantons, Bataillonер, Regimenter o. s. v. Desuden findes der en Stab af udnævnte Embedsmænd indenfor de forskellige Afdelinger.

Naar en Officer træder tilbage fra en Post og dermed ophører at være aktiv Officer, føjes der et Ex. til hans Rang, altsaa f. Eks. Ex.-Kaptajn, og et R paa hans Uniformskrave.

I 1915 blev der under Navn af Ladies Auxiliary P. M. knyttet kvindelige Hjælpekorps til Patriarchs Militant. De udfører Samaritergerning og socialt Arbejde.

Korpsets Medlemmer er uniformeret i en baade meget praktisk og klædelig brun Uniform.

Der findes kun een Grad i Patriarchs Militant, nemlig Patriarchs Militant-Graden, i hvilken kun Patriarker af den kongelige Purpurgrad kan optages.

Graden er overordentlig smuk, dens Form er strengt militærisk, dens Etik er enkel, den paakalder nemlig alle de bedste mandlige Egenskaber som Disciplin, Selvbeherskelse, Trofasthed, Fordragelighed og i særlig Grad Loyalitet, med andre Ord alle de Egenskaber, der karakteriserer den sande Mand.

I store Træk er her givet en Oversigt over Patriarchs Militants Tilblivelse og Organisation. Om den danske Afdeling af Patriarchs Militant, som iøvrigt indtager den Særstilling at være den eneste Afdeling af Patriarchs Militant *udenfor* Amerika, kan der oplyses følgende: I 1883 oprettedes her i Landet en saakaldt uniformeret Lejr, Excelsiorcamp, altsaa, som det fremgaar af de historiske Data, i Grunden et irregulært Korps, som i 1889 indgik i Patriarchs Militant under Navn af: Canton Excelsior Nr. 1 I. O. O. F. af Departementet Danmark.

Ligesom Patriarchs Militant her i Landet i al sin Færd og af al Evne stræber efter at leve sit Cantonliv i Beskedenhed uden at vække Opmærksomhed udadtil, er det samme Tilfældet med Uniformeringen, der er saa enkel og lidet prunkende som overhovedet muligt og aldrig bliver anvendt udenfor Logesalen.

Paa det anførte Grundlag arbejdes her støt, roligt og maalbevidst paa indenfor Korpset at samle en Elite af Mænd i dette Ords bedste Betydning, at udvikle en god og korrekt Korpsaand og et harmonisk Kammeratskabsforhold bygget paa Ære, Sandhed og Ret.

Frivilligt forpligter man sig til at vise ubetinget, nøjagtig og villig Lydighed overfor enhver Befaling af de overordnede i fast Tro paa, at det var Mænd, der skabte Systemet, senere blev det *Systemet,* der skaber Mændene.

Fra det skandinaviske Odd-Fellow Stævne i Gøteborg den 28.—29. Juli 1923
Paa Billedet fra højre til venstre: Den amerikanske Stor-Sire Lucian J. Easten, den tyske Stor-Sire Aug. Weiss og den hollandske Stor-Sire Yssel De Schepper, der deltog i et samtidigt Stor-Sire Møde

LOGELIV OG LOGEKAAR

FRA NR. 1 DANMARK TIL NR. 65 MORGENSTJERNEN

Naar vi i det følgende gaar over til at skildre de enkelte Logers Historie, er det naturligvis ikke Tanken at give en omfattende Fremstilling eller fordybe os i Enkeltheder. Tanken er, og kan kun være den, at skildre hver enkelt Loge saaledes, at man først og fremmest lærer at kende dens Oprindelse og dens Stilling i Dag, og saaledes, at man faar et Indtryk af dens ordensmæssige Betydning som et Led i Helheden. Vi ser derfor bort fra alle de indendørs Tildragelser og Begivenheder, der som oftest kun har Værdi og Interesse for Brødrene og Søstrene selv, paa samme Maade som et Hjems indendørs Tildragelser som oftest kun har virkelig Værdi for Hjemmet. Alt dette hører Festskrifterne til og vedrører ikke de store Linier — det, der, som før sagt, betinger og belyser hver enkelt Loges Plads som et Led i Helheden.

Men naturligvis – et vist Skøn maa der her øves. Et vist Spillerum maa der gives. Ellers bliver det altsammen løst og skematisk, og det er ikke Tanken. Der kan være indendørs Ting, der tager videre Sigte, Arbejde, der rækker ud over og sprænger de hjemlige Rammer, Begivenheder, der sætter Spor ogsaa andre Steder, Skikkelser, der har Betydning udover Dagen og Vejen indenfor Murene. Alt saadant vil, saa vidt muligt, ikke blive gaaet uagtet forbi, og forhaabentlig vil det paa den Maade lykkes at gøre Stoffet levende, hvor ellers kun Tallene taler.

Dette har vi anset for nødvendigt straks at pege paa, og benytter samtidig Lejligheden til at oplyse, at Logerne med stor og paaskønnet Redebonhed har staaet os bi med Meddelelsen af alle de Oplysninger, der har været nødvendige for at gøre Fremstillingen saa paalidelig og saa oplysende som mulig.

Og saa begynder vi da Historien om Logerne – dem, der først og fremmest skal tage Vare paa, at de Krav sker Fyldest, der staar i Storlogens Segl, som Budet til os alle: Besøge de Syge, hjælpe de Trængende, begrave de Døde og opdrage de Forældreløse.

LOGE NR. 1 DANMARK

Vi har i Værkets første Bind indgaaende skildret denne Loges Oprindelse og dens Betydning som Grundlaget for hele Ordenssamfundet herhjemme. Vi har skildret de Mænd, der tog og bar det første Arbejdes Møje og de første Skuffelser, og vi har dér set, hvorledes man, ofte gennem Uro og Strid, Uforstand og Mangel paa ordensmæssig Viden, men samtidig gennem en glødende Tro paa Ordenens Værdi for den enkelte, naaede et Resultat, der baade er Beundring og Ærbødighed værd. Men alt dette er der ingen Anledning til at komme nærmere ind paa her.

Lad os dog lige nævne, at Logens første Oprindelse var Foreningen: Union Star of the North, der stiftedes den 12. Februar 1878 i Carl Gravesens Restauration i Lille Kirkestræde 5 i København af otte Odd-Fellows, hvoraf de syv havde været i Amerika og havde været Medlemmer af en Odd-Fellow Loge dér. Det var Galanterihandler Julius Meyer, Bogholder Carl Fratz, Handelsbetjent Leopold Simmonsen, Restauratør Carl Gravesen, Købmand Chr. Sølling, Grosserer Just M. Caen, Manufakturhandler William Rich og Possementmager I. Chr. Jensen. Lad os endvidere erindre om, at Logen blev indstiftet den 30. Juni 1878 med 35 Medlemmer, og at dens første Embedsmænd var Bogholder Carl Fratz, Grosserer, Konsul Joh. Rath, Handelsbetjent Leopold Simmonsen, Menighedsforstander Andreas Holck og Vexellerer R. A. Ancker og med Holck som Over-Mester.

Lad os endvidere pege paa, at Danmark-Logen er den Stamme, hvorfra saa mange Grene i Tidens Løb bredte sig ud. Den maatte lade sig aarelade til Fordel for Loge Nr. 2 Scandinavia og Nr. 3 Nordstjernen. Tildels ogsaa for Nr. 4 Progres. Den blev Moderloge til den svenske Ordensgren gennem Loge Nr. 1 Scania i Malmø og til den norske gennem Loge Nr. 1 Norvegia i Stavanger. Den blev ligeledes Moderloge til Nr. 9 Andreas Holck i Kalundborg, Nr. 5 Fyen i Odense og Nr. 44 Burgundarholm i Rønne. Ogsaa Foreningen Frederik den III i Frederikssund er Danmark-Logen Moderloge til. Den har saaledes, Tid efter anden, maattet afgive adskillige af sine Medlemmer til andre Loger, men den har ikke desto mindre stadig kunnet bevare sin førende Stilling som en af Danmarks største Loger – kun Nr. 5 Fyen og Nr. 27 Ansgar overgaar den ganske lidt i Medlemstal. Ogsaa økonomisk set staar den meget stærk, trods en økonomisk Rystelse i 1908, der skyldtes en Over-Mesters Tillidsbrud.

Af Legater ejer den mange. Lad os nævne dem her: Br. Knippels Legat paa 3000 Kr., Br. Schindlers Legat paa 1000 Kr., Br. Engelsens Legat paa 1000 Kr., Br. J. P. Christensen og Hustrus Legat paa 1000 Kr., Br. F. C. Karns Legat paa 2000 Kr., Br. Chr. Jensens Mindelegat paa 2000 Kr., Br. Jens Gotfred Vilh. Møller og Hustrus Legat paa 11,000 Kr., Br. H. Moes Legat paa 2000 Kr., Br. Thor Dams Mindelegat paa 6000 Kr., der alle tilhører Enkefonden. Br. Modells Legat paa 1000 Kr.,

Ejendommen Lille Kirkestræde 5, Hjørnet af Højbroplads, København, hvor Foreningen Union Star of the North stiftedes den 12. Februar 1878. Stiftelsen fandt Sted i Carl Gravesens Restauration, der laa i Kælderen med Nedgang i Hjørnet

Odd-Fellow Palæets Midtparti

Br. Edv. Harths Legat paa 1000 Kr., Br. J. P. Christensen og Hustrus Legat paa 1000 Kr., Br. H. Moes Legat paa 2000 Kr., De to Venners Legat paa 1000 Kr., Br. L.s Legat paa 2000 Kr., Br. P.s Legat paa 2000 Kr., Br. F. C. Karns Legat paa 2000 Kr., Br. Jørgen P. Jensen og Hustrus Mindelegat paa 10,000 Kr. og Br. H. P. Larsens Legat paa 1000 Kr., der alle tilhører Alderdomsfonden. Endvidere Br. Bent Petersens Mindelegat til Fordel for 2 syge og trængende Brødre af Logen paa 1000 Kr., Br. P. Jørgensens Legat paa 5000 Kr. til Fordel for ældre Brødre og disses Enker, og endelig Br. Bent Petersens Legat paa 58,837 Kr. til Fordel for syge og trængende Brødre.

Jørgen P. Jensen
Logens Æresmedlem

Som det vil ses, er det ikke ganske ringe Beløb, der staar til Logens Raadighed, men desuden ejer Logen 3 Fonds. En Alderdomsfond, der yder Hjælp til ældre Brødre og deres Enker, og som søger sin Indtægt gennem Kontingent, Gaver og Legater. Dens Formue er for Tiden 62,301 Kr. Desuden en Laanefond, hvis Formaal er at yde Laan til Logens Brødre. Formuen er for Tiden 22,560 Kr., og den søger sin Indtægt gennem Kontingent. Og endelig en Hjælpefond, der yder Kontingenthjælp til yngre Brødre. Dens Beholdning er for Tiden 559 Kr., og den søger ligeledes sin Indtægt gennem Kontingent.

Lad os endelig nævne, at Br. Stor-Skatmester Edwin Berner er Medlem af Logen, og at han var dens Over-Mester i Terminen 1928–30, da man fejrede Logens og dermed Ordenens 50 Aars Jubilæum.

Logens første Æresmedlem er Br. Stor-Repræsentant Jørgen P. Jensen, der er født den 10. November 1861 og optaget i Ordenen den 6. November 1895. Br. Jensen har paa mange Maader gjort sig fortjent af Logen. Han har været dens dygtige Sekretær og en skattet Under- og Over-Mester, og han er endnu og siden 1920 dens ansete Stor-Repræsentant. Hans Arbejde indenfor Logens forskellige Udvalg og Fonds har sat dybe Spor. Ikke mindst indenfor Logens Alderdomsfond har Broderen ydet et stærkt paaskønnet Arbejde. Under hans Ledelse er den vok-

set stærkt, saaledes at den kan komme ethvert rimeligt Krav imøde. Selv har han ydet sit store, personlige Bidrag til denne Fond og har iøvrigt altid vist, at ikke mindst de Gamle, hvem Livets haarde Hænder har ramt, har hans varme Hjerte og hans Kærlighed og Omhu.

Han blev Logens Æresmedlem i 1935, samtidig med, at han under meget festlige Former kunde fejre sit 40 Aars Jubilæum som Ordensmedlem. Trods sin Alder er han endnu en flittig Broder. Hans Stol staar ikke tom ved noget Logemøde, og han er stadig Logens Samlingsmærke, saaledes som han har været det i mange Aar og med Rette. Ikke mindst Logens Veteraner ser op til ham, som deres Ven og trofaste Støtte.

Logen foranstalter hvert Aar Julefest for Enkerne og Veteranerne, – en stadig tilbagevendende Begivenhed, der imødeses med lige stor Interesse baade af Vært og Gæst, og som altid forløber paa den smukkeste og fornøjeligste Maade.

Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar er Medlemstallet 197, Logekassens Formue 73,369 Kr. 96 Øre, de særlige Fonds 98,624 Kr. 79 Øre og Enkefondens 96,349 Kr. 63 Øre.

Logen har udsendt et meget værdifuldt Festskrift i Anledning af 50 Aars Jubilæet den 30. Juni 1928.

LOGE NR. 2 SCANDINAVIA

Allerede i August og September 1879, altsaa et Aarstid efter, at Danmark-Logen var bleven stiftet, traadte en Del Medlemmer ud af denne Loge for at danne en ny Loge i København.

Hvad Grunden hertil var, er ikke sikkert oplyst. Men formodentlig har Grunden været den, at man var utilfreds med de raadende Forhold i Danmark-Logen, og Troen paa, at man kunde gøre det bedre selv. Den 1. September 1879 dannede man Odd-Fellow Foreningen Scandinavia, og man overdrog Br. Grosserer Fr. Philipson at føre den fornødne Brevveksling med den tyske Storloge. Han var den, der bedst mestrede det tyske Sprog. Helt glat gik det imidlertid ingenlunde at faa bevilget et Fri-

brev til den paatænkte nye Loge. De seks Brødre, der ansøgte om Fribrevet, Adolph Bauer, Alfred Meyer, C. S. Langsted, Wilhelm Raff, Louis Wassmann og Fr. Philipson, havde nemlig ikke alle de foreskrevne, den Gang endnu bestaaende, 5 Grader. Og dette maatte man altsaa først have i Orden.

Saa gik man i Gang med det, og det lykkedes da ogsaa efter nogen Tids Forløb at faa det fornødne Antal 5. Grads Brødre skaffet til Veje. – Man sendte derefter en ny Ansøgning til den tyske Storloge, denne Gang underskrevet af Journalist Adolph Bauer, Cigargrosserer Henrik Holm, Grosserer Fr. Philipson, Forvalter Adolf Miede og Stabssergent Louis Wassmann. Og saa gled det. Den 14. April 1880 kom der Meddelelse om, at Fribrevet var bevilget, men først den 8. Maj blev Logen indstiftet af den senere Stor-Mester Andreas Holck paa den tyske Storloges Vegne og under Navnet Scandinavia Loge Nr. 2. Hvorfor det tog saa lang Tid at blive færdig til Indstiftelsen, foreligger der ikke noget om, og hvormange Medlemmer Logen begyndte med, kan man ingen Steder se. Brødrene Bauer, Wassmann og Philipson blev henholdsvis Over-Mester, Under-Mester og Sekretær. Br. L. Lachmann, der var et nyt Navn paa Listen, og Br. Langsted, der var med i første Omgang, henholdsvis Skatmester og Kasserer.

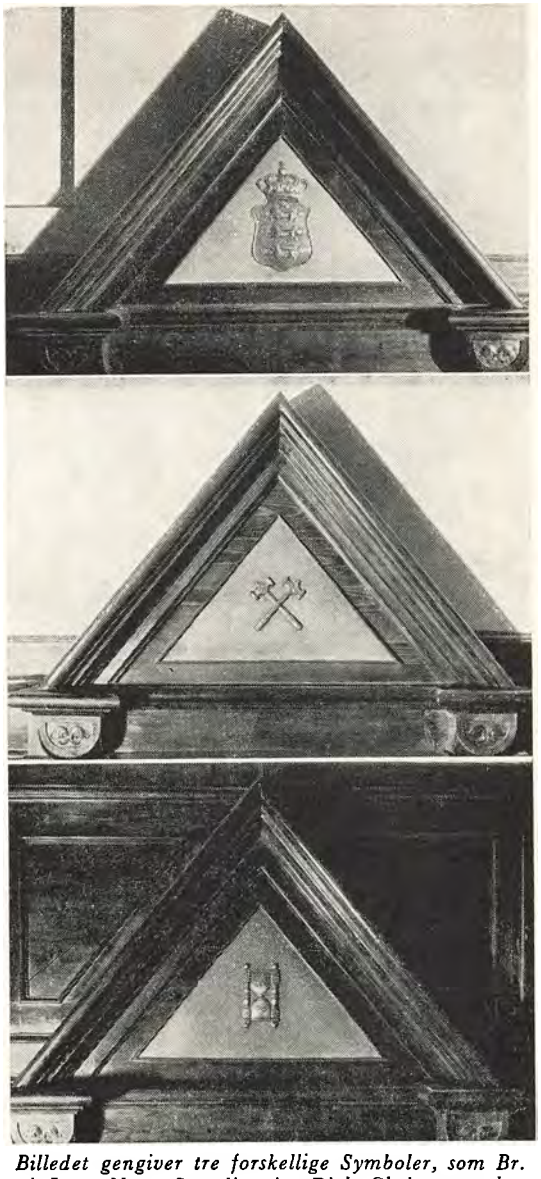

Billedet gengiver tre forskellige Symboler, som Br. af Loge Nr. 2 Scandinavia, Rich. Christensen har udhamret og skænket til den store Logesal i Palæet, hvor de findes anbragt over Stor-Sirens Stol, Overstolen og Understolen

Logen ejer en Række Legater. Selve Logekassen ejer Br. C. J. Scheels Legat paa 1034 Kr. 32 Øre, Br. A. Th. Lundbergs Legat paa 5085 Kr. 80 Øre og Br. Jul.

Edv. Henrichsen
Logens Æresmedlem

Steens Legat paa 1969 Kr. 17 Øre. Enkefonden ejer Br. Clausens Legat paa 1000 Kr. og Br. Hans Mortensen og Hustrus Sølvbryllupslegat paa 975 Kr. 79 Øre. Alderdomsfonden ejer Br. Clausens Legat paa 1700 Kr., Br. J. C. Nielsens Legat paa 1938 Kr. 85 Øre, Br. H. C. Larsens Legat paa 1297 Kr. 51 Øre og Br. D. C. Hass Legat paa 2472 Kr. 73 Øre. Foreningen Samaria ejer Br. C. J. Scheels Legat paa 3926 Kr. 84 Øre, Br. J. C. Nielsens Legat paa 11,878 Kr., Br. D. C. Hass Legat paa 15,167 Kr. 20 Øre, Br. Ole Jensens Legat paa 5000 Kr., Br. Edv. Henrichsen og Hustrus Legat paa 2000 Kr., Br. Forvalter Jul. Hansen og Hustrus Legat paa 2325 Kr. 60 Øre, Br. Joh. C. Bergs Jubilæumslegat paa 500 Kr., Br. C. Geltzers Legat paa 850 Kr., Br. H. Saabye og Hustrus Legat paa 2000 Kr. og Br. Morten Mikkelsens Veteranlegat paa 500 Kr. Samaria er en selvstændig Institution.

Logen har to Æresmedlemmer: Br. Ex.-Mester Vilhelm Lundstrøm, der er født den 12. August 1864 og optaget i Logen den 4. Maj 1897, og Br. Ex.-Mester Edvard Henrichsen, der er født den 9. Februar 1864 og optaget i Logen den 8. December 1896. Vil man spørge de to gode og meget veltjente Brødre, hvorfor de er blevet Æresmedlemmer af Logen, vil de svare, at det vil de nødigt selv sige noget om. Men tilsidst vil Br. Lundstrøm pege paa sit Æres-Brev, og dér staar – og det gælder for dem begge – at det er en Erkendtlighed for det store og uegennyttige Arbejde, de har udført i Venskabets, Kærlighedens og Sandhedens Navn, og at det er en Tak for 43 Aars Gerning for at udbrede Ordenens rene Grundsætninger om Menneskekærlighed, ikke blot til Ordenssøskende, men til alle, som lider og savner. Og det er et godt Svar paa Spørgsmaalet: Hvorfor.

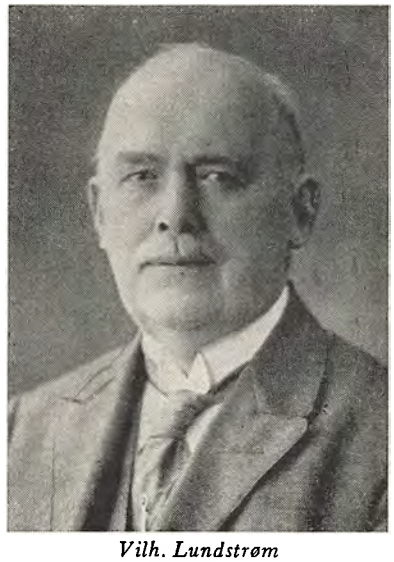

Vilh. Lundstrøm
Logens Æresmedlem

Den nye Logesal i Odd-Fellow Palæet

Den lille Logesal i Odd-Fellow Palæet

Den store Logesal i Odd-Fellow Palæet

Som vi véd, var Br. Vilhelm Lundstrøm i mange Aar en stilfuld og skattet Kapellan i Storlogen, indtil han trak sig tilbage i 1940. – Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet. – Logen har intet Festskrift udsendt, og i det hele taget foreligger der meget lidt til væsentlig Belysning af dens Historie.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 157, Logekassens Formue 43,894 Kr. 62 Øre, de særlige Fonds 23,688 Kr. 49 Øre og Enkefondens 54,287 Kr. 58 Øre.

LOGE NR. 3 NORDSTJERNEN

Denne Loge er Julius Meyers Værk. Allerede i December 1878, altsaa et halvt Aars Tid efter at Ordenen var indført herhjemme ved Indstiftelsen af Danmark-Logen, havde han følt sig for hos den tyske Storloge om Muligheden for Oprettelse af en ny Loge i København. Her var man dog ikke særlig begejstret for Tanken, og Julius Meyer holdt sig saa i Ro til i Begyndelsen af 1880. Men saa kom han igen. Han havde den 21. April 1880 sammen med Grosserer Moritz Moritzon og Sagfører Joh. Hansen faaet dannet Foreningen Frederik den VII, der dels bestod af udtraadte Brødre fra Danmark-Logen, dels af Ikke-Odd-Fellows.

Imidlertid trak den tyske Storloge Sagen i Langdrag, trods Julius Meyers jævnlige Henvendelser. Man var stadigvæk ikke begejstret for Tanken, særlig da man syntes at mene, at Grunden til Julius Meyers voksende Iver var den, at han var fortørnet over, at Andreas Holck og ikke han var blevet Danmark-Logens første Over-Mester. Han var ikke en Gang blevet Embedsmand.

Han arbejdede imidlertid ufortrødent videre, og tilsidst lykkedes det ham at faa udvirket et Fribrev. Den 10. Februar 1881 blev Nordstjernen Loge Nr. 3 indstiftet med et Medlemstal paa 37. Stifterne var Julius Meyer, Joh. Hansen, den senere Udgiver af Odd-Fellow Bladet, Marcus Polack, der blev Medstifter af Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalie, og endelig Moritz Moritzon og Abraham Levin. Disse 5 blev ogsaa Logens første Embedsmænd. At Logen just kom til at hedde Nordstjernen, er maaske grumme naturligt. Det var jo en Oversættelse af Navnet paa Julius Meyers første Ordensbarn, Star of the North.

Nordstjernen-Logen har altid været en særlig levende Loge. Man har stadig med Iver og Interesse drøftet

Dagens brændende Ordensspørgsmaal, tumlet med nye Idéer og vel ogsaa af og til haft den Glæde at se Idéerne iklædt Virkelighedens Klædebon. Men den har ogsaa talt dygtige Brødre i Embedsstolene. Lad os nævne Stor-Sire Petrus Beyer, der som ung Over-Mester vandt sine første Sporer ved Tilrettelæggelsen af Ordenens glansfulde 10 Aars Fest i Rosenborg Have, og hans dygtige og kloge Medarbejder gennem mange Aar, Dep. Stor-Sire E. D. Jacobson. Og lad os fra den nyere Tid blandt andre nævne Stor-Sekretær Albert Engberg og Dep. Stor-Sire Knud Nielsen.

En historisk Begivenhed fandt Sted i Logen den 15. September 1921. Den Aften indviedes en finsk Kandidat, Bankdirektør Auli Markkula fra Helsingfors, der derigennem skulde sættes i Stand til at indføre Ordenen i Finland. Det var Stor-Sire Petrus Beyer, der havde foreslaaet ham, og det har sikkert været Stor-Sirens Tanke, at naar den første Finne, der blev Odd-Fellow, blev indviet i en dansk Loge, skulde det ogsaa til sin Tid være den danske Storloge, der fik Æren af at have indført Ordenen i Finland. Det gik imidlertid ikke saaledes. Æren blev Sveriges og med fuld Ret. Det vilde have været altfor vanskeligt for den danske Storloge at forvalte en finsk Ordensgren. Dertil var Afstanden og Forbindelsen i det hele for fjern.

Nordstjerne-Logen ejer forskellige Legater. Br. Petrus Beyers Legat paa 15,000 Kr., Br. E. D. Jacobsons Legat paa 10,000 Kr., Br. Søren Hansens Legat paa 2000 Kr. og Br. A. A. Pindstoftes Legat paa 16,000 Kr., der alle tilhører Alderdomsfonden. Br. Søren Hansens Legat paa 10,000 Kr., Br. Chr. G. Sønderbys Legat paa 10,000 Kr., Br. P. Andersens Legat paa 1000 Kr. og Br. Kr. Bruuns Legat paa 1000 Kr., der alle tilhører Enkefonden. Br. C. L. Clausens Legat paa 2000 Kr., der tilhører Logekassen, og Legatet af 16. Februar 1928 paa 1000 Kr., der tilhører Repræsentationsfonden. Og endelig Br. J. Chr. Nielsens Legat paa 10,000 Kr. og Br. C. M. Petersens Legat paa 800 Kr., der tilhører Filantropisk Fond.

Foruden en Alderdomsfond, hvis samlede Formue er 48,500 Kr., ejer Logen en filantropisk Fond paa 18,000 Kr., hvis Formaal er at yde Hjælp som Gave til Brødre og at yde Laan til Brødre af Logen, en Repræsentationsfond paa 1012 Kr. og en Fond, der hedder Broderligheden, og hvis Indtægter gaar til Gaver ved Brødres festlige Lejligheder. Fonden holdes vedlige ved et maanedligt Kontingent

af 25 Øre og ved Gaver og Renter. Dens Størrelse er for Tiden 415 Kr. — Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 130, Logekassens Formue 44,333 Kr. 61 Øre, de særlige Fonds 49,930 Kr. 62 Øre og Enkefondens 50,013 Kr. 19 Øre.

Logen udsendte ved 25 Aars Jubilæet i 1906 et fortræffeligt Festskrift, der havde Br. Chr. Evald til Forfatter, og ved 50 Aars Jubilæet i 1931 et ikke mindre fortræffeligt Festskrift, der skyldtes Br. Stor-Sekretær Albert Engbergs livfulde Pen.

LOGE NR. 4 PROGRES

Progres-Logen er Leopold Simmonsens — Danmark-Logens første Sekretærs — Værk. Den kom til Verden i København som Foreningen Progres den 22. August 1881, og Grunden var den, at Foreningens Stiftere ikke syntes, at Danmark-Logen opfyldte de Idealer, som man maatte stille for en Loges Liv og Arbejde i Ordenens Aand. Stifterne var Handelsbetjent Leopold Simmonsen, Murermester Rasmus Larsen, Malermester Anton Pedersen, Maskinmester Jens Otto Sørensen og Grosserer Thorvald Peter Frits Bjerring, alle Medlemmer af Danmark-Logen. Den 1. December 1881 blev Logen indstiftet med et Medlemstal paa 77, hvoraf ikke mindre end 72 blev indviede paa selve Logens Indstiftelsesdag. Kandidaterne var inddelt i Hold paa 15 Mand. Det første Hold mødte Kl. 2, og derefter foretoges der Indvielse uafbrudt til Kl. 6, da man endelig naaede til Vejs Ende. Forstaaeligt er det derfor, at man derefter samledes i Seekamps Lokaler til en prægtig Fest — 6 Retter Mad med Vin og Kaffe for en Pris af 8 Kr. for hver Deltager, fortæller Logens Festskrift. Det var den Gang ...

Foreningens Stiftere blev Logens første Embedsmænd.

En af Logens første, betydningsfulde Opgaver var at søge tilvejebragt et Alderdomshjem. Man begyndte Drøftelserne herom i 1895, og Resultatet blev, at man den 5. Maj 1902 kunde nedlægge Grundstenen til Alderdomshjemmet Nr. 66 og 68 i Ægirsgade med 12 to-Værelses og 8 tre-Værelses Lejligheder. Sjælen i dette Foretagende var Br. Vinhandler Hedobald Petersen. Men man blev ikke staaende ved det. Den

12. Marts 1928 vedtog man at købe en tilstødende Ejendom, Vølundsgade 17-19, og indrettede derefter denne med 10 tre-Værelses og 10 to-Værelses Lejligheder. Hjemmet ejer nu en ret betydelig Formue, skabt dels ved Brødres Aarsbidrag, dels ved en lang Række Legater til Fordel for Hjemmet.

Foruden den lovbestemte Enkefond ejer Logen en Hellig tre Kongers Hjælpefond, stiftet Hellig tre Kongers Aften 1914 med det Formaal at yde rentefri Laan til Brødre – en Fond, der skal have gjort sin store Nytte indenfor Logen. Desuden ejer Logen en saakaldt Privatfond, der stiftedes den 29. Maj 1905, og hvis Midler, der tilvejebringes ved et lille maanedligt Bidrag, bruges til Blomster, Kranse, Festgaver og lignende.

Blandt Logens mest kendte Medlemmer møder vi Ex-Stor-Skatmester Chr. Hede og Ex.-Dep. Stor-Sire J. Wenzzel.

Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 166, Logekassens Formue 55,932 Kr. 38 Øre, de særlige Fonds 1116 Kr. 94 Øre og Enkefondens 61,774 Kr. 21 Øre.

Logen har i Anledning af 50 Aars Jubilæet i 1931 udsendt et særdeles læseværdigt Festskrift.

LOGE NR. 5 FYEN

Vi har tidligere i Værkets første Bind gjort Rede for denne, den første danske Provinsloges Oprettelse, og vi skal her kun nævne, at Begyndelsen var en navnløs Forening, der stiftedes i Odense den 21. November 1881, og som den 5. Juni 1882 blev til Loge Nr. 5 Fyen. Den stiftedes med 17 Medlemmer, og Stifterne var Manufakturhandler Jeppe Hansen, Guldsmed Rasmus Albert Christophersen, Optiker C. F. V. Lund, Fotograf Hans Hansen og Sagfører Vilh. Heinrich Meyer. Logen havde ved Stiftelsen en Gæld paa 1200 Kr., fortælles der i dens Festskrift. Hvis man vil lægge Mærke til, hvad der senere hen berettes om dens økonomiske Kaar nu, vil man se, at den, trods Gælden, alligevel har klaret sig ganske pænt. Stifterne blev Logens første Embedsmænd.

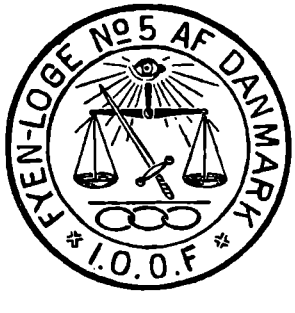

I den ene af Stifterne, Br. C. F. V. Lund, der i lange Aaremaal var Logens Over-Mester, havde Logen en meget

levende og idérig Broder. Lad os nævne, at han var stærkt med i Arbejdet for de almindelige danske Odd-Fellow Møder, hvoraf det første afholdtes i Odense den 14. September 1890. Idéen til Møderne var dog Br. E. Mazantis. Desuden interesserede han sig i høj Grad for Ordenens ældre Historie og var godt bevandret i denne, og det var ham, der gennem Meddelelser til Odd-Fellows, som vi tidligere har omtalt, lagde Grunden til det senere Odd-Fellow Blad. Men hans Interesser spændte langt videre. Han var levende med i alt, hvad der tjente til Logens og til Ordenens Vel og Fremgang. Han hørte til de oprigtigt troende, for hvem intet Maal ligger for højt, intet Arbejde er for svært, blot det kan tjene Broderskabets Tarv.

C. F. V. Lund

Ved hans Side stod Logens egentlige Stifter, Br. Jeppe Hansen, den hjemvendte Amerikaner, der havde lært Odd-Fellow-Ship at kende i det fremmede og som fik den Lykke, han drømte om: at skabe en Odd-Fellow Loge i den By, der blev hans Hjemsted. Han var Kendsgerningernes Mand. De positive Kravs Mand. For ham var Ordenen ikke blot Lære, men Liv. Det skyldtes blandt andet ham, at Logen fik sit første eget Hjem, Klingenberg 15, først i 1889 som Lejer hos et Konsortium af Brødre, senere i 1895 som Ejer – den Ejendom, hvor Logen havde til Huse, indtil Hjemmet paa Nonnebakken blev skabt i 1934. Ogsaa interesserede han sig meget stærkt for Enkerne og for de gamle Odd-Fellows. Han forbandt en frisk, praktisk Sans med et godt Menneskes oprigtige Hjertevarme. Og det giver altid gode Resultater. Men om dette og meget andet kan man læse i Logens Festskrift i Anledning af 50 Aars Jubilæet i 1932. Det er ualmindelig smukt og velskrevet og giver et livfuldt Billede af en Loge, hvor mange Idéer fødes og hvor der er Vilje til Arbejde og Fremdrift til Brodertarv og Logevel.

Men lad os her fortælle om Odense-Logernes store Bedrift, der navnlig skyldes Br. af Loge Nr. 36 Treuga Dei, E. C. Egedes Tilskyndelse og utrættelige Arbejde, men som Logerne iøvrigt løste paa lige Vilkaar. Den Bedrift, der hedder Logebygningen paa Nonnebakken, og som Festskriftet ikke har faaet Slutningen paa.

Jeppe Hansen

Hvad er Nonnebakken ... Navnet lyder saa middelalderligt, og dens første Historie hører da ogsaa den graa Middelalder til. Men den Gang hed den Nonnebjerget. Dens allerældste Historie er taaget. Men muligt har der ligget en befæstet Borg her. Og man ved i hvert Fald, at en Borg i det 12. Aarhundrede fik den Bestemmelse, som Navnet antyder. Den blev Sædet for Nonner af Benediktinerordenen, der da havde adskillige Klostre her i Norden. De kaldtes Nonnerne af Borgen. Men allerede i det 13. Aarhundrede flyttedes Nonnerne til Dalum Kloster, og saa er der stille om Nonnebakken indtil 1764, da den paa en Ryttergods-Auktion blev solgt til en Mand ved Navn Niels Pedersen. Og saa gaar den gennem Aarene videre fra Ejer til Ejer, indtil Odense Kommune køber den paa en Auktion i 1905. Men da var Borgen forlængst sunket i Grus. Nu var den i 1837 bebygget med en Villa i Pavillonstil.

Dette gamle historiske Sted med Villa købte de to Odense-Loger af Odense Kommune med det Formaal at bygge et Ordenshjem dér. Købet fandt Sted i 1925, men Forberedelserne tog lang Tid. Det var et stort og kostbart Foretagende, man her var inde paa, og det havde sit Besvær som alt andet her i Verden. Men i 1933 kunde man begynde paa Opførelsen af Ordenshjemmet, og Indvielsen fandt Sted den 17. Marts 1934 under saare festlige Former. Og det er forstaaeligt. Der var her et Arbejde endt og et Maal naaet, som nok havde Krav paa al Festens Glans og Glæde.

Den fornemme og stilrene Bygning, der i sin Indretning og sit Udstyr virker fint og kostbart, men uden forloren Pynt, rummer paa første Sal en stor Logesal med Over-Mester Værelse, Arkiv, Forhal, Rekvisitrum og brandsikker Boks og en mindre Logesal, ligeledes med Over-Mester Værelse og Forhal. Desuden findes der Modtagelsesværelse for den Distr. Dep. Stor-Sire, et Bibliotek og et mindre Aftrædelsesværelse. I Stuen er der Festsal med Scene og en Forhal, der ved Hjælp af Sænkedøre kan sættes i Forbindelse med Festsalen, Anretterværelse, 3 Restaurationslokaler, en Bolig for Økonomaen, en Garderobe og to Aftrædelsesværelser.

Endelig findes i Kælderen blandt andet Køkken og en større Garderobe. Som man vil se, skorter det ikke paa Plads.

Forhallen i Logebygningen blev i Juni 1941 smykket med en Bronzegruppe forestillende Tiden og Moderkærligheden. Det fine og lødige Kunstværk er skænket af Br. Distr. Dep. Stor-Sire Jacob Møller og udført af hans Datter, Billedhuggerinden Frøken Grethe Bülow Møller.

Tiden og Moderkærligheden

Rebekka-Loge Nr. 3 Freja og Nr. 15 Semper ardens bor, sammen med Lejr Nr. 5 Sct. Knud, til Leje i denne skønne Bygning, og Brødre og Søstre kan leje Lokalerne til Familiefester.

Dette om Nonnebakken. Hvad den har kostet, skal vi ikke blande os i. Billigt har Foretagendet ikke været.

Men Logen har ikke tænkt paa Hjem for sig selv alene. Den ejer en smuk Enkebolig paa Karen Brahesvej Nr. 2. Grunden blev købt i 1895 og Bygningen indviet den 26. Oktober s. A. Der findes 6 Lejligheder i Ejendommen, og de 5 beboes lejefrit af Enker. Den 6. beboes af en ældre Dame, der blev Lejer for mange Aar siden, da ingen Enker meldte sig til Lejligheden, og nu nænner man selvfølgelig ikke at gøre hende husvild. Hun bor der forøvrigt for en Leje af 175 Kr.

Endvidere ejer Logen et Alderdomshjem paa Kastanievej Nr. 76 med 6 Lejligheder, hvis Opførelse paabegyndtes i Logens 50 Aars Jubilæumsaar 1932 til Ære for Logens Stifter Br. Ex.-Mester Jeppe Hansen. Kapitalen er fremskaffet ved Hjælp af Broderens Jubilæumsfond og ved frivillige Bidrag. Hjemmets Formaal er at yde trængende Brødre med Hustruer et hyggeligt Hjem i Alderdommen. Br. Ex.-Mester Henrik Stærmose har paa mange Maader været den drivende

L. P. Hansen
Logens Æresmedlem

Kraft for dette Alderdomshjem. Logen afholder hvert Aar en Julefest og en Sommerfest for Enkerne og støtter ved aarlige Bidrag blandt andet Børnehjemmene paa Nislevgaard og i Roskilde, Odense Bys Børnehjem, Asyler og Diakonisser. Ogsaa til andre velgørende Formaal ydes der Bidrag, naar Lejlighed gives.

Logen ejer to Legater: Br. Ex.-Mester Jacob Møller og Hustrus Sølvbryllupslegat paa 4000 Kr., hvoraf Renterne, naar Kapitalen er steget til 6000 Kr., skal bruges til Julegaver til trængende Brødre. Og Br. Mads J. Pedersen og Hustrus Legat, stort 2000 Kr., der er Resultatet af en Indsamling blandt Logens Brødre til Ære for en meget afholdt Broders Minde. Br. Mads J. Pedersen havde i en lang Aarrække udført et stort og opofrende Arbejde som Enkeudvalgets Formand, og det ligger derfor nær, at man bruger Udbyttet til Bedste for Enker, der ikke har naaet Aldersrente-Alderen.

Desuden har Logen følgende Fonds: Filantropisk Fond, for Tiden ca. 2000 Kr., hvis Renter, sammen med 25 Øre af Brødrenes maanedlige Ekstrabidrag, bruges til Trængende i og udenfor Logen. Den lille Bøsse, der opretholdes ved frivillige Gaver ved Møderne og anvendes til Julegaver til Trængende udenfor Logen. Br. Jeppe Hansens Jubilæumsfond, der modtager frivillige Bidrag og Overskud ved Fester og lignende til Dækning af Restgælden paa Alderdomshjemmet. Garantifonden, der for Tiden ejer 34,000 Kr., og hvis Kapital skal bruges til Dækning af de mange større eller mindre rentefri Laan, som Brødrene stillede til Raadighed ved Opførelsen af Hjemmet paa Nonnebakken, forsaavidt den vedkommende Broder ikke før sin Død har givet Afkald paa Laanet, der i saa Fald udbetales med 80 pCt. Endelig Begravelsesfonden, der blev til i 1932 efter Vedtagelsen af den nye Lov om Syge- og Begravelseskasser. Datidige Brødre havde nemlig ved Optagelsen tegnet Livsforsikringer, hvis Policer opbevaredes i Logens Arkiv. Efter at den nævnte Lov var traadt i Kraft, solgtes Policerne, og af det Beløb, der herved blev indvundet, dannede man en Fond, hvoraf der ydes Begravelseshjælp ved

Den gamle Lystgaard, Enrum, der bliver det Hvilehjem, som Br. Emanuel Jensen og dennes Hustru, Marie Jensen, har skænket deres store Formue til

Emanuel Jensen

Fru Marie Jensen

Progres-Logens Alderdomshjem
i Ægirsgade Nr. 66–68

Progres-Logens Alderdomshjem
i Vølundsgade Nr. 17–19

Loge Nr. 5 Fyens Alderdomshjem

Loge Nr. 5 Fyens Enkebolig

Brødres Død, naar der skønnes at være Trang dertil. Fondens Kapital er for Tiden ca. 12,000 Kr.

Naturligvis har en Loge af Nr. 5 Fyens Betydning – den er for Tiden Danmarks største Loge – haft mange udmærkede Brødre, ikke alene i Embedsstolene, men ogsaa blandt det saakaldte suveræne Folk. At nævne dem vil imidlertid føre alt for vidt.

Men lad os nævne dem, der har Tilknytning til Storlogen: Br. Carl Zinglersen, der er Stor-Herold, Br. Jacob Møller, der er Distr. Dep. Stor-Sire for Fyen, og endelig Logens Æresmedlem, Br. L. P. Hansen, der har været Logens Over-Mester i 1904–1905, Storloge-Repræsentant fra 1911 til 1927 og derefter Distr. Dep. Stor-Sire, indtil han for et Par Aar siden trak sig tilbage paa Grund af Alder. Br. L. P. Hansen er optaget i Ordenen den 15. Marts 1898 og født den 25. December 1862. Men den, der køber ham for gammel, gør alligevel en daarlig Handel. Ganske vist kniber det lidt med Benene, men det er jo heller ikke dér, man skal have det. Det er højere oppe. Og dér kniber det ikke. Det gamle Æresmedlem er frisk og livfuld endnu. Hans kønne, vennesæle Smil kan endnu lyse og hans varme Øjne spille. Der er endnu hos ham gode Raad at hente, som dengang han med sin Manddoms Kraft og Iver tog stor og virksom Del i sin Loges Arbejde og Vel. Han har altid favnet vidt, og han har været Hjælper baade her og der og mere, end nogen aner. Men saadan noget fortæller han ikke om. Han hører til de gamle stærke Ege i Skoven ...

Logen er Moderloge til Nr. 15 Odin i Kolding, Nr. 29 Sct. Nicolai i Svendborg, Nr. 33 Caritas i Nyborg, Nr. 36 Treuga Dei i Odense, Nr. 37 Thomas Wildey i Fredericia, Nr. 47 Christian den IX i Middelfart og den allerede i 1894 opløste Loge Nr. 16 Willemoes i Assens. Nr. 57 Kong Humble i Rudkøbing er et Barnebarn.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 224, Logekassens Formue 75,764 Kr. 23 Øre, de særlige Fonds 32,469 Kr. 13 Øre og Enkefondens 133,406 Kr. 50 Øre.

Som før bemærket har Logen i Anledning af 50 Aars Jubilæet i 1932 udsendt et udmærket Festskrift.

LOGE NR. 6 EUREKA

Eureka, eller Heureka, som Ordet egentlig staves, betyder: Jeg har fundet det. Et ikke ilde Udtryk for en Odd-Fellow. Ordet er forøvrigt et Glædesraab, som Archimedes, Oldtidens mest berømte Matematiker og Fysiker, skal have brugt, da han havde fundet Loven om Legemers Vægtfylde og i forvirret Henrykkelse herover løb splitternøgen rundt i Syrakuses Gader. Men hvorfor man just har valgt dette Navn til Logen, er der ingen, der ved. Heller ingen ved, hvad den Forening hed, der danner Grundlaget for Logen, eller naar Foreningen er stiftet. Ogsaa Stifterne er ukendte. Men man ved dog, at Foreningen ikke var en almindelig Odd-Fellow Forening, da den ogsaa optog vordende Odd-Fellows som Medlemmer.

Derimod ved man, at Logens Fribrev er dateret den 19. Februar 1883, og at Logen, der hører hjemme i København, indstiftedes den 16. Marts samme Aar. Fribrevet er udstedt til Toldklarerer – tidligere Medstifter af Danmark-Logen og da Bogholder – Carl Fratz, Baneformand L. P. Olsen, der senere blev Stor-Skatmester og en baade anset og meget dygtig Mand indenfor Ordenen, Murermester H. P. Hansen, Skrædermester J. C. Nielsen og Skomagermester P. Hansen. Der var ved Indstiftelsen 12 Ordensmedlemmer, og efter Indstiftelsen indviedes 98. Det var altsaa værre endnu, end da Nr. 4 Progres blev stiftet. Da nøjedes man med 72. De fem nævnte Brødre blev Logens første Embedsmænd.

Logen ejer følgende Legater: Br. Niels Ebbesens Legat paa 4873 Kr. 50 Øre, Br. Adam Jensens Legat paa 2018 Kr. 50 Øre, Br. J. P. Larsens Legat paa 276 Kr. 75 Øre, Br. Aa. Mathiesens Legat paa 258 Kr. 75 Øre, Br. Emanuel Jensen og Hustrus Legat paa 50,000 Kr. og Br. H. P. Hansens Legat paa 913 Kr. 69 Øre, der alle forvaltes af Enkefonden. Desuden ejer Logen Br. Niels Christensens Legat paa 4522 Kr. 63 Øre, hvis Renter tilfalder 4 ældre veltjente Brødre med mindst 15 Aars Medlemsskab, og Br. Johan Petersens Legat paa 4000 Kr., hvis Renter tilfalder ældre, trængende Brødre.

Desuden ejer Logen en lille Repræsentationsfond, der for Tiden udgør 128 Kr. 55 Øre, og en Jubilæumsfond paa 24,791 Kr. 74 Øre, hvis Opgave dels er at holde Brødre godstaaende, naar de er syge eller paa anden

Maade er kommen i Trang, dels at yde Understøttelse til trængende, fortrinsvis ældre, Brødre. Endelig en Eureka-Fond paa 20,000 Kr., der skal anvendes dels til kontante Laan til Brødre, som uforskyldt er kommen i øjeblikkelig Nød, dels til Bolighjælp.

Logens Enkefond ejer desuden en Ejendom med 4 Opgange i Godsbanegade 9-11-13-15. Ejendommen, der erhvervedes i 1903, har 40 Lejligheder. Den drives kun som Udlejningsejendom, og Overskudet herved anvendes efter Enkefondens Formaal. Der er ingen Friboliger i Ejendommen.

Endelig skal det naturligvis nævnes, at en af Logens gamle Brødre, en af de stille, der lytter og tier, Br. Emanuel Jensen og dennes Hustru, Marie, har skænket Logen en Kapital paa ca. 2 Mill. Kroner som en Mindefond. For Fondens Midler har man købt den kendte Danneskjold-Samsøeske Lystejendom ved Vedbæk, Enrum kaldet, for 250,000 Kr., og denne Ejendom skal indrettes til Hvilehjem for ældre, trængende Brødre og deres Hustruer, fortrinsvis af Loge Nr. 6 Eureka og derefter for andre københavnske Loger. I sidste Række kommer de øvrige danske Loger i Betragtning. Hjemmet skal drives for Fondens Midler, og Opholdet kan om fornødent ske helt eller delvist uden Vederlag.

Vi skal kun tilføje, at Ejendommen har et Tilliggende paa 72 Tdr. Land Skov og Park, at der kan blive Plads til 40 Gæster hele Aaret rundt, og at ingen kan faa Tilskud til Opholdet udover 2 Aar.

Naar dette læses, er formodentlig de første Gæster rykket ind i Enrum for at nyde godt af denne storstilede Gave. Og dermed er paa sin Vis naaet *det,* der mangfoldige Gange har været drøftet som en af Ordenens fornemste Opgaver og som den mest brændende, men som man altid har ment var uoverkommelig – nemlig Tilvejebringelsen af et Hvilehjem for Odd-Fellows. Og saa blev det een eneste Broder og hans Hustru, der helt alene skulde løse denne svære Opgave. En stille Broder, hvem Ordenens Lære maa have brændt dybt i Sindet. Vi kommer senere tilbage til Enrum og dens og Hvilehjemmets Historie.

Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 178, Logekassens Formue 72,697 Kr. 12 Øre, de særlige Fonds 28,382 Kr. 20 Øre og Enkefondens Formue 175,124 Kr. 65 Øre.

LOGE NR. 7 UNION

Umiddelbart efter at Loge Nr. 6 Eureka var blevet indstiftet den 16. Marts 1883, stiftedes den 12. April samme Aar i København en Odd-Fellow Forening, hvis Navn blev Union.

Noget særligt Formaal havde man ikke for Øje med denne Forenings Stiftelse, og man stræbte ikke heller efter noget nyt Virkefelt udover det, de andre 5 københavnske Loger dyrkede. Foreningens Navn, der senere blev Logens, skulde pege paa, at man først og fremmest sigtede efter at skabe og vedligeholde et stærkt Sammenhold mellem Brødrene i fuld Forstaaelse af de Ord, der sattes i Logens Segl: Concordia vis nostra, det vil sige Enighed giver Styrke.

Logens Indstiftelse fandt Sted den 11. September 1883 med ialt 86 Medlemmer, hvoraf de 5 Stiftere: Guide i Generalstaben R. A. Busse, Bogtrykker Chr. Birch, Blomsterhandler C. Vestergaard, Guide i Generalstaben P. F. Baltzer og Kobbersmedemester R. Adrian blev de første Embedsmænd, henholdsvis som Over-Mester, Under-Mester, Sekretær, Skatmester og Kasserer. Med Undtagelse af Br. P. F. Baltzer kom ingen af Stifterne til at betyde noget væsentligt for Logen eller dens Udvikling. Men han var til Gengæld en virksom og tro Broder. Han, der blev Logens første Veteran, kunde paa Logens 25 Aars Dag i 1908 fejres som Over-Mester og Stor-Repræsentant, og der blev ved denne Lejlighed afsløret et Billede af ham. Han fik i adskillige Aar derefter Lov til at virke for den Loge, der havde hele hans Hjerte, og hvor han færdedes, elsket og højagtet af alle Brødrene. Han, der var Veteran fra 1864, døde den 8. Marts 1920.

Logen ejer en særlig Fond, Brodergaven, der er stiftet den 1. December 1930, og som ved Dødsfald udbetaler Brødrenes Efterladte en Begravelseshjælp, der for Tiden udgør 500 Kr. Desuden ejer Logen en Laanefond, oprindelig paa 5000 Kr., stiftet af en nu afdød Broder, Cigarfabrikant Kock. Fonden yder Laan til Brødre til almindelig Bankrente. — Den 31. Marts 1887 stiftede Logen en Legatfond, der dog først skulde træde i Virksomhed fra Nytaar 1890. Kontingentet var den Gang, som nu, 50 Øre maanedlig, og Medlemsskabet er frivilligt. Denne Fond, hvori der blev optagen en senere stiftet Bygge- og Legatfond, og som i 1906 af Br. Ex.-Mester Emil Hansen

fik testamenteret 10,000 Kr., og hvis Navn er Union-Logens frivillige Legatfond, havde den 1. Januar 1941 en Kapital paa 47,975 Kr. 63 Øre. Dens Formaal er at øve Godgørenhed og Hjælp udelukkende indenfor Union-Logens Rammer. Hjælpen ydes i Form af Legater, der fortrinsvis gives til Logens aktive trængende Brødre, som er over 60 Aar. I Aaret 1940 blev der udbetalt 2630 Kr. 52 Øre.

Af Legater stiftede Br. Ex.-Mester Emil Hansen i 1910 et paa 5000 Kr. til Fordel for Enkefonden, og ved hans Død i 1916 blev Beløbet forhøjet til 10,000 Kr. Formuen er nu 14,537 Kr. 50 Øre, og Legatets Indtægter er i Aarenes Løb i Hovedsagen anvendte til Opdragelse af forældreløse Børn. Ligeløbende med dette Legat har Logen følgende Legater: Br. W. Matthias og Hustrus Legat paa 5000 Kr., Br. Valdemar Hansen og Hustrus Mindelegat paa 2300 Kr. og Br. A. C. Petersen og Hustrus Mindelegat paa 1000 Kr.

Som man vil se af det, der foran er fortalt, har Br. Ex.-Mester Emil Hansen været meget rundhaandet overfor Ordenens Fond, ligesom han ved givne Lejligheder har tænkt paa andre gode Formaal. I 1909 skænkede han 3000 Kr. til Danmarks Blinde og en testamentarisk Gave ved hans Død paa 10,000 Kr. til Spedalskhedshospitalerne. Br. Emil Hansen, der døde i 1916, blev indviet i Logen den 11. Februar 1884 og viste under hele sit Ordensliv en usvækket Interesse for Ordenen og særligt for Logens Enkefond, hvis Formand han var i en lang Aarrække.

Logen er Moderloge til Loge Nr. 35 Concordia i Slagelse.

Blandt Logens mest kendte Brødre skal Br. Th. Dannemand-Nielsen nævnes. Om hans værdifulde Virke, ikke mindst for Lejren, har vi tidligere gjort Rede. Men hans Arbejde indenfor den Loge, han tilhørte, har selvfølgelig ogsaa været af grundlæggende og frugtbar Betydning.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 100, Logekassens Formue 25,219 Kr. 90 Øre, de særlige Fonds 87,936 Kr. 72 Øre og Enkefondens 36,171 Kr. 94 Øre.

Logen, der er Medejer af Odd-Fellow Palæet, har ved 25 Aars Jubilæet udsendt et Festskrift.

LOGE NR. 9 ANDREAS HOLCK

Logen blev indstiftet den 17. September 1883 i Kalundborg som den første Provinsloge Øst for Storebælt. Dens Navn blev ved Indstiftelsen Andreas, og Danmark-Logen var dens Moderloge. Det var Meningen at hædre Andreas Holck med Navnet, men da det ikke er tilladt at bruge endnu levende Personers Navn som Logenavn, maatte man gemme Efternavnet Holck, indtil Navngiveren var død den 9. Februar 1907. Saa kom Logen til at hedde Andreas Holck. Den indstiftedes med 19 Brødre, og Stifterne var foruden Br. Vilhelm Damgaard, som vi kender som Hovedpatriark for Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide og Distr. Dep. Stor-Sire, Brødrene August Larsen, Axel Ambrosius Norup, Johs. Fr. Chr. Petersen og Peter Emanuel Salomon – Mænd, ikke af fremragende Stand eller borgerlig Stilling, siger Logens Festskrift om dem, men begejstret for Ordenens menneskekærlige Idé. Af Stifterne blev de fire Logens første Embedsmænd, medens Johs. Fr. Chr. Petersen afløstes af Br. Chr. Bech.

Kaarene var smaa til at begynde med. Man lejede Lokaler i Kalundborg Hotel ved Havnen, og en Del af Rekvisitterne, som Danmark-Logen havde stillet til Raadighed, maatte ved hvert Møde flyttes ind og ud. Belysningen var to Petroleumslamper, og Opvarmningen var ikke saa god, som den kunde være. Glæden over det fuldbragte Værk og en broderlig Samdrægtighed kastede imidlertid *sin* Glans over Møderne, og det var naturligvis bedre end meget andet. Ti Aar efter fik man et nyt Lokale, der var 13 Alen langt og 6½ Alen bredt, siger Festskriftet. Det var bedre end det gamle, selv om det langtfra var godt. Men man behøvede i hvert Fald ikke mere at flytte rundt med Rekvisitterne. Først den 9. November 1902 kom man saa vidt, at man kunde indvie en egen Bygning til Logebrug og sætte Foden under eget Bord. Logen havde da 38 Medlemmer – en ringe Vækst gennem næsten 20 Aar, synes man – og en samlet Formue paa 20,341 Kr.

I 1908, Femogtyveaaret for Stiftelsen, var Medlemstallet steget til 61 og Formuen til 30,191 Kr. 96 Øre.

Og lad os endelig nævne, at den endte Halvtredsaaret i 1933 med 78 Medlemmer og med en Formue paa 104,872 Kr. 24 Øre. Den havde da udgivet 65,111 Kr. i Understøttelser af forskellig Art.

Logen er Moderloge til Nr. 40 Kong Skjold i Holbæk, der stiftedes den 15. Februar 1914.

En af de Mænd, der har betydet mest for Logen, er sikkert dens ene Æresmedlem og en af Ordenens ældste her i Landet, Br. Georg Lander, der den 22. Maj 1941 fyldte 92 Aar. Lad os her fortælle den gamle Broders Historie i ganske korte Træk.

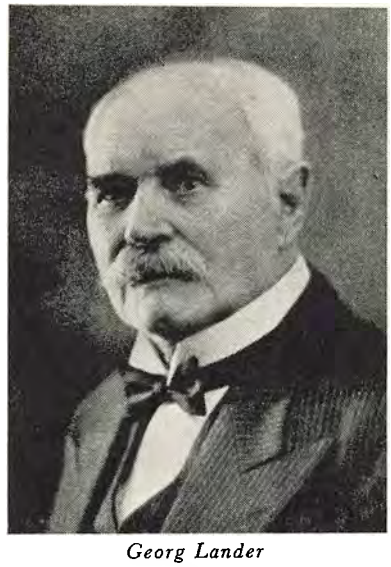

Georg Lander
Logens Æresmedlem

Han blev optaget i Logen den 12. December 1883 og har været Logens Over-Mester 3 Gange, første Gang fra 1888 til 1894, anden Gang fra 1902 til 1906 og sidste Gang, da Logen i 1933 fejrede sit 50 Aars Jubilæum. Trods sine 84 Aar ledede Br. Lander Jubilæumsdagens Festloge med Liv og Varme, og de, der overværede Festen, glemmer aldrig den Stemning og Stil, som den gamle Broder forstod at skabe over det altsammen. Og lad os samtidig se, hvad saadan et langt Liv rummer af Arbejde. Lander er Guldsmed og var som saadan Formand for den stedlige Haandværkerforening fra 1887 til 1915, Formand for Skatteraadet fra 1910 til 1920, i mange Aar Medlem af Byraadet og fra 1914 til 1918 Byens Borgmester. I 1915 blev han, som Medlem af Bestyrelsen for Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk, valgt til Formand for Østifternes Afdeling. Han er Formand for Bestyrelsen for Afdelingen af alm. dansk Vare- og Industrilotteri og endnu, i sin Egenskab heraf, Medlem af Forretningsudvalget. I 1909 blev han Forligsmægler, et Hverv, som han endnu varetager, trods sin Alder. Som man vil se, et saare virksomt Liv i Arbejde paa mange Omraader, og levet med den sunde Lære for Øje, at den tjener sig selv bedst, som tjener andre ...

Men Logen har ogsaa et andet Æresmedlem, Br. Niels Christiansen, eller Broder Niels, som han hedder mellem Brødre. Han blev indviet i Logen ved dens Stiftelse i 1883 og hører til Br. Landers jævnaldrende. Han er født den 14. December 1849. Han er, siger hans Logebrødre, den mest elskelige Broder, man kan tænke sig, altid rede til et varmt Smil, altid rede til venlige Ord. Og med et Hjerte, der banker varmt og oprigtigt for enhver, der har Kærlighed og Omhu behov. Han

Niels Christiansen
Logens Æresmedlem

kunde i Januar 1940 fejre Krondiamantbryllup og stiftede i den Anledning Br. Niels Christiansen og Hustrus Mindelegat.

Logen ejer fem Legater, der tilhører Enkefonden: Andreas Holcks Legat paa 2500 Kr., Br. Carl Clorius Legat paa 1000 Kr., Fru Petersens Legat paa 1082 Kr. 19 Øre, Br. N. K. Poulsens Legat paa 6000 Kr. og Br. Niels Christiansen og Hustrus Guldbryllupslegat paa 1795 Kr. 05 Øre. Endvidere ejer den en Jubilæumsfond paa 10.991 Kr. 02 Øre.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1914 var Medlemstallet 79, Logekassens Formue 45,415 Kr. 54 Øre, de særlige Fonds 18,712 Kr. 07 Øre og Enkefondens 51,493 Kr. 19 Øre.

I Anledning af 50 Aars Jubilæet udsendte Logen et Festskrift, der meget omhyggeligt gør Rede for Logens indre Liv og Virke, og som, naturligvis, skyldes Br. Landers friske og livfulde Pen.

Ganske interessant er det – blandt meget andet fornøjeligt – her at læse om, at det i Aarhundredets Begyndelse i Kalundborg vakte Uro hos Borgerskabet og fremkaldte Beskyldninger for, at Logen drev Politik og dannede en Slags Brugsforening, fordi dens Medlemmer havde overvejende Indflydelse i Byraadet, i Ligningskommissionen og flere andre Steder. Der taltes endogsaa om at danne en Anti-Odd-Fellow Forening. Men man skabte saa i Logen en Fond, der hed Sorg og Glæde, og med denne Fonds Velgørenhedsarbejde udadtil lykkedes det øjensynligt at besværge Vandene. I hvert Fald blev Anti-Foreningen ikke til noget i den lille, venlige Fjordby.

LOGE NR. 11 COLUMBUS

Den 10. Februar 1881 indstiftedes Loge Nr. 3 Nordstjernen med Julius Meyer som Over-Mester, men allerede i 1884 var han Hovedmanden ved Stiftelsen af en ny Odd-Fellow Forening med det Maal snarest at faa dannet en ny Loge i

København, den syvende i Løbet af 6 Aar. Foreningen fik Navnet Det gode Haab og kom til Verden den 28. Januar 1884. Hvorfor den netop blev døbt det gode Haab, forlyder der ikke noget om, og Navnet blev da ogsaa forandret ved Logens Stiftelse. Foruden Julius Meyer, der naturligvis blev Foreningens Formand eller Præsident, som det den Gang hed, var Stifterne Brødrene Urtekræmmer Reverony, Forvalter A. M. F. Mathiesen, Brandassistent J. F. Porst, alle Medlemmer af Nordstjernen-Logen, og Grosserer Moritz Moritzon, der kort forinden var udtraadt af denne Loge med Kort. Et senere tilkommende Medlem, ogsaa af Nordstjernen-Logen, Forgylder F. Senhen, blev Vicepræsident. Porst blev Sekretær og Moritzon Kasserer.

Logen indstiftedes den 8. April 1884, altsaa kun et Par Maaneder efter at Foreningen var stiftet. Alle Stifterne – med Undtagelse af Mathiesen – blev Logens første Embedsmænd. En stærk Misstemning, der længe havde ulmet i de ældre Loger mod flere af de Medlemmer, der var optaget i Foreningen, gav sig Udslag paa selv Logens Stiftelsesdag gennem forskellige Protester. Men Julius Meyer tilbageviste meget kraftigt Protesterne, og de gled derefter ud i Sandet.

Som Tilfældet havde været med andre af de københavnske Loger, var der ogsaa ved denne Indstiftelse Tale om Indvielse af en lang Række Kandidater paa selve Indstiftelsesdagen. Her var det 53, der maatte holde for, og Arbejdet hermed varede fra Kl. 11 til henad 5 – et Forsøg, som man sikkert i vore Dage vilde være meget betænkelig ved at indlade sig paa. Men det skulde gaa i en Fart den Gang, og saa kom det ikke saa meget an paa Formen eller Belæringen.

Interessant er det at se, at der allerede den 29. April – tre Uger efter Logens Stiftelse – fandt en meget højstemt Festlighed Sted til Ære for Julius Meyer. Han fik overrakt en Ex.-Mester-Stjerne og en Adresse, der bevidnede ham den Agtelse og Hengivenhed, som Brødrene nærede for ham – noget, der dog ikke forhindrede, at der bag efter tit og ofte var stærke Rivninger mellem ham og Brødrene. En Omstændighed, der til sidst gjorde hans Stilling i Logen uholdbar, ogsaa rent broderligt set. Det gik nemlig kun godt til i Terminen 1885–86. Logens Festskrift siger ganske kort herom:

– Som før omtalt havde Logen i Terminens Løb ofte

Æren af Br. Stor-Mester Holcks Besøg. Men skønt man vel altid var glad ved, og tilstrækkeligt vidste at vurdere denne fremragende Broder, kan det sikkert antages, at det i det hele taget næppe altid var Stor-Mesteren nogen Glæde at besøge Logen. Aarsagen var som oftest Rivninger mellem Brødrene og Br. Julius Meyer, der altid kaldte Stor-Mesteren frem til Mægling, og som til Slut tvang denne til at anvende de stærke Midler, som Lovene hjemler Ordenens øverste Myndighed overfor begaaede Fejlgreb.

Vi skal ikke opfriske Begivenhederne fra Efteraaret 1885 i deres Enkeltheder. De er sandelig ikke lystelige. Resultatet blev Misfornøjelse paa forskellige Punkter. Et Udvalg trak sig tilbage, Under-Mesteren ligesaa, og han forlangte desuden Afgangskort, fordi han ikke følte sig tilfreds med at være Odd-Fellow. Selv Stor-Mesteren stod man i Fare for at miste, en Begivenhed, der dog heldigvis ikke indtraadte. Grunden var Julius Meyers Død den 25. November 1885 ...

Iøvrigt indeholder Logens to Festskrifter fra 1884 til 1930 kun ret kortfattede Meddelelser til Belysning af Logens Historie. Begivenheder, der rækker ud over de hjemlige Rammer, synes der ikke at have været. Det har mest været Dagens og Vejens trofaste Arbejde til Logens og Broderskabets Gavn, og hvad der ellers hører Livet indenfor de fire Vægge til. Men det har jo ogsaa *sin* store Værdi. Lad os imidlertid om Festskriftet bemærke, at det forsaavidt er interessant, som det rummer Billeder af Logens Brødre fra Stiftelsen indtil Begyndelsen af 1931.

Logen ejer en privat Boligfond paa ca. 36,000 Kr., for hvilket Beløb det er Meningen at stifte et Alderdomshjem. Desuden har Logen en privat Forening, Brodergaven kaldet, den yder Hjælp ved en Broders Død, og en privat Laanekasse, der yder Hjælp i Tilfælde af Trang. Alle disse Fonds opretholdes ved private Gaver.

Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 153, Logekassens Formue 13,282 Kr. 39 Øre, de særlige Fonds 23,698 Kr. 98 Øre og Enkefondens 61,312 Kr. 65 Øre.

LOGE NR. 12 HERLUF TROLLE

Oprindelsen til denne Loge i Næstved var en Forening, kaldet Alwin, der stiftedes den 21. Januar 1884. Alwin skal betyde: Ven af det ædle – den alt over-

vindende. Det var en af Byens kendte Borgere, Urmager Aug. Joost, optaget i Nordstjernen-Logen den 7. Juli 1883, der fik Idéen til Foreningen. Han talte med en Ven, Købmand Lorentz Ferdinand om det, og da de to var blevet enige, henvendte de sig til Redaktør Regnar Petersen, Garvermester A. W. Jensen, Købmand J. C. Larsen af Næstved og Møller Hans Chr. Staal af Sneslev ved Fuglebjerg, der alle gav Tanken deres Tilslutning. Disse 5 blev derefter ogsaa optaget i Nordstjernen-Logen, og Foreningen blev saa stiftet den nævnte 21. Januar 1884. Br. Regnar Petersen maatte i den første Tid stille sit Hjem til Raadighed for Møderne, men da Brødrenes Antal steg, fik man Lokale i Hotel Dania. Allerede den 28. April 1884 kunde Logen stiftes. Den fik Navnet Nr. 12 Næstved. Navnet Herluf Trolle fik den først i 1919, og det er grumme naturligt, at Logen til sidst gjorde dette Navn til sit. Der var jo denne Herluf Trolle, Søhelten, der sammen med sin Hustru, Birgitte Gjøe, skænkede Gaarden Skovkloster ved Næstved — senere kaldet Herlufsholm — til en Skole og et Hjem for adelige og uadelige Børn, som det hedder i Gavebrevet.

Ved Logens Indstiftelse optoges 7 Brødre i Logen, og den begyndte altsaa med 13 Medlemmer, men allerede Aarsdagen for Stiftelsen var Medlemstallet steget til 28. Stifterne, med Undtagelse af Møller Staal, blev Logens første Embedsmænd med Br. Aug. Joost som Over-Mester.

I Begyndelsen gik Bølgerne, efter hvad et Festskrift fortæller, ret højt i Logen — noget, der synes at have været et Særkende for alle de første Loger herhjemme. Der kunde falde ret uoverlagte Udtalelser ved Møderne, og man faar Indtrykket af, at den Broderaand og den fordragelige Tone, som man nu — i Reglen — finder blandt Brødrene, ikke i samme Grad prægede den første Broderstab. Men det hørte vel nu en Gang Tiden og Forholdene til.

I 15 Aar havde Logen til Huse i Hotel Dania, men nogle Aar før var Trangen og Lysten vaagnet i denne, som i saa mange andre Loger, til at faa Foden under eget Bord. Man var allerede i 1895 begyndt at drøfte Tingene. Men det gik langsomt. Der var mange Forhold, der skulde overvejes. Imidlertid var man dog i 1899 naaet saa vidt, at man havde faaet en Bygning rejst — en af Datidens største Bygninger i Næstved med

Facade baade mod Jernbanegade og Sct. Mortensgade. Den indviedes den 23. April 1899, og den indeholder, foruden en stor, meget smuk Logesal, Selskabslokaler og Garderobe, nogle Butiker og 7 Lejligheder.

Den unge Loge var Indbyder til det andet almindelige danske Odd-Fellow Møde, der afholdtes den 19. Juli 1891 og som talte over halvandet Hundrede Deltagere. Og den klarede, efter hvad der fortælles, denne ikke helt lette Opgave meget smukt og stilfuldt.

Logen havde straks fra Stiftelsen en stadig jævn og støt Tilgang af gode Brødre. Men fra 1917 til 1919 var Tilgangen særlig stærk. I 1919 indviedes saaledes ikke mindre end 36 Brødre – deraf otte paa en Søndag, siger Festskriftet. Men Logen maatte i det samme Aar til Gengæld afgive 34 Brødre fra Vordingborg, der blev Stammen omkring Loge Nr. 46 Sjølund dér i Byen. Allerede i 1889 havde Logen desuden afgivet 16 Brødre til Loge Nr. 24 Reventlow i Nakskov.

I Aaret 1926 drøftede ogsaa denne Loge det stadigt brændende Spørgsmaal om Oprettelsen af et Hvilehjem for ældre Odd-Fellows og et Hvilehjem for Odd-Fellows og disses Enker. Man havde Planer fremme om at købe Herregaarden Lindersvold til dette Brug, og man havde Forbindelse med flere andre Loger om Planen. Der blev ogsaa afholdt en Række Møder og mange Forhandlinger om Sagen, men den maatte dog til sidst opgives paa Grund af de betydelige aarlige Udgifter til Drift og til Vedligeholdelse af de store Bygninger, Haven og Parken. I 1927 blev Lindersvold iøvrigt solgt til Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse og fik saaledes alligevel en smuk Anvendelse.

Logen afholder hvert Aar inden Jul en Kirkekoncert i Sct. Mortens Kirke, hvis Indtægt, sammen med et Beløb af frivillige Bidrag fra Logens Brødre, finder Anvendelse til Uddeling i Penge eller i Varer til tavse Trængende. Desuden yder Logen Støtte til en Børnehave for Børn fra smaa Hjem og til Sommerlejre og Børnehjem.

Logen ejer en Alderdomsfond paa ca. 34,000 Kr., der vedligeholdes og forøges ved en Afgift fra Logen paa 10 pCt. af Kontingentet og 33⅓ pCt. af Indvielses- og Gradebidragene. Endvidere har Logen en Studiefond, hvis Opgave det er at tjene som Hjælp og Opmuntring for Børn af uformuende Brødre indenfor Logen under deres Uddannelse. Og det er adskillige Broderbørn, der gennem Fonden har

faaet den Hjælp til Selvhjælp, som ofte kan være af den allerstørste Betydning for en fremtidig Livsbane. Fondens Midler skaffes til Veje ved frivillige Gaver fra Brødrene paa Fødselsdage og andre Festdage.

Lorentz Ferdinand

Af Legater ejer Logen to: Br. Vilhelm Larsen og Hustrus Legat paa 1000 Kr., skænket paa Logens 50 Aars Stiftelsesdag, og Br. Vald. Larsen og Hustrus Legat paa 1000 Kr., skænket i 1935 af Br. Vald. Larsens Enke.

Naturligvis har en Loge som denne talt adskillige dygtige og indflydelsesrige Brødre indenfor sine Rammer. Men Historien tier om dem. Lad os dog nævne den Broder, der nu er knyttet til Storlogen, den Distr. Dep. Stor-Sire for Sjællands søndre Distrikt og Bornholm, Br. Rs. Grønholdt. Og lad os ikke glemme Br. Lorentz Ferdinand, een af Stifterne, der fik Lov til at opleve 50 Aars Dagens Fest som en Gamling paa 90. Han var paa mange Maader Brødrenes Samlingsmærke. Han var idérig og foretagsom, og Festskriftet siger om ham, at han ved sin aldrig svigtende Interesse, ved Offervilje og ved Uegennytte var med til at skabe et Grundlag for Logen, saaledes at den i Forhold til sit Medlemstal er en af de bedst stillede Loger herhjemme. Logen har i Anledning af 50 Aars Jubilæet den 28. April 1934 udsendt et smukt og læseværdigt Festskrift, hvori Br. Rs. Grønholdt giver en baade livfuld og interessant Skildring af Herluf Trolle-Logens Forbindelse med den store Odd-Fellow Verden. En Forbindelse, som ikke ret mange hjemlige Loger har noget at fortælle om.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 140, Logekassens Formue 11,312 Kr. 71 Øre, de særlige Fonds 36,834 Kr. 63 Øre og Enkefondens 104,122 Kr. 36 Øre.

LOGE NR. 13 VENSKAB

Egentlig var det Loge Nr. 14 Sct. Olaf i Aarhus, der indstiftedes den 6. Maj 1884, der skulde have haft Nr. 13. Men man var bange for Tallet 13 i Aarhus, og Resultatet blev saa, at Venskab-Logen, der indstiftedes i København den 19. November 1884, og som ikke var saa bange af sig, fik Nummeret. Og der forlyder intet om, at det har været den til Skade eller Besvær.

Logens Moderloge var Loge Nr. 4 Progres, idet 6 af de nedennævnte Stiftere var Brødre af denne Loge, og den er udgaaet fra en Forening, hvis Navn var Venskab. De andre Stiftere var Brødre af Logerne Union i København, Fyen i Odense og den sørgeligt bekendte Marcellus i Lemvig. Lad os nævne dem her. De staar alle paa Logens Fribrev. Det var Skibskonstruktør F. V. T. Nielsen, Skrædermester F. F. Andersen, Tobakshandler G. A. Schmidt, Guide i Generalstaben C. C. P. Nielsen, Cigarfabrikant H. E. Nissen, Forgylder C. A. S. Hansen, Musiker K. R. C. Andersen, Fabriksbestyrer Schock, Møbelfabrikant O. Ottzen og Civilingeniør C. A. E. Mazanti.

Logen indstiftedes med 59 Medlemmer, nemlig de 10 Stiftere og 49 daværende Foreningsmedlemmer.

Logen ejer en Fond, der for Tiden udgør 36,500 Kr., og hvis Navn er Venskabsfonden af 19. November 1915. Dens Opgaver er at holde værdige trængende Brødre godstaaende og at yde Hjælp i Tilfælde, hvor Logekassen ikke kan eller ikke er i Stand til at træde hjælpende til, og endelig, naar Forholdene tillader det, at erhverve en Ejendom til Bolig for ældre Brødre eller deres Enker. Fondens Indtægter bestaar udelukkende af frivillige Gaver fra Brødrene og Renter af de Legater, der er Fonden underlagt.

Logen ejer følgende Legater: Br. Ex.-Mester Thorvald Olsens Mindelegat, stiftet i 1922, paa 5000 Kr. Dens Indtægter tilfalder Fonden af 19. November. Br. Kaptajn P. Lund og Hustrus Mindelegat, stiftet i 1926, paa 2000 Kr. Renterne anvendes fortrinsvis til at holde gamle trængende Brødre godstaaende. Br. Carl Eduard Schutts Mindelegat, stiftet i 1927, paa 4000 Kr., hvis Renter ved Juletid uddeles til 4 trængende Brødre. Br. Ex.-Mester Dr. med. dent. Marius Mejndor og Hustru Emmis Legat, stiftet i 1934, paa 1000 Kr. Renterne udbetales paa Logens Stiftelsesdag til værdige trængende Brødre af Logen. — Logen har ikke udsendt noget Festskrift. Den er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Logens Medlemstal 117, Logekassens Formue 17,495 Kr. 21 Øre, de særlige Fonds 252 Kr. 89 Øre og Enkefondens 50,735 Kr. 39 Øre.

LOGE NR. 14 SCT. OLAF

Denne Loge kan vel uden Modsigelse kaldes den første jydske Loge. I hvert Fald den første, der bevarede Livet. Forud ligger nemlig Loge Nr. 8 Marcellus i Lemvig, der stiftedes den 25. September 1883, men allerede ophævedes i 1890 paa Grund af Brødrenes Ufornuft, Sløseri og al anden Daarligdom.

Saa lad da Sct. Olaf beholde Æren, som den første. Den kan godt fortjene det. Den har været udsat for adskillig Modgang. Men der var Styrke i den, og den har forstaaet at bevare sin Stilling som en livskraftig og dygtigt arbejdende Loge, da den først kom i de rette Hænder. Dens Navn er taget efter den norske Kong Olaf, der var Norges Skytshelgen, og hvem Sct. Olafs Kirkegaard i Aarhus har været helliget. – Logens Tilblivelse har sin egen Historie, og her spiller Br. Vilh. Damgaard med, som han gør det saa mange andre Steder. Br. Damgaard var Hovmester ombord paa Damperen Vesta, der i Firserne i forrige Aarhundrede sejlede mellem Kalundborg og Aarhus, og han havde, som bekendt, stiftet Logen i Kalundborg i 1883. Men ogsaa Aarhus burde have en Loge, syntes han. Den 27. November 1883 holdt han derfor et Møde ombord paa Vesta sammen med Bødkermester Hector Jusjong og Skibsbygmester Carl Fr. Wang, og de blev hurtigt enige om at danne en Odd-Fellow Loge i Aarhus. Br. Damgaard fik Bemyndigelse til at købe det fornødne Logemateriel – man kunde nøjes med lidt den Gang – og nogle Dage efter holdt man et nyt Møde, denne Gang paa Hotel Cimbria, hvor Blikkenslagermester Jens Grouleff og Overportør Edv. Møller tillige var kommen til Stede. Her stadfæstede man i god Forstaaelse den Beslutning, der var taget ombord paa Vesta, og kort efter sluttede to andre Aarhusborgere, Dahlhoff-Larsen og O. Højer, der begge var blevet optaget i Logen i Kalundborg, sig til de 5. Man var altsaa nu 7. Men flere skulde der naturligvis helst til, og man begyndte derfor et meget kraftigt Arbejde for Sagen. Mest var det Mænd, hvis Interesser samlede sig om Havnen, man henvendte sig til. Her havde Br. Damgaard sin store Bekendtskabskreds, blandt Haandværkere og Købmænd, og det blev da ogsaa disse to Borger-Kredse, der blev Logens Stamme.

Allerede den 6. Maj 1884 kunde Logen indstiftes i Lokaler, som man havde lejet i Herloff Hotel i Guldsmed-

gade. Br. Stor-Mester Andreas Holck indviede Lokalerne, blandt andet i Overværelse af den stedlige Presse, der synes at have været meget stærkt optaget af Højtideligheden. Aarhus var jo en Smaaby den Gang. Logen stiftedes med ialt 30 Brødre, og Br. Vilh. Damgaard blev den nye Loges første Over-Mester, Wang blev Under-Mester, Grouleff Sekretær, Jusjong Kasserer og Edv. Møller Skatmester.

Den 1. Juli 1884 var Medlemstallet 33 og den 1. April 1885 var det naaet op til 71, men heraf var dog adskillige udenbys, navnlig fra Randers. Allerede i Maj 1885 maatte de Randers Brødre imidlertid afgives til Dannelsen af Loge Nr. 18 Absalon, og det tog paa Tallet. Men i 1886 var Medlemstallet dog oppe paa 74.

Forinden dette Tidspunkt havde Logen – først af alle danske Provinsloger – forsøgt det vovelige Foretagende at optage 11 Brødre i Rebekka-Graden og kort Tid efter 6 Damer og 14 Brødre i den samme Grad. Men Tiden var endnu ikke inde til, at Rebekka-Bevægelsen kunde finde Grobund i Aarhus, og det hele sygnede efterhaanden ganske hen.

I 1886 blev Byggespørgsmaalet det brændende. Det er altid et af de Spørgsmaal, der brænder først, og der skulde jo helst stadig ske noget. Man holdt mange og lange Møder om Sagen, og man kom ogsaa saa vidt, at man fik købt en Byggegrund. Men den solgte man igen med en Fortjeneste paa 200 Kr. Og der blev ikke bygget den Gang.

Saa maatte Logen atter til at afgive Brødre til en nystiftet Loge. Det var Loge Nr. 25, Horsia, der stiftedes i 1890 og tog saa mange med sig, at Sct. Olaf – ogsaa som Følge af Afgang paa anden Maade – i 1892 kun havde 38 til Rest. Alligevel havde man i 1890 købt en Bygning i Fredensgade for 31,500 Kr., og indrettet denne til Logebrug. Men selv om *det* gik godt, gik det daarligt med Medlemstallet. Det var i 1895 svundet ind til 23 – det mindste Medlemstal, Logen nogen Sinde har haft – og man begyndte for Alvor at frygte for Logens Liv. Der maatte altsaa gøres noget alvorligt, og Br. Stor-Sire Petrus Beyer blev kaldt til Aarhus for, som Redningsmanden, at afholde et Foredrag for Logens Brødre med Damer og en særlig indbudt Kreds. Og her, som altid, fængede Petrus Beyer i Sindene. Der kom paany en Opgangstid for Logen, og i 1899 var Medlemstallet oppe paa 60.

Logebygningen i Odense

Den store Logesal i Odense

Logesalen i Kalundborg

Logebygningen i Kalundborg

Logebygningen i Næstved

Logesalen i Næstved

Logebygningen i Aarhus

Logesalen i Aarhus

Logesalen i Kolding

Logebygningen i Kolding

Logebygningen i Ringkøbing

Logesalen i Ringkøbing

I 1897 solgte man Ejendommen i Fredensgade, og der blev stillet Forslag om Opførelsen af en ny Ejendom i Christiansgade paa Bispetoften. Den skulde koste, Grunden indbefattet, 84,000 Kr., og dette Forslag vedtoges. Arbejdet paabegyndtes, og den 4. Marts 1898 kunde Stor-Sire Petrus Beyer nedlægge Grundstenen til den Ejendom, der endnu er Logens Hjem, og som indviedes til Ordensbrug den 28. December 1898. Men da man var færdig med Foretagendet, havde Byggesummen ikke været 84,000, men 108,000 Kr. Naturligvis vakte dette meget betydelige Byggeforetagende Almenhedens Opmærksomhed og havde vel nok sin Del i de følgende Aars Tilgang af Medlemmer, saaledes at Tallet i 1902 var naaet op til 81.

Imidlertid havde det utvivlsomt været et for stort Foretagende for den ikke særlig store og ikke heller, økonomisk set, særlig stærke Loge. Og samtidig synes Logens indre Forhold at have ladet adskilligt tilbage at ønske. Den var kommen ind i vanskelige Strømninger. Mødeprocenten var svigtende, der herskede Uro, Stridbarhed og ogsaa en vis Mangel paa logemæssig Kultur – altsammen noget, der synes at have været et Særkende for næsten alle de første Loger. Der fortælles i Logens Festskrift, at en Broder maatte henstille til Brødrene at vise mere Fordragelighed og Venlighed overfor hverandre, baade indenfor og udenfor Logen. Det var ogsaa galt med Tavshedspligten. Det var galt med Pengesagerne, og der siges, at det utvivlsomt navnlig var de stadige Forhandlinger om Logens nye Ejendom og dens Økonomi, der spændte Sindene saaledes, at det ofte endte i Bitterhed og skarpe Ord. Og endelig levede man under et Lov-Tyranni, der ikke var af det gode. Man hængte sig i Lovens Bogstav og glemte ganske Lovens Aand.

Alle disse Uoverensstemmelser, der maaske rettest bør betegnes som Stridigheder, endte med, at der dannedes Partier, som stod skarpt overfor hinanden, og et saadant Forhold maatte nødvendigvis udløses i et Brud. Efter Valget i 1902 udtraadte 5 Medlemmer af Logen med Br. Vilh. Damgaard i Spidsen og dannede en Forening, der samme Aar den 2. November førte til Stiftelsen af Loge Nr. 32 Esbern Snare.

Dette, at der nu i Jyllands Hovedstad var 2 Loger, medførte, at der kom Liv i Ordensarbejdet. Der opstod en Kappestrid mellem de 2 Loger, som gav sig Udslag i stærkt forøget Tilgang, saaledes at Medlemstallet i 1909 var steget til 116.

Men det gamle Ord: Naar Krybben er tom, bides Hestene, maatte man des-

værre ogsaa sande indenfor Nr. 14. Den store Ejendomsgæld var tyngende, og navnlig var det utilfredsstillende, at Enkefondens Midler var bundet i Ejendommen uden at kunne indbringe Renter. Økonomiske Vanskeligheder var sikkert derfor medvirkende til de fortsatte Stridigheder, til Trods for at der af skiftende Over-Mestre og Embedsmænd udførtes et dygtigt og ordensmæssigt set stort og uegennyttigt Arbejde. Først da Ejendommen i 1923 i Samarbejde med de øvrige Aarhus-Loger overgik til Fælleseje, kom Økonomien ind i et fast og solidt Leje. Enkefonden blev frigjort, og Logen fik stor Tilgang, Formuen voksede, og der blev Midler til Løsning af mange Opgaver, og navnlig blev det muligt at yde Enkerne en mere fornøden og tiltrængt Støtte.

Logens Formue beløb sig den 1. April 1920 til 44,023 Kr., hvoraf Enkefonden, som var bunden i Logebygningen, udgjorde 32,584 Kr. 20 Aar senere er Formuen vokset til 170,000 Kr., deraf Enkefonden til 56,955 Kr.

Logen har følgende Fonds: Hjælpekasse B, der for Tiden har en Formue paa 29,379 Kr. 37 Øre, og hvoraf der ved en Broders Død udbetales hans Enke eller Livsarvinger 350 Kr. En Alderdomsfond, hvis Formue for Tiden udgør 32,125 Kr. 44 Øre, og som ifølge Logens særlige Love kan anvendes til Oprettelse af et Alderdomshjem for Brødre, Broder-Enker eller gamle mandlige eller kvindelige Odd-Fellows, men den kan tillige anvendes til at holde ældre værdige Brødre godstaaende og i særlige Tilfælde yde anden Hjælp til ældre Brødre. Den lille Hjælpekasse, hvis Midler for Tiden udgør 5480 Kr. 38 Øre og anvendes til Understøttelse af syge Brødre eller Brødre, som paa anden Maade trænger til Hjælp. Disse Fonds vedligeholdes navnlig ved en procentvis Afgift af Logens Medlemsbidrag og Gaver.

Endvidere er der en Broderfond, der for Tiden udgør 15,300 Kr., og som opretholdes ved frivilligt Medlemsskab med et Medlemsbidrag af 1 Kr. pr. Maaned. Beløbet indgaar paa en Konto for hvert Medlem, og det indestaaende Beløb udbetales ved Død til Brødrenes Efterladte, men uden Renter. Fondens Formaal er at yde Laan til dens Medlemmer.

Logen ejer desuden 2 Legater: Br. Emanuel Jensen og Hustrus Legat paa oprindelig 2000 Kr. Det var en Gave til ham som Tak for hans betydelige Arbejde indenfor Logen, og Legatet ejer nu ca. 5500 Kr. Det anvendes til Hjælp for Enker

og gamle Brødre. Fru Marie Nielsens Mindelegat paa 2000 Kr., hvoraf Renter hvert Aars 27. Marts udbetales til de Enker eller Brødre, som Enkeudvalget mener vil faa mest Gavn af Legatet.

De tre Loger, Nr. 14, 32 og 53, Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide og Rebekka-Logen ejer tilsammen en Byggefond, der i 1934 opgjordes til 28,000 Kr., hvortil kom Værdien i Ordensbygningen. Denne Fond bestyres af et Udvalg paa 5 Medlemmer, et fra hver af de nævnte Loger og Lejr Nr. 4 Skjalm Hvide. Fonden har en Formue paa 145,000 Kr. og Værdien i Ordensbygningen, der udgør 60,000 Kr. beregnet efter Ejendomsskyldvurderingen. Formuen øges dels ved Tilskud fra Logerne, dels ved Renteindtægt.

Logen foranstalter hvert Aar sammen med de øvrige Ordens-Institutioner i Aarhus en Julekoncert i Domkirken, hvis hele Indtægt anvendes til Gaver til tavse Fattige. Der er i Aarenes Løb uddelt over 100,000 Kr.

Logen har udsendt to udmærkede Festskrifter henholdsvis i 1909 og 1934.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Logens Medlemstal 172, Logekassens Formue 20,231 Kr. 29 Øre, de særlige Fonds 67,683 Kr. 78 Øre og Enkefondens 58,019 Kr. 37 Øre.

LOGE NR. 15 ODIN

Det er kun for meget faa Logers Vedkommende, at man kan danne sig et dybere Indtryk af de første Tiders Liv. Et og andet Træk er der naturligvis hist og her at pege paa. Men et helt Billede faar man aldrig ud af det. Kun for een Loges Vedkommende er Billedet klart, levende og fornøjeligt: Odin-Logen i Kolding. Her har Br. Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager givet et udmærket Bidrag til Livets Belysning i de Erindringer, han udsendte i 1932, men som sikkert kun en meget snæver Kreds indenfor Broderskabet kender, saa meget mere som de allerede nu har en halv Snes Aar paa Bagen. Vi holder os derfor i Hovedsagen til dette Skrift ved den følgende Fremstilling af Livet i en Odd-Fellow Forening og Loge i den første Ordenstid herhjemme. Det bør ikke helt lide Forglemmelsens Skæbne. Det er et kulturelt Billede af Værdi.

Der fandtes i 1883 – altsaa fem Aar efter Ordenens Indførelse her i Landet – kun tre Odd-Fellows i Kolding: Urmager R. Wichmann, Buntmager F. Hansen og Mekaniker G. Løssl. Af disse tre lærte Br. Guldager tilfældigt Wichmann at kende. Han fortalte ham om den ukendte Orden, og hvad han fortalte, fængslede i høj Grad Br. Guldager. Det faldt saa fortræffeligt i Traad med hele hans aandelige og menneskelige Indstilling. Efterhaanden lærte han ogsaa de to andre Ordensmedlemmer at kende, og Resultatet blev, at han besluttede at lade sig optage i Loge Nr. 5 Fyen i Odense. Det var den nærmeste Loge og den, som Wichmann og Hansen begge tilhørte. Løssl tilhørte Loge Nr. 3 Nordstjernen.

Optagelsen fandt Sted den 11. December 1883. Fyen-Logen havde den Gang Lokaler paa Hotel Sct. Knud. De laa ovenover Hestestalden, og man kunde hele Tiden, mens Optagelsen stod paa, høre Hestenes Stampen i Staldens Stenpikning. Men det gjorde ikke noget, siger Br. Guldager. Vort Ritual klinger lige skønt, enten det fremføres i høje Sale eller over en Hestestald. Han følte sig stærkt grebet af Aftenen. Han syntes, at Brødrene kom ham i Møde paa en ganske særlig Maade, og han mindedes dem alle med den største Glæde. En Maanedstid efter Optagelsen var han atter i Odense. Han skulde have 1., 2. og 3. Grad paa een Gang, for – sagde Logens daværende Over-Mester Br. C. F. V. Lund – det gjaldt jo om at faa en Loge oprettet i Kolding saa hurtigt som muligt. Det syntes Br. Guldager ogsaa den Gang. Men han mener dog, at han siden hen ændrede denne Anskuelse.

I Mellemtiden var der kommen en hjemvendt Amerikaner til Kolding, en Købmand A. H. C. Holst, der ogsaa var Odd-Fellow, og de fem talte meget ofte sammen om Mulighederne for Oprettelsen af en Loge. Resultatet af Samtalerne blev til sidst det, at de Juledag 1883 samledes hos Br. Løssl, og der blev enige om, at det dog vist var bedst at begynde med en Forening. Og som sagt saa gjort. Man stiftede paa samme Dag og Time Foreningen Odin, hvis Navn man afledede af Odense. Det har sikkert været den gamle Forklaring om Odense-Navnets Oprindelse som Odins Ve – Othensve d. v. s.: Odins Helligdom – der har spillet Br. Guldager i Sindet. Wichmann blev Formand, Løssl Næstformand, Guldager Sekretær og Hansen Kasserer. Det suveræne Folk udgjorde Holst. Man mødtes herefter en Gang om Ugen hos Løssl og kunde allerede i det første Møde optage eet nyt Medlem. Og saa gik det Slag i Slag, og efter tre Maaneders Forløb havde

man faaet en Stab paa 15 Medlemmer. Men saa blev Løssls Stue for lille, og man lejede et Lokale paa en Gæstgivergaard. – Medens det nu kræves, at kun Ordensbrødre kan optages i en Odd-Fellow Forening, var det anderledes den Gang. Der var intet som helst Tilsyn med de Foreninger, der efterhaanden dukkede frem. Man hvervede saa mange Medlemmer som muligt, og saa kunde Indvielsen altid finde Sted senere hen, naar Logen engang var stiftet. Det kostede 50 Kr. at blive Medlem. Resten af Optagelsesbidraget fik man Henstand med indtil Logens Stiftelse.

F. P. Guldager i 1883, da Foreningen Odin stiftedes

Det var i det hele taget ikke vanskeligt at faa Medlemmer. Det blev Mand og Mand imellem fortalt, at det var en meget rig Orden, der var kommen til Byen, og hvis man var saa heldig at blive Medlem af den, var man forsikret for Livstid. Men naturligvis maatte der bydes paa noget for at tilfredsstille de nyoptagne Medlemmer. Og saa lavede Foreningen sig selv et Optagelsesritual. Og hvorledes Optagelsen efter dette Ritual fandt Sted, skildrer Br. Guldager, ordret gengivet, saaledes:

Kandidaten blev tilsagt til et Møde Kl. 8½ og blev i Gangen modtaget af en af de rigtige Brødre. Han blev derefter ført ind i Forsamlingslokalet, hvor den Petroleumslampe, der afgav den fornødne Belysning, var skruet mest mulig ned og behængt med et sort Slør. Bag et Bord sad Formanden i ophøjet Majestæt. Der lød tre Slag med Hammeren, og Kandidaten blev i Tavshed ført hen foran Formandspladsen. I Baggrunden af Salen, dækket af Mørket, var en anden af de rigtige Brødre placeret, og med dyster Stemme fremsagde han i en høj Hat følgende to Vers:

Kun dreven frem af ubestemte Længsler,
mismodig sukkende, foruden Taal
gaar Slægten fremad – uvis om sit Maal
med Sindet revet ud af sine Hængsler.

Dens Fremtids Fødselsvé gør Sjælen bange,
enhver kun sørger for at bjerge sit,
imedens der er Strid om mit og dit,
er Kærligheden bleven kold i mange.

Hvorfra vi havde Versene, ved jeg ikke bestemt. Men jeg tror, de var fra Foreningen Willemoes i Assens. Derimod var Opfindelsen med den høje Hat vor egen. Hensigten var at faa Talen til at lyde, som om den kom fra Underverdenen. Den paagældende Broders Hustru undrede sig jo nok over den flittige Brug af den høje Hat, men slog sig til Taals med, at det var noget, der hørte med til Ceremonien . . .

Saa forklarede Formanden i korte Træk Ordenens Maal, og efterat Petroleumslampen var blevet skruet op paa fuldt Blus, og det sorte Slør fjernet, aflagde Kandidaten et Løfte, der lød saaledes:

Jeg forpligter mig som Mand af Ære til at holde alt det hemmeligt, som jeg hører eller ser indenfor denne Forening og til ikke at meddele nogen udenforstaaende de hemmelige Forhandlinger, der her finder Sted, ej heller meddele nogen, hvem der leder eller bestyrer denne Forenings Anliggender.

Efter Løftets Aflæggelse holdt Formanden saa en lille Tale til den optagne og ønskede, at han, naar han blev en rigtig Broder, maatte blive god og trofast. Mødet fortsattes derefter med en hjemmelavet Forretningsorden, og man slutter af med fælles Kaffe- og Kaffepunchebord. Værten skulde jo ogsaa leve.

Saa primitivt og, set med Nutidsøjne, saa halvt parodisk, som det var, gjorde det dog Indtryk paa nogle. Jeg oplevede endogsaa, siger Br. Guldager, at en Broder, efter at Logen var blevet stiftet, kom til mig og sagde, at han fandt Optagelsen i Foreningen kønnere end den i Ordenen, og han syntes, at vi meget hellere skulde beholde Foreningen som en broderlig Forening, og saa lade Logen sejle sin egen Sø.

Saaledes fortæller altsaa Br. Guldager. Om det er et gængs Billede af, hvorledes Foreningslivet har formet sig, er naturligvis vanskeligt at sige, men det er temmelig sikkert højst sandsynligt. Den Slags bygger altid paa Eksemplet andet Steds fra. Og som man vil se, nævner Br. Guldager da ogsaa som Hjemmel til noget, Foreningen Willemoes i Assens.

Allerede et Aarstid efter at Foreningen var dannet, blev dens Resultat Logen Nr. 15 Odin, der indstiftedes den 14. Maj 1884. Medens Foreningen var kommen meget tyst og stille til Verden, var dette ikke Tilfældet med Logen. Dens Indstiftelse foregik med stor Højtidelighed i Overværelse af Byens Borgmester, den stedlige Presse og Brødrenes Hustruer. Ordenens daværende Stor-Mester, Andreas Holck, henrev alle med sin glansfulde Indvielsestale, og en lang Række Ordens-

brødre andet Steds fra overværede Festen, der vakte ikke saa lidt Opsigt i Byen. Mange nysgerrige havde samlet sig udenfor den Ejendom i Kathrinegade, hvor Logen havde faaet indrettet Lokaler. Man havde jo hørt fortælle om den sælsomme og nye Orden, der var kommet til Landet, og maaske under det overvældende Indtryk af disse Fortællinger udbrød en Tilskuer, der havde faaet Øje paa det vajende Ordensbanner: Ja, Død og Pine, der staar jo ogsaa 100 Kr. paa Flaget. Han havde læst fejl af Bogstaverne I. O. O. F.

Imidlertid vakte Ordenen baade her og der ikke saa lidt Modstand. Et Udslag heraf har vi indgaaende skildret i Værkets første Bind, gennem det Angreb, der blev rettet fra kirkelig Side af en Frimenighedspræst Kirkeberg, og som endte med et stort offentligt Møde, netop i Kolding. Efterhaanden lagde den almindelige Uvilje sig dog, og den lille Loge fik Lov til at leve sit beskedne Liv i Fred.

Foruden de fem Stiftere, Urmager R. Wichmann, Buntmager F. Hansen, Bagermester F. P. Guldager, Mekaniker Løssl og Detailhandler A. H. C. Holst, der blev Logens første Embedsmænd, indstiftedes Logen med 13 Brødre, altsaa ialt 18. Medlemstallet oversteg dog i Logens ti første Leveaar ikke 25. Et saare beskedent Tal, som det ikke altid var lige let at holde Humøret og Modet oppe med.

Interessant er det at se, paa hvilket økonomisk Grundlag en Loge stiftedes i de Tider. Det giver nemlig Svaret paa det Spørgsmaal: Hvorfor kneb det for de allerfleste af de første Loger at holde sammen, ikke alene økonomisk, men ogsaa rent broderligt. Og Svaret vil altid blive det: Fordi det økonomiske Grundlag var ganske utilfredsstillende. Ofte letsindigt. Og naar Krybben er tom, bides Hestene.

Forholdet ved Stiftelsen af Loge Nr. 15 Odin stiller sig saaledes: I Optagelsesgebyr indkom ialt 1700 Kr., idet de 13 nye Brødre fik alle Grader paa een Gang paa selve Logens Indvielsesdag. I Foreningens Kasse var der 150 Kr. Den samlede Begyndelsessum var altsaa 1850 Kr. Herfor var der anskaffet Regalier for 1590 Kr. Der var betalt for Gasindlæg 360 Kr. og et halvt Aars Husleje med 200 Kr. Altsaa et Underskud paa 300 Kr., der dækkedes ved Udstedelse af en Veksel — som det tog tre Aar at bringe ud af Verden ...

Som man vil se, kan man gennem Br. Guldagers Erindringer, med en Smule Fantasi til Hjælp, danne sig et baade levende og anskueligt Billede af Logeliv og Logekaar i de første Tider. Disse Erindringer er imidlertid saa godt som det eneste

Enkehjemmet Odd-Fellow Hvile i Kolding

aabenhjertige Bidrag, vi har indenfor vor hjemlige Ordenslitteratur til Anskueliggørelse af Tidens Kaar. Vi har derfor ogsaa anset det for naturligt, at de i deres Hovedtræk har faaet Plads netop ved Skildringen af den Loge, der skylder Br. Guldager, mere end nogen anden, at den blev til det, den blev, og ikke døde Straadøden tilsidst. Forholdet var i Virkeligheden det, at det mangen en Gang kneb at holde sammen paa det hele. Men Br. Guldager gav aldrig op. For ham var Logen et Livsspørgsmaal. Den skulde leve, og den skulde trives. Naar de andre tvivlede, troede Br. Guldager dobbelt. Naar de andre rystede paa Hovedet, tog Br. Guldager endnu et sejgt Tag. Og Lykken stod ham bi. Nr. 15 Odin blev en af de gode og stærke Loger, og han oplevede at se det, inden han i 1936 døde, 82 Aar gammel.

Og lad os saa herefter høre Tallene tale om denne, den anden jydske Loge. De giver mere end mange Ord et godt Billede af Logens Historie og Resultater gennem Aarene, der svandt.

Logen ejer sin egen Ejendom – for øvrigt een af de smukkeste Logebygninger i Landet. Grundstenen blev lagt den 26. April 1933, og Bygningen blev indviet til Logebrug den 14. Maj 1934, altsaa paa Logens 50 Aars Dag. Bygningen er indrettet alene til Logebrug med fornøden Logesal med Forværelse, Udvalgsværelse, Arkivrum, Balkon til Orglet, Selskabslokaler, Garderobe, Køkken og Pedelbolig.

Logen ejer et Enkehjem, der er opført i 1896–97 og indviet den 14. Maj 1897. Midlerne til Opførelsen skaffedes ved Aktietegning mellem Brødrene i Aktier paa 100 Kr. Hjemmet rummer 6 to-Værelses Lejligheder og anvendes nu udelukkende af Logen. Der bor for Tiden 3 Enker og 1 Rebekka-Søster i Hjemmet. Enkerne bor husfrit, og den øvrige Lejeindtægt er 660 Kr. aarligt. Ved Logens Stiftelsesfest i 1922 blev Ejendommen skænket Logen i ubehæftet Stand.

Logen har følgende Fonds: De tre Ringe. Kontingentet er 5 Kr. aarlig. Hver

Broder modtager paa sin Optagelsesdag en Hilsen fra Fonden, og denne vederlægges med en Sum efter eget Tykke. Dens Formaal er i det væsentlige at hjælpe, hvor Logen ikke kan. Den ejer for Tiden 812 Kr. 93 Øre. Foreningen Odd-Fellow Hvile. Kontingentet er 5 Kr. aarlig. Hver Broder modtager en Fødselsdagshilsen, som han vederlægger, som han selv skønner bedst. Formaalet er Enkehjemmets Vedligeholdelse og Betaling for ældre, kontingentfri Brødre. Den ejer for Tiden 5728 Kr. 09 Øre. H. H. Fonden, oprettet navnlig for at kunne yde hurtig Hjælp. Midlerne skaffes til Veje ved frivillige Gaver, og Formaalet er at virke som Hjælpefond f. Eks. ved at give Beløb til bestemte Opgaver indenfor Ordenen.

Logen ejer følgende Legater: Br. F. P. Guldagers Legat, stiftet ved Logens 25 Aars Jubilæum, Grundkapitalen var 1500 Kr. Kapitalen forøges ved Bidrag fra Brødre og udgør nu 13,781 Kr. 74 Øre. Dens Renter anvendes for tre Fjerdedels Vedkommende til Understøttelse af Enker, ældre Brødre eller faderløse Børn. Resten af Renterne lægges til Kapitalen. Fabrikant Br. Hans Jessens Mindelegat, stiftet den 27. Februar 1923. Grundkapitalen var 5000 Kr. Dens Kapital er nu 6935 Kr. 19 Øre. Dens Renter anvendes efter de samme Regler som Br. Guldagers Legat til Understøttelse af ældre trængende Brødre af Logen. Købmand Br. Niels Lunds Legat, stiftet den 10. Maj 1930. Grundkapitalen var 1000 Kr. Dens Kapital er nu 1232 Kr. 03 Øre. Dens Renter anvendes efter de samme Regler som de to andre Legaters, som Kontingenthjælp til ældre Brødre af Logen. Købmand Br. J. P. Schultz Mindelegat, stiftet den 21. September 1931 af Broderens Hustru, Fru Ida Schultz. Kapitalen er nu 1046 Kr. 21 Øre. Renterne anvendes fortrinsvis til Understøttelse af afdøde Brødres Børn under deres Uddannelse eller til trængende Brødre af Logen. Togfører, Br. Johan Peter Højer og Hustrus Legat, stiftet den 10. November 1937. Kapitalen er nu 1114 Kr. 98 Øre. Renterne skal anvendes til Hjælp for trængende Brødre af Logen. Endvidere Garvermester Br. Martin Broch og Hustrus Legat. Grundkapital, efter Fradrag af Arveafgift, ca. 4000 Kr. Renterne anvendes efter bedste Skøn. Endelig ejer Logen Ida og Hans Jessens Legat, stort 54,000 Kr., hvoraf tre Fjerdedele af Renterne aarlig uddeles paa Logens Stiftelsesdag. Det overskydende Beløb lægges stadig til Grundkapitalen. Legatets Formaal er at hjælpe trængende Brødre af Logen eller deres Familie.

Logen er Moderloge til den første danske Loge i Sønderjylland, Nr. 59 Hiort

Lorenzen i Haderslev, og til Nr. 62 Baldur i Aabenraa. Den har i Anledning af 50 Aars Jubilæet udsendt et smukt og fornøjeligt Festskrift, hvis Forfatter er Br. Stor-Repræsentant K. Höwinghoff-Petersen, og som Aar for Aar omhyggeligt følger Logens Liv, dens Glæder og dens Sorger.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 117, Logens Formue 4590 Kr. 35 Øre, de særlige Fonds 79,202 Kr. 17 Øre, Enkefondens 40,790 Kr. 62 Øre.

LOGE NR. 17 STEEN BLICHER

Hvorfor Ringkøbing-Logen just valgte Steen Blichers Navn som sit, staar der intet Steds noget skrevet om. Men det er saare forklarligt. Han er jo Jydernes egen, store Digter – Hedens og Vestkystens. Hans Sinds Indstilling er parret med Hedens og Vestkystens Menneskers: Den dybe, faamælte Alvor, det brede, tænksomme Lune. Derfor ogsaa forstaaeligt, at det blev hans Navn, man valgte. Man har sikkert ikke kunnet finde noget, der laa Sindene nærmere, naar et navn skulde mindes ...

Logen begyndte som en Forening, stiftet den 6. Maj 1884 af fem Brødre af den forlængst ophævede Loge, Nr. 8 Marcellus i Lemvig. Stifterne var Dr. med. Erik Holst, Købmand Bertel Glistrup, Tandlæge Carl Chr. Gravesen, Købmand og Jernstøber Carl Holbek og Tobaksfabrikant J. B. Mølgaard. Foreningen blev til Loge den 2. September samme Aar, som den var stiftet, og Stifterne blev dens første Embedsmænd. Den blev stiftet med ialt 18 Brødre, idet 13 blev optaget den Dag, da Logens Indstiftelse fandt Sted. Og dens Indstiftelse var en Begivenhed for den lille Vestkystby. En stor Del af Byens Borgere med deres Damer var indbudt. Ogsaa Sognepræsten og Borgmesteren. Og de var allesammen mødt. Det var jo Byens Førstemand, den højt ansete og den højt skattede Doktor, der indbød. Den gamle Doktor – som han allerede den Gang hed. Og ham stod nu en Gang ingen imod.

Indvielsen foregik paa sædvanlig Vis, og den foretoges – som det hedder i Protokollens Beretning – af Stor-Mesteren for Odd-Fellow Ordenen i Danmark, Folketingsmand, Frimenighedspræst Andreas Holck. Hovedtrækkene

af hans Tale ved denne Lejlighed er bevaret. Dens aandfulde og indtrængende Form og hans Stemmes Velklang kan naturligvis ikke gengives. Men man faar et udmærket Indtryk af, hvorom Andreas Holcks Tanker kredsede ved en saadan Lejlighed. Vi har ikke tidligere gengivet en saadan Indstiftelses-Tale. Lad os derfor gøre det her.

Erik Holst
Logens Stifter

Jeg kan saa godt sætte mig ind i, sagde han, at Fremmede har vanskeligt ved at forstaa den Glæde, det fremkalder, naar en ny Odd-Fellow Loge bliver stiftet. Men det maatte, det vilde sikkert, efter denne Dag, glæde og vække Alvor i enhver rettænkende Mands Hjerte. Det var heldigvis saaledes, at naar et Menneske er blevet uddannet til det gode, at det da er glad ved at arbejde i det godes Tjeneste. Han følte sig overbevist om, at den nye Loge vilde bringe Lykke og Velsignelse, og han var særlig taknemmelig mod den Broder, Doktor Erik Holst, der stod i Spidsen for Logen. Han vilde saa gerne søge at vinde Kvinder og Mænd for Ordenen og var glad ved, at saa mange overværede Stiftelsen, fordi de derved – som han haabede – vilde komme til at forstaa, hvad Odd-Fellows vil.

Ordenens Motto er: Venskab, Kærlighed, Sandhed, og naar der spørges, hvad Odd-Fellows vil, og hvad de arbejder for, vilde han svare: Besøge de Syge, begrave de Døde, hjælpe de Trængende og opdrage de forældreløse Børn. De tilstedeværende kunde sikkert nok forstaa, at Brødrene ikke samledes for at øve Mørkets Gerning. Tværtimod, de øvede kun Kærlighedens. Logen vilde søge at samle brave Mænd – andre ikke. Og man vilde sikkert forstaa, at det var store Pligter, Ordenen havde paataget sig. Han fremdrog et Eksempel paa, at en Mand til ham havde gjort sig lystig herover. Men hvis alt godt skulde ophøre af den Grund, at der blev talt mindre fordelagtigt om det, kunde man ligesaa godt straks ophæve alle gode Institutioner.

Han havde færdedes meget rundt i Verden, men han kendte ikke noget Land, hvor Mænd og Kvinder var saa villige til at række sin Næste en hjælpende Haand, som netop Danmark. Kun den, som kunde det, kunde tale med om, hvad det var

at blive hjulpet, naar Kaarene var trange. Det maatte være en Trøst for enhver Odd-Fellow at vide, at der ved hans Side stod Mænd, der, hvis Sorgen og Nøden skulde komme, vilde hjælpe ham.

Der blev spurgt, hvorfor det gik saa hemmeligt til i Odd-Fellow Logerne. Hvorfor vi ikke lod alle se, hvad der skete. Det havde tidligere været Skik, at forskellige Foreningers Maal, Arbejde og Virksomhed var hemmeligt, men saaledes var det ikke med Odd-Fellows. Tværtimod søger man at udsprede dens Grundsætninger saa vidt og saa langt som muligt. Altsaa er der intet hemmeligt. Enhver Odd-Fellow var ydende og ikke nydende, uden i Trængselens vanskelige Dage. Naar der spørges om, hvorledes Ordenen staar til Staten og til Kirken, da kunde Ordenen betegnes som Statens bedste Ven. Den søger at sammendrage og sammensmelte alle Mennesker til det gode. Ingen kan blive Odd-Fellow uden at elske sit Fædreland og være en god og trofast Borger.

Og saa spørger man om Forholdet til Kirken. I Grunden stod Odd-Fellow Ordenen slet ikke i noget Forhold til Kirken. Den arbejder ikke paa Kirkens Omraade, men kun paa det verdsliges, det jordiskes.

Tilsidst vilde han bede Byens Borgere, dens Gejstlighed og dens Presse – ogsaa Kvinderne, og ikke mindst dem, – have Sympati for Ordenen. Og han vilde bede den nye Loge om ikke at støde nogen fra sig, men tværtimod søge at samle. Heller ikke maatte udenforstaaende fordømme Brødrene eller Ordenen, fordi den maaske skulde komme til at tælle een slet Mand i sin Midte. Ordenen i sin Helhed stræber kun efter og arbejder kun for, hvad der er ædelt og godt ...

Man genkender i dette Skelet af Talen Andreas Holcks agitatoriske Form, parret med en stilfærdig, varm Følsomhed, der altid fik hans Tilhørere til at lytte. Og man har sikkert ogsaa lyttet ved denne Lejlighed.

Efter Indvielsen begyndte Logen, som alle andre Loger, sit Indendørsliv i Ordenens Aand, og det Liv har den fortsat gennem Aarene. Den har ikke været udsat for Rystelser eller anden Modgang. Det var Byens gode Mænd, der dannede Kærnen, og det var dem, der prægede Livet og gav det Form og Indhold. Men ikke mindst var det naturligvis Br. Erik Holst. Han kunde med Rette sige: Logen – det er mig. Vi har tidligere skildret denne betydelige Mand og ansete Ordensbroder og skal ikke gentage dette her, hvor fristende det end kunde være.

Den, der skriver disse Linjer, havde i 1895 den Glæde at blive indviet i Ordenen med ham paa Logens Overstol. Det var en Oplevelse. Ikke til at skildre. Men det laa bagefter i ens Sind som en lykkelig Følelse. Han kunde sige til en ny Broder, naar Indvielsen var sluttet: Og nu er det din Pligt, min Ven, at bringe os en ny Broder – en god og trofast Broder. Det paalægger jeg dig nu ... Hvem kunde sige det i vore Dage fra en Overstol. Hvem *turde* sige det. Men Erik Holst kunde, saadan at Broderen forstod, at det var en Mission, han havde – en Mission, som det maatte være ham en Æressag at opfylde.

Nogen stor Loge blev Nr. 17 Steen Blicher aldrig. Dens Medlemstal har aldrig været synderligt over de 50. Men derved blev den en fast sammentømret Loge. Den havde aldrig flere Brødre, end at de alle kunde komme hverandre paa nært Hold. Finde ind til hverandres Fortrolighed. Lytte til hverandres Glæder og Sorger. Og saadan en Loge er lykkelig ...

Logen har nu sin egen Ejendom, beliggende paa Steen Blichersvej og opført i 1897. Den har en Broderfond paa 3000 Kr. og fire Legater: Br. Erik Holsts Mindelegat paa 550 Kr., Br. Carl Holbecks Mindelegat paa 1000 Kr., Br. Carl Holbek og Hustrus Mindelegat paa 1000 Kr. og Br. Tang Holbeks Veteranlegat paa 1000 Kr. De sidste tre Legater er alle stiftet af Br. Tang Holbek.

Logen har i mange Aar afholdt Juletræ for Børn og gamle Kvinder, og i de senere Aar en Julekoncert, hvis Overskud er gaaet til tavse Trængende.

Logen har ved 10 Aars Festen udsendt et lille Festskrift. Den er Moderloge til Nr. 20 Holger Danske i Esbjerg.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 50, Logekassens Formue 17,464 Kr. 28 Øre, de særlige Fonds 9663 Kr. 59 Øre og Enkefondens 35.341 Kr. 02 Øre.

LOGE NR. 18 ABSALON

En Odd-Fellow Forening, som man kaldte St. Petri, og som stiftedes i 1884, var Grundlaget for Logen i Randers. Den stiftedes af Brødre, der var optaget i Loge Nr. 14 Sct. Olaf i Aarhus, men fik for øvrigt ikke nogen lang Levetid. Den blev til Loge den 19. Maj 1885 og tog samtidig Navneforandring til Absalon. Hvorfor, maa staa hen i det uvisse. Der er ingen, der ved det. Noget sikkert om Foreningen

St. Petri vides heller ikke. Ogsaa det staar hen i det uvisse. Der findes ingen Forhandlingsprotokol eller andre skriftlige Meddelelser, og de, der skulde vide Besked, er alle døde. Sjælen i Foretagendet var Købmand J. E. L. Guldberg, vistnok ivrigt tilskyndet af Br. Vilh. Damgaard, der altid var paa Færde med at stifte noget nyt. I Foraaret 1885 blev der indsendt Andragende om et Fribrev for Logen, og da Erhvervelsen af et Fribrev den Gang gik som Fod i Hose, bare der var fem tredje Grads Brødre om at begære det, varede det ikke ret mange Dage, inden man havde det i Hænde. Indstiftelsen fandt Sted, som før sagt, den 19. Maj 1885, og Stifterne var: Købmand J. E. L. Guldberg, Skibstømrer O. C. Friis, Købmand H. H. Th. Melchiorsen, Politibetjent N. Nielsen og Guldsmed N. Th. Petersen, og de blev ved Indstiftelsen Logens første Embedsmænd. Der var en anden Forening, der nedlagde Indsigelse mod, at Navnet Absalon blev brugt. Men det blev der ikke taget noget Hensyn til.

Paa Indstiftelsesdagen optoges der 22 Brødre i Logen, og den begyndte altsaa sin Løbebane med 27 Brødre.

Hvis man nøje gransker Logens gamle Protokoller, vil man finde, at der straks fra den første Tid har været et udmærket Sammenhold og Samarbejde mellem Brødrene i Absalon-Logen. Medens den var lille, strakte Samfølelsen sig ogsaa til Brødrenes Familie, og det lille Ordenssamfund følte sig knyttet sammen, som var det med Familieskabets Baand. Men det gik her, som det gik i de fleste Loger fra de første Aar – og for Resten vist ogsaa i adskillige fra de senere: Man manglede Stof. Der var bogstavelig talt intet at samles om, og en hastig Afhaspning af Forretningsordenen kunde selvfølgelig ikke samle Interessen, naar der kun var de tørre Ben at gnave. Embedsmændene var uvante og utrænede og vidste ikke altid, hvad de skulde gribe til. Og saa blev Resultatet, at der jævnligt ikke blev afholdt noget Møde paa Grund af manglende Tilslutning. Men mærkeligt nok var Tilgangen alligevel god. Der blev saaledes i Indstiftelsesaaret 1885 optaget endnu 6 Brødre og i 1886 oven i Købet 10 Brødre. Aarene derefter bragte nogen Stilstand i Tilgangen, men efter 1890 tager den Fart igen, og Logen har siden da været i stadig og god Fremgang.

Som mange andre Loger tumlede ogsaa denne Loge

med Ejendomsplaner. Logens Stiftere havde allerede før Indstiftelsen sikret sig en lille Ejendom i Niels Ebbesensgade ved Siden af den nuværende Logebygning. Denne Ejendom blev imidlertid hurtigt for lille paa Grund af Logens Vækst, og man købte saa i 1895 den nuværende Ejendom, der den Gang hed Rosenlund og i mange Aar havde været brugt til Restauration og Sommerteater.

Paa den store Grund, der hørte til Ejendommen, har Logen senere opført to Beboelsesejendomme. Den ene i 1905, den anden i 1908. Begge Ejendomme er i Tidens Løb blevet udmærkede Aktiver for Logen, hvad der navnlig kommer Enkefonden og Ophjælpningsfonden til Gode. Den oprindelige Tanke var egentlig den, at Ejendommene i Tidens Løb skulde blive til Alderdoms- og Enkehjem, men Planen blev skrinlagt under Hensyn til de nye Former for social Forsorg.

Logebygningen er beskeden af Ydre, men den er i det Indre en meget smuk Ramme om et stilfuldt og godt Ordensliv og et hyggeligt og broderligt Samvær mellem interesserede Brødre.

Logen har altid været vidt bekendt for sit udmærkede Gradearbejde. Dette skyldes i første Række nu afdøde Distr. Dep. Stor-Sire A. Randrup, der var i høj Grad interesseret i det rituelle Stof og havde en mere sikker Sans for Form og Stil end de fleste.

Logen er Moderloge til Nr. 27 Ansgar i Aalborg og Nr. 39 Sct. Kjeld i Viborg.

I Logens Festskrift siges det, at den udadtil har gjort et godt Arbejde i Broderkærlighedens Tjeneste og fremhæver her navnlig Br. Garver Petersen som en særlig virksom og afholdt Broder. Men heller ikke indenfor sine egne Rammer har Logen svigtet sin Opgave, og her bør Logens Børnehjem have sit eget Kapitel. Det er værd at kende.

Det begyndte med, at en af Logens Enker i 1927 afgik ved Døden og efterlod sig 8 Børn i en Alder fra 5—17 Aar. Der var ingen Formue og ingen Slægt, der kunde hjælpe. Den Hjælp, der kunde ydes, maatte blive Logens. Og denne Hjælp ydede den paa den smukkeste Maade. Et Udvalg paa 3 Brødre satte sig i Forbindelse med Myndighederne for at faa Tilladelse til at danne et Hjem for disse 8 Børn, der saa nødigt vilde skilles ved Anbringelse paa forskellige Børnehjem eller i anden fremmed Pleje. Tilladelsen fik man, og man købte saa en lille Ejendom, hvor alle Børnene kom til at bo, sammen med et Par Plejeforældre. Hjem-

H. W. Langballe
Logens Æresmedlem

mets Husførelse blev betroet den næstældste Datter – den ældste var Sygeplejeelev – og hun var i mange Aar en kærlig og omsorgsfuld Husmoder for sine Søskende. Ved beredvillig Hjælp fra forskellige Sider, ogsaa udenfor Logen, lykkedes det at holde det lille Hjem sammen, indtil alle Børnene blev voksne og kom ud i Livet. Først da blev Hjemmet ophævet – det lille Hjem, der havde været deres fælles lykkelige Tumleplads, og som de stadig havde følt sig knyttet til med de stærkeste Baand.

Der er god Grund til at nævne dette lille Hjems Historie som et smukt Eksempel paa Efterlevelsen af Ordenens Bud om at opdrage de forældreløse Børn. Det bør kendes allevegne indenfor Broderskabets Kreds.

Sjælen i dette smukke Foretagende var Logens Æresmedlem, Br. Overretssagfører H. W. Langballe, der døde den 5. Marts 1941. Han var født den 10. April 1865 og blev optaget i Logen den 2. August 1898. Han var een af dem, der bar Logen, saaledes som det saa ofte er Tilfældet, at hver Loge og hvert Tidsafsnit har sin bærende Kraft, hvorom det hele samles. Som den fine Jurist og den betydelige Begavelse han var, blev han straks taget i Arbejde af Logen. Hans Vej gik gennem de forskellige Grader, indtil han som Logens Ex.-Mester blev dens Stor-Repræsentant og gennem mange Aars Arbejde et kendt og skattet Medlem af Storlogen.

Men mest skattet var han vel nok af mange for sin fine og varme Menneskelighed. Mangen en bekymret Broder har søgt ham, naar det kneb. Og han var altid rede. Mangt et godt og redeligt Raad, mangen en hjælpende Haand og mangt et varmt og trøstende Ord var hans Livs Islæt, og sikkert ogsaa hans Livs Glæde, naar det hjalp, som det skulde. Baade Logen og dens Brødre har meget at takke ham for og meget smukt at knytte til hans Navn.

Logen ejer forskellige Fond: Br. Litzmanns Fond, oprettet i 1915 af Fotograf Br. Litzmann. Dens Formue var oprindelig en Ejendom, som Broderen skænkede Logen, og som senere blev solgt med det Resultat, at der blev en Kapital paa 21,500 Kr. til Raadighed. Fondens Kapital er nu paa godt 30,000 Kr., og dens

Formaal er at hjælpe Brødre og deres Paarørende, hvor hurtig Hjælp er fornøden, og til at yde Støtte til Fremme af gode Formaal i Ordenens Tjeneste. Br. Melchiorsens Fond, oprettet af en af Logens Stiftere, Købmand H. H. Th. Melchiorsen. Kapitalen er paa 8500 Kr., og Formaalet med Fonden er at betale Kontingent til Logen for Brødre, der paa Grund af Alderdom eller økonomisk Uheld er ude af Stand til selv at holde sig godstaaende og forudsat, at det er interesserede Brødre, der bør bevares som Medlemmer. Broderfonden, hvis Oprettelse skyldes en Logebeslutning, og hvis Tanke det er at opspare en Kapital, svarende til Enkefonden, for deraf at kunne yde tilsvarende Understøttelse til gamle og syge Brødre. Kapitalen er nu ca. 9000 Kr. Endelig har Logen en Ophjælpningsfond stiftet i 1912. Dens Midler skaffes til Veje derved, at de Brødre, der har Lyst og Raad til det, frivilligt giver 10 Kr. om Aaret til Fonden. Dens Formaal er at hjælpe Brødre, der har lidt økonomisk Skibbrud, oven Vande. Siden Stiftelsen har Fonden ydet 139 Laan til et samlet Beløb af 139,000 Kr., og mange Brødre har faaet en god Hjælp i en vanskelig Stund. Fondens Formue er for Tiden ca. 6000 Kr.

M. Brynnum
Distr. Dep. Stor-Sire

Logen ejer følgende Legater:

Br. Peter Jørgensen og Hustru, Paula født Kühnes Legat, stiftet i 1937 af Br. Købmand Jørgensen og Hustru, Paula Jørgensen født Kühne. Renterne af Kapitalen tilfalder Legatstifteren og dennes Hustru indtil disses Død. Af Legatet er efter Legatstifternes Bestemmelse henført 10,000 Kr. under Enkefondens Bestyrelse, medens 5000 Kr. er under Broderfondens Bestyrelse. Formaalet er Støtte for disse to Fonds. Br. Niels Laursens Legat, oprettet af afdøde Br. Niels Laursen og henført under Broderfondens Bestyrelse. Kapitalen er paa 1000 Kr., og Renterne uddeles hvert Aar til trængende Brødre.

Logen afholder hvert Aar en Julekoncert i Sct. Mortens Kirke til Fordel for de tavse Fattige i Randers. Den Distr. Dep. Stor-Sire for det nordøst-jydske Distrikt, Br. M. Brynnum, som i 1940 blev afdøde Br. Olaf Jensens Efterfølger og som er

Medlem af Logen, har stadig fra 1925 varetaget Ordningen af disse Koncerter paa Logens Vegne, og han har her udført et stort og uegennyttigt Arbejde.

Logen har i Anledning af 50 Aars Jubilæet i 1935 udsendt et lille Festskrift, der, kort og knapt, gør Rede for Logens Historie i de forløbne Aar, og det er i Hovedsagen dette Festskrift, der ligger til Grund for denne Skildring af Logens Historie. Det slutter for øvrigt med nogle kloge Ord, som vi finder Grund til at gengive. De lyder saaledes: Dette er i korte Rids vor Loges Historie gennem 50 Aar, og maaske vil en eller anden, der læser denne lidet fyldige Beretning, sige, at det er et fattigt Liv, Logen har ført. Til en saadan vil jeg sige: Kære Broder, derom kan du intet vide. For det, der er det væsentligste for enhver Odd-Fellow Loge, det unddrager sig enhver Beretning. Men hvis blot een enkelt Broder gennem Logen og dens Arbejde har lært og forstaaet, at vi Mennesker er Børn af samme Gud, og at det er vor Pligt at udbrede den Broderkærlighedens Lære, som er hans Bud til os, saa har Logen ikke levet forgæves.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 194. Logekassens Formue 8370 Kr. 09 Øre, de særlige Fonds 53,796 Kr. 48 Øre og Enkefondens 57,494 Kr. 32 Øre.

LOGE NR. 20 HOLGER DANSKE

Logens første Forhandlingsprotokol fortæller, at der i Varde den 23. Maj 1885 om Aftenen Klokken 8 i Købmand F. Neidhardts Havestue samledes 6 Brødre, der alle tilhørte Logen i Ringkøbing. Det var Tanken at drøfte Oprettelsen af en Odd-Fellow Forening, hvis Formaal skulde være at arbejde hen til Stiftelsen af en Loge af Ordenen i Varde. De seks var Togfører C. M. Dahl, Købmand F. Neidhardt, Overpolitibetjent J. Hansen, Handelsagent M. Timmermann, S. Sivertsen, hvis Stilling ikke er angivet, og Politibetjent J. C. Hansen. Man blev hurtigt enige om Foreningens Oprettelse og valgte Togfører Dahl til Formand. Og dermed var denne Forening altsaa en Kendsgerning.

I det samme Møde vedtog man at optage daværende Driftsbestyrer ved Statsbanerne, Kaptajn T. V. C. C. Hartz som Medlem, og han blev saa, sammen med flere

andre, optaget i Ringkøbing-Logen. Br. Hartz, der ofte besøgte Ringkøbing paa sine Embedsrejser, deltog altid, saavidt muligt, i sin Loges Møder, og han var en meget interesseret Ordensbroder. Han kom kort efter Foreningens Stiftelse i Forbindelse med en Broder af Loge Nr. 1 Danmark, Løjtnant J. P. Jensen, der var bleven Havnemester i Esbjerg Aaret forud, og med ham som Forbundsfælle satte han Liv i Planerne om snarest at faa den paatænkte Loge i Varde stiftet. Paa dette Tidspunkt var, som vi ved, en Logestiftelse ikke saa vanskeligt et Spørgsmaal som nu til Dags. Der krævedes kun 5 tredje Grads Brødre, for at Logen kunde dannes, og om det økonomiske var der ingen, der spurgte. Over-Mesteren i Ringkøbing-Logen, Br. Erik Holst, interesserede sig ogsaa for Logens Dannelse, og efter at han og Br. Hartz havde drøftet Sagen nogle Gange med hinanden, fik Br. Hartz Meddelelse om, at man skulde skynde sig at faa Sagen i Orden, da der efter Udløbet af Aaret 1886 skulde 30 Brødre til for at danne en Loge – en grumme fornuftig Foranstaltning, som Aarenes ofte pinefulde Erfaringer havde gjort nødvendig. Logens Dannelse blev saa vedtaget, og den gamle Doktor – det var allerede den Gang Br. Erik Holsts Kendingsnavn mellem Brødre og Venner – hjalp til med at faa det formelle ordnet, saa Logens Indstiftelse kunde finde Sted den 15. Juni 1886.

Oprindelig havde man tænkt sig at kalde Logen Sct. Johannes, uvist af hvilken Grund. Men det blev dog til sidst opgivet. I Stedet for valgte man Navnet Holger Danske. Man ønskede dog ikke dermed at udtrykke noget krigerisk, men Navnet skulde pege paa, at der i Logen skjulte sig slumrende Kræfter, som kunde vækkes til Liv og til Virke i Nødens Stund. Logens Stiftere blev Togfører Dahl, Driftsbestyrer, Kaptajn T. V. C. C. Hartz og Købmand F. Neidhardt, alle af Varde, og Løjtnant, Havnemester J. P. Jensen, Maskinmester J. P. Eilert og Bagermester A. L. Kjøgx, alle af Esbjerg. Br. Hartz blev Logens første Over-Mester. Samtidig med Logens Indstiftelse blev 6 nye Medlemmer indviet, og 9 andre af Ordenen blev optaget. Den begyndte altsaa med 21 Medlemmer.

Efterat Logen var indviet, og det øvrige Arbejde var til Ende, blev 5 Brødre tildelt Rebekka-Graden, noget, der sikkert skyldtes den daværende Stor-Sekretær, Joh. Hansens Tilskyndelse. Han interesserede sig stærkt, just for det, og han var den, der foretog Logens Indstiftelse. Der fortælles ikke noget om, hvad der senere

blev ud af denne Tildeling af Rebekka-Graden, men det hele er formodentlig dér, som i Aarhus kort Tid forinden, hurtigt blevet til ingenting.

Logen fik nogle grumme beskedne Lokaler i en Ejendom tilhørende Varde Bank, og der blev stadig klaget over, at der var daarlig Luft i Lokalerne. At Kaarene ogsaa paa andre Omraader har været beskedne, kan man skønne blandt andet deraf, at Logen maatte leje sig et Orgel, og at den maatte have en Del af Rekvisitterne tilfælles med Logen i Ringkøbing. Om det var den daarlige Luft i Lokalerne, eller hvad der ellers var Grunden, skal være usagt, men Møderne synes efterhaanden at have mistet Brødrenes Interesse. I Terminen 1886–87 havde der været berammet 50 Møder, men af disse maatte de 26 opgives paa Grund af manglende Tilslutning, og i den følgende Termin maatte der af samme Grund opgives 16 Møder.

Paa et Møde den 14. Juni 1888 enedes man saa om at opsige Lokalerne, og paa et Møde den 9. Oktober s. A. vedtog man derefter at flytte Logen til Esbjerg, hvor de fleste af Brødrene boede, eller i hvert Fald holdt til som Søfarende.

Den 22. Oktober 1888 blev de nye Lokaler i Esbjerg indviet, og dermed begyndte en ny Tid for Logen, selv om Møderne helt indtil Midten af Halvfemserne synes at have været svagt besøgt. Beslutninger er saaledes ofte taget med 6–8–10 Stemmer, noget, der i hvert Fald ikke peger paa stærk Tilslutning. Men Arbejdet gik alligevel sin Gang, og Broderskaren voksede. Og muligt var det Grunden til, at Byens daværende Sognepræst følte sig foruroliget og besværede sig over, at Odd-Fellowerne modarbejdede Kirken. Logen vedtog i den Anledning mundtligt at vejlede den foruroligede Præstemand. Det synes at have hjulpet.

I Tidens Løb beskæftigede Logen sig med adskillige Emner. Man drøfter saaledes i 1899 Muligheden for at rejse et Børneasyl i Esbjerg. En Opgave, som man imidlertid opgav som økonomisk uoverkommelig for Logen. Men Drøftelserne gav dog Stødet til, at Spørgsmaalet, der nogle Aar forinden havde været overvejet af andre, blev taget op paany og løst, ikke mindst ved Brødres Medvirken. Endvidere drøftede Logen i 1912 Spørgsmaalet om Opførelsen af et Enkehjem i et Parkanlæg, som Logen nogle Aar i Forvejen havde tilvejebragt ved Gaver fra forskellige Brødres Side. Men Sagen blev dog henlagt til bedre Tider. Iøvrigt forløb Aarene i denne Loge, som i saa mange andre, med de indendørs Anliggender, der

undertiden kan kruse Vandene og lokke Ordskifterne frem, saa Tankerne og Idéerne kan faa Luft. Ogsaa Byggespørgsmaalet beskæftigede i Aarenes Løb denne Loge. Tanken om et eget Hjem har jo altid været et stærkt fremtrædende Træk hos mange Loger. Og ret forstaaeligt. Foden under eget Bord er en dyb menneskelig Trang, et Ønske, der presser paa, og som heller ikke ligger Odd-Fellows fjernt.

Sit Ønske fik Logen opfyldt den 25. Oktober 1931, da den kunde indvie sit eget smukke og fornemme Hjem paa Havnegade med Udsigt til Fanø og over Havnen, Porten ud mod den store Verden, og til det urolige og lunefulde Vesterhav. Den samlede Byggesum var anslaaet til 140,000 Kr. indbefattet Grunden. Logen havde indtil da haft til Huse 1 sted i Varde og 3 Steder i Esbjerg.

Logen ejer følgende Fond:

Holger Danske Fonden, der for Tiden udgør 19,106 Kr. 69 Øre og anvendes til Understøttelser og andre Formaal, hvortil andre Kassers Formue ikke kan anvendes. Fonden vedligeholdes ved et maanedligt Bidrag af 1 Kr. En Livsforsikringsfond paa 15,810 Kr. 79 Øre. Og en Repræsentationsfond, der ligeledes vedligeholdes ved et maanedligt Bidrag af 1 Kr. og anvendes til Gaver og lignende.

Logen ejer følgende Legater:

Br. O. D. Clausens Legat paa 15,584 Kr. 50 Øre, hvis Udbytte anvendes til Understøttelse til trængende Brødre. Br. H. Blichfeldt og Hustrus Legat paa 20,787 Kr. 22 Øre, der oprindelig var bestemt som Grundlag for et Hjem for Logens Enker. Det anvendes for Tiden til Understøttelse af Enker med tre Fjerdedele af Renteindtægten. Br. A. E. D. Bruhn og Hustrus Legat paa 5833 Kr. 32 Øre, der skal anvendes til Understøttelser. Br. Alfred Mikkelsen og Hustrus Legat paa 2679 Kr. 23 Øre, der ligeledes skal anvendes til Understøttelser. Og endelig Br. Alexander Larsens Mindelegat paa 1201 Kr. 67 Øre, der skal anvendes til almindelig Velgørenhed.

Logen afholdt tidligere en Julekoncert til Fordel for Fattige og Trængende. Koncerten er imidlertid nu overtaget af Byens Blade og derfor ændret til en Julеindsamling mellem Brødrene, hvis Udbytte som Regel er 12—1500 Kr., der anvendes som Gaver til de tavse Fattige. Endvidere støtter Logen Rebekka-Logens Juleuddeling af Tøj og afholder en Julefest for Byens Blinde. Endelig har Logen beskæftiget sig med Tanken om Opførelsen af en Sommerlejr paa Fanø. Den var

ogsaa sin Løsning nær, men paa Grund af de senere Tiders Ugunst har Planen foreløbig maattet henlægges.

Logen har udsendt et smukt Festskrift for Tiden fra 1886 til 1936. Den er Moderloge til Loge Nr. 58 Riberhus i Ribe, der indstiftedes den 6. September 1925. Af dennes Medlemmer var ved Indstiftelsen 22 Brødre fra Holger Danske-Logen.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 167, Logekassens Formue 13,202 Kr. 73 Øre, de særlige Fonds 83,376 Kr. 70 Øre og Enkefondens 97,944 Kr. 75 Øre.

LOGE NR. 21 VALDEMAR

Den 26. April 1887 indstiftedes Loge Nr. 21 Valdemar af Frederiksberg. Den havde ingen Forening som sin Forudsætning, men stiftedes straks som Loge og med Indvielsen af 25 Medlemmer paa selve Indstiftelsesdagen. Stifterne og samtidig de første Embedsmænd var Stationsforstander J. L. Johansen, Fuldmægtig Wilhelm Fr. Christensen, fhv. Ølhandler Mads Peter Christensen, Graver Peter Chr. Møller og Skrædermester Lars Chr. Kielberg. Sjælen i det hele Foretagende var Br. J. L. Johansen. Han blev Logens første Over-Mester og med ham i Spidsen følte alle Brødrene sig trygge. De forstod, at de i ham havde faaet en Fører, som de i alle Forhold kunde have Tillid til. Og han svigtede dem heller aldrig. I næsten 50 Aar, indtil sin Død den 16. Oktober 1934, otteogfirs Aar gammel, var han Logens Enhedsmærke, dens raadende Kraft og dens virksomme Forbillede.

Iøvrigt synes Logen efter sit Festskrift at dømme stadig at have levet et stilfærdigt, men ikke mindre virksomt Liv, optaget af Dagens Gerning og de Krav, som denne stiller til Brødrenes Aarvaagenhed og Interesse.

Logen ejer følgende Legater: Br. William Müller og Hustrus Legat, for Tiden 2856 Kr. 43 Øre. Br. Niels Petersen og Hustrus Legat, for Tiden 2201 Kr. 90 Øre.

Br. Christoffer Larsen og Hustrus Legat, for Tiden 6711 Kr. 17 Øre. Br. Adolf Larsen og Hustrus Legat, for Tiden 2098 Kr. 15 Øre. Br. Bendals Legat, for Tiden 5498 Kr. 49 Øre. Br. Ingebjerg og Hustrus Legat, for Tiden 16,648 Kr. 41 Øre. Br. Lauritz Larsen og Hustrus Legat, for Tiden 1034 Kr. 79 Øre, og Br. Holger Larsens

Legat, for Tiden 2117 Kr. 06 Øre. – Den ejer desuden en Hjælpefond, Kæden kaldet, hvis Opgave det er at holde Brødre godstaaende. Dens Kapital er for Tiden 11,375 Kr. 77 Øre, der holdes vedlige ved Hjælp af Brødres Kontingent.

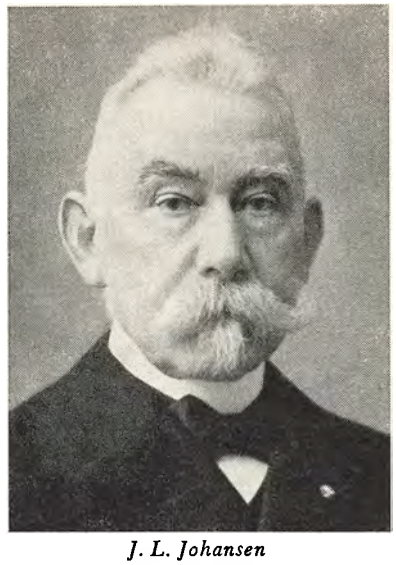

J. L. Johansen
Logens Stifter

Logens Æresmedlem er Br. Stor-Repræsentant Adolf Larsen, der er født den 13. Oktober 1859 og blev optaget i Ordenen den 19. Juli 1892, og som gennem Aarene har været en af dens virksomste og bedste Støtter. Logens Festskrift siger om ham, at hans Arbejde, ikke mindst som Finansudvalgets Formand, har været af betydelig Værdi. Han har altid fulgt den sunde og gode Regel ikke at give Penge ud, uden at være sikker paa, at Logen havde Raad til det. Sit Formandskab røgtede han paa alle Maader med samme Nidkærhed som sine egne Forhold. Men ogsaa det etiske indenfor Logen har altid i ham haft en virksom og forstaaende Broder. Han er – fortæller Festskriftet videre – den, der giver de nye Brødre det første, varme Haandslag i Broderkredsen. Han er den, der paa sin djærve Maade udvikler Ordenens Lære for Brødrene, og han er den, der paa almenmenneskelig Vis tolker vanskelige Spørgsmaal og ved sine Ords Frimodighed kalder til Eftertanke. Logens Brødre føler sig stolte, naar han gaar i Overstolen den Aften, der er Indvielse eller Gradetildeling, thi han bærer med sig selve Broderaandens rette Sindelag. – Logen, der til at begynde med havde Lokaler paa det gamle, kendte Traktørsted Gimle paa Grundtvigsvej paa Frederiksberg, er nu Medejer af Odd-Fellow Palæet og holder sine Møder dér. Den har udsendt et lille Festskrift.

Adolf Larsen
Logens Æresmedlem

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 129, Logekassens Formue 46,703 Kr. 28 Øre, de særlige Fonds 53,548 Kr. 50 Øre og Enkefondens 66,035 Kr. 69 Øre.

Hvilke Tanker Logen i Køge forbinder med Valget af dette Navn, forklarede en af Logens Stiftere, dens Over-Mester Thorvald Hansen ved 25 Aars Jubilæet i 1912. Han sagde: Da vi dannede vor Loge, gav vi den Navnet Niels Juel efter ham, vor tapre Stridsmand, og bedre Navn kunde vi ikke finde. Vi tænkte paa ham, som modigt stred for sit Land, at saaledes vilde og skulde ogsaa vi stride for vor elskede Orden og Loge, saa at dette Navn, ogsaa indenfor Logerne, maatte blive et kendt Navn, og at vi maatte regnes blandt dem, som vilde være med til at arbejde godt for vor Ordens store Sag . . .

Grundlaget for Logen er, saavidt man har kunnet skønne, en navnløs Forening, om hvis Oprettelse man i Odd-Fellow Bladet for den 23. Januar 1886 kan læse følgende Meddelelse: Mandag den 11. ds. stiftedes der i Køge en Odd-Fellow Forening af Brødre af Nordstjernen Loge Nr. 3. Brødrene Joh. Holm og Kr. Petersen valgtes foreløbig til at lede denne Forening. Mere ved man saa ikke om denne Forening før den d. 4. September 1887 blev til Loge og den Gang bestod af 15 Medlemmer. Selve Indstiftelsesdagen indviedes 12 Brødre, og een blev overført fra Loge Nr. 4 Progres. Medlemstallet var saaledes 28 til at begynde med. Iøvrigt er det meget sparsomt, hvad man ved om denne Loges første Tid. Næsten alle dens Protokoller og Papirer er ødelagt paa Grund af slette Arkivforhold. I Logens Festskrift siges det, at Forhandlingsprotokollerne er i en saadan Forfatning, at man ved Synet af dem faar det Indtryk, at de har været med, da Niels Juel sprang i Luften i Køge Bugt. Betegnende er det ogsaa, at man end ikke kender Navnene paa de 12 Brødre, der indviedes ved Logens Indstiftelse. De Brødre, der blev dens første Embedsmænd var: som Over-Mester Guldsmed Johs. Holm, som Under-Mester Overlærer Kr. Petersen, som Sekretær Købmand Charles Flindt, som Kasserer Købmand Thorvald Hansen og som Skatmester Barber Wilh. Frandsen.

Selve Logens Indstiftelse var en usædvanlig Begivenhed for Byen, der i Dagens Anledning saa godt som overalt var flagsmykket. Paa Gæstgiverstedet Norske Løve var desuden det amerikanske Flag hejst. Logens første Lokaler fandtes nemlig i et Hus i Haven, der hørte til dette Gæstgiversted, og siges at have været ganske hyggelige

efter den Tids Krav. Selve Logesalen beskrives som 17 Alen lang og 14 Alen bred, smukt dekoreret og med hvælvet Loft. Efter Indstiftelsen fandt der en Festmiddag Sted med 170 Deltagere og mange Talere. Blandt andet holdt Stor-Sire Petrus Beyer – uvist af hvilken Grund – en Tale for Frimurerordenen, og der sendtes et Telegram til Kronprinsen som Ordenens Stor-Mester. Sit Hjem i Norske Løves Have beholdt Logen dog kun til 1889, da den d. 6. December kunde indvie sin egen Bygning paa Ivar Huitfeldtsvej, der rummer Logesal, Selskabslokaler og en to Værelses Lejlighed.

Her, som i saa mange andre ældre Loger, har det i de første femogtyve Aar været ret vanskeligt at holde Interessen for Møderne vedlige. Det var mest Sygehjælp og Understøttelser, der drøftedes, og da Møderne som oftest kun var besøgt af en Snes Brødre, fandt Logearbejdet i det hele taget Sted under ret trange Kaar. Saa sent som i 1914 henstilles det til Brødrene at tage til Orde om Ordenens Spørgsmaal, saa at der kan blive Afveksling og Forhandlinger paa Mødeaftenerne. Og i 1916 klages der over det ringe Logebesøg, og det foreslaas, at man ved Foredragsholdere og ved Sammenkomster med andre Loger skal søge at vække Interessen for større Besøg i Logen.

Imidlertid voksede Logen dog stadig, selv om der har været ret stærke Svingninger i Tilvæksten. Særlig i 1918 og 1919 indviedes mange Brødre, og saa sent som i 1933–37 var Tilgangen stærk. Der indviedes i dette Tidsrum 35 nye Brødre.

Logen ejer følgende Legater: Br. Købmand J. J. Iversens Legat, der blev stiftet i Anledning af Broderens 40 Aars Borgerjubilæum. Det er paa 2000 Kr., og dets Renter uddeles hvert Aars 11. April, Legatstifterens Fødselsdag, til Broderenker. Br. Jens Nielsen og Hustru Caroline Nielsens Legat, der er paa 10,000 Kr., og hvis Renter hver Jul uddeles til Logebrødre, Enker eller Børn, som findes værdige til det. Br. Charles Flindts Legat, der er paa 5000 Kr., og hvis Renter uddeles af Logens fungerende Embedsmænd, som Julegave til to, højst fire, værdige trængende Brødre, deres Enker eller Børn. Br. Flindt var Medstifter af Logen og deltog med stor Interesse og Iver i Logens Arbejder indtil sin Død i 1934.

Logen ejer en Hjælpefond, for Tiden paa 11,773 Kr. 19 Øre, hvortil Brødrene bidrager med 3 Kr. aarlig. Desuden en Gave- og Festfond, for Tiden paa 1748 Kr.

02 Øre, hvortil Brødrene bidrager med 2 Kr. aarlig, og en Byggefond, for Tiden paa 5586 Kr. 32 Øre. Til denne Fond betaler hver Broder 3 Kr. aarlig.

Logen foranstalter hvert Aar en Kirkekoncert, hvis Overskud tilfalder Byens Menighedspleje. Den har ved 50 Aars Jubilæet i 1937 udsendt et Festskrift.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 97, Logekassens Formue 3895 Kr. 33 Øre, de særlige Fonds 34,546 Kr. 65 Øre og Enkefondens 31,725 Kr. 90 Øre.

LOGE NR. 23 CHR. d. IV

Der er vist næppe nogen Loge, der har haft saa svært ved at komme til Verden som Nr. 23 Chr. d. IV i Sundbyerne. Og det var kun Ungdommens frejdige Tro og friske Livssyn, der bar ud over alle Vanskeligheder. Den, der gav Stødet til Arbejdet for at danne en Loge i Sundbyerne, var Handelsrejsende Sønnich Olsen. Han var den 22. August 1881 bleven optaget i Loge Nr. 3 Nordstjernen, men befandt sig ret ilde dér. De den Gang raadende langsommelige og ofte utiltalende Forhandlinger ved hvert Møde om Sygehjælp og Understøttelser og de ivrige Rænkespil mod andre Logers Fremkomst og ved Valg af Embedsmænd var ham ikke nok, og han tog derfor Afgangskort den 24. Januar 1884. Det var ikke, fordi Ordenen ikke interesserede ham, men fordi han syntes, at det da raadende Grundlag var galt og Forholdene i Logen i det hele utiltalende. Det var ikke Sygehjælpen, der skulde arbejdes med, mente han. Det var Hjælp til Enker og Børns Underhold, der burde være det væsentligste. Han fandt, at der let maatte komme et noget latterligt Skær over en Sammenslutning, der ikke alene havde Forpligtelser med Hensyn til moralsk Opdragelse, men ogsaa Forpligtelser overfor Trængende og Pligt til Sygehjælp og til Enke- og Børneforsørgelse – altsammen for 36 Kr. om Aaret. Men kunde Arbejdet samles om Omsorgen for Enker og Børn, da var han gerne med. – I August Maaned 1884 blev der i den Anledning sammenkaldt et Møde i Broder Sønnich Olsens Hjem, og alle i Sundbyerne boende Brødre blev indvarslet. Det var Meningen at vejre Stemningen for Forsøget paa at danne en Loge med hans Tanker som de bærende. Der mødte kun en halv Snes Brødre og Stemningen var delt.

Man enedes dog om at mødes paany i Stjernekroen den 28. August 1884. Men denne Gang mødte der kun seks.

Det var Smedemester W. P. Dollerup, Politiassistent Selsted, Maskinfabrikant Fred. Drost, Tømrermester Steen, Urtekræmmer Hermann Ebert og Sønnich Olsen. Resultatet blev, at disse seks vedtog at danne en Forening til senere Oprettelse af en Odd-Fellow Loge, og man gav Foreningen Navnet Chr. d. IV, saavidt det kan skønnes uden at forbinde nogen som helst Tanke med denne Navngivelse.

Sønnich Olsen
Logens Stifter

Der afholdtes herefter ugentlige Møder hver Torsdag, men Tilgang til Foreningen var der ingen af, og et af Medlemmerne, Tømrermester Steen, faldt oven i Købet fra. Saa fandt man i sin Kvide paa den Udvej at faa Br. Stor-Mester Andreas Holck til at holde et Foredrag om Ordenen og dens Formaal. Der var ogsaa mødt mange Tilhørere til dette Foredrag, der afholdtes i Asylet den 24. September 1884, men Hensigten naaede man ikke. De ugentlige Møder holdtes straks fra Begyndelsen i Stjernekroen. Der var den Gang ikke andre Lokaler at faa, og det, der stod til Raadighed dér, var ikke fristende. Det var et lille Værelse paa første Sal, der senere fandtes bedst egnet til Garderobe. Der var ingen Varme, og Møblementet bestod i Hovedsagen af en Sofa paa to Ben støttet op til Væggen, et Par Stole og et Bord med en Tællepraas paa. Det var alt, hvad der blev budt paa af Hygge. Det var desuden en trang Tur ved Vintertid i Mørke og Pløre at finde hen til Stjernekroen. Og da nu ogsaa Br. Dollerup flyttede bort, og der kun blev fire tilbage, blev man paa et Møde den 29. Januar 1885 enige om at afslutte Virksomheden, fordi, som det hedder i Protokollen, Lokalerne paa Amager var saa mangelfulde, at der heri maatte søges en væsentlig Aarsag til, at Foretagendet ingen Fremgang kunde faa. Foreningens Papirer og Bøger blev derefter afleveret til Sønnich Olsen til Opbevaring til bedre Tider.

Det var første Akt.

Anden Akt begynder i Sommeren 1885, da en Broder, Skibsfører Chr. Martini,

Fritz Rasmussen
Logens Æresmedlem

fik den Tanke at nedsætte sig som Købmand i Taarnby. Han, der var Medlem af Danmark-Logen, var stærkt interesseret i Ordenen og kunde tænke sig at bygge en Logesal, samtidig med at han byggede et Forretningslokale. I den Anledning henvendte han sig til Stor-Mester Andreas Holck, der henviste ham til Sønnich Olsen. Denne fandt til at begynde med, at det var en underlig Tanke at lægge en Loge i Taarnby. Men efter Samraad med Brødrene Ebert og Drost, og da en Broder J. N. Levin af Danmark-Logen sluttede sig til, blev man alligevel paa et Møde den 5. Oktober 1885 enige om at begynde paany. Det lykkedes ogsaa at faa samlet nogle faa Medlemmer, og man fandt derefter et Lokale i en pænere Beværtning med det fornemme Navn Bonne Esperance, hvor det første Møde afholdtes den 16. November 1885. Men saa kom der et Hammerslag. Paa et Møde den 1. Marts 1886, da man havde naaet Medlemstallet 10, blev det oplyst, at Br. Martini ikke kunde faa sit Hus færdigt, fordi han ikke kunde betale Haandværkerne deres Tilgodehavende. Man anede Fallit. Maaske Svindel. Hvad vidste man i det hele taget. Og hvad der af den Slags kunde komme, vilde gaa ud over Foreningen, der nu var begyndt at blive kendt. Sønnich Olsen fik derfor det Hverv at anmode Martini om at udtræde af Foreningen, indtil hans Forhold var ordnede, og det gik denne beredvilligt ind paa.

Saa kom der fire nye Medlemmer til, og man var altsaa tretten. Men der var alligevel lange Udsigter til, at de 30 Medlemmer, der skulde til for at danne en Loge, kunde naas, og Enden paa Visen blev, at der paa et Møde i September 1886 blev stillet Forslag om Foreningens Ophævelse. For dog ikke at handle overilet udsattes Afgørelsen i 14 Dage, fordi man vilde forsøge, om ikke det var muligt at faa daværende Brygger i Kastrup, C. M. Larsen, til at slutte sig til. Man mente, at hvis *det* kunde lykkes, kunde man vente Tilgang fra Oplandet, og derfra antog man den Gang, at Medlemmerne navnlig skulde komme. To af Brødrene – Sønnich Olsen og Arkitekt Kröyer – fik det Hverv at henvende sig til Bryggeren om

Sagen, og en skønne Dag begav de sig paa Vej til Kastrup for at prøve Lykken. Paa Vejen derhen fandt de to Udsendinge paa Hjørnet af Kastrup- og Amagervejen en Hestesko, oven i Købet een med mange Søm i. Og da Præstefruen i Taarnby erklærede, at saadan en Hestesko betød ganske særlig Lykke, begav de sig trøstigt og ved godt Haab videre.

Sofus Østergaard
Logens Æresmedlem

Bryggeren beskæmmede ikke Haabet. Han sagde straks ja. Og efter den Dag lykkedes det altsammen. Bryggeren blev optaget i Foreningen den 11. November 1886 i et nyt Lokale, som man havde lejet i Højmark og Smiths Skole i Oliegrensgade 2. Man maatte ganske vist sidde paa de lave Skolebænke, men man havde det, trods alt, baade hyggeligt og muntert sammen.

Da man var naaet til Begyndelsen af Aaret 1887, talte Foreningen 17 Medlemmer, og Formuen var 527 Kr. Paa et Møde den 27. Januar fremkom derefter en af de yngre Brødre, Snedkermester Clausen, med Forslag om, at han i en Ejendom, som han vilde bygge paa Øresundsvej, skulde indrette et Lokale til Foreningen. Man var til at begynde med lidt betænkelig ved Forslaget, men til sidst enedes man dog om at tiltræde det, saadan at man lejede for fem Aar og for en aarlig Leje af 400 Kr. Saa gik Tiden med mange Forberedelser indtil den 12. Oktober 1887, da de nye Lokaler paa Øresundsvej Nr. 19 kunde indvies og tages i Brug. Og da man endelig i Begyndelsen af Februar 1888 havde naaet 31 Medlemmer, indgav man Ansøgning om Fribrev og holdt det sidste Foreningsmøde den 22. Februar 1888.

Det tog ganske vist fire Aar at naa dette Maal, siger Forfatteren af Logens 25 Aars Festskrift, men alle de, der var med den Gang, mindes endnu de mange glade Timer, vi havde sammen, og det trofaste Broderskab, som knyttedes mellem os, der næsten alle var unge Mennesker – et Venskab, der har staaet sin Prøve gennem Aarene og bragt Lykke og Velsignelse til mange. Alle havde arbejdet med for at naa Maalet. Midlerne var jo smaa. Vi endte Foreningens Liv med en Kasse-

beholdning paa 1467 Kr. 20 Øre, og det var ikke meget for 31 Mennesker at begrave Døde, hjælpe Syge og Trængende og opdrage forældreløse Børn for, men vi havde Ungdommens lyse Haab, frejdige Gaaen-paa og Marskalstaven i Tornysteret. Kongenavn havde vi taget til vor Loge, og som dette lyser i dansk Historie, saaledes tænkte vi os, at det ogsaa skulde føre vor Loge frem, ypperst og højest — ikke alene indenfor Odd-Fellow Ordenen i Danmark, men helst i hele Verden, fordi intet syntes os umuligt ...

Den 1. Marts 1888 blev Logen indstiftet. Br. Grosserer Sønnich Olsen blev Over-Mester, Br. Manufakturhandler Emil Nielsen Under-Mester, Br. Skibsproviantering shandler Hans Alfred Hansen Sekretær, Br. Grosserer Hermann Ebert Kasserer og Br. Fabriksbestyrer Frederik Drost Skatmester. Lokalerne paa Øresundsvej blev man boende i indtil 1896, da Logen den 9. Januar tog sine nye, lejede Lokaler i Jacob Holmsgade Nr. 2 i Brug. I Aarenes Løb er disse Lokaler blevet udvidet og moderniseret, og her har Logens Brødre stadig deres hyggelige og i alle Henseender tilfredsstillende Samlingssted.

Logen ejer Br. Carl Nielsen og Hustru Dagmar Nielsens Mindelegat paa 4000 Kr. Renterne uddeles af Logens Ex.-Mester hvert Aar i December Maaned, uden Ansøgning, til een eller flere trængende Brødre indenfor Logen eller disses Hustruer og Børn.

Desuden ejer Logen følgende Fonds: En Hjælpefond paa for Tiden 1588 Kr. 64 Øre, der fortrinsvis anvendes i opdragende Øjemed til trængende Brødres eller Enkers Børn. En Alderdomsfond paa for Tiden 16,102 Kr. 41 Øre, hvis Opgave det er at yde foreløbig Hjælp til gamle og syge Brødre særlig i Retning af hel eller delvis Kontingentfrihed. En Vedligeholdelsesfond paa for Tiden 1012 Kr. 40 Øre, der yder Hjælp til Indkøb og Vedligeholdelse af Logens Inventar. Fondenes Indtægter er Renter og Gaver. Desuden ejer Logen en Ekstrakasse, for Tiden stor 929 Kr. 26 Øre. Kontingentet er 2 Kr. pr. Maaned, og Kassens Indtægter anvendes blandt andet til Gaver, Tilskud til Fester og lignende, eller andre Formaal, som Logen vedtager at støtte.

Endelig har Brødrene en Institution, der hedder Chr. d. IV-Logens Gilde, stiftet i 1919 af Br. Sønnich Olsen og dennes Hustru. Det dybere Formaal med dette Gildelag, der er ganske uafhængig af Logen, er at virke velgørende udadtil. —

Stifterne skænkede Gildet en Kapital, der gennem Renter og mulige Gaver skulde naa op paa et Beløb af 100,000 Kr., og naar dette Beløb er naaet, kan Gildelaget virke efter sit paatænkte Formaal. Tillige skal Gildelaget forvalte Logens Fester ved højtidelige Lejligheder. Fru Thyra Sønnich Olsen er Æresmedlem af Gildet og Br. E. Bang-Ebbestrup er Gildemester.

Logen har i de sidste 15 Aar afholdt en Julekoncert i Sundby Kirke til Fordel for Menighedsplejerne og støtter Børnehaver, Arbejdshjem, de Gamles Vinterstuer og forskellige andre velgørende Formaal.

Logen har to Æresmedlemmer, Br. Ex.-Mester Fritz Rasmussen og Br. Sophus Østergaard.

Br. Fritz Rasmussen, der er født den 13. Januar 1857, var Medstifter af Logen og har saaledes været Medlem af denne i 53 Aar. Han er en højt anset Mand og en meget skattet Læge. Hans Gerning indenfor Logen har været af stor og grundlæggende Værdi, og han har ved sit Arbejde og sin Personlighed altid hævet Logens og dermed ogsaa Ordenens Anseelse.

Br. Sophus Østergaard, der er født den 18. September 1855, blev indviet i Logen i dennes første Aar. Han var allerede den Gang een af Sundbyernes mest kendte Borgere og hørte efter hele sin Indstilling ganske naturligt hjemme i den unge og virksomme Loge. Han har i de 52 Aar, han har været Medlem af Logen, ved et godt og trofast Broderskab skaffet sig Brødrenes Hengivenhed og Agtelse.

I Anledning af Logens 50 Aars Jubilæum blev der dannet en Fond, der skal arbejde som en Hjælpefond for trængende Brødre af Logen. Der kan af Renterne uddeles indtil 3000 Kr. aarlig.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 66, Logekassens Formue 596 Kr. 37 Øre, de særlige Fonds 20,655 Kr. 55 Øre og Enkefondens 145,436 Kr. 11 Øre.

LOGE NR. 24 REVENTLOW

Naar denne Loge har valgt Navnet Reventlow til sit, er det grumme forstaaeligt. Paa Grevskabet Christianssæde i Nærheden af Nakskov boede den Mand, Christian Ditlev Frederik Reventlow, der med den største Hæder indskrev sit Navn i Danmarks Historie som Bondestandens Frigører gennem den lange Række

af Landboreformer, som han i Slutningen af det attende Aarhundrede, sammen med Christian Colbjørnsen, gennemførte, navnlig Lovene om Fæstevæsenets Ordning og det nedværdigende Hoveri og Stavnsbaands Afskaffelse.

Den 2. Marts 1886 blev der afholdt et Møde i Nakskov af 5 Odd-Fellow Brødre, Brandt, Gottlieb, Jørgensen, Mortensen og N. Th. Petersen, der var Medlemmer af Logen i Næstved, og Meningen med Mødet var, at man skulde tale sammen om Hjælp til en trængende Broder. Hvem Broderen var, og om han fik Hjælp eller ej, forlyder der intet om, men Mødet gav Stødet til Oprettelsen af en Odd-Fellow Forening i Nakskov. Man vedtog nemlig paa dette Møde skiftevis at samles i et af Brødrenes Hjem hver Tirsdag Aften for at tales ved om Broderskabets Interesser. Og da der efterhaanden kom flere Brødre til, indviede i Logen i Nakskov, besluttede man paa et Møde i Slutningen af 1887 at stifte en Odd-Fellow Forening, som man gav Navnet Balder. Formand for denne Forening blev Buntmager Moses Salomon Cohn, Næstformand Pottemager Frederik Ferdinand Jørgensen, Sekretær Redaktør Niels Thorvald Petersen og Kasserer Forvalter Frederik Mortensen. Næstved-Logen blev Foreningens Moderloge. Allerede den 17. April 1888 nedsatte man et Udvalg til at forberede Købet af en Grund og Opførelsen af en Logebygning for en kommende Loge. Man købte en Grund paa Maribovej, og den 19. September 1888 nedlagde Stor-Mester Andreas Holck Grundstenen til Nakskov-Logens første Logebygning. Den 12. Februar 1889 blev Bygningen indviet til Logebrug, og Logen samtidig indstiftet under Navnet Reventlow, med 31 Brødre, hvoraf 14 indviedes Indstiftelsesdagen. Af Foreningens Stiftere blev Br. Cohn Over-Mester, Br. N. Th. Petersen Sekretær og Br. Mortensen Skatmester. Til Under-Mester og Skatmester valgtes henholdsvis Brødrene Carl Chr. Bernh. Forslund og Th. Fr. Posselt.

Saaledes blev altsaa denne Loge til. Der havde ikke været langt mellem Tanke og Handling, men alt var klart og besindigt lagt til Rette. Og gennem Læsningen af det store og meget smukke og omfattende Festskrift, som Logen har udsendt ved 50 Aars Jubilæet i 1939, faar man da ogsaa det Indtryk, at ikke mindst disse to gode Dyder har været Nakskov-Logens Særkende. Alle de mange indendørs Ting, der fortælles

om, hører imidlertid ikke denne Fremstilling til. Maaske bør det dog nævnes, at Logen i 1912 var ude for den Oplevelse, at en Præst i Rødby ved en Broders Begravelse nægtede sin Tilladelse til den sædvanlige Ceremoni med den grønne Kvist. Der blev henstillet til den Distr. Dep. Stor-Sire at skride ind, men han raadede klogeligt Logen til at lægge Sagen til Side.

Allerede i 1900 begynder man at føle Rammerne i Logens Bygning for snævre for den stærkt voksende Loge, og Drøftelsen om Tilvejebringelsen af et nyt Hjem begyndte. Der skulde dog gaa en halv Snes Aar med skiftende Forslag og Overvejelser, inden Logen i 1909 købte en Villa paa Svingelvej og indrettede denne udelukkende til Logebrug. Den indviedes den 23. Januar 1910.

Logen ejer et Legat: Br. Rasmus Ibsens Legat paa ca. 1100 Kr., der anvendes til Hjælp for gamle Brødre. Desuden ejer Logen følgende Fonds, der alle opretholdes ved, at en Procentdel af Kontingentet henlægges til disse: En Broderfond paa for Tiden 5099 Kr., der har til Opgave at holde vanskeligt stillede og gamle Brødre godstaaende. En Byggefond paa 648 Kr., der tjener til at afholde Udgifter ved Logebygningens Vedligeholdelse. En Gavefond paa for Tiden 104 Kr., der anvendes til Gaver, Blomster og Kranse, og en Alderdomsfond paa for Tiden 10,502 Kr., der anvendes til Huslejehjælp til trængende Brødre.

Logen afholder hvert Aar i Nakskov Kirke en Julekoncert, hvis hele Indtægt, sædvanligvis ca. 1400 Kr., uddeles til tavse Trængende.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 89, Logekassens Formue 5194 Kr. 84 Øre, de særlige Fonds 16,044 Kr. 68 Øre og Enkefondens 35,232 Kr. 69 Øre.

LOGE NR. 25 HORSIA

Efter at Snedker Hans Clausen i Horsens den 17. Februar 1885 var bleven indviet som Ordensmedlem i Sct. Olaf-Logen i Aarhus, og efter at Skrædermester N. F. Boesen og Købmand Carl Johan Pödenphant faa Maaneder derefter var bleven optaget i den samme Loge, begyndte disse Brødre jævnligt at komme sammen for at tale med hinanden om Ordenen og dens Formaal og for at søge nye Emner til Anmeldelse

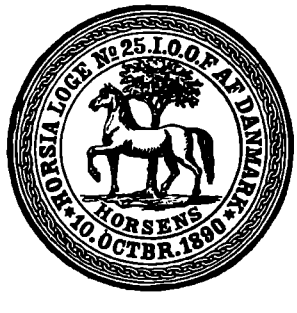

og Optagelse i Ordenen og Sct. Olaf-Logen ... Saaledes begynder et lille Festskrift, som Loge Nr. 25 Horsia i Horsens udsendte i Oktober 1915 i Anledning af dens 25 Aars Jubilæum. Og derefter fortsætter Festskriftet: Til disse Brødre sluttede sig Br. Læderhandler W. Fuglede, som under et Ophold i Ordenens Hjemstavn, Amerika, var optaget i Columbia Loge Nr. 2 Victoria, British Columbia, og efter sin Tilbagekomst her til Landet 1877 var bleven optaget i Loge Nr. 1 Danmark. Deres Bestræbelser kronedes ogsaa med Held, idet der ved Udgangen af Aaret 1885 foruden de allerede nævnte 4 Brødre yderligere var optaget 6, hvoraf Barber P. Schibler og Slagtermester P. Christensen allerede i Juli Maaned 1885 var bleven optaget i Ordenen ...

Og saa gik det, som det plejer. Da de alle havde faaet 3. Grad, fandt de det naturligt at skabe en fastere Form for deres Sammenkomster, og de besluttede derfor at oprette en Odd-Fellow Forening. Datoen for Foreningens Oprettelse findes ikke oplyst, men man ved, at Br. Hans Clausen beklædte Hvervet som Formand i hele dens Levetid, og at han gjorde dette paa en Maade, der vidner baade om Iver og levende Ordenssans. Endvidere ved man, at det var Br. Slagtermester Hetebrügge, der foreslog, at Foreningen skulde hedde Horsia, Hjembyens oprindelige Navn, eller, helt rigtigt gengivet, egentlig Horsea.

I November Maaned 1887 træder den nystiftede Forening for første Gang i Virksomhed udadtil, idet den foranledigede, at der blev indvarslet til et offentligt Møde i Haandværker- og Sangforeningen, hvor Br. Stor-Mester Andreas Holck under megen Opmærksomhed baade fra Publikums og Pressens Side holdt et Foredrag om Odd-Fellow Ordenen og dens Formaal. Resultatet af Mødet blev, at flere af Byens yngre, driftige Borgere gennem Foreningen søgte og fandt Optagelse i Sct. Olaf-Logen. Sine første Møder holdt den unge Forening paa Omgang i Brødrenes Hjem. Men efterhaanden blev Medlemstallet for stort hertil, og Br. Snedkermester Gustav Rasmussen tilbød i den Anledning i sin Ejendom, Hestedamsgade Nr. 7, at indrette et Mødelokale for Foreningen. Tilbudet blev naturligvis med Glæde modtaget, og sit første Møde i dette Lokale afholdt Foreningen den 11. Oktober 1888 i Overværelse af Sct. Olaf-Logens Embedsmænd og andre Aarhus-Brødre.

Foreningens Formaal var naturligvis dels at skaffe sig saa megen Tilgang som

muligt, dels at fæstne sig saaledes økonomisk, at der kunde skrides til Oprettelse af en Odd-Fellow Loge i Horsens. Og Maalet blev ogsaa naaet, ikke mindst ved Br. Hans Clausens ihærdige Arbejde og Kløgt. I Aaret 1890 kunde Foreningen ansøge Storlogen om et Fribrev til Oprettelsen af en Loge med et Brodertal paa 22 og 10 anmeldte Kandidater. Og den 10. Oktober 1890 fandt Logens Indstiftelse Sted i Festsalen i Foreningen Klubbens Ejendom, Palæet, paa Torvet, efter at denne Sal forinden var bleven indviet til Ordensbrug. Indvielsen fandt Sted under meget festlige Former. En Kreds af særligt indbudte var til Stede, blandt andet Byens Borgmester, den residerende Kapellan, 2 Medlemmer af Byraadet og den stedlige Presse.

Af Brødrene blev Hans Clausen Logens første Over-Mester, Niels Frederik Boesen Under-Mester, Carl Johan Pödenphant Sekretær, Peter Christensen Kasserer og William Fuglede Skatmester.

Allerede i 1893 kom der Byggeplaner frem, og Resultatet blev, at man købte en Ejendom i Amaliegade med Have ud til Slotsgade. I denne Have opførte man derefter en baade smuk og rummelig Logebygning, der indviedes den 10. Oktober 1894. Men som det saa ofte gaar: Der skulde Forandring til. Herom siger det lille Festskrift, at den Trang til ydre Glans – som et ufejlbarligt Middel til at øge Ordenens Magt og Anseelse – der havde grebet saa mange Loger, greb nu ogsaa vor kære Loges Styrere, og Logen i Slotsgade mentes, allerede 4 Aar efter dens Opførelse, ikke at være imponerende nok. Byens fineste Hus, Palæet, hvor man oprindelig havde været Lejer, var til Salg. Det købte man saa for 105.000 Kr. og opførte derefter en særlig Logebygning i Gaarden. Denne Bygning blev færdig i 1901, og der var altsaa atter Indvielse og Fest. Noget blivende Sted for Logen blev Palæet dog ikke. Det blev afløst af en ny Logebygning i Borgergade, opført i 1924 og indviet den 11. Januar 1925. En Bygning, hvis smukke Indre og hvis ikke mindre stilfulde Portal med fuld Ret altid vækker Opmærksomhed.

Saaledes begyndte Horsia-Logen sin Tilværelse, og saaledes er den ydre Ramme om de svundne Aar, der har været viet den Ordensgerning, der for sin værdifuldeste Dels Vedkommende hører hjemme indenfor de fire Vægge og i Brødrenes eget Sind.

Logen er Moderloge til Loge Nr. 43 Entwisle i Vejle, indstiftet den 2. Juli 1916

og Loge Nr. 56 i Silkeborg, indstiftet den 24. Juni 1924. — Logen ejer ingen Legater. Derimod ejer den forskellige Fonds. Jubilæumsfonden, hvis Formue for Tiden er 21,784 Kr. 01 Øre, og hvis Indtægter fremkommer dels ved et Kontingent af 25 Øre om Maaneden for hvert Medlem, dels ved Gaver, særligt ved Brødres Fødselsdage. Fondens Formaal er at yde Hjælp til ældre, trængende Brødre, navnlig ved at holde dem, som trænger til det, kontingentfri. Administrationsfonden, hvis Formue for Tiden er 39,153 Kr. 33 Øre, og som anvendes til Administration af Logebygningen. Fondens Indtægter er et maanedligt Kontingent af 2 Kr. 50 Øre for hvert Medlem. Desuden en Fond, hvis Navn er Sorg og Glæde, og som anvendes til Blomster og andet, som ikke maa betales af Logekassen. Hver Broder bidrager med 75 Øre om Maaneden. Dens Formue er for Tiden 298 Kr. 24 Øre.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 121, Logekassens Formue 1246 Kr. 79 Øre, de særlige Fonds 60,479 Kr. 43 Øre og Enkefondens 117,051 Kr. 47 Øre.

LOGE NR. 26 KONG HROAR

I 1888 fandtes der i Roskilde 8 Odd-Fellow Brødre, optaget i forskellige københavnske Loger, og disse 8 Brødre, der var stærkt interesserede i Ordenen og dens Arbejde, dannede den 14. December 1888 en Odd-Fellow Forening, der i et Møde den 31. Januar 1889 fik Navnet Hroar. Ved Foreningens Indstiftelse til Loge blev Navnet ændret til *Kong* Hroar. Navnet hentyder, som man sikkert kan tænke sig, til den Kong Hroar, der efter Sagnet skal være Roskildes Grundlægger. Foreningen blev underlagt Loge Nr. 6 Eureka i København, og dens første Bestyrelse var Brødrene Købmand Elias Lützhøft som Formand, Købmand Ole Petersen som Næstformand og Tømmerhandler Emil Eriksen som Sekretær.

Foreningen, hvis Møder holdtes paa Jernbanehotellet, trivedes godt, den fik efterhaanden adskillige Medlemmer og var i det hele taget ladet med Foretagsomhed. Den dyrkede Velgørenhed udadtil, og flere af dens Brødre holdt Foredrag i Foreningen. Allerede i 1892 købte man Ejendom i Hersegade for 26,000 Kr., og Aaret efter vedtog

man at bygge Logelokaler paa Ejendommens Grund. I August Maaned 1892 havde man nemlig besluttet at skride til Oprettelse af en Loge, saa snart det nødvendige Medlemstal af 30 var naaet. Bygningens Indvielse og Logens Indstiftelse med 33 Brødre fandt Sted den 19. November 1893 under stor Deltagelse fra andre Logers Side, under saare festlige Former og under Br. Stor-Sire Petrus Beyers og Storlogens Embedsmænds Ledelse. Heller ikke Byens Borgmester savnedes ved denne Lejlighed.

Logens første Embedsmænd var Brødrene Købmand Elias Lützhøft som Over-Mester, Læge Bondrup Hammer som Under-Mester, Tømmerhandler Emil Eriksen som Sekretær, Amtsraadssekretær F. C. C. V. Bruun som Kasserer og Købmand Anton T. Lützhøft som Skatmester.

Logens første Leveaar forløb roligt og stilfærdigt. Men Rygterne havde travlt. Det skal have været de besynderligste Ting, der blev fortalt om Livet indenfor dens Mure i Ly af det, man kaldte Hemmelighedskræmmeriet. Logen havde i den Anledning – fortælles der spøgefuldt i dens Festskrift i Anledning af 25 Aars Jubilæet – nær faaet en Konflikt med selve Paven i Rom. En af Byens Aviser havde nemlig en Dag bragt en Artikel, hvori den hellige Fader var spillet ud mod dette lyssky Odd-Fellow Væsen, og det blev i den Anledning drøftet i Logen, om man ikke skulde affatte en Svarnote mod denne Artikel. Heldigvis opgav man dette, og Forholdet mellem Pave-Stolen i Rom og Logen i Roskilde har senere været fuldt ud tilfredsstillende. Forholdet til det i Begyndelsen mistænksomme Borgerskab ligesaa.

Som i saa mange andre Loger kneb det ogsaa her i de første Aar baade med Interessen og Mødedeltagelsen. Fra Maj til Juli 1899 holdtes der saaledes slet ikke Møde paa Grund af for ringe Deltagelse. Og flere Gange senere maatte man aflyse Møder, fordi kun enkelte Brødre mødte, eller fordi Embedsmændene udeblev uden at melde Forfald. Men naturligvis var Grunden her den, som den ofte har været ogsaa andetsteds, at Ledelsen ikke var tilstrækkelig skolet og ikke forstod at afvinde Møderne Interesse. Da man først kom saa vidt med Ledelsen, efterat Br. Sagfører N. C. P. Petersen var bleven Over-Mester, var der som Regel intet i Vejen. Saa mødte Brødrene altid flittigt og trofast frem, og Arbejdet gik sin rette og tilfredsstillende Gang.

Under Logens Ledelse stiftedes der i 1916 en Odd-Fellow Forening i Ringsted med Navnet Asger Ryg – en Forening af gode og interesserede Brødre, der dog mærkeligt nok endnu ikke i de 25 Aar siden da er naaet saa vidt, at den har kunnet danne Loge.

I 1930 købte Logen en Ejendom i Skolegade, som den ombyggede til Logebrug og som blev indviet den 19. November samme Aar. Den gamle Ejendom blev solgt til Dansk Arbejder Loge. Den nye Ejendom rummer Logelokaler, Selskabslokaler med Restauration og en Inspektørbolig, og Selskabslokalerne kan af Logens og Rebekka-Logens Medlemmer lejes til Familiefester og lignende.

Logen ejer forskellige Legater. Br. Ex.-Mester F. V. Thomsen og Hustrus Sølvbryllupslegat paa 2666 Kr. 86 Øre, der tænkes at skulle danne Grundfond for et Alderdomshjem. Br. Ex.-Mester, Sagfører N. C. P. Petersen og Hustru Hansine født Crones Legat paa 36,320 Kr., hvis Renteindtægt hvert Aar skal uddeles i 45 Portioner paa 30 Kr. til værdige Personer dels indenfor, dels udenfor Ordenen og efter nærmere herom fastsatte Regler. Til Ordensmedlemmer kan uddeles indtil 5 Portioner, til udenforstaaende indtil 2 Portioner ved den aarlige Uddeling. Br. Stor-Repræsentant, Ex.-Mester C. Andersen og Hustrus Legat paa 10,000 Kr. til Fordel for trængende Brødre, dog at Renterne af Legatbeløbet de første 20 Aar skal anvendes til Afdrag paa Logens Pantegæld i Roskilde Sparekasse. Og endelig sammes Legat for Oprettelse af en Fond til Fribolig for trængende Brødre og Hustruer. Legatet bestaar i en Trediepart af en større Ejendom i Roskilde og bliver først virksom efter Legatstifterens Hustrus Død.

De tre Legatstiftere har alle været Logen gode og virksomme Brødre. Br. Sagfører F. V. Thomsen var i nogle Aar en meget dygtig og klog Over-Mester. Br. N. C. P. Petersen var ikke mindst Logens værdifulde økonomiske Kraft og var desuden flere Gange dens indsigtsfulde Over-Mester, navnlig stærkt optaget af Ordenens etiske Forudsætninger og Krav. Ogsaa udenfor Logen var han en anset Mand og røgtede en lang Række Tillidshverv blandt andet som Medlem af Byraadet og Formand for Roskilde Banks Bankraad. Br. C. Andersen var ogsaa nogle Gange Logens Leder og gennem en Aarrække dens Stor-Repræsentant. Han, der begyndte sin Livsgerning under saare fattige Kaar, var – ikke mindre end Logen – sin Stand en udmærket Mand, skattet for sit Arbejde i forskellige faglige For-

eninger og Æresmedlem af Roskilde Haandværkerforening. Ogsaa af Logen var han Æresmedlem.

Logen ejer en Broderfond paa for Tiden 1731 Kr., som forøges ved Afgift fra Logekassen. Dens Midler anvendes til trængende Brødre. Desuden er der i Selskabslokalerne opstillet Br. C. C. M. Olsens Blok, der indsamler Bidrag til Anvendelse udenfor Brødrenes Kreds.

Den Distr. Dep. Stor-Sire for Sjællands nordre Distrikt Br. H. C. Andersen er Medlem af Logen.

Logen lader hvert Aar i Domkirken afholde en Julekoncert, hvis hele Indtægt som oftest ca. 2000 Kr. uddeles blandt Byens tavse Fattige.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 143, Logekassens Formue 39,995 Kr. 52 Øre, de særlige Fonds 2175 Kr. 29 Øre og Enkefondens 79,224 Kr. 77 Øre.

LOGE NR. 27 ANSGAR

Den Odd-Fellow Forening, der under Navnet Aalborg stiftedes i Aalborg den 14. Marts 1886 af 8 Brødre, nemlig Maskinmester Mortensen, Skomager Meyer, Klubvært O. Petersen, Handelsagent Møller, Styrmand Christensen, Bogholder Christensen, Stabssergent Sørensen og Oversergent Rasmussen, havde til at begynde med langt fra blide Kaar. De to sidstnævnte faldt straks fra, og trods et grumme energisk Arbejde lykkedes det ikke i de første 6 Aar at faa nogen videre Tilgang. Først i 1892 begyndte det at lysne, og i 1894 var man kommen saa vidt, at man dannede et Byggeselskab med det Formaal at bygge en Ejendom, hvor Foreningen, naar den blev Loge, kunde faa sine Lokaler. Man fik ogsaa købt en Grund i Christiansgade, og paa denne skulde der opføres en tre-Etages Bygning, hvor Logen skulde have Lokaler i Stueetagen og i en Sidefløj. Resten skulde indrettes til Beboelse. Den 22. Marts 1895 blev Grundstenen lagt. Men havde Foreningen haft Genvordigheder gennem Aarene, blev de ikke mindre, inden det lykkedes at faa Bygningen rejst. Et Uheld medførte nemlig, at den tildels færdige Sidefløj, hvor Logesalen skulde være, styrtede sammen, og det kunde en Tid se ud til, at Brødrenes

Logens Ejendom mod Sankelmarksgade

Forhaabninger var styrtet i Grus med det samme. Men ved at sætte Ryg imod Ryg og ved Hjælp fra forskellige Logers Side, lykkedes det alligevel at komme til Ende med Byggeforetagendet, og allerede i Oktober 1895 var Bygningen færdig til Indvielse. Men da var der ogsaa gaaet 9 Aar, inden Foreningen Aalborg havde naaet det, der er enhver Odd-Fellow Forenings og enhver Loges kæreste Drøm: at sætte Foden under eget Bord.

Indvielsen af Bygningen og Indstiftelsen af Logen, der fik Navnet Ansgar, fandt Sted den 11. Oktober 1895, og til Embedsmænd var valgt Brødrene Malermester Anton Lassen som Over-Mester, Ølhandler Hans Christensen som Under-Mester, Købmand Mathias Hansen som Sekretær, Købmand Th. Johansen som Kasserer og Drejermester P. M. Rasmussen som Skatmester. Ved Logens Stiftelse talte den 23 Brødre og 21 Foreningsmedlemmer, som da endnu ikke var optaget i Ordenen. Logen blev saaledes indstiftet med 44 Medlemmer, og i samfulde 3 Dage maatte Storlogens Embedsmænd arbejde, inden de naaede til Ende med deres Hverv.

Ved Stiftelsen af Ansgar-Logen blev Grunden lagt til et betydeligt Ordensarbejde i det nordligste Jylland. Man vil kunne forstaa dette, naar det oplyses, at Logen er Moderloge til Logerne Nr. 30 Vendsyssel i Hjørring, Nr. 41 Petrus Beyer i Thisted, Nr. 54 Hans Tausen i Aalborg og har afgivet Brødre fra Sæby til Nr. 64 Julius Meyer i Frederikshavn.

Efterhaanden som Aarene gik, og Logen blev større, begyndte Brødrene indbyrdes at drøfte Spørgsmaalet om Skabelsen af et nyt og større Hjem, og i 1912 dannedes der et Byggeselskab med det Formaal at faa Ordensbygningen flyttet fra Christiansgade. I Maj Maaned samme Aar købte man derefter en Ejendom paa Hjørnet af Sankelmarksgade og den nye Boulevard, og i Løbet af 1912—13

Logebygningen i Roskilde

Logesalen i Roskilde

Logesalen i Aalborg

Logebygningen i Aalborg

Logebygningen i Svendborg

Logesalen i Svendborg

Logebygningen i Hjørring

Logesalen i Hjørring

Logesalen i Helsingør

Logebygningen i Helsingør

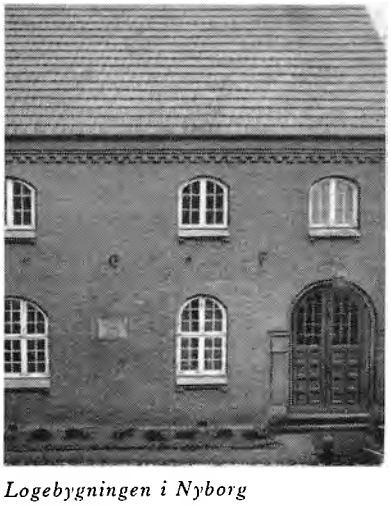

Logebygningen i Nyborg

Logesalen i Nyborg

Samlingsværelse i Ansgar-Logen

rejste Logen her den store og stilfulde Bygning, der saa smukt svarer til sit Navn: Odd-Fellow Palæet, og som indviedes den 26. Oktober 1913. – Foruden rummelige Lokaler til Logebrug og Selskabsbrug findes der i Ejendommen en offentlig Restauration med Selskabslokaler, Festsal og Lejlighed for Restauratøren.

Lokalerne benyttes ogsaa af Loge Nr. 54 Hans Tausen og af Rebekka-Loge Nr. 14 Ruth. Foruden Logebygningen ejer Logen to til denne stødende Bygninger i Sankelmarksgade, hvor flere trængende Enker og Brødre boer. Lejlighederne kan dog ogsaa lejes ud til andre, naar Logen eller Enkeudvalget ikke ønsker at raade over dem.

Noget egentligt Enke- eller Alderdomshjem ejer Logen derimod ikke. Men den har, sammen med Hans Tausen-Logen og Rebekka-Logen Ruth, stiftet en Forening, Odd-Fellow Hvile, der nu raader over en Kapital paa ca. 55,000 Kr., oprindelig bestemt til dette Formaal. Dog kan Renterne af Kapitalen ogsaa anvendes til Huslejehjælp for Logernes ældre Søstre og Brødre.

Af Legater ejer Logen Anton Lassens Mindelegat paa oprindelig 5000 Kr., hvoraf Renterne aarligt uddeles til ældre, trængende Brødre. Ved Legatets Overtagelse maatte Logen betale ca. 1000 Kr. i Arveafgift, og Legatets Kapital er derfor nu kun ca. 4300 Kr. Stifteren var Logens første Over-Mester.

Logen ejer en Broderfond paa ca. 12,000 Kr., indsamlet ved frivillige Gaver fra Brødrene ved Fødselsdage eller andre Familiefester, og bestemt til Understøttelse for ældre og trængende Brødre. Desuden ejer den en Begravelsesfond paa ca. 10,000 Kr., der er fremkommen ved en Kapitalisering af de i sin Tid tegnede pligtige Livsforsikringer. Heraf udredes Begravelseshjælp, naar Trang er til Stede.

Logen har tidligere, sammen med Broder- og Søster-Logen, ind under Jul afholdt Julekoncert i en af Byens Kirker til Fordel for Byens tavse Fattige. Men denne Opgave har Byens Understøttelsesforening nu taget op i langt videre Omfang. Nu samler Brødrene ind til det samme Formaal gennem frivillige Bidrag fra Brødrene og Søstrene selv, og kan paa denne Maade stille det samme Beløb til Raadighed, som Koncerten gav, ca. 3000 Kr.

Som man vil se, er det store økonomiske Interesser, denne Loge forvalter og raader over, og et betydeligt Resultat, den har naaet, siden den lille Forening Aalborg stiftedes i 1886 og stred sig frem gennem de første Aaringers trange Kaar.

Men det er naturligvis givet, at de Opgaver, der er løst, kun har kunnet løses ved et ubrydeligt Sammenhold og ved et maalbevidst Arbejde for Logens Højnelse, saavel i økonomisk som i etisk Henseende. At gaa i Enkeltheder her vil imidlertid føre for vidt. Her maa blandt andet henvises til Logens Festskrift for Tiden fra Stiftelsen til 1920. Det lønner sig at lære dette Festskrift at kende. Man faar ikke alene Besked om Brødrenes maalbevidste og energiske Arbejde. Men Skriftet giver tillige et usædvanligt levende og ofte grumme muntert Billede af en Loge i Grøde, famlende sig frem, rituelt og paa mange andre Omraader, men stadig med et sikkert Maal for Øje og med et Sammenhold og en Enighed, der kræver Respekt. Lad saa være, at man af og til i Pauserne har kunnet tage Livtag med hinanden, og at ikke alt i de første Tider formede sig saa ret og saa rigtigt, som ønskes kunde. Det gav jo alligevel et Resultat efterhaanden.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 209, Logekassens Formue 27,879 Kr. 03 Øre, de særlige Fonds 29,200 Kr. 38 Øre og Enkefondens 116,519 Kr. 22 Øre.

LOGE NR. 28 HAFNIA

Den 29. Marts 1894 stiftedes i København Odd-Fellow Foreningen Hafnia – det latinske Ord for Havn. Den stiftedes af Brødre fra Loge Nr. 6 Eureka, Nr. 3 Nordstjernen, Nr. 2 Scandinavia og Nr. 13 Venskab, men Stødet til dens Stiftelse blev givet af Brødre fra Nordstjernen-Logen. Tanken var den at stifte en ny Loge, for om muligt derved at skaffe Ordenen Tilgang fra saadanne Kredse af Befolkningen, som hidtil ikke havde søgt Optagelse i Ordenen, og for i det hele taget at virke hen til, at Ordenens etiske Opgaver, saaledes som de træder os i Møde gennem dens Ritual, kom mere i Forgrunden.

Det var paa dette Tidspunkt sikkert en grumme dristig Tanke at søge en saadan ny Loge stiftet, dels fordi den sidst i København stiftede Loge, Nr. 19 Ridgely, stiftet i 1885, var bleven ophævet den 7. November 1893, og dens Medlemmer denne Dag traadt ind i Loge Nr. 2 Scandinavia, dels fordi Storlogen i sit sidste Møde havde ændret Grundlovens § 77 saaledes, at Sygehjælp fremtidig skulde ophøre for de

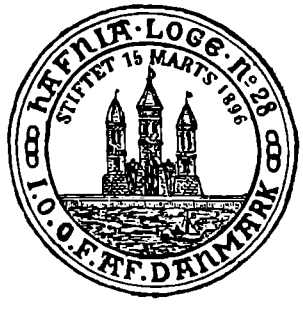

første 4 Uger. Der blev heller ikke set med venlige Øjne paa de Brødre, som gik med til at søge dannet denne nye Loge, der imidlertid senere i mange Retninger har vist sig som en Foregangsloge indenfor Ordenen.

Stiftelsen af selve Logen trak noget længere ud end ventet, fordi Storlogen forlangte, at der skulde indvies 35 nye Brødre, førend Logen kunde blive indstiftet.

Logen indstiftedes den 15. Marts 1896, og ved Indstiftelsen talte Foreningen Hafnia 42 Brødre, saaledes at Logen begyndte med 76 Brødre. Een af de nye Brødre var forhindret i at give Møde. Til Logens første Embedsmænd blev følgende valgt: Til Over-Mester Br. Ex.-Mester Andreas Holck, til Under-Mester Br. Herredsfoged Gustav Christensen, til Sekretær Br. Redaktør, cand. theol. N. Chr. Beck, til Kasserer Br. Pengepostbud S. N. Ganderup og til Skatmester Br. Grosserer Peter Christensen. Til fungerende Ex.-Mester blev Br. Fotograf Chr. Christensen udpeget.

Indstiftelsen, der foregik i Ordensbygningen paa Nørrevold, foretoges af Storlogen med Br. Stor-Sire Petrus Beyer i Spidsen og under stor Deltagelse fra alle de københavnske Loger, hvis samtlige Over-Mestre og mange Ex.-Mestre havde givet Møde. Desuden var der mødt en Del Repræsentanter fra Provinslogerne.

Efter Indstiftelsen foretoges der Indvielse af 16 nye Brødre, og derefter blev Mødet udsat til den næste Dag, da yderligere 18 nye Brødre blev indviet. Efter Indvielsen holdt Br. Stor-Sire en Tale til Brødrene, hvori han lagde dem paa Sinde, hvilken stor Opgave de havde, en Opgave, som han vilde haabe, det skulde lykkes dem at løse. Den nemlig, at bringe Ordenen ud i Kredse, som hidtil havde været den fremmed. Dersom Logen formaaede dette, følte han sig overbevist om, at alle Brødrene vilde indrømme, at det var til Gavn for Ordenen, at Loge Nr. 28 Hafnia var bleven dannet.

Indstiftelsen efterfulgtes af en Festmiddag i Hotel d'Angleterres store Sal, og Aftenen sluttede med, at Gildelauget traadte i Virksomhed. Gildelauget er en ritualbunden Form for Selskabelighed efter gamle Laugs-Skikke og er indført herhjemme af Hafnia-Logen. Senere hen har flere andre Loger benyttet Gildelauget, hvis Ritual er udarbejdet af Br. Gustav Christensen.

Gaar man Hafnia-Logens Medlemstal igennem, maa det erkendes, at mange af dens Brødre har betydet adskilligt, ikke alene for Logen, men ogsaa for Ordenen

og andet Steds. Lad os nævne blandt disse: Stor-Sire Chr. Skeel, Stor-Sire Valdemar Madsen, cand. theol. N. C. Beck, der var Haand og Hjertes Redaktør fra 1894 til 1919. Generalmajor H. Castenschiold, der var Medforfatter ved Udarbejdelsen af Lejrenes Morgengave. Professor, Dr. Edv. Ehlers, hvis Indsats i Arbejdet for Spedalskhedsasylerne i Island og i Vestindien er velkendt, og hvis medvirkende Arbejde for Udfindelsen af Midlet mod Giftgassens Ødelæggelse under forrige Krig bragte ham stor videnskabelig Anerkendelse. Direktør Gustav Eriksen, der senere blev Norges Stor-Sire. Postmester Einar Holbøll, Julemærkets lykkelige Skaber. Portrætmaleren Aug. Hærning, hvis Portrætmaleri pryder adskillige Logebygninger. Komponisten, Professor Otto Malling, der har komponeret Kantater og Sange, der endnu bruges i Ordenen. Kaptajn N. F. S. Ravn, der i mange Aar var Stor-Skatmester og senere Stor-Sekretær. Digteren, Dr. phil. Ernst v. d. Recke, der skrev Ordenens Ritual for Underlogerne herhjemme og adskillige Sangtekster, der stadig benyttes i Logerne. Professor, Arkitekt C. L. Thuren, der har bygget den store Logesal i Palæet og andre Logesale. Tømrermester H. P. Kastrup Nielsen, der har udført et meget stort Arbejde indenfor Odd-Fellow Hvile. Den hollandske Generalkonsul Johannes Rietbergen, der var virksom for Indførelsen af Rebekka-Institutionen i Holland. Bankdirektør, Viceherredshøvding fra Helsingfors, Auli Markkula, der blev optaget i Hafnia-Logen efter at være indviet i Nordstjernen-Logen, for at kunne indføre Ordenen i Finland, og endelig Professor Hans Spitzy fra Wien, der blev optaget i Hafnia-Logen for at kunne indføre Ordenen i Østrig.

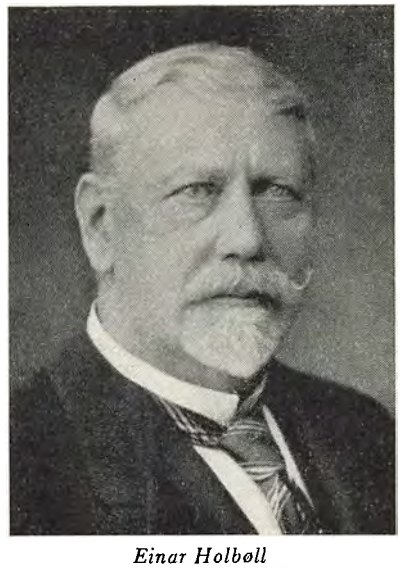

Einar Holbøll
Julemærkets Fader

Det kan ikke bestrides. Det er en ikke ganske ringe Række betydende Navne, der har været knyttet til Hafnia-Logen. Men – uden at forringe nogen af dem – stærkest lyser dog Einar Holbølls: Julemærkets lykkelige Skabers. Det lille, kønne Mærke, der efterhaanden fandt sin Vej saa at sige over den hele Jord, med sin tavse Bøn i Menneskekærlighedens Tjeneste, har gjort hans Navn til et af de store

Chr. Christensen
Logens Æresmedlem

– et af de største – fordi det har været med til paa saa mange Maader at skabe Glæde og Gavn, Lægedom og Lindring, at dets Værdi i det godes Tjeneste slet ikke lader sig maale.

Br. Fotograf Chr. Christensen var Logens Æresmedlem indtil sin Død den 28. Januar 1940. Han var født den 26. Juni 1851, og hans Medlemsskab af Ordenen strakte sig over næsten 60 Aar. Han blev optaget i 1881 i Scandinavia-Logen, og var Medlem af denne indtil Hafnia-Logens Stiftelse. Han har været disse to Logers Stor-Repræsentant, og han har været en virksom Broder indenfor Rebekka-Logerne Caroline Amalie og Thyre Danebod og indenfor Knud Lavard-Lejren, hvis Hovedpatriark han var i nogle Aar.

I det hele taget har Br. Chr. Christensen i alle sine mange Logeaar udført et stort og uegennyttigt Arbejde. Han forsømte saa godt som aldrig noget Logemøde, og hans kloge og vel gennemtænkte Bidrag til Drøftelsen af de forskellige Sager bidrog meget ofte til deres gode og rette Løsning. Hans retskafne og ærlige Karakter skabte ham Venner allevegne, hvor han færdedes.

Han var en af Ordenens fine Skikkelser.

Logen har ingen Legater. Derimod har den en Fond: Hafnia-Fonden, der blev stiftet den 26de November 1903 som en Støttefond, af hvilken kun Logens Brødre kan blive Medlemmer. Dens Kapital er for Tiden 30,478 Kr.

Logen yder Bidrag til Skolefonden, til Hjemmet i Hørsholm, Odd-Fellow Hvile, Brændselsforeningen og ved Juletid efter Logebeslutning til Formaal udenfor Ordenen. Br. Stor-Sire Valdemar Madsen er Medlem af Logen, og Br. af Logen Stor-Repræsentant O. L. Staffeldt er Stor-Vagt. Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 var Medlemstallet 77, Logekassens Formue 13,608 Kr. 93 Øre, de særlige Fonds 774 Kr. 93 Øre og Enkefondens 80,334 Kr. 29 Øre.

Det var Læge C. P. Hedegaard og Købmand Carl Kauffmann, der gav Stødet til Oprettelsen af Odd-Fellow Foreningen Sct. Nicolai i Svendborg. Under Paavirkning af en Ven, Br. af Loge Nr. 5 Fyen, Købmand L. H. Larsen i Pederstrup, var Kauffmann bleven interesseret i Ordenen og dens Arbejde, og sammen med Hedegaard, hvis Interesse han derefter havde faaet vakt, blev han optaget i Fyen-Logen den 28. April 1896. Det var Begyndelsen. I Løbet af det følgende Aar fik Kauffmann yderligere fire Svendborgborgere, Fotograf Em. Hansen, Købmand Waldemar Olsen, Sagfører J. C. Nielsen og Handelsfuldmægtig A. J. Pedersen til at slutte sig til, og disse seks dannede saa den 18. August 1897 paa Hotel Svendborg en Odd-Fellow Forening, som Hedegaard gav Navnet Sct. Nicolai – uvist af hvilken Grund. Men Navnet har jo for øvrigt vist sig at være meget godt. Kauffmann blev Formand og J. C. Nielsen Sekretær og Forretningsfører. Det var en meget fornem Forening. Der var streng Bødestraf for ikke at møde i Kjole og Hvidt til Møderne, der holdtes paa Hotel Svendborg. Møderne var dog ikke altid særlig flittigt besøgt, saa Bødekassen kom ikke til at svulme.

I den nærmest følgende Tid kom der flere nye Medlemmer til, og Kauffmann, hvis Maal det var hurtigst muligt at faa oprettet en Loge, havde allerede da rejst Spørgsmaalet om Købet af en Ejendom til Logebrug. I Foreningens Møde den 1. September 1897, altsaa fjorten Dage efter dens Stiftelse med 6 Medlemmer, oplyses det nemlig, at man havde Kik paa en Ejendom i Gjerritsgade. Senere saa man paa et af Byens mindre Hoteller og paa et Par andre Ejendomme. Men til sidst købte man i Begyndelsen af 1898 to gamle Huse i den noget uanseelige Bagergade for en samlet Sum af 14,100 Kr. Hvorfor man just valgte *det* Sted, er ikke godt at vide. Men en af de Brødre, der var med ved Købet, skal have udtalt, at da vi Odd-Fellows jo skal bestræbe os for at forbedre Verden . . . kan vi jo ligesaa godt begynde med at forbedre Bagergade. De to gamle Huse blev derefter revet ned, et nyt Forhus til Udleje blev opført, og der blev opført en Bagbygning til Logebrug. Et voveligt Foretagende for den lille Forening. Da Logen stiftedes, var Gælden omkring ved 60,000 Kr., men ved en dygtig og klog Forvaltning og med Brødrenes Offervilje

Carl Kauffmann
Logens Stifter

som Hjælp, lykkedes det i Aarenes Løb at bringe det hele i sikker Havn.

Grundstenen blev lagt den 5. Juni 1898 og den 27. November samme Aar kunde Ejendommen indvies til Logebrug samtidig med, at Loge Nr. 29 Sct. Nicolai indstiftedes. Foreningens Medlemstal var da 33. Efter Logens Indstiftelse indviedes 10 nye Brødre, og Logen begyndte saaledes sin Tilværelse med 43 Brødre – et ikke helt ringe Resultat af godt et Aars Arbejde. Og Carl Kauffmann havde været Sjælen i det altsammen.

De første Embedsmænd var Brødrene Købmand Carl Kauffmann som Over-Mester, Sagfører J. C. Nielsen som Under-Mester, Handelsagent Wilhelm Sauerberg som Sekretær, Købmand N. P. Rasmussen som Kasserer og Handelsfuldmægtig A. J. Pedersen som Skatmester.

Ved Logens 25 Aars Jubilæum 1923 udsendte den et Festskrift, hvis Forfatter er Br. C. P. Hedegaard, i adskillige Aar dens Stor-Repræsentant. Det lille Skrift, der Møde for Møde skildrer Logens Historie gennem de svundne 25 Aar, er saare interessant at læse. Det viser nemlig, at det, der sker i Logerne – set i de store Hovedlinjer – allevegne er det samme. Det er de samme Spørgsmaal, der drøftes. Det er de samme Ting, der driller. Det er de samme Opgaver, der tages frem til Behandling og løses eller lægges til Side. Det er de samme Emner, de hidkaldte Talere gør til Genstand for deres Betragtninger. Der er kun to Ting, der er forskellige: Aanden gennem det hele og det Talent, hvormed Ritualets Kunst øves. Men det er naturligvis heller ikke saa lidt.

Imidlertid er der dog to Oplysninger i Skriftet, der har videre Interesse. Man faar at vide, at der i Marstal har bestaaet en Odd-Fellow Forening. Den kom til Verden i November 1900 og fik Navnet Dannebrog, et Navn som man dog hurtigt maatte ændre, fordi en stedlig Good-Templar Loge havde taget det samme. Saa fik Foreningen Navnet Fraternitas, og havde en Tid 11 Medlemmer. Men det gik galt til sidst. I 1917 blev Foreningen efter Stor-Sirens Ordre besøgt, og det viste sig da, at den egentlig forlængst havde ophørt at bestaa, og at Uoverensstemmelse

mellem Brødrene og andre uheldige Forhold var Grunden. Foreningen blev saa ogsaa formelt ophævet, og dens Kassebeholdning, 137 Kr. 28 Øre, gik ind i Sct. Nicolai-Logens Enkefond.

Det andet, der interesserer, er forskellige Oplysninger om en Opgave, som Stor-Sire Petrus Beyer omtalte i sin Beretning til Storlogens Møde i 1903. Opgaven var den, at Ordenen skulde oprette et Brystsyge-Sanatorium for Middelstanden. Han sagde i sin Beretning, at denne Gang lykkedes det ikke, men vi kommer igen. Mere fik man ikke at vide den Gang og heller ikke senere. Imidlertid oplyser Festskriftet, at der har været ført ret omfattende Forhandlinger om Sagen, og at Sct. Nicolai-Logens Bistand i høj Grad har været søgt. Man har blandt andet forhandlet med Lensbaron Rosenørn paa Hvidkilde om Købet af 40 Tdr. Land Skov til Sanatoriet. Stor-Sire Petrus Beyer, ledsaget blandt andet af Br. Murermester Lytthans-Petersen og Br. Arkitekt Thuren, har været paa Hvidkilde og set paa Grunden, og der er foretaget Brøndboringer. Der har endvidere været udsendt Lister om Bidrag til Sanatoriet, og endelig har Svendborg Kommune givet Tilsagn om et Tilskud paa 10,000 Kr. I et Møde i September 1901 fortæller Logens Over-Mester, at Stor-Siren har meddelt, at han snart tænkte paa Købet af en Grund . . . Men saa dør det hele pludselig hen, og i 1904 betaler Logen de Bidrag, der var tegnet til Sanatoriets Oprettelse, tilbage og faar sin Regning paa Brøndboringen paa 903 Kr. 76 Øre betalt af Storlogen.

Logen har følgende Legater: Br. Murermester P. C. Hansen og Hustrus Legat ca. 70,000 Kr. i Obligationer. Efter Arvingernes Død kan Logen raade over Halvdelen af Indtægterne af dette Legat. Resten tilfalder Haandværker- og Industriforeningen. Br. Vald. Hansens Legat paa 2500 Kr. Renterne skal hver Jul udbetales til trængende Brødre eller Enker. Det samme gælder om Br. N. P. Christensen og Hustrus Legat paa ca. 2300 Kr. Logen ejer følgende Fonds: Broderfonden, for Tiden 10,413 Kr. 31 Øre, der forøges ved Gaver og Tilskrivning af 50 Kr. ved hver Tildeling af 1. og 2. Grad. Dens Midler skal komme værdige trængende Brødre til gode. Endvidere en Jubilæumsfond, der skal anvendes ved Logens 50 Aars Fest. Den raader for Tiden over 627 Kr. 50 Øre. Til Fonden henlægges 25 Øre af det maanedlige Medlemsbidrag. Endelig en særlig Fond paa 3400 Kr. 88 Øre.

Logen er Moderloge til Loge Nr. 57 Kong Humble i Rudkøbing, indstiftet den 26. Oktober 1924.

I Aarene efter 25 Aars Jubilæet havde Logen en ret stor Afgang paa Grund af Dødsfald blandt de mange ældre Brødre, men dens gode Omdømme fik til Gengæld i Tidens Løb en Del af Byens og Oplandets gode Borgerskab til at søge ind i Ordenen. Ogsaa fra Faaborg og Omegn har der været god Tilgang, og Logen har nu det største Medlemstal, den nogen Sinde har haft, naar man ser bort fra den Afgang af 23 Brødre, der fandt Sted, da Loge Nr. 37 Kong Humble i Rudkøbing blev indstiftet.

Den gode Aand, der lige siden den første Tid har raadet i Logen, har de unge Brødre sat en Ære i at fortsætte, og de har ogsaa, foruden ved flittig Deltagelse i de ugentlige Møder og ved Interesse for Ordensarbejdet, været med til at udvikle den Kammeratskabets Aand, der ikke mindst i de senere Aar har været et smukt Særkende for Logen. Mødedeltagelsen ligger derfor ogsaa omkring ved halvtreds Procent, et Resultat, der, set i Betragtning af de mange udenbys Brødre, der tilhører Logen, formentlig næppe overgaas af ret mange Loger.

Logen fejrede i 1938 sit 40 Aars Jubilæum under saare festlige Former og kunde ved denne Lejlighed tildele fire Brødre 40 Aars Veterantegnet.

Skønt Logen har haft mange Enker at støtte, har den dog altid været i Stand til at støtte disse paa værdig Maade, for Tiden med over 4000 Kr. Men Logens Økonomi har da ogsaa altid været god og forstandig. Lad os nævne, at dens Ejendom, hvis Forsikringsværdi er 129,000 Kr., kun er behæftet med godt 16,000 Kr. foruden 25,000 Kr. til Enkefonden, og at man endda i 1928 var i Stand til at anvende mere end 20,000 Kr. til Ombygning og Restaurering.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 108, Logekassens Formue 19,051 Kr. 88 Øre, de særlige Fonds 19,241 Kr. 69 Øre og Enkefondens 42,179 Kr. 38 Øre.

LOGE NR. 30 VENDSYSSEL

Den 11. Januar 1898 mødtes 5 Brødre i en lille Stue paa Hotel Skandinavien i Hjørring og stiftede Odd-Fellow Foreningen Vendsyssel med Loge Nr. 27 Ansgar i Aalborg som Moderloge. Som Formand blev valgt Telegrafbestyrer O. F. Nau-

man, som Sekretær Købmand Emil Møller og som Kasserer Fabrikant P. D. Beck. Foreningen tiltrak sig straks en vis Opmærksomhed blandt Byens Borgerskab, og det skortede ikke paa Anmodninger om Optagelse. Kort efter Stiftelsen talte den 15 Medlemmer, og den 21. Februar 1899, altsaa et Aarstid efter Stiftelsen, 36 Medlemmer. Alt syntes saaledes at være lagt til Rette paa bedste Maade for den kommende Loge. Men det gik, som vi skal se, ganske anderledes. Det var dens egen Bygning – Foden under eget Bord – der skabte mange kommende Aars Kvaler.

Men lad os inden vi gaar videre oplyse, at Logen indstiftedes den 6. Juni 1899 under Navnet Vendsyssel, samtidig med at dens Bygning indviedes til Logebrug. Det var oprindeligt foreslaaet, at den skulde hedde Erik Ejegod. Men da en Broder havde noget vanskeligt ved at forstaa, hvorfor netop det Navn, hvortil han ingen Tilknytning kunde se, skulde vælges, blev man enige om at beholde det Navn, der havde været Foreningens.

De første Embedsmænd var Brødrene Telegrafbestyrer O. F. Nauman som Over-Mester, Købmand Emil Møller som Under-Mester, Bogholder A. Hegelund som Sekretær, Købmand Julius Jensen som Kasserer og Fabrikant P. D. Bech som Skatmester.

Alt gik lykkeligt og lyst til at begynde med, Tilgangen var god og Logens Anseelse ogsaa. Men saa kom Bygningssagen og truede med at lægge det hele øde. Og ikke saa underligt. Det var sikkert et letsindigt Foretagende. Man havde paa et Møde i Foreningen i Maj Maaned 1898 – altsaa fire Maaneder efter Foreningens Stiftelse og inden man endnu kunde have nogen grundet Mening om dens Fremtid – vedtaget at købe en Grund for 4000 Kr. for derpaa at opføre en Bygning til Logebrug og med Lejligheder til Udleje, og Købet kom ogsaa i Stand. Derefter skred man til Tegning og Overslag, og det hele blev anslaaet til at ville koste 45,000 Kr. Det blev imidlertid, da Bygningen var opført og inden Ende tog, til 60,000 Kr., hvortil kom 6000 Kr. til Udgifter ved Logens Stiftelse, Inventar, Regalier m. v., saaledes at Logen altsaa kom til at staa med en Gæld paa ca. 66,000 Kr. Heraf blev Ejendommen prioriteret for ca. 44,000 Kr. Logens Fonds, der var paa 5000

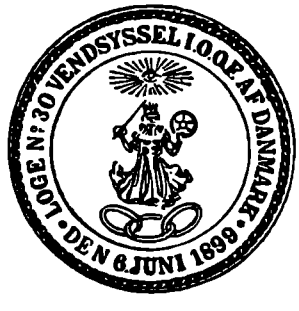

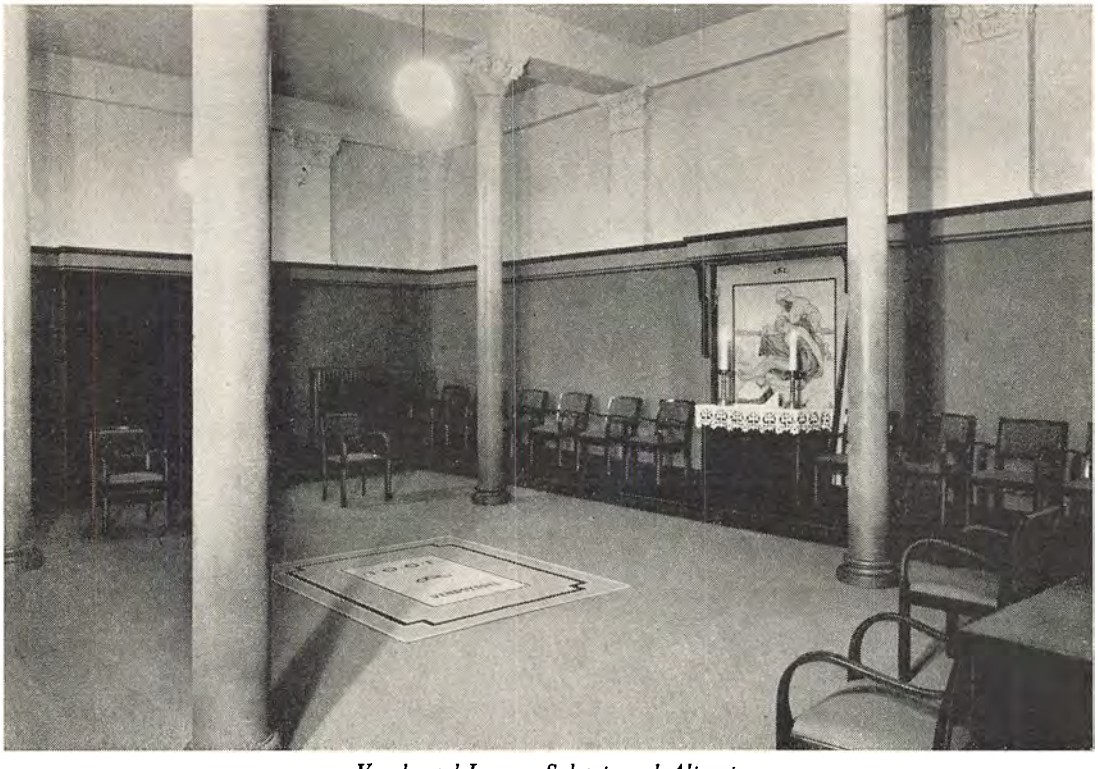

Vendsyssel-Logens Sal set mod Alteret

Kr., gik med, og for Resten, 17,000 Kr., heftede Logens Brødre paa faa Undtagelser nær, som Selvskyldnerkautionister. Gælden øgedes yderligere ved store Bekostninger paa Ejendommens Brønd, Lejeindtægterne gik ned og hyppige Lejerskifter medførte uforholdsmæssige Vedligeholdelses-Omkostninger.

Stillingen blev, som man vil kunne forstaa, efterhaanden ganske uholdbar, og i Slutningen af 1904 maatte man henvende sig til Storlogen om Hjælp, da Situationen truede adskillige af de kautionerende Brødre med økonomisk Ruin. Hertil kom desuden, at Logens Arbejde og Møder i høj Grad prægedes af disse Forhold. Mange Brødre havde forlængst holdt op med at tage Del i Logearbejdet, Tilgangen var standset, og Tilliden til Logen og dens Omdømme var kun grumme ringe.

Ved Storlogens Hjælp lykkedes det at skaffe en Ordning til Veje, saaledes at Ejendommen gik ud af Logens Eje og blev til et Aktieselskab med en Aktiekapital paa 15,500 Kr., hvoraf Brødrene tegnede de 10,000 Kr. og Storlogen og nogle Loger og Brødre 5500 Kr. Samtidig lykkedes det saa at løse Brødrene fra deres Kautionsforpligtelser. Men naturligvis blev det alligevel ved at knibe i adskillige Aar. For at holde Aktieselskabet oppe, maatte der flere Gange indsamles Bidrag

hos Brødrene. Noget Logefond kunde der ikke skabes, Ejendommen tog det altsammen, og det er hændt, at den aarlige Afgift til Storlogen har maattet skaffes til Veje ved Tilskud fra Brødrene. Ejendommens Restaurering krævede ogsaa Tilskud fra Brødrene, og et Varmeanlæg til 5000 Kr. ligeledes.

Høyrup Nielsen

Under saadanne Omstændigheder vil man kunne forstaa, at det ofte har knebet for Brødrene at holde Modet oppe. Medlemstallet svingede i mange Aar mellem 40 og 50, og Kaarene stemte Arbejdslysten ned. Først omkring 1910 kom der nogen Tilgang og lysere Kaar for Logen, saaledes at den ved 25 Aars Jubilæet i 1924 talte 90 Brødre og havde en Enkefond paa 19,000 Kr. og en Logefond paa ca. 6000 Kr.

Men Modet blev til al Lykke holdt oppe, og Logen er nu forlængst i smulte Vande. Og det skal her siges til de Brødres Ære, der maatte tage de haarde Aars Stød, at de aldrig, for ikke at tynge paa Logens Kasse, krævede Hjælp af Logen, selv om de havde Krav derpaa, og at ingen Brødre, der var kommen i Nød og har kunnet hjælpes med et overkommeligt Bidrag, har maattet savne Hjælp og Støtte. Enkefonden kunde ogsaa hele Tiden efterkomme de Krav, der med Rette kunde stilles til den, og Logen ydede ogsaa, i Lighed med andre Loger, Bidrag til de fælles Ordensinstitutioner og andre almene Ordensopgaver.

Æren for, at Logen under de vanskelige Kaar kom paa ret Køl, skyldes først og fremmest dens Ex.-Mester og mangeaarige Stor-Repræsentant, Sagfører Højrup Nielsen. Han var en baade klartsynet og energisk Broder, og – siger 25 Aars Festskriftet om ham – hvad Logen skylder ham, kan vanskeligt udtrykkes.

Logen ejer et Legat: Br. Læge Valdemar Poulsens Legat paa for Tiden 5100 Kr. 45 Øre. Halvdelen af Renterne skal anvendes til at holde ældre Brødre godstaaende. Den anden Halvdel tillægges Legatet. Logen har endvidere følgende Fonds: En ekstraordinær Hjælpefond, for Tiden paa 4945 Kr. 15 Øre. Fonden holdes vedlige ved et frivilligt Maanedskontingent paa 1 Kr. Kassen Sorg og Glæde, hvis

Formue for Tiden er 420 Kr. 11 Øre. Hvert Medlem betaler hertil et maanedligt Kontingent paa 1 Kr. Af Fonden afholdes Udgifter til Kranse, Gaver og lignende. En almindelig Understøttelsesfond paa 677 Kr. 60 Øre, der for Tiden, og for et Tidsrum af 3 Aar, oppebærer den Afgift, der ellers skulde tilfalde Enkefonden.

Hver Jul foretages der blandt Logens Brødre en Indsamling til Fordel for tavse Fattige.

Dette er altsaa Historien om en Loge, der har maattet stride sig frem gennem trange og tunge Kaar, fordi den indlod sig paa et stort Byggeforetagende, inden den var økonomisk stærk nok dertil. At den bevarede Livet og efterhaanden blev en god Loge, tjener dens Broderkreds til Ære. Og det viser tillige, hvor fast og sikker den fælles Følelse kan være, der binder Brødrene sammen, og hvad der kan naas under saadanne Vilkaar, selv om Dagene er haarde og Vejen snæver og stenet. Logen har udsendt et Festskrift.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 70, Logekassens Formue 3039 Kr. 98 Øre, de særlige Fonds 11,387 Kr. 61 Øre og Enkefondens 39,501 Kr. 17 Øre.

LOGE NR. 31 HAMLET

I Aaret 1896 stiftedes Odd-Fellow Foreningen Hamlet i Helsingør paa Foranledning af en Broder, Bagermester Marcus Meyer af Loge Nr. 3 Nordstjernen. At just Hamlet blev Foreningens og senere Logens Navn ligger lige for. Shakespeares udødelige Sagnskikkelse er jo knyttet til Helsingør og Kronborg. Da Foreningen stiftedes, fandtes der foruden Marcus Meyer 10 Odd-Fellow Brødre i Byen, og disse 11 blev Foreningens Stamme med Nr. 3 Nordstjernen som Moderloge. Smaat og yderst beskedent var det til at begynde med, men det lykkedes dog efterhaanden at samle saa mange Medlemmer, at en Loge kunde indstiftes den 25. November 1900 med 40 Brødre. Logens første Embedsmænd var Brødrene Smedemester O. Malmgreen som Over-Mester, Læderhandler G. Schou som Under-Mester, Manufakturhandler C. P. Jørgensen som Sekretær, Tømrermester F. Schandorff som Kasserer og Mejeriejer H. Carstensen som Skatmester.

Logen havde til at begynde med til Huse i en nyerhvervet Ejendom i Nygade 6, men dens Vækst sprængte efterhaanden ganske Rammerne. En Forandring blev derfor nødvendig, og i Aaret 1920 var Logen saa heldig at erhverve Perlen af de helsingørske Ejendomme fra Sundtoldens Tid, det Claessenske Palæ i Strandgade Nr. 93. En Broder af Logen, den nu afdøde Forfatter Alexander Svedstrup, har i sin Roman Erik Gudmand, hvormed han i sin Tid erhvervede 2. Præmie i Gyldendals Forfatterkonkurrence efter Anker Larsens: De Vises Sten, henlagt en Del af Handlingen til dette Palæ, som han i Bogen kalder Det v. Grachtske Palæ. Og Livet i det store Patricier-Hus beskriver han et Sted saaledes:

Hamlethus, Logens Hvilehjem

I den store Spisesal var Fornemheden samlet. Hvilken Pragt af Uniformer, Stjerner og Ordensbaand, af Fløjelsrober og skinnende kinesisk Silke. Hvilken Spillen af Brillanter og Rosensten, og hvilken Rigdom af endnu kosteligere Smykker. Hvor er de henne nu disse yndige Braceletter med Emaille-Forglemmigejkanter om brændende Hjerter med Bogstaver i. Hvor er Aigretterne og Bævrenaalene, de lange Bandelotter, der dryppede Smaragder langt ned fra Øreflippen, de perleindfattede Elfenbens-Miniaturer, de unique Emaille- og Guldspænder ... Forsvundne sammen med Guld-Snustobaksdaaserne og Kobberstik-Portrætterne, Silhuetterne og Urlidserne, forfærdigede af den elskedes Haar, og Elfenbensvifterne, malede af franske Mestre ... forsvunden forlængst som det glade Selskab i det v. Grachtske Palæ.

Den 25. November 1925 paa Logens 25 Aars Stiftelsesdag indviedes Lokalerne til Ordensbrug ved en stilfuld Fest, og i den stilrene Logesal og de tilstødende Lokaler har Brødrene faaet et smukt Hjem at værne om, ligesom de ogsaa har faaet den Glæde at være Værner om en arkitektonisk smuk og interessant Ejendom

Rostgaardshus, Logens Hvilehjem

fra en svunden Tid. Ejendommen er fredet i Klasse A, og de offentlige Myndigheder ved, at Ejendommen ikke kunde være i bedre Hænder.

Det Claessenske Palæ er opført i 1791, af sikkert den mest fremragende Købmand, Helsingør nogensinde har haft, Jean Jacob Claessen, og det hører saaledes til en af de bedste Perioder i dansk Bygningskunst – den Tid, da den berømte Caspar Harsdorff var den førende Arkitekt herhjemme og som Professor ved Kunstakademiet, der den Gang ogsaa var en teknisk Skole, lærte Haandværkerne, hvorledes man skulde bygge Huse, der uden Overlæsselse med Ornamenter viste et tiltalende Ydre, og i det Indre havde en fornuftig og praktisk Fordeling af Rummene. Man har ment, at Harsdorff har været Palæets Arkitekt, og der er adskilligt, som tyder paa det. Vi skal dog ikke her komme nærmere ind paa dette Emne, men blot henvise til tre københavnske Bygninger, der skyldes ham, nemlig hans egen Gaard paa Kongens Nytorv, nu Udenrigsministeriets, Agent Erichsens Gaard, nu Handelsbankens, og Grosserer Peschiers Gaard, nu Landmandsbankens, og hvor ydre og indre arkitektoniske Hovedtræk, som findes dér, skal kunne paavises i det Claessenske Palæ.

Men hvorom alting er – og enten Harsdorff nu er dets Arkitekt eller ej – saa kan der om det Claessenske Palæ i hvert Fald med fuld Ret siges, at det i sin yndefulde Fornemhed er den mest forfinede Type paa en Patriciergaard fra 1790-erne.

Logen erhvervede, som nævnt, Ejendommen i 1920 og for en Købesum af 100,000 Kr. Den har sit Hjem paa 1. Sal, hvor ialt 5 Lokaler staar til Raadighed for Logen.

Foruden Logebygningen ejer Logen Hvilehjemmet Rostgaardshus, der erhverve-

Logebygningen i Randers

Logesalen i Randers

Logesalen i Esbjerg

Logebygningen i Esbjerg

Logebygningen i Køge

Logesalen i Køge

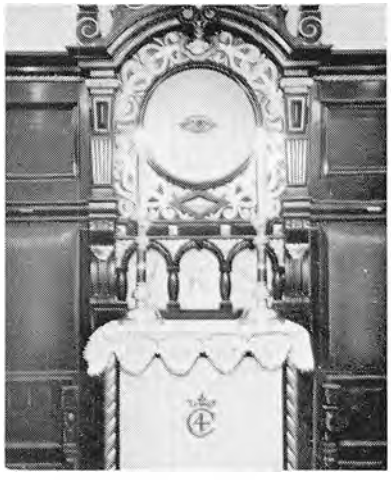

Alteret i Chr. d. IV-Logen

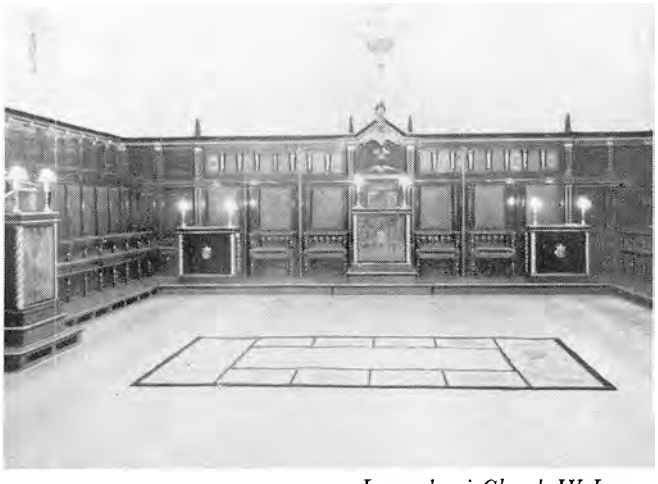

Logesalen i Chr. d. IV-Logen

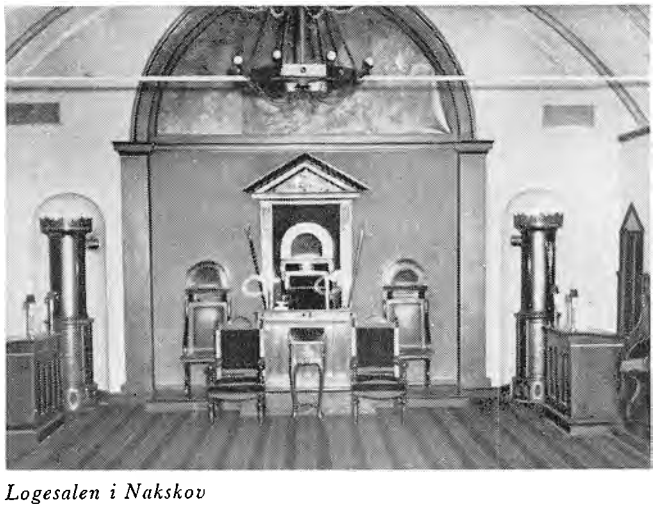

Logesalen i Nakskov

Logebygningen i Nakskov

Logebygningen i Horsens

Logesalen i Horsens

des i 1924, og Hvilehjemmet Hamlethus, der købtes i 1941. I Aaret 1917 skænkede en Broder, Guldsmed H. Andresen, 50 Kr. til et Legat med det Formaal for Øje at oprette et Hvilehjem. I 1918 indbetalte 9 Brødre hver 1000 Kr. til samme Formaal. Legatets Kapital andrager i 1941 ialt 72,000 Kr., som foruden andre Logen tilhørende Legater er anbragt i de nævnte to Ejendomme. Udover en enkelt Lejlighed i Rostgaardshus har Legatet øvet sin Virksomhed ved at yde Huslejehjælp til trængende Brødre, men for at kunne iværksætte Tanken om at give Fribolig eller delvis Fribolig i egen Ejendom blev Hamlethus erhvervet som egnet til dette Formaal.

Rasmus Andersen
Logens Æresmedlem

Foruden Hvilehjemmet ejer Logen følgende Legater: Br. H. P. Hansens Legat paa 1000 Kr., Br. E. J. Nielsens Legat paa 1100 Kr. og Br. Jens Sørensens Legat paa 1000 Kr., hvis Renter anvendes til Kontingenthjælp til gamle og svagelige, trofaste Brødre, Enkefru Magda Jensens Legat paa 7200 Kr., hvis Renter aarligt uddeles til en trængende Broder-Enke, der under smaa Kaar fortsætter sin Mands Forretning. Enkefru Laudine Sørensens Legat paa 1100 Kr., hvis Renter aarligt uddeles til en trængende Broder eller Enke, Br. A. C. Vesters Legat paa 1000 Kr., hvis Renter hvert Aar uddeles til Kontingenthjælp, Br. L. E. Larsen og Hustrus Mindelegat, hvis Renter anvendes til Kontingenthjælp, og Br. P. Tang Holbeks Legat paa 1000 Kr.

Logen har en Understøttelsesfond, hvis Kapital udgør 12,500 Kr. Fondens Indtægter er Renter, Afgift af Logens samtlige almindelige Indtægter, for Tiden 10 pCt., Indtægt ved Salg af Ordensmærker, Fødselsdags- og andre Gaver. Fonden yder fortrinsvis Hjælp til gamle, svagelige eller syge Brødre. Endvidere har Logen en Ekstrafond, der yder et aarligt Tilskud til Ejendommen paa 500 Kr., og som indtil 1940 har ydet 400 Kr. aarlig til Hvilehjemslegatet. Derudover bestrider Fonden saadanne Ydelser, som Brødrene maatte vedtage til Formaal, hvortil Logekassens Midler ikke maa anvendes. Ekstrafondens Kapital er for Tiden 9000 Kr., og den opretholdes ved et Ekstrakontingent af 2 Kr.

P. M. Frederiksen
Stor-Marskal

Logen gav for ca. 20 Aar siden Stødet til Byens Juletræ, som Logen siden da hvert Aar rejser paa Byens Torv med Indsamling til Byens Fattige for Øje. Desuden har Logen i flere Aar foranstaltet Julekoncert i een af Byens Kirker. Slumsøstrene, Menighedsplejerne, Diakonisserne og andre bliver betænkt ved disse Indsamlinger. I sin Tid, da man ikke kendte til, at Børnene fik Mad i Skolen, vedtog Logen at bespise Børnene i Asylet med varm Mad tre Gange ugentlig i Vintermaanederne. Maden kogtes i Logens Køkken, og Brødrenes Hustruer og voksne Døtre forestod Uddelingen. Til Vinterbespisning foranstaltet af Menighedsplejerne yder Brødrene hvert Aar Tilskud.

Blandt de Brødre, der blev indviet paa Logens Indstiftelsesdag, var Br. Snedkermester Rasmus Andersen. Han blev tre Aar efter valgt til Logens Skatmester, og han beklædte dette Embede i 34 Aar, indtil han i 1937 paa Grund af svigtende Helbred, 80 Aar gammel, traadte tilbage. Som Paaskønnelse for trofast og interesseret Arbejde i disse mange Aar, hvor hans Plads i Logen aldrig stod tom, udnævntes han til Logens Æresmedlem. Hans Forretning var en af Byens største, og mangt et smukt og solidt Bygningshaandværk er udgaaet fra hans Værksted. Ved Restaureringen af Kronborg Slot blev det ham betroede Arbejde udført med en saadan Dygtighed, at han fra Bygningsinspektør Meldahl ved Arbejdets Fuldendelse modtog en smuk Anerkendelsesskrivelse, som satte Br. Andersen i Rang med Haandværkets bedste Mænd.

Han var Æresmedlem af Snedkerlauget og døde den 20. Marts 1940, 83 Aar gamel.

Br. af Logen, Stor-Repræsentant P. M. Frederiksen blev ved Storlogens Møde i 1940 udnævnt til Stor-Marskal.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 134, Logekassens Formue 21,123 Kr. 28 Øre, de særlige Fonds 84,326 Kr. 27 Øre og Enkefondens 82,949 Kr. 41 Øre.

LOGE NR. 32 ESBERN SNARE

Som berørt ved Fremstillingen af Loge Nr. 14 Sct. Olafs Historie, hviler Loge Nr. 32 i Aarhus paa en Udvandring fra Sct. Olaf. Den stiftedes som en Forening i Maj 1902 og fik straks Navnet Esbern Snare. Lejren i Aarhus hed jo Skjalm Hvide, og naar dennes Sønnesøn, Asser Rigs berømte Søn, Absalon, havde faaet sit Navn knyttet til Logen i Randers, fandt man det rimeligt, at den anden berømte Søn heller ikke blev glemt. Derfor blev hans Navn, Esbern Snare, knyttet til den nye Loge i Aarhus.

Saaledes forklares Navnet i hvert Fald.

Det er ikke helt let paa Grundlag af de foreliggende, meget spage Overleveringer at skifte Sol og Vind lige mellem disse to Loger med Hensyn til de Forhold, der var Grunden til Udvandringen. Vi foretrækker derfor at gengive, hvad Esbern Snare-Logens Festskrift i Anledning af 25 Aars Jubilæet den 2. November 1927 fortæller om Logens Stiftelse. Der fortælles:

— Afdøde Br. Distr. Dep. Stor-Sire Vilhelm Damgaard med den store Erfaring i Ordenssager, den store praktiske Sans og den ubøjelige Energi, var den absolut førende med Br. Jacob Wistoft med det klare, juridiske Hoved, det fine, gennemdannede Væsen og den unge, fyrige Ordensinteresse, som Adjudant. Disse to Brødre udførte Hovedparten af Arbejdet, henholdsvis den praktiske og den teoretiske Del, supplerende hinanden paa en for det samlede Hele praktisk Maade. De blev paa det kraftigste understøttet af de nu afdøde Brødre Ex.-Mester Lauritz Bech og Ex.-Under-Mester Vilhelm Christensen, hvilken sidste vistnok var den, der først udkastede Tanken om en ny Loge. Fremdeles deltog, omend i noget mindre Grad, afdøde Br. Thorndal og afdøde Br. Klestrup af Loge Nr. 2 Scandinavia livligt i Arbejdet for Dannelsen af Logen.

De her nævnte seks Brødre er saaledes dem, der danner Grundstammen i Logen og som tog Bestemmelserne og udførte Arbejdet. De blev, ganske naturligt, Logens første Embedsmænd med Br. Bech som fungerende Ex.-Mester og Stor-Repræsentant. Til disse seks sluttede sig yderligere 11 andre Brødre af Loge Nr. 14 Sct. Olaf, uden at de dog tog aktiv Del i Arbejdet for Logens Start, men sagde Ja og Amen til

Førernes Beslutninger. Derimod var de særdeles aktive med Hensyn til at skaffe nye Kandidater.

Den nyskabte Forening holdt sine Møder paa Hotel Skandinavien. Under meget fornøjelige Former drøftedes her den kommende Loges Interesser, blandt hvilke Spørgsmaalet om nye Kandidat-Emner ikke var det mindst vigtige. Storlogens Ordre lød paa, at der paa Logens Stiftelsesdag skulde være tyve Kandidater til Indvielse. Det var ingen let Sag at efterkomme denne Ordre, men det lykkedes. At to af Kandidaterne fik Forfald og ikke mødte, var der ingen uindviede, der fik noget at vide om eller lagde Mærke til.

I Loge Nr. 14 Sct. Olaf var der stærk Modstand mod Dannelsen af denne nye Loge, ja, saa stærk var Modstanden, at der endog var Tale om at sætte Br. Damgaard under Anklage, fordi han modarbejdede sin Loges Interesse. Da nu seksten Brødre søgte om Afgangskort, skete det mærkelige, at kun Br. Damgaards Kort blev bevilget, hvorimod de øvrige femtens blev nægtet. Br. Damgaard var jo imidlertil klog og erfaren, og nogle Dage efter var han optaget i Loge Nr. 9 Andreas i Kalundborg og kunde saaledes ikke sættes under Anklage i Loge Nr. 14 Sct. Olaf. Som Følge heraf blev Loge Nr. 32 Esbern Snare dannet af 15 Brødre af Loge Nr. 14, een Broder af Nr. 9 Andreas, nemlig Damgaard, een af Nr. 2 Scandinavia, nemlig Br. Klestrup, og 20 Kandidater ...

Efter mange og ikke altfor morsomme Forhandlinger med Moderlogen og Storlogen blev Nr. 32 Esbern Snare endelig indstiftet den 2. November 1902 af Br. Stor-Sire Petrus Beyer med Stab under meget festlige Former og med afsluttende Festmiddag i Klubben Polyhymnia. Da de valgte Embedsmænd var indsatte, maatte Over-Mesteren dog bede om Udsættelse med Udnævnelsen af sine Embedsmænd, da en Del af de nye Kandidater skulde fungere som saadanne, men først maatte have Graderne. De tre Grader tildeltes de nye Brødre omtrent saa hurtigt, som de kunde faa Lejlighed til at møde i Logen. Det gik hurtigt med det rituelle Arbejde i de Dage.

De første Aar var der idelig Gradearbejde, meget ofte to, undertiden tre Grader samme Aften og ofte til de samme Brødre, blot der var gaaet 8 Uger siden sidste Grad. Mødeprocenten var meget lille, ofte kneb det med at faa Embedsstolene besatte. Baade i 1903 og 1904 var der tre Møder, der maatte aflyses paa Grund

af manglende Tilslutning. Den 1. Februar 1905 mødte hverken Over-Mester, Under-Mester eller Ex.-Mester ...

Chr. Bock Jensen
Logens Æresmedlem

Trods alle Besværligheder herskede der altid den bedste Forstaaelse mellem Brødrene, og Logen kom ret hurtigt over Børnesygdommene og arbejdede sig støt og roligt frem til at indtage en smuk Stilling blandt de danske Loger ...

Saaledes ser altsaa Esbern Snare-Logens Tilblivelses-Historie og første Levetid ud. Det sidste altsaa ikke væsensforskelligt fra de fleste andre Logers. Lad os for Fuldstændighedens Skyld tilføje, at Embederne fordeltes saaledes mellem Stifterne, at Vilhelm Damgaard blev Over-Mester, Købmand Vilhelm Christensen Under-Mester, Sagfører Jacob Wistoft Sekretær, Ingeniør E. S. Klestrup Kasserer og Købmand L. P. L. Thorndal Skatmester.

Ret længe efter Stiftelsen af Esbern Snare-Logen varede det kølige Forhold mellem denne og Moderlogen dog ikke. Et Aarstid efter Indstiftelsen aflagde Sct. Olaf-Logen et logemæssigt Besøg hos Barnet, og fra den Dag bestod der altid et godt og frugtbart Samarbejde mellem de to Loger, siger Festskriftet. Det maatte vel ogsaa anses for ret utænkeligt, at noget andet kunde have været Tilfældet.

Logen ejer en Alderdomsfond til Fordel for gamle Brødre. Fonden er stiftet i 1909 og dens Formue er for Tiden 43,635 Kr. 90 Øre. Dens Indtægter fremkommer dels ved et Kontingent paa 6 Kr. aarlig for hvert Medlem, dels ved Gaver paa Fødselsdage eller andre Højtidsdage. Desuden har Logen en særlig Fond for Sygehjælp og Understøttelser. Fonden, der er stiftet i 1939, ejer for Tiden 4141 Kr. 18 Øre. Dens Indtægter fremkommer ved et Kontingent af 9 Kr. aarlig fra hvert Medlem og ved Gaver.

Logen ejer følgende Legater: Br. Ex.-Mester Chr. Bock Jensen og Hustrus Legat. Grundkapitalen var 2000 Kr., der skænkedes Broderen af Logens Brødre ved hans Afgang i 1920 som Logens Over-Mester. Senere har Broderen og Hustru flere Gange forøget Kapitalen, og ved Broderens 75 Aars Fødselsdag den 17. Januar

1940 skænkede Logens Brødre yderligere 2000 Kr. Legatet ejede den 1. Januar 1941 ialt 54,117 Kr. 05 Øre. Renterne anvendes til videre Uddannelse af jydske Ordensmedlemmers Børn fra deres 15. til højst deres 25. Aar. Renterne kan i visse Tilfælde ogsaa komme Børn af Ikke-Ordensmedlemmer til gode. Desuden ejer Logen Br. Th. Steenfatts Legat paa for Tiden ca. 1800 Kr. Dets Formaal er, at Renten skal anvendes til Støtte for Logens Enker. Legatet er stiftet i 1928 af Fru Steenfatt til Minde om hendes afdøde Mand.

Logen er endelig paa Foranledning af Br. Chr. Bock Jensen i 1919 Stifteren af Julekoncerterne til Fordel for de tavse Fattige, Koncerter, der nu finder Sted i en lang Række Provinsbyer. Logen er Medejer af Ordensbygningen i Aarhus.

Br. Chr. Bock Jensen er Distr. Dep. Stor-Sire for det midtjydske Distrikt, og paa sin 70 Aars Fødselsdag den 17. Januar 1935 blev han udnævnt til Logens Æresmedlem. Og er et Æres-Medlemsskab nogen Sinde fortjent, saa har Br. Bock Jensen fortjent det. Idérig og arbejdsivrig har han alle Dage været. Som Over-Mester i Esbern Snare-Logen, som Hoved-Patriark i Skjalm Hvide-Lejren, som Rebekka-Loge Nr. 7 Terra Novas Stifter, som Stor-Repræsentant, som Vandre-lejrens Skaber og paa mange andre Maader har han gjort sig fortjent af Ordenen herhjemme, mere end de fleste. Der er over Br. Bock Jensen noget af en eksplosiv Kraft. Han helmer ikke. Han forfølger og forfægter sine Idéer og Tanker med en sand moderlig Ømhed. Og han har ofte haft gode Idéer. Vi minder blandt andet om, at det i 1934 var ham, der reddede Rebekka-Raadet fra at gaa i Haardknude, og at det var hans Forslag, der dannede Grundlaget for Fæstnelsen af Spædbørns-hjemmet i Hørsholm. Og han er ikke træt endnu, trods de 76 Aar. Han kan endnu overraske og med sin indtrængende Stemme og Ordenes afbrudte Fald, der lyder som smaa Hammerslag, sige sin Mening saadan, at der ikke er noget at tage fejl af.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 184, Logekassens Formue 4475 Kr. 54 Øre, de særlige Fonds 103,694 Kr. 40 Øre og Enkefondens 75,411 Kr. 28 Øre.

LOGE NR. 33 CARITAS

Dania var Navnet paa en Odd-Fellow Forening, som stiftedes i Nyborg den 30. Januar 1899. Medlemstallet var 7. Tanken var naturligvis den at arbejde for Indstiftelsen af en Loge, men der skulde gaa næsten 6 Aar, inden Tanken blev til Virkelighed. Imidlertid fik Foreningen dog et og andet lagt til Rette i disse Aar. Man fik blandt andet skabt den kommende Loge et økonomisk Rygstød, og man fik dannet Byggeforeningen Dania, der opførte en Logebygning, som kunde indvies samtidig med Logens Indstiftelse, men som iøvrigt tilhører Byggeforeningen som saadan.

Logen indstiftedes den 4. December 1904 og fik Navnet Caritas, d. v. s. Moderkærlighed eller Næstekærlighed. Den indstiftedes med 33 Medlemmer, og dens første Embedsmænd var Brødrene Købmand Jensenius Petersen som Over-Mester, Murermester Anders Andersen som Under-Mester, Kommunebogholder Th. Larsen som Sekretær, Sagfører L. Metz som Kasserer og Købmand August Dreiøe som Skatmester.

Det ses af Logens Festskrift, der er udsendt i Anledning af 25 Aars Jubilæet i 1929 og som nøje gør Rede for hvert Aars Begivenheder og Gerning, at Caritas-Logen alle Dage har været en fortræffeligt ledet Loge, der ikke alene har udrettet et godt Arbejde indadtil, og navnlig ved jævnlige Foredrag har søgt at samle Brødrenes Interesser om Ordensemner, men ogsaa udadtil har vist, at den forstod Broderskabets Idé og var rede til at vise det.

Særlige Begivenheder, udover hvad Dagens Gang og Gerning rummer for enhver Loge, synes ikke at have præget denne Loges Liv. Som et Udtryk for Logens Aand er der derimod Grund til at gengive følgende Slutningsord i Logens Festskrift:

Een Ting vil sikkert alle erkende: at det er begrænset, hvad en lille Kreds af Mænd økonomisk kan naa i 25 Aar, naar Arbejdsfeltet er saa stort som vort har været. Arbejdet var delt ligeligt saavel udadtil som indadtil. Caritas-Brødrene kan sikkert selv være tilfredse med Resultatet udadtil, hvor Tallene kan tale. Indadtil kan man kun have en ufuldkommen Forestilling om den aandsbefrugtende Indflydelse, de 25

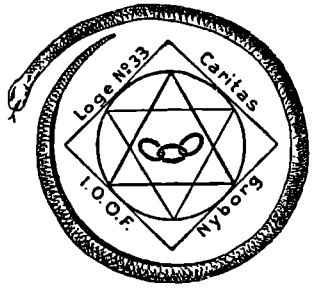

Caritas-Logens Logesal set mod Alteret

Aars Arbejde har haft paa de enkelte Brødre. Livet er mægtigere end alle dybsindige Ord. Men Ordene kan føre os til det Punkt, hvor vi beskuer vort eget Jeg, prøvende og dømmende, og hvor vi bringes til at aabne de Tanker og Følelser, paa hvilke vi lever. Den, der føler *det,* som stilledes der en Række Samvittighedsspørgsmaal til ham om hans Venskabs- og Kærlighedsfylde og om hans Sandheds Oprigtighed – han bringes til at tænke paa den virkelige Værdi af de Følelser, han anser for sine bedste. – Ud fra dette har vor Orden talt med den dybeste Alvor om det, som angaar os alle. Men de, som tror paa en Menneskehed, fuldkommengjort gennem Ordenen, maa lære at regne med Aartusinder, ikke med Aarhundreder og end mindre med Aartier.

Logen ejer to Legater: Br. Jensenius Petersens Legat paa 4000 Kr., hvis Renter skal anvendes til trængende Brødre, deres Enker eller efterladte Børn, og Br. Fr. Gottorp og Hustrus Legat paa 3000 Kr. Den har desuden en Fond for gamle og trængende Odd-Fellows og en Fond, Brodergaven kaldet, der har det Formaal at kunne yde en Brodergave paa indtil 800 Kr., der udbetales til Brødres Enker eller Børn straks efter Dødsfaldet. Tilslutningen til denne Fond er ganske frivillig.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 78, Logekassens Formue 6645 Kr. 03 Øre, de særlige Fonds 12,995 Kr. 76 Øre og Enkefondens 65,922 Kr. 76 Øre.

LOGE NR. 34 DANNEBROG

Det var en af Esbjerg-Logen Nr. 20 Holger Danskes unge Brødre, Asger Møller, der gav Stødet til Oprettelsen af en Odd-Fellow Forening i Holstebro. Han,

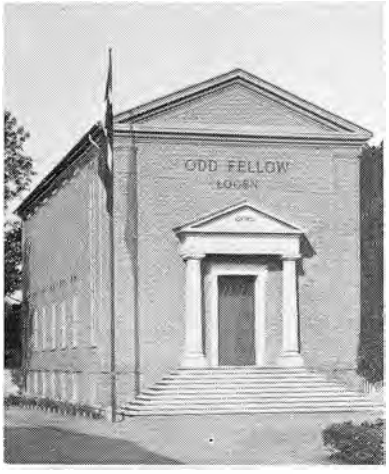

Logebygningen i Holstebro

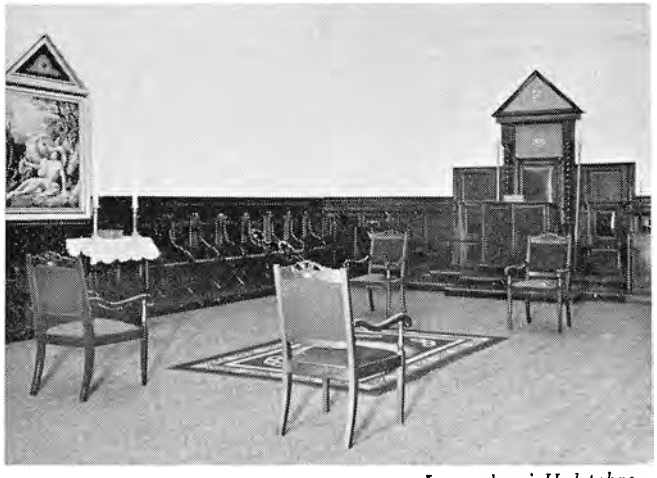

Logesalen i Holstebro

Logesalen i Slagelse

Logebygningen i Slagelse

Overstolen. Den store Logesal i Odense

Den lille Logesal i Odense

Logebygningen i Fredericia

Logesalen i Fredericia

Logesalen i Nykøbing, Falster

Logebygningen i Nykøbing, Falster

Logebygningen i Viborg

Logesalen i Viborg

der ved Aarhundredskiftet var Bogholder dér i Byen, var i 1897 bleven optaget i Esbjerg-Logen og følte stærkt Savnet af en Loge, eller i hvert Fald Ordensbrødre at komme sammen med. Han kunde naturligvis besøge Logen i Ringkøbing, men det kostede baade Tid og Penge. Han satte sig derfor i Bevægelse for at finde andre Brødre dér i Byen, og det lykkedes ham efterhaanden at finde 7. Han samlede derefter disse Brødre til nogle Møder i sit Hjem, og Resultatet af disse Møder blev, at man den 1. Oktober 1900 stiftede Odd-Fellow Foreningen Holstebro, der til at begynde med fik Lokaler i en Broder, Malermester O. C. Hansens Baggaard i Sønder Vestergade. Der er ikke ført nogen Forhandlingsprotokol for Foreningen inden den 28. Marts 1902, men der er indledende til denne Protokol fortalt, at der, førend Foreningen blev stiftet, af den Distr. Dep. Stor-Sire Erik Holst blev afholdt et vellykket Foredrag i Byen, og at Stor-Sire Petrus Beyer indviede Foreningens Lokaler og ligeledes holdt Foredrag for Brødrene og en indbudt Kreds af Damer og Herrer. Foreningen blev underlagt Loge Nr. 17 Steen Blicher og begyndte med en Gæld for Inventar paa 516 Kr. 50 Øre. De 316 Kr. 50 Øre var for et Orgel, og disse Penge fik Foreningen som et Laan hos Steen Blicher-Logen, Resten stillede to Brødre til Raadighed. Foreningens Formand blev Br. Købmand Georg Tøttrup og dens Næstformand Br. Urmager N. J. Melgaard. I 1902 fik man andre Lokaler i Industriforeningens Stiftelse. De indviedes den 23. November ved en stilfuld Fest, og her blev ogsaa Logen indstiftet 21. Januar 1906.

Inden Stiftelsen havde der været lidt Strid om Navnet. Der blev foreslaaet Pontoppidan til Minde om den nogle Aar forinden i Hamborg afdøde Generalkonsul Hendrik Pontoppidan, der i sin Tid var meget virksom ved Hedeselskabets Oprettelse og havde et stort Navn paa Jyllands Vestkyst. Men Navnet Dannebrog, der ogsaa var foreslaaet, sejrede. Logen indstiftedes, som nævnt, den 21. Januar 1906 med et Medlemstal paa 35, hvoraf de 8 indviedes paa selve Indstiftelsesdagen. Dens første Embedsmænd var Brødrene Bagermester J. Chr. Outzen som Over-Mester, Handelsgartner H. Madsen som Under-Mester, Bankdirektør J. P. Jensen som Sekretær, Farvermester H. T. Friis som Kasserer og Malermester Oluf Hansen som Skatmester.

I Aaret 1937 fik Logen sit eget Hjem paa Kirkepladsen

Dannebrog-Logens Alterbillede

i Holstebro. En meget smuk og stilfuld Ejendom, opført efter Tegning af en Broder af Steen Blicher-Logen, Arkitekt Kr. Jensen og med Logesal, Forværelse, Udvalgsværelse, Kandidatværelse, Arkiv, Sal og Selskabslokaler. For Gennemførelsen af dette Byggeforetagende var Br. Ex.-Mester Christian Petersen meget virksom. Det var hans utrættelige Energi, der bragte Foretagendet i Havn. Til Bygningens Administration betales maanedlig 3 Kr. 50 Øre af hver Broders Kontingent samt midlertidigt 10 pCt. af Logens samlede Indtægter. Det kneb svært med at faa denne Logebygning indviet. Indvielsen var først bestemt til den 21. Januar 1937, og alt var i skønneste Orden til Festen. Gæsterne, deriblandt Storlogen, havde meldt deres Ankomst, og man imødesaa med Spænding den store Dag. Men i sidste Øjeblik maatte Festen aflyses. Den strenge Vinter med Is og Sne lagde sig imellem. Saa blev Indvielsen fastsat til den 28. Marts, men ogsaa den Dag var Isen og Sneen paa Færde, og der blev paany intet af Indvielsen. Først den 23. Maj lykkedes det.

Logen ejer følgende Legater: Br. J. C. Outzens Mindelegat paa 5000 Kr., hvis Renter i en samlet Sum hvert Aar paa Logens Fødselsdag den 21. Januar skal tildeles en trængende ældre Broder eller Søster eller Broders Enke. Saavel Br. Outzen som dennes Hustru var meget interesserede Ordensmedlemmer. Br. Outzen var Logens første Over-Mester og senere dens Stor-Repræsentant. Logen har en Hjælpefond, der for Tiden er paa 2367 Kr., og hvis Formaal er at yde Hjælp til Enker og Forældreløse, hvor Enkefondens Midler viser sig utilstrækkelige, at hjælpe Brødre under forbigaaende vanskelige Forhold, ogsaa til at holde sig godstaaende, og at øve almindelig Velgørenhed. En Understøttelsesfond paa for Tiden 22,208 Kr. 32 Øre, hvis Renter skal anvendes til Hjælp til trængende ældre Brødre

Dannebrog-Logens Sommerlejr

og Brødres Enker. Og endelig en lille Gavefond, hvis Midler anvendes til Gaver, Blomster og lignende. Til Hjælpefonden betales 75 Øre, til Gavefonden 25 Øre af det maanedlige Kontingent.

Som et Led i Ordenens humane Arbejde vedtog Logen paa et Møde den 17. Februar 1930 at oprette en Sommerlejr for mindre Drenge fra smaa Hjem. Allerede det samme Aars Sommer blev Lejren en Kendsgerning ved Livbjerggaard ved Limfjorden, ca. 10 km fra Holstebro, og bestod da af 2 store Sovetelte og en to-Værelsers Lejlighed paa Livbjerggaard. Det var et overmaade herligt Sted med Strand og Krat og smukke Omgivelser, og her boede Lejren i to Aar. Men i 1932 købte Logen selv en Grund paa 3½ Td. Land ved Oddesund, for paa denne at opføre et eget Hus lige ned til Stranden med Spisesal, Soverum og Køkken, og her lever nu 22 Drenge i 14 Dage hver Sommer et frit og friskt og glad Sommerliv.

I 1933 tog Rebekka-Logen i Holstebro ogsaa Lejrarbejdet op, og naar Drengene efter de 14 Dages Forløb rykker ud, rykker et Pigehold ind til Solens og Sommerens og Strandens Glæder.

Sjælen i dette Foretagende, der har kostet 5000 Kr., samlet sammen hos Brødre, er Logens Ex.-Mester, Grosserer Jul. Gytkjær, og at han er alle Lejr-Drengenes Perleven, siger sig selv. Ogsaa de forstaar at bedømme Mennesker.

Logen er Moderloge til Nr. 42 Erik Holst i Skive, indstiftet den 15. November 1914.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 76, Logekassens Formue 1843 Kr. 60 Øre, de særlige Fonds 54,592 Kr. 21 Øre og Enkefondens 41,825 Kr. 94 Øre.

LOGE NR. 35 CONCORDIA

Torsdag den 13. September 1900 blev den Odd-Fellow Forening stiftet, der danner Grundlaget for Loge Nr. 35 Concordia i Slagelse. Ophavsmanden til Stiftelsen var, saavidt man har kunnet skønne, Br. Købmand J. C. Martensen, der var bleven optaget i Loge Nr. 7 Union den 19. Oktober 1896, som den første Odd-Fellow i Slagelse. Til Stede ved Stiftelsen var ialt 13 Brødre, og af disse var een Medlem af Loge Nr. 21 Valdemar. De øvrige var Medlemmer af Nr. 7 Union og paa een nær optaget i denne den 11. Juni 1900. Foreningen fik Navnet Hans Tausen, og man vedtog Love for Foreningen. Først den næste Mødeaften valgtes en Bestyrelse, der kom til at bestaa af Brødrene Købmand J. C. Martensen som Formand, Tømrermester H. P. Sørensen som Næstformand, Skrædermester P. K. Rybech som Sekretær og Købmand F. Wineken som Kasserer.

Det første Par Møder holdt Foreningen paa Hotel du Nord. Men saa blev man enige om at flytte, fordi Forholdene ikke var tilfredsstillende. Foreningen førte i det hele taget under sin 6-aarige Levetid en meget omtumlet Tilværelse. Den havde til Huse mange Steder. Blandt andet i Industrien i Bredgade, men her maatte man flytte fra af Mangel paa Lys. Et andet Sted lyttede man ved Dørene.

En Tid havde man Hjemsted hos Good-Templar Logen, men da denne ogsaa hed Hans Tausen, opstod der af og til Forvekslinger af den Grund. En Tid holdt man Møderne i Teatrets Paaklædningsværelse, og den sidste Vinter benyttede man de ufærdige Selskabslokaler i den Logebygning, man da havde under Opførelse. Om Sommeren

holdt man, ligesom de gamle Druider, Møder i Skoven, men heller ikke her kunde man finde et blivende Sted. Et Sted var der for luftigt, et andet Sted for rigeligt med Myg, et tredie Sted var Borde og Bænke optaget af andre, skønt det var Foreningens Ejendom. Der var i det hele taget nok af Genvordigheder at komme igennem.

Allerede ved Foreningens tredie Møde drøftede man Ønsket om straks at danne Loge, og i et Møde kort efter kunde en Broder foreslaa en passende Ejendom, der var til Købs. Man nedsatte derfor den 24. Januar 1901 et Ejendomsudvalg, og i Maj 1904 købte man en Grund i Frederiksgade og opførte i 1905 paa denne en Ejendom med 4 Lejligheder. Den 12. August s. A. nedlagdes derefter Grundstenen til en Logebygning paa samme Grund, og denne Logebygning indviedes den 4. Marts 1906, samme Dag som Logens Indstiftelse fandt Sted som Nr. 35 Concordia, det vil sige Enighed. Man havde forsøgt at faa Good-Templar Logen til at opgive Navnet Hans Tausen, men Forsøget var ikke lykkedes. Ved Indstiftelsen bestod Logen af 34 Brødre, og 4 indviedes selve Indstiftelsesdagen. Til Embedsmænd valgtes Brødrene Vognmand H. R. Madsen som Over-Mester, Tømrermester C. Kofoed Ibsen som Under-Mester, Møller P. Petersen som Sekretær, Købmand F. Wineken som Kasserer og Murermester C. Ehlers som Skatmester.

I Logens Festskrift i Anledning af 25 Aars Jubilæet fremdrages der et Forhold, som sikkert paa flere Maader har været en Grundfejl ved Stiftelsen af mange nye Loger: Man har straks fra Moderlogens Side ladet dem sejle deres egen Sø, i Stedet for at give dem en højst fornøden grundig Vejledning, baade i Administration og i logemæssigt Arbejde gennem ordensmodne Embedsmænd eller ved den Distr. Dep. Stor-Sires jævnlige Besøg og Bistand. Betragtningen er sikkert rigtig. Der har været alt for lidt Tilsyn i de fleste Logers første Tid. Man har ladet dem famle og fejle, som det bedst kunde træffe sig og derved skabt en Usikkerhed og vel ogsaa en Ligegyldighed, der kun kunde være til Skade baade for Ordenen og for Arbejdet. Festskriftet nævner saaledes, at der i Logens første 10 Aar har været en forbavsende Mangel paa Pligtfølelse hos Embedsmændene, særlig blandt de udnævnte.

Det var ikke sjældent, men hørte næsten til Dagens Orden, at der manglede

7–8 Embedsmænd. Og hvorledes skal Arbejdet blive og Interessen vedligeholdes under saadanne Forhold.

Men det gik naturligvis denne Loge, som det er gaaet saa mange andre: Da de Børnesygdomme, som man ved en fornuftig Fremgangsmaade kunde have undgaaet, var overstaaet, rankede den sig og blev en dygtigt arbejdende, en frodig og en saare levende Loge. Man ser det blandt andet gennem de mange Foredrag, der har været afholdt, og den ivrige Drøftelse af mangfoldige Ordensemner, som har været Særkendet for en stor Del af Logens Møder.

Logen er Moderloge til Nr. 60 Hammeren i Korsør, indstiftet den 27. Februar 1927.

Logen ejer følgende Legater, hver paa 1000 Kr.: Br. R. Hoffmanns Legat, Br. J. Hartings Legat, Br. J. Zinglersens Legat og Br. M. A. L. Petersens Legat, hvis Renter skal anvendes til Understøttelse af trængende Brødre. Desuden ejer den følgende Fonds: Hjælpefonden paa for Tiden 2000 Kr., der vedligeholdes ved Gaver og lignende frivillige Bidrag og anvendes til Hjælp og Støtte af Brødre. Byggefonden, hvortil enhver nyindviet Broder bidrager 30 Kr. Fonden anvendes til Logebygningen, naar dette er nødvendigt. Og endelig Jubilæumsfonden, der skabes ved frivillige Bidrag og skal naa 5000 Kr. Dens Kapital for Tiden er ca. 3700 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 147, Logekassens Formue 25,640 Kr. 94 Øre, de særlige Fonds, ikke opgivet, og Enkefondens 61,711 Kr. 61 Øre.

LOGE NR. 36 TREUGA DEI

Treuga Dei var i Middelalderen Udtrykket for Budet om, at enhver Tvedragt skulde være forbudt fra Onsdag Aften til Mandag Morgen, og derfor ogsaa, dersom den alligevel øvedes, blev langt haardere straffet paa disse end paa de andre Ugens Dage. Der skulde herske Vaabenhvile, Guds Fred, Treuga Dei. Som man vil se, et i sin Betydning saare krævende Navn, ogsaa for en Odd-Fellow Loge.

Logen blev dannet af Brødre fra Loge Nr. 5 Fyen. Tilgangen til denne Loge var i Slutningen af Halvfemserne og i Aarhundredets Begyndelse saa stor og saa stærkt

præget af yngre Kræfter, at der fødtes en naturlig Trang til at danne en ny Loge, hvor disse yngre Kræfter kunde faa Lejlighed til at folde sig ud. Tanken om den nye Loges Dannelse hørte man første Gang noget til den 16. Juni 1906. Men saa var der stille om den indtil den 5. April 1908, da Br. Ludv. Justesen i et Møde i Nr. 5 Fyen bad om Tilladelse til, at nogle Brødre maatte anvende Logens Forværelse til Møder for en nydannet Forening, hvis Formaal det var at skabe en ny Loge. I Logemødet den 2. Marts 1909 bevilgedes derefter Afgangskort til Brødrene E. C. Egede, Erik Hansen Nesler, Ludv. Justesen, Chr. Schmidt og Poul Søndergaard, og i Mødet den 23. Marts s. A. til yderligere 13 Brødre.

Disse 18 Brødre i Forening med Br. A. Frederiksen af Loge Nr. 23 Chr. d. IV, dannede derefter den nye Loge, der indstiftedes den 26. Marts 1909 samtidig med, at der indviedes 12 nye Brødre. Logen stiftedes saaledes med 31 Brødre.

De første Embedsmænd blev Brødrene E. C. Egede, Poul Søndergaard, Ludv. Justesen, Erik Hansen Nesler og Chr. Schmidt, henholdsvis som Over-Mester, Under-Mester, Sekretær, Kasserer og Skatmester. Br. Egede, der var Logens Over-Mester indtil 1. April 1913, satte straks Maalet for sin Gerning *meget* højt, og førte ved et utrætteligt og meget dygtigt Arbejde Logen fremad paa en saadan Maade, at den meget hurtigt vandt Anerkendelse, baade for sit kloge og gennemtænkte Logearbejde og sit sunde økonomiske Grundlag. Br. Egede prægede det altsammen med sin sikre Kultur og sin udprægede Sans for Form, Stil og Tone – alt det, der blev Rettesnoren og Grundlaget for Logens Arbejde i de Tider, der fulgte efter, og som præger det den Dag i Dag saavel indad- som udadtil.

Men med dette sagt er samtidig Logens Arbejdsform og Virke gennem Aarene skildret, forsaavidt angaar alle de indendørs Forhold og Formaal, der nu en Gang hører den daglige Tilværelse til fra Møde til Møde og som betinger det daglige Arbejdes Værdi. Det, der er det meste og vel ogsaa det betydningsfuldeste indenfor Murene. Lad os dog her nævne, hvad Logens Optegnelser i Anledning af 25 Aars Jubilæet fortæller om Nonnebakkens Historie. Det udfylder, hvad vi foran har fortalt ved vor Skildring af Loge Nr. 5 Fyen. Der fortælles:

Paa Br. Ex.-Mester Egedes Foranledning var der rejst

E. C. Egede

Stemning for at erhverve Nonnebakken af Odense Kommune til Brug for en ny Ordensbygning, og Br. Egede havde ved en Indsamling blandt Logens Brødre faaet tegnet et Beløb af 70,000 Kr. til Støtte for Planens Gennemførelse. Efter Forhandling med Storlogens Embedsmænd blev Planen godkendt, og man enedes om, at det rette Forhold ordensmæssigt og broderligt set var, at Loge Nr. 5 Fyen deltog i Planens Udførelse under lige Forhold. Efter en Række Forhandlinger opnaaedes der Samarbejde mellem de to Loger, Nonnebakken blev købt for en Sum af 75,000 Kr., og fra 1925 til 1933 arbejdede begge Loger med det store Maal, at rejse en ny Ordensbygning paa den historiske Grund ...

Hvad der blev Resultatet, kender vi fra Loge Nr. 5 Fyens Historie. At det har været et betydeligt Arbejde, og at Maalet kun har kunnet naas ved et ubrydeligt Sammenhold og en aldrig svigtende Trofasthed mod Opgaven, siger sig selv.

Br. E. C. Egede var Distr. Dep. Stor-Sire for Fyen fra 1918 til 1926.

I Lighed med Logerne Nr. 23 Chr. d. IV og Nr. 28 Hafnia har Treuga Dei Logen dannet et Gilde, der indstiftedes den 29. Februar 1932 under meget festlige Former. Dets Navn er Treuga Dei Gilde Nonnebjerg. Sjælen i denne Gildedannelse var daværende Under-Mester, nuværende Br. Stor-Repræsentant H. L. Poulsen. Det var ham, der rejste Tanken i 1930 efter en Samtale med Logens daværende Over-Mester, Br. L. Larsen, og Logen gav straks Tanken sin Tilslutning.

Br. H. L. Poulsen var derefter utrættelig i sit Arbejde for Opgavens Løsning. Han besøgte Loger, Brødre og mange andre, om hvem han mente, at de sad inde med Idéer, han kunde bruge, for at finde det bedste og for at faa det altsammen formet ind under de Synspunkter, han mente, der burde anlægges, baade med Hensyn til Gildets rituelle Side og dets ydre Ramme, som et Gæstebud. Med Hensyn til Gildets Formaal havde Br. Poulsen og Br. L. Larsen straks fra første Færd været enige om, at der til Gildet skulde knyttes et Arbejde med Enker og Forældreløses Vel

for Øje, og dette fik da ogsaa sit Udtryk i den Forordning, der blev vedtaget for Gildet. Det hedder heri, at Gildets Formaal er at fremme Gæstevenskabet i den Aand, Odd-Fellow Ordenens Ritual og Lære forudsætter ved at holde Gæstebud efter et bestemt Ritual og at samle en Kapital til selvstændigt – eller som medvirkende – at skabe et Hjem for Enker efter Treuga Dei-Brødre, eller gamle trængende Brødre af Logen og afdøde Logebrødres ugifte eller enligtstillede Døtre og i særlige Tilfælde Sønner, uarbejdsdygtige paa Grund af Sygdom, i Form af hel eller delvis Fribolig. – Til sit Formaals Fremme købte Gildet i 1934 Ejendommen Lahnsgade Nr. 82 for en Købesum af 56,448 Kr. Den bestaar af 3 to-Værelsers og 3 tre-Værelsers Lejligheder og bebos for Tiden af 4 Enker, dels frit, dels til nedsat Leje. Gildet har i de Aar, det har bestaaet, ved frivillige Bidrag kunnet samle ca. 40,000 Kr. Herunder Legatbeløb skænket af Brødrene Poul Søndergaard, Fr. Bindslev og Thorvald Pedersen. – Br. H. L. Poulsen er Gildets nuværende Gildemester, Br. Stor-Sire Valdemar Madsen og Br. Ex.-Gildemester Poul Søndergaard dets Æresmedlemmer.

Treuga Dei Gildets Stifter H. L. Poulsen efter Maleri af Carl Forup

Treuga Dei Gilde Nonnebjergs Fribolig Lahnsgade 82

Logen ejer en filantropisk Fond, der blev oprettet i 1919 ved frivillige Bidrag. Formaalet er at øve Velgørenhed saavel indenfor som udenfor Brødrenes Kreds. Til Fonden er knyttet en Bøsse med det indsmigrende Navn „Den lille røde Bøsse". Bøssen blev oprettet i Logens første Aar, og den vandrer siden da hver Aften sin velsete Gang omkring Bordet, naar Brødrene er samlet efter Loge-

Poul Søndergaard, Æresmedlem af Treuga Dei Gilde Nonnebjerg

mødet, og tager mod en Skærv, stor eller lille, ganske som hver enkelt Broder har Sind til. Idéen til Bøssen skyldes Br. Sophus Petersen, og den havde til at begynde med det lange Navn Br. Sophus Petersens lille Kasse for Velgørenhed.

Desuden faar Bøssen Indtægterne ved Logens aarlige Julefest, hvortil Brødrene hver især skænker en Gave, der bortloddes ved Salg af Lodsedler og som sædvanligvis indbringer ca. 1600 Kr. Desuden ejer Fonden Br. Carl Nielsens Legat, for Tiden 802 Kr. 17 Øre, og den lille røde Bøsse Br. A. Stokkebye Christiansens Legat paa 1934 Kr. 16 Øre, hvis Renter med Fradrag af 10 pCt., der lægges til Kapitalen i hvert Aars December Maaned, anvendes i velgørende Øjemed.

At den lille røde Bøsse virkelig opfylder sin Mission, viste Opgørelsen ved Logens 25 Aars Jubilæum, idet Bøssen til fattige og tavse Trængende da havde udbetalt ca. 22,000 Kr.

Endvidere ejer Logen følgende Legater: Br. Chr. Schmidts Legat, for Tiden 1345 Kr. 64 Øre. Br. Sophus Petersens Legat, for Tiden 1087 Kr. 03 Øre. Br. Chr. Schmidt og Hustrus Mindelegat, for Tiden 11,711 Kr. 66 Øre. Et Kontingentfrigørelses-Legat paa 1228 Kr. 61 Øre og endelig Vald. Thorstensen og Hustrus Mindelegat, der er en selvstændig Institution, men forvaltes af de 5 valgte Embedsmænd.

Legatet ejer Ejendommen Nr. 63 i Vestergade i Odense, og Legatets Formue pr. 1. Januar 1941 var 150,121 Kr. 63 Øre. – Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Logens Medlemstal 89, Logekassens Formue 4272 Kr. 22 Øre, de særlige Fonds 44,194 Kr. og Enkefondens 74,611 Kr. 04 Øre. Hertil kommer den af Brødrene indbetalte Halvdel i Ordensbygningen.

LOGE NR. 37 THOMAS WILDEY

Den, der bedst kan fortælle om denne Loges første Historie, er den Broder, der var Stifter af den Odd-Fellow Forening i Fredericia, som blev Logens Begyndelse. Det er Br. Ex.-Stor-Repræsentant W. Ebling. Nu en Mand paa 85 Aar. Men alligevel ikke ældre, end at han livfuldt kan fortælle om den første Tid. Og han fortæller:

— Jeg har altid haft Interesse for Odd-Fellow Ordenen, efter at jeg var blevet kendt med dens Tilværelse, og ved et Tilfælde fik jeg i 1882 Adressen paa Loge Nr. 3 Nordstjernen. Jeg skrev saa til denne og bad om nærmere Oplysninger og fik dem ogsaa, men samtidig meddelte man mig, at der i Løbet af 1882 vilde blive indstiftet en Loge i Odense. Jeg afventede derefter denne Begivenhed, men Tiden gik, og jeg fik ikke Forbindelse med noget Medlem af Ordenen i Odense. I Sommeren 1884 fik jeg derimod at vide, at der i Kolding var stiftet en Odd-Fellow Forening, og at en Urmager Wichmann var Formand. Jeg rejste saa til Kolding og talte med ham om mit Ønske om at blive Odd-Fellow. Han mente nok, det kunde lade sig gøre. Jeg skulde bare vente, saa skulde jeg nok høre nærmere fra ham. Og det skete ogsaa. En Dag modtog jeg en Skrivelse fra Loge Nr. 15 Odin i Kolding om at møde den 8. December 1884 for at blive optaget i Ordenen, og da Logens nye Lokaler skulde indvies samme Dag, skulde jeg tage min Hustru med for at hun kunde faa Lejlighed til at overvære denne Indvielse.

Det gik, som man vil se, ikke den Gang saa omstændeligt til ved Undersøgelsen af Kandidaterne som nu, og der var navnlig intet Undersøgelsesudvalg. En Dag havde der dog været en Herre i min Butik for at købe et Par Cigarer og tale om Vind og Vejr. Men ikke om Odd-Fellow Ordenen. Efter min Indvielse traf jeg ham imidlertid i Logen, og han meddelte mig da, at han af Logen havde været sendt til Fredericia for at undersøge mine Forhold. Kort efter at jeg var blevet optaget i Ordenen, blev en Bagermester Laurits Nielsen optaget, og jeg fik at vide, at der i Fredericia fandtes to andre Odd-Fellows, en Telegrafist Hans Petersen, der var Medlem af Odin-Logen, og en Bankfuldmægtig Anker, der var Medlem af den da bestaaende Loge Nr. 10 Wildey i København. Men de forsvandt efterhaanden alle tre.

W. Ebling
Logens Stifter

Den ene meldte sig ud, og de to andre rejste til Amerika. Fra 1888 var jeg derefter ene Mand, men tilhørte da ikke mere Odin-Logen. Jeg havde taget Afgangskort til Loge Nr. 5 Fyen i Odense, og Grunden var den, at Odin-Logens Husleje var 500 Kr. aarlig, og da Medlemstallet paa Grund af de daarlige Tider kun var 17, gik hele vort Kontingent, eller 3 Kr. maanedlig – til Husleje. Jeg vidste desuden, at der var optaget nogle Kandidater fra Esbjerg, men at Odin-Logen, da Loge Nr. 20 Holger Danske stiftedes den 15. Juni 1886, ikke kunde yde disse noget Overgangsbidrag som Hjælp til Logens Indstiftelse. Den havde ingen Penge i Kassen. Under disse Omstændigheder fandt jeg det rettest – da det stadig havde været min Agt, naar Lejlighed gaves, at faa dannet en Odd-Fellow Loge i Fredericia – at slutte mig til en økonomisk sikkert forankret Loge og en Loge, der ogsaa i aandelig Henseende kunde byde sine Medlemmer Værdier.

Saa gik Tiden indtil 1892, da der kom to Brødre til Byen: Sygehusforvalter Clemmensen og Hotelejer Søren Hansen, Hotel Kronprins Frederik. Og Tiden gik videre. I 1896 kom der een Broder til, i 1898 to og i 1899 yderligere seks. Vi var altsaa nu en hel Del og besluttede derfor at danne en Odd-Fellow Forening, som vi kaldte Fredericia. Den blev stiftet den 26. April 1899, og Stifterne var Sygehusforvalter Clemmensen som Formand og mig som Sekretær. Desuden var Murermester Andersen Schou Medstifter. Imidlertid døde Br. Clemmensen i 1904, og jeg var derefter baade Formand og Sekretær, indtil Loge Nr. 37 Thomas Wildey indstiftedes den 28. Marts 1909, da jeg blev valgt til Logens Over-Mester.

Som Mødelokale stillede Br. Hotelejer Søren Hansen et Værelse paa sit Hotel til vor Raadighed uden Vederlag, men da Medlemstallet efterhaanden steg, blev det nødvendigt at finde et nyt Lokale, og vi fandt det i Ejendommen paa Hjørnet af Prinsessegade og Prinsensgade. Det havde tidligere været benyttet af Irvingianerne til Mødesal, det havde hvælvet Loft, og det egnede sig i det hele taget godt til Mødelokale. Lejen var 150 Kr. aarlig. Og da vi fra Odin-Logen havde faaet

skænket tre kasserede Embedspulte og købt et Orgel, havde vi det baade hyggeligt og godt i disse Lokaler. Vi aabnede og sluttede vore Møder med Logens Sange, jeg havde lavet en Forretningsorden, afpasset efter Foreningens Tarv, og jeg holdt Foredrag for Brødrene om Ordenen og de Mænd, der havde ført den frem i Amerika. Ogsaa udenbys Brødre holdt en Gang imellem Foredrag for os, og vi havde mange indholdsrige Aftener sammen.

Thomas Wildey-Logens meget smukke Alterbillede: Sædemanden. Malet af Carl Forup

I dette Lokale holdt Foreningen sine Møder, saa længe den bestod som Forening. Da vi i 1909 følte os stærke nok til at danne Loge, tilbød en Broder, der agtede at opføre en ny Ejendom i Norgesgade, os, at han for en Leje af 250 Kr. aarlig vilde overlade os en hel første Sal i en Lagerbygning over Gaarden, mod at vi selv anskaffede Vinduer, Døre og Skillerum. Vi fik dér baade et pænt Mødelokale, to Selskabslokaler og et Forværelse. Arbejdet blev udført af Brødre for en meget lille, eller helt uden, Betaling, og da Brødrenes Offervilje ogsaa viste sig paa mange andre Maader, fik vi her baade hyggelige og smukke Lokaler. Br. Stor-Sire Petrus Beyer gav os da ogsaa megen Ros for dem, da han sammen med Storlogens Embedsmænd den 28. Marts 1909 indviede dem til Brug for Loge Nr. 37 Thomas Wildey, der samtidig indstiftedes med 32 Brødre. Desuden blev seks nye Brødre indviet samme Dag, som Indstiftelsen fandt Sted. Men vore Pengemidler var smaa. Hvad vi havde sparet sammen som Forening, gik med til Logens Oprettelse, og da ingen Loge i Henhold til Storlogens Beslutning herom maatte stiftes uden at være i Besiddelse af 3000 Kr., maatte vi optage et Banklaan paa dette Beløb og alle underskrive som Kautionister.

Som Logens første Embedsmænd valgtes til Over-Mester Br. Fabrikant W. Ebling, til Under-Mester Br. Købmand Emil Bie, til Sekretær Br. Politibetjent Carl

Rasch, til Skatmester Br. Rentier Mads Madsen og til Kasserer Br. Malermester H. G. Thomsen . . .

Saaledes fortæller Br. Ebling om denne Loges første historiske Tid, og den ligner vel nok adskillige andres. Men den fortæller vel ogsaa om det samme som alle andres. Den fortæller om Glæde og Opmuntringer ved det broderlige Samvær og den dybe Værdi af det, der er Ordenens inderste Væsen, men som ikke kan udtrykkes i Ord, og om Iveren for at faa dannet den Loge, der skal være den helt rette Arbejdsplads for Broderskabet og dets Gerning. Lad det saa bare begynde smaat. Desto skønnere bliver jo Udfoldelsen.

Og lad os saa slutte denne Skildring med en af Br. Eblings mange Oplevelser — Jeg stod i min Gadedør, Fredericiadagen den 6. Juli 1895, fortæller han, og blev meget forbavset ved at se en amerikansk Broder, der var hjemme paa Besøg, komme spadserende i den uniformerede Lejrs Uniform med trekantet Hat, Sabel og Stridshandsker. Vi er jo ikke herhjemme vant til at gaa paa Gaden i Ordensdragt.

Broderen spurgte mig, om det var noget galt, han havde gjort saadan at trække i Uniform, da det var noget de altid gjorde hjemme i Nebraska ved festlige Lejligheder. Jeg svarede ham, at vi herhjemme ikke brugte at vise os paa Gaden i Dragter, men at det saamænd ikke betød noget. Men nu kommer Efterspillet —

Den fine Uniform var Skyld i, at Broderen ved Dagens Fest af Skildvagten fik Tilladelse til at komme indenfor Afspærringen, og at de stedlige Blade samme Dag kunde meddele, at en amerikansk General havde overværet 6. Juli-Festen i Uniform . . .

Den 25. Juli 1920 fik Logen sin egen Ejendom, Gothersgade 12. Stueetagen og 1. Sal er udlejet til Forretningsbrug, medens Logen selv raader over smukke og rummelige Lokaler paa 2. og 3. Sal. Ikke mindst raader den over en ualmindelig smuk Logesal, hvor navnlig et Maleri af Kunstneren Br. Carl Forup, et Alterbillede forestillende Sædemanden, er af skøn og betagende Virkning. Ejendommen er opført af et privat Ejendomsselskab, bestaaende af samtlige Logens Brødre.

Logen ejer to Legater, Br. Emil Bies Legat paa 2000 Kr., hvis Renter skal anvendes til Understøttelse af gamle og trængende Brødre, og Br. Højer og Hustrus Legat, der skal have samme Anvendelse.

Logen har en Hjælpefond, hvis Kapital udgør 5430 Kr. Der bidrages til denne 1 Kr. maanedlig af hvert Medlem, og dens Formaal er at holde midlertidigt trængende Brødre godstaaende og at yde enhver Hjælp, som Fondens Midler maatte tillade og som skønnes at tjene til Logens eller enkelte Brødres Tarv.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 106, Logekassens Formue 15,578 Kr. 27 Øre, de særlige Fonds 14,067 Kr. 17 Øre og Enkefondens 18,775 Kr. 18 Øre.

LOGE NR. 38 HUMANITAS

Den første fra Nykøbing, Falster, der søgte Optagelse i Odd-Fellow Ordenen, var Snedkermester H. J. J. W. Gjerding. Han blev optaget i Loge Nr. 24 Reventlow den 4. September 1902, og Aaret efter blev Buntmager A. T. Brandrup optaget. Begge var de stærkt optaget af Ordenens Tanker og Lære, og de gik straks i Gang med at søge Ordenen indført i deres Hjemby. Br. Brandrup var Sjælen i det indledende Arbejde. Med Iver og levende Interesse virkede han for at naa det ønskede Maal, og i April 1904 stiftedes Foreningen Guldborgsund med ham som Formand. Mange Medlemmer talte den ikke ved Stiftelsen, og Væksten var ikke særlig stærk. Man saa sig for. Men bange for at tage en Opgave op var den lille Forening ikke. I 1906 blev det 14. danske almindelige Odd-Fellow Møde afholdt i Nykøbing. Det var meget stærkt besøgt, og under Foreningens Tilrettelæggelse forløb det særdeles glansfuldt, saaledes at Borgerskabets Opmærksomhed paa en heldig Maade blev henledt paa Ordenen i det hele. Medlemstallet var den Gang 16.

Den kendte historiske Bygning, Czar Peters Hus, der tilhørte Br. N. P. Henriksen, var straks fra første Færd Foreningens Samlingssted, og her fik ogsaa Logen sine første smukke Lokaler. — I August Maaned 1908 kom der en ældre Broder til Byen — Postkontrollør H. P. V. Weise. Han havde i en Aarrække været Medlem af Loge Nr. 30 Vendsyssel i Hjørring og fik afgørende Indflydelse baade paa Foreningens og den senere Loges Udvikling. Han blev Medlem af Foreningen og straks efter dens Formand, og han tilførte den nye og værdifulde Paavirkninger. Han udarbej-

dede et Ritual for Foreningens Sammenkomster, og ved Foredrag og paa anden Vis gav han Møderne Indhold og styrkede Sammenholdet mellem Brødrene. Da man var naaet ind i Aaret 1911, besluttede man at danne Loge, og alle Kræfter blev sat ind paa at løse denne Opgave og saaledes, at det kunde ske hurtigst muligt. Lokaler havde man sikret sig i en Sidefløj til Czar Peters Hus, og det økonomiske Grundlag var i Orden. Saa godt i Orden, at den nye Loge, da Indstiftelsen havde fundet Sted og alt var klappet og klart, endnu var Ejer af 3000 Kr. Utvivlsomt noget af et Særsyn.

Logen fik Navnet Humanitas, d. v. s. Menneskekærlighed, efter at forskellige andre Navne havde været foreslaaet, blandt andet Tesdorpf – et Navn, hvis Bærer var en af Bondestandens store Velgørere paa Falster. Indstiftelsen fandt Sted den 7. Januar 1912 i klingrende Frost med et snedækt Land og klar Vintersol, staar der i de Optegnelser, der foreligger om Logens Liv i de første 25 Aar. Der var Flag paa mange Huse i den gamle og paa saa mange Maader særprægede By, og Festen synes i det hele taget at have vakt almindelig Opmærksomhed.

Ved Indstiftelsen talte Foreningen 36 Brødre, to blev optaget samme Dag, og Logen begyndte saaledes sin Tilværelse med 38 Brødre. Br. Postkontrollør H. P. V. Weise blev Over-Mester, Br. Buntmager A. T. Brandrup Under-Mester, Br. Bogholder M. P. Madsen Sekretær, Br. Malermester P. L. Kjær Kasserer og Br. Snedkermester H. J. J. W. Gjerding Skatmester.

I Czar Peters Hus blev Logen boende indtil i 1921, da den fik sin egen Ejendom i Rosenvænget indviet den 26. April – et smukt og hyggeligt beliggende Ordenshjem og en værdig Ramme om den ansete og dygtigt arbejdende Loge.

Interessant er det at se, hvad en af Ordenens kendte Brødre fra den Tid – en meget stærkt ordensforstaaende Broder, hvis Gerning førte med sig, at han havde rig Lejlighed til at følge mange af de yngre Logers Arbejde – siger om denne Loge. Man kan læse det i Haand og Hjerte for den 24. November 1921. Han siger blandt andet:

– Det første umiddelbare Indtryk, man faar ved et Besøg i denne Loge, er Myndighed, en fast og rolig Myndighedens Aand, som sætter sit umiskendelige Præg paa Logelivets Arbejde. Br. Over-Mester Weise kender Embedets Magt, Ret og Pligt og udnytter alt paa en tiltalende Maade, der ikke alene afvinder ham Brødre-

nes Respekt, men ogsaa deres Hengivenhed. Og denne fra Overstolen udstraalende Myndighed forplanter sig uvilkaarligt til Brødrene. Sjælden har jeg sporet en saa myndig Bevidsthed om hver enkelts Betydning for det store Hele som her. Hver enkelt føler sig som et nødvendigt Led i den store Kæde. I Humanitas gaar alt, om end umærkeligt, efter en Snor, ingen Famlen eller Vaklen noget Steds fra den største til den mindste Embedsstilling. Der mangler intet.

Det andet Indtryk, man faar ved et Besøg, er af Ungdom. Vistnok i ingen anden Loge findes procentvis saa megen Ungdom som her, og man mærker hos dem alle denne interesserede, levende og friske Begejstring for Ordenen og dens Opgaver.

Det tredie Indtryk, man faar af Logen og dens Brødre, er en alt omfattende Interesse for Gradearbejdet og en Gaaen-op i dette, som ikke er almindelig . . .

Ordene er varme, men sikkert ikke overdrevne, og de bekræfter den Kendsgerning, at det er af en alt overskyggende Værdi for en ny Loge, allerede fra Foreningstiden og ned over dens første Aar som Loge, at have en fuldt ordensforstaaende, intelligent og fantasifuld Ledelse. Det giver Styrke, Form og Stil straks. Men her har nye Loger ofte — det lader sig ikke bestride — desværre maattet føre en langsommelig Kamp Aar igennem for at finde sine egne Ben, netop fordi den ordensmæssige Forstaaelse var for ringe, og fordi de ikke, saa stærkt som nødvendigt, blev taget under Armene for at lære og for at ledes.

Logen har to Legater: Br. P. J. Møllers Mindelegat paa 950 Kr. og Br. P. Kjærs Mindelegat paa 1000 Kr. Og den har to Fonds: Humanitas-Fonden, for Tiden paa 10,000 Kr., og Brodergaven. Den førstes Opgave er at yde Hjælp til Enker og Forældreløse, forsaavidt Enkefonden viser sig utilstrækkelig, at yde Hjælp til Kontingent til ældre, ubemidlede Brødre, at hjælpe Brødre under forbigaaende særlig vanskelige Forhold og at støtte andre ordensmæssige Formaal efter Logens nærmere Bestemmelser. Fondens Midler skaffes til Veje blandt andet ved Gaver og Legater. Den anden Fonds Opgave er at sikre et nærmere bestemt Beløb til Udbetaling til de Efterladte ved en Broders Død.

Ved Logens 25 Aars Fest den 7. Januar 1937 fik den af Brødrenes Hustruer skænket et smukt og værdifuldt Maleri, forestillende den barmhjertige Samaritan, der er Billedet i Logens Segl. Maleriet, der skyldes Kunstneren, Br. Carl Forups

talentfulde Pensel, var naturligvis en saare kærkommen og paaskønnet Gave, ledsaget som den var af en smuk og forstaaende Adresse.

Den Distr. Dep. Stor-Sire for Lolland-Falster og Vordingborg, Br. Axel Hansen, er Medlem af Logen.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 88, Logekassens Formue 2389 Kr. 73 Øre, de særlige Fonds 15,444 Kr. 94 Øre og Enkefondens 39,502 Kr. 21 Øre.

LOGE NR. 39 SCT. KJELD

Den første kendte Odd-Fellow i Viborg var Br. Fabrikant Th. Fr. A. Olwig, der var bleven optaget i Loge Nr. 14 Sct. Olaf den 2. Juni 1885. Han var meget stærkt interesseret i Ordenen og dens Arbejde, og ved Paavirkning indenfor sin Omgangskreds søgte han at skaffe Ordenen Tilgang. I 1886 blev Fabrikant Chr. Nielsen optaget i Loge Nr. 18 Absalon i Randers, og 1887 blev Bøssemager Vilhelm Hansen optaget i samme Loge omtrent samtidig med Bøssemager O. P. Ljunggren, der i 1886 var kommen til Byen, og indtil da var Medlem af en københavnsk Loge. Disse fire Brødre kom, som naturligt er, ofte sammen og drøftede Ordensinteresser, og i 1892 fik Br. Olwig udvirket, at Stor-Sire Petrus Beyer kom til Viborg for, for en indbudt Kreds, at holde et Foredrag om Ordenen og dens Arbejde. Imidlertid gik det dog lidt smaat med Tilslutningen, og først i 1897 meldte Trangen til en Forening sig. Der var paa dette Tidspunkt ialt ti Brødre i Byen, og disse ti stiftede i Br. Vilhelm Hansens Hjem Foreningen Sct. Kjeld, vistnok med Br. Sadelmager Hornsleth som Formand og Br. Fabrikant Julius Brems som Sekretær. Der blev ogsaa valgt en Kasserer, men hvem det var vides ikke. I det hele taget er det ret vanskeligt at faa Rede paa Foreningens Historie, idet alle dens daværende Papirer og Protokoller gik til Grunde ved en Brand i 1913.

Foreningens Navn Sct. Kjeld skal hentyde til Viborgs Skytshelgen, en navnkundig Provst, der levede og virkede dér i Byen i det 12. Aarhundrede, og som i 1189 blev optaget blandt Helgenerne og kanoniseret. Han skal efter de historiske Overleveringer at dømme have været en meget varmhjertet og hjælpsom Mand, ikke mindst mod Syge

og Fattige, noget der meget mishagede de Viborg Kanniker. Navnlig var det helt galt, da han en Gang solgte nogle rige Gaver, han havde faaet, og brugte Pengene til Hjælp til Fattigfolk. Det endte med, at Kannikerne forjog ham. Men da han derefter rejste til Rom og klagede sin Nød for Paven, blev man tvungen til paany at indsætte ham i hans Embede ...

Sct. Kjeld-Logens meget skønne Alter

Efter at Foreningen Sct. Kjeld var bleven stiftet, holdt den i nogen Tid et Møde hver 14. Dag, skiftevis i Brødrenes Hjem, og man søgte desuden Føling med Ordenslivet paa den Maade, at altid et af Foreningens Medlemmer var til Stede ved Moderlogen, Nr. 18 Absalons Møder for hjemme at kunne gøre Rede for, hvad der var sket og forhandlet. Efterhaanden blev Medlemstallet imidlertid saa stort, at man maatte opgive Møderne i Hjemmene, og der kom herefter en Tid, der var lidet hyggelig og lidet formaalstjenlig, fordi man maatte flakke hjemløse rundt fra det ene Hotel til det andet. I 1907 fik man imidlertid fat i et Lokale, der var egnet til Foreningsbrug, fik det møbleret ved Hjælp af et Tilskud fra Moderlogen og tilbragte her nogle gode og hyggelige Aar med Br. Vilh. Hansens Hustru, Tante Thora kaldet mellem Brødrene, som en saare elsket og altid glad og fornøjelig Værtinde. Samtidig hermed var man saa smaat begyndt paa at drøfte Spørgsmaalet om Foreningens Overgang til Loge og havde stiftet et lille Aktieselskab med det Formaal for Øje at skaffe de fornødne Penge til Veje. Men Tiden gik, og man kom ikke synderligt videre. Det hele var jo ikke saa ligetil, naar det kom til Stykket, og det fulde Brodertal havde man endnu ikke naaet.

I 1910 fik man imidlertid den senere Stor-Sire, daværende Ex.-Mester Chr. Skeel til, for en indbudt Kreds, at holde et Foredrag om Ordenen, dens Maal og dens Midler, og det viste sig, at dette Foredrag havde gjort sin gode Nytte. Kort

efter meldte der sig fire Viborg-Borgere til Optagelse i Ordenen, og senere kom nye til, saaledes at Logen kunde indstiftes den 27. Oktober 1912 med 33 Medlemmer.

Dens første Embedsmænd var Brødrene Justitssekretær ved Viborg Overret Emil W. Reisz som Over-Mester, Bagermester N. A. Christensen som Under-Mester, Manufakturhandler Carl Malling som Sekretær, Overretssagfører Asger Dahl som Kasserer og Bøssemager Vilhelm Hansen som Skatmester.

Logen har til Huse i Ejendommen Sct. Mathiasgade 16—18, der foruden de fornødne Lokaler og Selskabslokaler til Logens Brug indeholder Forretningslokaler og Privatbeboelse. Ejendommen tilhører et Ejendomsselskab indenfor Broderkredsen. Logen har ingen Legater. Derimod har den en Fond, hvis Opgave det er at yde de Efterladte et Beløb paa 1000 Kr. ved en Broders Død, og denne Opgave har Fonden hidtil kunnet løse. Den har endvidere den Opgave at træde hjælpende til ved Sygdom og hvor Nød blandt Broderskabet gør det nødvendigt. Dens Kapital er for Tiden 3500 Kr.

Logen afholder hvert Aar en Julekoncert til Fordel for Byens tavse Fattige. Den har ikke udsendt noget Festskrift i Anledning af 25 Aars Jubilæet i 1937, men skænkede i Stedet for Viborg Amts og Bys Sygehus et Radioanlæg til en Værdi af ca. 2800 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 92, Logekassens Formue 13,681 Kr. 92 Øre, de særlige Fonds 2091 Kr. 19 Øre og Enkefondens 24,712 Kr. 99 Øre.

LOGE NR. 40 KONG SKJOLD

Odd-Fellow Foreningen Kong Skjold i Holbæk, der var den første Begyndelse til Logen af samme Navn, blev stiftet den 22. Januar 1898. Naar just Navnet Kong Skjold blev valgt, skyldes det den sagnagtige Overlevering, at Kong Skjold landede — om ikke just i Holbæk — saa i hvert Fald i Egnen deromkring, og at han af Saxo skildres som den, der i en forvirret og opløst Tid skaffede Fred og Orden i Landet og vandt Folkets Kærlighed ved at forbedre Lovene, betale de Fattiges Gæld, hjælpe de

Trængende og lade de Syge helbrede. — Foreningens Stiftere var Vandværksbestyrer Flindt, Restauratør Aug. Hansen, Rebslager Holst og endelig Lærer J. P. Jensen, nu Stensmark, og nu boende i Aarhus og Broder af Loge Nr. 32 Esbern Snare.

Det varede seksten Aar, inden Foreningen blev til Loge, idet den indstiftedes den 15. Februar 1914 med 37 Medlemmer. Desuden blev 8 nye Brødre optaget paa selve Stiftelsesdagen. Stifterne og Logens første Embedsmænd var Brødrene Bankdirektør Bierbum, Konsulent K. M. Jensen, Sagfører Chr. Christiansen, Proprietær Jacob Jacobsen og Bankbestyrer K. S. Nielsen, henholdsvis som Over-Mester, Under-Mester, Sekretær, Skatmester og Kasserer.

Men lad os, inden vi gaar videre, give et lille Rids af den Forenings Historie, der til sidst førte til Dannelsen af Logen. Den er baade interessant og lærerig, fordi den viser, hvor vanskeligt det sikkert ofte har været og ofte kan være at komme til Vejs Ende. Vi har nævnt, at Foreningen blev stiftet den 22. Januar 1898, vi har nævnt dens Stiftere og kan tilføje, at Medlemstallet var syv, at Restauratør Aug. Hansen blev Formand og at man fik Lokaler i dennes Restauration i Børsen. Af Protokollen fremgaar det, at man holdt Møde to Gange om Maaneden, og at der blev vedtaget Love for Foreningen. Men samtidig giver en Gennemgang af Protokollen det Indtryk, at Interessen hurtigt var dalende. I 1901 vedtoges det at rette en Henvendelse til Stor-Sire Petrus Beyer om at holde et Møde i Byen for at faa mere Liv i Foreningen. Mødet blev imidlertid ikke til noget. Det hele blev sløjere og sløjere, og efter den 9. Marts 1901 kom der et Tidsrum paa halvandet Aar, hvor Protokollen slet ikke er ført.

Men den 19. September 1903 vaagnede Foreningen igen til nyt Liv. Der blev ved dette Møde optaget tre nye Medlemmer, der alle kom til at betyde meget for Foreningen, der blev udarbejdet nye Love og et Arbejdsritual, og Tanken om at faa afholdt et Møde med Stor-Sire Petrus Beyer som Taler blev endelig til Virkelighed. Mødet, der fandt Sted den 7. Februar 1904, var besøgt af ca. 200 af Byens og Omegnens Beboere og var overmaade vellykket. Petrus Beyer fangede som sædvanlig alles Interesse ved et livfuldt og indtrængende Foredrag, og Mødet sluttede med en Festmiddag, hvori 54 Personer deltog. Mødet satte, som man havde haabet det, Liv i Arbejdet, og der blev straks efter optaget 5 nye Medlem-

mer i Foreningen og i Ordenen. Humøret steg højt, og man begyndte at planlægge Oprettelse af en Loge. Men det varede ikke længe, inden Humøret paany begyndte at dale. Man skiftede et Par Gange Ledelse og Mødested, og nu kommer der atter et Tidsrum, hvor det var sløjt med Møderne, og hvor der ingen Protokol er ført. Først den 19. December 1907 ses der at være afholdt et Møde, hvorunder Foreningens Formue blev gjort op til 19 Kr. 32 Øre, hvoraf de 18 Kr. blev udbetalt 2 Enker.

Og Tiden ruller videre. I de følgende fem Aar sker der intet. Men saa viser den Mand sig, som hurtigt skulde faa det hele i Gænge. Manden var Bankdirektør Bierbum. Han var i 1910 blevet optaget som Medlem af Loge Nr. 9 Andreas, og den 6. Januar 1912 indkaldte han til et Møde paa Grand Hotel, et Møde, der fik det Resultat, at ni Brødre blev enige om at fortsætte Foreningen under det gamle Navn Kong Skjold. Der holdtes Møder to Gange om Maaneden, Br. Bierbum blev Formand, og under hans meget energiske Ledelse voksede Foreningen til 22 Medlemmer inden Aaret var til Ende.

Men endnu større Betydning i Foreningens Historie fik Aaret 1913. Det begyndte med, at der blev nedsat et Udvalg til Dannelsen af en Loge og Fremskaffelse af Lokaler, og i Mødet den 10. Marts meddelte Br. H. H. Christiansen, at han havde taget en Ejendom, Holbæk Slot kaldet, paa Haanden for en Pris af 28,600 Kr. Der blev straks dannet et Aktieselskab til at fuldbyrde Købet, og Kapitalen 15,000 Kr. blev fordelt mellem Brødrene med 250 Kr. pr. Aktie. Br. Christiansen blev Selskabets Formand, man solgte et Par Byggegrunde fra Ejendommen, opførte den nuværende Logebygning, og den 13. Oktober 1913 blev Salen taget i Brug som Foreningslokale. Og det var naturligvis et stort Øjeblik i Foreningens Historie. Herefter skred Arbejdet med at danne Loge hurtigt fremad. Stor-Siren var kommen til Stede ved det første Møde i 1914, blandt andet for at meddele, at Logens Indstiftelse kunde finde Sted den 15. Februar. Dette skete ogsaa. Foreningen Kong Skjolds Saga var ude. Logen Kong Skjold var bleven til Virkelighed efter seksten trange Aars Forløb og med Hjem paa gammel historisk Jord.

Ejendommen Holbæk Slot ligger paa det gamle Holbæk Slots Grund, og de gamle Kældere med deres metertykke Mure bruges endnu. Desuden er en Del af

den gamle Slotsgrav bevaret. Slottet menes at være gaaet til Grunde i Svenskekrigens onde Tider. Ejendommen blev indviet til Logebrug samtidig med Logens Indstiftelse og rummer blandt andet Logesal, Forværelse, Kandidatværelse samt 4 Værelser, der benyttes af Logen som Selskabslokaler.

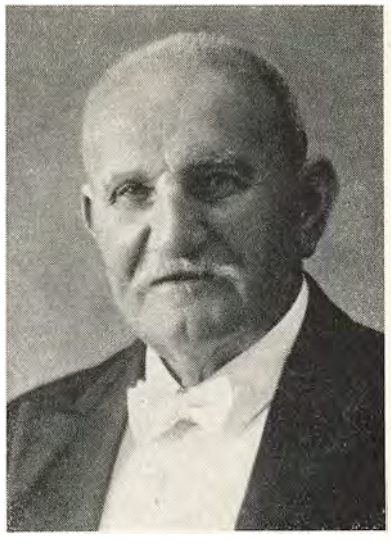

Laur. Hansen
Logens Æresmedlem

Logen har intet Alderdoms- eller Enkehjem, men der er Planer fremme om at erhverve en Ejendom til dette Brug. Den ejer et Legat: Br. Emil Jensen og Hustrus Mindelegat stort 1000 Kr., stiftet i 1938. Kapitalen er urørlig, medens Renterne skal anvendes til at holde trængende Brødre godstaaende. Endvidere ejer Logen følgende Fonds: Ejendomsfonden med en Formue for Tiden paa 22,636 Kr. og Broderfonden, hvis Formue for Tiden er 12,000 Kr., og som forøges ved frivillige Bidrag fra Brødrene samt et fast aarligt Kontingent fra de Brødre, der ønsker at være Medlem. Dens Opgave er at yde Laan til Brødre i Trangstilfælde. Endelig har Logen en Begravelseskasse, der udbetaler Begravelseshjælp til Efterladte efter de Brødre, der er Medlemmer af Kassen.

Logen uddeler hvert Aar ind under Jul Gaver til Fattige og har i de sidste 15 Aar udbetalt ca. 11,000 Kr. Endvidere har Logen i flere Aar hver Sommer holdt en Fest for Byens ensomme Gamle og indbudt en Broder fra en københavnsk Loge og dennes Hustru til et 10 Dages vederlagsfrit Ferieophold paa Holbæk Slot. Det sidste Par Aar har der dog været 2 Hold saadanne Gæster. Logen støtter Asyl og Fritidshjem med aarlige Bidrag og ydede efter Verdenskrigen 10 Wienerbørn Klæder og Ophold i et halvt Aar. Omkostningerne herved, ca. 5000 Kr., blev indsamlet blandt Brødrene.

Logen har et Æresmedlem, Br. forhenværende Musikdirektør, Pianohandler Laur. Hansen, der er født den 26. Februar 1860 og optaget i Ordenen den 15. Februar 1914 samtidig med Logens Stiftelse. Han har lige siden da været Logens Organist, og han er det endnu den Dag i Dag. Møde efter Møde, Aar efter Aar, har han trofast siddet ved sit Orgel og beriget baade Møderne og Gradearbejdet

med sit skønne og sjælfulde Spil. Intet Under derfor, at han er en baade elsket og højt skattet Broder, for øvrigt ikke alene for sit skønne Orgelspil, men ogsaa fordi han er en sjælden brav og trofast Broder.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 91, Logekassens Formue ÷ 175 Kr. 12 Øre, de særlige Fonds 24,230 Kr. 48 Øre og Enkefondens 48,518 Kr. 30 Øre.

LOGE NR. 41 PETRUS BEYER

I September 1905 blev Repræsentant Søren Pedersen af Thisted indviet i Loge Nr. 27 Ansgar i Aalborg og blev derved det første Medlem af Odd-Fellow Ordenen i Thisted. I 1906 blev Repræsentant Peter Agerholm indviet i Loge Nr. 34 Dannebrog i Holstebro. I Marts 1907 indviedes Slagtermester Martin Agerholm i Ansgar-Logen, og i Oktober 1907 kom Barbermester Georg Behr til, ligeledes indviet i Ansgar-Logen. Nu var man altsaa fire Brødre, og disse Brødre kom ofte sammen i hinandens Hjem for at drøfte Ordensspørgsmaal, ikke saa sjældent tillige sammen med Brødre fra Aalborg eller andre Byer, der var paa Besøg i Thisted. Under disse Sammenkomster drøftede man ogsaa Tanken om Oprettelsen af en Odd-Fellow Forening med Dannelsen af en Loge for Øje, og Resultatet blev, at man den 16. September 1908 i Br. Søren Pedersens Hjem stiftede Foreningen Petrus med Søren Pedersen som Formand. Br. Ex.-Mester Fr. Dehlholm fra Loge Nr. 32 Esbern Snare var til Stede ved denne Lejlighed og var, ikke mindst i den første Tid, Foreningen en god Støtte.

I det første Aar afholdt Foreningen ikke regelmæssige Møder, men laa dog ikke derfor paa den lade Side. Den 17. Februar 1909 holdt Stor-Sire Petrus Beyer saaledes, paa Foreningens Foranledning, et Foredrag i Thisted for en indbudt Kreds af Damer og Herrer, der følte sig stærkt tiltalt af det, de gennem Foredraget lærte om Ordenen. Og den 19. September 1911 holdt daværende Spec. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel et Foredrag, ligeledes for en lignende indbudt Kreds om Ordenens Maal og Midler, et Foredrag, der faldt i god Jord hos den stærkt interesserede Forsamling.

Saa gik Tiden, og der var stadig jævn Tilgang til For-

Logebygningen i Holbæk

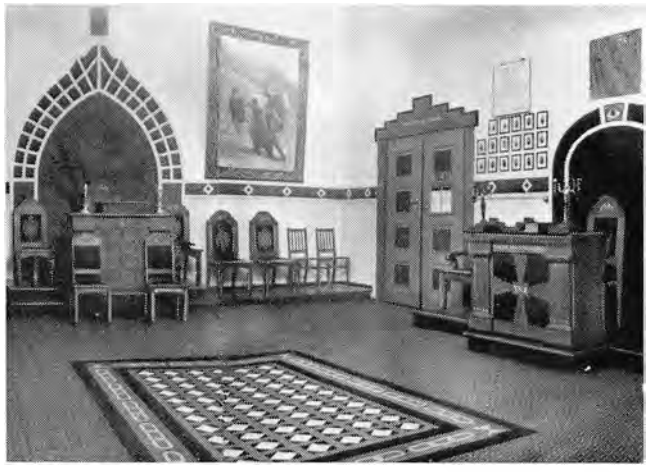

Logesalen i Holbæk

Logesalen i Thisted

Logebygningen i Thisted

Logebygningen i Skive

Logesalen i Skive

Logebygningen i Vejle

Logesalen i Vejle

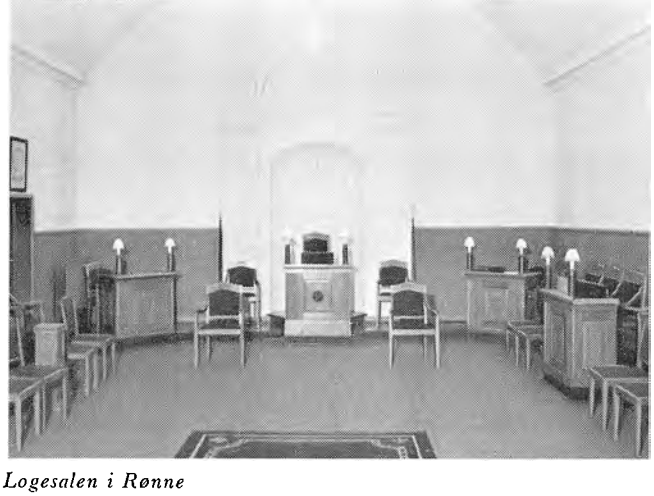

Logesalen i Rønne

Logebygningen i Rønne

Logebygningen i Herning

Logesalen i Herning

eningen, saa den i April 1913 talte 25 Medlemmer. Samme Aar var man begyndt at drøfte Spørgsmaalet om Købet af en Ejendom til Logebrug, og man saa ogsaa paa forskellige. Imidlertid fandt man ingen, der var egnet, og sluttede derfor Kontrakt med Ejeren af Hotel Aalborg om, at han skulde bygge for Foreningen, og at Foreningen, eller rettere den da forberedte Loge, skulde leje Lokaler for en aarlig Leje af 475 Kr. og uopsigelig i 10 Aar. Medens Byggeriet stod paa, indmeldte otte Brødre fra Hurup og en fra Vestervig sig i Foreningen, og ved Bygningens Indvielse og Logens Indstiftelse den 13. April 1914 kom Logen saaledes til at tælle 34 Brødre. Desuden indviedes der 7 nye Brødre paa Logens Indstiftelsesdag. Logen begyndte altsaa sin Tilværelse med 41 Brødre.

C. P. Clausen
Logens Æresmedlem

Til Logens første Embedsmænd valgtes, som Over-Mester Br. Chr. Rødbro, som Under-Mester Br. Lauritz Hancke, som Sekretær Br. Georg Behr, som Kasserer Br. B. Jensen og som Skatmester Br. Yde-Poulsen.

Br. C. P. Clausen, der er født den 22. Februar 1872 og optaget i Ordenen den 11. September 1911, er Logens Æresmedlem. Br. Clausen har været Logens Ceremonimester siden dens Stiftelse i 1914, og som Tak for det meget formfulde og smukke rituelle Arbejde, han altid skabte, til lige Glæde saavel for Logens gamle som de nye Brødre, blev han ved sit 25 Aars Jubilæum som Ceremonimester i 1939 udnævnt til Logens Æresmedlem.

I Aarene 1929–30 opførte Logen sin egen Bygning, hvis Indvielse fandt Sted den 28. September 1930. Paa Grunden findes endnu et ældre Forhus, der udlejes.

Logen ejer Br. A. P. Andersens Legat, stort 2500 Kr., stiftet den 13. April 1939 i Anledning af Logens 25 Aars Jubilæum. Renterne uddeles hvert Aar den 18. Januar, Legatstifterens Fødselsdag, til een eller flere trængende Brødre. Desuden et Legat paa 2000 Kr. kaldet Blikkenslagermester H. C. Handest og Hustrus Mindelegat.

Endvidere ejer Logen en Hjælpefond, stor for Tiden ca. 10,000 Kr., til Støtte

for Brødre, der er kommen i øjeblikkelige Vanskeligheder. Fonden vedligeholdes ved et maanedligt Kontingent paa 50 Øre fra hver Broder.

Logen foranstalter hvert Aar umiddelbart før Jul en Kirkekoncert ved Hjælp af stedlige Kræfter, og hele Indtægten anvendes til Beklædningshjælp til fattige Børn. Paa sin 25 Aars Jubilæumsdag den 13. April 1939 fik Logen overrakt adskillige smukke Gaver til Selskabslokalernes Udsmykning, deriblandt fra Brødrenes Hustruer og Logens Enker en prægtig Lysekrone. Selv skænkede Logens Brødre til Byens Børneasyl en Skabsgrammofon og et kontant Beløb af 500 Kr.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 68. Logekassens Formue 1220 Kr. 38 Øre, de særlige Fonds 32,029 Kr. 88 Øre og Enkefondens 34,703 Kr. 63 Øre.

LOGE NR. 42 ERIK HOLST

I et saare interessant Værk, Mindeblade kaldet, som denne Loge udsendte i Anledning af 25 Aars Jubilæet den 15. November 1939, findes følgende Indledning:

– Paa første Side i Odd-Fellow Foreningen Erik Holst's første Forhandlingsprotokol læses følgende:

Søndag den 3. November 1907 samledes fire Odd-Fellow Brødre paa Hotel Phønix i Samvær med Br. Leisner fra København.

Man enedes om at stifte en Forening i Skive og efter Forslag af Br. Leisner at kalde Foreningen Erik Holst efter afdøde Fysikus Holst i Ringkøbing, hvilket man eenstemmig vedtog, idet Brødrene fandt, at det var et godt Navn for Fremtiden. Der blev derefter vedtaget Love og valgt Bestyrelse.

Som Formand Br. F. W. Meyer, Jernbanerestauratør, som Sekretær Br. M. Sund, Bryggeriejer, som Kasserer Br. Fr. Hansen, Købmand, og som Revisor Br. H. Hansen, Møbelsnedker.

Samtidig enedes man om at afsende Meddelelse til Br. Stor-Sire, Br. D. D. S. S. Guldager og Haand og Hjertes Redaktør, Br. cand. theol. N. C. Beck.

Mødet hævet.

F. W. Meyer, Formand. M. Sund. H. Hansen. Frederik Hansen.

Hermed var altsaa Grunden lagt til en Odd-Fellow Forening i Skive, den Forening, der senere blev til Loge Nr. 42 Erik Holst.

Man finder derefter i samme Værk en ganske kortfattet Redegørelse for, hvad der i Hovedtrækkene skete med denne Forening, indtil den blev indstiftet som Loge den 15. November 1914. Vi gengiver følgende:

Den 26. Januar 1908 fik man Overenskomst med Loge Nr. 34 Dannebrog i Holstebro om Optagelse i denne Loge af Foreningens Medlemmer. Den 22. Marts 1908 optoges 2 nye Brødre og fra 19. Maj s. A. har man fast Mødested paa Hotel Phønix. Den 27. September s. A. holdt Br. Stor-Sire Petrus Beyer Foredrag om Ordenen for en indbudt Kreds. Følgen blev en jævn og stadig Tilgang af nye Brødre. Den 18. Maj 1909 rykkede Foreningen ind i en to Værelsers Lejlighed i Aagade, og der var da 14 Brødre. Nye Love vedtoges den 16. November 1909, og Brødrene Guldager og Leisner kom lejlighedsvis paa Besøg og gav Instruktion. Den 2. Januar 1912 oprettedes en Hjælpefond efter Forslag af Br. Chr. Dahl, der valgtes til Formand. Den 16. Januar s. A. vedtoges det at leje større Lokaler, der toges i Brug den 1. Maj s. A. Den 19. Marts 1912 valgtes Br. Chr. Ramsgaard til Formand, Br. F. Kloch til Sekretær og Br. Th. M. Jespersen til Kasserer. Den 19. September s. A. vedtoges et Forslag om at holde maanedlige Familieaftener, og det bemærkes, at der var god Grøde i Arbejdet, og at Tilgangen af nye Brødre gik jævnt fremad.

Da man var kommen saa vidt, kom Br. Spec. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel den 25. Maj 1913 paa Inspektion og holdt samtidig for en indbudt Kreds et fængslende Foredrag om Ordenen. Og saa begynder Tanken om Bygning og om Loge at spøge. Det meddeles, at Br. A. Linde en Aften i Vinteren 1913 mødte med fuldt færdige Tegninger til en Logebygning, og fra nu af kredsede Tankerne om den store Begivenhed, som var i Vente: Eget Hus – Egen Loge. Den 13. Februar 1914 dannedes saa Aktieselskabet Erik Holst med det Formaal for Øje at bygge Huset, og den 26. Marts s. A. fik Selskabet Købekontrakt paa en Grund i Sallinggade. I Sommerens Løb blev Bygningen opført. Br. A. Linde udførte Tømrerarbejdet, og Br. A. Jespersen Jensen Murerarbejdet. Br. Alfred Nielsen udførte Malerarbejdet og Br. A. Mogensen Dekorationen af Logesalen og den smukke Altertavle. Og den 22. Maj nedlagde Br. Chr. Ramsgaard saa Grundstenen bagved Overstolens fremtidige Plads,

idet han sluttede med Ordene: Sandt Venskab skal opbygge Livet i dette Hus, Kærlighed til Næsten være Brødrenes Smykke og Sandhed skal præge deres Færd.

Og saa kom endelig den store Dag, som Brødrene aldrig glemmer. Den 15. November 1914, Indvielsesdagen. Fra nu af kunde Brødrene arbejde som Loge. Et nyt Afsnit af Broderkredsens Historie skulde begynde. Hvilke Sorger og hvilke Glæder, hvilke Skuffelser og hvilke Sejre skulde Brødrene gaa ind til her ...

Denne korte Fremstilling er ganske interessant, fordi den sikkert er et skeletagtigt Rids over de fleste Odd-Fellow Foreningers Liv, hvor alt til syvende og sidst kun kredser om to Poler: Tilgang af nye Medlemmer og eget Hjem og Loge. Alt andet er kun en kostbar Ventetid med smaa Svinkeærinder paa Vejen.

Som nævnt blev Logen indstiftet den 15. November 1914 og indstiftedes med 33 Medlemmer. Dens første Embedsmænd var Herredsfuldmægtig Chr. Ramsgaard som Over-Mester, Brygger M. Sund som Under-Mester, Stationsmester H.C. Hansen som Sekretær, Tobaksfabrikant Th. M. Jespersen som Kasserer og Murermester Anton Jespersen som Skatmester.

Ejendommen, hvori Logen bor til Leje, og som overtoges af en Byggeforening indenfor Brødrenes Kreds, efterat Aktieselskabet Erik Holst var bleven opløst, blev indviet til Logebrug samtidig med Logens Indstiftelse, og rummer, foruden Logesal og øvrige Lokaler til Logebrug samt Selskabslokaler, tillige seks tre-Værelsers Lejligheder. Logen har ikke noget Alderdomshjem eller Enkebolig, men der findes i Byggeforeningens Love en Bestemmelse om, at Beboelseslejlighederne og andre Lokaler skal udlejes paa bedste Maade, indtil Foreningens økonomiske Forhold gør det muligt til trængende Medlemmer at bortskænke eller muligt for nedsat Betaling at udleje een eller flere Lejligheder.

Logen ejer et Legat, nemlig Br. Poul Søndergaards Legat for Brødre i Nykøbing Mors, hvor Odd-Fellow Foreningen M. C. Holm har Hjemsted. Legatet bestaar af en Ejendom dér i Byen. Endvidere ejer Logen følgende Fonds: Broderfonden til Sikring af indtil 1000 Kr. til enhver afdød Broders Enke. Medlemsskabet er dog ikke pligtigt. Desuden en Reservefond, der bestaar af en skænket Kapital paa 400 Kr. og saadanne Beløb, som senere maatte blive tillagt Fonden. Dens Formue anvendes efter Logens Bestemmelse til Afholdelse af nødvendige Udgifter, som Logekassen ikke magter at afholde, men anvendte Beløb skal, saa snart Logen

bliver i Stand dertil, paany henlægges til Reserven. Endvidere en Fond, Erik Holst's Hjælpefond, hvis Midler blandt andet tilvejebringes ved en maanedlig Ydelse af 1 Kr. fra hvert Medlem, Gaver i Anledning af Lykønskninger til Fødselsdage og andre frivillige Gaver. Dens Formaal er at yde Hjælp til Enker, Forældreløse og ældre Brødre, at hjælpe Brødre til at holde sig godstaaende under foreløbig vanskelige Forhold og at øve anden Velgørenhed. Endelig en Fond, Sorg og Glæde, hvis Midler tilvejebringes ved et maanedligt Kontingent af 50 Øre fra hvert Medlem og som anvendes, hvor Logekassens Midler ikke staar til Raadighed. Logen afholder hvert Aar en Julekoncert til Fordel for Byens tavse Fattige.

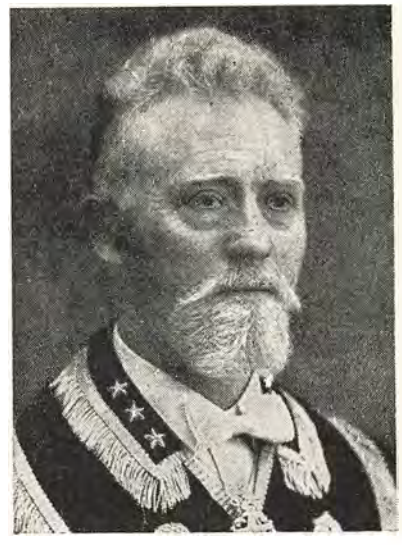

Chr. Dahl
Logens Æresmedlem

Den Distr. Dep. Stor-Sire for det nordvest-jydske Distrikt, Br. M. Holm, er Medlem af Logen.

Br. Ex.-Mester og 2.-Stor-Repræsentant Chr. Dahl er Logens Æresmedlem. Han er født den 21. Oktober 1867 og blev optaget i Ordenen den 17. Maj 1909. Br. Chr. Dahl var meget virksom ved Logens Stiftelse. Han blev dog ikke Valgembedsmand, men hans repræsentative Skikkelse og værdige og rolige Optræden i Forbindelse med hans brændende Kærlighed til Ordenen og dens Formaal, gjorde ham selvskreven til at indtage Sædet i den tomme Ex.-Mester Stol ved Logens Stiftelse. Efter Forløbet af Logens første Termin blev han valgt til Under-Mester og virkede derefter som Over-Mester fra 1919—22.

Hans Virkelyst og hans varme Hjerte har i høj Grad præget Logen, og han er blandt andet Fader til Hjælpefonden og Broderfonden.

Som indledningsvis bemærket har Logen i Anledning af sit 25 Aars Jubilæum udsendt et interessant og særpræget Festskrift, Mindeblade kaldet, der sikkert i Hovedsagen skyldes dens Over-Mester, Hjalmar Kjems Idé og Arbejde. Foruden en udmærket Levnedstegning af den Mand, der har givet Logen Navn, Br. Erik Holst, og nogle smukke Mindeord om den Broder, der var medvirkende ved Foreningens Stiftelse, Charles Leisner, indeholder dette 400 Sider store Værk Skil-

dringer af alle Logens Brødre gennem de svundne Aar, deres Liv og Gerning, ledsaget af et Billede af hver enkelt Broder og dennes Hustru. Aldeles bortset fra, at det utvivlsomt har været et ofte vanskeligt og brydsomt Arbejde at skaffe alle disse Skildringer til Veje, og bortset fra den personal-historiske Værdi de har, giver de i al deres brogede Skiften et saare levende Billede af en Loges Broderskab, af den enkeltes aandelige Indstilling og af den enkeltes Livskaar – et Billede, der baade er interessant og fuld af god Lærdom. Det viser nemlig, at det stadig er muligt at samle vidt forskellige Mennesker til eet Hele, naar man samler dem om en Tanke og en Gerning, der ejer Menneskekærlighedens Livsværdi og Livskraft og ikke blot hører Dagens skiftende Strømninger til.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 109. Logekassens Formue 1184 Kr. 38 Øre, de særlige Fonds 4852 Kr. 91 Øre og Enkefondens 59,792 Kr. 98 Øre.

LOGE NR. 43 ENTWISLE

Den 4. December 1898 stiftedes der ved en Sammenkomst paa Hotel Royal i Vejle en Odd-Fellow Forening, som man gav Navnet Vejle. Stifterne, der alle en Tid i Forvejen var optaget i Loge Nr. 25 Horsia, Horsens, var Købmand Hans W. Andersen, Købmand Sophus Warburg, Grosserer C. S. Nielsen, Købmand Andreas Andersen, Bagermester P. Agerholm Jensen, Bagermester Marius Madsen, Handelsagent L. Nicolai Wimmelmann, Handelsagent Henrik Blichfeldt, Murermester Hans Chr. Petersen og Købmand C. C. Forup. Om denne Forening kan man i Horsens Logens Festskrift fra 1915 læse følgende:

Medens Tilgangen til Logen – altsaa Horsia-Logen – hidtil paa en enkelt Undtagelse nær havde fundet Sted blandt Borgerne i Horsens, kom det nu til Logens Kundskab, at der i vor sydlige Naboby, Vejle, fandtes adskillige Borgere, som nærede Interesse for Ordenen, og som man kunde vente vilde slutte sig til den gennem Horsia-Logen, naar der blev givet dem direkte Lejlighed dertil. Dette skete da derved, at Logen, efter at den havde faaet Br. Stor-Sires Løfte om hans personlige Bistand, lod afholde et offentligt Møde paa Hotel Royal i Vejle den 14. Februar 1898, hvor

Br. Stor-Sire paa sin sædvanlige blændende og fængslende Maade holdt et Foredrag om Odd-Fellow Ordenens Maal og Veje. Frugten af det afholdte Møde viste sig hurtigt, idet Købmand Sophus Warburg og Købmand Andreas Andersen og dennes Søn Købmand Hans W. Andersen, Købmand C. S. Nielsen og flere andre kort efter blev optaget i Horsia-Logen. Medlemslisten for denne Loge viser for øvrigt, at Warburg allerede blev optaget den 10. Marts, C. S. Nielsen den 17. Marts og Andersen og Søn den 14. April.

Navnlig Br. Warburg og Br. Andreas Andersen viste sig hurtigt at være Brødre, hvis Interesse for Ordenen, Horsia-Logen har Grund til at være taknemmelig for. De arbejdede med Iver og Held for god Tilgang, og længe varede det ikke, før disse Brødre kunde meddele, at Odd-Fellow Foreningen Vejle var stiftet med Br. Andreas Andersen som Formand.

Vejle-Brødrenes Trofasthed mod Ordenen har holdt sig usvækket gennem Aarene og den bedste Forstaaelse har stadig hersket, ligesom Horsens-Brødrenes Tilslutning til Besøg i Vejle, det være sig i glædelige eller i sørgelige Anledninger, altid har været stor.

Foreningen Vejle tæller nu 30 Brødre af vor Loge og dens Overgang til Loge er nær forestaaende. Dens nuværende Formand er Br. Skrædermester M. B. Mathiesen af Loge Nr. 20 Holger Danske ...

Saavidt Horsia-Logens Festskrift. Desuden kan det oplyses, at denne Loges Over-Mester og dens virksomme Kraft gennem mange Aar, Snedkermester Hans Clausen, var med ved Foreningens stiftende Møde og ydede Vejle-Brødrene al mulig Bistand og Vejledning til Foretagendets Fremme.

Men lad os se, hvad Entwisle-Logen gennem sin Forhandlingsprotokol fra Foreningstiden har at fortælle. Der fortælles blandt andet:

Odd-Fellow Foreningen Vejle er stiftet den 4. December 1898 og den drivende Kraft her var ganske afgjort Br. Andreas Andersen, som sammen med Brødrene Sophus Warburg og C. S. Nielsen stiftede Foreningen. Virksom herved med Raad og Daad var Br. Ex.-Mester Hans Clausen af Horsia-Logen, og Foreningen er ham og Brødrene i Horsia-Logen megen Tak skyldig for Raad og Støtte særlig i Foreningens første Aar. Gang efter Gang ser man, at Brødrene i Vejle maa ty til Br. Hans Clausen eller andre Ex.-Mestre i Horsia-Logen, som altid er parat til

at yde Brødrene i Vejle Raad, Vejledning og Støtte, ogsaa af økonomisk Natur. Foreningen fik ret hurtigt stor Tilgang, saaledes at man, efterat de første Møder var afholdt, i Br. Andreas Andersens private Hjem i Søndergade Nr. 14, maatte se sig om efter et passende Lokale hvad man ogsaa hurtigt fandt og lod indrette med en efter Datidens Forhold ikke ringe økonomisk Udgift. Dette skabte endnu større Tilgang, saaledes at Brødrene allerede omkring Aarhundredskiftet begyndte at lægge Planer om Stiftelsen af en Loge. Men Udgifterne virkede afskrækkende, og efterhaanden begyndte Interessen at slappes, skønt Br. Andreas Andersen udførte et overordentlig stort Arbejde for at holde Interessen fast gennem Foredrag og Drøftelser om Ordensarbejdet. Det, der særlig interesserede, var Syge- og Begravelseshjælpen, men ogsaa Ritualet drøftedes ofte. Det lykkedes Br. Andreas Andersen og Br. Warburg at knytte Forbindelse med Br. Stor-Sire Petrus Beyer og Br. Distr. Dep. Stor-Sire Erik Holst i Ringkøbing, og disse Forbindelser var til stor Fordel for Br. Andreas Andersen, hvis Taler og Drøftelser i Foreningen ofte bærer tydeligt Præg af Paavirkning og Tilskyndelse fra disse to udmærkede Brødres Side.

Gennem alle de Aar, Foreningen bestod, opretholdtes et nøje Samarbejde med Horsia-Logen, der efter Foreningens Love skulde besøges af 2 Brødre fra Foreningen hver Mødeaften. Det var paalagt Brødrene fra Vejle altid at møde i Kjole og Hvidt, og Forsyndelser mod denne Bestemmelse medførte en Bøde paa 2 Kr. Idéen med at sende Repræsentanter til Horsia-Logens Møder var god. Forbindelsen slappedes aldrig, og den førte desuden med sig, at Logen den Dag i Dag føler sig knyttet til sin Moderloge med saa stærke Baand, som maaske ikke er Tilfældet for nogen anden Loge.

Trods alt dette kunde man alligevel ikke gennemføre de store Planer om Stiftelsen af en Loge. Man ligefrem slæbte sig igennem Tiden, og flere Forsøg paa at danne Loge blev kun ved Tanken. Det var, som om man manglede en yngre Broder, der kunde slaa i Bordet for Brødrene og sige: Nu skal det være.

Under disse Forhold kom Br. Skrædermester M. B. Mathiesen til Byen. Han var Medlem af Loge Nr. 20 Holger Danske og nærede meget stor Interesse for Odd-Fellow Sagen. Han fik i nogle Aar sat, om man maa sige, Skub i Foreningen, og atter kom Logedannelse paa Tale. Men nogle af de ældre Brødre veg tilbage,

fordi som de sagde: Vi har det egentlig meget bedre i Foreningen. Skal vi nu til at danne Loge, skal vi bruge mange Penge, og der bliver en hel Masse Arbejde med Indvielse og Gradetildelinger ... Foreningen gled saa tilbage i de gamle Folder, men Br. Mathiesen slog aldrig Tanken ud af Hovedet.

Uden nogen egentlig paaviselig Grund henvendte imidlertid saa flere af Byens Borgere sig om Optagelse i Foreningen, og dette gav Arbejdet et Skub fremad. Foreningen, som i et Par Aar kun havde holdt Møder af og til hos forskellige Brødre, fik atter lejet et Lokale, hvad der medførte yderligere Tilgang, og disse yngre Brødre var stærkt opsatte paa at faa en Loge dannet. I Begyndelsen af Aaret 1914 var Stemningen derefter blevet aldeles overvejende for Logedannelsen, og man indrykkede Kundgørelser i Byens Blade om Køb af en Ejendom. Der fandtes dog ikke nogen, som var passende. Enten laa de for afsides eller ogsaa var de for dyre.

Men saa fik man pludselig Tilbud paa Ejendommen Koldingvej Nr. 1, man dannede paa Br. Mathiesens Tilskyndelse et Byggeselskab, som købte Ejendommen og lod en Tilbygning opføre, hvori man indrettede Logesal og Selskabslokaler, og efter mange Genvordigheder stod denne Bygning færdig saaledes, at den kunde indvies til Brug for en Loge. Og den 2. Juli 1916 indstiftedes saa Loge Nr. 43 Entwisle.

Gæld var der nok af, og mange af de gamle Brødre saa med Forfærdelse Fremtiden i Møde. Men Grundlaget var sundt nok, og nu i 1941, 25 Aar efter Stiftelsen, er Gælden bragt ud af Verden, og Logen har oparbejdet en Formue paa omkring 150,000 Kr. – et Resultat, som de gamle Brødre fra dengang, der nu ligger under Mulde, vilde have anset for en Luftspejling. Men at man alligevel nu mindes dem med Glæde og Taknemmelighed, fordi deres Betænkeligheder dengang udsprang af Kærlighed og Omsorg for den nye Loges Eksistens, er kun naturligt, og en Glæde for dem, der nu er Logens Bærere, er det, at mange af de gamle dog levede saa længe, at de fik set, at det gik fremad. Og ingen glædede sig mere end de.

Den 2. Juli 1916 blev Foreningen Vejle, som nævnt, til Loge Nr. 43 Entwisle, med Navn til Minde om en af Ordenens første store, John Pawson Entwisle, der var den første Dep. Stor-Mester i den Storloge, som Thomas Wildey stiftede i 1821

G. C. C. Egly
Stor-Kapellan

og senere denne Storloges Stor-Sekretær. Logen stiftedes med 46 Medlemmer, og dens første Embedsmænd var Brødrene Skrædermester M. B. Mathiesen som Over-Mester og Købmændene Sophus Warburg, Th. Thomsen, I. I. Christensen og Andreas Andersen som henholdsvis Under-Mester, Sekretær, Kasserer og Skatmester.

Logen ejer ikke egen Ejendom, men Loge Nr. 43 Entwisle Brødres Byggeselskab ejer Ejendommen Koldingvej Nr. 1, der blev købt i 1915, ombygget til Logebrug i 1915–16 og indviet som saadan samtidig med Logens Indstiftelse. Logen raader over Logesal med tilhørende Forværelse, Kandidatværelse og Arkiv paa 2. Sal og Selskabslokaler, Værtindelejlighed og Garderobe paa 1. Sal. Desuden rummer Ejendommen 4 Beboelseslejligheder til Udleje. Rebekka-Loge Nr. 18 Vesta benytter ogsaa Logens Lokaler som Lejer.

Logen ejer ingen Legater. Den har derimod en Alderdoms- og Hjælpefond, hvis Formue for Tiden er 9096 Kr. 85 Øre, bestemt til at understøtte ældre og trængende Brødre. Den er skabt ved det Beløb, der af Horsia-Logen blev skænket Entwisle-Logen ved Overgangen til Loge samt ved Kapitalisering af de Logen tilhørende Livsforsikringspolicer.

Desuden en frivillig Fond, hvis Indtægt er et maanedligt Bidrag paa 50 Øre for hver Broder og Gaver ved Fødselsdage og andre Lejligheder. Den ejer for Tiden 726 Kr. 20 Øre og anvendes til Gaver, Blomster, Kranse og lignende Udgifter. Endelig er der af Brødrene oprettet en privat Begravelses- og Hjælpefond Samaritanen kaldet, der er vokset til 56,289 Kr. 08 Øre. Den yder dels 1000 Kr. ved Dødsfald blandt Medlemmerne og dels yder den Hjælp paa anden Maade, naar Nød og Trang er til Stede.

Logen har i de sidste 16 Aar hvert Aar afholdt en Julekoncert til Fordel for Byens tavse Fattige.

Broder af Logen H. C. Hansen er Distr. Dep. Stor-Sire for det sydøst-jydske Distrikt. I 1927 indledtes mellem Distriktets 4 Loger paa Foranledning af Br. Hansen

et intimt og frugtbringende Samarbejde, der har været til stor Gavn for Logerne selv, og paa flere Omraader har givet Resultater, der er kommen hele Ordenen til Gode.

Paa Storlogens Møde i 1940 udnævntes Broder af Logen G. C. C. Egly til Stor-Kapellan.

Logen ejer et Bibliotek, der er stiftet ved Br. Eglys Tilskyndelse, og nu rummer den vistnok righoldigste Samling udenfor København af Ordenslitteratur, saavel paa Dansk som paa udenlandske Sprog.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 101. Logekassens Formue 2255 Kr. 32 Øre, de særlige Fonds 9823 Kr. 05 Øre og Enkefondens 53,032 Kr. 63 Øre.

LOGE NR. 44 BURGUNDARHOLM

Odd-Fellow Ordenen paa Bornholm kan, som en Sammenslutning betragtet, sted- og tidsfæstes til Allinge den 1. Januar 1904. Denne Dag blev der nemlig dér stiftet en Odd-Fellow Forening med Navnet Hammershus og med seks Medlemmer, alle boende i Allinge. Foruden disse seks Brødre boede der dog ogsaa nogle enkelte Odd-Fellows i Nexø og Rønne. Indtil 1903 havde der kun været ganske enkelte Odd-Fellows paa Bornholm, men i dette Aar indviedes der, efter Tilskyndelse af Br. Stenværksejer Wiberg i Allinge, fem nye Brødre i denne By, foruden at der fra Nexø optoges to nye Brødre. Dette var, som det vil ses, i Forhold til det tidligere Antal, en stor Tilvækst, og det førte da ogsaa til, at Foreningen Hammershus, som nævnt, blev dannet den 1. Januar 1904. Navnet hentyder naturligvis til Borgen og Fæstningen Hammershus paa Hammer Odde, der rimeligvis er opført i Midten af det 13. Aarhundrede af Lunds Ærkebiskop under de bestandige Stridigheder mellem Kirken og Kongen. Fra Midten af det sekstende Aarhundrede gik Borgen mere og mere i Forfald og er nu kun en – ganske vist pragtfuld – Ruin.

Foreningens Stiftere var Brødrene Stenværksejer Wiberg, Direktør H. Gottspenn, Købmand J. B. Larsen og Branddirektør Bohn med Br. Wiberg som Formand.

Efter at Foreningen var stiftet, viste Tilgangen sig

imidlertid meget ringe, og man blev af den Grund enige om, at det bedste Grosted maatte være Rønne i Stedet for Allinge. Paa et Møde den 30. December 1910 vedtog man derfor Rønne som Foreningens Hjem, og dette viste sig ogsaa at være en klog Foranstaltning. Den lille Broderskare begyndte paany at vokse, og alt udviklede sig paa bedste Maade.

Men et er naturligvis at være Medlem af en Odd-Fellow Forening, fjernt fra Moderlogen – der i dette Tilfælde var Loge Nr. 1 Danmark – og at have sin egen Loge. Det varede derfor heller ikke længe, inden Kravet om en Loge begyndte at spøge, selv om man maaske nok en Gang imellem ængstedes for, at Opgaven skulde være for stor for Kræfterne. Men alligevel – understøttet af Moderlogen – tog man Opgaven op, idet man den 22. August 1915 vedtog at gaa i Gang med de nødvendige Forberedelser til Dannelsen af en Loge. Den 5. Marts 1916 vedtog man at købe en Ejendom i Krystalgade og lade denne indrette til Logebrug. Et Bygge- og Anskaffelsesudvalg blev nedsat, og alle Sejl blev sat til. Ogsaa Brødrenes Damer tog levende Del i Arbejdet og skænkede baade en værdifuld haandkniplet Alterdug og et Gulvtæppe til Logesalen.

Men saa kom Spørgsmaalet om Navnet. Og det var næsten værre at faa klaret end alt det andet. Nogle vilde beholde Navnet Hammershus, andre ønskede, at man skulde vælge det gamle Navn for Bornholm, Burgundarholm – Oldtidsnavnet for Øen, udledet af Burgund, der betyder Borg, og Holm, der betyder Ø. Og Burgundarholm sejrede, navnlig fordi Navnet Hammershus gik igen i saa mange Foreninger paa Øen.

Til den nye Loges Embedsmænd valgte man derefter Brødrene Farvehandler Jens West som Over-Mester, Slagtermester Chr. Holm som Under-Mester, Købmand Viggo Glistrup som Sekretær, Maskinmester Jul. Stibolt som Kasserer og Grosserer Malthe Olsen som Skatmester. Oprindeligt var Br. Branddirektør Emil Bohn, som en af Logens mest trofaste og mest virksomme Brødre, valgt til Over-Mester, men han maatte paa Grund af Sygdom bede sig fritaget for Hvervet.

Den 16. September 1916 blev saa den købte Ejendom indviet til Logebrug, og samme Dag blev Logen indstiftet med 32 Medlemmer. Den følgende Dag indviedes derefter 11 nye Brødre, og Logen begyndte saaledes sin Tilværelse med 43 Brødre.

Da Rebekka-Søstrenes Spædbørnshjem i Hørsholm skulde økonomisk fæstnes, blev der nedsat en Komité med Øens Amtmand i Spidsen til at forestaa en Indsamling i den Anledning. Men da Amtmanden kun vilde deltage, dersom en vis Del af det indsamlede Beløb maatte tilfalde velgørende Formaal paa Bornholm, og da dette ikke kunde tiltrædes af Hovedkomitéen, besluttede Logen at oprette et Mødrehjem i Stedet. Sjælen i dette Arbejde var Amtmanden og Br. Ex.-Mester Jens West. Hjemmet blev oprettet og opretholdes ved Amts- og kommunale Tilskud, og Hjemstedet er for Tiden Allinge.

Logen ejer ingen Legater. Derimod har den tre Fonds: Broderfonden, hvis Hovedopgave det er at understøtte gamle og syge trængende Brødre, holde mindre bemidlede Brødre helt eller delvis kontingentfri, yde Hjælp til Brødres Børns Skolegang samt i øvrigt yde Understøttelse, hvor en saadan ikke kan ydes af Logekassen. Fondens Kapital for Tiden er ca. 7500 Kr. og vedligeholdes ved Gaver og et fast Kontingent af 12 Kr. aarlig. Dichs Fond, hvis Formaal er at yde midlertidige Laan til Brødre, der af en eller anden Grund er kommen i øjeblikkelig Forlegenhed. Dens Kapital er for Tiden ca. 5000 Kr., og opretholdes ved frivilligt Medlemsskab blandt Brødrene og et Kontingent paa 4 Kr. aarlig og er saaledes ikke logemæssigt Fond i egentlig Forstand. Og endelig Foreningen Kæden, der yder 500 Kr. til de Efterladte ved en Broders Død. Kontingent er 5—10 Kr. ved hvert Dødsfald, og Medlemsskabet er frivilligt.

Logen afholder hvert Aar en Julekoncert, hvis Indtægt tilfalder Præsternes Uddeling blandt Byens tavse Fattige.

Endelig bør det vel bemærkes, at der en Gang — Tidspunktet har dog ikke med Sikkerhed kunnet fastslaas — har været stiftet en Rebekka-Forening i Rønne. Dens Navn var Rotna. Den bestod kun nogle faa Aar og døde derefter hen.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 87, Logekassens Formue 11,094 Kr. 98 Øre, de særlige Fonds 8967 Kr. 87 Øre og Enkefondens 44,344 Kr. 89 Øre.

LOGE NR. 45 ENRICO DALGAS

Allerede fra den 15. December 1895 foreligger der en Protokol over Møder, som de Odd-Fellow Brødre i Herning, der tilhørte Loge Nr. 17 Steen Blicher i Ringkøbing – og som næsten alle var bleven optaget kort Tid forinden – med ret regelmæssige Mellemrum afholdt. Men først den 8. November 1899 blev der stiftet en Forening, som man gav Navnet Enrico Dalgas. Med dette Navn sigtede man til den sindbilledlige Lighed, som man fandt mellem de store Ophjælpningsarbejder, som Oberstløjtnant Enrico Dalgas havde været Foregangsmand for, netop paa denne Egn, navnlig ved Grundlæggelsen af det danske Hedeselskab den 28. Marts 1866, og det Arbejde paa et etisk Grundlag, som Foreningen og en kommende Loge skulde optage.

Stifterne af Foreningen var Sagfører C. W. J. Valeur, Vinhandler Chr. B. Nielsen, Fabrikant H. C. Lund, Læderhandler N. Erichsen, Tørvefabrikant H. M. Hansen, Købmand Arnold Andersen og Hotelejer C. Jensen.

Den 21. Januar 1917 blev Logen Enrico Dalgas indstiftet med 33 Medlemmer og dens første valgte Embedsmænd var som Over-Mester Br. Sagfører C. W. J. Valeur, som Under-Mester Br. Skomagermester A. Thisted, som Sekretær Br. Købmand P. O. Mølgaard, som Kasserer Br. Fabrikant J. Junget og som Skatmester Br. Købmand N. E. Præstmark.

Samtidig med Indstiftelsen flyttede Logen ind i Ejendommen Mindegade 10, hvor den havde lejet Lokaler, der blev indviet til Logebrug samme Dag som Indstiftelsen fandt Sted. Foruden Logens Lokaler bestod Ejendommen af to større Lejligheder til Udleje, og i August 1940 erhvervede Logen denne Ejendom som sin.

Saavel i Foreningens sytten Aar, som efter at Logen var bleven indstiftet, var Br. C. W. J. Valeur den ledende Aand. Han blev, som nævnt, Logens første Over-Mester, dygtig og indsigtsfuld som han var. Han blev dens Æresmedlem, og han var dens Stor-Repræsentant indtil sin Død den 26. November 1940, da han havde været Medlem af Ordenen i 47 Aar. Interessen for Logen og dens Arbejde bevarede han til det sidste. Han var dens selvfølgelige Midtpunkt gennem alle de mange Aar. Han var en god Raadgiver for mange, en varmhjertet og hjælpsom Broder med et Sind,

dybt og inderligt forankret i Ordenens Lære og Aand. Med Undtagelse af de sidste tre–fire Aar, da Helbredshensyn af og til lagde sig hindrende i Vejen, forsømte han aldrig noget Logemøde. Han var vokset sammen med Logen, som man vokser sammen med det, der har beriget ens Liv og ens Tanker, og som man derfor ikke vil slippe.

C. W. J. Valeur
Logens afdøde Æresmedlem

Logen ejer ingen Legater. Af Fonds har den en ekstraordinær Hjælpefond, hvis Kapital udgør 26,000 Kr. og som forøges ved Kontingent fra Brødrene og ved Gaver. Dens Formaal er fortrinsvis at yde Hjælp til Brødres Enker, men tillige at yde Støtte til trængende Brødre i paakommende Tilfælde. Desuden ejer Logen en Byggefond, hvis Kapital for Tiden udgør 14,000 Kr. og som ved Kontingent og Gaver er bestemt til Tilvejebringelsen af en passende Ejendom for Logen. – Logen foretager aarlige staaende Indsamlinger til Støtte for velgørende og almennyttige Formaal, saasom fattige Børns Julebespisning, til Drift af et Børneasyl og lignende.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 52. Logekassens Formue 2170 Kr. 23 Øre, de særlige Fonds 34,377 Kr. 36 Øre og Enkefondens 30,951 Kr. 43 Øre.

LOGE NR. 46 SJØLUND

Den 5. December 1900 samledes en Kreds af Brødre paa Hotel Valdemar i Vordingborg for at søge dannet en Odd-Fellow Forening der i Byen. Af de elleve Brødre, der var mødt, var de ti – Tid efter anden – optaget i Næstved-Logen, medens den ellevte tilhørte Loge Nr. 1 Danmark.

Det vedtoges paa dette Møde at stifte en Forening, og Navnet blev Valdemar Atterdag – et Navn, der skulde hentyde til Ruinerne af Valdemar Slot i Vordingborg med det berømte Gaasetaarn, hvor Valdemar Atterdag havde sit Kongesæde. Til Formand valgtes Br. Brygger

Sjølund-Logens Alter

H. P. Madsen, til Næstformand Br. Købmand Laurits Jensen og til Kasserer Br. Fabrikant Axel Nielsen. Formanden, Br. Madsen, gjorde et meget stort Arbejde for at tømre Foreningen sammen, men det kneb alligevel med at holde den fornødne Interesse vedlige. I de første fire Aar afholdtes der saaledes kun tre–fire Møder aarlig, og i de følgende to–tre Aar kun eet. Paa et Møde den 6. Marts 1907 vedtog man derfor fremtidig at holde Møderne i Hjemmene, skiftevis hos Brødrene, men det gav tilsidst Anledning til, at en Del af dem traadte ud af Ordenen. Br. Madsen søgte ganske vist efter bedste Evne at holde sammen paa dem, der blev tilbage, men det kneb haardt, og Medlemstallet var til sidst svundet ind til syv.

Den 1. September 1910 kom saa til alt Held Br. Ex.-Mester Sophus Jensen fra Næstved til Vordingborg for at begynde en selvstændig Forretning der, og han tog sig straks for at samle sammen paa de sidste Rester af Foreningen. Han indbød til et Møde paa Hotel Valdemar, hvor man blandt andet vedtog at holde regelmæssige Møder. Samtidig nedlagde Br. H. P. Madsen sit Hverv som Formand, og Br. Sophus Jensen valgtes i hans Sted. Og nu kom der igen Liv i Foreningen. Den nye Formand søgte ved Foredrag og anden Belæring at skabe fornyet Interesse for Ordenen, og hvad der yderligere gav Foreningen Støtte og Liv var, at en anden Broder fra Næstved-Logen, Br. Ex.-Sekretær Morten Christensen i 1912 kom til Byen, for at bosætte sig der. Efter den Tid blev der af disse to Brødre udført et meget stort Arbejde for at skaffe Foreningen Tilgang af gode Borgere. Og det lykkedes saa godt, at Foreningen Valdemar Atterdag den 19. Oktober 1919 kunde overgaa til Loge under Navnet Sjølund og med et Medlemstal paa 35. Sjølund er et poetisk Navn for Sjælland, kendt fra Chr. Winthers Digt: Paa Sjølunds fagre Sletter ved Østersøens Bred ... der sikkert har foresvævet Brødrene, da de gav

Logen Navn. Som Logens første Embedsmænd blev valgt: Til Over-Mester Br. Herreekviperingshandler Sophus Jensen, til Under-Mester Br. Isenkræmmer Morten Christensen, til Sekretær Br. Købmand Th. Johansen, til Kasserer Br. Købmand Carlo Petersen, der senere blev den bærende Kraft i Loge Nr. 58 Riberhus, til Skatmester Br. Sadelmagermester L. J. Mogensen.

Sofus Jensen
Logens Æresmedlem

Logens første Hjem var paa Hotel Valdemar. Man havde der lejet en Lejlighed, som blev omdannet til Logesal med Forværelse, Udvalgsværelse m. v., og ved Brødrenes store Offervilje udstyret paa den smukkeste Maade. Disse Lokaler var Logens Samlingssted indtil i 1939, da den erhvervede sin egen Ejendom beliggende paa Algade og indviet til Logebrug den 15. Oktober 1939. Ejendommen rummer foruden de nødvendige Lokaler til Logebrug store og smukke Selskabslokaler.

Br. Ex.-Stor-Repræsentant Sophus Jensen er Logens Æresmedlem. Han er født den 18. April 1863 og blev optaget i Loge Nr. 12 Herluf Trolle i Næstved den 6. Juni 1899. Her var han Sekretær fra 1900 til 1902, Under-Mester fra 1902 til 1904, Over-Mester fra 1904 til 1908 og Ex.-Mester fra 1908—1910. Som før fortalt flyttede han i 1910 fra Næstved til Vordingborg, hvor han straks blev Formand for den derværende Odd-Fellow Forening, og hvor hans Arbejde var af meget banebrydende Natur. Han var den første Over-Mester for Sjølund-Logen, men traadte efter et Aars Forløb tilbage fra dette Embede, for at blive Logens Ex.-Mester og Stor-Repræsentant. I Storlogen virkede han en Tid som Stor-Herold. Lige fra sin første Indtræden i Ordenen var Br. Sophus Jensen stærkt grebet af en varm Kærlighed til dens Lære og Arbejde — en Kærlighed, der aldrig kølnedes. Hans Arbejde for Logen har været stort og altid præget af Uegennytte, og han har aldrig sparet sig, naar det gjaldt den Sag, han med Glæde viede sine Evner og sine Kræfter.

Logen ejer Br. Havnefoged G. A. Møller og Hustrus Legat, hvis Kapital er 1500 Kr. og hvis Renter ved Juletid uddeles til trængende Brødre og Broderenker.

Desuden har Logen en særlig Fond, der benyttes til uforudsete Udgifter og Gaver og lignende, og som forøges ved Gaver og Tilskud af Kontingent.

Logen uddeler hvert Aar Julepakker til Fattige.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 58, Logekassens Formue 3725 Kr. 77 Øre, de særlige Fonds 1803 Kr. 81 Øre og Enkefondens 29,986 Kr. 47 Øre.

LOGE NR. 47 CHRISTIAN DEN IX

Det er grumme sparsomme Oplysninger, der foreligger om den Odd-Fellow Forenings Liv, som blev Oprindelsen til Loge Nr. 47 Christian den IX i Middelfart. Foreningens Forhandlingsprotokol er meget mangelfuldt og meget ufuldstændigt ført. Den siger som oftest intet af Interesse. Til Tider har den slet ikke været ført, og den eneste nulevende fra Foreningstiden, Br. Jens Rasmussen, erindrer kun meget lidt.

Imidlertid kan det dog ses, at de Brødre af Loge Nr. 5 Fyen i Odense, der den Gang boede i Middelfart, nemlig Skrædermester W. Jeppesen, Sadelmagermester J. Samsøe, Herreekviperingshandler Jens Rasmussen, Redaktør P. L. Erichsen, Overlærer F. N. Fürst, Boghandler Carl Larsen, Murermester Therkild Andersen og Møller O. Fischer – den 10. September 1897 mødtes paa Behrendts Hotel for at danne en Odd-Fellow Forening med det Formaal for Øje med Tiden at faa indstiftet en Loge. Foreningen tog Navnet Christian den IX i Erindringen om denne Konges Valgsprog: Med Gud for Ære og Ret, og Br. Overlærer Fürst blev dens første Formand. Man vedtog at holde Møde een Gang om Ugen paa Behrendts Hotel, hvor man skulde betale en aarlig Leje af 10 Kr.

Som et Led i Foreningens Virksomhed blev der i Februar 1898 indbudt en Kreds af Byens Borgere til at overvære et Foredrag, som Br. Stor-Sire Petrus Beyer holdt om Ordenens Maal og Midler. Foredraget skal have været stærkt besøgt og vakt en ikke ringe Interesse. Iøvrigt levede Foreningen et stille og fredeligt Liv, man passede sine Møder, dyrkede lidt Selskabelighed, og ved særligt festlige Lejligheder kom Punchebollen paa Bordet, og Tiden gik, mens Sang og Tale skiftede i broderlig Samdrægtighed.

Efter nogle Aars Forløb indtraadte der imidlertid en Standsning i Foreningens Virksomhed. Det var, som om Interessen efterhaanden slappedes. Der var ikke noget særligt at samles om, syntes man, og Indstiftelsen af en Loge laa desuden langt borte i det uvisse. Men i 1910 vaagnede Interessen paany, navnlig ved Brødrene W. Jeppesen og Jens Clausens energiske Arbejde. Br. Jeppesen valgtes til Formand, og under hans og senere hen Brødrene Anton Sørensen, Eiler Petersen og O. P. Sørensens Ledelse tog Udviklingen Fart. Fra 1910 til 1920 var der navnlig en ret stærk Tilgang af Brødre, noget der ikke mindst skyldtes Br. O. P. Sørensens store og uegennyttige Arbejde, og Resultatet blev, at Foreningen den 31. Oktober 1920 kunde indstiftes som Loge. Som dens første Embedsmænd valgtes til Over-Mester Br. Restauratør O. P. Sørensen, til Under-Mester Br. Isenkræmmer Jens Clausen, til Sekretær Br. Fuldmægtig P. M. Berg, til Kasserer Br. Sparekasse-direktør Rs. Porse og til Skatmester Br. Ekviperingshandler Jens Rasmussen.

Logen har siden da ført en stilfærdig og velledet Tilværelse, uden større Begivenheder, men optaget af det indre Arbejde og af alt det, der nu en Gang hører Broderskabets Idé til, og som for øvrigt kan give nok at tage Vare paa, dersom det skal ske den rette Fyldest.

Logen ejer ikke selv nogen Ejendom. Den har siden Indstiftelsen haft sit Hjem i Vestfyens Forsamlingshus. Den har ingen Legater og ejer ingen særlige Fonds.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 57. Logekassens Formue 7412 Kr. 60 Øre, de særlige Fonds 4246 Kr. 30 Øre og Enkefondens 39,217 Kr. 55 Øre.

LOGE NR. 48 HERTHA

Logen i Sønderborg var, inden Genforeningen, den eneste Odd-Fellow Loge i Sønderjylland, og den havde allerede da bestaaet i elleve Aar, idet den indstiftedes den 17. Oktober 1909. Adskillige Aar forinden var den dog opstaaet som Forening, og da det vel nok vil kunne interessere at vide, hvorledes denne Forenings og den senere stiftede Loges Liv den Gang har formet sig, og hvorledes Tilværelsen formede sig i Verdenskrigens Aar, skal vi her gengive det i korte Træk paa Grundlag af

Foreningens og Logens Protokoller og andre Dokumenter. – To Brødre fra Broager, der i Attenhundredaarets Slutning var bleven optaget i Holsatia-Logen i Kiel og senere, den 17. April 1898, var Medstiftere af Slesvigia-Loge Nr. 9 i Flensborg, og syv andre Brødre fra Broager, der derefter var bleven optaget i denne Loge, mødtes den 27. December 1902 og dannede en Kränzchen eller en Klub i Broager. Den fik Lokale hos en af Brødrene, Gæstgiver Jes Jacobsen dér, og holdt Møder hver Uge. Maanedsbidraget blev sat til 50 Pfennig, og det besluttedes, at Br. Jacobsen skulde have 10 Mark om Aaret for Lys og Varme i Klublokalet. Da man naaede til 1906, var imidlertid flere Borgere fra Sønderborg bleven optaget i Slesvigia-Logen, og man besluttede i den Anledning, sammen med Brødrene fra Broager, at stifte en virkelig Odd-Fellow Forening i Sønderborg, og denne Forenings første Fest ses at være afholdt den 10. Februar 1906. Ved et Møde et Par Dage forinden havde man modtaget en Gave, som man længe havde ventet paa – en Sparebøsse, der var en Gengivelse af Bismarcktaarnet i Bonn. Det var en af Brødrene, Iver Dall, der havde lovet at skænke Brødrene denne Sparebøsse. Den fik straks Navnet Ivertaarnet, og den vandrer endnu den Dag i Dag sin Tur Bordet rundt, naar Brødrene er samlet til daglig eller til Fest, for at samle en og anden Skærv til Brug i veldædigt Øjemed.

Foreningens Møder afholdtes herefter paa Holstensk Hus i Sønderborg, og Protokollen over Møderne blev ført meget sagligt og kortfattet. Eksempelvis lyder Protokoltilførslen for Mødet den 1. Maj 1906 saaledes:

Anwesend sämtliche Sonderburger Brüder, ausser Iver Dall. Sonst findet heute nichts weiter statt. in F. L. u. W. H. Naewe.

Ved Mødet den 30. Oktober 1906 bragte Br. Adolf Wolf – Logens første Over-Mester og dens Over-Mester ved Genforeningen og nuværende Ex.-Mester – Spørgsmaalet om Købet af en Ejendom paa Bane, og i et senere Møde forelaa Forslag om Leje af et Mødelokale. Men ingen af Delene blev til noget. Derimod meddelte Adolf Wolf i et Møde den 6. Maj 1907, at han og Iver Dall havde købt en Grund og vilde bygge for Foreningen, dersom der blev fornøden Tilslutning. Og den Bygning, som de to Brødre derefter opførte i Kasernegade for egen Regning, men under den Forudsætning, at Logen senere vilde overtage den, blev rejst den 18. Februar 1908 og taget i Brug den 10. Maj 1909. Samtidig havde man

Logebygningen i Vordingborg

Logesalen i Vordingborg

Logesalen i Middelfart

Logebygningen i Middelfart

Slotsgaarden i Sønderborg

Logesalen i Sønderborg

Logebygningen i Rødby

Logesalen i Rødby

Logesalen i Maribo

Logebygningen i Maribo

Logebygningen i Aalborg

Logesalen i Aalborg

besluttet, at Foreningen skulde overgaa til Loge, og den 17. Oktober 1909 blev Logen indstiftet under Navnet Hertha Loge Nr. 10 af Schleswig-Holstein-Hamburg. Navnet Hertha blev valgt som et Minde om det gamle Hertha-Sagn, der knytter sig til Øen Als – Sagnet om, at Gudinden Hertha, der boede i en Sø i Skoven og som var Gudinde for Fred og Frugtbarhed, hvert Aar til en bestemt Tid tog sig en Tur gennem Als. Hun kørte i Guldvogn, og Jubel omgav hende, hvor hun kom frem. Efter Turen kørte hun tilbage til Skoven og Søen, og Vognen blev gemt paa Søens Bund indtil den Dag, da Gudinden paany vilde besøge Folket.

Logen indstiftedes med 15 Brødre, og de første Embedsmænd var som Over-Mester Br. Adolf Wolf, som Under-Mester Br. H. Naewe, som Sekretær Br. Chr. Christensen, som Kasserer Br. A. Andresen og som Skat-Mester Br. Hans Dall.

Lokalets Indvielse og Logens Indstiftelse blev foretaget af Stor-Siren for det tyske Rige og i Overværelse af de fire Storembedsmænd for Distrikts-Storlogen Schleswig-Holstein-Hamburg, Storlogens Stor-Sekretær, forskellige Stor-Repræsentanter og en Del besøgende Brødre, blandt andet Br. Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager fra Kolding. Samme Dag optoges en Broder med Kort fra Slesvigia-Logen, og Hertha-Logen begyndte saaledes sin Tilværelse med 16 Brødre.

Saa gik der et Aar i Fred og Fordragelighed. Flere udenbys Brødre sluttede sig efterhaanden til, og der fandt et livligt og særdeles befrugtende Samarbejde Sted med Logen i Flensborg, ligesom man ved hyppige Familieaftener, Udflugter og Fornøjelser for Børnene søgte at knytte Forbindelsen med Hjemmene stærkere og fastere. Man kan saaledes i Protokollen for den 16. Oktober 1912 læse: Der gemütlige Teil wurde durch ein Essen eingeleitet, was die Gemütlichkeit stark erhöhte. Men i Efteraaret 1913 og i Foraaret 1914 synes der pludselig at være opstaaet Kampstemning mellem en Del af Brødrene, ligesom ogsaa den trykkende Stemning, der i 1914 laa over Nationerne, øvede sin Indflydelse paa Brødrenes Samvær. Der trængtes til en alvorlig Udladning.

Aarsagen til denne Kampstemning var altid Bagateller, men der var Brødre, som ideligt var fornærmede. Og det kan ikke nægtes, at denne Stemning var Logens tidligere saa gode Aand til stor Skade. Den 25. Februar 1914 udtalte den fungerende Over-Mester saaledes: Det indre Forhold i og til Logen har tabt i Værdi, og Logen kunde ikke kaldes billig for Brødrene. Han maatte opkaste det

Spørgsmaal: Hvad har Brødrene fra Logen. Og Svaret maatte lyde: Simpelthen intet, fordi der havde dannet sig Kliker, og det belærende og befrugtende manglede fuldstændigt.

Men saa begyndte Verdenskrigen den 1. August 1914. Logemødet den 5. August kunde ikke afholdes, fordi man ikke rettidigt havde skaffet sig Myndighedernes Tilladelse. Brødrene fandt alligevel sammen og besluttede, at Logens Fonds skulde bruges til at lindre Nøden, og et nyt Medlem til Understøttelsesudvalget blev valgt, da et af dets Medlemmer allerede var indkaldt. Og nu var med eet al Strid og Splid bandlyst. Der herskede stærk og sluttet Enighed. Ved Mødet den 12. August blev det oplyst, at seks af Logens Brødre nu var indkaldt, og Krigstiden øvede naturligvis i det hele taget et stærkt Tryk paa Logelivet. Flere og flere Brødre blev indkaldt, og Logemøderne maatte ofte aflyses. Understøttelseskravet voksede, og den tyske Storloge nedsatte Afgiften til sig, for at Underlogerne kunde faa flere Midler at raade over.

Og Krigens Tid løb videre, Indkaldelserne tyndede ud i Brødrenes Rækker, og der var til sidst kun faa Brødre tilbage – i hvert Fald saa faa, at alle Udvalgs- og Embedspladserne ikke mere kunde besættes. Logemøderne blev dog stadig saavidt muligt afholdt, men var altid meget kortvarige, og efter Møderne kom Hustruerne, hvis Mænd var ved Fronten, tilstede, og Tidens Begivenheder drøftedes ved et Kaffebord. Disse Møder betød en ikke ringe Opmuntring i en trist Tid, og alle de Brødre, der havde oplevet dem, taler endnu den Dag i Dag om dem, som eet af Krigstidens bedste Minder. Logen var det sikre Samlingssted, hvor Forstaaelse og Hjælp altid var at finde.

Men det tyndede stadig mere og mere ud i Rækkerne. Flere og flere Logemøder maatte aflyses, fordi kun enkelte Brødre kunde møde, og da baade den Over-Mester og den Under-Mester, der var valgt den 1. April 1915, blev indkaldt, vedtog man kun at afholde et Møde hver Maaned. I Protokollen for den 1. Juli 1915 hedder det: O.-M. und U. M. sind im Feld. Ved Møderne efter September 1915 var som oftest kun tre-fire Embedsmænd og ligesaa mange Brødre til Stede, iberegnet dem, der var hjemme paa Orlov. Ofte lignede Logen en Feltlejr med de fleste Brødre i Uniform. Og fra 7. Juni 1916 til 30. April 1919 afholdtes der slet ingen Logemøder, og der valgtes ingen Embedsmænd, da der kun var tre Brødre tilbage

i Sønderborg. Men Mødeaftnerne med Hustruerne og de Brødre, der var hjemme paa Orlov, fortsattes dog stadig som et lykkeligt og opmuntrende Samlingspunkt.

Først den 30. April 1919 var der endelig atter fastsat et Møde, men det maatte aflyses paa Grund af utilstrækkelig Deltagelse, hvad dog ikke forhindrede, at man tildelte 2. Grad til en Broder, der var hjemme paa Orlov. I det følgende Logemøde den 14. Juli 1919 forelaa der en Indbydelse fra Brødre i Danmark om at sende Børn paa Ferieophold dertil, og 18 Børn, som haardt kunde trænge til at komme under gode Kaar, blev sendt af Sted. I samme Møde blev det oplyst, at der intet som helst var tilbage af Logens Formue. Kassen var tom ...

Men endelig var Krigen endt. Kun een af Brødrene kom ikke tilbage. Han var falden i Rusland. Men mange havde været saaret og var nu Invalider i større eller mindre Grad. Atter blev Logen det kære, gamle Samlingssted, og man kunde i 1919 fejre en Julefest, hvortil en Broder i Stevning havde sendt en Kasse Æbler, en Broder i Notmark 30 Pund Æbler, en Broder i Hundslev en Kasse Figner og en Broder, hvis Datter var i København, lod hende sende 4 Pakker med Godter under Dækadresse til fire Brødre. Alt var endnu rationeret, al Tilførsel fra Udlandet standset, og det var derfor en stor Begivenhed, at en saadan Fest med en saadan *Overflod* i det hele taget kunde afholdes.

Den 17. Marts 1920 blev der atter valgt Embedsmænd, og en Del danske Brødre, der var flyttet til Sønderborg, var indbudt til et Møde den 3. Maj 1920. Der var efter Krigen stærk Tilgang af nye Medlemmer. Men Tab af Brødre var der ogsaa, dels paa Grund af Bortrejse, dels fordi de ikke forstod det danske Sprog, og endelig fordi de mente at blive utro mod deres Fædreland ved at være Medlem af en dansk Odd-Fellow Loge.

I Mødet den 16. Maj blev det bestemt at ansøge om en snarlig Indlemmelse under den danske Storloges Jurisdiktion, og denne Indlemmelse fandt Sted den 17. September 1920 – en Begivenhed som vi tidligere har gjort nærmere Rede for, og som vi derfor ikke her skal komme tilbage til.

Indtil Udgangen af 1924 havde Logen stadig haft sit Hjem i den Ejendom i Kasernegade, der blev taget i Brug den 10. Maj 1909, men fra 1. Januar 1925 flyttede den ind i det gamle historiske Sønderborg Slot, hvor smukke og rummelige Lokaler var blevet indrettet til Logebrug, og hvor den stadig har sit Hjem. Den

har gennem Aarene udviklet sig paa en god og sikkert for alle tilfredsstillende Maade, maaske dog i den første Tid noget præget af økonomiske Besværligheder, selv om den ved Overgangen til dansk Jurisdiktion fik et Tilskud af 4000 Kr. Ledelsen har været baade forstaaende og klog, nationale Modsætninger har kunnet udjævnes paa en stilfærdig Maade, og det rituelle Arbejde har altid været præget af Stil og Form.

Logen ejer ingen Legater. Derimod har den en Enke- og Alderdomshjemfond, hvis Kapital for Tiden er 7903 Kr. 69 Øre, der forøges ved Gaver. Den er tænkt som Begyndelsen til et Alderdomshjem, og saalænge et saadant ikke haves, da at kunne yde Huslejehjælp til Enker og trængende Brødre. Logen støtter Børnehjemmet i Sønderborg, Statshospitalet og Sindssygehospitalet ved Gaver til Julefester, Sommerlejren Alsborg og enkelte tavse Fattige. I de senere Aar har den desuden stillet et Beløb til Raadighed til Fornyelse og Reparation af trængende Skolebørns Fodbeklædning.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 61, Logekassens Formue 561 Kr. 99 Øre, de særlige Fonds 9341 Kr. 37 Øre og Enkefondens 37,637 Kr. 89 Øre.

LOGE NR. 49 SAXO

Der var gaaet næsten 25 Aar, siden Loge Nr. 28 Hafnia blev indstiftet i København den 15. Marts 1896, før der indenfor det københavnske Broderskab var Tale om at stifte en ny Loge. Men saa kom den. Det blev Foreningen Saxo, der blev til Loge Nr. 49 Saxo den 23. Oktober 1921. Om denne Loges første ti Aar foreligger der et Jubilæumsskrift – eller et Mindeskrift, hvis man hellere vil – der afgjort ikke er kedeligt. Det er blevet til noget for sig selv indenfor Mindeskrifternes noget brogede Mylder – en Række kølige Kendsgerninger, af og til blandet med smaa, tiltalende Strøtanker og andet stilistisk Mundgodt. Br. Ex.-Mester Axel Schultz er den ansvarlige, og hvis han ikke netop var Købmand, kunde han sikkert være bleven en flink Journalist. Skriftet er endogsaa illustreret. Dog ikke af Br. Schultz.

Lad os høre, hvad han fortæller om Foreningen Saxos Stiftelse: Efter at interesserede Brødre indenfor Loge Nr. 6 Eureka i et

Par Aar nu og da havde drøftet Muligheden for Dannelsen af en ny Loge, antog Bevægelsen i Foraaret 1920 fastere Form. At man i det lille Kontor bag en af Medvidernes Forretning, hvor disse Forhandlinger ofte foregik, maatte sidde paa Melsække, naar der ikke var Ølkasser, endsige Stole, nok, er selvfølgelig til Dels en noget spøgefuld Overdrivelse ...

Torsdag den 20. Maj mødtes fem Eureka-Brødre i Taarnpavillonen i Tivoli. Det litterært berømte Værelse med Altanen var forbeholdt de Sammensvorne, der dog ikke tænkte paa Mord og Udaad, men tværtimod gik frem til Daad og berigede Independent Order of Odd-Fellows danske Jurisdiktion med en københavnsk Forening, der midlertidig – kun for Foreningsperioden mente man den Gang – fik Navnet Saxo. Der valgtes naturligvis Bestyrelse. Denne bestod af 3 Medlemmer og var altsaa ubetinget Flertal. Dette Misforhold varede dog heldigvis kun en Uge. Stifternes første Møde afsluttedes med Saxos første Festmaaltid. Selvfølgelig. Vi var vel nok alle gode Statsborgere i gamle Danmark.

Det var foregaaet i største Hemmelighedsfuldhed. Men da den samlede Forening forlod Tivoli, mødte den det Medlem her paa Bjerget – ja vist i hele Jurisdiktionen – der har den fineste detektiviske Næse og derfor ved Besked med alt, hvad der foregaar i Ordenen, saavel for aabent Tæppe som for lukkede Døre. Ja, det, der her var foregaaet, var der jo ikke Tid for ham til nøjagtigt at faa Besked om, og vi satte vistnok hans Videbegærlighed paa en maaske unødig haard Prøve i et helt Døgn.

Den følgende Aften – Fredag – i Mødet i Eureka-Logen gav Foreningen Saxos Formand officiel Meddelelse om Foreningens Dannelse, uden at det for øvrigt fortaltes, hvem de øvrige formastelige Medlemmer var. Den Mennesker iboende medfødte Nysgerrighed gav sig derfor frydefulde Gisninger i Vold. Meddelelsen faldt som en Bombe, og Begivenheden efterlod for lang Tid sit Præg paa Eureka-Logen. Enkelte kloge Hoveder, der var bevandret i Ordenslivets Mysterier og navnlig vidste Besked med, hvad man kunde gøre og hvad ikke, førte den for os fortrøstningsfulde Tale, at dette var ugørligt – i hvert Fald for saadanne urolige Brushoveder. Om det just ikke var Ordene, saa var det dog saalunde Meningen. Brødre indenfor Eureka havde dog tidligere indrømmet, at det baadede Ordenen bedst, om Eureka med dens stærke Vækst satte et nyt Skud. De pessimistiske – eller

optimistiske, hvad man nu foretrækker – Ikke-Tilhængere af Saxo i Eureka-Logen maatte allerede i Juli revidere deres Opfattelse af det ugørlige indenfor Ordenen, idet Foreningen Saxo da modtog Storlogens officielle Anerkendelse . . .

Men da Forholdet mellem Eureka og Saxo nu er saare godt, er det ikke nødvendigt at fortie den nu blot historiske Kendsgerning, at der fra enkelte Brødre i Eureka var nogen Bitterhed mod Saxo, men det var dog alligevel kun en kort Periode, at man mærkede denne Gnidningsmodstand.

Der var i Aarene før Foreningen Saxos Stiftelse kommen en Del, gennemgaaende yngre Brødre ind i Eureka, og disse nye Ordensmedlemmer havde til Tider en – om det saa maa kaldes – lidt mere moderne Opfattelse, var tillige flittigt mødende, ikke utilbøjelige til at fremføre deres Meninger og tillod sig at komme igen, selv om de en Gang imellem blev pure afvist. Antallet af Tilhængere voksede, og Indflydelsen paa Logen blev større. Med andre Ord: en voksende Magtgruppe. Ikke saadan at forstaa, at det var en sammentømret Klike, et bestemt Oppositionsparti. Nej slet ikke, og det var ogsaa kun undtagelsesvis og kun fra enkelte den Gang ikke for nye Tanker absolut venligsindede Brødre, at der kunde komme een eller anden overilet Udtalelse, som iøvrigt i Reglen prompte fik Kvittering for Modtagelsen . . .

Efter en Del Vanskeligheder – blandt andet med Hensyn til det Antal Medlemmer, der krævedes for at danne Loge, Stedet for Foreningens Møder og Overenskomst med Eureka-Loge om Indvielse af Saxos nye Brødre – heldigt var overvundet, og man i øvrigt havde det nødvendige med Hensyn til Logens Stiftelse i Orden, blev Logen Saxo den 23. Oktober 1921 indstiftet med 48 Medlemmer.

Foreningens Stiftere var Brødrene Købmand Axel Schultz, Murermestrene J. J. Bruun og H. Kornerup-Bang, Sagfører Johs. E. Olsen og Tandtekniker H. P. Olsen. Disse fem blev ogsaa Logens Stiftere tilligemed Rentier P. A. Marker og Fabrikant Oscar Rosenberg. Til Logens første Embedsmænd valgtes Brødrene Axel Schultz som Over-Mester, Johs. E. Olsen som Under-Mester, Alfred Christensen som Sekretær, Oscar Rosenberg som Kasserer og Anton Nielsen som Skatmester.

Saa begyndte Logen Saxo sin Tilværelse, og hvis man læser videre i Mindeskriftet, vil man se, at det har været en levende, livfuld og idérig Kreds, der dan-

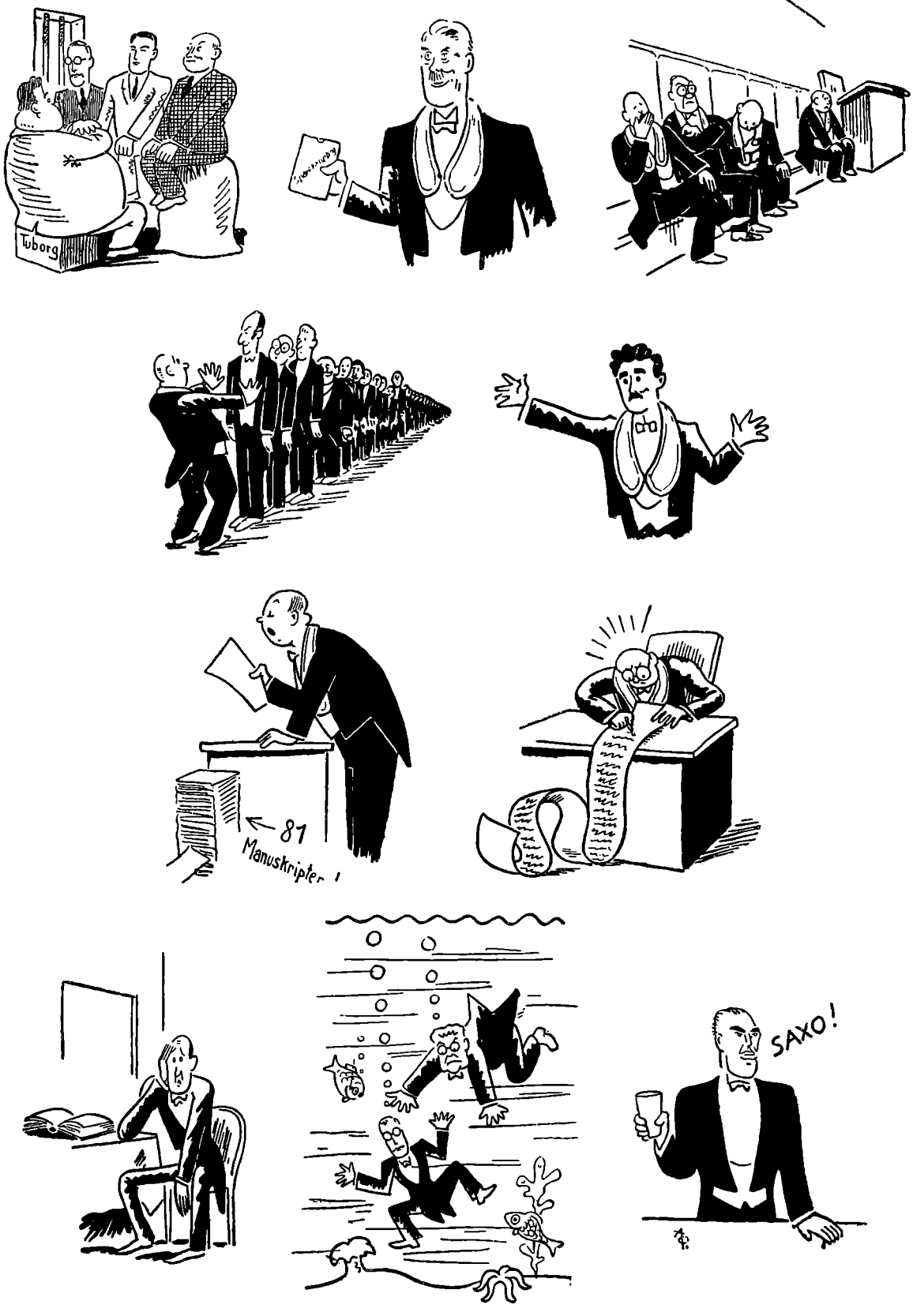

Billeder fra Saxo-Logens Festskrift

nede dens Broderstab. Alt forløb ikke uden Børnesygdomme, siges der, men man slap lykkeligt igennem dem. Det meste af det, der berettes om Logens Liv, hører imidlertid den snævre Inderkreds til. Men lad os dog her nævne det saakaldte Danske Hjælpefond, der var en af Logens Brødre, Ernst Alslebens Idé, og som gik ud paa – det var i den nære Efterkrigstid – at bespise 500 nødlidende tyske Børn hver Dag i nogle Maaneder. Det var et smukt Arbejde, der her blev udført med andre Logers og Rebekka-Logernes Bistand – forøvrigt ikke alene med Bespisning, men ogsaa med Hjælp paa andre Maader. Og naar den tyske Komité for Foretagendet udtalte, at den Hjælp, der her var ydet, betød mere, end vi heroppe nogen Sinde havde anet, maa man vel tro det.

Nævnes bør det ogsaa, at Logen i 1924 paatog sig det, paa Grund af forskellige Forhold, saare vanskelige Hverv at anbringe et Antal tyske Odd-Fellow Børn her i Landet. Og endvidere, hvad Mindeskriftet ikke har kunnet faa med, da det først skete i 1932, at en Henvendelse fra Saxo-Logen til Storlogen, – hvori man rejste Spørgsmaalet om Ophævelsen af Stor-Repræsentanternes Pligt til at være Medlem af en Rebekka-Loge, mod at man til Gengæld udarbejdede et Arbejdsregulativ for Rebekka-Raadet, hvis Retningslinier antydedes – var det, der blev det bærende Grundlag for Rebekka-Raadets senere, forhaabentlig endelige, Udformning.

Lad os endvidere nævne, hvad Mindeskriftet fortæller om Logens Navn og dens særegne, smukke Segl. Formen er den, siges der, som sædvanligt anvendtes paa den Tid, da Saxo Grammaticus – efter hvem Logen har faaet Navn – levede, og ligeledes er Bogstaverne saaledes, som den Tids Segl udviser. Korset for oven angiver Begyndelsen af Teksten. Punktummet forneden betyder Adskillelsen af Indskriften, Saxen – en almindelig Uldsaks – var Saxos Vaaben. Halvmaanen og Stjernerne anvendtes i middelalderlige Vaaben og Segl til at udfylde tomme Rum. Det er ikke Symboler, som i og for sig hører Odd-Fellow Ordenen til, men de anvendes indenfor Ordenen af Rebekka-Logerne, og derfor har den Saxo-Broder, der har tegnet dette lille smukke Kunstværk, fundet det forsvarligt ogsaa at anvende disse Ting i Saxo-Logens Segl.

Endelig er der Grund til at fremhæve, hvad Mindeskriftet i en Redegørelse for Arbejdet, da de første fem Aars Levetid var tilbagelagt, under Overskriften: En

lille Loge er Idealet, sammenfatter som Ønsker og Resultater. Der siges, at man med Logen vilde forsøge, gennem det intime og mere personlige Samarbejde, som Livet indenfor en lille Loge fører med sig, at uddybe og udvikle Venskab, Enighed og Sammenhold, at udføre det rituelle Arbejde ved egne Kræfter, og at forsøge at skabe en Loge, der i Tilfælde, hvor det virkelig gøres nødvendigt, skulde kunne ydes en virkelig Hjælp til Selvhjælp, og ikke nøjes med relative smaa Understøttelser. Og der fortsættes:

Sammentrængt laa Forholdene paa dette Tidspunkt saaledes, at det var lykkedes Logen – til Trods for de store ekstraordinære Byrder, som just i disse Aar var paalagt alle Loger og til Trods for de store Udgifter ved Logens Start – at sammenspare en Formue paa ca. 18,000 Kr., foruden den ad Frivillighedens Vej skabte Saxofond paa ca. 13,000 Kr. Dette kan vistnok kaldes et indenfor Ordenens Historie ret enestaaende Resultat, der viser Saxo-Brødrenes Offervilje, Kærlighed og Interesse for Ordenen. I Medlemstal var vi kun gaaet frem fra 48 til 65, men heri ligger jo netop en Styrke, idet hver enkelt af de nye Brødre med det samme gled ind som et fast Led, og Brødrene knyttes personligt fastere sammen . . .

Maa vi her føje til, at der sikkert er adskilligt sundt og rigtigt i disse Betragtninger, der for øvrigt ofte gøres gældende indenfor Logerne, og som her synes at have bevist deres sikkert ubestridelige Sandhed.

Logen har ingen Legater, men ejer det foran omtalte Saxofond, der blev stiftet den 27. Maj 1920, medens Logen endnu var Forening, ved at Br. Arkitekt Aage Langeland Matthissen skænkede Bankbog, hvorpaa der indestod 406 Kr. 56 Øre. Ved frivillige Bidrag og ved Gaver ved forskellige Lejligheder var Fonden den 31. December 1939 vokset til 25,440 Kr. Dens Midler anvendes til Udlaan og Understøttelser til Logens Brødre.

Med Loge Nr. 72 Humanitas i Malmø blev der allerede da Saxo-Logen var Forening skabt et Samarbejde, som i Aarenes Løb er holdt vedlige, saaledes at der nu bestaar et snævert Samarbejde med gensidig Udveksling af Logernes Meddelelser og gensidige Logebesøg.

Logen, der er Medejer af Odd-Fellow Palæet, er Moderloge til Loge Nr. 61 Øresund i Helsingør, der blev indstiftet den 16. Oktober 1927, og der har lige siden da bestaaet et meget intimt Sammenhold mellem de to Loger.

Br. Stor-Sekretær Alfred Christensen er Medlem af Logen.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 58, Logekassens Formue 10,366 Kr. 54 Øre, de særlige Fonds 7 Kr. 78 Øre og Enkefondens 34,461 Kr. 79 Øre.

LOGE NR. 50 JONATHAN

Inden Odd-Fellow Foreningen Saxo endnu var naaet saa vidt, at den var bleven til Loge, blev der stiftet yderligere to Odd-Fellow Foreninger i København. Den ene blev imidlertid ikke til noget. Den anden var Foreningen Jonathan, der blev stiftet den 8. Februar 1921. Om Grunden til Foreningens Stiftelse og om dens første Aaringers Liv og Logeliv fortæller et lille Skrift – et Tilbageblik kaldes det – som har een af Stifterne, Br. Hjalmar Christophersen til Forfatter og som udsendtes paa Logens 10 Aars Dag.

– Trods den Glæde og Stolthed, der fyldte vore Hjerter over vor Moderloges fortrinlige Arbejde indadtil og Logens Anseelse udadtil – saaledes indledes Skriftet – og trods det inderlige og oprigtige Sammenhold og Venskab, Brødrene imellem, besluttede nogle af Progres-Logens unge Brødre – som fandt, at det i saa stor en Loge med saa stærk en Tilgang, som Tilfældet var med Progres-Logen, var vanskeligt at blive det, som vi gerne skulde være for hverandre: Medlemmer af een, stor Familie – at danne en Forening, for senere, naar Lejlighed gaves, at overgaa til Loge. Denne Beslutning styrkedes yderligere derigennem, at Storlogen havde vedtaget Opførelsen af en ny Logesal, den tredie, i Odd-Fellow Palæet.

Tirsdag den 8. Februar 1921 samledes derfor følgende 6 Brødre: Grosserer Hjalmar Christophersen, Revisor Robert Jahnke, Trafikkontrollør Chr. Norrild, Grosserern e Wilhelm Jørgensen og Chr. Hvingtoft og Afdelingschef Henry Schmidt i Palæet, og det vedtoges her at danne en Odd-Fellow Forening og – forhaabentlig – naar den nye Logesal var blevet en Kendsgerning, at danne en ny Loge.

Da disse Brødre tidligere baade enkeltvis og samlet havde drøftet Sagen med Br. Arkitekt Mandrup-Poulsen, henvendte man sig ved Brev til ham, der den Gang opholdt sig i Norge, om at slutte sig til Foreningen. Man gik

ud fra, at hans mange Aars trofaste Tjeneste for Odd-Fellow Sagen, hans Erfaring og derigennem hans Raad og Vejledning, vilde være af meget stor Betydning for det nye Foretagende. Man fik omgaaende hans Lykønskning og hans Tilslutning. Foreningens Navn blev, som allerede nævnt, og efter Forslag af Br. Hjalmar Christophersen, Jonathan, Symbolet paa ubrødeligt Venskab og Sammenhold – det der for Stifterne stod som det højeste Maal. Br. Robert Jahnke blev Formand, Br. Chr. Norrild Sekretær, og Br. Wilhelm Jørgensen Kasserer. Andragendet til Storlogen om Anerkendelse blev indsendt, og den 21. Februar 1921 blev Foreningen anerkendt og de valgte Embedsmænd indsat.

Foreningen begyndte sin Virksomhed under gode Vilkaar. Arbejdet tog Fart, Gaver strømmede ind, og mange Brødre sluttede sig til Foreningen. Man havde saaledes den Glæde at modtage en Gave paa 10,000 Kr., en paa 1000 Kr. og en paa 800 Kr., og med disse kontante Beløb var den kommende Loges første Indbetaling til Storlogen som Medejer af Odd-Fellow Palæet sikret, og man kunde med Tryghed se Fremtiden i Møde.

I September Maaned 1921 blev Ansøgningen om Fribrev indsendt til Storlogen med Anmodning om, at Logen maatte blive indstiftet samme Dag som den nye Logesal skulde indvies, og at Logen om muligt maatte faa tildelt Nr. 50. Det gik, som man havde ønsket det, Fribrevet blev givet, Navnet Jonathan og Numret 50 blev godkendt, og det blev bestemt, at Indstiftelsen skulde finde Sted samme Dag, som den ny Logesal blev indviet.

Denne Meddelelse forelaa paa Foreningens Møde den 21. September 1921, og i samme Møde forelaa der en Ansøgning fra Br. Herman Feldby om Optagelse i Foreningen, en Ansøgning, som man selvfølgelig med den største Glæde imødekom. Desuden besluttede man – som en Tak til Br. Mandrup-Poulsen for alt, hvad han havde været for Foreningen – at lade ham male og udbede sig Stor-Sirens Tilladelse til at lade Billedet ophænge i Forværelset til den nye Logesal, der saa ganske var Mandrup-Poulsens Værk.

Den 12. November 1921 blev saa Loge Nr. 50 Jonathan indstiftet i den nye Logesal, efter at denne var indviet til Ordensbrug under meget festlige Former og i Overværelse af en meget talrig Forsamling af Repræsentanter for Loger, Lejre og Rebekka-Loger. Til Logens første Embedsmænd var valgt Br. Herman Feldby

Peder Møller

som Over-Mester, Br. Robert Jahnke som Under-Mester, Br. Chr. Norrild som Sekretær, Br. H. V. Brunsø som Kasserer og Br. Wilhelm Jørgensen som Skatmester. Logen indstiftedes med 48 Medlemmer.

Derefter begyndte den nye Loge sin Gerning, og dens første rituelle Arbejde blev i Mødet den 17. November 1921 at indvie den første Kandidat, kongelig Kammermusikus Peder Møller. Storlogens Embedsmænd med Br. Hjalmar Christophersen som den udnævnte Ceremonimester foretog denne første Indvielse, og den fik et ganske særlig smukt Forløb. Ritualets Skaber, Digteren Br. Ernst v. d. Recke, var til Stede, alle Progres-Logens Embedsmænd ligeledes, og der var Repræsentanter for alle københavnske Loger og Lejre.

Det var en god Mand og en stor Kunstner, der blev Jonathan-Logens Førstefødte, blot sørgeligt, at han skulde gaa bort kun faa Aar efter, at han var fyldt de Tres, og mens han endnu stod paa sin Kunsts fulde Højde.

Her skal Br. Peder Møllers Historie naturligvis ikke skrives. Hverken den personlige eller den kunstneriske. Men det bør dog her siges om ham, at han var en god og trofast Broder, altid rede til, naar der blev kaldt paa ham, med sit skønne og betagende Spil at henrykke og glæde. Ikke mindst for Jonathan-Logen blev hans Død et smerteligt Tab. Hans fine og fornemme Kunst kan ikke mere forskønne dens Møder. En Tone, der snart i blid Skælven, snart i dyb og formanende Alvor og snart i lys Jubel har talt til Brødrene og Broderskabets Hjerter, var forstummet. Men Mindet om ham vil længe være, ikke mindst, et af Jonathan-Logens skønneste og mest dyrebare.

Under Br. Herm. Feldbys myndige og dygtige Ledelse gled Logen saa uden Besvær gennem de første vanskelige Aar. Brødrene og Embedsmændene gik med Iver og Lyst op i deres Gerning, og dens rituelle Arbejde under Br. Ceremonimester Hjalmar Christophersens fantasifulde og yderst stilfulde Ledelse vandt Ry viden om. Rimeligt var det derfor ogsaa, at det just blev den Loge, der i 1924,

efter at der var foretaget en Revision af Ritualet, fik det Hverv at udføre dets 3. Grad for den samlede Storloge under dens Møde den 24. November.

Mandrup-Poulsen

Det er ogsaa værd at nævne, at Logen med stor Interesse har taget Biblioteksagen op, og naar den nu ejer en særdeles smuk Samling af inden- og udenlandsk Ordenslitteratur, baade af etisk og anden Art, skyldes dette i første Række dens første, fortræffelige Arkivar. Men ogsaa ad andre Veje tog Logen Opgaver op. I Foraaret 1924, og til Fordel for en Logefond, udsendte Logen Jonathan-Vasen, fremstillet i 340 Eksemplarer af den kongelige Porcelænsfabrik. Salget af denne Vase indbragte 3000 Kr., der, sammen med et Tilskud fra en Broder paa ca. 2000 Kr., kom til at danne Grundlaget for Logens Hjælpefond. Samme Aar stiftedes Kunstnerkæden paa Foranledning af Brødrene Per Knudsen og Hjalmar Christophersen — denne Sammenslutning af Kunstnere indenfor Ordenen, der i Aarenes Løb har øvet et stort og godt, velgørende Arbejde og udgivet adskillige Tusinde Kroner til Ordensformaal. Ogsaa Foredragsvirksomheden har man med Iver dyrket indenfor denne Loge, og man har i de senere Aar med Held fornyet denne Form for Oplysning indenfor Logen ved at formaa Mænd udenfor Ordenens Rammer til at holde Foredrag for Brødrene. Tanken er sikkert følgeværdig. Det er ogsaa godt for Ordensbrødre at mindes det gamle Ord: Jeg er et Menneske, og derfor er intet menneskeligt mig fremmed ...

Br. Stor-Repræsentant K. E. Mandrup-Poulsen er Logens Æresmedlem. Han blev det den 25. Oktober 1928, efterat han forud, den 14. Maj 1925, i Anledning af sit 25 Aars Ordensjubilæum var bleven hyldet under saare festlige Former og tildelt Veteranjuvélen.

Det er ikke her hverken Tiden eller Stedet at gøre Br. Mandrup-Poulsens ordensmæssige Regnebrædt op, men at han er kendt og skattet, vidt og bredt, indenfor Ordenen, er der i hvert Fald ikke Grund til at lægge Skjul paa. Som Ordensarkitekt har han udført et meget stort og fortjenstfuldt Arbejde, ikke alene ved sit

Tilsyn med de mange nye Ordenshuse, der i hans Ordensliv er opført, men ogsaa ved sit Arbejde indenfor Odd-Fellow Palæets Mure. Han er blandt andet Skaberen af den skønne, højtidelige og stilrene nye Logesal, for hvilken han fortjener den største Anerkendelse. Og ikke mindst er han een af Storlogens mest ivrigt arbejdende Medlemmer. Navnlig Rebekka-Logerne har, og har altid haft, hans store Interesse. Han er Rebekka-Loge Nr. 2 Thyre Danebods Stor-Repræsentant gennem mange Aar, og han var blandt de virksomste, da Spørgsmaalet om Rebekka-Raadets ordens- og logemæssige Stilling skulde fastlægges. Han er nu Medlem af dets raadgivende Storrepræsentant-Udvalg. Endelig er der Grund til at nævne hans Arbejde for den Forening indenfor Ordenen, der staar hans Hjerte nær — Veteranforeningen — hvis gode og omsorgsfulde Formand han er.

Logen ejer et Legat: Stor-Repræsentant Mandrup-Poulsens Legat, der blev stiftet den 25. Oktober 1935. Legatet er stiftet til Ære for Br. Mandrup-Poulsen paa dennes 70 Aars Fødselsdag. Den 1. April 1940 udgjorde dens Kapital 13,590 Kr. 15 Øre. Desuden ejer Logen Jonathan Hjælpefond, hvis Formaal er at yde Hjælp til Brødre af Logen, der er i Nød. Fondens Midler bestaar af et Bidrag paa 1 Kr. hver Maaned fra hver af Logens Medlemmer, af frivillige Bidrag og Gaver og endelig af de Legatmidler, der maatte tilflyde Fonden. Den 1. April 1940 var Fondens Kapital 10,785 Kr. 17 Øre.

Logen støtter efter Evne særlige Opgaver, baade udadtil og indadtil, der maatte komme til at foreligge, og den har siden sin Stiftelse hvert Aar afholdt en Julekoncert i Logesalen i Odd-Fellow Palæet med efterfølgende selskabelig Sammenkomst for de gamle Søstre, Brødre og Brødres Enker i Odd-Fellow Hviles to Alderdomshjem og for Beboerne i Loge Nr. 4 Progres Alderdomshjem.

Logen er Medejer af Odd-Fellow Palæet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 72, Logekassens Formue 2684 Kr. 56 Øre, de særlige Fonds 25,705 Kr. 16 Øre og Enkefondens 57,876 Kr. 38 Øre.

LOGE NR. 51 HEIMDAL

Grundlaget for Logen i Rødby er Foreningen Heimdal, der blev stiftet den 13. Juni 1913 med et Medlemstal paa 12. Imidlertid havde Brødrene i denne By dog, længe forinden den Dag, haft for Skik at mødes for at tale om Ordensanliggender, og derfor siges det ogsaa i Foreningens Protokol, at Foreningen Heimdal den før nævnte Dag i 1913 indstiftedes i sin nye Skikkelse. Til Formand blev Br. Sagfører C. Ruder valgt, til Sekretær Br. Læge Poul Rosengreen og til Kasserer Br. Kreaturhandler Johs. Danielsen. Til Stede som Gæst ved Stiftelsen var blandt andre Br. Over-Mester Clasen fra Nakskov og Br. Over-Mester Weise fra Nykøbing F. Ved dette Genfødelses-Møde, om man kan kalde det saadan, udtalte Formanden, at da de første Brødre i Rødby for *25 Aar siden* blev indviet i Reventlow-Logen, havde de tænkt sig den Mulighed en Gang med Tiden at blive saa mange, at der kunde næres Haab om en Loge. Og hertil føjer et lille Festskrift, som Logen udsendte ved sin Indstiftelse den 2. December 1921, disse Ord: Det vil atter sige, at dette Haab, som vi i Dag ser gaa i Opfyldelse, er ikke mindre end 33 Aar gammelt ... Lad saa ikke nogen komme og sige, at vi har forhastet os.

Man maa vel sige, at Skriftet ubetinget har Ret.

Naar Foreningen valgte Navnet Heimdal som sit, var det for at vise, at den var en Forpost for Odd-Fellow Ordenen paa Syd-Lolland. Men iøvrigt gives der en yderligere Begrundelse af Navnet, som det kan være rigtigt at kende. Der er en Idé i det. Der siges: I Mytologien nævnes Heimdal som den hvide Asgud, der Fremtid viste som andre Guder. Han kunde, som det hedder om ham, høre Græsset gro og Ulden vokse paa Faarene og se lige godt ved Dag og ved Nat og i 100 Miles Afstand. Han vogter Regnbuen mod Bjerg-Riserne – det vil sige, han værner Forbindelsen mellem Himmel og Jord, saaledes at den ikke skal afbrydes af det slette og aandløse ... Og, siger Festskriftet saa – vi ønsker just, at vor Loge saaledes maa værne Forbindelsen mellem Himmel og Jord at den ikke skal afbrydes af det slette og aandløse, for det er vel nok en god Odd-Fellow Leveregel. Men dertil hører saa ogsaa, først og fremmest, den anden af Heimdals Egenskaber: Aarvaagenheden, den stadig spændte Opmærksomhed, altid at spejde og lytte for i Tide at bekæmpe

Nag og Nid og gensidig Ufordragelighed. – For øvrigt gled Aarene ikke helt fredeligt og stilfærdigt af Sted i den lille Forening, siges der. Af dens Protokol fremgaar det, at Brødrene ofte har taget Livtag med hinanden, men naturligvis været lige gode Venner for det. Den ivrigste har Sekretæren selv været. Men Festskriftet tilføjer, at de Møder, hvor Br. Rosengreen var rigtigt oppe, ikke var kedelige.

Som nævnt var der ved Logens Stiftelse gaaet en Menneskealder, siden Spørgsmaalet om egen Loge blev rejst, og Forhandlingsprotokollen bærer da ogsaa Vidnesbyrd om, at Spørgsmaalet atter og atter har trængt sig paa og stadig tog mere og mere fast Form, særligt ogsaa, fordi det altid har været besværligt for Brødrene at komme til Nakskov, hvor Moderlogen laa. I gamle Dage i Vogn. Senere i Bil. Det første var langsomt, det sidste var dyrt. At det virkeligt maa have været langsomt og besværligt at komme fra Rødby til Nakskov giver Protokollen et spøgefuldt Bevis paa, idet det ved et Møde den 11. Juni 1915 af Br. C. Dahl blev foreslaaet, at man ligesom i gamle Dage skulde køre med Vogn med Frokost i Christianssæde, Middag i Hvilsted Kro og hjem næste Morgen. Da der fra Christianssæde til Hvilsted Kro kun er nøjagtigt 7 Kilometer, maa Kørslen være foregaaet meget langsomt, hvis Brødrene kunde blive sultne mellem Frokost og Middag.

Men, trods alt. De gode Brødre i Rødby maa alligevel have siddet og hygget sig rart og fornøjeligt sammen, naar de har kunnet holde Liv i deres Sammenkomster og i deres senere Forening i samfulde 33 Aar og til sidst gøre Springet til Loge.

Som meddelt blev Logen indstiftet den 2. December 1921 og med 30 Medlemmer. Dens første Embedsmænd var Brødrene Bankdirektør C. L. Andersen som Over-Mester, Mægler Arthur W. Andersen som Under-Mester, Godsfuldmægtig Krause som Sekretær, Forretningsbestyrer Laur. Larsen som Kasserer og Læge Hassager som Skatmester.

Logen ejer en Ejendom paa Sædingevej, der blev købt i 1921 og indviet til Logebrug samtidig med Logens Indstiftelse. Den rummer Logesal og tre andre Lokaler.

Logen har ingen Legater.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 34, Logekassens Formue 256 Kr. 39 Øre, de særlige Fonds 1013 Kr. 16 Øre og Enkefondens 14,759 Kr. 83 Øre.

LOGE NR. 52 URANIA

Den 18. Januar 1915 blev Odd-Fellow Foreningen Urania i Maribo stiftet ved et Møde paa Olsens Hotel der i Byen. Hvad man just har ment med at kalde Foreningen Urania – d. v. s. den himmelske eller Musen for Stjernekyndighed – har der intet kunnet oplyses om. Det synes nærmest at være et Navn, der er valgt paa Maa og Faa. Br. Bogholder H. M. Sørensen blev Formand, Br. Kæmner Julius Poulsen Sekretær og Br. H. P. Sørensen Kasserer.

Indtil i Januar Maaned 1922, da Foreningen blev til Loge, holdt den sine Møder paa Olsens Hotel, hvor den, som sagt, var bleven stiftet. Men allerede i 1920 havde man købt Hotel Dana paa Suhrsvej og med meget store Udgifter ladet en Del af dette Hotel indrette til Logebrug, medens Resten stadig var forbeholdt Hoteldrift. Det hele Foretagende oversteg dog ganske Kræfterne, Uheld traadte til, og ikke lang Tid efter, at Logen var indstiftet, gik det altsammen i økonomisk Haardknude. Imidlertid lykkedes det dog, ved meget store Ofre fra Brødrenes Side og ved et ikke ringe Tilskud fra Storlogens, at undgaa et Sammenbrud. Men hele Forholdet hvilede i adskillige Aar som et Tryk paa Logen og dens Liv, og kun et trofast Sammenhold og en levende Tro paa en bedre Fremtid gav de Kræfter Næring, som den haardt trængte til.

Hotellet er ikke længere Logens Ejendom som saadan. Det ejes af et Interessentskab, Foreningen Urania, hvoraf alle Logens Brødre dog er Medlemmer, og er bortforpagtet, for Tiden til en af Logens Brødre. Logen staar som Lejer overfor Interessentskabet.

Forholdet gav i øvrigt Anledning til, at der den 31. Oktober 1923 blev fastsat meget skarpe Bestemmelser for Logers Ejendomskøb eller Ejendomserhvervelse.

Logen blev indstiftet den 29. Januar 1922, og dens første Embedsmænd var som Over-Mester Br. Bogholder H. M. Sørensen, som Under-Mester Br. Gartner Peter Hansen, som Sekretær Br. Kæmner Julius Poulsen, som Kasserer Br. Fabrikant Chr. Petersen og som Skatmester Br. Kantor Julius Rasmussen.

Logen ejer ingen Legater og ikke heller nogen Fonds udover en saakaldt Ekstrakasse, der for Tiden har en Beholdning af 399 Kr. 01 Øre, og hvis Midler anvendes

ved Juletid og ved Fester og lignende Lejligheder. – Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 35, Logekassens Formue 4790 Kr. 68 Øre, de særlige Fonds som nævnt 399 Kr. 01 Øre og Enkefondens 27,334 Kr. 55 Øre.

LOGE NR. 53 FRATERNITAS

Man kan læse denne den tredie Aarhus-Loges Historie – eller maaske rettere Forhistorie – i Loge Nr. 32 Esbern Snares Festskrift fra 1927. Formodentlig er her sagt, hvad der kan siges. I hvert Fald det væsentligste. Der fortælles i Hovedsagen følgende:

Den stærke Tilgang, som Esbern Snare-Logen efter de første vanskelige Aar siden har kunnet glæde sig ved, maatte allerede paa et temmeligt tidligt Tidspunkt skabe den indre Spænding, der er det første Tegn paa en Nydannelse indenfor Logen. Det er interessant at se, hvorledes Historien i denne Henseende gentager sig. At fortælle Datterlogens Historie er at opfriske Esbern Snares egne, første Ungdomsaar. Vi genfinder den samme voksende Spænding, de samme stærke Brydninger og det samme gode Resultat – en Datterloge, som er sin Moders Glæde.

I Esbern Snare-Logens Møde den 1. Marts 1920 udtaler daværende Br. Over-Mester Chr. Bock Jensen, at det paa Grund af de aarhusianske Logers store Tilgang vilde være betimeligt, at Tanken om en Datterloge toges op til Drøftelse. Det fremgaar af senere Tilførsler til Logens Forhandlingsprotokol, at man tænkte sig den nye Loge dannet saa at sige for aabent Tæppe, idet man mente, at man kunde formaa Brødre af de to Loger til at melde sig rede til at gaa over i den nye Loge. Man har formodentlig derved tænkt – eller haabet – at kunne undgaa den Brydning og den Spænding, der i saa høj Grad havde gjort sig gældende ved Esbern Snares egen Dannelse, og hvis Eftervirkninger unægtelig havde været meget langvarige.

Men en Loges Fødsel lader sig aabenbart, lige saa lidt som et Barns Fødsel, bestemme paa rent vilkaarlig og mekanisk Maade – Spændingen og Brydningen kan aabenbart ikke undgaas.

At disse Kræfter ogsaa har gjort sig gældende ved Dannelsen af vor Datterloge, derom vidner en Udtalelse af Br. Ex.-Mester Chr. Bock Jensen i et Logemøde kort Tid før Logen var en Kendsgerning. Udtalelsen gengives saaledes i Forhandlingsprotokollen:

Br. Ex.-Mester Bock Jensen omtalte et Forlydende om, at der uden om Logen og dens Embedsmænd og i det skjulte arbejdedes paa Dannelsen af en ny Loge med Tilslutning fra Brødre fra de to bestaaende Loger. Br. Ex.-Mester finder denne Fremgangsmaade stridende mod den Disciplin, der bør herske indenfor et Broderskab som vort . . .

Et skarpt Skud kan man maaske kalde denne Udtalelse. Den medførte i hvert Fald, at hele Sagen kom frem i Dagens Lys, og nu kommer der en Tid med mange og lange Forhandlinger, der, bortset fra et enkelt Møde, hvor Logen tog skarp Afstand fra de førte Udenomsforhandlinger, var præget af Fordragelighed og en klar broderlig Forstaaelse af, at Stiftelsen af en ny Loge var velbegrundet ved Ordenens Vækst. Forhandlingerne førte derefter til, at Loge Nr. 53 Fraternitas blev indstiftet den 4. Februar 1922 med 30 Medlemmer og med Br. Tandlæge, Dr. dent. M. Mejndor som Over-Mester, Br. Vinhandler Chr. M. Madsen som Under-Mester, Br. Assurandør Chr. Nordenhof som Sekretær, Br. Direktør Niels Geertsen som Kasserer og Br. Direktør Carl Larsen som Skatmester.

Esbern Snares Festskrift slutter med følgende venskabelige Hilsen til sin Datterloge:

Det meddeltes derefter i Logens 704. Møde, at den nye Loge er blevet stiftet den 4. Februar 1922 med Br. M. Mejndor som Over-Mester, – den Broder, der har været den bærende Kraft i den foregaaende Tids lange og ingenlunde lette Arbejde. Men til dette Arbejde var han netop den rette Mand, udstyret som han er med en utrættelig Arbejdsevne, et rigtsprudlende Initiativ og en levende Interesse for Ordensarbejdet.

Ogsaa Logens nuværende Over-Mester Br. Chr. M. Madsen har et godt Navn indenfor Esbern Snare-Logen, hvis mangeaarige og højt skattede Kapellan han var. Gennem sine Artikler i Ordensbladet er Br. Chr. M. Madsen ogsaa kendt udenfor sin Loges Grænser.

E. C. C. Kjærulf
Logens Æresmedlem

Og til sidst siges der: Med den største Interesse og Opmærksomhed har Esbern Snare siden fulgt den unge Loges Udvikling og Vækst. Den har naturligvis haft sine Begyndelsesvanskeligheder, men har dog stadig fulgt den een Gang givne Retningslinje. Som et Udtryk for den Hengivenhed, Esbern Snare nærer for sin Datterloge, har vi ment, at den burde have sit eget lille Kapitel i vort Festskrift, et Mindeblad, som, naar den en Gang selv fylder 25 Aar, ville stille de svundne Dage i det rette Lys . . .

Saaledes ligger altsaa den Linje, der fører fra Loge Nr. 32 Esbern Snare til Loge Nr. 53 Fraternitas – Udtrykket for Broderskab. Den er formodentlig ikke meget væsensforskellig fra det, der som Regel kan spores, naar der fra en ældre Loge finder Udvandring Sted med Ønske om at danne en ny. Det er de unge Kræfter, der vil have Vej og Vilje – der vil høres og herske. Livets Gang – ikke andet. Det driller i Øjeblikket. Men har man først faaet det hele paa Afstand, hygger man sig igen i de gamle Stole og gør Dagens Gerning som før, trofast og redebont. Man fik Fred, og det unge fik sin Vilje og viste som oftest, at ogsaa Evnerne var der. Værre var det altsaa ikke.

Br. Ex.-Mester E. C. C. Kjærulf er Logens Æresmedlem. Han er født den 13. Maj 1863 og optaget i Ordenen den 19. Marts 1907 i Loge Nr. 39 Sct. Kjeld i Viborg, hvorfra han overgik til Fraternitas-Logen i 1922. Her virkede han en Tid som en usædvanlig dygtig og stilfuld Ceremonimester. Derefter var han Under-Mester, Over-Mester og Stor-Repræsentant fra 1928. Navnlig som Logens Ex.-Mester udførte han et fortjenstfuldt Arbejde, ikke mindst af rituel Art, og han var en kyndig og i alle Maader skattet, altid uhildet, Støtte for Logens Over-Mester. I det hele taget har han ved sin altid kloge Optræden og ved sin dybe og forstaaende Ordensinteresse i høj Grad været med til at præge Logen og dens Arbejde.

Logen ejer et Legat, Br. P. K. Mejlvads Legat, paa 1400 Kr., der skal anvendes til at holde fattige Brødre godstaaende. Og den ejer en Alderdomsfond paa 9000

Kr., der forøges ved Renter og Gaver, og som skal yde Hjælp til gamle Brødre. Logen er Medejer af Ordensbygningen i Aarhus og deltager i den aarlige Julekoncert.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 80, Logekassens Formue 337 Kr. 45 Øre, de særlige Fonds 21,159 Kr. 47 Øre og Enkefondens 27,426 Kr. 31 Øre.

LOGE NR. 54 HANS TAUSEN

I de Aar, der gik forud for Loge Nr. 54 Hans Tausens Indstiftelse i Aalborg, havde der flere Gange hævet sig Røster om at dele Loge Nr. 27 Ansgar paa Grund af dens meget stærke Vækst, og i Sommeren 1921 gav Br. Fabrikant Marius Kjær Stødet til, at Spørgsmaalet kunde blive drøftet for Alvor. Ansgar-Logens Ex.-Mester, Br. Borgmester A. F. Olsen havde givet Tilsagn om at ville slutte sig til den mulige nye Loge som dennes fungerende Ex.-Mester, og da dette Tilsagn forelaa, henvendte Br. Kjær sig til forskellige Brødre om ogsaa at slutte sig til. Dette skete ogsaa, og man udpegede saa blandt Ansgar-Logens øvrige Brødre dem, som man antog interesserede sig for Dannelsen af en ny Loge. Et Møde blev indkaldt til den 27. September 1921, hvor alle de udpegede Brødre var kommen til Stede, og hvor man meget hurtigt enedes om at danne en Forening med en ny Loges Stiftelse som Fremtidsmaal. Foreningen dannedes samme Aften med 20 Medlemmer, og en Bestyrelse blev samtidig valgt. Den kom til at bestaa af Br. Marius Kjær som Formand, Br. Købmand Brint Nielsen som Sekretær og Br. Bankbogholder Sperling Andersen som Kasserer.

Man gav efter Br. Kjærs Forslag den nystiftede Forening Navnet Hans Tausen, og dette Navn blev ogsaa senere Logens. Man valgte dette Navn, fordi Foreningen i overvejende Grad stiftedes af Brødre fra Ansgar-Logen, og fordi man fandt, at de to Navne laa paa samme Linje. Ansgar, som Bærer af Kærlighedens Lære til Norden, Hans Tausen som Sandhedens og Inderlighedens Talsmand i Reformationens stærke Brydningstid. Desuden ønskede man ved Navnet at fremhæve, at som Ansgar og Hans Tausen virkede i den samme Idés Tjeneste, saaledes vilde de Brødre af

Ansgar-Logen, der stiftede den nye Forening, vedblivende arbejde i deres gamle Loges Aand.

Forud for Foreningens Dannelse havde man drøftet Tanken herom med Ansgar-Logens Embedsmænd, der alle gav den deres Tilslutning, fordi man var enige om, at en ny Loge kun kunde være til Gavn for Ordenen i Aalborg. Den hele Nydannelse foregik saaledes i det smukkeste Sammenspil. Man ansøgte derefter Storlogen, og Tilladelsen til Foreningens Dannelse forelaa den 7. Oktober 1921. Den 20. Oktober kom Br. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel til Stede, indstiftede Foreningen og indsatte dens Embedsmænd og udtalte samtidig sin Glæde over det skete og den smukke og samdrægtige Maade, hvorpaa det var sket.

Og saa gik man løs paa Arbejdet. Man holdt Møder hveranden Torsdag, og allerede paa det tredie Møde begyndte man Drøftelsen af, naar den nye Loge skulde se Lyset. Man vilde smede, mens Jernet var varmt. Derefter traf man Aftale med Ansgar-Logen om et Lejemaal af dens Lokaler, og da der i det nye Aar havde sluttet sig 10 nye Brødre til Foreningen, saaledes at man havde naaet det lovbestemte Antal 30, var der intet at vente efter. Foreningens niende Møde den 16. Marts 1922 var dens sidste. Storlogens Samtykke til Logens Indstiftelse havde allerede kunnet forelægges i Mødet den 25. Februar 1922, og Dagen til Indstiftelsen var bestemt til den 23. Marts.

Denne Dag fandt Indstiftelsen ogsaa Sted i Overværelse af over 200 Brødre dels fra Ansgar-Logen, dels fra mange andre Loger, og den formede sig som en usædvanlig smuk Højtidelighed. Som Logens første Embedsmænd havde man valgt til Over-Mester Br. Marius Kjær, til Under-Mester Br. Sagfører M. Andersen, til Sekretær Br. Bogtrykker N. A. Hansen, til Kasserer Br. Bankbogholder Sperling Andersen og til Skatmester Br. Forretningsfører Møller-Olesen. Br. A. F. Olsen blev, som bestemt, Ex.-Mester. Samme Dag, som Indstiftelsen fandt Sted, blev Logens Broder Nr. 31 indviet, og Tilgangen var derefter ret stærk. De første fem Aar af Logens Levetid havde den en Tilgang af 25 Brødre.

Saaledes formede denne Loges Tilblivelse sig. Uden Gnidninger og i Samklang med en broderlig Tankegang. Og Samarbejdet mellem de to Aalborg-Loger — lad os nævne Rebekka-Loge Nr. 14 Ruth med — har altid været det allerbedste.

Logen ejer et Legat paa 10,000 Kr., hvis Renter skal anvendes til Uddannelse

af Sønner af Hans Tausen-Brødre. Legatet er stiftet af Br. Peder P. Hedegaard, der er Logens Æresmedlem og ganske afgjort med fuldkommen Ret. Faa Brødre indenfor Ordenen har haft en saa aaben Haand og et saa varmt Hjerte som han.

Peder P. Hedegaard
Logens Æresmedlem

Br. Hedegaards Hjem var et fattigt Lærerhjem i Hjardemaal Klit, og dér lærte han at forstaa, hvad trange og vanskelige Kaar betyder. Og han glemte det aldrig siden, heller ikke, da han havde skabt en betydelig Forretning i Nørre-Sundby og var blevet en velstaaende Mand. Han har skænket en Grund paa 4 Tdr. Land og 50,000 Kr. til Opførelsen af Børnehjemmet ved Nørre-Sundby og siden skænket det mange rundelige Gaver. Han har skænket 85,000 Kr. til Oprettelse af en Stiftelse i Nørre-Sundby til Bedste for enligt stillede Mænd og Kvinder af Byens Mellemstand og har hensat 50,000 Kr. til Driften, saaledes at Beboerne bor lejefrit. Han har bygget og skænket Skovgaarden ved Nørre-Sundby, hvor der bor seks Købmandsenker og tolv Aldersrentenydere. Den kostede 110,000 Kr. Han har stiftet et Legat paa 150,000 Kr. for gamle Købmænd og Købmandsenker i Nordjylland, skænket 100,000 Kr. til tavse Fattige i Nørre-Sundby og 100,000 Kr. til sine Pakhusarbejdere. Sit fattige Fødesogn ved Jammerbugten har han skænket en Menighedssal og et Hjem for Aldersrentenydere, og han har desuden stiftet et Legat, saaledes at der hvert Aar til Jul kan uddeles 2000 Kr. til Sognets Smaakaarsfolk.

Men hvor mange andre Steder hans varme Hjerte og hans aabne Haand i Stilhed har været med, er der ingen, der ved og ingen, der faar at vide. Han kender ogsaa Godhedens ydmyge Lære om ikke at lade den ene Haand vide, hvad den anden gør. Og den har han ogsaa levet efter. Br. Hedegaard er født den 2. September 1861 og blev optaget i Ordenen den 11. Juni 1924.

Logen har ikke noget Enke- eller Alderdomshjem, men har sammen med Loge Nr. 27 Ansgar og Rebekka-Loge Nr. 14 Ruth stiftet en Forening, Odd-Fellow Hvile, hvoraf alle Logens Brødre er Medlemmer. Denne Forening har nu en Kapi-

tal paa ca. 55,000 Kr., egentlig bestemt til dette Formaal, dog kan Renten af Kapitalen ogsaa anvendes som Huslejehjælp til Logens Enker eller ældre Søstre og Brødre.

Logen ejer en Fond, Hans Tausen-Fonden, hvis Midler skal komme trængende Brødre og disses Enker til gode. Iøvrigt træder Fonden hjælpende til blandt Logens Brødre, naar det gøres nødvendigt. Fonden ejer pr. 31. December 1939 Obligationer til et Paalydende af 36,000 Kr., Aktier til et Paalydende af 200 Kr. og Livsforsikringspolicer til et Beløb af 4000 Kr. Dens kontante Beholdning var til samme Tid 2872 Kr. 06 Øre. Fondens Midler tilvejebringes ved et fast maanedligt Kontingent af 1 Kr. for hver Broder og frivillige Gaver. Den stiftedes den 28. September 1922 og er saaledes vokset jævnt og støt, takket være en aldrig svigtende Interesse hos Brødrene.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 82, Logekassens Formue 10,441 Kr. 69 Øre, de særlige Fonds 10,277 Kr. 64 Øre og Enkefondens 47,526 Kr. 80 Øre.

LOGE NR. 55 PAX

Til Grund for Logen i Hillerød ligger Odd-Fellow Foreningen Pax, der stiftedes den 24. November 1919. Navnet Pax – d. v. s. Fred – hentyder til den paa Foreningens Stiftelsestid endte Verdenskrig 1914–1918. Stiftelsen fandt Sted paa Jernbanehotellet i Hillerød, og Stifterne var, paa een Broder nær, alle Medlemmer af Loge Nr. 6 Eureka. Foreningen fik Lokale paa Hotel Kronprinsen, hvis daværende Ejer, nu afdøde Br. Ludewig, var Vært, og det gamle Mødelokale bærer endnu, som et Minde herom, Navnet Logestuen.

Det var Br. Købmand H. F. Thomsen, der gav Stødet til Foreningens Dannelse, og han blev dens Formand. Sekretær blev Br. Guldsmed Ejler Rasmussen og Kasserer Br. Manufakturhandler Albert Petersen. Den Tid af godt og vel tre Aar, Foreningen bestod, gik hovedsageligt med de nødvendige Forberedelser til Logens Dannelse.

Logen indstiftedes den 18. Februar 1923 med 30 Brødre, og dens første Embedsmænd var Br. Købmand H. F. Thomsen som Over-Mester, Br. Guldsmed Ejler Rasmus-

sen som Under-Mester, Br. Manufakturhandler Albert Petersen som Sekretær, Br. Farvehandler A. M. Jørgensen som Kasserer og Br. Slagtermester Jørgen Christiansen som Skatmester.

Umiddelbart forinden Logens Indstiftelse fandt Sted, indviedes Logens Bygning paa Milnervej Nr. 6, der den 8. Februar 1922 var købt af et Konsortium paa 21 Brødre og derefter overtaget af Logen. I Stueetagen er der Køkken og tre Selskabslokaler og paa første Sal Logesal, Forværelse og Kandidatværelse.

Den lille Loge kom desværre ret hurtigt paa Grund af Ejendomskøbet ud i økonomiske Fortrædeligheder, der dog heldigvis blev overvundet dels ved Brødrenes enestaaende Offervilje, dels ved Hjælp fra Storlogens Kronefond, og den hviler nu, som det nedenfor vil ses, paa et sundt og godt Grundlag, baade hvad Medlemstal og det økonomiske angaar. Men Brødrene maatte ogsaa, for at komme den svære Tid igennem, i adskillige Aar betale et meget højt maanedligt Kontingent.

Logen ejer et Legat: Br. P. Jul. Larsens Legat, oprindelig stort 10,000 Kr., stiftet i April 1925. Dets Formaal er at yde Understøttelse til Logens Enker. Endvidere har den en Fond, Pax-Fonden, stiftet den 13. Februar 1937. Dens Kapital er for Tiden 1592 Kr. 73 Øre, og dens Formaal er at yde Gaver til ældre eller trængende Brødre. Den vedligeholdes ved forskellige Gaver og et frivilligt maanedligt Bidrag af mindst 1 Kr. Endelig har Logen en Fødselsdagsgavefond, der har til Opgave at holde Brødre godstaaende.

Logen foranstalter hvert Aar et Juletræ rejst paa Byens Torv og en aarlig Sommerudflugt for Alderdomshjemmets Beboere.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 50.

Logekassens Formue 7698 Kr. 86 Øre, de særlige Fonds 10,000 Kr. og Enkefonden 22,731 Kr. 29 Øre.

LOGE NR. 56 SILKEBORG

Odd-Fellow Foreningen Silkeborg, hvis Hjemsted ligger i selve Navnet, blev stiftet den 27. Februar 1908 af fem Brødre, Restauratørerne C. Vistesen og N. Sørensen, Blikkenslagermester W. Stoffregen, Bagermester Martin Nielsen og Grosserer Hans Friis. Af disse var C. Vistesen, N. Sørensen og W. Stoffregen optaget i

Loge Nr. 25 Horsia, Martin Nielsen i Loge Nr. 15 Odin og Hans Friis i Loge Nr. 20 Holger Danske. Bestyrelsen kom til at bestaa af Martin Nielsen som Formand, C. Vistesen som Kasserer og N. Sørensen som Sekretær. Foreningen havde sin hele Levetid Horsia-Logen som Moderloge.

Indtil 1912 holdt Foreningen sine Møder hos Br. Vistesen, derpaa paa Hotel Silkeborg indtil 1920, og derefter paa Hotel Dania. Samme Aften som Foreningen blev stiftet, vedtog man Love for denne, og det bestemtes blandt andet deri, at der, saa længe Foreningen bestod, altid skulde være nedsat to Udvalg: Et Udvalg, der skulde have til Opgave at besøge de syge, og et, hvis Opgave det skulde være stadig at have under Overvejelse at skaffe en Bygning til Logebrug, idet man straks var enige om, at Foreningens Arbejde skulde have til Maal, snarest muligt at faa dannet en Odd-Fellow Loge. Men Aar kom og Aar gik, som de kom og gik for adskillige andre Loger. Man havde stadig Maalet for Øje, men der skulde mange Aar til, inden man naaede det. Her gik der fulde seksten. Imidlertid laa man dog ikke paa den lade Side. Straks efter Foreningens Stiftelse holdt Stor-Sire Petrus Beyer for en Kreds af indbudte et Foredrag om Ordenens Maal og Midler, og i 1910 holdt den senere Stor-Sire Chr. Skeel et lignende Foredrag. Det vides, at Foredragene interesserede, men de synes alligevel ikke rigtig at have fænget. Og saa gled Aarene. Foreningen havde en stadig jævn, men for ringe Tilgang til, at Logespørgsmaalet kunde løses. Men man dyrkede dog allerede Ordensopgaver udadtil, blandt andet Indsamlinger til Asylbørns Juletræ og Børnenes Bespisning. Og man besøgte andre Loger for at lære.

Paa den Maade naaede man til 1918, og i dette Aar og de følgende to var Tilgangen saa stærk, at man for Alvor kunde tænke paa at danne Loge. Et Udvalg gik i Gang med Bygningsspørgsmaalets Løsning og navnlig i 1922 løb man bogstavelig talt rundt med Tommestok og Maalebaand for at finde det, man søgte.

Og man fandt det til sidst i en Ejendom paa Byens Torv, den, der nu er en af Provinsens stateligste Logebygninger. Man købte denne Ejendom for 68,000 Kr. og anvendte ialt 51,000 Kr. til dens Ombygning. Foruden de nødvendige Lokaler til Logens eget Brug, findes der i Ejendommen to Butikker til Udleje.

Navnet voldte lidt Besvær. Man tænkte paa Michael Drewsen for at mindes den Mand, der skabte Byens store Bedrift: Papirfabriken, og derved blev dens Grundlægger. Man talte ogsaa om Veritas, om Jylland, om Sirius og om Amplius. Men man blev dog til sidst staaende ved det, der havde været Foreningens.

Foreningen blev til Loge under sit Navn som Forening den 24. Juni 1924 og indstiftedes med 34 Medlemmer. Dens første Embedsmænd var som Over-Mester Br. Konditor P. H. Skafte, som Under-Mester Br. Grosserer N. M. Nielsen, som Sekretær Br. Købmand Niels Nielsen, som Kasserer Br. Farveriejer Hans Christiansen og som Skatmester Br. Guldsmed Carl Brøchner.

Logen ejer to Legater: Fru Friis Legat paa 2500 Kr. og Br. Carl Brøchners Legat paa 5000 Kr. Det første Legat er stiftet af Enken efter Br. af Logen, Hans Friis, og det sidste af Logens første Skatmester, der beklædte dette Embede fra Logens Indstiftelse til sin Død.

Logen ejer en Hjælpe- og Alderdomsfond, hvis Opgave det er at yde Hjælp til ældre, trængende Brødre, dens Kapital udgør for Tiden 6000 Kr. og er bragt til Veje ved frivillige Gaver fra Brødrene. Kun dens Renter maa anvendes til Understøttelser.

Logen har siden 1926 hvert Aar afholdt en Julekoncert, hvis hele Indtægt, som oftest 8—900 Kr., anvendes til Fordel for Byens tavse Fattige.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Logens Medlemstal 51. Logekassens Formue 411 Kr. 25 Øre, de særlige Fonds 11,875 Kr. 72 Øre og Enkefondens 29,352 Kr. 28 Øre.

LOGE NR. 57 KONG HUMBLE

En Kreds af Brødre, staaende i Loge Nr. 29 Sct. Nicolai, samledes den 23. Oktober 1919 paa Hotel Langeland i Rudkøbing, for at søge dannet en Odd-Fellow Forening for Langeland, og det vedtoges samtidig at indsende den fornødne Ansøgning herom til Storlogen. Tilladelsen til Foreningens Dannelse blev modtaget den 3. Oktober s. A., og derefter stiftedes Foreningen Kong Humble med ialt 26 Brødre. Navnet Kong Humble sigter til en Sagnkonge, hvis Grav siges at skulle findes i en Bakke i Humble Sogn

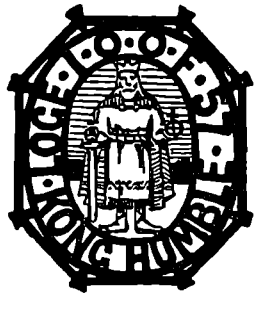

paa Øens sydlige Del. – Foreningens Formand blev Br. Boghandler Jensen-Tusch, dens Sekretær Br. Fabrikant L. P. Weidemann og dens Kasserer Br. Politiassistent Frederiksen.

Foreningens første Mødelokale blev vederlagsfrit stillet til Raadighed af Br. Garvermester V. Larsson i dennes Ejendom paa Nørrebro, og her afholdtes det første Møde den 12. November 1919. Den 6. Oktober 1922 fik Foreningen et andet og bedre Lokale – Administrationsbygningen ved Langelands Konservesfabrik – der den Gang ejedes af Br. Weidemann. Foreningen var allerede paa dette Tidspunkt meget optaget af Spørgsmaalet om at danne Loge, og da der var nedsat et Udvalg til at undersøge Spørgsmaalets Muligheder og finde en dertil egnet Bygning, tilbød Br. Weidemann Administrationsbygningen til Købs paa meget rimelige Vilkaar. Imidlertid vilde Storlogen ikke godkende denne Bygning til Logebrug, da den var beliggende paa Fabriksgrund. En anden paatænkt Bygning fandtes ikke heller egnet. Men endelig i 1923 blev K. F. U. M.-Bygningen at faa til Købs paa gunstig Maade, den blev godkendt, købt og indrettet til Logebrug, saaledes at den kunde indvies som Logebygning samtidig med Logens Indstiftelse den 26. Oktober 1924.

Logen blev indstiftet med 32 Brødre, og dens første Embedsmænd var som Over-Mester Br. Kommunelærer J. P. Christensen, som Under-Mester Br. Købmand Th. Edsberg, som Sekretær Br. Proprietær O. Helletofte, som Kasserer Br. Direktør J. C. Madsen og som Skatmester Br. Isenkræmmer Fr. Thorsen.

Logen ejer ingen Legater og ingen Fonds.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 29. Logekassens Formue er 233 Kr. 90 Øre og Enkefondens Formue er 2720 Kr. 10 Øre.

LOGE NR. 58 RIBERHUS

Den Odd-Fellow Forening i Ribe, hvis Navn blev Riberhus, til Minde om den gamle Kongeborg, der forlængst er smuldret hen, blev stiftet den 27. April 1909 og indstiftet som Loge den 6. September 1925. Der ligger altsaa seksten Aar mellem disse to Begivenheder, og herom fortæller en af Logens Brødre, dens bærende Kraft, dens Former og den, der stedse har været Pulsslaget i dens Liv og dens Gerning, Br. Stor-

Logebygningen i Hillerød

Logesalen i Hillerød

Logesalen i Silkeborg

Logebygningen i Silkeborg

Logebygningen i Rudkøbing

Logesalen i Rudkøbing

Logebygningen i Ribe

Logesalen i Ribe

Logesalen i Haderslev

Logebygningen i Haderslev

Logebygningen i Korsør

Logesalen i Korsør

Repræsentant Carlo Petersen. De spredte Træk, han har ridset op til Brug for dette Værk, giver gennem deres Aand og Tone et saa levende Billede af det stille Broder-Liv i den gamle, fjerne Kongeby, at de bør have deres Plads i Logernes Historie.

Carlo Petersen

Br. Carlo Petersen fortæller:

Den 27. April 1909 stiftedes Foreningen Riberhus af fire Brødre, nemlig de forlængst afdøde Brødre Tømrermester Jacob Daugaard Peters, Tømrermester Wilh. Peters, Urmager Chr. Petersen og nulevende Viceskoleinspektør, Kordegn Carl Frederiksen. Førstnævnte blev Foreningens første Formand og sidstnævnte dens Sekretær. Det ses af Protokollen, at Br. Stor-Sire Petrus Beyer nogle Aar senere holdt et Foredrag for en indbudt Kreds af Byens Borgere, og at dette Møde gav en Fremgang paa fire Brødre.

I de første Aar blev Møderne holdt hos Br. Wilh. Peters, hvis gæstfrie Hjem altid stod aabent for Brødrene, og hvor der var rundeligt af baade Husrum og Hjerterum. I 1919 var der stor Fremgang i Medlemstallet, og fra den Tid vokser Foreningen stærkt. Møderne blev derfor henlagt til Klubbens Hotel, og her holdtes de, indtil der blev dannet Loge. Med Værten dér havde man den fortræffelige Ordning, at man betalte 5 Kr. hver Mødeaften for Husly, saa Brødrene ikke skulde føle sig forpligtede til at nyde for mange Genstande for Værtens Skyld. Der holdtes to Møder om Maaneden undtagen om Sommeren, hvor man nøjedes med eet maanedligt Møde.

Brødrene udstyrede efterhaanden Mødelokalet smukt. Der blev købt Gulvtæppe med Kædeled, Formanden fik en Pult med rødt Betræk, Sekretær og Kasserer smaa Borde med Lys i Stager og endeligt fik Foreningen, med Tilskud fra Holger Danske-Logen, et Orgel. Naar en ny Broder for første Gang gav Møde i Foreningen, blev han højtideligt indladt, blev passende tiltalt af Formanden og ved saadanne Lejligheder mødte Brødrene altid i Festdragt og hvide Handsker.

Ved Br. Stor-Sire Petrus Beyers Foredrag i Anledning af Hittebørnssagen, var

Byens største Sal tæt besat af indbudte Borgere, og Foreningens Brødre havde gjort sig store Anstrengelser for, at denne Aften skulde blive vellykket. Det blev den ogsaa, og den blev samtidig til Gavn for Foreningen og dens Anseelse . . .

Jeg sidder og taler med to gamle Brødre – fortsætter Br. Carlo Petersen videre – og det er som at gaa fra den ene hyggelige Aften til den anden. Vel var der i Aarenes Løb af og til her, som allevegne, lidt Uro, men det var dog for intet at regne mod alle de skønne og gode Minder. Lad mig fremhæve et og andet. Først og fremmest Holger-Danske Logens store Velvilje og gode Brodersind. Mange af denne Loges Brødre i Esbjerg stod som Medlemmer af Foreningen i Ribe blot for at støtte den. Særlig var Br. Over-Mester Kongstad og Br. Ex.-Mester Hans Peters utrættelige i deres Hjælpsomhed. Dernæst Br. Stor-Sire Chr. Skeel, der saavel i den Tid, da han var Spec. Dep. Stor-Sire for Foreningerne, og som Stor-Sire, var paa mangt et Besøg i Ribe og altid utrætteligt arbejdede paa at faa dannet en Loge i hans stolte Slægts gamle By – Kongebyen, som han kaldte den.

Blandt de gamle Brødre udmærkede Br. Wilh. Peters sig. Han var Stifteren af Logens Aldershvilefond, og i flere Aar var han Foreningens Formand. Hans Særkende var en aldrig svigtende Hjælpsomhed og en enestaaende Vennesælhed. Br. Hans O. Pedersen, der lever endnu, har tjent Logen med en Tjenstvillighed og Trofasthed uden Lige, og Foreningens Inspektør fra 1921, og den Dag i Dag Logens Inspektør, Br. J. P. Pultz er ubestridt den bedste Inspektør over hele Jordens Kreds.

Og vi mindes Br. Slusemester Carl Møller, der døde saa sørgelig en Død i en Giftbeholder. Jeg skriver disse Linier til hans Ære og Minde og alle lunkne Brødre til Lære:

Han boede ude ved Havet ved Slusen – over Engene ni og ad Aaen syv Kilometer fra Ribe. Naar han ikke kunde sejle paa Grund af Frost, løb han derind paa Skøjter. Men var Isen for tynd til at bære, men for tyk til at sejle igennem, da kørte han derind i Kane, hvis der var Sne, og glippede alle andre Udveje, da gik han derind i Træsko. Mange Gange har jeg set ham vride sine Strømper efter en saadan Tur og trække et Par tørre paa. Han holdt Gilder ude ved Slusen for alle de Brødre, der bare vilde komme. Han var saa sandelig ikke smaalig. Til hans Fødselsdag ved Vintertid indbød han alle Foreningens Brødre. Der mødte gerne

10–15 Brødre, og til dem havde han lavet tre–fire Grisesylter, saa store som aldrig set andetsteds. Naar Brødrene ikke spiste dem op, blev han fornærmet.

Da han var død, kørte eller sejlede næsten alle Brødrene ud til hans Hjem ved Havet. Hans Kiste stod paa det skønne, grønne Græs og under Dannebrog. Laaget var taget af Kisten, og en Broder talte ved denne, Vestenvinden legede med hans tykke, sorte Haar og voksne Mænd græd. En saare ejendommelig Mand, men en god Broder og en god Mand var gaaet bort. Hans jordiske Rester blev ført til Ribe ad den skønne Aa og en lang Række af Baade fulgte. Paa Skibbroen havde en stor Menneskemængde indfundet sig. Manden fra Havet havde mange Venner. Hans Begravelse formede sig som en stor Sørgefest. Den store Domkirke var tæt besat, hans Kiste stod, indsvøbt i Dannebrog, mellem Tusinder og atter Tusinder af Blomster. I det prægtigste Solskin førtes han til Hvile. Naar vi, hans gamle Fæller taler om ham, faar vi Trækninger ved Mundvigene og Fugt i Øjenkrogene.

Og lad mig endelig huske vor trofaste Br. Chr. Jacobsen. Stort Ry gik der af Foreningens Julefester. Saavel Brødrene som disses Damer gjorde et stort og uegennyttigt Arbejde forud, og man kan uden Overdrivelse sige, at de Børn, der oplevede disse Fester, fik de smukkeste Minder med i Livet. Og Sommerudflugterne, – ja, der mærkede man den store Familie.

Og et lille, tilfældigt Billede:

En Aften var Brødrene samlet til Møde i deres sædvanlige Lokale paa Klubbens Hotel. Br. Carl Frederiksen spillede paa Orgelet og Brødrene sang Aabningssangen. En udenbys Broder gik tilfældigt forbi og hørte de kendte Toner, han kom ind paa Hotellet og bankede paa Døren til os og blev indladt. Saadan en lille Oplevelse varmer.

Lad mig endelig nævne Brødrenes Offervilje. De jævnt stillede Brødre viste sig altid gavmilde, naar det drejede sig om Ordenens Bedste. De gav Kontanter, Obligationer, Inventar, gratis Arbejde, men Logens Gæld paa Bygningen er da heller ikke større, end hvad der svarer til Lejen af en almindelig, lille Beboelseslejlighed.

Br. Carlo Petersen slutter saaledes:

Det var en kort Gennemgang af Foreningens Historie, men det var for mig mere end det. Jeg var sammen med gode Venner, saavel levende som nu bortgangne. Jeg sidder med en Buket af Mindets Blomster i Haanden, men hvor er de forskellige;

der er hvide, rosa, blaa og skarlagenfarvede. Der er en enkel gul imellem, men den piller jeg ud. Men Buketten visner ikke, jeg tager den engang med i Graven ...

Som foran bemærket indstiftedes Logen den 6. September 1925, og den indstiftedes med 26 Brødre. Dens første Embedsmænd var som Over-Mester Br. Købmand Carlo Petersen, som Under-Mester Br. Installatør Holger Petersen, som Sekretær Br. Købmand Carl Toft, som Kasserer Br. Købmand Hans O. Pedersen og som Skatmester Br. Tømrermester Wilh. Peters.

Logen ejer følgende Legater: Br. Carl Tofts Legat paa 1049 Kr. 20 Øre, stiftet i 1939, og Br. C. P. Bottelets Legat paa 1000 Kr. stiftet i 1940. De to Brødre ønskede ikke at faa deres Andel i det nedennævnte Caritas-Fond udbetalt, og Logen oprettede derfor de to Legater for Andelene og lydende paa de to Brødres Navne. Desuden ejer Logen følgende Fonds: Privatfonden, der er bestemt til at afholde alle de Udgifter, som Logen ikke har Ret til at afholde af Logekassen, samt til Hjælp for Brødre i smaa Kaar. Den vedligeholdes ved et Kontingent af 2 Kr. maanedlig af hvert Medlem. Den 1. Oktober 1940 var dens Formue 1356 Kr. 25 Øre. Caritas-Fonden, der yder Begravelseshjælp og som vedligeholdes ved et Kontingent af 5 Kr. Kvartalet af hvert Medlem. Den 1. Oktober 1940 var dens Formue 3459 Kr. 47 Øre. Og endelig Aldershvile-Fonden, der er bestemt til Oprettelsen af et Alderdoms- og Enkehjem. Den blev i sin Tid stiftet af Br. Wilh. Peters, og der opkræves hvert Aar paa hans Fødselsdag hos hver Broder et Bidrag af 2 Kr. til Fonden. Den 1. Oktober 1940 var dens Formue 4076 Kr. 01 Øre.

Den første Tid boede Logen til Leje i en Br. Wilh. Peters tilhørende Ejendom paa Skibbroen, men da denne Bygning brændte den 9. Marts 1931, tog man Anledning til at opføre en egen Ejendom. Den er beliggende paa Johannitterordenens gamle Grund i Sct. Laurentiigade og rummer Logesal og Selskabslokaler.

Br. Distr. Dep. Stor-Sire F. P. Guldager var Logens Æresmedlem. – Hans Udnævnelse dertil fandt Sted paa Logens 10 Aars Stiftelsesdag.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 42. Logekassens Formue 533 Kr. 59 Øre, de særlige Fonds 12,659 Kr. 14 Øre og Enkefondens 21,207 Kr. 51 Øre.

LOGE NR. 59 HIORT LORENZEN

Ved Sønderjyllands Genforening med Moderlandet var Odd-Fellow Ordenen, som tidligere fortalt, kun kendt i Sønderborg, hvor der allerede i 1909 var blevet indstiftet en Loge under den tyske Jurisdiktion.

I Haderslev, Landsdelens største By, skulde dette Ukendskab imidlertid ikke blive af lang Varighed. Ved et lykkeligt Tilfælde mødtes her to Mænd, Brødrene Erich Erichsen og Edm. Melander, hvis forenede Arbejde til Gavn for vor Orden dér skulde blive af ikke ringe Betydning. Mødet fandt Sted paa Byens Raadhus, hvor de begge havde faaet deres Gerning, Erichsen som Politifuldmægtig i 1920 og Melander som Byraadssekretær i 1921.

Et tidligere, flygtigt Bekendtskab blev fornyet styrket af Broderskabets Baand, og deres gensidige Ordensinteresse gav sig hurtigt Udslag i Handling. De fik fastslaaet, at yderligere 3 Ordensbrødre var bosiddende i Haderslev, og allerede en Aften i November 1921 lykkedes det at faa sammenkaldt til et Møde, der fandt Sted i Danskhedens gamle Borg, Harmonien. Deltagerne var Politifuldmægtig Erich Erichsen, Byraadssekretær Edm. Melander, Overbetjent Peter Dons, Repræsentant A. Chr. Møller og Tandtekniker Westerlund.

Paa dette Møde blev der ikke holdt megen Snak. Der var straks Enighed om at oprette en Odd-Fellow Forening, og Navnet havde man parat, det blev Hiort Lorenzen. Naar man valgte dette Navn, var det fordi man ansaa det for klogt i en Grænselandets By straks at fastslaa, at Foreningen var oprettet paa klar hjemlig Grund, en Forholdsregel, som skulde vise sig at være af allerstørste Betydning i Fremtiden.

Til Foreningens Embedsmænd valgtes: Br. Politifuldmægtig Erich Erichsen som Formand, Br. Byraadssekretær Edm. Melander som Sekretær og Overbetjent i Kriminalpolitiet Peter Dons som Kasserer.

Daværende Distr. Dep. Stor-Sire for Jylland Br. F. P. Guldager, som var født i Aabenraa, og for hvem det var en Hjertesag at se Ordenen godt indført i Sønderjylland, ydede Sagen sin bedste Støtte, og det varede ikke længe, før alt var i Orden, saaledes at Foreningen kunde paabegynde sin Virksomhed.

Odin-Logen i Kolding paatog sig med stor Hjertelighed Hvervet som Moderloge for den nye Forening og forblev den en god og trofast Støtte, lige indtil den kunde sætte Foden under eget Bord.

Br. Westerlund fraflyttede kort efter Byen, men til Gengæld havde Br. M. Mikkelsen af Slesvigia-Logen i Flensborg taget Bopæl i Haderslev. Han meldte sig straks til Optagelse og blev i Kraft af sit enestaaende Kendskab til Personer og Forhold i Landsdelen, Foreningen til megen Nytte. Det viste sig hurtigt, at der blandt den sønderjydske Befolkning, som havde oplevet Krigens Virkninger paa ganske nært Hold, var en god Jordbund for Odd-Fellow Ordenens smukke Lære. Der meldte sig straks en Række udmærkede danske Haderslevborgere til Optagelse, og flere og flere følte sig efterhaanden tilskyndede til at søge indenfor vore Rækker. De ældre Brødre gjorde et stort Arbejde for at højne Foreningslivet og føre det frem i den rette Aand, og i Ejendommen Mariahjemmet lykkedes det at tilvejebringe Lokaler, som kunde danne en passende og værdig Ramme herom.

Trods disse gode Arbejdsvilkaar haabede man dog ikke, at Foreningen skulde faa noget langt Liv, og maalbevidst lagde man alle Linier tilrette, saaledes at de pegede imod Logeinstitueringens store Maal.

Allerede i Januar 1925 var man kommet saa vidt, at man fandt Tiden inde til at nedsætte et Udvalg, som skulde forberede Foreningens Overgang til Loge.

Brødrenes Antal var paa dette Tidspunkt steget til 30 med yderligere Tilgang i Udsigt. Logesal m. v. kunde paa tilfredsstillende Maade og mod en rimelig Udgift indrettes i Forbindelse med de hidtil benyttede Foreningslokaler. Det økonomiske Grundlag var overkommeligt, og man havde erfarne og ordensmodne Brødre til at overtage Ledelsen. Der var intet at vente efter.

Den 13. September 1925 blev Logen indstiftet som Nr. 59 Hiort Lorenzen ved en smuk og uforglemmelig Højtidelighed. Samtidig foretog Storlogens Embedsmænd Indvielse af 2 Kandidater, hvorefter Logen kunde begynde sin Virksomhed med 35 Medlemmer. Som de første Embedsmænd valgtes Brødrene Politifuldmægtig Erich Erichsen til Over-Mester, Byraadssekretær Edm. Melander til Under-Mester, Købmand Chr. Adolphsen til Sekretær, Grosserer Jens Oggesen til Kasserer og Kriminalbetjent P. Dons til Skatmester.

Den nye Loge blev en Arbejdsloge, hvor der saavel fra Embedsmændenes som

fra Brødrenes Side blev gjort et stort Arbejde for at fremme Ordenslivet paa den bedst mulige Maade. Den rette Aand og Tone blev straks fra Begyndelsen herskende under alle Forhold, og et godt Sammenhold gav Broderkæden Kraft og Styrke.

Under disse gode Vilkaar gik Logen frem paa alle Omraader, og efterhaanden, som Brødrenes Antal steg, begyndte Spørgsmaalet om bedre Pladsforhold at blive aktuelt. Mange Muligheder blev i Tidens Løb overvejede, og i 1935, da Medlemstallet havde naaet 75, viste der sig pludseligt et Grundlag for en ideel Løsning af Sagen, idet Br. Bagermester H. C. Andersen tilbød at opføre en Logebygning paa et ham tilhørende Grundstykke ved Jomfrustien, mod en passende aarlig Leje. Da Sagen viste sig økonomisk gennemførlig, blev Tilbudet straks med Tak modtaget. Et Byggeudvalg blev nedsat, og en af Br. Arkitekt Thorbøll udarbejdet Plan blev godkendt. Umiddelbart herefter blev Arbejdet paabegyndt. Den 19. Juli 1935 blev Grundstenen nedlagt, og den 1. Maj 1936 stod Bygningen færdig til at blive taget i Brug. Fra alle Sider blev der vist den største Offervilje ved Sagens Gennemførelse, og Resultatet blev et Ordenshjem, som ved sin smukke og stilfulde Udførelse og Montering vakte Glæde og Beundring.

Logebygningen blev indviet af Storlogen den 3. Maj 1935 og staar nu i vor By som et smukt Udtryk for Broderskabets Enighed og Formaaen.

Under disse gode Forhold har Logelivet kunnet udvikle sig endnu smukkere end før, og flere og flere af vore Medborgere søger stadig Optagelse i vort Samfund.

Af særlige Fonds ejer Logen en Fødselsdagsfond stiftet i 1925 paa Foranledning af Brødrene A. Chr. Møller, Jens Oggesen og P. Dons, med det Formaal at skænke afdøde Brødres Enker en Pengegave paa deres afdøde Mands Fødselsdag. En Broderfond, stiftet den 8. December 1927 paa Foranledning af Br. P. Dons, som udbetaler en nærmere fastsat Begravelseshjælp til en afdød Broders Enke og endelig en Velfærdsfond, som er stiftet i 1941 paa Forslag af Br. Chr. Adolphsen, og som har til Opgave at yde Hjælp til Brødre, som uforskyldt er kommet i Nød som Følge af Tidens Vanskeligheder.

Af særlige Foretagender knyttet til Logen skal endvidere nævnes den aarligt tilbagevendende Julekoncert, som paa udmærket Maade forvaltes af Br. Th. Petersen, Juletræet paa Byens Torv, som Br. I. S. Eilersen forvalter, og Vandrebogen

til Fordel for Hittebørnshjemmene, som er sat i Gang efter Forslag af afdøde Br. Jens Oggesen.

Som Udtryk for Logens Stabilitet kan det nævnes, at den i den forløbne Tid kun har haft 3 Over-Mestre, nemlig foruden Br. Erich Erichsen og Br. Edm. Melander, som hver har beklædt Overstolen i 3 Perioder, Br. Redaktør N. J. Nielsen, der tillige for Tiden er Logens Stor-Repræsentant. Det kan endvidere nævnes, at Br. Erich Erichsen er Distr. Dep. Stor-Sire for det sønderjydske Distrikt og Br. Edm. Melander Redaktør af Odd-Fellow Bladet.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 93, Logekassens Formue 172 Kr. 36 Øre, de særlige Fonds 1003 Kr. 19 Øre og Enkefondens 31,597 Kr. 03 Øre.

LOGE NR. 60 HAMMEREN

Odd-Fellow Foreningen Korsør blev stiftet den 7. November 1899, og Stifterne var Telegrafbestyrer Thomsen, Regnskabsfører Høilund, Apoteker Klusmann, Skorstensfejermester Christensen, Købmand Schou, Barbermester Sørensen og Blikkenslagermester Hansen. Telegrafbestyrer Thomsen blev dens første Formand. Foreningen, der oprindelig hed Storebælt og senere Korsør, fik tilsidst Navnet Hammeren, og med dette Navn indstiftedes den til Loge den 27. Februar 1927 med 40 Brødre.

Dens første Embedsmænd var som Over-Mester Br. Købmand C. V. Olsen, som Under-Mester Br. Herreekviperingshandler M. L. Mogensen, som Sekretær Br. Maskinmester H. P. Hasdahl, som Kasserer Br. Kaptajn Leger-Jensen og som Skatmester Br. Driftsleder Alfred Svanholm.

Navnet Hammeren fik Logen efter Forslag af Br. Overlæge Henningsen, og man syntes, at det var et godt Navn for en Odd-Fellow Loge. Smedens Hammer, Over-Mesterens Hammer, Hammeren, der kalder til Ro og Orden, Hammeren, der smelter Broderskabet fast sammen, saa der kan blive Enighed indadtil og Hammeren, der kan opdrage Logens Brødre saaledes, at de skaber sig Respekt udadtil. Saaledes forklares Navnet.

Foreningen kæmpede i mange Aar for at faa dannet en

Loge. Det varede i næsten tredive Aar. Grunden til, at det varede saa længe, var ikke mindst det, at man savnede Midler til en Logedannelse. Desuden kom forskellige uheldige Forhold indenfor Brødrenes Kreds til – Forhold, som vi dog ikke her skal komme nærmere ind paa. Modet var imidlertid stadigt levende, og med stor og forstaaende Offervilje fra saa godt som alle Brødrenes Side fandt Spørgsmaalet endelig efter – som nævnt – næsten tredive Aars Forløb sin Løsning, takket være ikke mindst et billigt Køb af en Broders Ejendom.

Samtidig med Logens Indstiftelse indviedes Ejendommen, Dahlsvej 2, som man havde købt og indrettet til Logebrug kort før Overgangen til Loge. Den rummer de fornødne Logelokaler paa første Sal og Selskabslokaler i Stueetagen.

Logen ejer ingen Legater, men er ved at oparbejde en Fond til Brug indenfor Brødrenes Kreds. Arbejdet er dog endnu kun i sin Vorden.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 33. Logekassens Formue 16,580 Kr. 58 Øre, de særlige Fonds 87 Kr. 90 Øre og Enkefondens 12,664 Kr. 25 Øre.

LOGE NR. 61 ØRESUND

Grundlaget for Logen var Foreningen Øresund, der stiftedes den 16. December 1924 med Loge Nr. 49 Saxo som Moderloge. Som Loge kom den til Verden den 16. Oktober 1927, indstiftet med 31 Brødre.

Stifterne var Br. Installatør Nicolai Schultz, Br. Tømrermester F. Schandorph, Br. Forstander Johs. Bjarnø, Br. Blikkenslagermester Georg Poulsen og Br. Apoteker Peter Rasmussen, og som Logens første Embedsmænd valgtes Br. Stadsingeniør Alfred Jørgensen som Over-Mester, Br. Læge S. Kaldan som Under-Mester, Br. Købmand Kaj Liebst som Sekretær, Br. Murermester Albert Christensen som Kasserer og Br. Tømrermester F. Schandorph som Skatmester.

Da Helsingør i Forvejen havde en stor og ældre Loge, var det naturligt, at Øresundslogen fik sit smukke og hyggelige Hjem i det stilfulde Patricierpalæ paa Strandgade hos Loge Nr. 31 Hamlet.

De forløbne Aar er henrundne med stille Arbejde og Samling om de naturlige Ordensarbejder; stor blev Logen

aldrig, til Tider stred den med svigtende Interesse for Møderne og Tilbagegang i Brødrenes Skare, men den større Intimitet og Sammenhold, der maaske bedre dyrkes og kan udfolde sig i en lille Loge, har hidtil bragt Logen Øresund frelst over alle vanskelige Skær, og i de seneste Aar har Tilgangen af nye Brødre været stor.

Logens forskellige Over-Mestre gennem Aarene, Br. Stadsingeniør Alfred Jørgensen, Br. Installatør Nic. Schultz, Br. Murermester Albert Christensen og sidst Br. Direktør O. Larsen-Jensen, har hver for sig udført et fortjenstfuldt Arbejde for Logen og sat deres Præg paa den.

Logen raader over følgende Fonds: Enkefonden pr. 1. Januar 1941 14,463 Kr. 64 Øre, Øresundsfonden pr. 1. Januar 1941 2243 Kr. 07 Øre, hvis Midler fremkommer ved frivillige Bidrag, og Ekstrafonden pr. 1. Januar 1941 221 Kr. 32 Øre, hvortil Midlerne indgaar dels ved frivillige Gaver og dels gennem et fast maanedligt Kontingent. Begge Fonds Opgave er at understøtte ældre eller trængende Brødre.

Samtlige Logens Brødre er Medlemmer af Odd-Fellow Hvile og betaler herfor et aarligt Kontingent.

Afdøde Br. Tømrermester F. Schandorph skænkede ved Testamente Logen et Legat, Br. Schandorphs Legat – oprindelig 6000 Kr., i Dag 6229 Kr. 30 Øre, hvis Renter ifølge Testamentets Fundats kan benyttes til Understøttelse af Enker eller trængende Brødre af Logen.

LOGE NR. 62 BALDUR

Den anden af de sønderjydske Loger efter Genforeningen kom til Verden som Foreningen Baldur i Aabenraa den 16. Februar 1925. Baldur var jo efter den gamle, nordiske Gudelære Odins Søn, og Foreningens Moderloge var Nr. 15 Odin i Kolding, deraf Navnet, der skyldtes et Forslag af Br. Amtslæge, Dr. Michelsen.

Aabenraa Egnen er Baldurs gamle Egn, hedder det sig for øvrigt i de sagnrige Overleveringer, og dermed har Navnet altsaa faaet en dobbelt Baggrund. Br. Guldager omfattede denne Loge med en ganske særlig Interesse. Aabenraa var hans Fødeby, og en Loge just i denne By stod for hans letbevægelige og følsomme Sind som en stadig levende

Tanke. Han fik ogsaa Lov til at se den blive skabt og være med til at indstifte den. Foreningens Stiftere var Grosserer Johs. Nielsen, Ingeniør Otto Larsen og Toldforvalter L. C. Ludvigsen, alle af Aabenraa, og disse var ogsaa dens første Bestyrelse. Den fik Lokaler ved Stiftelsen paa Hotel Royal, senere paa Hotel Danmark og derefter i det historiske Forsamlingshus, Folkehjem, og her boede den, indtil den gik over til at blive Loge.

Nogen hurtig Vækst havde Foreningen ikke. Men dens Vækst var sund og naturlig, og i Løbet af otte Aar var det lykkedes at samle det Antal af 30 Brødre, der er nødvendig for en Loges Dannelse. Tiden havde man benyttet til at dyrke et godt og frugtbringende Foreningsliv med hyppige Besøg hos Moderlogen og de to sønderjydske Loger, Hiort Lorenzen i Haderslev og Hertha i Sønderborg, og der har stadig siden da bestaaet et nært Forhold mellem disse Loger til gensidig Gavn og Styrkelse af Udviklingen. Foreningen overgik til Loge den 22. Oktober 1933, efter at man paa Grand Hotel havde faaet indrettet de fornødne Lokaler, der indviedes til Logebrug samtidig med Logens Stiftelse. Her bor Logen stadig til Leje.

Til Logens første Embedsmænd valgtes som Over-Mester Br. Postkontrollør Erik Tolstrup, som Under-Mester Br. Købmand Lorenz Hansen, som Sekretær Br. Bygmester Nicolai Jensen, som Kasserer Br. Bankdirektør Jørgen Petersen og som Skatmester Br. Grosserer Johs. Nielsen.

Logen ejer ingen Legater og har ingen særlige Fonds. Den foranstalter hvert Aar en Julekoncert i Sct. Nicolai Kirke til Fordel for Byens tavse Fattige.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 51. Logekassens Formue 12,341 Kr. 13 Øre og Enkefondens 12,250 Kr. 02 Øre.

LOGE NR. 63 KILEN

Den 1. December 1905 stiftedes der i Struer en Odd-Fellow Forening med 13 Medlemmer. Man gav Foreningen Navnet Struer og dens Formand blev Br. af Loge Nr. 4 Progres, Slagtermester P. C. Ripa. Denne Forening bestod indtil omkring 1915, men saa gled den ud i Sandet, da den opløstes paa Grund af, at Medlemstallet var gaaet ned til ganske faa.

Herefter var der Stilhed indtil 1920, da 30 Brødre, alle

af Loge Nr. 17 Steen Blicher i Ringkøbing, stiftede, eller genskabte om man vil, Foreningen Struer med Købmand P. Hillersborg som Formand. Og saa gled det, selv om der dog skulde gaa 14 Aar, inden man besluttede sig til at danne en Loge, der ved Indstiftelsen den 11. November 1934 talte 37 Brødre, altsaa ikke nogen stor Tilvækst siden Foreningsdannelsen i 1920.

Man gav denne Loge Navnet Kilen og Navnet hentyder til den nordvest for Struer liggende Indsnævring af Limfjorden, der bærer dette Navn. Efter Sagnet skal det være her, at Knud den Hellige samlede sin Flaade før Togtet mod England.

Logens første Embedsmænd var Brødrene Manufakturhandler Fr. Pedersen som Over-Mester, Manufakturhandler L. M. Pedersen som Under-Mester, Opkræver O. M. Olesen som Sekretær, Jernbanepakmester A. C. Vintersbøl som Kasserer og Mejeribestyrer J. P. Skjødt som Skatmester.

Logen ejer ingen Ejendom, men bor til Leje i Ejendommen Østergade Nr. 21, hvor de fornødne Lokaler til Logebrug findes indrettet.

Fra 1924 har Brødrene i Struer ladet afholde en aarlig Julekoncert, først til Fordel for Byens tavse Fattige, senere til Fordel for den samlede Juleindsamling, hvori Logen er repræsenteret ved 2 Brødre. Koncerten har i Aarenes Løb indbragt 8500 Kr., heraf gav Koncerten i 1939 det største Udbytte, nemlig ca. 800 Kr. Indtægten ved Koncerten gaar ubeskaaret til Formaalet, idet Udgifterne afholdes af Logen. I de fleste Tilfælde har der udelukkende medvirket lokale Kræfter.

Logen ejer ingen Legater, men den har en Understøttelsesfond, for Tiden paa 496 Kr., der tilvejebringes ved et frivilligt Kontingent.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 47. Logekassens Formue 8515 Kr. 37 Øre, de særlige Fonds 496 Kr. og Enkefondens 9503 Kr. 51 Øre.

LOGE NR. 64 JULIUS MEYER

Da Br. Bagermester Chr. Christensen i Aaret 1919 kom til Frederikshavn, var der foruden ham kun 3 andre Odd-Fellow Brødre der i Byen: Br. Cigarhandler C. Frederiksen, Br. Hotelejer Hofmann og Br. Fiskeeksportør A. P. Leismann. Disse fire Brødre talte ofte sammen om at faa dan-

net en Odd-Fellow Forening der i Byen, men det var jo noget lidt at stifte en Forening med kun fire Medlemmer. Man besluttede derfor foreløbig at se Tiden an og iøvrigt hver for sig at foretage sig alt muligt for at faa nogle af Byens Borgere til at slutte sig til.

I Aarene 1920 og 1921 blev da ogsaa en Del Frederikshavnere optaget i Loge Nr. 30 Vendsyssel og i det samme Tidsrum flyttede Brødrene Statsbetjent Nielsen og Postmester Weise, der havde været et saare virksomt Medlem af Loge Nr. 38 Humanitas i Nykøbing, Falster, til Byen. Mulighederne for en Forening var nu for Haanden, og sidst paa Aaret 1921 blev der kaldt sammen til et Møde paa Hotel Cimbria, hvor alle Brødrene i Byen var til Stede. Efter Br. Weises Forslag blev det vedtaget at danne en Odd-Fellow Klub, som det var Tanken ikke skulde staa under Storlogen. Klubben blev ogsaa dannet, men dens Levetid var ikke lang. I 1922 vedtog man at danne en virkelig Odd-Fellow Forening, da man nu kunde regne med fjorten Brødres Tilslutning, og efter nogen Brevveksling med Br. Spec. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel blev Spørgsmaalet ordnet paa bedste Maade, saaledes at Foreningen kunde afholde sit første Møde den 15. Februar 1923. Som Formand valgtes Br. Cigarhandler Carl Frederiksen, som Sekretær Br. Købmand Chr. Olsen og som Kasserer Br. Bagermester Chr. Christensen. Man gav Foreningen Navnet Julius Meyer til Minde om den Mand, der gjorde de første Skridt til Ordenens Indførelse her i Landet.

Sommerlejren ved Sulbæk Strand

Carl Frederiksen
Logens Æresmedlem

Saa gik Aarene som i de fleste andre Foreninger. Man levede sit stille Liv og forberedte den kommende Loges Dannelse. I Løbet af 12 Aar var dette Maal naaet, og den 8. September 1935 indstiftedes Loge Nr. 64 Julius Meyer med 34 Brødre. Forinden Indstiftelsen indviedes Logens Ejendom paa Kirkepladsen til Logebrug. Foruden de fornødne Logelokaler rummer Ejendommen 6 Lejligheder til Udleje.

Som Logens første Embedsmænd valgtes Brødrene Bagermester Chr. Christensen til Over-Mester, Restauratør V. F. Hansen til Under-Mester, Manufakturhandler Axel Nielsen til Sekretær, Kontorchef H. P. Jensen til Kasserer og Grosserer Chr. Olsen til Skatmester.

Logen har oprettet en Sommerlejr for Børn, der trænger til Ferie i gode og friske Omgivelser. Lejren er beliggende ved Sulbæk Strand omtrent 6 km fra Frederikshavn mod Sæby. Den bestaar af et grundmuret Hus med Plads til 24 Børn, 2 store Værelser, Køkken og Spisestue, og har afløst en tidligere Lejr, der var af mere feltmæssig Karakter.

Endvidere uddeler Logen Julegaver til Byens tavse Fattige i Form af en Pengehjælp, giver Konfirmationshjælp til trængende og stiller en saakaldt Vandreseng til Raadighed.

Br. Carl Frederiksen, der er Foreningens egentlige Stifter og dens første Formand, og som altid har været en saare virksom Broder, hvis Arbejde for Logens Tarv har sat sit rige Spor, er dennes Æresmedlem. Han er født den 28. December 1859 og optaget i Ordenen den 10. September 1901.

Logen ejer Br. Valdemar Hansen og Hustrus Legat, stort 2000 Kr., til Fordel for gamle trængende Brødre, og Br. Chr. Christensens Sølvbryllupslegat paa 500 Kr., der har samme Formaal.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 49 og Logekassens Formue 573 Kr. 08 Øre, de særlige Fonds 3080 Kr. 50 Øre og Enkefondens 11,584 Kr. 20 Øre.

LOGE NR. 65 MORGENSTJERNEN

I Aaret 1914 var der kun tre Odd-Fellow Brødre i Haslev: Bagermester Ebelin, Materialist M. Sørensen og Tømrermester Schwarts, den første tilhørte Næstved-Logen, de to sidste Logen i Køge. I 1919 var Tallet paa Odd-Fellow Brødre imidlertid vokset til ni, og man blev derefter enig om at danne en Forening. Man mødtes paa Hotel Axelhus om Aftenen den 19. December 1919, og Foreningen blev denne Aften dannet. Man ansøgte dog ikke ved denne Lejlighed Storlogen om Tilladelse til Foreningens Dannelse. Dette fandt Sted i 1920, da Brødrenes Tal havde naaet fjorten. Man vilde kalde Foreningen Peder Oxe. Dette Navn syntes Storlogen imidlertid ikke om. Navnet blev derefter slet og ret Haslev, og Foreningen blev underlagt Loge Nr. 22 Niels Juel i Køge.

Foreningens Indstiftelse fandt Sted den 8. Februar 1921 under meget festlige Former med Festmiddag og Foredrag af Br. Spec. Dep. Stor-Sire Chr. Skeel for en særligt indbudt Kreds af Byens og Omegnens Borgerskab. Nogen rigtig Glæde fik man imidlertid ikke af Festdagen. Det syntes, som om Borgerskabet i nogen Grad vendte Foreningen Ryggen. Man fik ingen Tilgang, og der var i Tidens Løb af og til Tale om at ophæve Foreningen. Heldigvis gjorde man det ikke, men stod Pinen igennem og viste sin gode Vilje paa mange Maader indenfor Velgørenhedsarbejdet, ikke mindst med Hensyn til Julevelgørenheden. Dette synes da ogsaa i nogen Grad at have vendt Vinden, men Kaarene var alligevel vanskelige, og indenfor Brødrenes egen Kreds svigtede Interessen, Brødrene mødtes sjældnere og sjældnere og flere meldte sig ud. Man flyttede i 1930 fra Hotel Axelhus, hvor man hidtil havde haft Lokaler, til Jernbanehotellet. Men Forholdene her var heller ikke gode. Man maatte ofte ty til et Gæsteværelse som Mødelokale.

Imidlertid holdt man som sagt alligevel ud, og under Br. Lindberg Hansens energiske og forstaaende Førerskab lykkedes det at holde Foreningen oven Vande og at skaffe den Tilgang, og i 1938 var man kommen saa vidt, at denne Broder kunde købe den saakaldte Enkebolig i Haslev af Lensgreve Moltke-Bregentved med det Maal for Øje at indrette den til Brug for Foreningen og senere for en paatænkt Loge. Ejendommen blev købt af et Interessentskab af Brødre, og i en af Lejlighederne – der var

Forhallen i Loge Nr. 65 Morgenstjernen

fire ialt — var det Meningen at indrette et Foreningslokale. Man var paa dette Tidspunkt 22 Brødre, og Foreningen søgte derfor Moderlogen om en Overenskomst, men da dette ikke kunde opnaas, ansøgte man Storlogen om Tilladelse til at oprette Logen, idet det samtidig kunde oplyses, at der var syv Kandidater rede til Optagelse, den Dag Logens Indstiftelse kunde finde Sted. — Logen blev herefter indstiftet den 17. December 1939 under Navnet Morgenstjernen, der var Navnet paa den Loge, som Thomas Wildey i sine unge Aar stiftede i en af Londons Udkanter, nogle Aar forinden han drog til Amerika.

Som de første Embedsmænd valgtes Brødrene Sadelmager og Læderhandler Lindberg Hansen til Over-Mester, Herreekviperingshandler Alfred Grenaa til Under-Mester, Smedemester Joh. P. Nielsen til Sekretær, Smedemester E. Jensen Olsen til Kasserer og Installatør Holger Klifoth til Skatmester. Logen indstiftedes med 29 Brødre.

Samtidig med Logens Indstiftelse indviedes den købte Enkebolig til Logebrug, efterat den var blevet indrettet hertil med de fornødne Lokaler til Brug for Ordensarbejdet og med hvad der ellers krævedes, for at den kunde blive et smukt og hyggeligt Hjem for Danmarks hidtil yngste Loge. Og dette er da ogsaa i fuldt Maal lykkedes.

Til Brug for et muligt Alderdoms- eller Enkehjem har man købt en tilstødende Grund.

Siden Foreningens Stiftelse og indtil nu har Logen udøvet et betydeligt Velgørenhedsarbejde, blandt andet ved en Indsamling hvert Aar til Fordel for skjult Nød, og hertil er indsamlet i Aarenes Løb ialt ca. 19,000 Kr. I Sommeren 1941 har man forsøgt med en Sommerlejr for 16 københavnske Drenge. Et Foretagende,

Logebygningen i Aabenraa

Logesalen i Aabenraa

Logesalen i Struer

Logebygningen i Struer

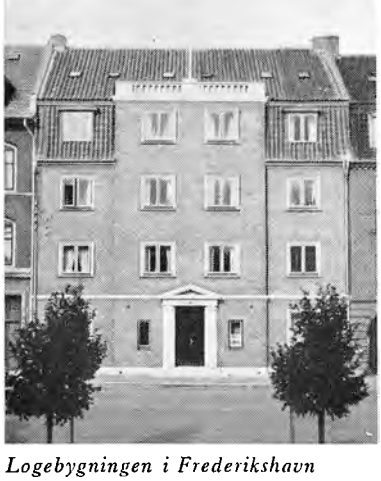

Logebygningen i Frederikshavn

Logesalen i Frederikshavn

Logebygningen i Haslev

Logesalen i Haslev

som man fik megen Glæde af og som det er Tanken at fortsætte i kommende Aar. Logen ejer en Fond, Gave og Fest, hvis Beholdning for Tiden er 208 Kr. 75 Øre, og en Hjælpefond, hvis Beholdning for Tiden er 48 Kr. 50 Øre. Den ejer ingen Legater.

Efter Opgørelsen den 1. Januar 1941 er Medlemstallet 36. Logekassens Formue 3107 Kr. 73 Øre og Enkefondens 4916 Kr. 02 Øre.

Hermed kan vi saa slutte Fremstillingen af Mands-Logernes Historie. Og det kan ikke nægtes – det er et saare broget Billede, de frembyder. Gode Kaar og svære Kaar. Brydsomt Arbejde og Arbejde, som var det altsammen bare en Leg. Men alle naaede de dog et Resultat, der giver sig Udtryk ikke alene i Tallene, der taler, men ogsaa – som det vil ses – paa mange andre Maader. Men om det vigtigste og det afgørende Resultat, det, der peger indad mod Brødrenes Sind, maa der ties. *Det* kan nu en Gang ikke gøres op med Tal. Men lad os haabe, at det for alle blev det væsentlige, og det, der gav det største Udbytte og den rigeste Glæde. Saa blev det naaet, der skulde naaes.

Vi skal kun tilføje, at Opgørelsen den 1. Januar 1941 viser et Logetal paa 61 og et Medlemstal paa 6016, at Logekassernes Formue ialt udgjorde 911,841 Kr. 68 Øre, at de særlige Fonds – hvorunder dog kun er indbefattet de Fonds, hvortil Medlemsskabet er pligtigt – ialt udgjorde 1,510,960 Kr. 92 Øre og at Enkefondenes Formue ialt udgjorde 3,163,213 Kr. 31 Øre.

Ved Udarbejdelsen af dette Bind af Ordenens Historie har i det væsentlige følgende Kilder tjent:

Storlogens Forhandlinger.
Rebekka-Raadets Forhandlinger.
Odd-Fellow Bladet.
Ordensbladet Haand og Hjerte.
F. P. Guldagers Erindringer.
Oluf L. Arndal: Rebekka-Gradens Historie.
Samme: Rebekka-Graden i Danmark.
Rebekka-Loge Nr. 1 Caroline Amalies Festskrift.
Samtlige af Logernes udsendte Festskrifter eller Mindeskrifter, samt nogle, der kun foreligger i Manuskript.
Lejr Nr. 4 Skjalm Hvides 25-Aars Festskrift.
Sammes 50-Aars Festskrift.
Dannemand Nielsen: Lejrens Stilling og Hensigt.
Danske Lejres Morgengave, sidste Udgave.
Alexander Lotthammer: Handbuch für Odd-Fellows.
Officiel history of odd-fellowship.
Theo. A. Ross: Odd-fellowship, its history and manual.
Lejr Nr. 1 Suecias Festskrift.

Vi benytter Lejligheden til at bemærke, at Navnene G. Forsberg og Gustav Eriksen paa Billedet mellem Side 172 og 173 er fejlagtig anført. Rækkefølgen er Eriksen og Forsberg.

Br. Distr. Dep. Stor-Sire Erich Erichsen
død 13. Oktober 1941

ET EFTERMÆLE

Det blev ikke forundt Br. Erich Erichsen at fuldføre sit Arbejde som Hovedredaktør af Odd-Fellow Ordenens Historie. Netop som han havde tilendebragt Korrekturlæsningen af de sidste Ark i dette Bind, blev han af en pludselig Død revet bort fra denne Gerning, som han omfattede med saa megen Kærlighed og Interesse.

Da Planen om Udgivelse af Odd-Fellow Ordenens Historie fremkom, var man fra alle Sider enige om, at Br. Erich Erichsen var selvskreven til at føre den ud i Livet. Gennem sin ordensmæssige Modenhed, sine betydelige digteriske Anlæg og sin sikre journalistiske Sans var han i Besiddelse af de Egenskaber, som maatte betinge et heldigt Resultat, og det viste sig ogsaa, at han i fuldt Maal var i Stand til at indfri de Forventninger, der næredes til ham som Værkets Redaktør.

Saaledes som de to nu færdigredigerede Bind foreligger fra Forfatterens Haand, kan man fastslaa, at der hermed er skabt et Ordensværk af blivende Værdi.

Erich Erichsens Personlighed har præget hvert eneste af de udsendte Hæfter. Et grundigt Kildestudium har dannet Grundlaget for den historiske Udvikling,

og Skildringen af de ordensmæssige Begivenheder er overalt frisk og levende. Med stor Kunst og megen Finhed har Erich Erichsen tegnet værdifulde Portrætter af vor Ordens ledende Mænd, og hvor han undtagelsesvis har tilstræbt en selvstændig Vurdering af Personer og Forhold, er det sket med Nænsomhed og Forstaaelse.

En anden vil nu faa betroet den Opgave at redigere den afsluttende Del af Odd-Fellow Ordenens Historie, men gennem de foreliggende to Bind af Værket har Br. Erich Erichsen øvet en Indsats, som vil bevare hans Navn som en af vor Ordens store og gode Sønner.

Ved Br. Erich Erichsens Baare bragte jeg ham det sidste Farvel i følgende Ord, som ogsaa kan danne en passende Afslutning paa denne Mindeartikel:

Forinden vi følger dig min kære, gamle og trofaste Ven til dit sidste Hvilested, skal der gennem mig lyde en Tak til dig fra alle de mange – kendte og ukendte – som du igennem et langt Livs Virke har bragt Skønhed, Glæde og Opmuntring ved dit lyse Sind og din rige Menneskelighed.

Erich Erichsen havde faaet store Evner og forstod at udnytte dem vel.

I sin Digtning stod han altid paa Virkelighedens Grund. Han skildrede de stille Stuer og de smaa Skæbner. Han fortalte fint og nænsomt om Menneskelivets Sorger og Glæder og omfattede de svage og undertrykte med Forstaaelse og Sympati. Men naar han skrev eller talte om de dybeste Livsværdier eller om det Fædreland, som han elskede saa højt, havde han stærkere Strenge paa sin Harpe. Da kunde hans Tanke hæve sig til en højere Flugt og hans Ord gribe os om Hjertet og rive os med i Tro og Begejstring.

Erich Erichsen var i sit Hjem, i sin Gerning og overalt, hvor han færdedes mellem Mennesker, en god, hjælpsom og vennesæl Mand, og hele denne Side af hans Væsen kom i rigt Maal til Udfoldelse inden for Odd-Fellow Ordenen, som han fra sin Ungdom havde givet sin Kærlighed og ofrede en stor Del af sin Arbejdskraft.

Stille, jævn og beskeden færdedes han iblandt os, men naar han løftede sin Røst, da lyttede vi alle. Ud fra sin levende Aand og store Livsvisdom talte han til os om de store alvorlige Spørgsmaal, som griber dybest ind i Menneskers Sind, og mange af hans Ord har vi uforglemmeligt bevaret i vore Hjerter.

For alt, hvad Erich Erichsen har været for os som Vejleder, Broder og Ven, bringer vi ham her ved hans Baare en dybfølt Tak.

Kære Br. Erich Erichsen! Vi bringer dig nu vort Farvel, og som den sidste Hilsen til dig skal lyde det skønne Vers, som du selv har skænket os:

„Saa standsed paany et Hjertes Slag
i Døgnets rastløse Ilen.
En Mund blev tavs, og en Stol blev tom,
en Sjæl fandt Freden og Hvilen.
Vi bøjer vort Hoved for Dødens Magt
og lover, mens Dagene rinde,
skal æret være dit Brodernavn
og æret være dit Minde!"

Haderslev i Oktober 1941.

EDMUND MELANDER